CONN IGGULDEN

A HÓDÍTÓ 3.

A HEGYEK CSONTJAI

GABO

Dzsingisz kán egy törzsekből egyesített nép vezére. A mongolok ősi ellenségével, a Kínai Birodalommal vívott hosszú háborúban már győzedelmeskedett. Most az ellenkező irányból jön a fenyegetés. Nyugatra küldött követeit sorra meggyilkolják. Népe kénytelen addigi leghosszabb útjára kelni. Hatalmas és ősi ellenségekkel találják magukat szemben, amilyenekkel még sosem találkoztak, ám a kán olyan ösvényre lépett, amely a győzelemhez vagy a teljes pusztuláshoz vezet.

Dzsingisz harcosként és vezérként már bizonyított. Most a civilizáció kihívásaival kell szembenéznie, azzal, hogy milyen hatással lesz népére és az utánuk jövőkre. Fiai időközben maguk is hadvezérek lettek. Utódot kell választania közülük, mielőtt mindent elpusztítanak, amit ő felépített.

Fordította: Bihari György

CONN IGGULDEN
A HÓDÍTÓ
3.
A HEGYEK CSONTJAI

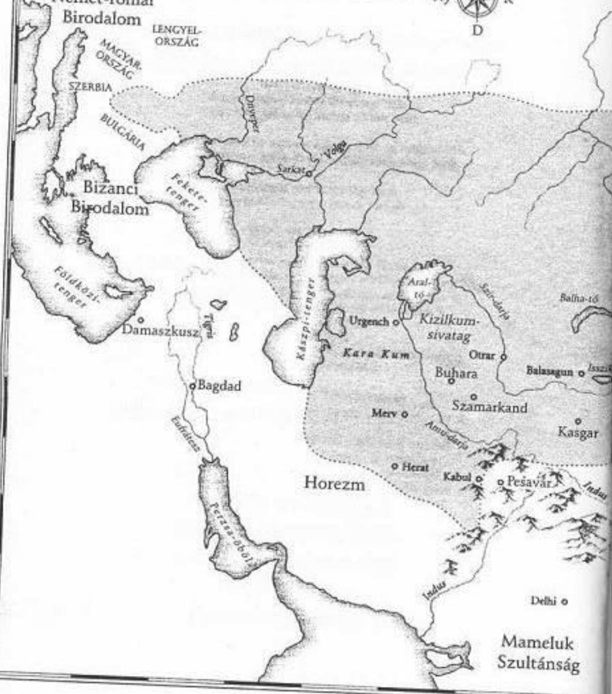
GABO

A fordítás Conn Iggulden: The Conqueror Series. Bones of the Hills
(HarperCollins Publishers, 2008) alapján készült
Szerkesztette: Simon László
A borítót tervezte: Németh Dóra
Műszaki szerkesztő: Haiman Ágnes
Tördelés: Gyergyák Bence

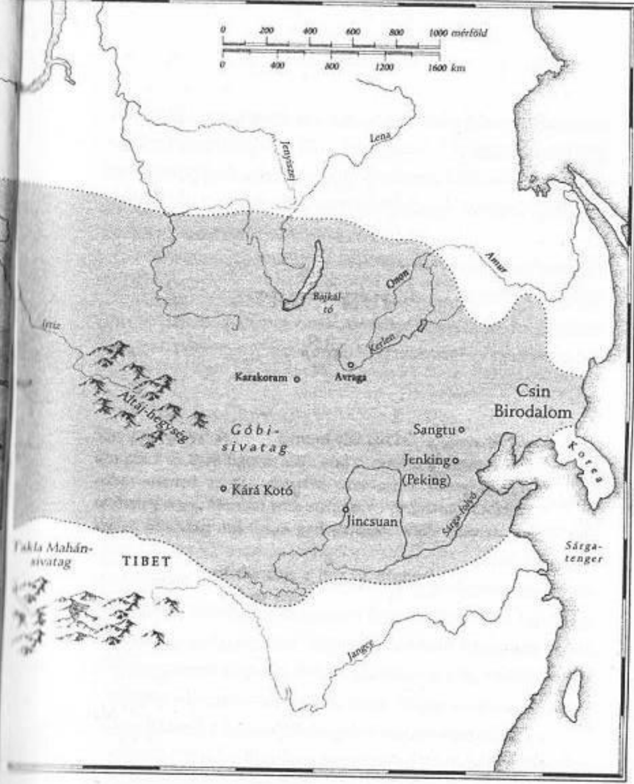
Felelős kiadó: Földes Tamás
Irodalmi vezető: Rózsa Judit
ISBN 978 963 689 343 9

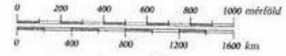
Fiamnak, Arthurnak

A Mongol Birodalom Dzsingisz kán idejében

ELŐSZÓ

A tűz harsogott a kör közepén. Árnyékok cikáztak, ahogy az ugráló sötét alakok járták a kardtáncot. Lobogott a ruhájuk, és túlüvöltötték a többiek jajgató énekét. Emberek pengették a térdükön keresztbe fektetett húros hangszereiket, ültükben dobbantottak a ritmusra.

A fény határán övig meztelen, hátrakötözött kezű mongol harcosok térdeltek sorban. Egytől egyig hideg arcot mutattak diadalmas legyőzőiknek. A tisztjüket, Kurhaskot csúnyán összeverték a csatában. A vér rászáradt a szájára, a jobb szeme annyira bedagadt, hogy ki se tudta nyitni. De átélt már rosszabbat. Büszke volt az embereire, amiért nem hajlandók elárulni a félelmüket. Figyelte a sötét bőrű sivatagi harcosokat, amint kántálnak és ordítoznak a csillagokra, közben hadonásznak a görbe kardjaikkal, amelyekre Kurhask jó ismerőseinek vére tapad. Fura egy népség, vastagon körültekerik a fejüket vászonnal, és bő nadrágot viselnek a lötyögős zubbonyukhoz. Legtöbbjük szakállas, így a szájuk csak egy vörös vágás a fekete szőrben. Mindegyik magasabb és izmosabb volt a legtermetesebb mongol harcosnál. Idegen fűszerektől bűzlöttek, sokuk fekete gyökeret rágcsált, és barnákat köpött tőle. Kurhask nem mutatta, mennyire undorodik attól, ahogy rángatózva, ordítozva, táncolva hajszolják magukat az önkívületbe.

A mongol tiszt fáradtan csóválta a fejét. Most már tudta, hogy túlságosan magabiztosak voltak. A húsz férfi, akiket Temüge adott mellé, egytől egyig tapasztalt harcos volt, de nem kiképzett portyázó. Annyira igyekeztek védeni a megvesztegetésre szánt ajándékokkal megrakott szekereket, hogy késve reagáltak, és meglepték őket. Kurhask visszagondolt az utóbbi hónapokra, és belátta, hogy az egyszerű feladat elaltatta az éberségét, lanyhult a figyelme. Ő és emberei nehezen járható vidéken, szédítő hágók között találták magukat. Völgyeken vágtak át, ahol csak tengődött a gabona, ajándékokat cseréltek parasztokkal, akik olyan szegények voltak, hogy hozzájuk foghatót még sose láttak a mongolok. Viszont rengeteg volt a vad, az emberei kövér szarvasokat sütöttek a tábortűzön. Talán ez volt a hiba. A parasztok figyelmeztetően

mutogattak a hegyekre, de Kurhask nem értette őket. Neki nem volt baja a hegyi törzsekkel. Ám éjszaka egy csapat harcos támadt rájuk. Vad ordítással bukkantak elő a sötétből, és kaszabolni kezdték az alvó embereket. Kurhask egy pillanatra behunyta a szemét. Társai közül csak nyolcán élték túl a támadást, noha a legidősebb fiát nem látta, amióta kitört a harc. A fiú előrement, hogy felderítse az ösvényt. Kurhask abban reménykedett, hogy életben maradt, és megviszi a hírt a kánnak. Egyedül ez a gondolat adott neki örömet keserű haragjában.

A törzsi harcosok ellopták a szekerekről a csecsebecséket, az ezüstöt, a jádét. Kurhask a szemöldökét összevonva figyelte őket, és látta, hogy sokan vérfoltos mongol deelt viselnek.

A kántálás hangosodott, Kurhask észrevette, hogy az emberek szája fehéren habzik. Nagyon egyenesen tartotta magát, amikor a törzs vezére kardot rántott, és rikoltozva közeledett a sorhoz. Kurhask összenézett társaival.

- Ma éjszaka ott leszünk a szellemeknél, és meglátjuk az otthoni hegyeket! - mondta. - A kán tudni fogja, mi történt. Tisztára söpri ezt a vidéket!

Közönyös hangja még jobban felbőszítette az afgánt. Árnyak ugráltak az arcán, miközben megforgatta a pengét egy mongol harcos fölött. Kurhask egykedvűen nézte. Most, mikor a tarkóján érezte az elkerülhetetlen halál leheletét, rájött, hogy félre lehet tolni minden félelmet, és képes nyugodtan fogadni, ami jön. Ez némi elégtételt adott neki. Feleségei remélhetőleg nagyon megsiratják, ha meghallják a halálhírét.

- Légy erős, testvérem! - mondta.

Mielőtt a harcos felelhetett volna, a kard levágta a fejét. Vér fecskendezett, az afgánok elismerően kurjantottak és dobogtak. A főnök elvigyorodott, sötét arcából kivillantak a fogai. Ismét lecsapott a kard, egy újabb mongol hanyatlott a poros földre. Kurhask torka annyira összeszorult a dühtől, hogy csaknem megfulladt. Ez itt a tavak, a tiszta hegyi folyók földje volt, kétezer mérföldnyire Jencsingtől nyugatra. A parasztok, akikkel találkoztak, megszeppentek az ő különös arcuktól, de barátságosak voltak. Még reggel, az indulásuk előtt is áldásokkal halmozták el Kurhaskot, és olyan édességeket adtak neki, amiktől összeragadt a foga. Lovagolt a kék ég alatt, és nem is sejtette, hogy a hegyi törzsek jelzik egymásnak az ő ittlétét. Még mindig nem tudta, miért támadták meg, hacsak nem azért, hogy ellopják a mongoloktól az ajándékokat és a csereberélni valót. A hegyeket fürkészte, hátha megpillantja a

fiát. Megint feltámadt benne a remény, hogy hátha lesz tanúja a halálának. Nem halhat meg rosszul, ha a fiú figyeli. Ez az utolsó ajándék, amit adhat neki.

A kardos embernek három csapás kellett, hogy elválassza a harmadik fejet a nyaktól. Amikor végre sikerrel járt, a hajánál fogva odamutatta társainak. Közben nevetett, és kántált különös nyelvükön. Kurhask már megtanult néhány szót a pástú nyelvből, de ebből a hangáradatból semmit sem értett. Komor némaságban figyelte a folytatódó mészárlást. Ő maradt utolsónak.

Félelem nélkül fölemelte a fejét. Elöntötte a megkönnyebbülés, amikor messze a tűzfény mögött mozgást érzékelt. A sötétben megmoccant valami fehér. Kurhask elmosolyodott. A fia az, neki jelez. Mielőtt az afgánok észrevehették volna, ismét lehajtotta a fejét. A távolban kialudt a fehér villanás. Kurhask elernyedt. Minden feszültség elszivárgott belőle. A kán tudni fogja, mi történt.

Fölnézett az afgán harcosra, amikor az fölemelte a hosszú, véres pengét.

- Fogsz még találkozni a népemmel - mondta neki.

Az afgán habozott, nem értette.

- Por a szádba, hitetlen! - ordította, de ez csak értelmetlen zagyvaság volt a mongol tisztnek.

Fáradtan vállat vont.

- Fogalmad sincs, mit tettél - mondta.

A kard lecsapott.

ELSŐ RÉSZ

ELSŐ FEJEZET

Szél korbácsolta a magas hegygerincet. Odafent sötét felhők vándoroltak, árnyékuk csíkokat húzott a földre. A reggel csöndes volt, a két ember kihaltnak tűnő vidéken lovagolt a száz fiatal harcosból álló dzsagun keskeny oszlopának élén. A mongolok mintha legalább az ezredik mérföldet tették volna meg. Csak a szíjak nyikorgása és a lovak horkantása törte meg a csendet.

Szübötej a nagykán tábornoka volt, és ez látszott is rajta. Viseltes vaspikkely páncélja több helyen kilyukadt és berozsdásodott. Horpadt sisakja

nem egyszer mentette már meg az életét. Egész felszerelése megkopott, de maga az ember olyan kemény és könyörtelen maradt, akár a téli föld. Három éve portyázott északon, közben egyetlen kisebb ütközetett veszített el, másnap azonban visszatért és szétzúzta a törzset, mielőtt híre ment volna a dolognak. A vidék, ahol gyakorolta a mesterségét, hidegebb lett minden mérfölddel, amit a mongolok megtettek a pusztában. Szübötejnek nem voltak térképei, csak szóbeszédeket hallott távoli városokról folyók partján, ahol olyan vastagra hízik a jég, hogy ökröt lehet sütni rajta.

Jobbján Dzsocsi lovagolt, a kán legidősebb fia. Alig tizenhét éves, még csak harcos, de megörökölheti a nemzetet, és talán magának Szübötejnek is parancsolhat egy háborúban. Dzsocsi ugyanolyan zsíros bőrből és vasból készült inget, nyeregtáskát és fegyvert viselt, mint a többiek. Szübötej kérdés nélkül is tudta, hogy Dzsocsi tarsolyában ott van a napi adag szárított tej és vér, amelyhez csak vizet kell keverni, hogy tápláló leves legyen belőle. A föld nem bocsátott meg azoknak, akik félvállról vették a túlélést, és ők mindketten megtanulták a téli leckéket.

Dzsocsi megérezhette a fürkészést. Örökké gyanakvó, sötét szeme felvillant. Több időt töltött az ifjú tábornokkal, mint az apjával, de a régi szokásokat nehéz levetkőzni. Nemigen bízott senkiben, noha mérhetetlenül tisztelte Szübötejt. Az Ifjú Farkasok tábornoka szeretett háborúzni, noha ezt tagadta. Szübötej hitt a felderítésben, a kiképzésben, a taktikában, és mindenekelőtt az íjászatban, de az emberek, akik követték, csak azt látták, hogy az esélyektől függetlenül győz. Ahogy mások képesek formálni a kardot vagy a nyerget, úgy formálta Szübötej a seregeket. Dzsocsi tudta, mekkora kiváltság hogy tőle tanulhat. Vajon Csagatáj öccse is ilyen jól járt keleten? Könnyű volt álmodozni a dombok között lovagolva, elképzelni, hogy álmélkodnak a testvérei és az apja, amikor meglátják, mennyit nőtt és erősödött.

- Mi a legfontosabb a felszerelésedben? - kérdezte hirtelen Szübötej. Dzsocsi felpillantott a komor égre. Szübötej élvezte, ha vizsgáztathatja.

- A hús, tábornok. Hús nélkül nem tudok harcolni.

- Nem az íj? - kérdezte Szübötej. - Íj nélkül mire mész?

- Semmire, tábornok, de hús nélkül túl gyenge vagyok, hogy használjam az íjamat.

Szübötej mordult egyet, amikor visszahallotta a saját szavait.

- Ha a hús elfogy, meddig tudsz életben maradni véren és tejen?

- Legfeljebb tizenhat napig, három lóval, hogy elosszam köztük a sebeket. - Dzsocsinak nem kellett gondolkodnia. Beleverték a választ azóta, hogy ő és Szübötej tízezer ember élén ellovagoltak a csin császár fővárosának árnyékából.

- Milyen messzire tudsz eljutni ennyi idő alatt? - kérdezte Szübötej.

Dzsocsi vállat vont.

- Friss tartalék lovakkal ezerhatszáz mérföldre. Másfélszer annyira, ha a nyeregben alszom és eszem.

Szübötej látta, hogy Dzsocsi alig figyel. Szeme megvillant, és harcmodort változtatott.

- Mi a baj azzal a hegygerinccel elöl? - reccsent rá az ifjúra.

Dzsocsi meglepetten felkapta a fejét. - Én...

- Gyorsan! Az emberek döntést várnak. Életek múlnak a szavaidon.

Dzsocsi nyelt egyet. Szübötejnél mestertől tanulhatott.

- A nap mögöttünk van, mérföldekről meglátnak, ha felérünk a gerincre. - Szübötej bólogatni kezdett, ám Dzsocsi még nem fejezte be: - A föld száraz. Akármilyen sebességgel haladunk át a gerincen, porfelhőt verünk föl.

- Jól van, Dzsocsi! - mondta Szübötej. Beszéd közben a lova véknyába vágta a csizmáját, és vágtatni kezdett a gerinc felé. Ahogy Dzsocsi megjósolta, a száz lovas fölverte a port. Szúrós rőt felleg kavargott fölöttük. Valaki biztosan meglátja őket, és jelenti, hol vannak.

Szübötej nem állt meg a gerincen. Tovább sarkallta kancáját, az állat hátsó lábai meg-megcsúsztak a laza köveken. Dzsocsi követte a tábornokot. Egy mély lélegzettel beszívta a port, amely megköhögtette. Szübötej ötven lépéssel a gerinc alatt állt meg a rögös terepen, ott, ahonnan kaptatósabb lett a rézsű. Emberei parancs nélkül kétsoros félkört vontak köréje, mintha egy íjat feszítettek volna meg a földön. Jól ismerték tábornokuk hirtelen természetét.

Szübötej a szemöldökét ráncolva kémlelte a messzeséget. A hegyek között a tavaszi olvadástól megduzzadt folyó hömpölygött a lapos síkságon. Partján lassan mozgó oszlop haladt színes zászlókkal. Más körülmények között lélegzetelállító lett volna a látvány, és Dzsocsi, noha a gyomra összeszorult, csipetnyi csodálatot érzett. Tíz-, talán tizenegyezer orosz lovag léptetett együtt, fölöttük keskeny, vörös-arany lobogók hullámzottak. Majdnem ugyanannyian követték őket málhás szekerekkel, tartalék lovakkal,

asszonyokkal, fiúkkal, szolgákkal. A nap ezt a pillanatot választotta, hogy áttörjön a felhők között egy hatalmas fénypászmával, amely bevilágította a völgyet. A lovagok páncélja felragyogott.

A lovaik hatalmas, bozontos állatok voltak, talán kétszer nehezebbek a mongol póniknál. Bár Dzsocsi ugyanolyan különösnek találta a lovasokat is. Mereven ültek az arcuktól a térdükig érő, súlyos vasruhájukban, mintha kőből faragták volna őket. Csak a szemük és a kezük maradt szabadon. A páncélos lovagok csatára készültek: lándzsa helyett hosszú kopjákat hoztak, de a hegyük acélból volt. Dzsocsi látta, hogy a derékszíjakról fejszék és kardok lógnak, és minden nyergen levélforma pajzs függ. A lobogók hosszan elnyúltak a fejük fölött, és a harcosok igazán nyalkán festettek az arannyal csíkozott árnyékban.

- Bizonyára látnak minket - mormolta Dzsocsi, és a porfelhőre sandított a magasban.

A tábornok meghallotta és hátrafordult.

- Nem pusztaiak, Dzsocsi. Ilyet távolságból félvakok. Talán félsz?- Olyan nagyok ezek a lovagok. Én félnék.

Dzsocsi arca elsötétült egy pillanatra. Az apjától ez gúny lett volna. De Szübötejnek csillogott a szeme. A tábornok még mindig nem töltötte be a harmincat, fiatal volt ahhoz, hogy ilyen sok embernek parancsoljon. Szübötej azonban nem félt. Dzsocsi tudta, hogy a tábornok rá se ránt a hatalmas csataménekre vagy lovaikra. Jobban bízott Ifjú Farkasainak sebességében és nyilaiban.

A dzsagun tíz arbanból állt, mindegyiket egy tiszt vezette. Szübötej parancsára csak ez a tíz ember vett nehéz páncélt. A többiek bőrzubbonyt viseltek a bélelt deel alatt. Dzsocsi tudta, hogy támadáshoz Dzsingisz jobban szereti a nehéz lovasságot a könnyűnél, de Szübötej emberei így is életben tudtak maradni. Gyorsabban oda tudtak csapni, mint a hatalmas orosz lovagok, és egy cseppet sem féltek. Ugyanolyan mohón bámultak lefelé a hadoszlopra, mint Szübötej, és várták, hogy észrevegyék őket.

- Tudod, hogy az apád futárt küldött, hogy induljak hazafelé? - szólalt meg Szübötej.

Dzsocsi bólintott.

- Minden ember tudja.

- Reméltem, hogy továbbmehetek észak felé, de az apád embere vagyok. Ő parancsol, én engedelmeskedem; megérted, ugye?

Dzsocsi rámeredt a fiatal tábornokra, és egy pillanatra elfeledkezett a völgyben közeledő lovagokról.

- Természetesen - mondta kifejezéstelen arccal.

Szübötej derűsen viszonozta a pillantását.

- Remélem is, Dzsocsi. Az apád olyan ember, akit érdemes követni. Vajon mit fog szólni, ha meglátja, mennyit nőttél?

Dzsocsi arca egy pillanatra eltorzult a haragtól. Aztán letörölte vonásairól az indulatot, és mélyen beszívta a levegőt. Szübötej több szempontból is különb apja volt az igazinál, de nem felejthette el, hogy a tábornok kihez hűséges valójában. Ha Dzsingisz parancsolná, megölné Dzsocsit. Nézte a fiatal tábornokot, és arra gondolt, hogy Szübötej talán sajnálná egy kicsit, de nem annyira, hogy az megállítsa a kezét.

- Szüksége lesz a hű emberekre, Szübötej - mondta. - Nem azért hív vissza, hogy építsünk vagy pihenjünk. Újabb országot talált, amelyet darabokra téphet. Akár a farkas, mindig éhes, még akkor is, ha már szétreped a gyomra.

Szübötej elkomorodva hallgatta, hogy így beszélnek a kánról. Dzsocsinak három év alatt egyetlen szíves szava sem volt az apjáról. Olykor mintha búsult volna, ám ahogy telt az idő, ez is egyre ritkább lett nála. Dzsingisz egy fiút küldött el, de egy férfi tér vissza hozzá. Szübötej tett róla. A csatában hidegfejű, és az emberei büszkén néznek rá. Ennyi elég.

- Volna még egy kérdésem, Dzsocsi - folytatta Szübötej.

Villanásnyi mosoly futott át Dzsocsi arcán.

- Neked mindig van még egy kérdésed, tábornok - felelte.

- Sok száz mérföld óta csaljuk magunk után ezeket a vaslovagokat, hogy kifáradjanak a lovaik. Elkaptuk a felderítőket, kivallattuk őket, és bár nem tudom, mi ez a „Jeruzsálem", amit keresnek, vagy hogy ki ez a „fehér Krisztus"... - Vállat vont. - Talán még összemérem vele a kardomat egy napon, de hát a világ nagy, én pedig csak egy ember vagyok.

Beszéd közben a páncélos lovagokat és a mögöttük döcögő társzekereket figyelte. Várta, hogy észrevegyék.

- A kérdésem a következő, Dzsocsi. Ezek a lovagok semmit nem jelentenek nekem. Az apád hív, ellovagolhatnék most, amíg a pónik kövérek a nyári fűtől. Akkor miért várjuk itt, hogy megtámadjanak?

Dzsocsi hideg tekintettel válaszolt:

- Az apám azt mondaná, hogy ez a dolgunk, a férfinak nincs különb időtöltése, mint hogy háborúskodik az ellenségeivel. Talán azt is mondaná, tábornok, hogy te élvezed, és ez elég ok a maradásra.

Szübötejnek a pillája sem rebbent.

- Talán ezt mondhatná, de te az ő szavai mögé bújsz. Miért vagyunk itt, Dzsocsi? Nem kellenek nekünk a nagy lovaik, még húsnak sem. Miért kockáztatom a harcosaim életét, hogy szétzúzzam a hadoszlopot, amelyet látsz?

Dzsocsi ingerülten vállat vont.

- Ha nem ez az ok, akkor nem tudok válaszolni.

- Miattad, Dzsocsi - mondta Szübötej komolyan. - Mire visszatérsz az apádhoz, láttál mindenféle csatát, minden évszakban. Te meg én falvakat foglaltunk el, városokat raboltunk ki; lovagoltunk sivatagban, és olyan sűrű erdőben, hogy alig tudtuk átvágni magunkat. Dzsingisz nem fog gyengeséget találni benned. - Kurtán elmosolyodott, ahogy meglátta Dzsocsi kőkemény arcát. - Büszke leszek, ha majd azt mondják, hogy Bátor Szübötej alatt tanultad, amit tudsz.

Dzsocsinak vigyorognia kellett, amikor magától Szübötejtől hallotta a becenevet. A táborban nincsenek titkok.

- Tessék! - mormolta Szübötej, és egy futárra mutatott, aki az orosz hadoszlop eleje felé száguldott a messzeségben. Olyan ellenségünk van, aki az élen halad. Vitéz ember.

Dzsocsi el tudta képzelni, hogy elszörnyedtek a lovagok, amikor meglátták a dombok karéjában a mongol harcosokat. Szübötej halkan felmordult. Egy sor levált az oszlopról, és ügetni kezdett fölfelé a lejtőn, döfésre tartva a hosszú kopjákat. Vicsorított, ahogy a távolság csökkenni kezdett. Önteltségükben hegynek fölfelé támadnak! Rá akarta vezetni őket a tévedésükre.

- Nálad a pajca, Dzsocsi? Mutassad csak.

Dzsocsi hátranyúlt a nyeregre erősített íj tartóhoz. Fölemelte a merev bőrfedelet, és előhúzott egy tömör aranylemezt, amelyre farkasfőt domborítottak. Húsz unciát nyomott, meglehetősen súlyos volt, de olyan kicsi, hogy elfért a markában.

Szübötej ügyet sem vetett az emberekre, akik kitartóan kapaszkodtak fölfelé a lejtőn, hogy összecsapjanak Dzsingisz legidősebb fiával.

- Dzsocsi, ez a tiéd, és vele együtt a tied a jog, hogy ezer harcosomat vezesd. A dzsagunok vezetőinek csak ezüstjelvényük van, ilyen, ni. - Fölemelt egy nagyobb, fehér fémlemezt.

- A különbség az, hogy az ezüstpajcát az kapja, akit az alája rendelt arbanok tisztjei választanak.

- Tudom - bólintott Dzsocsi.

Szübötej hátrapillantott a fáradságosan kaptató lovagokra.

- Ennek a dzsagunnak a tisztjei megkértek, hogy te vezesd őket, Dzsocsi. Ebben nincs benne a kezem. - Nyújtotta az ezüstpajcát. Dzsocsi boldogan kicserélte az arannyal. Szübötej ünnepélyesen, szándékos kimértséggel viselkedett, ám a szeme ragyogott.

- Mire visszatérsz az apádhoz, Dzsocsi, megmásztad az egész ranglétrát. - Keze lendületesen szelte a levegőt. - Jobbra, balra és középre. - Átnézett a fölfelé ügető, erőlködő lovagok fölött, és mozgást látott egy távoli vízmosásban. Határozottan biccentett.

- Itt az idő. Tudod a dolgod, Dzsocsi. A tiéd a parancsnokság. - Többet nem szólt. A fiatalember vállára csapott, és visszalovagolt a gerincre, otthagyva a dzsagunt a vezérnek, akit váratlan idegesség fogott el.

Dzsocsi a hátában érezte a száz ember pillantását. Igyekezett palástolni, mennyire örül. Minden arban, azaz tized maga választotta a vezetőjét, azután ezek a tizedesek is választottak maguk közül egyet, aki háborúban vezesse a századot. Nagy tisztesség, ha valakit századossá választanak. Valahol egy hang azt suttogta, hogy ez inkább az apjának szól, de ő elfojtotta, nem volt hajlandó kételkedni. Kiérdemelte ezt a jogot! Dagadt benne az önbizalom.

- Íjsor! - kiáltotta. Szorosan markolta a szárat, hogy elrejtse idegességét. A sor széthúzódott, hogy minden íjat használhassanak. Az ifjú hátranézett, de Szübötej tényleg elment, egyedül hagyta. Mivel a harcosok még mindig figyelték, kifejezéstelen arcot kényszerített magára, mert tudta, hogy emlékezni fognak a nyugalmára. Ahogy fölemelték íjaikat, Dzsocsi kinyújtotta ökölbe szorított kezét, és várt. Szíve fájdalmasan dörömbölt a mellében.

Amikor a távolság négyszáz lépésnyire csökkent, Dzsocsi leengedte a karját, és az első nyílfelhő a levegőbe emelkedett. Túlságosan messze voltak, ami nyíl mégis elérte a lovagokat, széttört a csaknem az egész testet takaró pajzsokon, amelyekét az oroszok tartottak maguk elé. A hosszú pajzsok

teljesítették a feladatukat a második nyílfelhőben is. Egyetlen lovag sem zuhant le a nyeregből.

A hatalmas paripák nem voltak gyorsak, a távolság mégis csökkent. Dzsocsi figyelt. Kétszáz lépésnél ismét fölemelte az öklét. Újabb száz vessző illeszkedett a nyiszorgó húrokra. Dzsocsi nem tudta, hogy ilyen távolságból megmenti-e a lovagokat a páncéljuk. Sose mentette meg őket semmi.

- Úgy lőjetek, mintha sosem lett volna íjatok! - kiáltotta.

A harcosok elvigyorodtak, a nyilak kiröppentek. Dzsocsi akaratlanul összerándult, mert a nyílvesszők úgy repkedtek a lovagok fölött, mintha pánikba esett bolondok lődöznének. Csak néhány csapódott be, és ezek közül is nagyon kevés terített le embert vagy lovat. Már hallották a paták dübörgését, és látták, amint az első sorokban lejjebb engedik a kopjákat.

Dzsocsi félelmét elnyelte a váratlan harag. Csak arra vágyott, hogy kardot ránthasson, és vágtában nekivezesse a lovát az ellenségnek. Mégis más parancsot adott, bár közben reszketett a tehetetlen indulattól.

- Vissza a gerinc mögé! - kiáltotta. Megrántotta a szárat, a lova nyargalni kezdett. Dzsagunja zavaros ordítozással, gomolyogva követte a vezért. Dzsocsi hallotta, hogy mögötte torokhangok éltetik a diadalt. Marta a torkát a sav, csak azt nem tudta, hogy a félelemtől-e, vagy a haragtól.

*

Ilja Majajev épp a verejtéket pislogta ki a szeméből, amikor meglátta, hogy a mongolok a maguk gyáva, mocskos módján megfordulnak. Ahogy már számtalanszor csinálta, lazábbra engedte a szárat, és a mellére ütött, miközben Szent Szófiához imádkozott, hogy letaposhassa lovával a hit ellenségeit. Legnagyobb kincsét, a szent ujjpercének szilánkját rejtő aranymedált viselte a sodronypáncél és a bélelt zubbony alatt. A novgorodi atyák biztosították róla, hogy addig nem ölhetik meg, amíg rajta van, ezért Ilja erősen és magabiztosan dübörgött fölfelé lovagjaival a lejtőn. Ő és emberei két éve hagyták el a püspöki várost; üzeneteket vittek keletre a hercegnek, mielőtt délnek fordultak, és elkezdték hosszú zarándoklásukat Jeruzsálembe. Ilja és a többiek az életük árán is meg akarták védeni a szent várost a hitetlenektől, akik el akarták pusztítani Jeruzsálem templomait.

Imák és böjtölés közepette utaztak volna, mielőtt megmutatják vitézségüket az istenteleneknek, ám a vidéken portyázó mongol csapatok újra és újra oldalba szúrták őket. Ilja alig várta, hogy közel jusson hozzájuk. Előrehajolt a nyeregben, lova a menekülő pogányok után lódult.

- Add nekem őket, ó, Uram, és összetöröm a csontjaikat, és eltiprom hamis isteneiket! - suttogta.

A mongolok eszeveszetten száguldottak lefelé a túlsó lejtőn, de az orosz lovak erősek voltak, a távolság folyamatosan csökkent. Ilja érezte a többiek acsargó dühét, ahogy kurjongattak egymásnak. Sok társukat ölték meg a sötétből kiröppenő nyilak. Felderítők tűntek el nyom nélkül, vagy ami még rosszabb, olyan sebek voltak rajtuk, mire megtalálták őket, hogy az ember elhányta magát. Számát sem tudta, hány felégetett falu romját látta egy év alatt. Fekete füstcsóvák jelölték elkeseredett üldözésük útját. A portyázó mongolok mindig elillantak, mire ők megérkeztek. Vágtába ugratta a lovát, noha az állat már zihált, és a szájából fehér tajték fröccsent Ilja karjára és mellére.

- Rajta, testvérek! - ordította a többieknek. Nem fognak elfáradni most, amikor végre karnyújtásnyira kerültek a vademberektől. A mongolok léte az arculcsapását jelentette mindannak, ami drága volt Iljának, Novgorod békés utcáinak, az áldott szent székesegyház nyugalmának és méltóságának.

Előttük a mongol harcosok rendetlenül menekültek a maguk fölverte porban. Ilja parancsokat osztogatott, emberei ötvenszer húszfős sorokba rendeződtek. A gyeplőt a nyeregszarvra kötötték, kezükben pajzzsal és kopjával hajoltak a lovuk nyakára, az állatokat a térdükkel irányították. Biztosan nem volt még egy ilyen erős sereg, amióta világ a világ! Ilja vérszomjasán vicsorított.

A menekülő mongolok elsuhantak egy öreg nyírfákkal és szilfákkal benőtt domb mellett. A tovadübörgő Ilja látta, valami megmozdul a zöld homályban. Annyi ideje volt, hogy figyelmeztetően elkurjantsa magát, és máris nyilak sivítottak a levegőben. Még ekkor sem habozott. Látta, hogy a nyilak széttörnek embereinek a pajzsán. Ordítva megparancsolta, hogy tartsák az alakzatot. így át tudnak törni!

Az egyik ló élesen felnyerített, balról nekiment Iljának, összenyomta a lábát, csaknem kivetette a nyeregből. Ilja káromkodott fájdalmában, de elakadt a lélegzete, amikor látta, hogy a lovas ernyedten előredől. Egyik nyílfelhő a

másik után röppent elő a fák sötétjéből, Ilja iszonyodva nézte, hogyan hullnak emberei a nyeregből. A vért fakasztó nyilak úgy ütötték át a sodronypáncélt, mintha vászonból lenne. Ilja vadul felordított, megsarkantyúzta fáradt lovát. Előtte a mongolok tökéletesen egyszerre fordultak meg, és a parancsnokuk egyenesen ránézett. A mongolok nem álltak meg, hogy megfeszítsék íjukat. Alacsony lovaik egyszerre ugrottak vágtába, és a harcosok menet közben lőttek.

Egy nyílvessző feltépte a karját. A két sereg összecsapott, Majajev megacélozta magát. Hosszú kopjája eltalálta egy harcos mellét, de olyan erővel csavarták ki a kezéből, hogy azt hitte, eltörtek az ujjai. Kardot rántott, noha keze szinte tökéletesen elzsibbadt. A mongolok úgy száguldottak elő a mindent betöltő, vörös porból, akár az ördögök, és zavartalan nyugalommal eregették nyilaikat az összezsúfolódott oroszokba.

Ahogy Ilja fölemelte a pajzsát, rögtön visszalökte egy becsapódó nyíl, amelynek hegye átütötte a fát. Jobb lába kicsúszott a kengyelből. Megingott, elveszítette az egyensúlyát. Mielőtt összeszedhette volna magát, egy másik nyílvessző beleállt a combjába. A fájdalomtól üvöltve fölemelte a kardját, és rárontott az íjászra.

A mongol, egy csupasz képű suhanc, közömbösen figyelte a közeledését. Az orosz meglendítette a kardját, ám a mongol lebukott, és meglökte Ilját, míg elnyargalt mellette. A világ némán forgott egy pillanatig, azután Majajev a földre zuhant.

Sisakjának orrvédője elgörbült a becsapódástól, és kitörte két metszőfogát. Ilja a könnyektől vakon feltápászkodott, vért és csontszilánkokat köpködött. Bal lába összecsuklott, és elesett. Kétségbeesetten kereste a kardját, amely kihullott a kezéből.

Akkor hallotta meg maga mögött a patadobogást, amikor megpillantotta a poros földön heverő fegyvert. Megragadta a mellén rejtőző ereklyét, és egy imát mormolt, amikor a mongol kardja lecsapott a nyakára, és csaknem teljesen leválasztotta róla a fejét. Nem élt addig, hogy láthassa, miként mészárolják le embereit, akik túl súlyosak és lassúak voltak ahhoz, hogy megvédhessék magukat Dzsingisz kán tábornokának, Szübötejnek harcosaitól.

*

Dzsocsi, miután parancsot adott egy tucat emberének, hogy fésüljék át a környéket, és tegyenek jelentést a menetoszlop mozgásáról, leszállt a lóról, hogy megvizsgálja a halottakat. Az oroszokat nem mentette meg a sodronypáncél. Sok halottat többször is eltaláltak. Csak a sisakok tartottak ki. Dzsocsi egyetlen embert sem látott, akinek a sisakját átütötte volna a nyíl. Fölvett egy sisakot, ujjával megdörgölte a fényes csíkot, amit a lepattanó nyílvessző hagyott. Jól megtervezték!

A rajtaütés pontosan úgy zajlott le, ahogy Szübötej kitervelte, gondolta fanyarul Dzsocsi. A tábornok mintha olvasna ellenfelei agyában. Dzsocsi mélyeket lélegzett, igyekezett elfojtani a remegést, amely minden csata után elfogta. Az emberei nem láthatják, hogy remeg. Nem tudta, figyelik-e, hogy ökölbe szorítja a kezét, miközben hosszú lépésekkel járkál. Csak annyit láthattak, hogy még mindig éhes: olyan ember, aki sosem elégedett a teljesítményével.

Még három dzsagun vett részt a rajtaütésben. Dzsocsi látta, hogy a tisztek kilovagolnak a fák közül, ahol egész éjjel lesben várakoztak. A Szübötejjel töltött évek után mindet úgy ismerte, mintha a testvérei lennének, úgy, ahogy Dzsingisz mondta valaha. Mekhali és Altan megbízható emberek, de hiányzik belőlük a képzelőerő. Dzsocsi biccentett nekik, mikor kiügettek a vérmezőre. A harmadik, Kara, alacsony, szíjas harcos volt, az arcán egy régi sebhely húzódott. Noha viselkedése hibátlanul előírásos volt, Dzsocsi érezte a belőle áradó, érthetetlen ellenszenvet. Talán az apja miatt haragszik ez a sötét pillantású ember. Dzsocsi fölemelkedését meglehetős gyanakvás kísérte. Szübötej tüntetőben bevonta minden tervébe és stratégiájába, ahogy Dzsingisz tette annak idején az urjankaj sihederrel, akiből a tábornoka lett. Szübötej a jövőbe nézett, miközben a Karához hasonló emberek azt hitték, csak egy elkényeztetett fiatal herceget látnak, aki magasabbra emelkedik, mint amennyit a tudása indokolna.

Kara odalovagolt, és mogorván nézte a holtakat. Dzsocsi közben rájött, hogy ő már nem fölöttese ennek az embernek. A csata kezdetén el kellett fogadnia az ezüstöt, és még mindig érezte, mekkora megtiszteltetés száz ember bizalma. Ám ez mégis azt jelenti, hogy legalábbis egy ideig Karának nem kell tisztelegnie a kán fia előtt. Egy pillantás elárulta, hogy már a csontos kis ember is végiggondolta ezt.

- Miért várakozunk itt? - szólalt meg hirtelen Kara. - Szübötej támadni fog, miközben mi csak toporgunk itt, és szaglásszuk a füvet.

Dzsocsi megorrolt, de olyan hanyagul válaszolt, mintha Kara csak üdvözölte volna. Ha ez az ember igazi vezető lenne, már ellovagolt volna Szübötej után. Ösztönösen érezte, hogy hiába szállt lejjebb rangban, Kara még mindig tőle várja a parancsot. Mekhalira és Altanra pillantott. Ők is figyeltek. Talán csak ez a szokásuk, ám Dzsocsi érezte, hogy formálódni kezd benne egy ötlet, és tudta, hogy nem fogja elpocsékolni a pillanatot.

- Látod a vértjüket, Kara? - szólalt meg. - Az első darabja a sisakról lóg, és a szemük kivételével eltakarja az arcukat. A másik a térdükig ér.

- Nem állította meg a nyílvesszőinket - vonogatta a vállát Kara. - Ha nem a lovaikon ülnek, olyan lassúk, hogy könnyű őket levágni. Szerintem nincs szükségünk ilyen hitvány védelemre.

Dzsocsi rávigyorgott, élvezte a zavarát.

- De bizony szükségünk van rá, Kara.

*

Szübötej gyalog várakozott a völgy felett az alacsony hegyekben. Lova a száraz fenyőtűt szaglászta. Körülötte majdnem ötezer ember pihent, várva a döntését. Szübötej viszont a felderítőire várt. Kétszázan lovagoltak el minden irányba, jelentéseikből kialakíthatta a környék képét sokmérföldnyi körben.

Tudta, hogy Dzsocsi rajtaütése sikerrel járt, szinte mielőtt a csata véget ért volna. Az ellenség ezerrel megfogyatkozott, csak tízezren maradtak, de még ez is túl sok. A menetoszlop lassan haladt a folyóvölgyben, várták, hogy a támadó csapat diadalmasan visszatérjen. Nem hoztak magukkal íjászokat a vadonba, ez a hiba sokba fog nekik kerülni. Ennek ellenére nagydarab emberek voltak, és olyan erősek, hogy Szübötej nem kockáztathatott meg egy frontális támadást. Látott lovagokat, akik több nyíllal a testükben is addig küzdöttek, amíg meg nem öltek két, sőt akár három mongolt. Nagyon bátor harcosok, de az nem lesz elég. A bátor emberek azonnal visszavágnak, ha megtámadják őket, és Szübötej eszerint tervezett. Kellő feltételek mellett minden sereget meg lehet futamítani. Természetesen az övét nem, de bármilyen ellenséget.

Vágtában tért vissza két felderítő, hogy jelezzék, hol tart az orosz sereg. Szübötej leparancsolta őket a lóról, és le is rajzoltatta az oroszok pozícióját, hogy ne legyen félreértés.

- Hány felderítőt küldtek ki? - kérdezte.

A harcos, aki egy ággal rajzolt a földre, habozás nélkül válaszolt:

- Tízet hátra, uram, legyező alakban. Húszat előre és oldalt.

Szübötej bólintott. Végre eleget tudott ahhoz, hogy elinduljon.

- Meg kell ölni őket, elsősorban azokat, akik az oszlop mögött haladnak. Akkor kapjátok el őket, amikor a nap a legmagasabban áll, és egyet se hagyjatok elmenekülni. Akkor támadok, ha zászlóval jelzitek, hogy a felderítőknek vége. Ismételd meg a parancsaimat.

A harcos szóról szóra, gyorsan elismételte a parancsot, ahogy tanították. Szübötej nem tűrt zűrzavart a csatatéren. Habár nagy távolságokra zászlókat használtak, az idő meghatározásánál kénytelen volt a hajnalra, a délre és az alkonyatra hagyatkozni. Erre a gondolatra felpillantott a fák között, és látta, hogy a nap már nincs messze az ég tetejétől. Nem sok idő maradt, érezte a gyomrában az ismerős remegést, amely mindig megelőzte a csatákat. Azt mondta Dzsocsinak, hogy ez az ütközet az ő kiképzésére szolgál, és ez igaz is volt, de nem a teljes igazság. Szübötej nem mondta el, hogy a lovagok társzekerei hordozható kovácsműhelyeket is visznek. Minden kézműves között a kovácsok voltak a legkívánatosabb foglyok, és Szübötej kíváncsiságát felkeltették a jelentések a menet közben füstöt köpő vasszekerekről.

Elmosolyodott, élvezte a fokozódó izgalmat. Dzsingiszhez hasonlóan ő sem szerette a városok elpusztítását. Az ilyet persze meg kell tenni, mint ahogy az ember forró vizet önt a hangyabolyra. Szübötej a csatákat szerette, mert mindegyik próbára tette vagy növelte a tudását. Semmiben sem lelte nagyobb örömét, mint ha túljárhatott az ellenség eszén, összezavarhatta és elpusztíthatta. Hallotta, micsoda fura küldetésben járnak a lovagok: olyan országot keresnek, amelynek senki sem tudta a nevét. Nem számít. Dzsingisz nem tűrné, hogy fegyveresek átvágjanak a földjén - és minden föld az övé.

Csizmája orrával eltörölte a földre karcolt rajzot. A második felderítőhöz fordult, aki tiszteletteljes türelemmel várakozott.

- Eredj Dzsocsihoz, nézd meg, hogy mi hátráltatja - parancsolta. -A támadásnál a jobbomon lesz.

- Parancsodra, uram! - A felderítő meghajolt, lóra pattant, és nyaktörő sebességgel elvágtatott az erdőben. Szübötej az ágak között a napra nézett. Hamarosan indul.

*

Tízezer ló patájának dübörgése közben Anatolij Majajev hátranézett a gerincre, amely mögött eltűnt a kis Ilja. Hova lett az öccse? Még mindig kis Iljaként gondolt rá, noha öccse erősebb lett nála izomban és hitben egyaránt. Fáradtan csóválta a fejét. Megígérte az anyjuknak, hogy vigyáz rá. Biztos, hogy Ilja utoléri őket. Nem merte megállítani a hadoszlopot most, hogy a mongolok itt is felbukkantak. Felderítőket küldött ki mindenfelé, de mintha azok is eltűntek volna. Ismét hátrapillantott, a szemét erőltette, hogy lásson valamit a zászlóerdőben.

Előttük a völgy hágóvá szűkült a dombok között, amelyek akár az édenkertben is lehettek volna. A lejtőkön nőtt zöld fű olyan sűrű volt, hogy az ember fél nap alatt sem kaszálhatta volna le. Anatolijnak tetszett ez a föld, a szeme mégis mindig a látóhatárt kémlelte, ahol egy napon majd megpillantja Jeruzsálemet. Az orra alatt imát mormolt a Szűzanyához. Abban a pillanatban elsötétedett a hágó, és meglátta a támadó mongol sereget.

Akkor hát nem ok nélkül aggódott: a felderítők halottak. Káromkodott, és akaratlanul hátrapillantott még egyszer oda, ahol eltűnt az öccse.

Mögötte ordítottak. Anatolij teljesen megfordult a nyeregben, és ismét elkáromkodta magát, mert újabb sötét tömeg vágtatott feléjük. Hogy kerülhették meg a hadát úgy, hogy észre sem vették őket? Ez hihetetlen, hogy az ellenség úgy mozogjon a hegyek között, mint a kísértetek!

Tudta, hogy emberei képesek szétszórni a mongolokat egyetlen rohammal. Máris leakasztották pajzsukat, és közben a parancsot várva néztek rá. Egy bojár legidősebb fia lévén ő volt a rangidős parancsnok. A családja fizette az egész utazás költségeit. Óriási vagyonukból kihasítottak egy részt, hogy elnyerjék az Oroszországban oly nagy hatalomra jutott kolostorok jóindulatát.

De nem rohamozhat úgy, hogy védtelenül hagyja az utánpótlást és a hátsó sorokat. Semmi sem idegesítőbb, mint úgy harcolni, hogy az embert elölről és hátulról egyszerre támadják. Parancsot ordított három tisztjének, hogy menjenek rá a századaikkal a hátulról közeledő mongolokra. Ahogy

visszafordult, mozgást látott a dombok között, és megkönnyebbülten elvigyorodott. A távolban a nagy csontú orosz lovak vonala jelent meg a gerincen. Szellő lengette zászlóikat. Anatolij a távolságot mérlegelte, azután döntött. Odakiáltott egy felderítőnek.

- Eredj az öcsémhez, és mondd meg neki, hogy csapjon le a hátulról támadókra! Meg kell akadályoznia, hogy csatlakozzanak a harchoz.

A fiatalember elvágtatott. Nem terhelte sem súlyos páncél, sem fegyver. Anatolijban dagadt az önbizalom. Miután a hátát biztosította, elsöpri azokat, akik szemből jönnek. Pillanatok alatt kiadta a parancsait. Úgy fognak áttörni a mongolokon, mint egy vaskesztyűs ököl!

Hosszú kopjájával előremutatott a lova füle fölött.

- Támadó alakzat! A fehér Krisztusért előre!

*

Anatolij küldönce teljes vágtában száguldott a poros földön. A sebesség nagyon fontos volt, amikor két sereg közeledett a hadoszlophoz. Annyira rátapadt az állat nyakára, ahogy csak tudott. A ló feje az övével együtt emelkedett és süllyedt. Fiatal és lelkes volt, és már csaknem odaért Ilja Majajev embereihez, amikor döbbenten meghúzta a szárat. Alig négyszáz ember tért vissza a gerincen át, és azok is a poklok poklán mehettek keresztül. Ahogy közeledtek, sokukon látszottak a vér barna foltjai, és valahogy furcsán lovagoltak.

A küldönc hirtelen mindent megértett, és fejvesztetten megrántotta a gyeplőt. Elkésett. Ahogy felemelte a karját, egy nyíl becsapódott a hóna alá. Átzuhant a lova fején, az állat ész nélkül elnyargalt.

Dzsocsi és a többi mongol rá se pillantott a fekvő alakra, ahogy elvágtattak mellette. Sokáig tartott lehúzni a láncinget a halottakról, de megérte. Nem jött alakulat, hogy elvágja az útjukat, és noha az oroszok nem tudják, most már három oldalról támadnak rájuk. Ahogy a lejtő kisimult, Dzsocsi a lova véknyába nyomta a lábát, és kihúzta a kopját a bőrtokból. Ormótlan fegyver volt, erőlködnie kellett, hogy egyenesen tartsa, miközben embereivel az orosz szárny felé dübörgött.

*

Anatolij vágtázott. Több mint fél tonna hús és vas adott nyomatékot a kopjahegynek. Látta, hogy az első sorok meginognak, ahogy a mongol íjászok kilőtték a nyilaikat. Az ellenség gyors volt, de az oszlopot nem lehetett megállítani vagy megfordítani ilyen sebesség mellett. Fülsiketítőén döngtek a pajzsok és dobogtak a patkók, mégis meghallotta hátulról a sikolyokat. Odafordult, hogy lássa, mi történik. Ahogy kitisztult a tudata, borzadva rázta meg a fejét. Azt látta, hogy Ilja lecsap az oldalszárnyra, azokat az embereket kaszabolja, akik a Majajev családot szolgálják a zarándoklaton.

Mialatt tátott szájjal bámult, észrevette, hogy az emberek kisebbek, és véres páncélt viselnek. Néhányan az első összecsapásban elvesztették a sisakjukat, és most már látszott az ordító mongol arcuk. Anatolij elsápadt. Megértette, hogy az öccse halott, és ez a kettős roham szétzúzza a hátsó sorokat. Nem fordulhatott meg, és noha parancsokat ordított, senki nem hallotta.

Elöl a mongolok egyre közelebb engedték őket, és közben ezerszám szórták az orosz lovasok közé a nyilakat. A pajzsok szétroncsolódtak, az oszlop rángatózott, akár a sebesült állat. Százával hullottak az emberek. Mintha kasza suhant volna végig az arcvonalon, levágva az élőket.

Mögötte a mongolok megrohanták a társzekereket, legyilkoltak mindenkit, aki fegyvert fogott. Anatolij próbált kigondolni valamit, de ellenség vette körül. Kopjáját végighúzta egy ló nyakán, mély sebet hasított rajta, amely összefecskendezte forró vérrel. Kard villant, de a sisakja felfogta a csapást, bár közben kevés híján elvesztette az eszméletét. Valami eltalálta a mellét, és hirtelen elfogyott a tüdejéből a levegő, még annyi se maradt, hogy segítségért kiáltson. Erőlködött, hogy egy korty levegőt kapjon, csak egy cseppet, de nem bírt lélegezni. Megroskadt, és olyan keményen csapódott a földhöz, hogy szörnyet halt.

*

Ahogy leszállt az este, Szübötej végiglovagolt tízezer emberének tábortüzei között. A halott lovagokról leszedtek minden értékes holmit, és a tábornok olyan büszke volt az embereire, hogy lemondott a neki járó tizedről. Azoknak, akik nem kapnak fizetést a katonáskodásért, a vérfoltos medálok, gyűrűk és drágakövek igen jól jönnek az új társadalomban, amelyet Dzsingisz épít. Az ember meggazdagodhatott a törzsek seregében, noha a drágaságokra mindig

csak úgy gondoltak, mint olyasmire, amin lovat lehet venni. A lovagok kovácsműhelyei jobban érdekelték Szübötejt, mint ahogy a szekerek küllős kerekei is, mert ezeket könnyebb javítani, mint a mongolok által használt tömör korongokat. Máris utasította a fogságba esett fegyverkovácsokat, hogy mutassák meg tudományukat az ő kerékgyártóinak.

Dzsocsi éppen kedvenc pónijának mellső patáját vizsgálta, amikor Szübötej odaügetett hozzá. Mielőtt az ifjú meghajolhatott volna, Szübötej hajtotta meg előtte a fejét. A dzsagun, amelynek Dzsocsi volt a parancsnoka, büszkén állt körülötte.

Szübötej fölemelte a kezét, megmutatta Dzsocsinak az aranypajcát, amelyet délelőtt vett vissza tőle.

- Szöget ütött ám a fejembe, hogy az oroszok miként térhetnek vissza a halálból! - mondta. - Merész húzás volt. Vedd ezt vissza, Dzsocsi. Több jár neked az ezüstnél.

Odahajította az aranylemezt. Dzsocsi elkapta, miközben erősen igyekezett fegyelmezni magát. Ebben a pillanatban legföljebb Dzsingisz dicsérete jelenthetett volna ennél többet.

- Holnap hazaindulunk - mondta Szübötej, sokkal inkább az embereknek, mint Dzsocsinak. - Légy készen hajnalban.

MÁSODIK FEJEZET

Csagatájnak viszketett a bal hónalja. Folyt a verejték a legjobb páncélja alatt. Noha a kán második fia volt, mégis úgy érezte, nem illő vakarózni, miközben Korjó királyára vár.

Megkockáztatott egy gyors pillantást arra az emberre, aki elhozta Szongdó távoli, fallal körülvett városába. A királyok csarnoka fojtogató volt a déli hőségben, de a lakkozott páncélt viselő Jelme semmi jelét nem adta, hogy kényelmetlenül érezné magát. Az udvaroncokhoz és a királyi gárdistákhoz hasonlóan a mongol generális is olyan volt, mintha fából faragták volna.

Csagatáj a távolból vízcsobogást hallott, és a szelíd hang valahogy még nyomasztóbbá tette a hőséget és a csöndet. A hónalja most már őrjítően viszketett. Igyekezett másra gondolni. Ahogy tekintete megpihent a fehér habarccsal bevont mennyezet ősrégi fenyőgerendáin, emlékeztette magát, hogy semmi oka a félelemre. Akármilyen méltóságos is a Wang-dinasztia, nem

volt képes szétzúzni a kara-kitajokat, amikor azok a csin területről betörtek hozzájuk, és erődöket építettek. Ha Jelme nem vállalja önként, hogy a saját hadával fölégesse őket, akkor a korjó király most a saját palotájának a foglya lenne. A tizenöt éves Csagatájt bizonytalan önelégültség töltötte el erre a gondolatra. Általában túltengett benne az ifjúság dölyfössége és arroganciája, de tudta, hogy ebben az esetben ez indokolt. Jelme és harcosai azért jöttek el keletre, hogy megnézzék, miféle hadak szállhatnak szembe velük, és első ízben lássák az óceánt. Ellenségre leltek a kara-kitájokban, és úgy kergették ki őket Korjóból, mint a megkorbácsolt kutyát. Csagatáj véleménye szerint ezek után úgy igazságos, hogy a király adót fizessen, akár kérte a segítségüket, akár nem.

A fojtós levegőben izzadva azzal kínozta magát, hogy a szellőre gondolt, amely a déli tengeren hűsítette őket. Az a szél volt az egyetlen jó dolog abban a kék végtelenségben. Jelmét elbűvölték a korjó hajók, de Csagatáj nem értette, hogy akarhat tengeren utazni valaki. Amin nem lehet lovagolni, az haszontalan. Még most is összeszorult a gyomra a gondolatra, ahogy a királyi bárka táncolt a horgonyain.

Harang szólalt meg az udvaron, hangja végigzendült a kerteken, ahol méhek zümmögtek a méhkasokban az akácvirágok között. Csagatáj elképzelte a buddhista szerzeteseket, amint megemelik a fatörzset, hogy megüssék vele a hatalmas harangot. Kihúzta magát, mert adott rá, hogy milyennek látják. A király már jön, és az ő szenvedése a vége felé közeledik. Kibírja még egy kicsit a viszketést, amit a szabadulásnak már a gondolata is elviselhetőbbé tett.

A harang ismét megkondult. A szolgák félrehúzták a tolóablakokat, beengedve a környező hegyek fenyőillatát. Csagatáj akaratlanul felsóhajtott, mert enyhült a rekkenő hőség. A tömeg jól nevelten mocorgott, mert látni akarta a királyt. Csagatáj kihasználta, hogy egy pillanatra elterelődött róla a figyelem. Két ujját a hóna alá nyomta, és kéjesen vakarózott. Érezte, hogy Jelme rávillantja a szemét, és gyorsan felöltötte az egykedvű arcot, mert a korjók királya végre belépett.

Itt senki se magas, gondolta Csagatáj, amikor a parányi uralkodó belebegett egy faragott ajtón. Nyilván Wangnak hívják a családja után, de hát ki tudja, és kit érdekel, minek hívják egymást ezek a cingár emberkéké Inkább a két szolgálót nézte a király kíséretében. Finom, aranyszínű bőrükkel sokkal érdekesebbek voltak, mint az ember, akit szolgáltak. A fiatal harcos mohón

bámulta, ahogy a nők körül tüsténkedik letelepedő urukat, elrendezik a ruhája redőit.

A király nem látszott tudomást venni az őt figyelő mongolokról, miközben várta, hogy a szolgái végezzenek munkájukkal. A szeme csaknem ugyanolyan sötétsárga volt, mint Dzsingiszé, noha nem tudott olyan ijesztően nézni, mint Csagatáj apja. A kánhoz képest a korjó király csak egy bárány.

A szolgálók végeztek. A király tekintete megállapodott a tíz harcosból álló arbanon, amelyet Jelme hozott. Csagatáj nem értette, hogyan képes elviselni ez az ember ilyen vastag ruhát egy nyári napon.

A király megszólalt. Csagatáj egy szót sem értett. Jelmével együtt meg kellett várniuk, amíg lefordítják csin nyelvre, amelyet fáradságosan igyekezett elsajátítani. De még akkor is alig fogott fel belőle valamit, és egyre mérgesebb lett. Utálta az idegen nyelveket. Ha egyszer az ember ismer egy szót a lóra, minek használna egy másikat? Csagatáj természetesen belátta, hogy a távoli földek emberei nem tudhatják, hogy kell helyesen beszélni, de úgy érezte, adhatnának magukra annyit, hogy megtanulják, és ne hablatyoljanak tovább úgy, mintha minden nyelv ugyanannyit érne.

- Megtartottad ígéreteidet - mondta a tolmács ünnepélyesen, félbeszakítva Csagatáj elmélkedését. - A kara-kitáj erődök sok napig égtek, és az az ocsmány nép eltávozott végre erről az előkelő és szépséges földről,

Ismét csend lett. Csagatáj kényelmetlenül feszengett. A korjó udvarban láthatólag szeretik a lassúságot. Eszébe jutottak tapasztalatai egy „nok-csa" nevű itallal. Jelmének nem tetszett, hogy Csagatáj egy kortyra eltünteti, és már nyújtja is megint a csészéjét. A halványzöld folyadék túlságosan értékes volt ahhoz, hogy úgy igyák, mint a vizet. Mintha egy harcosnak törődnie kéne azzal, hogyan esznek és isznak mások! Csagatáj akkor evett, ha éhes volt, és gyakran elfelejtett részt venni az udvari cifra étkezéseken. Nem bírta felfogni, mért érdeklik ennyire Jelmét a céltalan szertartások, de a gondolatait megtartotta magának. Megfogadta, hogy ha majd ő uralkodik a mongol nemzeten, akkor nem fog túrni ilyen finnyáskodást. Az evést nem kell a végtelenségig elnyújtani, és nincsen szükség ezerféle ételre. Nem csoda, ha a korjó nép közel járt ahhoz, hogy leigázzák. Egy nyelvet kéne beszélniük, és elég lenne két-három étel, amelyeket gyorsan, minden ceremónia nélkül el lehet készíteni. Több idő maradna fegyvergyakorlatokra és kiképzésre, hogy a test erős maradjon.

Kószáló gondolatai akkor álltak meg, amikor Jelmére került a sor, aki minden szavát alaposan megfontolta.

- Szerencse, hogy a kara-kitájok megtámadták a felderítőimet. Meg kellett semmisítenünk őket. Most a nagykán nevében beszélek, akinek harcosai megmentették az országodat egy szörnyű ellenségtől. Hol van az adó, amelyet minisztereid útján megígértél?

A tolmács dünnyögött, a király kissé megmerevedett a székében. Csak nem sértődött meg ez a szamáré Netán elfeledkezett a város előtt táborozó seregről? Elég egy parancs Jelmétől, és felgyújtják a fényezett gerendákat a király feje fölött. Rejtély hogyhogy nem tették meg eddig. Nem azért küldte ide őket Dzsingisz, hogy a képességeiket fejlesszék? Csagatáj homályosan érezte, hogy van egyfajta művészete a tárgyalásnak is, amit még meg kellene tanulnia. Jelme igyekezett elmagyarázni, hogy miért szükséges idegen hatalmakkal tárgyalni, de Csagatáj nem értette. Egy ember vagy ellenség, vagy barát. Ha ellenség, el kell venni mindenét. Csagatáj elmosolyodott, ahogy kiegészítette a gondolatot. Egy kánnak nincs szüksége barátokra, csak szolgákra.

Megint arról kezdett ábrándozni, hogy milyen lesz, ha majd ő uralkodik. A törzsek sosem fogadnák el a fivérét, Dzsocsit, már ha egyáltalán a kán fia. Csagatáj a maga részéről szorgosan terjesztette a pletykát, hogy Dzsocsi egy régi erőszak gyümölcse. Dzsingisz pedig azzal, hogy mindig olyan elutasítóan bánt a fiúval, engedte, hogy a pletyka jó mély gyökereket eresszen. Csagatáj elmosolyodott az emlékekre, és a keze a kardja markolatára csúszott. Az apja inkább neki adta azt a pengét, amely egy nemzet születését látta. Csagatáj a szíve mélyén tudta, hogy sosem esküdne hűséget Dzsocsinak.

Az egyik miniszter közelebb hajolt a királyhoz, és suttogó szavakat váltott vele. A suttogás olyan sokáig tartott, hogy a felékszerezett udvaroncok láthatólag feszengtek a díszruhájukban, de a miniszter végül elhátrált a tróntól. Ismét a király beszélt, a tolmács gördülékenyen fordított.

- Tiszteletre méltó szövetségeseim talán elfogadnak némi ajándékot egy új barátság jeleként, ahogy megbeszéltük - mondta a király - Százezer ív olajozott papírt készítettünk számotokra sokhavi kemény munkával. - Az összegyűlt kor jó nemesek suttogni kezdtek ezekre a szavakra, noha Csagatáj el nem tudta képzelni, miért olyan értékesek ezek a papírlapok.

- Tízezer selyemmellényt varrtak nektek, és én ugyanannyi súlyú jádét és ezüstöt adományozok hozzá. Kétszázezer kwan vas és ugyanannyi bronz

érkezett a bányákból és a kovácsok céhétől. A saját raktáraimból adok hatvan tigrisbőrt, amelyeket már selyembe is csomagoltak az útra. Végül nyolcszáz szekérnyi tölgyet és nyírfát is kaptok ajándékba a Wang-dinasztiától, hálából a győzelemért, amelyet ti hoztatok el a korjon népnek. Most pedig menjetek békében és becsületben, és mindig számíthattok ránk, mint szövetségesekre.

Jelme mereven biccentett, amikor a tolmács befejezte a fordítást.

- Elfogadom az adót, felséges uram.

Enyhe pír jelent meg a nyakán. Csagatáj azon tűnődött, vajon a tábornok figyelmen kívül hagyja-e, ahogy a király igyekszik megőrizni a méltósága látszatát? Adót a hódítóknak fizetnek. Jelme hosszú ideig némán állt, latolgatta a király szavait, azután határozottan mondta:

- Már csak annyit kérek, hogy tégy hozzá hatszáz fiút, tizenkét és tizenhat év közöttieket. Megtanítom őket népem tudására, sok csatában forognak majd, és nagy dicsőséget szereznek maguknak.

Csagatáj igyekezett nem mutatni az elégedettségét. Na, ezt nyeljék le az ajándékokról és tisztességes szövetségről szóló beszédeik mellé! Jelme követelése megmutatta, mik a valódi erőviszonyok ebben a teremben, és az udvaroncok megdöbbentek. A némaság egyre hosszabbra nyúlt. Csagatáj érdeklődve figyelte, ahogy a miniszter ismét odahajol a trónhoz. Látta, hogy a király ujjai elfehérednek, annyira szorítja a karfát. Csagatáj unta a pózolásukat. Még a király lábánál ülő, hajlékony testű lányok is elvesztették a vonzerejüket. Ki akart menni a hűvös levegőre. Talán még a folyóban is megfürödne, mielőtt enyhül a forróság.

Ám Jelme nem mozdult, és merev tekintete láthatólag idegesítette a királyt körülálló embereket. Lapos pillantásaik le- siklottak a néma harcosokról, akik várták az egyértelmű behódolást. Szongdó városában alig hatvan ezren laktak, a had nem számlált többet háromezer főnél. A király szenveleghet, ahogy akar, Csagatáj tudja az igazságot. Úgyhogy egy cseppet sem csodálkozott a válaszon.

- Tábornok, igazán nagy megtiszteltetés számunkra, hogy hajlandó vagy ilyen sok ifjat a szolgálatodba fogadni - mondta a király.

Savanyú volt az arca. Jelme a tolmácsnak válaszolt, motyogva sorolta neki a további nyájaskodásokat, amelyeket Csagatáj kizárt a füléből. Háromévi felderítés után az apja hazahívja keletről Jelmét. Jó lesz viszontlátni a hegyeket. Csagatáj erre a gondolatra alig tudta visszafojtani türelmetlenségét. Úgy látszik, Jelme szerint fontosak ezek a papírok, noha Csagatáj kételkedett

benne, hogy Dzsingisz értékelné őket. Legalább ebben kiszámítható az apja. Jó, hogy Jelme selymet és keményfát is követelt. Ezeknek van értelmük.

Anélkül, hogy bárki jelt adott volna, ismét megkondult a harang az udvaron, véget vetve a kihallgatásnak. Csagatáj figyelte, ahogy a szolgálók fölsegítik urukat, azután mögéje állnak. Fújt egyet. Körülötte kissé elernyedt a figyelem, így ismét vakarózott egy jóízűt. Dzsocsi is jön haza Szübötejjel. Vajon mennyit változott a bátyja a három év alatti Tizenhét éves, kész felnőtt, és nem kétséges, hogy Szübötej alaposan kiképezte, Csagatáj megropogtatta kezével a nyakát, és eleire élvezte a rá váró kihívásokat.

*

Dzsingisz harmadik seregének harcosai eszméletlenre itták magukat a déli csin földeken. A hátukban Kajfeng kétség- beesett polgárai várakoztak magas falak és kapuk mögött. Néhány csin elkísérte a császárt három éve, amikor idejött Jencsingből. Akkor látták az égő város füstjét az északi égen. Egy ideig azt hitték, hogy a mongolok békén hagyják őket, de aztán megérkezett Kaszar serege, és a pusztulás barázdáival szántotta fel az országot, olyan vonalakat húzva maga után, mint az izzó vas a húsban.

Kajfeng utcáin, még a város szívében is, megszűnt a törvény. Akiknek voltak fegyveres őreik, fölkapaszkodhattak a falakra, és lenézhettek az ostromló seregre. Amit láttak, az nem adott sem vigaszt, sem reményt. A csineknek már az is sértés volt, hogy Kaszar olyan félvállról veszi az ostromot.

Ezen a napon a nagykán testvére azzal múlatta magát, hogy birkózóversenyt tartott az embereinek. Kaszar táborában minden rendszer nélkül verték fel a számtalan jurtát, hatalmas nyájai összevissza csámborogtak, csak ritkán háborgatták őket a pásztorok hosszú ostorai. A mongolok nem annyira körülvették a várost, inkább letanyáztak körülötte. A csineket, akik rettegték és gyűlölték őket, megőrjítette, hogy az ellenség játszik és sportol, miközben Kajfeng már éhes. Noha a csinektől sem volt idegen a kegyetlenség, ezek a mongolok annyira érzéketlenek voltak, amit ők fel sem tudtak fogni. Kaszar serege fütyült Kajfeng szenvedő lakosaira, legfeljebb dühös volt rájuk, amiért késleltetik a város elestét. Három hónapja voltak itt, és végtelen türelemmel vártak.

A császár fővárosa már áldozatul esett ezeknek a primitív lovasoknak. Hatalmas seregei sem védték meg. Ilyen példa után Kajfengben senki sem reménykedett igazán. Az utcákat irgalmatlan bandák uralták, csak a legerősebbek merészkedtek ki a házakból. Az ételt a központi raktárakból osztották, de volt olyan nap, hogy semmit sem adtak. Senki sem tudhatta, hogy kifogyott-e az étel, vagy menet közben ellopták.

A táborban tartózkodó Kaszar felugrott ültéből. Ő és Ho Sza egyszerre bömböltek izgalmukban, amikor a Baabgai, azaz Medve néven ismert birkózó a feje fölé emelte ellenfelét. A legyőzött ellenfél először kapálózott, ám Baabgai meg se moccant, csak bámulta a tábornokát, és vigyorgott, mint egy buta kisgyerek. A fogadások először gyérültek, aztán elapadtak. A magasba tartott embert olyan puhára verték, hogy már csak lanyhán rángatta Baabgai szögletes ujjait.

Kaszar a csin újoncok között találta a birkózót, akire azonnal felfigyelt mérete és ereje miatt. Alig várta, hogy a nagy marha kihívja valamelyik otthoni bajnokot. Ha helyesen szabja meg a téteket, akár egyetlen mérkőzésen megkopaszthat jó néhány embert, köztük Temüge öccsét.

Baabgai közömbösen várakozott Kaszar parancsára. Kevesen bírtak volna ilyen sokáig a levegőbe emelni egy felnőtt embert. Baabgai arca kipirult, ragyogott a verejtéktől.

Kaszar nem a nagydarab birkózót látta. Gondolatai visszatértek a Dzsingisztől kapott üzenethez. Bátyjának futárja még mindig ott állt, ahogy Kaszar hagyta órákkal korábban. Legyek nyalták a sót a bőréről, de a fiatalember meg se mert mozdulni.

Kaszar jókedve elszállt, bosszúsan intett a birkózóbajnoknak.

- Törd el! - vakkantotta.

A tömeg felhördült. Baabgai hirtelen fél térdre esett, és előrenyújtott combjához csapta ellenfelét. A törött gerinc roppanása visszhangzott a tisztáson. A tömeg felbődült, tétek cseréltek gazdát. Baabgai fogatlanul vigyorgott. Kaszar félrefordította a tekintetét, amíg elvágták a sebesült torkát. Ez kegy volt, mert nem hagyták, hogy a kutyák és patkányok élve egyék meg.

Mivel érezte, hogy a gondolatai elsötétednek, Kaszar intett a következő párnak, és kért egy tömlő fekete ajragot: minden megfelelt, ami kizökkentheti rosszkedvéből. Ha tudja, hogy Dzsingisz visszahívja a seregeket, akkor mélyebben behatol a csin földekre. Ho Sza és Ögödej társaságában éveken át

ráérősen égette föl a városokat, kiirtotta a lakosságukat, amíg közeledtek a helyhez, ahol a kölyökcsászár menedékre lelt. Nagyon boldog idők voltak.

Nem az a fajta ember volt, aki túl sok időt pocsékol gondolkodásra, de egyre jobban élvezte a parancsnokságot. Az olyanoknak, mint a bátyja, a vezérség természetes. Elképzelhetetlen, hogy ne Dzsingisz irányítson, még azt se hagyná, hogy a latrinához más mutassa az utat, hát még csatában! Kaszarnál lassabban jött meg az étvágy, úgy nőtt ki benne, mint a moha. Három éve nem beszélt a testvéreivel, Dzsingisszel, Kacsunnal vagy Temügével. A harcosai tőle várták, hogy mondja meg, hova menjenek és mit csináljanak érkezés után. Kaszar eleinte fárasztónak találta. A vezérkutya is addig marad meg, amíg elvezeti a falkát. De fölfedezett egy másik igazságot is: a vezetés éppen olyan izgalmas, mint amilyen kimerítő. A hibák az övéi voltak, de a győzelmek is. Ahogy teltek az évszakok, Kaszar fokozatosan megváltozott, és már nem vágyott a hazatérésre. Míg várta, hogy Kajfeng elessen, tízezer fiú apja volt.

Végignézett az embereken, akiket ilyen messze hozott el az otthonuktól. Helyettese, Szamuka, józan volt, mint mindig, és közönyös derűvel figyelte a birkózókat. Ögödej kiabált és izzadt az italtól; kicsinek tűnt a harcosok mellett. Kaszar tekintete megállapodott a fiún. Vajon hogy fogadja a hazatérés híréti Ögödej korában minden újdonság és minden izgalmas. Kaszar úgy gondolta, bizonyára örülni fog. Még jobban megsavanyodott a hangulata, ahogy embereit nézte. Mindegyik bebizonyította, mennyit ér. Ezrével kaptak nőt, lovat, pénzt és fegyvert, annyit, hogy számba se vehetik, amíg élnek. Kaszar fújt egyet. Mégis Dzsingisz a nagykán, és Kaszar éppúgy nem tudta elképzelni, hogy fellázadjon a bátyja ellen, mint ahogy nem tudott szárnyra kelni, hogy átrepüljön Kajfeng falai fölött.

Ho Sza észrevehette a tábornok hangulatát. Ráköszöntötte a fekete ajragos tömlőt. Körülöttük zsivajgott a mérkőzés közönsége. Kaszar mereven, örömtelenül elmosolyodott. Ho Sza és Szamuka is hallotta az üzenetet. Mind a kettő tudta, hogy ez a nap már elromlott.

A hsziahszia tisztet valaha kilelte volna a hideg a gondolattól, hogy tetves vademberekkel igyon együtt. Mielőtt jöttek a mongolok, Ho Sza egyszerű, szigorú életet élt, és büszke volt a királyi hadban elfoglalt helyére. Mindennap hajnalban kelt, fürdés előtt egy órát gyakorlatozott, azután fekete teával és mézbe mártogatott kenyérrel kezdte a napját. Életét csaknem tökéletesnek érezte most, néha vágyott is erre, ugyanakkor megrémítette szürkesége.

Nagyon sötét éjszakákon, amikor minden színlelés eltűnik az emberből, Ho Sza tudta, hogy olyan helyet és életet talált, amilyet Hsziahsziában sosem nyerhetett volna el. Harmadik volt egy mongol sereg parancsnoki láncában, és olyan emberek, mint Kaszar, az életüket is rábízták volna. Ezért csekély ár a tetvek és a bolhák csípése. Követte Kaszar fekete pillantását, és ő is ittas haraggal meredt Kajfengre. Ha egy császár nem képes többre, mint hogy magas falak mögé bújjon, akkor Ho Sza szerint nem császár többé. Ismét ivott egy kortyot a tiszta folyadékból, és felszisszent, mert csípte az ínyén levő sebet.

Néha hiányzott régi életének nyugalma és szabályossága, de tudta, hogy valahol megmaradtak benne a szabályok. Ez a gondolat vigaszt nyújtott, ha elfáradt vagy megsebesült. Az is segített, hogy valóságos vagyonra tett szert aranyban és ezüstben. Ha egyszer hazatér, lesznek feleségei, rabszolgái, gazdagsága.

A második összecsapás kartöréssel ért véget. A két férfi meghajolt Kaszar felé, ő pedig elengedte őket, hogy kezeltessék a sebeiket. Kaszarnak tucatnyi sebesültbe és néhány halottba került a nap, de ennyit megért, hogy a többiek lelkesedjenek. Elvégre nem szemérmes hajadonok vannak itt.

Gyilkosan meredt a hírnökre. Ő maga foglalta el azokat a magányos erődöket, amelyek most a mongolok postaállomásai. Töretlen vonalban sorakoztak visszafelé északi irányban, egészen a jencsingi kormos düledékig. Ha Kaszar tudja, hogy Dzsingisz ennek az új kereskedelmi útvonalnak a segítségével adja ki alig tizennyolc napja a visszahívó parancsot, talán létre sem hozza. Vajon megértené a bátyja, ha még egy évet várna, amíg a megerősített város elesik? Kaszar belerúgott egy kőbe, d hírnök összerezzent. Tudta a választ. Dzsingisz azt várja tőle, hogy hagyjon ott mindent, és térjen vissza, vigye haza a fiát, Ögödejt. Dühítő volt. Kaszar úgy nézte Kajfenget, mintha puszta haraggal lebonthatná a falait. Alig látott valamit a harmadik mérkőzésből, noha a vedelő tömeg méltányolta a látványt.

- Ismételd csak el a parancsokat! - mondta hirtelen. A harcosok bömbölése miatt kétszer is szólnia kellett, hogy megértesse magát.

A hírnök meghajolt. Nem értette, miért keltett ilyen rosszkedvet az üzenete.

- Öcsém, gyere haza, és igyál fekete ajragot népünkkel. Tavasszal tejet és vért fogunk inni.

- Ez minden? - reccsent rá Kaszar. - Azt mondd meg, hogy nézett ki, amikor elküldött!

A hírnök kényelmetlenül toporgott.

- Uram, a nagykán terveket beszélt meg rangidős tisztjeivel. Térképeket nyomtattak le ólomdarabokkal, de azt nem hallottam, mit mondtak, mielőtt beszólítottak.

Ho Sza fölemelte a fejét. A tekintete üveges volt az italtól.

- A tej és vér azt jelenti, hogy új háborút tervez - mondta.

Ezekre a szavakra a lárma hirtelen elhalkult. Ögödej megdermedt. Még a birkózók is leálltak, nem tudták, érdemes-e folytatniuk. Kaszar pislogott, azután vállat vont. Nem érdekelte, ki hallotta.

- Ha a bátyám előhozatta drága térképeit, ez bizony azt jelenti. - Sóhajtott. Ha Dzsingisz tudná, hogy itt áll Kajfeng falainál, biztosan várna. A kölyökcsászár megszökött tőlük Jencsingnél. Kaszar alig bírta elviselni a gondolatot, hogy a csin császári udvar végignézze a mongolok távozását!

- Bátyám hazahívta Szübötejt és Jelmét is? - kérdezte.

A hírnök idegesen nyelt egyet a rászegeződő tekintetek súlya alatt.

- Én nem vittem ilyen üzeneteket, nagyuram.

- Azért még tudod. A futárok mindig tudják. Mondd meg, vagy kivágatom a nyelvedet.

A fiatal hírvivő lenyelte kétségeit, és hadarni kezdett.

- Két ember indult el, nagyuram, hogy visszahívja a tábornokokat a kánhoz. Ezt hallottam.

- És az otthoni seregeké Edzenek és készülnek, vagy csak várakoznak?

- Parancsot kaptak, hogy dolgozzák le a téli hájat, nagyuram.

Kaszar látta, hogy Szamuka elvigyorodik. Magában káromkodott.

- Akkor ez háború. Eredj vissza az úton, amit csináltam, és mondd meg a bátyámnak: „Jövök." Ennyi elég.

- Mondjam azt, uram, hogy még a nyár vége előtt ott leszel? - kérdezte a hírnök.

- Igen - bólintott Kaszar, és kiköpött.

A futár elrobogott. Kajfeng körül százmérföldes körben bevett minden várost, pusztítással vágta el az utánpótlás forrásait. Mégis el kell mennie most, mikor biztos a győzelem. Látta, hogy Ögödej szeme kitágult az izgalomtól Kaszar elfordította a tekintetét.

Tulajdonképpen örült, hogy viszontláthatja a testvéreit.

Tunyán tűnődött, hogy vajon Jelme vagy Szübötej hoz-e annyi kincset, mint ő Csinből? Egész erdőket vágtak ki, hogy elég szekerük legyen a kincsek elszállításához. Sorozott is a csinek között, így kétezerrel több emberrel tér vissza, mint amennyivel elindult. Sóhajtott. Igazából egy császár csontjait szerette volna elvinni Dzsingisznek. A többi hadizsákmány nem számít.

HARMADIK FEJEZET

Dzsingisz szabadjára engedte a kancáját a síkon. Teljes vágtában száguldott, hosszú, fekete haja lobogott a meleg szélben. Csak egy könnyű zubbonyt viselt, amely még a karját sem takarta. Bőrére forradások szőttek sűrű fehér pókhálót. Ócska nadrágja, kengyelbe simuló puha csizmája birkafaggyútól sötétlett. Kard nem volt nála, de a combja mellett bőrből varrott íjtartó lógott, a vállát pedig bőrszíjra fűzött, kis vadásztegez verdeste.

Fölötte feketéllett a levegő a madaraktól. Szárnyak csattogtak, valahányszor a sólymok lecsaptak rájuk, hogy zsákmánnyal térjenek vissza gazdáikhoz. A messzeségben háromezer harcos vont köréjük töretlen gyűrűt. Lassan lovagolva közeledtek, maguk előtt hajtva minden élőt. A kör közepe hamarosan megtelik mormotákkal, szarvasokkal, rókákkal, patkányokkal, vadkutyákkal és ezernyi más, apró állattal. Dzsingisz látta, hogy a föld máris sötétlik, és előre élvezte az ölés örömét. Fejvesztetten horkantó szarvas rohant keresztül a kör közepén, ám Dzsingisz könnyedén megállította a mellső lába mögé lőtt nyíllal. A bika összerogyott, rugdalózott, a kán pedig hátrafordult, hogy öccse, Kacsun, látta-e a lövést.

Az ilyen körvadászat nem valami nagy sport, de segít etetni a törzseket, ha kevés a hús. Dzsingisz ettől függetlenül szerette, és a középső helyeket azoknak tartotta fönn, akiket meg akart tisztelni. Ott volt Kacsun és Arszlán, az első ember, aki hűséget esküdött neki. Hatvanéves volt az öreg harcos, vékony, akár a késpenge. Jól lovagolt, még ha mereven tartotta is magát, és Dzsingisz látta, ahogy leszedi a feje fölött elrepülő galambot.

Most a birkózó Toluj vágtatott át előtte. Kihajolt a nyeregből, hogy ledöfjön egy rémülten iszkoló, kövér mormotát. Egy magas fűfoltból előugrott egy farkas, és annyira megijesztette Toluj póniját, hogy az majdnem kivetette gazdáját a nyeregből. Dzsingisz nagyot nevetett a hatalmas harcoson, aki

csapkodva próbált kiegyenesedni. Szép nap volt ez. És már majdnem odaért hozzájuk a kör, amelyen belül Dzsingisz száz legnagyobb becsben tartott tisztje száguldozott. A föld elsötétedett az állatok nyüzsgésétől. Olyan sűrűn voltak, hogy több pusztult el a lovak patái alatt, mint lándzsadöféstől. A lovasok addig közeledtek, amíg a kengyelük összeért. Középütt a vadászok kiürítették tegezüket, és remekül szórakoztak.

Dzsingisz megpillantott egy hiúzt. Megrágta a lova oldalát, és üldözőbe vette. Látta, hogy Kacsun is a hiúz után indul, és kedvére volt, hogy öccse elkanyarodik, meghagyja neki a vadat. A testvérek a harmincas éveik végéhez közeledtek, de olyan egészségesek és erősek voltak, akár a vas. Ha visszatérnek a seregek, új földekre vezetik a nemzetet. Dzsingisz örült.

Kimerültén, betegen érkezett vissza a csin fővárosból. Csaknem egy évébe telt, amíg összeszedte magát, de a gyengeség már csak emlék. Ahogy közeledett a nyár vége, visszanyerte régi erejét, és össze akarta zúzni azokat, akik arra vetemedtek, hogy megöljék az ő embereit. Büszke és erős ellenségeket kívánt, mert annál mélyebbre vetheti őket a bosszúja.

Újabb nyílvesszőért nyúlt, de nem volt több. Fújt egyet.

Most majd előrohannak a táborból a kisfiúk meg a kislányok, késsel-kalapáccsal befejezik a mészárlást, és előkészítik a zsákmányt a nagy lakomára.

A kán felderítői jelentették, hogy Kaszar és Szübötej seregei alig pár napi járásra vannak. A tábornokokat rizsborral és fekete ajraggal tisztelik meg, amikor visszatérnek. Vajon a fiai menynyit nőttek az eltelt évek alatti Izgalmas gondolat, hogy háborúba vonul Csagatájjal és Ögödejjel, új földeket foglalnak el, hogy ők is kánok lehessenek. Tudta, hogy Dzsocsi is jön, de ez régi seb volt, nem akarta piszkálni. Boldog, békés évek jutottak neki a feleségei és a kicsik mellett, de ha Ég Atyának tervei vannak vele, akkor nem lustálkodhat, miközben a világ alszik.

Akkor ért oda Kacsunhoz, amikor öccse éppen rácsapott Arszlán vállára. Közöttük vörös volt a föld a vértől és a prémtől. Kisfiúk futkostak, veszélyesen közel a patákhoz, és izgatott visongással szólongatták egymást.

- Láttátok, mekkora macskát ejtettem el? - kiáltotta oda nekik. - Két nyilamba került csak az, hogy lelassítsam.

- Szép munka volt! - kiáltotta vissza Kacsun. Az arca ragyogott az izzadtságtól. Miközben beszélt, az egyik csontos kölyök túl közel merészkedett

a kengyeléhez. Kacsun szó közben lehajolt, és nyakon vágta. A gyerek hasra esett, amin a többiek szélesen mulattak.

Arszlán mosolygott. A kisfiú föltápászkodott, és csúnyán nézett a kán öccsére, mielőtt elinalt.

- Olyan fiatal ez az új nemzedék - mondta Arszlán. - Alig emlékszem már rá, milyen volt ennyire kicsinek lenni.

Dzsingisz bólintott. Ezek a gyerekek sosem fogják ismerni az űzött vad félelmét, nem úgy, mint ő és a testvérei. Hallgatta nevetésüket, éles hangú csicsergésüket, és csak ámult, hogy mi mindent vitt végbe. Hazájának hegyei és völgyei között már csak néhány pásztor legeltet. A többieket összegyűjtötte, és nemzetet kovácsolt belőlük egy ember és az Ég Atya uralma alatt. Talán éppen ezért akart válaszolni a sivatagi törzsek kihívására. A férfi, akinek nincsenek ellenségei, gyorsan elpuhul és meghízik. Az a nemzet rosszul végzi, amelyiknek a táborai körül senki sem ólálkodik. Megmosolyogtatta a gondolat. A világ bővelkedik ellenségekben, és ő hálás a szellemeknek ezért a milliós rajzásért. El sem tudta képzelni, hogy mással töltse az életét. Szép évek várnak még rá!

Ismét Arszlán szólalt meg. Hangjában kialudt a fény

- Sok hónapja gondolkodom rajta, nagyuram, hogy ideje lemondanom a tábornokságról. Kezdek túl öreg lenni ahhoz, hogy a téli hadjárat nehézségeit elviseljem, és talán túl óvatos is lettem. A harcosoknak fiatalabb férfi kell, aki képes kockáztatni.

- Még sok éved van - felelte Kacsun éppolyan komolyan.

Arszlán a fejét rázta. Azt figyelte, hogyan fogadja Dzsingisz a szavait.

- Itt az idő. Megvárom, hogy visszatérjen Jelme fiam, de nem szeretném még egyszer elhagyni a földemet. Esküt tettem neked, Dzsingisz, nem fogom megszegni. Ha azt mondod, hogy menjek, akkor addig lovagolok, amíg le nem esek a lóról. -A halálról beszélt. Élő harcos nem esik le a lova nyergéből. Arszlán elhallgatott, hogy lássa, megérti-e a kán, azután folytatta:

- Senki sem lovagolhat örökké. A csípőm és a vállam fáj, a kezem megmerevedik az első hidegtől. Talán túl sok évig vertem a vasat. Nem tudom.

Dzsingisz közelebb irányította a lovát, hogy megfoghassa a tábornok vállát.

- Az első napoktól velem voltál - mondta halkan. - Senki sem szolgált több tisztességgel. Ha békét akarsz utolsó éveidre, fölmentlek az esküd alól.

Arszlán meghajtotta a fejét. Nem is titkolta, mennyire megkönnyebbült.

- Köszönöm, kán uram! - Amikor fölnézett, arca kivörösödött a megindulástól - Ismertelek, amikor egyedül voltál, és vadásztak rád. Már akkor láttam benned a nagyságot, amikor a kezedbe tettem az életem. Tudtam, hogy eljön ez a nap, és fölkészítettem a tümenem parancsnokhelyettesét. A döntés a tiéd, de én azt javasolnám, hogy Zurgadájjal pótolj.

- Téged senki nem pótolhat - felelte azonnal Dzsingisz. - Ám ez utolsó alkalommal tiszteletben tartom döntésedet és bölcsességedet. Hallottam már erről a Zurgadájról, akit Dzsebének, a „Nyílnak" is hívnak.

Arszlán kissé elhúzta a száját.

- Ahogy mondod. Akkor találkoztál vele először, amikor évekkel ezelőtt a Reszud-klán ellen indultunk. Megölte a lovadat.

Dzsingisz meglepetten rikkantott.

- Tudtam, hogy ismerős a neve! A szellemekre, az aztán tud lőni. Háromszáz lépés volt? Emlékszem, csaknem betörtem a fejem!

- Kicsit szelídült, nagyuram, de nem túlságosan. Azóta hűséges hozzád, hogy akkor megkímélted az életét.

Dzsingisz bólintott.

- Akkor hát add át neki aranypajcádat, és hívd meg a tanácskozó sátorba. Lakomát rendezünk a tiszteletedre. A mesemondók dicséretedet zengik az Ég Atyának, és minden fiatal harcos tudni fogja, hogy nagy ember távozik a sorainkból.

Arszlán elpirult a büszkeségtől. Dzsingisz egy darabig töprengett.

- Ezer lovat kapsz a saját ménesemből, a feleséged pedig egy tucat szolgálót. Három ifjat küldök, hogy őrizzenek öregségedben. A visszavonulással sem leszel magányos, tábornok. Annyi birkád és kecskéd lesz, hogy száz évig teleeheted magadat.

Arszlán leszállt lováról, és megérintette homlokával Dzsingisz lábát a kengyelben.

- Megtisztelsz, nagyuram, de nekem igen kevésre van szükségem. Engedelmeddel csak a feleségemet vinném, és egy csekélyke nyájra való tenyészkecskét és lovat. Együtt keresünk egy nyugodt helyet egy patak mellett, és ott megállapodunk. Többé nincsenek rablók a hegyekben, de ha lennének is, az íjam és kardom még mindig beszél helyettem. - Rámosolygott a férfira, akit kamasznak ismert meg, és látta, hogyan nőtte ki magát nemzetek hódoltatójává. - Talán építek egy kis kovácsműhelyt, és elkészítem az utolsó

kardot, amellyel majd eltemetnek. Gondolatban most is hallom a kalapács hangját, és a lelkem nyugodt.

Dzsingisz érezte, hogy könnyek szöknek a szemébe, miközben nézte az embert, aki a második apja volt. Ő is leszállt a lováról, kurtán megölelte Arszlánt, amitől a körülöttük rikoltozó kölykök hirtelen elhallgattak.

- Jó álom ez, öregember.

Az Orhon folyónál zöldebbek a földek, mint bárhol másutt. A folyó széles és tiszta. Kétszázezer férfit és asszonyt kell ellátnia, és kétszer annyi lovat, amikor Kaszar és Szübötej egy napon belül megérkezik. A kán uralma alatt megnőtt a nemzet, valahol mindig gyerekek visongtak. Amióta visszatért a csin fővárosból, Dzsingisz úgyszólván állandó tábort rendezett be a folyónál, kerülve az avragai lapályt. Avraga mindig szent lesz neki, mert ott kovácsolta össze a nemzetet, de akkor is egy száraz, sivár puszta. Viszont az Orhon zúgói fehér habbá korbácsolták a vizet, a lovak és birkák teleihatták magukat. Dzsingisz gyakran úszott a mély medencékben, hogy visszanyerje az erejét.

Kaszar érkezett elsőnek, és sorra ölelgette a testvéreit: Dzsingiszt, Kacsunt, még Temügét is, aki nem volt ugyan harcos, ám rendet tartott a táborokban, és elsimította a családok viszályait. Kaszar magával hozta Ögödejt, aki épphogy betöltötte a tizenhármat, de izmos, hosszú lábú fiú volt, és látszott rajta, hogy olyan magas lesz, mint az apja. Arcának éles vonásaiból az a kamasz tekintett a testvérekre, aki valaha életben tartotta őket, amikor magányos száműzöttek voltak, és mindig csak néhány falat hús választotta el őket az éhezéstől és a haláltól. Kaszar, hogy mutassa, mennyire büszke rá, megmarkolta Ögödej tarkóját, miközben odavezette az apjához.

- Jó keze van az íjhoz, és a kardhoz, bátyám - mondta.

Megdöntött egy tömlőt, és egyenesen a torkába eresztette a fekete ajragot.

Dzsingisz hallotta a családi jurtából feleségének, Börtének boldog sikkantását. Még néhány perc, és fiát megrohanják az asszonyok.

- Megnőttél, Ögödej - mondta félszegen. - Ma este mindent hallani akarok közös utazásaitokról. - Ögödej szertartásosan meghajolt, Arca semmit sem árult el. Három év távoliét nagy idő, de a kán elégedett volt a zsenge harcossal, aki visszatért hozzá. Ögödejnek ugyanolyan sárga szeme volt, mint neki, és Dzsingisznek tetszett, hogy csendes és higgadt. Nem tette próbára azzal, hogy megölelgeti ennyi harcos előtt, akik talán Ögödejjel az élen rohamoznak egy napon.

- Elég idős vagy ahhoz, hogy igyál, fiam? - kérdezte, és megemelt egy tömlőt. Amikor a fia bólintott, odadobta neki. Ögödej ügyesen elkapta. Megilletődött a sokaság látványától és lármázásától. Az anyja hozzáfutott, magához ölelte. A fiú mereven tűrte, mutatni akarta az apjának, hogy ő már nem kisgyerek, aki elolvad az anyai karokban. Börte alig vette észre. Két tenyere közé fogta Ögödej arcát, és sírt, hogy a fia épségben hazatért.

- Hagyd már, Börte! - morogta Dzsingisz a felesége mögött. - Hiszen annyi idős, hogy velem harcolhat és lovagolhat! - Az asszony ügyet sem vetett rá. Dzsingisz sóhajtott. Ő is ellágyult.

De rögtön követ érzett a mellében, amikor meglátta, hogy Szübötej üget feléjük a népes síkságon, oldalán Dzsocsival. Mindketten leszálltak a lóról, és Dzsingisz észrevette, hogy Dzsocsi a született harcosok rugalmas lépteivel jár. Teljes hüvelyknyivel magasabb volt a kánnál, ám sötét szeme továbbra is arra emlékeztette Dzsingiszt, hogy más lehet az apja. Nem tudta, hogy Dzsocsi mit fog tenni, amikor ő nem vesz tudomást róla, és Szübötejt szólítja meg elsőnek.

- Mindenütt győztél, tábornok? - kérdezte.

Szübötej csak kuncogott válaszul.

- Sok különös dolgot láttam, kán uram. Messzebb is elmentem volna, ha nem hívsz vissza. Akkor hát háború lesz?

Árnyék futott át Dzsingisz arcán, de megrázta a fejét.

- Később, Szübötej, később. Lesznek kutyáim számodra, akiket megkorbácsolhass, de Arszlán visszavonul a tábornokságból, és amint Jelme is visszajön, megünnepeljük őt.

Szübötejt elszomorította a hír.

- Sokkal tartozom neki, nagyuram. Van egy ügyes költőm. Felajánlhatom a szolgálatait?

Dzsingisz elvigyorodott.

- Mivel kardkovács tábornokról van szó, tucatnyi regös és költő küzd a megtiszteltetésért, de a te embered is csatlakozhat hozzájuk.

Érezte, hogy Dzsocsi anyja figyeli, miközben beszél. Börte azt szeretné, hogy a kán a nyilvánosság előtt köszöntse elsőszülött fiát, mielőtt ő is üdvözölné. Nagy csend lett. Dzsingisz végre Dzsocsihoz fordult. Nehéz volt megőriznie a higgadtságát attól a kifejezéstelen, fekete pillantástól. Sok idő telt el azóta, hogy bárki emberfia így mert volna a kán szemébe nézni. Dzsingisz szívverése meglódult, mintha ellenséggel állna szemben.

- Örülök, hogy egészségesnek és erősnek látlak, apám - mondta Dzsocsi. A hangja mélyebb volt, mint Dzsingisz várta.

- Amikor elmentem, még gyenge voltál a gyilkos mérgétől.

Dzsingisz észrevette, hogy Szübötej keze megrándul, mintha figyelmeztetően inteni akarna Dzsocsinak. Úgy látszik, a tábornok esze jobban vág, mint Dzsocsié. A fiatal harcos büszkén állt előtte, mintha nem is erőszakból származó fattyú lenne, akit épphogy megtűrnek a családi jurtában.

Visszaparancsolta a dühét. Fojtogatta feleségének néma várakozása.

- Úgy látszik, nem az a fajta ember vagyok, akit könnyű megölni - mondta halkan. - Légy üdvözölve a táboromban, Dzsocsi.

A fia meg se moccant, habár ez körmönfont szúrás volt, hogy a kán vendégjogot kínál neki, mint egy közönséges harcosnak. Szübötejnek vagy Kaszarnak nem mondott ilyet; barátok között nem szükséges.

- Megtisztelsz, kán uram - mondta Dzsocsi, és meghajolt, hogy az apja ne lássa felbőszült pillantását.

Dzsingisz bólintott, mérlegelte az ifjút. Dzsocsi gyengéden megfogta az anyja kezét, és sápadt, feszült arccal meghajolt. Börte szeme megtelt az öröm könnyeivel, de az elsőszülöttjét sokkal tartózkodóbban üdvözölte, mint Ögödejt. Ilyen légkörben nem ölelhette át a magasra nőtt fiatal harcost. Mielőtt Dzsingisz megszólalhatott volna, Dzsocsi az öccséhez fordult, és rögtön lehullott róla a merevség.

- Látlak ám, kisember! - mondta.

Ögödej elvigyorodott. Előrelépett, beleöklözött a bátyja vállába. Ebből rövid birkózás lett, amely azzal végződött, hogy Dzsocsi a hóna alá szorította Ögödej fejét. Dzsingisz ingerülten figyelte, szeretett volna mondani valamit, amivel elrontja Dzsocsi kedvét. Dzsocsi azonban elvonszolta Ögödejt, aki a fejét dörgölve főj tót tan tiltakozott, Holott a kán még el sem bocsátotta a fiát! Már nyitotta is a száját, hogy visszaparancsolja.

- A fiad sokat tanult - vágott elébe Szübötej. - Egy ezredet vezényelt az orosz harcosok ellen, és az emberek tisztelik.

Dzsingisz elkomorodott. A megfelelő pillanat elszállt.

- Nem léptetted elő túl gyorsan? - kérdezte.

Holmi gyengébb ember egyetértett volna, ám Szübötej azonnal megrázta a fejét. Nem árulta el az ifjút, aki három évet töltött a keze alatt.

- Gyorsan megtanulta, nagyuram, mit jelent parancsolni: azt, hogy mindenki egyedül tőled várja az erőt. A regösöm sok verset költött Dzsocsiról, és az emberek dicsérik a kán fiát. Képes a vezetésre. Ennél nagyobb dicséretet nem mondok róla.

Dzsingisz odapillantott, ahol Dzsocsi nevetgélt Ögödejjel. Együtt fiatalabbnak látszottak, sokkal jobban hasonlítottak azokhoz a fiúkhoz, akik a jurtájában nőttek föl. Kelletlenül bólintott, de mikor ismét megszólalt, Szübötej reményei összeomlottak.

- A rossz vér bármikor felszínre törhet, tábornok. Egy támadásban vagy csatában ellened fordulhat. Vigyázz, nehogy rábízd az életedet.

Szübötej nem mondhatott ellen a kánnak úgy, hogy ne sértse meg, noha szíve szerint tiltakozott volna ekkora igazságtalanság ellen. De nem mutatta a vívódását, csak meghajtotta a fejét.

- Jelme és Csagatáj már csak háromnapi járásra van! - derült fel Dzsingisz az arca. - Akkor majd az én fiamat láthatod, Szübötej, és megérted, miért vagyok büszke rá! Annyi lámpát gyújtunk, hogy kivilágosodik a környék, és annyit eszünk- iszunk, hogy évekig emlegetik az emberek!

- Ahogy parancsolod, nagyuram - felelte Szübötej titkolt keserűséggel. Három évig figyelte, hogyan fejlődik Dzsocsi kiváló harcossá, aki képes hadakat vezetni. Szübötej nem talált hibát benne, márpedig tudta magáról, hogy képes megítélni az embereket. Látta, hogy néz a kán a legidősebb fiára, és sajnálta Dzsocsit. Hogy fájhat neki! Senkinek sem lenne szabad megtagadnia egy fiúgyermeket. Ha az összes tábornok odatérdepelne Dzsocsi elé, de az apja továbbra is lekicsinyelné, Dzsocsi csak a lekicsinylést érezné. Mikor Dzsingisz elfordult az öccseivel, Szübötej alig észrevehetően megcsóválta a fejét, majd ismét felöltötte a hideg arcot, és csatlakozott a többiekhez, akik a lakomához készültek. Jelme és Csagatáj közeledik, és Szübötej nem örült, hogy azt kell majd látnia, amint Dzsingisz jobban dicséri a másodszülött fiát, mint az elsőt.

NEGYEDIK FEJEZET

Valami fölriasztotta Jelmét a mély álomból. Felült a vaksötétben, és fülelt. Jurtájának füstnyílását betakarták, a szeme nem bírt a homállyal. Mellette mocorgott a csin nő. Jelme kinyújtotta a kezét, megérintette az arcát.

- Hallgass! - suttogta. Ismerte a tábor hangjait: a pónik nyihogását, az éjszakai sírást vagy nevetést, amelyek megkönnyítették az álmát. Ismerte népe neszeit, a legkisebb változást is észrevette. Énjének egy része olyan volt, mint a vadkutya, amely sosem alszik igazán. Túlságosan vén róka volt ahhoz, hogy mint egy rossz álomra, legyintsen az agyát szurkáló balsejtelemre. Némán ledobta magáról a prémeket, és felállt kötésig meztelenül, egy szál ócska nadrágban.

Halk és távoli hang volt, de eltéveszthetetlen: egy felderítő kürtölt. Amint elhalt, Jelme lekapott a sátoroszlopról egy kardot. Felrántotta puha csizmáját, magára dobott egy vastag kabátot, és kisiklott az éjszakába.

A tábor már ébredezett, a harcosok dünnyögve, lovaiknak csettegve szálltak nyeregbe. Alig egy napra jártak Dzsingisz táborától, Jelmének fogalma sem volt, ki olyan őrült, hogy kockáztassa a drága állatok lábát a sötétben. Egy mormota- lyuk, amely rossz helyen van, elég, hogy eltörjön a mellső lábuk. Nehezen tudott elképzelni ellenséget az üres síkságon, olyat meg különösen nem, aki meg meri őt támadni. Mégis készen állt. Nem fogják meglepni a saját táborában.

Csagatáj jött futva a fekete füvön át. Botladozott, mert jó sok ajragot megivott az este. Felszisszent, amikor Jelme jurtája körül fények gyúltak, de a tábornok nem sajnálta. Egy harcosnak mindig készen kell állnia, hogy lovagoljon. Nem törődött Dzsingisz fiának savanyú ábrázatával.

- Vigyél száz embert, Csagatáj! - förmedt rá idegesen. - Keressétek meg az ellenséget, vagy bármit. Valaki jár ma éjjel odakint.

A kán fia elsietett, út közben füttyögve az altisztjeinek. Jelme embereket hívott, habozás nélkül szervezni kezdte őket. A felderítők időt szereztek neki, és ő ezt nem pocsékolja el. A sorok összeálltak a feketeségben, az éjszaka hirtelen megtelt lármával. Minden férfi, asszony és gyerek fegyvert rántott, felszerelést csomagolt, szekérre rakodott. Aliig fölfegyverzett őrök járták be párosával és futólépésben a tábort, támadókat vagy tolvajokat kerestek.

Jelme a vihar szemében ült, ahol érezte az örvény kavargását. Nem volt riadó, még nem, noha ismét hallotta a felderítők távoli kürtjeiét. Szolgái kivezették kedvenc heréltjét a faggyúlámpások pislákoló, sziszegő fényébe, feladták a tábornoknak a nyilakkal teli tegezt.

Mire kiügetett a sötétbe, a sereg már éberen, harcra készen várakozott. Az első ötezer, aki vele lovagolt, csupa harcedzett, csatatereken kipróbált férfi

volt. Senki sem szeret sötétben harcolni, és ha támadniuk kell, emberek és lovak halhatnak meg. Jelme összeszorította a fogát, mert fázott. Amióta felkelt, csak most érezte, mennyire hideg van.

Dzsingisz vágtázott a sötétben. Kegyetlenül berúgott, és olyan könnyűnek érezte magát, hogy azt hitte, csak a kengyel tartja vissza, nehogy elrepüljön. Ahogy a hagyomány megkövetelte, ő kezdett meg minden tömlőt. Néhány csöppet freccsentett a szellemeknek, amelyek népét őrzik. Valamivel többet köpött a lakoma tüzébe, amely szédítő, édeskés füsttel burkolta be válaszul. Ennek ellenére igen sok jutott a torkába, és már nem is számolta a tömlőket, amelyeket a földre dobott.

Az ünnep két napja kezdődött. Dzsingisz szertartásosan köszöntötte visszatérő fiait és tábornokait, illően megtisztelte őket az emberek előtt. Még az örökösen sértődött Dzsocsi is megenyhült, amikor nagy tálakon felszolgálták a vadászzsákmányt. Kaszar és Ögödej örömkiáltással estek neki a legjobb falatoknak. Az elmúlt években sok furcsa dolgot ettek, de Korjóban vagy Csinben senki nem tett a roskadásig megrakott asztalokra zöld földes birkát! A húst még a télen ásták el, és csak most vették elő a tábornokok visszatérésének örömére. Kaszarnak könnyek szöktek a szemébe, bár ő azt állította, a rothasztott hús csípőssége okozza, és nem az, hogy ennyire meghatódott volna a ritka csemegétől. Senki nem hitte el, de ez nem számított.

Az ünnepség eszeveszett lármában és tivornyázásban hágott a tetőpontjára. A legerősebb harcosok a jurták között portyáztak, nőt keresve. A törzsek asszonyai biztonságban voltak tőlük, de a csin rabnők vagy az orosz foglyok szabad prédának számítottak. Olyan hangosan sikoltoztak, hogy csaknem túlharsogták a tüzek körül morajló dobokat és kürtöket.

Elkezdték mondani a verseket, amelyek egy napig is eltartottak. Volt, amit a régi módon, dorombénekléssel adtak elő.

Volt, amit emelt hangon mondtak a költők, egymást ordítva túl a zsinatolásban. Mire elmúlt az első éjszaka, megszaporodtak az emberek a kán sátrát körülvevő tüzeknél.

Kaszar még akkor sem aludt, gondolta Dzsingisz, öccse árnyékát keresve a sötétben. Már a második nap is a vége felé járt, amikor Dzsingisz észrevette, hogy a költők nem mondják el az Arszlán életéről költött balladákat, mert várják, hogy befusson a tábornok fia. Dzsingisz ekkor saját kezűleg töltötte meg Arszlán kupáját.

- Csagatáj és Jelme már csak kurta lovaglásnyira van ide! - kiáltotta túl a szél és a húrok zúgását. - Eljössz velem, hogy találkozzunk a fiainkkal?

Arszlán ittasan mosolyogva bólintott.

- Elviszem hozzájuk a költőket, hogy hallják a rólad szóló regéket, öregember! - mondta Dzsingisz némileg akadozó nyelvvel. Nagyszerű ötlet volt! Széles jókedvvel összehívta tábornokait. Szübötej és Dzsocsi a lováért kiáltott, amikor Kaszar és Ögödej előtámolygott. Ögödej kicsit zöld volt, és Dzsingisz inkább nem vett tudomást róla, hogy fia körül savanyú hányásszag terjeng.

Kacsun hozta a kán gyönyörű, szürke kancáját.

- Ez őrültség, bátyám! - kiáltotta vidáman. - Ki vágtázik éjszakai Valaki le fog esni.

Dzsingisz a sötétbe intett, azután társaira bökött.

- Nem félünk! - jelentette ki. A részegek ujjongva helyeseltek. - Itt a családom és a tábornokaim! Itt van a kardkovács Arszlán és a Bátor Szübötej! Féljen minket a föld, ha leesünk! Szétrepesztjük kemény fejünkkel! Készen álltok?

- Méltó leszek hozzád, bátyám! - felelte Kacsun, akire átragadt a hánya veti szilajság. A kis oszlop élére ügettek. Egyre nőtt a sor; egyre többen csatlakoztak hozzájuk. Kökcsü, a sámán is ott volt, egyike a keveseknek, akik még józannak látszottak. Dzsingisz kereste a legkisebb öccsét, Temügét. Gyalog volt, rosszallóan rázta kerek fejét. Nem számít, gondolta Dzsingisz. Úgyse tud lovagolni a mihaszna korcs.

Végignézett a családján, ellenőrizte, hogy mindenkinél van-e tele tömlő ajrag és rizsbor. Az italnak nem szabad kifogynia. Tucatnyi költő csatlakozott hozzájuk, az arcuk ragyogott az izgalomtól. Az egyik máris kántálni kezdte a verssorokat. Dzsingisz a legszívesebben lerúgta volna a lováról, hogy otthagyhassa.

A halvány csillagfényben láthatta fiait, testvéreit és tábornokait, és kuncogott, mert az jutott eszébe, hogy hátha valami szegény tolvaj kerül ennek a gégemetsző bandának az útjába!

- Egy fehér kancát adok annak, aki nálam előbb ér Jelme és Csagatáj fiam táborába! - Egy szívdobbanásnyi ideig hallgatott, hogy mindenki megértse, és ő láthassa embereinek vad vigyorgását.

- Ne kíméljétek a lóhúst, ha van hozzá bátorságotok! - bömbölte, és hátasa véknyába vágta a sarkát. A kanca vágtában megindult a táboron át. A többiek csaknem ugyanilyen gyorsak voltak. Rikoltozva vették üldözőbe. Talán kétezren követték a kánt a sűrű sötétségben, vagyis mindenki, aki karnyújtásnyira volt, amikor Dzsingisz vágtába ugratta a kancát. Senki sem tétovázott, noha a föld olyan kemény volt, hogy aki itt leesik, az életével játszik.

A száguldás a sötétben kissé kijózanította Dzsingiszt, noha a bal szeme mögött fájni kezdett a feje. Eszébe jutott, hogy valahol a közelben egy folyó folyik. Nagyon csábító volt a gondolat, hogy beledugja a fejét a hideg vízbe.

Vidámsága rongyokká szakadt, amikor észrevette, hogy oldalt a sötétben mozog valami. Egyetlen szívverésnyi ideig töprengett, hogy nem kockáztatja-e az életét, amikor úgy közeledik egy táborhoz, hogy sem zászlók, sem dobok, sem semmi más nem jelzi a kán érkezését. Azután megsarkantyúzta a lovát, és vadul elbődült. Bizonyára Jelme emberei állnak föl oldalt, szarv alakzatban. Célba vette a vonal közepét, ahol a tábornokát sejtette, és vágtatott, mint aki megveszekedett.

Kaszar és Kacsun közvetlenül mögötte nyargalt. Most elhúzott mellette Dzsocsl, a lova nyakához lapult, és éles vijjogással sarkallta nagyobb sebességre az állatot.

A kuszáit oszlop a kán példáját követve viharzott Jelme vonalai felé. Ketten leestek a lovukról, amikor láthatatlan akadálynak ütköztek. Többen nekimentek a fekvő embereknek és a lovaknak a sötétben, mert nem tudtak megállni. Három állat lábát törte, lovasaik a földre zuhantak. Néhányan nevetve, sértetlenül pattantak föl, mások nem keltek fel többé. Dzsingisz minderről semmit sem tudott. Csakis Jelme harcosainak fenyegetésére figyelt, és utol akarta érni tévelygő fiát.

Dzsocsi nem figyelmeztette Jelme embereit, így Dzsingisz sem figyelmeztethette őket. Ha a fia azt választja, hogy egyenesen nekiront a megfeszített íjakkal várakozó harcosoknak, Dzsingisz nem tehet mást, csak nyeldekelheti a váratlan hideget, amely áthatol részegségén. Ő csak vágtathatott.

Jelme hunyorogva nézett a sötétségbe. Emberei készen álltak. Az éjszakában vágtázó esztelenek már majdnem rájuk zúdultak. Jelme kétfelé osztotta a harcosait, így a jövevények egy mélyülő horpadásba nyargaltak bele.

Noha alig látott többet a csillagfényben egy fekete foltnál, szempillantás alatt te- leszurkáltathatta volna nyilakkal.

Elbizonytalanodott. Dzsingisznek kell az élen jönnie. Ki más lehetne ilyen fékevesztetté Mégsem hallott semmiféle figyelmeztetést. Márpedig senkinek sem engedi, hogy legázolja a legjobb embereit. Előbb fojtja bele nyílzáporba.

Pislogott, forgatta a fejét, hogy jobban lássa a mozgó árnyékokat. Lehetséges, hogy a kán azé Megesküdött volna rá, hogy a felé rontó oszlopban valaki kornyikál. Egyedül mellette égett fáklya, hogy láthassák. Fölemelte a karját, és a sorokban egyszerre görbült meg a sok ezer íj.

- Figyelem! - bömbölte olyan hangosan, ahogy a torkán kifért. A verejték megdermedt az arcán a széltől, de nem félt, Nem volt, akit megkérdezzen, senki sem mondta meg, mit tegyen. Egyedül neki kellett döntenie. Egy utolsó pillantást vetett a közeledő fekete lovasokra. Feszülten mosolygott, idegesen megrázta a fejét. Nem tudhatja!

- Állj! - ordította hirtelen. - Engedjétek be őket! Széles alakzat!

Tisztjei továbbították a parancsot. Jelme várt és figyelte, hogy a lovasok megállnak-e, vagy rázúdulnak az ő vonalaira. Akkor elkezdődik a gyilkolás. Már csak százlépésnyire volt a gomolygó árnyék, mélyen bent jártak a szarv alakzat öblében. Már csak ötvenre, de még mindig követték az élen haladó embert a pusztulásba.

Jelme látta, hogy néhányan lassítanak. A szárnyakon állók kurjongatni kezdtek az ismerős vagy baráti hangok hallatán. Jelme megnyugodott, és hálát adott az Ég Atyának, hogy az ösztönei nem hagyták cserben. Hátat fordított, és leesett az álla, mert az élboly fülsiketítő robajjal nekiment az embereinek. Lovak és harcosok estek össze, hirtelen ismét kardot markoltak, íjat feszítettek a kezek.

- Fáklyákat! Hozzatok fáklyákat! - ordította. Rabszolgák rohantak a sorok között, rávilágítva a földön fetrengő, összegabalyodott emberekre és rúgkapáló lovakra.

Jelme felismerte a kupac közepén a kánt, és kissé elsápadt. Most lenyakaztatja Dzsingiszé Talán hátrálnia kellett volna, vagy utat kellett volna nyitnia a tömegben? Lassan kifújta a levegőt, mert Dzsingisz kinyitotta a szemét, káromkodott, és nehézkesen felült. Jelme intett két harcosnak, hogy segítsék föl a kánt, de ő félreütötte a karjukat.

- Hol vagy, tábornok? - kiáltotta Dzsingisz a fejét rázogatva.

Jelme előrelépett, és idegesen nyelt egyet, mert Dzsingisz az állához nyúlt, és szétkent egy vérfoltot.

- Itt vagyok, kán uram - mondta merev vigyázzban. Nem mert a földön fetrengő emberekre nézni, noha fölismerte Kaszar dühös hangját, aki egy ájultat próbált lelökni magáról.

Dzsingisz felé fordult, és a tekintete végre kitisztult.

- Láttad, tábornok, hogy senki nem ért oda nálam előbb a vonalaidhoz?

Jelme pislogott. - Úgy hiszem, kán uram - mondta.

Dzsingisz vizenyős szemű elégedettséggel biccentett a mögötte gyülekezőknek.

- Alig kezdődött el az éjszaka, és máris bevertem a fejem!

Rá vigyorgott Jelmére, és a tábornok látta, hogy a kánnak jobboldalt kitört egy foga. Dzsingisz vért köpött a fűre, és fenyegetően meredt a közelben álló harcosra, aki visszahőkölt.

- Gyújtass tüzeket, Jelme. Valahol itt van az apád is, noha nem olyan gyors, mint én, közel sem. Ha Arszlán még él, akkor felköszöntjük rizsborral és ajraggal és valami étellel, ha van nálad.

- Légy üdvözölve a táboromban, kán uram - mondta hivatalos hangon Jelme. De aztán átragadt rá a lovasok duhaj kedve, és elvigyorodott. Még az apja is hitetlenül kuncogott, miközben egy közömbös képű ifjú harcosba kapaszkodva feltápászkodott.

- Nem tudtad megállítani? - mormolta fanyarul Jelme.

Arszlán vállat vont, a fejét rázta, a szeme ragyogott az emlékezéstől.

- Ki tudná? Mindenkit magával ránt.

*

Jelme és tízezer harcosa folytatta az ünnepet a pusztában. Még a legkisebb gyermeket is fölkeltették, és kihozták, hogy lássa a nagy kánt, aki keresztülsétált a táboron. Dzsingisz látványosan rátette a kezét a kicsik fejére, de igazából szórakozott és türelmetlen volt. Hallotta, ahogy a kürtök visszahívják az oldalszárnyak harcosait, és tudta, hogy most jön Csagatáj. Nem hibáztatta Jelmét a hadi készületek miatt, de látni akarta a fiát.

Jelme szolgái bort és hideg ennivalót hoztak az érkezőknek. A korjói fából rakott tüzek arany és sötét foltokat rajzoltak a földre. Vastag nemezt és vásznat

terítettek a harmatos fűre. Dzsingisz keresztbe tett lábakkal elfoglalta a fő helyet, Arszlán a jobbjára telepedett. Kacsun, Kaszar és Szübötej csatlakozott hozzájuk a harsogó lángok mellett, és körbeadtak egy rizsboros tömlőt. A bezáruló félben levő körben Dzsocsi leült Kaszar jobbjára, így Ögödej lejjebb került a sorban. A főemberek mintha nem vették volna észre a dolgot, noha Dzsocsi szerint Kacsun mindent látott. Kökcsü sámán hálát adott az Ég Atyának Jelme hódításaiért és a kincsekért, amelyeket hozott. Dzsocsi nézte, ahogy a sámán forog és vijjog, ajragot fröcsköl a szélnek és a szellemeknek. Egy csepp eltalálta az ifjú arcát, és lefolyt az állára.

Amikor Kökcsü visszaült a helyére, az egész táborban fölrecsegett a szilaj muzsika. A dobok pergése egybeolvadt, jajveszékelő dallamok ölelték és lökdösték egymást a lángok között. Férfiak és nők léptek elő, hogy daloljanak és verseljenek a tűz fényében. Addig táncoltak, amíg szakadni nem kezdett róluk a verejték. Azok, akik Jelmével érkeztek, örültek, hogy megtisztelhetik a nagykánt.

Dzsocsi arcát perzselte a hőség. A tűz lángnyelveket öltött, a narancsszínű zsarátnokban furcsa ösvények kanyarogtak. Ahogy nézte apja tábornokait, tekintete egy pillanatra összeakadt Kacsunéval, majd lesiklott róla. Ám még ebben a kurta pillanatban is volt valami beszéd. Dzsocsi nem nézett vissza, tudta, hogy Kacsun feszült érdeklődéssel figyeli. A szem a lélek tükre, mindig a tekintetet a legnehezebb álcázni.

Amikor Csagatáj belovagolt, harcosainak kiáltozó dzsagunja kísérte. Jelme örömmel látta, hogy Csagatáj részeg kábulata elillant a gyors lovaglástól. Dzsingisz második fia frissen ugrott le a ló hátáról.

Dzsingisz fölállt, hogy üdvözölje. A harcosok helyeslően ordítottak, miközben az apa átkarolta a fiát, és alaposan hátba vágta.

- Jól megnőttél, fiam! - mondta Dzsingisz. A szeme üveges volt az italtól, puffadt arcán foltok égtek. Csagatáj mélyen meghajolt apja előtt, ahogy egy tökéletes fiúgyermekhez illik.

Akkor is megőrizte előkelő tartózkodását, míg apja embereivel kezelt vagy vállon veregette őket. Dzsocsi fojtottan izzó ingerültséggel nézte, milyen szépen mozog az öccse. Kihúzza magát, foga fehéren ragyog, ha nevet vagy mosolyog. Tizenöt éves létére alig volt heg a csuklója fölött, betegség nyoma sem csúfította. Dzsingisz leplezetlen büszkeséggel figyelte. Amikor Dzsocsi látta, hogy Csagatájnak helyet szorítanak Dzsingisz közelében, igencsak örült,

hogy a nagy tűz leplezi dühtől kivörösödött arcát. Csagatáj egy hideg pillantással nyugtázta bátyjának jelenlétét. Még három év után sem voltak szavai a számára. Dzsocsi arca nyugodt maradt, de megdöbbentően erős düh öntötte el ettől a pillantástól. Néhány szívdobbanásnyi ideig nem volt más vágya, mint hogy áttörjön a részeg bolondokon és a földre sújtsa Csagatájt. Érezte, miként feszül az erő a vállában, míg elképzelte a csapást. De türelmet tanult Szübötejtől. Miközben Dzsingisz töltött Csagatáj kupájába, Dzsocsi csak ült, és gyilkosságról álmodva mosolygott a többiekre.

ÖTÖDIK FEJEZET

Ahogy hajnalodott, Szübötej költője éppen a Juhung-hágóban lezajlott csata közepén tartott, ahol Arszlán a legnagyobb sereggel csapott össze, amit ember látott valaha. Mivel Dzsingisz és a tábornokok figyelték, a költő őszintébb volt a szokásosnál, amikor Arszlán hőstetteit részletezte. Valamennyien kitettek magukért abban a hágóban, Jencsing előtt. Minden ember emlékezett azokra a véres napokra. Áhítat és büszkeség keveredett a borral a vérükben. Senki más nem értheti meg, mit jelentett együtt szembeszállni a Csin Birodalommal - és látni megaláztatását. A Juhung lett a méh, amely átnyomta őket egy új világba, egy erősebb és veszélyesebb világba. Aztán keletnek mentek, és Jencsing égett.

A felkelő nap megvilágította a lovasok ezreit, akik a síkságon áradtak feléjük az Orhon melletti táborból. Sokan a nőket és a gyerekeket is magukkal hozták a nyeregben. Dzsingisz volt a kán, oda ment, ahova akart, de ők mind hallgatni akarták Arszlán regéit. Ahogy a nap följebb kúszott az égen, torkok százai szavalták a verseket újra és újra, amíg a költők és sámánok be nem rekedtek.

Még Dzsingisz sem gondolta volna, hogy ilyen sokan akarják ismerni a korai napok történetét. Népe megigézve figyelt, még azok is, akik keményen ittak, vagy habzsolták a faggyús birka- és kecskehúst. Ismét hallotta, miként mentette ki Arszlán egy gödörből, és hunyorgott a fájdalmas emlékektől, ha olyan neveket mondtak; amelyekre évek óta nem gondolt. Arszlán volt az első, aki esküt tett neki; lovakat, jurtákat, sót és vért ígért akkor, amikor Dzsingisznek még nem volt semmije, csak az anyja meg a húga, társnak a vad fivérei meg az éhezés. Ez mérhetetlen bizalomra vallott. A kánt ismét megindította az emlékezés, hogy mennyi változásnak volt az elindítója és a

tanúja Arszlán. Az igazmondóknak azért kellett felsorolniuk egy életút állomásait, hogy akik hallják, emlékezzenek rá, mit jelentett nekik, és mi mindent cselekedett az elszálló évek során.

A szavalás félbeszakadt, a mesemondók pihentették a torkukat az esti előadásra. Addigra látni lehetett, hogy az egész mongol nemzet idejön.

Nem ez volt az a hely, ahol Dzsingisz meg akarta tisztelni első tábornokát. Túlságosan messze volt a folyó, a legelők gyérek, maga a föld sziklás és száraz. Mégis épp annak örült, hogy ennyire nincs állandóság, miközben elégedett nyögéssel a földre vizelt. Az embereinek nem szabad hozzászoknia a kényelemhez, elmélkedett kásás aggyal. Kemény életük miatt erősebbek azoknál, akik városban élnek.

Gondolatait félbeszakította a közelből hallatszó ordítás és ujjongás. A harcosok olyan sűrű csomóba álltak össze, mint egy méhraj. Hunyorgott és látta, amint Csagatáj fölkapaszkodik egy szekérre, hogy szóljon hozzájuk. Dzsingisz elkomorodott, mert egy újabb hang elnémította a tömeget. Nyávogó, rekedt hörgés volt, amitől fölállt a szőr a tarkóján. Keze a kard markolatát kereste, miközben áttört emberein, akik tisztultak az útjából, nehogy hozzáérjenek a kánhoz, és kezüket vagy fejüket veszítsék miatta.

Tábornokai egy szekéren levő vasketrec köré gyülekeztek, de Dzsingisz nem nézett sem rájuk, sem a büszke tulajdonosként feszítő Csagatájra. A rácsok mögé zárt állat hatalmasabb volt minden nagymacskánál, amelyet valaha látott. Álmélkodva csóválta a fejét, és közben behunyta az egyik szemét, annyira kínozta törött foga és a lüktető fejfájás. Hogy enyhítse a kínt, egy kis ajragot kért, és leeresztette a torkán. Pillantása még ekkor sem engedte el a fenevadat, amely föl-alá járkált, és dühösen vicsorította görbe fogait. Már hallott a fekete-narancssárga csíkos tigrisről, de mikor meglátta állkapcsát, és hallotta, ahogy járkálás közben csapkod a farkával, a szíve gyorsabban kezdett verni. Volt valami kihívó a sárga szemekben, amelyek a megilletődött sokaságot fürkészték.

- Hát nem kánnak való ajándék? - kérdezte Csagatáj.

Dzsingisz csak rápillantott, de Csagatáj hetykesége ennyitől is lehervadt. A tömeg elnémult, várták, mit szól a kán. Jelme kínosan feszengett. Dzsingisz bátorítóan biccentett neki,

- Sosem láttam még ilyen állatot, tábornok. Hogy fogtátok el?

- A tigris ajándék neked, nagyuram, Korjó királya küldi. Kölyökkorától nevelték, mégsem sikerült megszelídíteniük. Úgy hallottam, képes leteríteni egy lovat a lovasával együtt, és meg is öli mindkettőt.

Dzsingisz nagyon közel állt a rácsokhoz, és belenézett a tigris szemébe. Ahogy a tekintetük találkozott, az állat figyelmeztetés nélkül támadott. Rácsokhoz csapódó súlya megrázta a ketrecet. Dzsingisz túlságosan részeg volt ahhoz, hogy visszahőköljön. Érezte, hogy valami elhasad a karján, mikor az egyik mancs odacsapott. Bamba meglepetéssel nézte, ahogy decijének szakadt ujján átüt a vér. Egyetlen karom érte a karját, és mélyen belehasított.

- Milyen gyors... - mondta csodálattal. - Láttam ennél lassúbb kígyókat. És micsoda méret! El tudom hinni, hogy képes megölni lovat és lovasát. Azok az állkapcsok egy koponyát is összeroppanthatnak. - Beszéd közben kissé imbolygott, de senki sem tette szóvá a sebet, hátha szégyelli a kán.

- Korjóban vannak harcosok, akik tigrisre vadásznak - mondta Csagatáj jóval szerényebben -, ámbár csoportokban dolgoznak, és íjat, lándzsát és hálókat használnak. - Beszéd közben meglátta Dzsocsit, és töprengő lett az arca. Bátyját ugyanúgy elbűvölte a vadállat, mint Dzsingiszt, és túl közel is állt a ketrechez.

- Vigyázz, Dzsocsi! - figyelmeztette Csagatáj hangosan. - Téged is megkaphat!

Dzsocsi rámeredt. Szeretett volna ellentmondani, de nem dicsekedhetett a gyorsaságával, amikor az apja ott állt és folyt a vére.

- Vadásztál ilyen tigrisre Korjó földjén?- - kérdezte Dzsocsi.

Csagatáj vállat vont.

- A király palotája mellett nem él. - Dzsocsi mereven nézte. Csagatájnak folytatnia kellett: - De részt vettem volna, ha felbukkan egy ilyen állat.

- Lehet - mondta összevont szemöldökkel Dzsocsi. - Noha kétlem, hogy Jelme kockáztatta volna egy kisfiú életét egy ilyen szörnyeteggel szemben.

Csagatáj lángvörös lett. Néhányan kuncogtak. Pár pillanattal korábban még az övé volt a tömeg. Az apja és Dzsocsi valahogy ellopták tőle a pillanatát, így hát meg kellett védenie a büszkeségét. Tizenöt éves korában nem volt benne más, csak epe, és gondolkodás nélkül nekiment az egyetlennek, akit provokálni mert.

- Gondolod, Dzsocsi, hogy te szembe mernél nézni egy tigrissel? Vagyont adnék érte, ha ilyet láthatnék!

Jelme kinyitotta a száját, ám Dzsocsiban felágaskodott a düh, és meggondolatlanul visszavágott.

- Nevezd meg a feltételeidet, öcsém - mondta. - Úgy tűnik, egy kis tisztességre kell tanítanom a macskádat. Végtére is vérét vette az apámnak.

- Ez részeg ostobaság! - förmedt rá Jelme.

- Nem, hadd próbálkozzon! - felelte gyorsan Csagatáj. - Felteszem a korjói adóból a nekem járó százszekérnyi rakományt. Elefántcsont, fém, arany és fa. - Legyintett, mintha semmiség lenne. - Ha megölöd a tigrist, a tiéd.

- Te pedig letérdelsz előttem a törzsek szeme láttára - tette hozzá Dzsocsi, akit elővigyázatlanná tett az indulat. Villogó szemmel nézett föl Csagatájra, de öccse csak vigyorgott megvetően.

- Azért ennél többet kell tenned, bátyám. Azért kánná kell lenned. De talán még az sem elég.

Dzsocsi keze a kardja markolatára siklott, és ki is húzta volna, ha Jelme nem teszi rá a kezét a csuklójára.

- Verekedni akartok a tábor előtt, mint a gyermekek? Azon az éjszakán, amelyen az apámat ünnepük: A tigris egy király ajándéka a kánnak. Senki más nem döntheti el, mi legyen vele! - Olyan dühös volt a tekintete, hogy Csagatáj azonnali alázattal lesütötte a szemét. Kiképzés közben kemény büntetéseket és kegyetlen leckéztetéseket tűrt el tábornokától. Beléje idegződött az engedelmesség.

Végre megszólalt Dzsingisz, aki eddig némán figyelte az eseményeket.

- Elfogadom az ajándékot - mondta. Sárga szeme ugyanolyan árnyalatúnak tűnt, mint a mögöttük morgó macskáé. Dzsocsi és Csagatáj mélyen meghajtották a fejüket, nehogy dühbe hozzák az apjukat. Részegen Dzsingisz képes volt leütni egy embert már azért is, ha rábámult.

- Megtölthetünk egy karámot fölfegyverzett harcosokkal - töprengett Dzsingisz. - Kivont kardok és lándzsák, a középpont felé fordítva. Akkor szembeszállhat vele az, aki akar.

- Ezek az állatok veszélyesebbek mindennél, amit valaha láttam - mondta idegesen Jelme. - Mindenfelé nők és gyermekek… - vívódott, mert engedelmeskednie kellett a kánnak, viszont amit Dzsingisz tervez, az nyilvánvalóan őrültség.

- Akkor, tábornok, küldd hátra a nőket és a gyermekeket - felelte Dzsingisz, és vállat vont.

Jelmének túlságosan vérévé vált a fegyelem, hogy vitatkozzék. Meghajtotta a fejét, tudomásul véve az elkerülhetetlent. Csagatáj nem mert ránézni.

- Jól van, nagyuram. Vastag deszkából megépíttetem a karámot az embereimmel. Felhasználhatjuk hozzá a katapultokat.

Dzsingisz bólintott, nem érdekelte, hogyan oldják meg a problémát. Dzsocsi felé fordult, aki hűdötten ácsorgott ott, ahova a civakodás és a tulajdon gőgje hajtotta. Még mintha Csagatáj is megszeppent volna, de itt mindenben Dzsingisz döntött.

- Öld meg ezt a fenevadat, és az öcséd talán térdet hajt előtted - mondta halkan Dzsingisz. - A törzsek figyelni fognak, fiú. Kánt látnak benned?

- Vagy egy halottat, vagy mindkettőt - felelte Dzsocsi habozás nélkül.

Nem hátrálhatott most, hogy az apja és Csagatáj ezt várják tőle. A ketrecben levő tigrisre nézett, és tudta, hogy az állat meg fogja ölni, de valahogy nem érdekelte. Máskor is szembe- nézett a halállal, ha Szübötej támadást vezényelt. Tizenhét évesen tudta kockáztatni az életét, és fittyet hányt rá. Mély lélegzetet vett és vállat vont.

- Készen vagyok - mondta.

- Akkor csináljátok meg a karámot, és vigyétek a ketrecet középre - mondta Dzsingisz.

Miközben Jelme fáért és kötelekért küldte az embereit, Dzsocsi magához intette Csagatájt. Öccse, aki még mindig nem tért magához, könnyedén leugrott a szekérről. Az megingott, amitől a tigris idegeket karistoló hangon acsargott.

- Szükségem van egy jó kardra, ha szembe kell néznem ezzel az állattal - mondta Dzsocsi. - A tiédre.

Csagatáj összehúzott szemmel fürkészte, és igyekezett nem mutatni a diadalát. Dzsocsi nem maradhat életben, ha összecsap a tigrissel. A korjók mindig legalább nyolcasával, méghozzá jól kiképzett emberekkel mennek tigrisre. Csagatáj egy halott szemébe nézett, és nem bírta elhinni, hogy ekkora szerencséje legyen. Hirtelen mozdulattal lecsatolta a kardot, amelyet Dzsingisztől kapott három éve. A derekának hiányzott a súlya, de a szíve ujjongott.

- Visszaveszem, amikor az a fenevad letépte a fejed - suttogta. Senki más nem hallhatta.

- Talán - mondta Dzsocsi. Nem tudta megállni, hogy rá ne sandítson a ketrecbe zárt állatra. Csagatáj látta és fölkacagott.

- Ez így helyes, Dzsocsi! Sosem fogadhattam volna el egy erőszakból fogant fattyút kánomnak. - Faképnél hagyta Dzsocsit, aki gyilkos tekintettel nézett utána.

*

Mire a nap lenyugodott, ott állt a karám a füves síkságon. Jelme szigorú felügyeletével építették a Kor jóból hozott tölgyből és nyírfából, vastag kötelekkel erősítették össze, és körös-körül megtámasztották a katapultok emelvényeivel. Átmérője negyven lépés volt, és nem hagytak rajta ajtót, nem lehetett elmenekülni. Dzsocsinak be kellett másznia, hogy maga nyissa ki a ketrecet.

Jelme parancsára meggyújtották körben a fáklyákat. Ott volt az egész nemzet, ki-ki olyan közel tolakodott, amennyire tudott. Először úgy nézett ki, hogy csak azok látnak valamit, akik fölkapaszkodnak a falra, ám Dzsingisz azt akarta, hogy az emberek tanúi legyenek a küzdelemnek, ezért Jelme körbe állíttatta a szekereket a karámon kívül. Ezek szolgáltak dobogókul, amelyekre hevenyészve összeszögelt fenyőfa létrák kerültek. A mongolok úgy hemzsegtek ezeken a tornyokon, akár a hangyák. Nem egy részeg bolond pottyant le a lentiek fejére, akik olyan sűrűn voltak, hogy nem látszott tőlük a föld.

Dzsingisz és tábornokai a körgyűrű legjobb helyeit foglalták el, és a kán példáját követve addig ittak, amíg keresztbe nem állt a szemük ezen a harmadik napon. Felköszöntötték és magasztalták Arszlánt, de addigra már tudta a tábor, hogy most a kán egyik fia fog harcolni egy idegen fenevaddal, és felpezsdítette őket a halál közelsége. Temüge az utolsó szekérrel érkezett meg az Orhon mellől. Nála kötötték a legtöbb fogadást a harcosok, de csak a küzdelem hosszúságára. Senki sem fogadott arra, hogy Dzsocsi legyőzi a csíkos rémet, amely farkát csapkodva járkált ide-oda és kibámult rájuk.

Ahogy leszállt az éj, a síkságon nem volt más világosság, csak a kör, amely körül a mongol nemzet fortyogó tömege hullámzott. A dobosok utasítás nélkül verni kezdték a hadi ritmust. Dzsocsi visszavonult Jelme jurtájába, a délutánt

pihenéssel töltötte. Mindenki őt várta, a tekintetek ide-oda jártak, hogy mikor jön már a kán fia.

*

Jelme lenézett az ifjúra, aki egy alacsony ágyon ült, térdén az apja kardjával. Dzsocsi a Szübötejtől kapott nehéz páncélt viselte, amely a nyakától a térdéig ért. Vastag szövetre varrott, ujjnyi széles fémpikkelyekből készült. A jurta levegője sűrű volt a savanyú verejtékszagtól.

- Hívnak - mondta Jelme.

- Hallom - felelte Dzsocsi merev szájjal

- Nem mondhatom, hogy nem kell menned. Mert kell. - Jelme kinyújtotta a kezét, hogy rátegye a fiatalember vállára, aztán inkább leengedte, és sóhajtott. - Annyit mondhatok, hogy ez ostobaság. Ha tudtam volna, hogy ez lesz belőle, inkább elengedem a macskát a korjói erdőkben.

- Mindegy - mormolta Dzsocsi. Keserű fintorral nézett föl apja tábornokára. - Már csak meg kell ölnöm ezt a nagymacskát, igaz?

Jelme görcsösen mosolygott. Kint felzúgott a tömeg, és most már hallatszott, hogy Dzsocsi nevét kántálják. Dicső pillanat volt, de Jelme tudta, hogy a fiú nem élheti túl. Miközben a karámot építették, és leemelték a ketrecet a szekérről, megfigyelte az állatot, és látta izmainak csodálatos erejét. Gyorsabb, mint egy ember, és négyszer olyan súlyos, lehetetlen megállítani. Balsejtelmek között hallgatott, miközben Dzsocsi fölállt és kihúzta magát. A kán legidősebb fia örökölte apjának szemkápráztató sebességét, de ez nem lesz elég. A tábornok látta, hogy Dzsocsi arcán kövér cseppekben gyöngyözik a verejték. Dzsingisz nem tűrte, hogy értelmezzék a parancsait, de ő még most is küzdött a csontjaiba beépült engedelmességgel Ő hozta a tigrist a kánnak. Nem küldheti ezt a fiút a halálba. Amikor végül megszólalt, a hangja alig volt több suttogásnál

- Az egyik falon leszek egy jó íjjal Ha elesel, próbálj kitartani, amíg megölöm. Az ifjú szemében felcsillant a remény szikrája. Jelme az egyetlen tigrisvadászatra gondolt, amelyet Kor jóban látott. Ott a tigris nyilat kapott a szívébe, de még úgy is kibelezett egy tapasztalt hálós embert.

- Nem szabad félelmet mutatnod - mondta halkan. - Nem számít, mi történik. Ha meghalsz ma este, akkor halj meg szépen. Apád becsületének kedvéért.

Dzsocsi dühös pillantást vetett rá.

- Ha tőlem függ a becsülete, gyengébb, mint gondoltam - vakkantotta.

- Minden ember meghal - folytatta Jelme, mit sem törődve a kitöréssel. - Lehet, hogy ma este, vagy jövőre, vagy negyven év múlva fogatlanul végelgyengülésben. Annyit tehetsz, hogy megválasztod, miként fogadod a pillanatot.

Dzsocsi váratlanul elmosolyodott.

- Nem nagyon építgeted az önbizalmamat, tábornok. Én méltányolnám azt a negyven évet.

Jelme vállat vont, meghatotta, hogy Dzsocsi mennyire iparkodik bátorságot mutatni.

- Akkor annyit mondhatok: öld meg, és az öcséd letérdel előtted. A neved megismerik, és amikor rajtad lesz a beire, minden ember tisztelettel tekint rád. Ez jobb?

- Igen, jobb - felelte Dzsocsi. - Ha meg kell halnom, légy készen az íjaddal. Nem szeretném, ha megenne. - Mély lélegzetet vett, nyitott szájából előcsillantak a fogai, azután átbújt az alacsony ajtófélfa alatt, és kilépett az éjszakába. Népe fel- bődült, amikor meglátta. A hang betöltötte a síkságot, elfojtotta a várakozó tigris morgását.

*

A tömeg utat adott neki. A karámhoz közeledő Dzsocsi nem látta a bámuló tekinteteket, ujjongó arcokat. A fáklyák sercegtek és lobogtak. Ruganyosán felpattant a palánk tetejére, azután leugrott a fűre. A tigris rémítő összpontosítással figyelte, és ő nagyon nem akarta kinyitni a ketrecet. Föltekintett az arcokra. Az anyja volt az egyetlen nő, akit látott, és alig bírt ránézni, mert attól tartott, hogy elgyengül. Ahogy a pillantása átsiklott rajta, észrevette, hogy Börte keze megrezzen a fán, mintha szeretné odanyújtani elsőszülött fiának.

Az apja higgadt és kifürkészhetetlen volt, de Kacsun nagybátyja biccentett neki, amikor találkozott a tekintetük. Szübötej hideg arccal nézte, és Dzsocsi

tudta, hogy ezzel csak a szomorúságát álcázza. A tábornok semmit sem tehetett, hogy megváltoztassa a kán akaratát. Legalább Szübötej nem fogja élvezni a küzdelmet. Ösztönszerűen bólintott feléje, és Szübötej viszonozta az üdvözlést. A tigris felbődült, eltátotta hatalmas száját, és bőszükén harapdálta a rács egyik rúdját. Dühítették az ordító emberek. Dzsocsi látta, hogy fiatal hím, sértetlen és tapasztalatlan. Reszketett a keze, és a szája kiszáradt, ahogy csaták előtt szokott. A hólyagja feszült. Keményen megragadta apjának farkasfejes kardját. Szép penge volt, hosszú ideje vágyott rá. Nem ismerte a nagyapját, Jiszügejt, de reménykedett, hogy az öregember szelleme erőt ad neki. Kihúzta magát, egy mély lélegzetet vett, ez megnyugtatta.

Csagatáj a fáklyafénytől ragyogó szemekkel leste. Dzsocsi egy darabig állta a nézését, hogy mutassa, mennyire megveti a kölyköt, majd a ketrec felé fordult. A hangorkán felcsapott, ahogy odament a rácshoz, és fölemelte a kezét, hogy eltávolítsa az ajtót zárva tartó vaséket. Találkozott a tekintetük. Dzsocsi mormolva üdvözölte a nagymacskát.

- Erős vagy és gyors - dünnyögte -, és én is az vagyok. Ha megöllek, büszkén fogom hordani a bőrödet napjaim fogytáig. - Megrántotta az éket, kicsapta az ajtót, és gyorsan arrébb lépett. A tömeg elnémult, minden harcos a csíkos alakot figyelte, amely olyan puhán jött kifelé, mint az ömlő olaj.

Dzsocsi hat hosszú lépést hátrált, és ugrásra készen várt, kardját heggyel lefelé tartotta maga előtt. A szíve kalapált, úgy érezte, nehézkes és ügyetlen a fenevadhoz képest, amely meg akarja ölni.

A tigris először nem törődött vele. Körüljárta a gyűrűt, kiutat keresett. A farka ingerülten, nyugtalanul csapkodott, mert a tömeg folytatta a bőgést. Dzsocsi figyelte, ahogy két lábra állva felágaskodik, és a karmai árkokat szántanak a keményfába. A ketrecben nem látszott, mennyire erős és kecses. Ha mozgott, maga volt a sima léptű halál. Dzsocsi idegesen nyeldekelve várta a támadást.

A macska végre tudomást vett róla. Dzsocsi látta, hogy előbb átsiklik, majd megállapodik rajta az arany szempár. Felemelte a fejét, ugrásra készen lelapult. A farka a füvet csapkodta, a tömeg ismét elnémult.

Dzsocsi az Ég Atyának ajánlotta a lelkét. Az biztos, hogy egy ilyen szörnyeteggel senki sem bírhat. A keze nem reszketett többé, csak állt és várt.

A tigris támadott. Olyan kirobbanó sebességgel közeledett, hogy Dzsocsi csaknem elkésett. Az állat három lépéssel változott szoborból elmosódó folttá. Rávetette magát az ifjúra.

Dzsocsi meg sem próbálta használni a kardot. Oldalra vetődött, de így is elkésett. A fenevad válla fellökte, ő elgurult a füvön, és kétségbeesetten igyekezett felugrani. Meglátta a földet érő állatot, ahogy elképzelhetetlen sebességgel fordul, és máris újból támad. Emberfejnél nagyobb állkapcsa megragadta az ifjú páncélozott bal karját, és iszonyú erővel szorította. Dzsocsi felkiáltott fájdalmában és megdöbbenésében. Jobb karjával előrecsapott, a pengét beledöfte az állat rőtbarna mellébe, aztán hanyatt esett. Együtt gurultak a tigrissel, a tömeg őrjöngött, ordítva biztatta a mélyben küzdő, bátor férfit.

Dzsocsi érezte a karmolászó hátsó mancsok hatalmas ütéseit. A páncél megvédte a hasát, noha a vaspikkelyek szétrepültek az ujjnyi karmok nyomán. Karcsontjai recsegtek, a hátsó mancsok tovább karmolászták, lökdösték és rugdosták a fűben. Arcát perzselte az állat lélegzete. Újra és újra belemártotta a kardot. A rémület sosem tapasztalt erőt adott neki. Nem tudott fölállni az állat súlyától. Amikor a tigris el akarta engedni, hogy ismét haraphasson, Dzsocsi a fájdalommal dacolva még mélyebbre dugta a torkába páncélozott karját.

A tigris köhögött, és forgatta a fejét, hogy kiszabadítsa a fogait. Dzsocsi csak lógott rajta, az inai szakadoztak, a fájdalom könnyeket csalt a szemébe. Megsebesítetted Nem tudta. Az acélpenge újra meg újra eltűnt a vastag bundában. Új fájdalmat érzett a lábában, amikor a fenevad ronggyá tépte a páncélt. A kard kirepült Dzsocsi kezéből. Kést rántott, beledöfte a csapzott szőrű nyakba. Ekkor a bal karja kiszabadult.

Dzsocsi sikolt ott. Az arcába ömlő bűzös vér megvakította. Semmit nem látott, a figyelő harcosok valahol messze voltak, hangjuk lombsusogássá halkult. Érezte, hogy a halál hatalmas széllel közeledik, de azért még mélyebbre nyomta a késpengét, és úgy húzogatta, mintha fűrészelne.

A tigris hirtelen megroskadt, maga alá temette az ifjút. Dzsocsit beszippantotta a gyötrelmek világa, ezért nem látta, hogy Szübötej és Jelme felvont íjjal leugrik a karámba. Hallotta az apja hangját is, de a tigris olyan közel hörgött az arcához, hogy nem értette a szavakat. A macska még mindig élt, de már nem karmolta a hasát és lábát. Zihálása betöltötte a világot. Dzsocsi gépiesen nyomta mélyebbre a pengét.

Miközben Jelme az íjjal fedezte, Szübötej a lábával lelökdöste a tigrist a sebesült harcosról. A hatalmas fej félrecsuklott, amikor a macska oldalra hengeredett, ám az állat melle még mindig mozgott, a szeme tele volt haraggal és gyűlölettel. Torkából ömlött a vér, fehér melle síkos és mocskos lett tőle. A karám körül mindenki látta, ahogy erőlködve megpróbál talpra állni. Azután összerogyott, és végre elcsendesedett.

Szübötej lenyúlt, félreütötte Dzsocsi kezét, amely vakon meg akarta döfni a késsel. Az ifjú bal karja ernyedten lógott, felhasogatott lábikrájából vér patakzott. Körömnyi bőr sem látszott ki a véres álarc alatt, amely csaknem megfojtotta. Szübötej elvette Dzsocsi kését, hüvelykujjával megtörülgette az ifjú szemét, hogy lásson. Dzsocsi még mindig kábult volt, nem fogta fel, hogy túlélte.

- Fel tudsz állni? Hallasz? - kiáltotta Szübötej.

Dzsocsi csapkodó keze véres pecsétet nyomott a tábornok deeljére. Szübötej megmarkolta a csuklóját, és felemelte. Dzsocsi nem bírt magától állni, ólomsúlyként lógott a tábornokon, amíg Jelme el nem dobta az íjat, és meg nem ragadta a hóna alatt. A tábornokok közrefogták a kán fiát, és szembefordították az apjával.

- Él, kán uram! - jelentette diadalmasan Szübötej.

Olyan megilletődött tisztelet ült ki a karámot környező arcokra, ahogy Jelme előre megmondta. Egyedül Csagatáj küzdött a dühével. Jelme észrevette a keserűséget a fiúban, akit három évig tanított, és a szája megkeményedett. Dzsocsi több megbecsülést érdemel a bátorságáért. Röviden tanácskozott Szübötejjel, áthelyezte a vállára Dzsocsi teljes súlyát, és odébb lépett, felvette a fűről a véres kardot.

- Ugye, nagyuram, kiérdemelte ezt a pengét? - kérdezte, és magasra emelte a fegyvert, hogy mindenki láthassa a farkasfejes markolatot. A harcosok helyeslően elbődültek, lábukkal döngették a palánkot. Dzsingiszen semmi sem látszott, az arca maszkká merevedett.

Jelme várt. A kán fiából ömlött a vér. A kán gondolatai összevissza kavarogtak, büszkeség és vérszomj elegyedett a bosszúsággal. Ő is arra számított, hogy Dzsocsi meghal, ez a végeredmény meglepte. Csak bámult le a gyűrűbe. Visszatért a fejfájása, és a szája megkeseredett. Végül bólintott, és Jelme meghajolt az akarata előtt.

Az ifjú érzéketlen ujjai közé nyomta a kardot, és halkan mondott neki valamit, amit a közönség a karámon kívül nem hallhatott:

- Erre emlékezni fognak, fiam - súgta a fülébe.

A fiatalember mintha nem hallotta volna a szavait. Jelme rájött, hogy a fiú eszméletlen.

-A sebei még megölhetik - mondta Szübötej.

A tábornok vállat vont.

- Ez már az Égi Atya kezében van. Ami számít, az, hogy kiállt a fenevad ellen. Senki nem fogja elfelejteni, aki látta.

Szó közben ismét fölpillantott Csagatájra, aki addigra letörölte ábrázatáról az epét. Jelme sóhajtott, fogást váltott az ernyedten lógó alakon. A kerítésen kívül felcsaptak a hangok. Dzsingisz parancsot vakkantott a sötétben, a tömeg kavarogni kezdett egy pont körül, amelyet a karámban állók elől elrejtett a magas kerítés. Ahogy Jelme felnézett Dzsingiszre, a kán fölemelt kézzel mutatta, hogy maradjanak lent Szübötej jel és a terhükkel.

Csagatáj bukkant föl az apja mellett. Megtántorodott, mert a harcosok lökdösték előbbre. Valamennyien hallották a fogadás feltételeit, és úgy látszott, Dzsingisz nem hagyja, hogy a fia elsomfordáljon a sötétben. A kán nem nézett rá, csak egy parancsot morgott, mire Csagatáj elvörösödött, és átmászott a kerítésen. Jelme és Szübötej némán figyelték, ahogy leugrik a fűbe, és odajön hozzájuk. Egy idősebb férfi látványosabban csinálta volna a hódolat szertartását. Tetszést aratott volna vele. Csagatájból hiányzott az a képesség, hogy az előnyére fordítsa a helyzetet. Csak állt öntudatlan bátyja előtt, és reszketett a dühtói és a megaláztatástól.

A csöndben még egyszer fölnézett az apjára. Nem volt irgalom. Gyorsan fél térdre ereszkedett. A tömeg ordított és ujjongott. Csagatáj lassabban állt föl. Hideg arccal odament a deszkafalhoz, és nyújtotta a kezét, hogy húzzák ki.

Jelme fáradtan bólintott.

- Azt hiszem, barátom, te képezhetted ki a jobbikat - mondta Szübötejnek.

- Remélem, az apja is tudja - felelte Szübötej.

Megértően összenéztek, mielőtt odaparancsoltak néhány harcost, hogy lássanak neki a tigris nyúzásának. A húst annyi részre osztják, ahányra csak lehet: félig nyers cafatokon rágódnak majd a harcosok, hiszen ki ne szeretne olyan gyors és ádáz lenni, mint ez az állati Csagatáj vajon megkóstolja-e? Vagy csak a dühén rágódik?

HATODIK FEJEZET

Dzsingisz csak három nap múlva látogatta meg Dzsocsit. A tábor a tigrisviadalt követő dáridót aludta ki, Dzsingisz is csak hányni kelt föl a háromnapos kemény ivás után. Egy újabb napba telt, amíg a tömeget visszaterelték az Orhon partjaihoz. Jelme tábora kiválóan alkalmas volt Arszlán megünneplésére, de a nyájaknak és méneseknek vízre és édes fűre volt szükségük. Útközben Dzsingisz visszanyerte szokott elevenségét, noha a belei még akkor sem voltak rendben, amikor megállt Kökcsü sámán jurtája előtt. Elkedvetlenítette a gondolat, hogy régen egyetlen éjszaka kialudt egy három napig tartó dorbézolást.

Kinyitotta a kis ajtót, és benézett a sátorba. Olyasmit látott, ami az apja halálára emlékeztette. Lenyelte savanyú nyálát, és lehajtott fejjel bebújt a sátorba. Tekintete megkeményedett az árnyékban fekvő, bekötözött alak láttán. Kökcsü éppen Dzsocsit mosta, és ingerülten megfordult, de mikor látta, ki az, fölállt és mélyen meghajolt a kán előtt.

Az árnyék megkönnyebbülést jelentett a kíméletlen napfény után. Dzsingisz kissé elernyedt. Örült, hogy maga mögött hagyta a nyüzsgő tábort.

- Magához tért? - kérdezte.

Kökcsün komoran megrázta a fejét.

- Csak pillanatokra, nagyuram. A sebei lázat hoztak a testére. Felébred, kiabál, azután ismét elalszik.

Dzsingisz közelebb lépett az emlékek vonzásában. Dzsocsi mellett feküdt a kard, amelyet megnyert, a penge, amelyet maga Dzsingisz is megörökölt. Ez a szablya és a hüvelye sok emléket hordozott. Akaratlanul szimatolt, a rothadás szagát kereste. Fájt arra az időre gondolni, amikor megérkezett haldokló apjához, akinek elapadt testét átjárta a méreg. Mélyen beszívta a fia körüli levegőt. Kökcsü szúrós szemmel figyelte, amit Dzsingisz még szúrósabb pillantással viszonzott.

- Életben marad, sámáné Már nem számolom, hányszor kérdezték tőlem.

Kökcsü visszanézett a mozdulatlan fiatal harcosra, akinek a melle épphogy pihegett. Nem tudott mit mondani. A bekötözött lábakra és a törött karra mutatott.

- Látod a sebeit, nagyuram. A fenevad három bordáját és az alkarjának két csontját törte el. A jobbján kimarjuk egy ujja, noha ez a legkisebb baj. A

vágások megdagadtak, és gennyet sírnak. - A fejét csóválta. - Láttam már embereket felépülni, akik rosszabb állapotban voltak.

- Lezártad a vágásokat? - kérdezte Dzsingisz.

Kökcsü habozott, azután túl gyorsan kezdett beszélni. Mikor elesett Jencsing, olyan gyógyászati és varázsló könyveket szerzett, amelyek többet értek minden aranynál és jádénál. Nem számított rá, hogy a gyógyító képességeit kétségbe vonják, így a szokásos önteltsége nélkül válaszolt.

- Nagyuram, olvastam csin szövegeket, amelyek megdöbbentően sokat tudnak az emberi testről. Ők forró bort öntenek a vágásra, mielőtt bevarrnák. Én is ezt tettem, és meg is íreltem, hogy levigye a lázat.

- Akkor hát nem úgy zártad le a sebet, ahogy a mi népünk szokta - felelte hideg tekintettel Dzsingisz. - Hozz egy vas parázstartót a jurtába, és égesd ki a vágásokat megfelelően! Ez működik, magam láttam.

Kökcsünek több esze volt annál, hogy vitatkozzon.

- Ahogy parancsolod, nagyuram. - Az apa kedvéért vörösen izzó vasat nyom a sebekbe, noha ezt most már kezdetleges eljárásnak tartotta, amely nem méltó egy hozzá hasonlóan tanult emberhez. Persze palástolta a viszolygását, Dzsingisz pedig elégedettnek tűnt. Kökcsü látta, hogy a kán távozni készül, és ismét megszólalt. Még mindig nem értette ezt az embert, aki a törzseket vezette.

- A fájdalom erős lesz, nagyuram. Ha felébreszti, átadjam neki az üzenetedet?

Dzsingisz a sámánra nézett. Némán távozott.

*

A tábornokok összegyűltek a kán jurtájában, amely másfélszer magasabb és kétszer szélesebb volt a többi sátornál. Kaszar és Kacsun Temügével jött, noha ő csak a táborért volt felelős, nem harcolt velük. Szübötejt, Jelmét és Csagatájt is meghívták, akik elfoglalták helyüket a körbe rakott alacsony ágyakon, amelyek pádként szolgáltak a kán tanácskozásain. A jurta ugyanolyan szegényesen volt berendezve, mint a legszegényebb pásztoré, és mindenkit arra emlékeztetett, hogy Dzsingiszt nem érdekli sem a vagyon, sem a cifrálkodás.

Utoljára Arszlán jött kiszemelt fiatal utódjával. Dzsebe, a Nyíl, egy cseppet sem illetődött meg, hogy ennyi vezért lát egy helyen. Mikor Arszlán intett neki, hogy üljön le, úgy bólintott a többieknek, mintha minden joga meglenne itt tartózkodni. Azok csak nézték, noha Arszlánt örömmel üdvözölték, még a hideg arcuk is fölengedett, mivel sokra becsülték az öregembert. Ő sem lovagol velük többé. Már tudták, hogy Arszlán felkötözte csomagjait három kancára és három csődörre, hogy feleségével és kis nyájával kivonuljon a pusztába.

A büszkeségtől ragyogó szemű Jelme egy üres helyre mutatott maga mellett. Apa és fia összenézett. Noha egy szót sem szóltak, mintha még Arszlán is meghatódott volna most, hogy eljött a végső pillanat.

Amikor Dzsingisz belépett a jurtába, a férfiak kissé kiegyenesedtek ültükben. A kán leült az ajtóval szemben felhalmozott, pokróccal letakart nyergekre, és intett egy szolgának, hogy töltsön neki kecsketejet, ami megnyugtatta a gyomrát.

Arszlán várt, amíg a kán megitta a tejet, csak azután szólalt meg.

- Nagyuram, ajánlom figyelmedbe ezt a fiatalembert, Dzsebét, ahogy te nevezted el.

Dzsingisz ránézett a jövevényre, felmérte vállának szélességét. Dzsebe nyitott zubbonyt viselt meztelen, vörhenyes bőrén, amely ragyogott az egészségtől és a birkafaggyútól. Még ülve is fegyelmezettnek és ébernek tűnt, Született harcos volt. Dzsingisz öregnek érezte magát mellette.

- Légy üdvözölve a jurtámban, Dzsebe. Mivel Arszlán ajánlott, mindig szívesen látunk. Az elkövetkező napokban vizsgázol. Legyél rajta, hogy az ő hírnevét öregbítsd a tetteiddel.

- Így fogok cselekedni, nagyuram - felelte Dzsebe olyan leplezetlen elbizakodottsággal, hogy Kaszar titokban elvigyorodott. A kán elfordította a tekintetét.

Dzsingisz mély lélegzetet vett, a térdére helyezte a kezét. A többiekhez hasonlóan tisztában volt vele, hogy ez a vezérkari tanácskozás megváltoztatja a világot, és kiélvezte a nyugodt pillanatot, amíg várták, hogy megszólaljon.

- Amikor otthagytatok, hogy befejezzem Jencsing ostromát, követeket küldtem távoli országokba. Némelyik árukat hozott nekem, és szövetséget kötött a nevemben. Másokat megtámadtak, vagy egyszerűen nem tértek vissza. Elhallgatott, de senki nem szólt. Lélegezni is alig mertek, olyan erősen

figyeltek arra az emberre, aki ráuszította őket a világra. Az egész tábor tudta, hogy háború lesz. Nagy öröm volt elsőnek hallani a részleteket.

- Egy csoport nyugatnak ment, több mint kétezer mérföld messzeségbe. Egyetlen felderítő jött vissza, a többieket lemészárolták. Először nem csináltam ügyet belőle. Nem olyan régen még a mi földünkön is megesett, hogy egy portyázó csapatot lemészárolja az első törzs, amelynek az útjába kerülnek.

Néhány idősebb férfi bólintott, noha Szübötej és Dzsebe már alig emlékezett ezekre az időkre.

- Megtudtam a felderítőtől, hogy a terület urát Mohammed Ala-ud-Din sahnak hívják. - Nehezen tagolta a nevet, azután intett Temügének. - Testvérem tanácsára elküldtem négyszáz jól fölfegyverzett harcost, de csak fenyegetésből. Eljutottak a legközelebbi városba, Otrarba, és találkoztak az ottani kormányzóval. Átadtak neki egy levelet és az üzenetemet, hogy továbbítsa a sahnak. - Elfintorította az arcát az emléktől. - Arra számítottam, hogy átadja a bűnösöket, vagy legalább megüzeni, hol a táboruk. „Kedves fiamnak" neveztem, felajánlottam a barátságomat és a kereskedelmi lehetőségeket.

Olyan fagyosan meredt Temügére, hogy az lesütötte a szemét. Öccse tanácsa volt, ami ilyen látványos kudarcot vallott.

- Az otrari bazár nyilvános hely Három kémet is küldtem a harcosokkal, hogy tanúi legyenek, miként bánnak velük. - Egy pillanatig vicsorgott, annyira elöntötte a harag. - A kormányzónak van egy húszezer fős helyőrsége. Lefogták az embereimet, és összetépték levelemet a tömeg előtt.

Megint megsemmisítően nézett Temügére.

- Még ekkor sem tettem semmit! Ezt a sahot egy bolond szolgálja, de azt gondoltam, talán ő maga egyenes úton jár. Megtudtam, hogy keletre van egy másik, Otrarnál nagyobb város. Három rangosabb tisztet küldtem magához a sahhoz, és követeltem, hogy engedje szabadon az embereimet, kötöztesse meg a kormányzót, és adja át nekem, hogy megbüntethessem. Ismét megcsúfolt engem! Elvörösödött, és ettől a jurtában ülő embereknek is gyorsabban vert a szíve.

- Mohammed sah a fejüket küldte vissza nekem - folytatta Dzsingisz. Lassan ökölbe szorította a jobbját. - Nem én okoztam ezt az egyenetlenséget, de imádkoztam az Égi Atyához, hogy adjon erőt a méltó bosszúhoz.

A távolban egy ember jajveszékelt. Többen arra fordultak. Dzsingisz is hallgatózott, azután elégedetten bólintott.

- Ez Dzsocsi. A sámánom a sebeit kezeli - mondta, s közben Csagatájra nézett, mire a fia kibökte:

- Velünk lovagol?

Dzsingisz tekintete kihűlt.

- Megölte a tigrist a nép előtt. És a számunk csak növekszik vele. - Az arca megkeményedett, mert arra gondolt, ahogy Csagatáj térdelt Dzsocsi előtt. - Ahogy neked helyed van köztünk, ugyanúgy lesz neki is, ha életben marad. Keresztülvágunk az Altáj -hegységen nyugat felé, és megmutatjuk ezeknek a sivatagi embereknek, hogy kivel húztak újat.

- Na és a csin földek? - kérdezte Kaszar. - Arra gazdagabbak a városok, mint amilyenekkel eddig találkoztunk, és ott várakoznak érintetlenül délen.

Dzsingisz erre elhallgatott. Még mindig arról álmodott, hogy a déli Csin Birodalmat is eltiporja. Nyilvánvalóan kockázatos nyugatra vinni a nemzetet. Nagy volt a kísértés, hogy legalább egy embert elküldjön innen a jurtából, zúzza szét az ősi ellenséget. Aztán eszébe jutott, mennyire becsülték a csinek számát, és ismét elfintorodott. Milliók ellen egy nem elég. Kelletlenül úgy döntött, hogy a csineknek még várniuk kell, amíg megpillantják őt a látóhatáron.

- Akkor is ott lesznek, testvérem, amikor visszajövünk. Megígérem, látni fogod még a csin földeket.

Kaszar összevonta a szemöldökét, és válaszolni akart, ám Dzsingisz folytatta:

- Megkérdezhetitek magatoktól: mi célból megyünk háborúba, és kockáztatjuk az életünket?- Aranypénzért és azért, hogy olyan palotákat építsünk, mint amilyeneket lerombolunk? Nem érdekel az ilyesmi. A férfi élete harcban telik a születés fájdalmától az utolsó lélegzetvételig. - Körbehordozta rajtuk a tekintetét, Dzsebét és Csagatájt hagyta utolsónak. - Vannak, akik azt mondják nektek, hogy a boldogságot keresik, és életük egyetlen értelme ez az egyszerű cél. Én pedig azt mondom nektek, hogy a birka boldog a síkságon, a sólyom pedig a levegőben. Nekünk csekélyke dolog a boldogság, nem túl fontos a férfi életében. Küzdünk és szenvedünk, ebből tudjuk, hogy élünk. - Felhorkant. - Kaszar, te talán látni akarod a csin városok megalázását, de válasz nélkül hagyhatom-e ezt a kihívást? Meddig tartana,

hogy vérszemet kapjanak a kiskirályok, és leköpjék az árnyékomat? - Hangja megkeményedett, betöltötte a jurtát. Kintről ismét hallatszott Dzsocsi ordítása, megfelelő aláfestést adva ezekhez a sárga szemekhez. - Hagyjam megbosszulatlanul embereim halálát1?- Soha az életben!

Meggyőzte őket. Tudta. Mindig tudta.

- Amikor elmegyek, ne azt mondják az emberek: „Nézzétek a gazdagságát, a városait, a palotáit, a drága ruháit!" - Egy pillanatra elhallgatott. - Inkább azt: „Nézzetek utána, tényleg meghalt-e. Gonosz vénember ez, meghódította a fél világot." - Erre a gondolatra kuncogni kezdett, és a csoportban oldódott a feszültség. - Nem azért vagyunk itt, hogy vagyont szerezzünk az íjainkkal. A farkas nem gondol a cifraságokra, csak arra, hogy a falkája erős legyen, és más farkas ne merészelje keresztezni az útját. Ennyi elég.

A pillantása végigfutott rajtuk. Elégedett volt. Fölállt, és egész másfajta modorban, mély tisztelettel intett Arszlánnak.

- Tábornok, készen állnak a lovaid - mondta. - Majd arra gondolok, amikor háborúba indulunk, hogy te már pihensz.

- Hosszú életet és győzelmet, nagyuram - felelte Arszlán.

Amikor valamennyien fölálltak, hirtelen szűk lett a jurta.

Mivel Dzsingisz volt a legmagasabb rangú, neki kellett volna először távoznia, de ő megállt, és hagyta, hogy Arszlán lépjen ki elsőnek a fényre. Egyenként követték. Dzsebe maradt utoljára, és körülnézett a kán jurtájában. A fiatal harcos mindent megszemlélt, azután bólintott. Tetszésére volt a kopárság. Érezte, hogy a kán olyan ember, akit követni kell. Bizonyságot kapott mindenre, amit Arszlán mondott. Vigyorgott, mert most senki sem látta. Egy hegyoldalban született, és olyan borzalmas telek nevelték, hogy az apja beterelte a birkákat az egyetlen jurtájukba, nehogy megfagyjanak. A szeme felragyogott az emléktől. Most a kán egyik tümenjét fogja vezetni. Ha tudná Dzsingisz, hogy egy farkast engedett szabadon! Dzsebe elégedetten bólintott. Meg fogja mutatni, hogy mire képes. Idővel minden férfi és asszony megismeri a nevét.

Odakint Arszlán még egyszer ellenőrizte a csomagokat és a lovakat. Az ünnepélyes pillanat sem változtathatott a szokásain. Dzsingisz figyelte, ahogy ellenőriz minden csomót, és utasításokat ad a három pásztorfiúnak, akik elkísérik az első táborába. Senki sem szólalt meg, amíg az öregember el nem készült. Miután mindent rendben talált, Arszlán átölelte Jelmét, és

valamennyien láthatták a fiú szemében a büszkeséget. Végül Arszlán odaállt Dzsingisz elé.

- A kezdetektől itt voltam, nagyuram - mondta. - Ha fiatalabb lennék, végig veled lovagolnék.

- Tudom, tábornok - felelte Dzsingisz. A folyó partján elterülő hatalmas táborra mutatott. - Nélküled ez nem lenne itt. Mindig tisztelni fogom a neved.

Arszlán tartózkodott a mások érintésétől, de most harcosként megszorította Dzsingisz kezét, azután lóra szállt. Fiatal felesége fölnézett rá. Büszke volt, hogy ilyen nagy emberek tisztelik meg a férjét a jelenlétükkel.

- Isten veled, öreg barátom - mondta Dzsingisz. Arszlán csettintett, a lovak elindultak. A pásztorok a botjaikkal nógatták az állatokat, hogy kövessék a gazdát.

A távolban sikoltott a kán fia. Úgy rémlett, sose lesz vége a gyászos jajgatásnak.

Nem volt kis feladat ennyi embert és állatot mozgatni. Százezer harcos terelt negyedmillió lovat és számtalan birkát, kecskét, jakot, tevét és ökröt. Egyre nehezebb volt legeltetni, a nemzet csak egy hónapig maradhatott meg egy helyben.

Egy fagyos hajnalon, amikor a nap éppen hogy megérintette a látóhatárt, Dzsingisz átlovagolt a nyüzsgő táboron, és megfigyelt minden részletet a szekerek során, amelyeken nők és gyerekek gubbasztottak. Az oszlop mérföldekre nyúlt, és mindig körülvették a nyájak. Dzsingisz életét ezek a hangok kísérték, úgyhogy alig hallotta a birkák és kecskék folyamatos mekegését és bégetését. Tábornokai készen álltak, a fiai úgyszintén. Már csak az volt hátra, hogy megtudják, az arab nemzetek is készen állnak-e a háborúra. Pimaszságukkal hozták magukra a pusztulást.

Dzsocsi túlélte sebei kiégetését. Mivel Dzsingisz egy tüment bízott Csagatájra, aligha adhatott kevesebbet a legidősebb fiának, különösen miután legyőzte a fenevadat. Az emberek még most is emlegették. De hát hónapokba telik, amíg Dzsocsi képes lesz vezetni. Addig az asszonyokkal és a gyermekekkel utazik, szolgák ápolják, amíg gyógyul.

Az oszlop közepe táján Dzsingisz ellovagolt második feleségének, Csakahajnak, a Hsziahszia Királyság egykori királylányának jurtája mellett. Az apja hűséges vazallus volt, csaknem egy évtizede fizette az adót a mongoloknak selyemben és értékes fákban. Dzsingisz halkan elkáromkodta magát, mert

rájött, nem szervezte meg, hogy az adó kövesse nyugatra. Nem bízhat a királyban, hogy félreteszi neki. Még egy dolog, amit el kell mondania Temügének, mielőtt a törzsek mozgásba lendülnek. Dzsingisz elhagyta a szekeret, amelyen a prémekbe burkolózó Csakahaj ült a három gyerekkel, akiket neki szült. Legidősebb lánya meghajtotta a fejét, és elmosolyodott, amikor meglátta az apját.

Nem tért le az ösvényről, hogy megkeresse Börtének és anyjának, Höelünnek a szekerét. Elválaszthatatlanok lettek az évek során. Most is együtt lehetnek valahol. Dzsingisz elfintorodott a gondolatra.

Elhaladt két férfi mellett, akik várakozás közben kecskehúst főztek egy kis tűzön. Kovásztalan lepények tornyocskája várta, hogy hússal töltsék meg őket az útra. Amikor a harcosok meglátták a kánt, az egyik egy fatányéron kínálta neki a kecskefejet, megérintve a fehér szemeket, hogy a kán is okvetlenül észrevegye. Dzsingisz megrázta a fejét, a férfi mélyen meghajolt. Ahogy a kán odébb lovagolt, a harcos a levegőbe hajította az egyik szemet az Égi Atyának, a másikat bekapta, és élvezettel csámcsogott. Dzsingisz elmosolyodott. Népe még nem felejtette el a régi utakat, nem rontotta meg a zsákmányolt gazdagság. Az új postaállomásokra gondolt, amelyek keletre és délre húzódnak, öregek és rokkant harcosok vezetik őket. Egy küldönc tucatnyi helyen válthat lovat, és olyan gyorsan haladhat, amit a kán teljes képtelenségnek tartott volna valamikor. Jó messzire eltávolodtak az ő fiú korának éhező, marakodó törzseitől, és mégsem változtak.

Végre leszállt a lováról a szekerek és állatok tömegében, miután több mint egy mérföldet lovagolt az oszlop elejéről. Itt lakott a húga, Temülün, aki szopós baba volt még csak, amikor sok-sok éve kitaszította őket a törzsük. Azóta szép fiatal nő lett belőle, és férjhez ment egy olkunut harcoshoz. Dzsingisz csak egyszer találkozott a sógorával az esküvőn, de egészségesnek tűnt, Temülün pedig örült a házasságnak.

Miközben Dzsingisz megigazította a haslót, Temülün a kínai szolgálóit utasította, hogy szedjék össze a maradék holmit. A jurtát még hajnal előtt elbontották, csak egy fekete kör maradt a füvön. Amikor Temülün meglátta Dzsingiszt, elmosolyodott, odament a testvéréhez, és megfogta a gyeplőt.

- Ne aggódj, bátyám, elkészültünk, bár nem találom a legjobb vasfazekamat. Nyilván a csomagok alatt van a szekér fenekén.

Hanyagul beszélt, ám a tekintete kérdő volt. A kán egyszer sem látogatta meg azóta, hogy kellő illendőséggel férjhez adták. Aggasztotta, hogy éppen akkor jön, amikor háborúba indulnak.

- Már nem tart soká - mondta Dzsingisz, valamicskével kevésbé kimérten. Szerette Temülünt, de neki mindig kislány lesz valahol. Nem emlékezhet az első magányos telekre, amikor a testvérei és az anyjuk éhező, űzött vadak voltak.

- A férjem jól van? - kérdezte. - Három napja nem láttam Palcsukot.

- Nem tudom - ismerte el Dzsingisz. - Dzsebénél van. Elhatároztam, hogy adok neki egy ezredet, viselheti az aranypajcát.

Temülün boldogan összecsapta a kezét.

- Jó testvér vagy, Dzsingisz. Örülni fog. - Könnyű árnyék futott át az arcán, mert arra gondolt, hogyan mondja el a férjének a jó hírt. - Miatta teszed, vagy miattam?

Dzsingisz csak pislogott, hogy a húga kedve ilyen gyorsan változik.

- Miattad, húgom. Talán nem nekem kell fölemelnem a családomat? Hagyhatom, hogy az egyetlen húgom férje elmaradjon a rangsorban? - Temülün arca gondterhelt maradt. A kán nem értette.

- Nem fogja visszautasítani, Temülün - mondta.

- Azt tudom! - felelte az asszony. - De azt gondolja majd, hogy az előléptetést neked köszönheti.

- Nekem bizony - felelte Dzsingisz.

Temülün a szemét forgatta, hogy a bátyja ilyen értetlen.

- Úgy érzi majd, hogy nem érdemelte ki az új rangot.

- Akkor érdemelje ki - vont vállat Dzsingisz. - Ha nem, még mindig visszavehetem a pajcát.

Temülün fenyegetően meredt rá.

- Ne merészeld! Inkább ne léptesd elő. Nem élné túl, ha miután fölemelted, eldobnád.

Dzsingisz halkan sóhajtott.

- Majd Dzsebével üzenem meg neki. Egyelőre nem végzett Arszlán tümenjének átszervezésével Nem lesz az akkora csoda, hacsak a drágalátos férjed nem hülye.

- Jó ember vagy, Dzsingisz - felelte Temülün.

Dzsingisz körülnézett, nincs-e valaki a közelben, hogy ezt meghallja.

- Aztán egy szót se róla, asszony! - Kuncogva szállt nyeregbe, megmarkolta a gyeplőt.

- Temülün, hagyd azt a fazekat, ha nem találod. Ideje indulni.

Nyughatatlansága, ami miatt végiglovagolt a szekérsoron, elmúlt, mire visszatért az élre. Bólintott tábornokainak, és látta rajtuk, hogy őket is ugyanaz az egyszerű öröm tölti el. Népük ismét megindult, és minden nap új látóhatárt hoz. Semmi sem fogható ahhoz a szabadsághoz, hogy rád vár az egész világ. Ahogy megérkezett testvéreihez és tábornokaihoz, hosszú dallamot fújt a felderítők kürtjén, és ügetésre ugratta a lovát. A nemzet lassan mozgásba lendült mögötte.

HETEDIK FEJEZET

Havazott a magas hágókban. Az Altáj-hegység messze nyugatra volt; eddig csak kevés család jutott el valaha is. Csak a török törzsek, az ujgurok és az urjankajok ismerték, ők tudták, tanácsos elkerülni, mert télen kevés a zsákmány és sok a halálos veszély.

A lovas harcosok egyetlen nap alatt átjutottak volna a gerincen, ám a súlyosan megrakott szekereket a füves síksághoz építették, így nehezen boldogultak a mély hófúvásokban és a kecskecsapásokon. Szübötej újfajta, küllős kerekei jobban bírták a terhelést a tömöreknél, amelyek túl könnyen törtek, de csak néhány szekér vette át az újítást, ezért lassan haladtak. Minden nap tartogatott valami új akadályt. A lejtő időnként olyan meredek volt, hogy a pattanásig feszült izmú harcosok csapatainak kellett kötélen leengedniük a szekereket. Amikor a levegőhígabb lett, és ember-állat egyre jobban kimerült, szerencséjük volt, ha öt mérföldet mentek egy nap. Minden csúcsot kanyargós völgy követett, azután keserves kapaszkodás a jobbik út felé. A hegy mintha nem akarna véget érni. A prémekbe burkolózott családok nyomorúságosán gubbasztottak a szélben. Mire megálltak, annyira elgémberedett a kezük, hogy nehéz volt naplemente előtt fölállítani a jurtákat. Szinte mindenki a szekerek alatt hált, takarókba burkolózva, a kerekekhez kötött kecskék és birkák melegében. A kecskéket le kellett vágni, hogy húst ehessenek, a hatalmas nyájak folyamatosan apadtak a vándorlás közben.

Amikor harmincnapnyira jártak az Orhon folyót ól, Dzsingisz korán megálljt parancsolt. A felhőik olyan alacsonyra ereszkedtek, hogy elnyelték a

környező csúcsokat. A törzsek szakadó hóban vertek ideiglenes tábort egy hatalmas sziklafal szélvédett oldalán, amelynek a teteje beleveszett a fehér magasságba. Ez legalább némileg védett a fagyos széltől. Dzsingisz épp ezért állította le őket inkább itt, mint egy nyílt gerincen, amelyet alkonyaira sem értek volna el. Százmérföldnyire és még messzebb küldött előre lovasokat, rengeteg ifjú harcost, akik felkutatták a legjobb ösvényeket, és jelentették, ha találtak valamit. Ezek a hegyek határolták azt a világot, amelyet a kán ismert. Nézte, amint szolgái levágnak egy gidát, és azon tűnődött, milyenek lehetnek az arab városok? Hasonlítanak a kínai kővárakhoz? A felderítők előtt jártak a kémek, akiknek minden adatot össze kellett szedniük a piacokról és a védelemről. Minden ismeret hasznos lehet az elkövetkező hadjáratban. Az első visszatérő kémek most kezdtek szállingózni, kimerültén és éhesen. Alakulóban volt a kép, noha még töredékesnek tűnt.

Testvérei vele együtt ültek a szekéren a kán jurtájában, magasabban mindenkinél. Ha Dzsingisz kinézett a fehérségbe, láthatta a jurtákat. Olyanok voltak, mint a sápadt kagylóhéjak, tetejükből vékony füstoszlop emelkedett az ég felé. Hideg, ellenséges vidék volt, de nem bátortalanította el. Az ő nemzete különben sem vette hasznát a városoknak. Körülötte zajlott a törzsek élete, volt viszálykodás, barátkozás, családi ünnep, esküvő. Nem kellett megállapodniuk ahhoz, hogy éljenek.

Összedörzsölte és fújkálta a kezeit, miközben figyelte, ahogy a csin szolgák felhasítják a gida mellét, azután elszorítják a szívből induló fő eret. A kecske nem rugdalózott tovább, a szolgák ügyesen nyúzni kezdték. Semmi sem megy kárba. A kecskebőrbe majd bebugyolálják a kán valamelyik kisgyerekét a téli hideg ellen. A szolgák kinyomták a gyomorból a félig emésztett füvet. A löttyedt fehér zsákban hamarabb megsül a hús, mintha lassú tűzön sütögetnék, ahogy a törzsiek szeretik. Kemény és rágós lesz, de ilyen hidegben fontos, hogy gyorsan egyenek és erőre kapjanak. Erre a gondolatra megtapogatta annak a fogának a csonkját, amely akkor törött ki, amikor részegen lovagoltak Jelméhez. Megrándult, állandóan fájt, már arra gondolt, hogy elmegy Kökcsühöz, kihúzatja a gyökeret. Ettől a kilátástól elsavanyodott a hangulata.

- Nemsokára odateszik a tűzre - mondta a testvéreinek.

- Ami engem illet, nem lehetnek elég gyorsak - jegyezte meg Kaszar. - Hajnal óta nem ettem. - Körülöttük a hágóban ezer helyen készült a meleg étel. Az állatoknak alig jutott maréknyi széna, de ezen nem lehetett segíteni. A

folyamatos bégetés közepette is hallották népük hangjait, tereferélését, és a hideg ellenére elégedettek voltak. Háborúba vonultak, a tábor örült.

A távolban halkan éljeneztek. A tábornokok Kacsunra néztek, aki általában mindig tudta, mi történik a jurtákban. Most csak a vállát vonogatta.

- Jao Su edz a fiatal harcosokkal - mondta.

Temüge helytelenítően csettintett. Kacsun nem vett tudomást róla. Nem volt titok, hogy Temüge nem kedveli a buddhista szerzetest, akit Kaszarral együtt ő hozott a csinek földjéről. Noha Jao Su mindig udvarias volt, nem nyerte el Kökcsü sámán rokonszenvét, akinek akkoriban Temüge volt a legoda- adóbb tanítványa. Talán ez az emlék is szerepet játszott benne, hogy Temügét mindig felbosszantotta a szerzetes, főleg akkor, ha vérszegény buddhista hitéről prédikált a harcosoknak, Dzsingisz nem törődött Temüge tiltakozásával, szerinte ez csak irigység volt egy olyan szent emberrel szemben, aki jobban harcol kézzel és lábbal, mint a legtöbben karddal.

Újabb éljenzést hallottak, ezúttal hangosabban, mert egyre többen gyűltek össze, hogy bámulják a kiképzést. Az asszonyoknak ott volt a főzés, de a férfiak gyakran birkóztak vagy edzettek, ha a sátrak már álltak. A magas hágókban olykor így védekeztek a hideg ellen.

Kaszar fölállt, és lehajolt Dzsingiszhez.

- Bátyám, ha az a kecske nem készül el egy darabig, elmennék bámészkodni. Jao Su mellett lassúnak és ügyetlennek tűnnek a mi birkózóink.

Dzsingisz bólintott. Látta, hogy Temüge pofákat vág. Kinézett a püffedt kecskegyomorra, és éhesen szimatolt.

Kacsun észrevette, hogy Dzsingisz ürügyet keres, amivel megfigyelhetné a kiképzést. Elmosolyodott.

- Lehet, hogy Csagatáj az, bátyám. Ő és Ögödej sok időt töltenek el Jao Suval.

Ennyi elég volt.

- Mindnyájan megyünk! - mondta Dzsingisz. Az arca felragyogott. Mielőtt Temüge tiltakozhatott volna, a kán kilépett a hideg szélbe. A többiek követték, közben Temüge csörgő nyállal sandított vissza a sülő kecskére.

*

Jao Su ebben a magasságban is derékig levetkőzött. Láthatóan nem érezte a hideget. Mire Csagatáj lépett a körbe, a hó- pelyhek megültek a szerzetes vállán. Jao Su egyenletesen lélegzett, viszont Csagatáj máris kivörösödött, és tele volt zúzódásokkal. Gyanakodva figyelte a szerzetes botját, hirtelen támadástól tartott. Noha a kis buddhista viszolygott a kardtól, úgy használta a botot, mintha azzal született volna, Csagatájnak nyilallott az oldala meg a bal lába, ahol Jao Su megütötte. Ő viszont még egyszer sem talált, és közel járt ahhoz, hogy felrobbanjon.

A tömeg egyre nőtt. A harcosoknak nemigen volt más dolga, mint nézelődni. A hágó túl keskeny volt ahhoz, hogy pár száznál többen láthassák a küzdelmet, ezért hát lökdösődtek és civakodtak, miközben igyekeztek helyet adni a küzdőknek, Csagatáj már azelőtt érezte a tömeg mozgását, hogy megpillantotta volna az apját és a nagybátyjait, amint keresztülvágnak a sokaságon. Az emberek félrehúzódtak, nehogy véletlenül meglökjék őket. A fiú összeszorította a száját, és elhatározta, hogy legalább egy jó találatot bevisz, amíg Dzsingisz figyeli.

A gondolatot tett követte. Csagatáj előreszökkent, lesújtott. Ha Jao Su egy helyben marad, a fején koppant volna az ütés, de ő lebukott, és keményen odavágott Csagatáj alsó bordái közé, majd arrébb lépett.

Nem volt nagy ütés, de Csagatáj elvörösödött haragjában. Jao Su megcsóválta a fejét.

- Csak nyugodtan - mormolta. Ez volt a fiú legnagyobb hibája. Semmi baj nem volt az egyensúlyával vagy a reflexeivel, de az indulatosságára minden alkalommal ráfizetett. Jao Su hetekig dolgozott, amíg rávette, hogy őrizze meg a hidegvérét küzdelem közben, tegye félre a dühét és a félelmét. Ám ez a két indulat mintha állandóan összefonódott volna az ifjú harcosban, és Jao Su feladta a gyors haladás reményét.

Csagatáj körözött, váltogatta a lépést, mintha támadna. Jao Su hátrahajolt, hogy kivédje a csapást. Simán megállította a botot, és bal ökle eltalálta Csagatáj arcát. Látta, hogy a fiú szeme megvillan, és elönti a harag, mint már annyiszor. Olyan gyorsan támadott, hogy a botja alig látszott. A tömeg ujjongott a koppanásokra, amikor Jao Su újra és újra hárította a csapásokat. Csagatáj karja már égett, amikor megpróbált arrébb lépni. Abban a pillanatban a szerzetes elkaszálta a lábát, ő pedig hasra esett.

Harc közben eltávolodtak a két jurta közötti küzdőtérről. Jao Su beszélni akart Csagatájjal, de megérezte, hogy valaki áll mögötte, és örök éberségével megfordult.

Kacsun volt. Az arca semmit nem árult el. Jao Su biccentett a tábornoknak, közben fülelt, hogy Csagatáj támad-e.

Kacsun közelebb hajolt, noha a lármázó tömegben nemigen hallgathatták volna ki őket.

- Nem adsz neki semmit, szerzetes? - mormolta. - Az apja előtt, aki figyeli, olyan emberek előtt, akiket a fiú vezetni fog?

Jao Su értetlenül nézett föl a mongol tábornokra. Kisgyerek kora óta edzette magát, hogy uralkodjon a testén. Sajátosnak találta a gondolatot, hogy hagyja magát megütni egy ilyen Csagatáj-féle hetvenkedő kölyöktől. Ha egy szerényebb harcos lett volna, aki nem dicsekszik vele hónapokig a táborban, talán beleegyezik. Mivel azonban a kán elkényeztetett második fiáról volt szó, csak megrázta a fejét.

Kacsun talán folytatta volna a győzködést, ha Csagatáj nem támad hátulról. Kétségbeesetten próbált valamilyen előnyt szerezni. Kacsun szája vonallá keskenyedett bosszúságában, miközben nézte, hogyan tér ki Jao Su néhány sima lépéssel, mintha a föld felett siklana. Sosem vesztette el az egyensúlyát. Kacsun tudta, hogy Csagatáj ma már nem fogja megütni. Fagyosan figyelte, ahogy Jao Su kivéd még két csapást, azután keményebben és gyorsabban támad. Ezzel Kacsun megkapta a választ.

Minden harcos hallotta, ahogy Csagatáj felnyög, mert az ütéstől kiszaladt a tüdejéből a levegő. Mielőtt magához tért volna, Jao Su megütötte a jobbját, Csagatáj botja a földre hullott. Jao Su ugyanazzal a mozdulattal a lábai közé dugta a botot, és a fiú elterült a fagyott földön. A tömeg nem éljenzett, amikor Jao Su meghajolt a földön heverő kánfi felé. Azt várták, hogy a fiú viszonozza a gesztust, ám Csagatáj égő arccal fölállt, és hátra sem nézve elvonult a küzdőtérről.

Jao Su a szükségesnél tovább maradt meghajlásban, így mutatta ki haragját a tiszteletlen bánásmód fölött. Szokása volt megbeszélni a fiatal harcosokkal a küzdelmet. Ilyenkor elmagyarázta nekik, hol hibáztak, mit csináltak jól. Öt év alatt számos embert képezett ki Dzsingisz táborában, és a legtehetségesebb húsznak külön iskolát tartott fenn. Csagatáj nem tartozott közéjük, de Jao Su eleget tudott a világról, és megértette, hogy annak is ára van, ha maradni akar.

De ma túl magas volt az ár. Úgy ment el Kacsun mellett, hogy egy pillantást sem vetett a tábornokra.

A tömegből sokan figyelték Dzsingiszt, hogy mit szól a fia otrombaságához, de a kán felöltötte a hideg arcot. Végignézte, ahogy a szerzetes elhalad Kacsun mellett, azután Temügéhez és Kaszarhoz fordult.

- Az a kecske bizonyára készen van már! - mondta.

Temüge elmosolyodott egy pillanatra, noha nem a forró kecskehús hírére. A szerzetes ártatlan, de erőszakos embereket tesz az ellenségévé, akik majd megtanítják némi alázatra, A nap talán mégis másképpen ér véget, mint remélte.

*

Jao Su kis ember volt, de így is le kellett hajolnia, hogy beléphessen a kán második feleségének jurtájába. Meghajolt Csakahaj előtt, ahogy az kijár egy hsziahszia hercegnőnek. Igazából nem sokat törődött a címekkel, de csodálta, ahogy ez az asszony megtalálta a helyét a mongol társadalomban. Semmi sem lehetett idegenebb az udvarhoz képest, amelyben felnőtt, mégis túlélte. Jao Su kedvelte az asszonyt.

Ho Sza már ott volt, a fekete teát iszogatta, amelyet Csakahaj apja küldött. Jao Su biccentett a katonának, és elfogadta az apró, gőzölgő csészét, amelyet maga Csakahaj nyújtott át neki, azután letelepedett. A tábor bizonyos értelemben kis hely volt, bármilyen nagy területre terjedt is ki. Jao Su gyanúja szerint Kacsun pontosan tudta, hogy ők hárman gyakran találkoznak; talán még kíváncsi fülek is várakoznak odakint. A gondolattól megsavanyodott a tea a szájában, és elfintorodott. Ez nem az ő világa. Azért jött a táborokba, hogy terjessze Buddha szelíd tanítását. Még mindig nem tudta, helyesen döntött-e. A mongolok különös népek. Látszólag elfogadták minden szavát, különösen, ha mesékbe csomagolta őket. Sok mindent átadott nekik abból a bölcsességből, amit fiú korában tanult, de ahogy a harci kürtök felharsantak, a mongolok lerázták a tanításait, és rohantak embert ölni. Érthetetlenek voltak, de Jao Su azért elfogadta, hogy ez az ő útja. Miközben a teát itta, azon tűnődött, vajon Csakahaj is elfogadja-e a ráruházott szerepet?

Hosszú ideig alig szólt, miközben Ho Sza és Csakahaj a kán tümenjeiben szolgáló kínai katonákról beszélgettek. Talán nyolcezer ember volt a táborban,

akik valaha a csin városokban éltek, vagy magának a császárnak a katonái voltak. Legalább ennyien érkeztek az északi, török törzsektől. A csin katonáknak kevés befolyásuk lehetett, de Csakahaj gondoskodott róla, hogy az összes főembert ők szolgálják. Rajtuk keresztül legalább annyit tudott a tábor életéről, mint Kacsun.

Jao Su figyelte a törékeny asszonyt, aki megnyugtatta Ho Szát, hogy beszélni fog a férjével a csin katonák halotti szertartásának ügyében. Jao Su kiitta a teát, élvezte a keserű ízt és anyanyelvének zenéjét, ami kétségtelenül gyakran hiányzott neki. Elkódorgó gondolatait hirtelen megakasztotta, hogy a saját nevét hallotta,

- ... talán Jao Su meg tudja mondani - folytatta Csakahaj. - Legalább annyi időt tölt a férjem fiaival, mint a többiek.

Jao Su rájött, hogy nem hallotta a kérdést. Nyújtotta kiürült csészéjét, hogy palástolja a zavarát.

- Mit akartok tudni? - kérdezte.

Csakahaj felsóhajtott.

- Nem figyeltél, barátom. Azt kérdeztem, mikor lesz elég egészséges Dzsocsi, hogy elfoglalja a helyét az emberei élén.

- Talán egy holdforduló múlva - vágta rá Jao Su. - A sebek nem fertőződtek el, noha a lábán és karján örökre megmarad a tüzes vas perzselése. Az izmokat újra fel kell építeni. Dolgozhatok majd vele. Ő legalább hallgat rám, nem úgy, mint a bolond öccse.

Csakahaj és Ho Sza kissé megmerevedett. A szolgákat elküldték valamilyen ürüggyel, de mindig lehetnek figyelő fülek.

- Én is figyeltem a gyakorlást - mondta Ho Sza. Habozott, tudatában volt annak, hogy kényes területen jár. - Mit mondott neked Kacsun tábornoki

Jao Su felnézett. Bosszantotta, hogy Ho Sza hangja alig hallható suttogássá tompul.

- Nem fontos, Ho Sza. Sokkal fontosabb, hogy vigyázzak a szavaimra ebben a jurtában. Én csak azt mondom, amit igaznak gondolok - sóhajtott. - De hát én is voltam valaha tizenöt éves és ostoba. Talán erős ember lesz Csagatájból, nem tudom. Pillanatnyilag csak egy túlságosan dühös fiú.

A szerzetestől ez meglepő kitörésnek számított. Ho Sza csodálkozva hunyorgott.

- Az a dühös fiú egyszer a törzseket fogja vezetni - mondta halkan Csakahaj.

Jao Su horkant ott.

- Néha azt hiszem, túl sok időt töltöttem a törzsek között. Nem kéne törődnöm vele, hogy ki örökli a lófarkas zászlót az apjától, sem azzal, ha valami ellenség a sárba tiporja.

- Barátaid vannak itt, Jao Su - mondta Ho Sza. - Az nem érdekel, hogy velünk mi történik?

A szerzetes elkomorodott.

- Valaha azt gondoltam, hogy az ésszerűség szavát terjeszthetem ebben a táborban, hatással lehetek a kánra és testvéreire. - Elutasítóan csettintett. - Lám, a fiatalság önteltsége! Azt gondoltam akkor, hogy békét lophatok a fiák vad szívébe.

- Kissé elvörösödött. - Ehelyett talán végignézhetem, hogy Csagatáj lép az apja örökébe, és több pusztítást okoz, mint amit el tudnánk képzelni.

- Ahogy mondtad, még csak fiú - mormolta Csakahaj.

Megindította Jao Su szomorúsága. - Tanulni fog, különben Dzsocsi vezeti a törzseket.

A szerzetes arca ellágyult. Kinyújtotta a kezét, megveregette az asszony vállát.

- Nehéz napom volt, hercegnő. Ne törődj azzal, amit mondtam. Holnap más ember leszek, a múlt elmúlt, a jövő pedig ismeretlen. Sajnálom, hogy magammal hoztam a haragomat. - A szája megrándult, - Időnként azt gondolom, hogy rossz buddhista vagyok, de másutt sem lennék jobb.

Csakahaj elmosolyodott, bólintott. Ho Sza újratöltötte csészéjét a drága teával, és elmerült gondolataiban. Amikor megszólalt, olyan halkan beszélt, hogy alig hallották, mit mond.

- Ha Dzsingisz elesik, Kacsun lesz a kán. Neki is vannak fiai, és ez az egész széthullik.

Csakahaj figyelmesen félrehajtotta a fejét. Szép volt a lámpafényben, Ho Sza ismét arra gondolt, mennyire szerencsés ember a kán, hogy egy ilyen nő várja a jurtájában.

- Ha a férjem valamelyik fiát nevezi ki örökösének, azt hiszem, Kacsun tiszteletben fogja tartani.

- Ha noszogatod, Csagatájt fogja megnevezni - mondta Ho Sza. - Az egész tábor tudja, hogy nem kedveli Dzsocsit, Ögödej és Toluj pedig még túl fiatal.

Elhallgatott, gyanította, hogy Dzsingisz nem örülne, ha tudná, hogy idegenek beszélnek a feleségével ilyen kérdésekről. De ha kíváncsi volt.

- Szóltál már erről a kánnal?

- Még nem - felelte Csakahaj. - Bár igazad van. Nem akarom, hogy Kacsun fiai legyenek az örökösök. Mi lesz akkor velem? Nem is olyan régen a törzsek még magukra hagyták a halott kánok családját.

- Dzsingisz ezt mindenki másnál jobban tudja - mondta Ho Sza. - Nem akarhatja, hogy úgy szenvedj, ahogy az ő anyja szenvedett.

Csakahaj bólintott. Boldogság volt nyíltan beszélni az anyanyelvén, amely olyan messze áll a mongol beszéd torokhangú harákolásától. Inkább visszamenne az apjához, mintsem Csagatájt lássa kánként, Ho Sza mégis igazat mond. Kacsunnak vannak feleségei és gyermekei. Elvárhatná-e tőlük, hogy jóindulattal legyenek hozzá, ha férje elesned Kacsun megadná neki a tiszteletet, talán még vissza is küldené a hsziahszia királyhoz. Ennek ellenére mindig kerülne valaki, aki bábként akarná használni a régi kán feleségeit és fiait. Kacsunnak biztonságosabb lenne, ha valamennyiüket leöletné azon a napon, amelyen a bátyja elesik. Az ajkába harapott, amikor ezt végiggondolta. Elkeserítette, hogy ilyen sötét gondolatok tolakodtak be a jurtájába. Abban úgyszólván biztos volt, hogy Dzsingisz nem fogadná el örökösének Dzsocsit. Több mint egy hónapja lábadozik; egy vezetőnek szüksége van rá, hogy az emberei lássák, különben megfeledkeznek róla. Az asszony nem ismerte az elsőszülöttet, csak annyit tudott, hogy Csagatáj nem lenne jó választás. Bizonyos, hogy az ő gyermekei nem sokkal élnék túl a fölemelkedését. De van-e olyan ügyes, hogy maga mellé állítsa Csagatájt?

- Gondolkodnom kell ezen - mondta a két férfinak. - Meg fogjuk találni a legjobb utat.

A jurtán kívül a szél süvöltött a mongol nemzet szekerei és jurtái között. Mindkét férfi hallotta az asszony hangjában a szomorúságot, amikor elbocsátotta őket.

*

Ahogy Jao Su kilépett a szélbe és a hóba, megborzongott, és összehúzta magán a deelt. Nem a hidegtől, azt alig vette észre, miután évekig járt egy szál vékony ruhában. Időnként úgy érezte, rosszul tette, hogy eljött a lovak népe

közé. Kedvelte őket, holott azt hiszik gyermeteg önteltségükben, hogy úgy parancsolgathatnak a világnak, ahogy kedvük tartja. A kánjuk született vezető, aki mély hatást tett a szerzetesre, mégis süket a füle Buddha szavaira. Úgy tűnik, csak a kis Toluj hallgat rá, és ő is csak azért, mert olyan fiatal. Csagatáj otrombán kinevetett minden filozófiát, amely nem arról szólt, hogy az ellenséget le kell taposni. Dzsocsi szórakozott érdeklődéssel hallgatta, de rajta csak átfolytak a szavak és eszmék, nem ülepedtek le benne.

Jao Su mélyen elgondolkozott, míg ment a tábor havas ösvényein. Ám így is érzékelte a környezetét, és azonnal megérezte az embereket, amikor be akarták keríteni. Sóhajtott. Egyetlen buta fiú létezik, aki harcosokat küldhet azért, hogy megtámadják ezen az éjszakán. Jao Su még a gyakorló botot sem hozta magával Csakahaj jurtájába, mert azt hitte, biztonságban van.

Csakhogy ő nem gyerek, akin minden ostoba rajtaüthet. Vajon mit parancsolt nekik Csagatáj i Öljék meg, vagy elég, ha eltörik néhány csontját? Nem számít, az ő válasza ugyanaz lesz. A kavargó hóban beugrott két jurta közé, és megtámadta az első fölmagasodó árnyékot. A mongol túl lassú volt, Jao Su szépen a földre küldte az állára mért csapással, miközben a lábával kivédett egy rúgást. Nem akart embert ölni ebben a hágóban, de más hangokat is hallott, és tudta, hogy sokan vannak, mert lépések dobbantak mindenfelől. Le kellett hűtenie forrongó haragját, Nem hitte, hogy ismerné ezeket az embereket, vagy azok őt. Nem lesz rosszindulat a támadásban, amíg egyiküket meg nem öli. Vállat vont, és arra gondolt, hogy a törzsek között töltött idő egy kicsit megváltoztatta. Buddha engedte volna, hogy rátámadjanak, még a kezét sem emeli föl ellenük haragjában. Ismét vállat vont, miközben a következő árnyék felé tartott. Legalább nem fázott többé.

- Hol van? - sziszegte valaki alig lépésnyire.

Jao Su mögé lépett, fellökte, mielőtt védekezhetett volna, és tovasiklott. A magas hegyek visszaverték a harcos meglepett kiáltását. Jao Su hallotta, hogy újabb harcosok közelednek, méghozzá gyorsan.

Az első egy hatalmas csapást kapott az alsó bordáira. Jao Su érezte, hogy törnek a csontok, és visszafogta a kezét, mielőtt belenyomta volna a szilánkokat az életfontosságú szervekbe. Ösztönszerűen lebukott, amikor valami megmozdult, de a fehérségben nem látta meg a két harcost. Egyikük derékon ragadta, és a kemény földhöz teremtette.

Jao Su rúgott egyet. A lába megfájdult, mert valami keménybe ütközött. Felpattant az összezáruló embergyűrűben, és végignézett a mosolytalan arcokon. Megdöbbenten látta, hogy hárman a tulajdon tanítványai. Ők legalább kerülték a tekintetét. A többiek idegenek voltak, és vastag bunkókat markoltak.

- Most elkapunk, szerzetes! - morogta az egyik.

Jao Su felkészült. Kissé behajlította a térdét, hogy tökéletes legyen az egyensúlya. Ennyi embert nem tud legyőzni, de megtaníthatja őket valamire.

Nyolcán indultak a kör közepe felé, és Jao Sunak majdnem sikerült átsiklania kettő között, de valaki elkapta a köntösét. Jao Su érezte, hogy ujjak siklanak végig a koponyáján, és hirtelen hátracsapott a fejével A kemény ujjak eltűntek, és a szerzetes kirúgott a jobb lábával Megint összeesett valaki, törött térddel, sikoltva, de addigra Jao Sut is összeverték. Ütött-vágott minden irányba, kézzel, lábbal, fejjel, ám ellenfelei leterítették. A fustélyok esztelen dühvel suhogtak. Jao Su még akkor sem kiáltott, amikor valamelyik rátaposott a jobb lábára, és eltörte benne az apró csontokat.

Mielőtt elvesztette az eszméletét, Kacsun kiáltását vélte hallani, és érezte, hogy lehullnak róla a kezek. Tanítóinak szavai örvénylettek az elméjében, miközben összerogyott a hóban. Azt mondták, haragtartónak lenni olyan, mint izzó parazsat markolni. Csak magát égeti meg. Amikor a férfiak szétfutottak, őt pedig erős karok kapták fel, Jao Su megmarkolta a tüzes parazsat, és csak a melegét érezte,

NYOLCADIK FEJEZET

Jao Su felnézett, amikor Kacsun belépett a jurtába, ahol a sebesülteket ápolták. Nappal a prémekbe bugyolált beteg férfiak és nők a szekereken utaztak. Mindig akad, akinek a kelését kell felnyitni vagy a sebét átkötözni. Jao Su ismerte három társát. Ezeket ő sebesítette meg. Nem szólt hozzájuk, és azokat láthatólag feszélyezte a hallgatása. Nem mertek a szemébe nézni.

Kacsun felragyogó mosollyal üdvözölte Dzsocsit. Leült az ágy szélére, és jóízűen diskuráltak. Megcsodálta a Dzsocsi lábához tett csíkos tigrisbőrt, beszélgetés közben végigfuttatta a kezét a merev ráncokon és a lapos fejen. Jao Su látta, hogy ezek ketten barátok. Szübötej is benézett mindennap, így

Dzsocsi a bezártság ellenére tájékozott volt a tábor ügyeiben. Jao Su enyhe érdeklődéssel figyelte őket. Közben megtapogatta a lábán a sínt, és megrándult.

Amikor a társalgás leült, Kacsun a szerzeteshez fordult. Nehezen találta a szavakat. Ő is tudta, hogy csakis Csagatáj verethette meg Jao Sut. Azt is tudta, hogy ezt sosem lenne képes bebizonyítani. Igen sok harcos nézte jó szemmel, ahogy Csagatáj páváskodik a táborban. Ők nem tartották szégyenletesnek a bosszúállást. Kacsun sejtette, hogy Dzsingisz is így gondolja. A kán nem hallgatott senkire, amikor kialakította a véleményét, ez az eset sem vette el az éjszakai álmát. A tábor világa kemény világ. Kacsun azon töprengett, hogyan magyarázza ezt el Jao Sunak.

- Kökcsü azt mondja, pár hét múlva már járni fogsz - szólalt meg.

Jao Su vállat vont.

- Gyógyulok, tábornok. A test végtére is csak egy állat. A kutyák és a rókák meggyógyulnak, én is meg fogok.

- Azóta sem hallottam azokról, akik megtámadtak - hazudta Kacsun. Jao Su tekintete végigfutott a kis jurtában fekvő embereken. Kacsun kissé elvörösödött. - Valaki mindig verekedik a táborban - mondta széttárt kézzel,

Jao Su nyugodtan nézett rá. Meglepte, hogy a tábornoknak bűntudata van. Végtére is semmilyen szerepe nem volt a támadásban, talán felelős Csagatájért? Nem. Igazság szerint a verés rosszabbul is végződhetett volna, ha Kacsun nem jár arra, és nem zavarja szét őket. A harcosok eltűntek a jurtáikban, magukkal vitték a sebesülteket. Jao Su sejtette, hogy Kacsun valamennyi támadót meg tudná nevezni, talán még a családjaik nevét is tudja. Nem számít. A mongolok szerették a bosszút, de Jao Su nem haragudott a fiatal bolondokra, akik parancsot teljesítettek. Viszont megesküdött rá, hogy ad még egy leckét Csagatájnak, ha eljön az ideje.

Zavarta, hogy a hit csak másodiknak jutott szóhoz az alantas vágy mellett, de akkor is örült a kilátásnak. Csagatáj embereinek jelenlétében aligha beszélhet róla, de ők is gyógyulnak, nem tart sokáig, hogy egyedül maradjon Dzsocsival. Lehet, hogy Csagatájban ellenséget szerzett magának, viszont látta a harcot a tigrissel Ahogy nézte a nagy, csíkos bőrt Dzsocsi alacsony ágyán, arra gondolt, hogy szövetségesre tett szert. A hsziahszia hercegnő elégedett lehet, mélázott fanyarul.

Kacsun gondolkozás nélkül fölállt, amikor meghallotta kintről Dzsingisz hangját. A kán belépett. Jao Su látta, hogy az egész arca dagadt és vörös, a bal szemét alig tudja kinyitni.

A kán végigmérte a jurtában fekvő embereket, és biccentett Jao Sunak, mielőtt Kacsunhoz fordult. Dzsocsival nem törődött, mintha ott sem lett volna.

- Hol van Kökcsü, öcsémé Ki kell húzni a fejemből ezt a törött fogat.

Közben bejött a sámán, és azt a furcsa szagot hozta magával, amitől Jao Sunak fintorognia kellett. Nem bírta megkedvelni a girhes csodadoktort. Azt látta, hogy a sámán ért a csonttörésekhez, de úgy bánt a betegekkel, mintha nyűgök lennének a nyakán, viszont szégyentelenül csúszott-mászott a tábornokok és Dzsingisz előtt.

- A fog, Kökcsü - mordult rá Dzsingisz. - Itt az idő.

Verejték gyöngyözött a homlokán, Jao Su úgy sejtette, nagy fájdalmai lehetnek, bár a kán fontosnak tartotta, hogy sose mutassa ki az érzéseit. Jao Su néha azon morfondírozott, nem őrültek-e ezek a mongolok. A fájdalom az élet része, át kell ölelni, meg keli érteni, nem pedig elnyomni.

- Igenis, kán uram - felelte Kökcsü. - Kihúzom, és adok füveket a daganat ellen. Feküdj le nagyuram, és nyisd ki a szád, amekkorára tudod.

Dzsingisz vonakodva lefeküdt a jurta utolsó ágyára, és annyira oldalra fordította a fejét, hogy Jao Su láthatta a gyulladt ínyt. A mongoloknak, gondolta, nagyon jó fogaik vannak. A barna csonk kirítt a fehérek közül. Jao Su azon tűnődött, vajon nem azért olyan erősek és harciasak, mert kizárólag húst esznek? Ő maga kerülte a húst, úgy vélte, az a felelős a vérben keringő ártalmas nedvekért. Ám a mongolok kivirultak a hústól, ártalmas nedvek ide vagy oda.

Kökcsü szétgöngyölt egy bőrhengert, amelyben volt egy apró kovácscsipesz és néhány vékony kés. Jao Su látta, amint Dzsingisz elfordítja a szemét, megnézi a szerszámokat. Azután észrevette az ő tekintetét, és imponáló nyugalom ömlött el rajta. Vélhetőleg elhatározta, hogy akaratereje próbájának tekinti a szenvedést. A szerzetes nem tudta, kitart-e végig az önfegyelem.

Kökcsü összecsukta a fogót, és mély lélegzetet vett, hogy ne remegjen a keze, Belenézett a kán szájába, és csücsörített.

- A lehető leggyorsabb leszek, nagyuram, de ki kell vennem a gyökeret.

- Végezd a munkádat, sámán! Vedd ki! - vakkantotta Dzsingisz. Jao Su arra gondolt, hogy iszonyúan szenvedhet, ha így beszél. Amikor Kökcsü

megmozgatta a törött fogat, a kán ökölbe szorította a kezét, azután elernyedt, mintha aludna.

Jao Su érdeklődve figyelte, ahogy Kökcsü mélyen bedugja a fogót a szájüregbe, és igyekszik jó fogást találni. A fémszerszám kétszer is elcsúszott, amikor húzni próbált. Fintort vágott, visszafordult a tekercséhez, és kiválasztott egy kést.

- Föl kell vágnom az ínyt, nagy uram - mondta bátortalanul.

Jao Su látta, hogy a sámán úgy reszket, mintha az élete forogna kockán. Talán úgy is volt. Dzsingisz nem fárasztotta magát a válasszal, noha a keze hol ökölbe szorult, hol elernyedt, ahogy fegyelmezni próbálta magát, Egész testében megmerevedett, amikor Kökcsü rátámaszkodott a késre, és belevágott az ínybe. Dzsingisz fuldokolt a kibuggyanó gennyes vértől, és elhessegette Kökcsüt, hogy kiköphessen a padlóra, majd visszahanyatlott. Jao Su látta, hogy a szeme tágra mered, és némán csodálta a kán akaraterejét.

Kökcsü ismét vágott, megrántotta a pengét, azután benyúlt a fogóval, megmarkolta a fogat, megcsavarta. Kis híján hanyatt esett, amikor kijött a hosszú, törött foggyökér. Dzsingisz felnyögött, és ismét felemelkedett, hogy köphessen.

- Már csaknem végeztem, nagyuram - mondta a sámán.

Dzsingisz öldöklőn meredt rá, de visszafeküdt. A gyökér második darabja gyorsan kijött. A kán felült, és leplezetlen megkönnyebbüléssel szorongatta sajgó állkapcsát. A szája széle vörös volt. Lenyelte keserű nyálát.

Dzsocsi is figyelte a foghúzást, noha igyekezett úgy tenni, mintha oda se nézne. Amikor az apja ismét felült, Dzsocsi hanyatt dőlt az ágyán, és a jurta tetejének nyírfa léceit bámulta. Jao Su azt hitte, hogy a kán szó nélkül otthagyja a fiát. Csodálkozására Dzsingisz megállt, és megütögette Dzsocsi lábát.

- Ugye, tudsz járni? - kérdezte.

Dzsocsi lassan odafordította a fejét.

- Igen, tudok járni.

- Akkor lovagolni is tudsz. - Észrevette a farkasfejes kardot, amely mindig Dzsocsi szeme előtt volt. Jobb keze megrándult, hogy fölemelje. A fegyver a tigrisbőrön hevert. Dzsingisz végigfuttatta ujjait a merev irhán.

- Ha tudsz járni, akkor lovagolni is tudsz - ismételte meg. El akart fordulni, de valami ott tartotta.

- Azt hittem, megöl az a macska - mondta.
- Nem sokon múlt - felelte Dzsocsi.
Meglepetésére Dzsingisz rávigyorgott, kimutatva vörös fogait.
- Akkor is te győztél. Kapsz egy tüment, és együtt lovagolunk hódítani.
Jao Su látta, hogy a kán igyekszik áthidalni a kettejük közti szakadékot. Dzsocsi tízezer ember parancsnoka lesz, ez a rang igen nagy bizalmat jelent, nem könnyen adják. Csalódására Dzsocsi megvetően mosolygott az apjára.
- Mi mást kívánhatnék még tőled, nagyuram?
Halálos csend lett a jurtában. Aztán Dzsingisz vállat vont.
- Ahogy mondod, fiú. Amit adtam, több mint elég.

*

A szekerek és állatok áradata napokig özönlött lefelé a hegyekből a síkságra. Délre és nyugatra terültek el azok a városok, amelyeken Mohamed sah uralkodott. A nép minden férfija és asszonya hallott róla, hogy megsértették kánjukat, és megölték követeit. Türelmetlenül várták, hogy bosszút állhassanak.
Elmaradtak a hideg hegyek. A menetoszlop körül széles körökben portyáztak a felderítők. A tábornokok kockán döntötték el, hogy kinek a tümenje portyázzon. Dzsebe négy lovat dobott, és győzött. Amikor Dzsingisz ezt meghallotta, magához rendelte Arszlán utódját, hogy parancsokat adjon neki. Dzsebe a testvérei között találta a kánt. Egészen belemerültek a háború tervezésébe. Amikor Dzsingisz végre észrevette, hogy a fiatalember az ajtóban áll, biccentett neki, de alig nézett fel a faszénnel és tintával rajzolt, új térképekről.
- Tábornok, sokkal inkább hírekre van szükségem, mint hullahegyekre - mondta Dzsingisz. - A sah akkora városoknak parancsol, amelyek felérnek Csin városaival. Össze kell csapnunk a hadaival, de azt a saját feltételeim mellett akarom megtenni. Addig a napig minden adatra szükségem van, amit csak meg tudsz szerezni. Ha egy városban kétszáznál kevesebb harcos tartózkodik, akkor hagyd, hogy megadja magát. Küldd el hozzám a kereskedőiket, kalmárjaikat, olyan embereket, akiknek van némi fogalmuk a külvilágról.
- És ha nem adják meg magukat? - kérdezte Dzsebe.

Kaszar oda se nézve kuncogott. A kán azonban fölemelte sárga szemét a térképről.

- Akkor tisztítsd meg az utat - felelte.

Amikor Dzsebe megfordult, hogy távozzon, Dzsingisz halkan füttyentett. Dzsebe kérdően nézett rá.

- Ezek mostantól a te harcosaid, Dzsebe, nem az enyémek, sem senki másé. Terád figyelnek. Ezt ne felejtsd el. Láttam már bátor harcosokat, akik megtörtek és elfutottak, majd alig pár hónappal később lehetetlen körülmények között állták a sarat. Az egyetlen különbség az volt, hogy nem ugyanazok a tisztek vezették őket. Sose hidd, hogy egy másik ember képes elvégezni azt, ami a te dolgod. Megértetted?

- Igen, nagyuram - felelte Dzsebe. Nagy erővel magába fojtotta az örömét, pedig szinte szédült. Ez lesz az első önálló bevetése. Tízezer ember várja tőle a parancsot, kezébe teszik le az életüket és a becsületüket! Dzsingisz fanyarul elmosolyodott. Tudta, hogy a fiatalembernek izzad a tenyere, és vadul ver a szíve.

- Menj hát! - mondta, és visszafordult a térképhez.

Egy tavaszi reggelen Dzsebe kilovagolt tízezer veteránjával, hogy hírnevet szerezzen magának. Pár nap múlva úgy vágtattak be a táborba az arab kereskedők, mintha maga az ördög sarkantyúzná őket. Hajlandók voltak információkat cserélni és eladni ennek az új erőnek, amely megjelent az országban. Dzsingisz sorra fogadta őket jurtájában, és ezüsttel tömött erszénnyel küldte el őket. Mögöttük a messzeségben füstfellegek emelkedtek lomhán az ég felé.

*

Dzsocsi két nappal azután csatlakozott embereihez, hogy látta Dzsingiszt a betegek jurtájában. Vékony és sápadt volt a hathetes elzártságtól, de felkényszerítette magát kedvenc lovára, és közben összeszorította a fogát fájdalmában. A bal karja sínbe volt téve, a lábán felszakadtak és nedveztek a vágások, mégis mosolygott, amíg odaügetett a sorokhoz. Embereivel előre közölték, hogy jön, és ők felsorakoztak, hogy üdvözöljék tábornokukat és a kán elsőszülött fiát. A zord arcú Dzsocsi a saját gyengeségére összpontosított. Üdvözlésül fölemelte a kezét, és ők megéljenezték, amiért él, és a tigrisbőrt

használja nyeregtakarónak. A szikkadt fej mindig ott fog vicsorogni a nyeregkápa előtt.

Amikor elfoglalta a helyét az oszlop élén, megfordította lovát, és végignézett az embereken, akiket az apja adott. A tízezerből több mint négyezer a csin városokból származott. Úgy lovagoltak, és úgy voltak fölfegyverezve, akár a mongolok, ám Dzsocsi tudta, hogy nem képesek olyan gyorsan vagy jól lőni, mint katonatársaik. További kétezren az északi és nyugati török törzsekből származó, sötét bőrű emberek voltak, a mongoloknál jártasabbak az arab földeken. Dzsocsi úgy vélte, csak azért kaphatta meg a parancsnokságukat, mert az apja maguknál alábbvalónak tartja őket, holott ezek harciasak, jó vadászok, ráadásul ismerik a vidéket. Örült nekik. Az utolsó négyezer az ő népéből származott. Najmanok, ojratok, dzsadzsiratok. Végighordozta tekintetét a soraikon, és itt, ezekben a komor arcokban érezte meg a gyengeséget. A mongolok tudták, hogy Dzsocsit nem kedveli a kán, talán nem is az ő fia. Kiolvasta a kétségeiket abból, ahogy összenéztek, és hogy nem éljeneztek olyan lelkesen, mint a többiek.

Megbicsaklott a kedve, de összeszedte az akaraterejét. Nem bánta volna, ha még gyógyulhatna a karja, de látta, miként kovácsolja össze Szübötej az embereket, és alig várta, hogy megkezdhesse a munkát.

- Férfiakat látok magam előtt! - kiáltotta. A hangja erős volt, sokan elvigyorodtak. - Harcosokat látok, de sereget még nem!

A vigyorok lehervadtak, ő pedig a hegyekből előgördülő, hatalmas szekéroszlopra mutatott.

- Népünknek elég embere van ahhoz, hogy távol tartsa a farkasokat - folytatta. - Gyertek ma velem, meglátom, mit hozhatok ki belőletek.

Belenyomta sarkát a lova oldalába, pedig máris fájt a lába. Mögötte a tízezer ember ügetni kezdett a síkság felé. Elhatározta, hogy addig hajtja őket, amíg nem látnak a kimerültségtől, vagy amíg meg bír állni a lábán a fájdalomtól. Dzsocsi elmosolyodott a gondolatra. Ki fogja bírni. Mindig kibírta.

*

Otrar városa egyike volt Hvárezm drágaköveinek, abból gazdagodott meg, hogy ősi birodalmak keresztútjában állt. Ezer éve őrizte a nyugatot, kivette a részét a kereskedelmi utakon hömpölygő gazdagságból. Falai ezernyi

téglaházat őriztek, köztük háromemeleteseket, amelyeket az erős nap miatt fehérre meszeltek. Az utcák mindig zsúfoltak voltak, és az ember bármit megvehetett Otrarban, ha elég arany csörgött az erszényében. Inalcsuk kormányzó mindennap adományokkal árasztotta el a mecsetet, és fitogtatta mély tiszteletét a próféta tanításai iránt. Magánéletében szívesen itta a tiltott bort, és rabnők tucatnyi fajtájából válogatott háremet tartott testének örömére.

Ahogy a nap ereszkedni kezdett a hegyek felé, Otrar lassan lehűlt, az utcákon lanyhult a pezsgő élet, férfiak és asszonyok hazatértek. Inalcsuk kitörölte a verejtéket a szeméből, és a vívómesterének ugrott. A vívómester fürge volt, Inalcsuk néha arra gondolt, hogy olykor szándékosan enged urának találatokat. Nem bánta, amíg a vívómester okosan viselkedett. Ha túlságosan nyilvánvalóan hagyott támadható pontot, Inai- csuk nagyobb erővel vágott oda, hogy daganat vagy kék folt maradjon utána. Ez is csak játék volt. Minden játék.

A szeme sarkából látta, hogy az írnokok főnöke megáll az udvar szélén. A vívómester rávetette magát, hogy megbüntesse pillanatnyi figyelmetlenségéért, és Inalcsuk visszatántorodott, mielőtt olyan alacsonyan riposztozott, hogy a gyakorló kard tompa hegye belemélyedt a vívómester gyomrába, aki nehézkesen elterült. Inalcsuk hahotázott.

- Akram, ne akarj rávenni, hogy felsegítselek! Egy fortélyt csak egyszer vethetsz be!

A vívómester elmosolyodott, talpra ugrott, de akkor már sötétedett. Inalcsuk meghajolt, majd átnyújtotta kardját.

Ahogy a nap lenyugodott, Inalcsuk hallotta a müezzinek hangját, ahogy városszerte magasztalják Isten nagyságát. Itt volt az ideje az esti imának. Házának népe kiszállingózott az udvarra. Szőnyeget hoztak, sorban leterítették, meghajtották a fejüket. Inalcsuk vezette az imát. A nappal gondolatai és aggodalmai eltűntek, ahogy először leborult.

Miközben egy hangon kántáltak, Inalcsuk alig várta, hogy elmúljon a mai böjt. Ramadán a vége felé közeledett, és még ő sem merte megszegni a szabályokat. A szolgák fecsegnek, mint a szarka, neki pedig több esze van, minthogy bizonyítékokkal lássa el őket, amivel futnának a sari'a bírósághoz. Míg leborult, és megérintette homlokával a földet, az asszonyokra gondolt, akiket ma ki fog választani, hogy együtt fürödjenek vele. Még a szent hónapban is minden lehetséges naplemente után, és az ember legalább a saját

otthonában király lehet. Majd mézet hozat, és legújabb kegyencnője hátára csurgatja, miközben élvezi a nőt.

- Allahu Akbar! - ordította. Hatalmas az Isten. A méz remek dolog, gondolta, Allah ajándéka a férfiaknak. Mindennap meg tudná enni, ha nem vastagodna a dereka. Úgy tűnik, minden élvezetért fizetni kell.

Ismét leborult, példát adva háznépének a kegyességből. A szertartás közben lement a nap, és Inalcsuknak kopogott a szeme az éhségtől. Föltekerte az imaszőnyegét, és fürgén átment az udvaron. Az írnok mögötte loholt.

- Hol jár a kán serege? - kiáltott vissza neki a kormányzó.

Az írnok, ahogy szokta, a papírjai között bogarászott, noha Inalcsuk bizonyosra vette, hogy már tudja a választ. Zajjed bin Szaleh az ő szolgálatában öregedett meg, de a kor nem tompította el az elméjét.

- A mongol had lassan mozog, gazdám - mondta Zajjed. - Hála Allahnak. Elsötétítik a földet egészen a hegyekig.

Inalcsuk elkomorodott. A mézes bőr ábrándja eltűnt a gondolataiból.

- Többen vannak, mint ahogy gondoltuk?

- Talán százezer harcos, gazdám, noha nem lehetek biztos benne, annyi szekeret hoztak. Úgy kúsznak a síkságon, akár egy óriáskígyó.

Inalcsuk elmosolyodott.

- Akármilyen nagy a kígyó, csak egy feje van, Zajjed. Ha a kán gondot okoz, elküldöm az aszaszinokat, hogy levágják a fejét.

Az írnok elfintorodott. Olyan volt a foga, mint a sárga elefántcsont.

- Inkább egy skorpiót ölelnék meg, mint hogy tárgyaljak azokkal a síita misztikusokkal, gazdám. Nemcsak a tőrük veszedelmes. Vagy talán elismerik a kalifákat? Azt hiszem, nem is rendes muszlimok.

Inalcsuk elnevette magát, és Zajjed vállára csapott.

- Megrémítettek, kicsi Zajjed, de meg lehet vásárolni őket és nincs senki, aki náluk jobb lenne. Talán nem ők tettek mérgezett süteményt az alvó Szaladdin mellére? Ez az, ami számít. Tiszteletben tartják a szerződéseiket, az a sötét őrültség csak vásári komédia.

Zajjed megborzongott. Az aszaszinok hegyi erődjeikből uralkodtak, és még maga a sah sem parancsolhatta meg nekik, hogy előjöjjenek. A halált és az erőszakot imádták. Zajjed úgy érezte, Inalcsuknak nem kéne ilyen félvállról beszélnie róluk, még az otthonában sem. Remélte, hogy a kormányzó

tapintatos rosszallásnak veszi az ő hallgatását, ám Inalcsuk folytatta, mert egy újabb gondolata támadt.

- Egy szót sem szóltál Mohamed sahról - mondta. - Lehetséges, hogy még nem válaszolt?

Zajjed a fejét rázta.

- Még nem jött erősítés, gazdám. Embereket küldtem délre, hogy várják őket. Amint felbukkannak, tudni fogok róla.

Megérkeztek a kormányzó házának fürdőjéhez. Mivel Zajjed férfi rabszolga volt, nem léphetett be az ajtón. Inalcsuk is megállt, átgondolta a parancsait.

-A nagybátyámnak több mint egymillió katonája van, Zajjed, több mint elég ahhoz, hogy szétzúzza a szekerek és girhes kecskék seregét. Mondd meg neki... kétszázezer mongol harcos jött át a hegyeken. Talán meg fogja érteni, hogy az én embereim csak meghátrálhatnak ekkora túlerő elől.

- Gazdám, a sah nem hiszi, hogy éppen Otrarra fognak lecsapni. Vannak más városok, amelyeknek nincsenek olyan falaik, mint nekünk.

Inalcsuk csettintett, keze végigfutott olajosan csillogó szakállának csigáin.

- Hova máshova jönnének? Itt korbácsoltattam meg a kán embereit a piactéren. Itt raktuk derékig érő halomba a kezüket. Talán nem a nagybátyám utasított? Annak tudatában teljesítettem a parancsait, hogy a serege készen áll ezeknek a mongoloknak az elzavarására. Most hívtam, és ő késlekedik.

Zajjed nem válaszolt. Otrar falait sosem törték át, de most kezdtek érkezni a csinek földjéről az arab kereskedők. Azt mesélték, hogy a mongolok olyan gépezeteket használnak, amelyek képesek lerombolni a városokat. Nem lehetetlen, hogy a sah szándékosan hagyja magára Otrart, így próbálja ki, mire képes a mongol kán. Húszezer ember tartózkodott a falakon belül, de Zajjed nem érzett túl nagy önbizalmat.

- Emlékeztesd a nagybátyámat, hogy gyerekkorunkban egyszer megmentettem az életét - mondta Inalcsuk. - Ezt az adósságot sosem fizette vissza.

Zajjed meghajtotta a fejét.

- A leggyorsabb lovakon küldöm el az üzenetet.

Inalcsuk kurtán bólintott, és eltűnt az ajtó mögött. Zajjed nézte, ahogy távolodik, és elkomorodott. A gazda hajnalig fog koslatni, mint a kutya a hőségben, a hadjárat megtervezését pedig a szolgáira bízza.

Zajjed ugyanúgy nem értette meg a bujaságot, mint az aszaszinokhoz hasonló embereket sem. Ragadós barna csomókban eszik a hasist, amely annyira eltünteti a félelmüket, hogy reszketnek az ölés vágyától. Amikor fiatal volt, háborgatta a teste, ám az öregkor egyetlen áldása, hogy megszabadítja az embert a hús gerjedelmétől. Az egyetlen igazi öröm, amit valaha ismert, a tervezés és a tanulás volt.

Eszébe jutott, hogy ennie kell, ha ébren akar maradni az éjszaka. Több mint száz kém követte a mongol had útját, és a jelentéseik óránként érkeztek. Hallotta, hogy gazdája ütemesen nyögni kezd, és megcsóválta a fejét, mintha valami kelekótya gyerekről lenne szó. Érthetetlen, hogyan foglalkozhat ilyesmivel, miközben a világ éppen összedőlni készül. Mohamed sah kétségtelenül azt hiszi, hogy ő az új Szaladdin. Inalcsuk csak gyerek volt akkor, de Zajjed emlékezett a nagy király uralmára. Szívesen emlékezett arra, amikor harminc éve Szaladdin csapatai Jeruzsálembe menet keresztülvonultak Buharán. Azok voltak a szép idők!

Szinte bizonyos, hogy a sah nem hagyja elveszni Otrart. Sok vezér vonul a zászlói alá, de mindegyik mohón lesi a gyengeség jeleit. Ez minden erős ember átka, és a sah nem adhat föl egy gazdag várost. Végtére is a csinek sosem voltak gyengébbek. Ha Dzsingiszt meg tudják állítani Otrarnál, egy egész világ várja, hogy legyőzzék!

Gazdája egyre szenvedélyesebben nyögdécselt. Zajjed sóhajtott. Semmi kétség, Inalcsuk is szemet vetett a sah trónjára. Ha a mongolokat gyorsan le tudja verni, talán el is éri célját.

Naplemente után hűvös volt a folyosó, Zajjed alig vette észre, hogy a rabszolgák meggyújtják az olajmécseseket. Nem volt fáradt. Az öregkor másik áldása, hogy nagyon kevés alvásra van szükség. Elcsoszogott a homályban, azt a megszámlálhatatlan dolgot forgatva az elméjében, amelyeket hajnalig el kell intéznie.

KILENCEDIK FEJEZET

Dzsebe már nem számolta, hány mérföldet lovagolt be, amióta egy hónapja elvált a kán seregétől. Kezdetben délnek ment, és megérkezett egy hatalmas tóhoz. Ennek olyan alakja volt, mint a holdsarló. Dzsebe még sosem látott ekkora édesvizet, Olyan széles volt, hogy még az éles szemű felderítők sem

látták a túlsó partját. Ő és emberei napokig fogdosták az ismeretlen, kövér, zöld halakat, és torkig laktak, mielőtt tovább mentek. Úgy döntött, nem úsztatnak át a lovakkal, a tűmén inkább az agyagos parton haladt. A vidék bővelkedett ehető állatokban a gazelláktól a kőszáli kecskén át a barnamedvéig, amely bömbölve rontott ki egy ligetből, és majdnem elérte a portyázó csapatot, mire a nyilak leterítették. Dzsebe a lova hátára terítette a rothadó zsírtól nehéz medvebőrt, és bizakodott, hogy megfüstölheti, mielőtt késő lenne. Sólymok és sasok lebegtek a fejük fölött a szél szárnyán, a hegyek és völgyek az otthonra emlékeztették Dzsebét.

Dzsingisz parancsára békén hagyta a falvakat, amelyek mellett úgy hömpölyögtek el a lovasai, akár egy sötét hullám. A parasztok elfutottak, vagy csak bámultak tompa félelemmel. Az ilyen emberek valahogy mindig a szarvasmarhákra emlékeztették Dzsebét. Beleborzongott, ha elgondolta, hogy egyetlenegy hely csapdájában élje le az életét! Négy nagyobb várost és több mint egy tucat út menti erődöt elpusztított, a zsákmányt eldugta a hegyekben, a rejtekhelyeket megjelölte.

Emberei kezdték elismerni vezetőnek. Emelt fejjel lovagoltak; élvezték a tábornokuk harcmodorát, ahogy gyorsan lecsap, és hatalmas távolságot tesz meg alig néhány nap alatt. Arszlán óvatosabb tábornok volt, de jól kitanította Dzsebét, és a fiatalember keményen meghajtotta a harcosokat. Nevet akart szerezni a vezérkarban, és nem tűrt gyengeséget vagy tétovázást azoktól, akik követték.

Ha egy város gyorsan megadta magát, Dzsebe a kereskedőket elküldte északra és keletre, amerre véleménye szerint Dzsingisz járhatott a lassabb szekerekkel. Aranyat ígért, a kán nagylelkűségével kecsegtette őket, amely csin pénzérméket fialhat. Sokan kénytelenek voltak végignézni, ahogy az otthonuk porrá ég, és egy cseppet sem szerették a fiatal mongol tábornokot, ám elfogadták az ajándékait, és ellovagoltak. Nem építhettek újjá semmit, amíg a délre tartó Dzsingisz el nem hagyja őket. Dzsebe sokkal gyakorlatiasabbnak találta ezeket az embereket, mint a saját népét, sokkal inkább belenyugodtak a sorsba, amely minden ok vagy indok nélkül fölemelheti az egyik embert, és elejtheti a másikat. Nem csodálta ezt a viselkedést, bár az ő céljainak megfelelt.

Mire véget ért az új holdnap, amelyről mostanra megtanulta, hogy azonos az arab ramadánnal, megérkezett a holdsarló alakú állóvíztől délre egy újabb hegységhez. Innen nyugatra volt Otrar, és azon túl a sah arany városai

sorakoztak, amelyeknek a nevét Dzsebe alig tudta kiejteni. Hallott Szamarkandról és Buharáról, arab parasztokkal rajzoltatott elnagyolt térképeket, amelyeket Dzsingisz értékelni fog. Dzsebe nem ment el megnézni ezeket a körülfalazott városokat. Majd akkor megy, ha jön mögötte a mongol had.

Ahogy fogyott a hold, Dzsebe még egy utolsó utat tett a déli hegyekbe, hogy föltérképezze a vízforrásokat, és eddze az embereit. Már csaknem készen állt, hogy visszatérjen a háborúba. Noha tümenje több mint egy holdforduló óta portyázott, nem hoztak magukkal jurtákat, így egy védett völgyben állapodott meg, és őrszemeket küldött minden környező hegycsúcsra. Innen vágtatott vissza az egyik őr a habzó szájú lován.

- A távolban lovasokat láttam, uram.

- Észrevettek? - kérdezte Dzsebe.

A fiatal harcos büszkén megrázta a fejét.

- Azt már nem, uram! Közvetlenül azelőtt történt, hogy lement a nap, és én rögtön jöttem! - Tétovázott. Dzsebe várta, hogy folytassa.

- Azt gondolom... talán mongolok voltak, uram, legalábbis úgy lovagoltak. Csak egy pillantást vethettem rájuk, mielőtt kialudt a fény, de hatan lovagoltak együtt, és a mieink lehettek.

Dzsebe fölállt, azonnal elfelejtette a lába mellé tett sült nyulat.

- Ki más jöhetett ennyire délre? - dörmögte. Halkan füttyentett, mire az emberek otthagyták az ételt, és lóra szálltak. Túl sötét volt ahhoz, hogy vágtázhassanak, de még világosban látott egy ösvényt, amely keresztülvezetett a hegyeken, és nem tudott ellenállni a kísértésnek, hogy közelebb lovagoljon az éjszaka leple alatt. Hajnalra harcállásban lesznek. Parancsot küldött a tiszteknek, hogy továbbítsák embereiknek. Alig néhány perc múlva halk csettegés hívta a lovakat, és a tümen oszlopba rendeződött.

Holdtalan, fekete éjszaka volt, de a harcosok engedelmeskedtek a tábornok parancsainak. Dzsebe vigyorgott. Ha Kaszar az, vagy pláne Szübötej, akkor mi sem teheti boldogabbá, mint hajnalban lecsapni egy mongol seregre. Az oszlop élén haladt, suttogó parancsokkal szétküldte a felderítőket. Tudta, hogy a kán tábornokai szíves-örömest megcsinálnák vele ugyanezt. Az idősebbektől eltérően neki még ki kellett harcolnia a hírnevet, és Dzsebe élvezte ennek az új országnak a kihívását. Szübötej fölemelkedése megmutatta, hogy Dzsingisz mindig többre becsülte a tehetséget a vérrokonságnál.

*

Dzsocsi úgy ébredt a fenyőerdőben, félúton fölfelé egy hegyoldalon, mintha agyonverték volna. Csöndesen feküdt a szuroksötétben, bal kezét az arca elé emelte, és fáradtan pislogott. Az arabok abból tudják, hogy hajnal van, ha a fekete cérnát meg lehet különböztetni a fehértói, de ez a perc még nem érkezett el. Ásított, és tudta, hogy nem lesz képes visszaaludni, ha egyszer felébresztette a megviselt test. A lába reggelente merev volt, minden napját azzal kezdte, hogy olajjal kente be a vadhúst, a tüzes vas és a tigriskarmok nyomát. Hüvelykujjaival lassan végigmasszírozta a dudorodó sebhelyeket, és nyögött megkönnyebbülésében, ahogy az izmok ellazultak. Ekkor hallotta meg a lódobogást a sötétben. Egyik felderítője szólította.

- Itt vagyok! - mondta. A felderítőleszállt a lóról, és elé térdelt, Az egyik csin újonc volt. Dzsocsi odanyújtotta neki az olajos edényt, hogy folytassa, amit ő elkezdett, és közben meghallgatta. A felderítő az anyanyelvén hadart, ennek ellenére Dzsocsi mindössze egyszer szakította félbe, hogy megkérdezze egy szó jelentését.

- Három hét óta semmi jelét nem láttuk fegyveres erőnek, most pedig felénk lopakodnak a sötétben - mondta, és megrándult, mert a csin harcos hozzáért egy érzékeny ponthoz.

- Hajnalra mérföldekre lehetünk innen, uram - mormolta a felderítő.

Dzsocsi megrázta a fejét. Az emberei akkor hagynák futni, ha lenne valamilyen tervük, hogy csapdába csalják az ellenséget. A közönséges visszavonulás aláaknázza a hitelét a tümen előtt.

Halkan káromkodott. A holdtalan éjszakában nem tudhatta, hol van az ellenség, vagy hányan jönnek ellene. A legjobb nyomkövetői is használhatatlanok. Az egyetlen előnye, hogy ismeri a terepet. Fél hónapja a délre eső, elszigetelt völgy volt a gyakorlóterepük, ott igyekezett minél keményebbre edzeni az embereit. Ő és felderítői ismertek minden mellékösvényt és takarást a völgy egyik végétől a másikig.

- Küldd ide a mínghaan tisztjeimet! - mondta a felderítőnek. A tíz rangidős tiszt gyorsan el tudja vinni a parancsait az ezredekhez. Dzsingisz találta ki a rendszert, és jól bevált. Átvéve Szübötej ötletét, nevet adott minden ezrednek, és minden százfős dzsagunnak. így kevesebb lesz az ütközetben a félreértés. Dzsocsi nagyon elégedett volt az elképzeléssel.

A csin felderítő visszaadta az olajos szelencét, meghajolt, azután elsurrant. Dzsocsi felállt. Örömére a lábából elmúlt a fájdalom, legalábbis egy időre.

Mire az emberei fölvezették lovaikat a gerincre, amely elválasztotta őket a hosszú völgytől, megérkezett még két felderítő. A nap még nem kelt föl, de a hegyek fölött már ott volt az a szürke derengés, amikor az emberekben mocorogni kezd az élet. Dzsocsi látta, hogy a felderítők kuncognak, és magához intette őket. Ezek is csinek voltak, de a rendszerint egykedvű harcosok most láthatóan jól szórakoztak valamin.

- Mi az? - kérdezte türelmetlenül.

A két férfi összenézett.

- Mongolok közelednek, uram!

Dzsocsi zavartan pislogott. Az igaz, hogy oki tudja venni a felderítők arcát a félhomályban, de ezek még a sötétben lovagoltak vissza.

- Honnan tudjátok? - kérdezte.

Az egyik megütögette az orrát.

-A szagról, uram. A szellő északról fúj, nem lehet eltéveszteni. Arab harcosok nem használnak avas birkafaggyút.

A felderítők láthatóan arra számítottak, hogy a vezér megkönnyebbül. Ehelyett összehúzta a szemöldökét, és egy legyintéssel elbocsátotta őket. Ez csak Arszlán tümenje lehet, amelyet az új ember vezet, akit az apja léptetett elő. Nem volt módja megismerni Dzsebét, mielőtt Dzsingisz elküldte. Dzsocsi vicsorgott a homályban. Legalább a saját feltételei szerint akar találkozni vele, olyan területen, amit Dzsebe nem ismerhet annyira jól, mint ő.

Új parancsokat adott ki. Szaporázni kezdték a lépést, mert még hajnal előtt le kellett érniük a völgybe. Valamennyien hallották a hírt, hogy egy másik tümen érkezett, és tábornokukhoz hasonlóan alig várták, hogy megmutassák, mit tudnak. Mohamed sah seregeinek szétverése nem okozhatott volna nekik annyi örömet, mintha a sajátjaikat csúfolhatták meg.

*

Mikor a nap kiemelkedett a látóhatár mögül, Dzsebe lassan megindult. Harcosai kitartóan lopakodtak előre a félsötétben, hogy bekerítsenek egy völgyet, ahol emberek és lovak voltak. A nyihogás messzire hallatszik a hegyek

között. Dzsebe negyven sárló kancát hagyott hátra, jó messze, hogy ne hívhassák magukhoz a csődöröket.

A fiatal tábornok mosolyogva nézte a terepet az első napsugárnál. Harcosok sötét foltjai mozogtak a tájban, amelyet minden oldalról meredélyek és szakadékok vettek körül. A sámánok azt mesélik, hogy hatalmas kövek zuhantak le az égből, azok vájták ki a völgyeket. Ez is ilyen helynek tűnt. Dzsebe észrevett egy kiugró gerincet, ahonnan irányíthatja az oldalszárnyat. A fák fedezékében úgy eljuthat odáig, hogy a völgyteknőből nem veszik észre. Esze ágában sem volt embert ölni, csak meg akarta mutatni a mongol tümennek, hogy szét tudná zúzni őket. Nem fogják elfelejteni a látványt, ahogy fölfegyverzett vonalak mennydörögnek lefelé a lejtőkön.

Éles szemével messzire látott, és örült, hogy azokon, akiket figyel, semmi jele a riadalomnak. Éppen gyakorlatoztak. Dzsebe a távolban kivehette a szalmabálákat, amelyek céltáblaként szolgáltak a nyilazáshoz. Egyik sor a másik után vágtatott oda és lőtte ki a nyilait, azután visszakanyarodtak, majd újra próbálkoztak. Dzsebe kuncogott, amikor meghallotta a mongol kürtök távoli hangját.

Két rangidős tiszttel és két zászlóvivővel kipányvázták lovaikat, és óvatosan lopakodva fölkapaszkodtak a gerincre. Dzsebe az utolsó pár lépést kúszva tette meg. Addig nyomakodott előre, amíg be nem látta a zöldellő völgyet. Még mindig túl messze volt ahhoz, hogy fölismerje a tábornokot, de elismerően bólintott az alakzatok sarkos fordulatai és manőverei láttán. Akárki is az, jól kiképezte az embereit.

Fél mérfölddel arrébb észrevett egy vörös villanást, amely ugyanolyan gyorsan el is tűnt egy magas hasadékban. A balszárnya talált egy lejtőt, amelyen le tud lovagolni, és máris indulásra kész. Várt, hogy a jobbszárny is találjon utat lefelé, és gyorsabban vert a szíve, amikor felvillant a kék zászló.

Ekkor valami szöget ütött a fejébe, és megzavarta az összpontosításban. Hol vannak a felderítők?- Akiknek pontosan az lenne a feladatuk, hogy az ilyen támadásokat előre jelezzék?- A völgy mélyén minden sereg sebezhető. Dzsebe nem hitte, hogy Dzsingisznek lenne tábornoka, aki szándékosan befogja a szemét. Megparancsolta az embereinek, hogy fegyverezzék le a felderítőket, mielőtt megszólaltathatnák a kürtjeiket, de ehhez nagyon nagy szerencse kell. Talán az Égi Atya figyeli tetteit ezen a napon, és a felderítőket úgy fogták el, hogy nem adtak hangot. Gyanakodva csóválta a fejét.

- Hol vannak az őrök? - motyogta.

Palcsuk állt hozzá a legközelebb, Dzsingisz húgának, Temülünnek a férje. Dzsebe megfelelő választásnak tartotta, habár gyanúja szerint Dzsingisz megszegte a saját szabályait, amikor előléptette.

- Nincs nagyobb sereg a közelben - mondta Palcsuk habozva. - Talán beljebb állította föl az őröket.

A völgy túloldalán valami csillámlott. A távolság túl nagy volt, hogy egy zászlót meg lehessen látni, ám ez az ember egy darab csin üveget vitt magával, azzal jelzett a napfényben. Dzsebe félretolta a kétségeit, és fölállt. Száz lépéssel mögötte kétezer harcos feküdt a lova mellett. Az állatok jól voltak idomítva, alig adtak hangot, amikor az emberek levették a nyakukról a karjukat, és hagyták, hogy fölálljanak.

- Az íjakat hagyjátok a tokban - mondta Dzsebe. - Ez hadgyakorlat. Nem ölünk.

Palcsuk halkan nevetett, miközben Dzsebével és a többiekkel együtt lóra szállt. Négy fronton támadnak, a völgy közepe felé, ahol Dzsebe találkozhat a tábornokkal. Figyelmeztette magát, hogy ne mutasson kárörömet, amikor a parancsnok felismeri.

Amikor fölemelte a karját, hogy kiadja a parancsot, bal felől ismét látta a vörös villanást. Mintha ismét jelzett volna az oldalszárny.

- Ezek meg mit csinálnak?- - kérdezte hangosan.

Mielőtt Palcsuk válaszolhatott volna, mindenfelé emberek pattantak elő a földből. Dzsebe harcosai zavarodottan kiabáltak, amikor ezek az emberek, kezükben megfeszített íjukkal, kiemelkedtek a sekély gödrökből. Halálos csöndben várakoztak a sötétben, a vastag avar- és fenyőtűréteg alatt. Egyre több éles nyílhegy szegeződött Dzsebére, aki döbbenten forgott a lovával.

Ekkor meglátta, hogy Dzsocsi jön elő hosszú léptekkel a fák közül. Hátravetette a fejét, és hahotázott. A kán fia nem viszonozta a nevetését, amíg oda nem ért Dzsebe kengyeléhez. Rátette kezét kardjának farkasfejes markolatára.

- Az embereidet elfogtam, tábornok - mondta. - Nem jön segítség, a foglyom vagy - Csak ekkor mosolyodott el. Azok, akik a legközelebb álltak Dzsebéhez, gonoszul vigyorogtak.

- Tudtam, hogy kellene lennie még őröknek - mondta Dzsebe. Belement a játékba, átadta a kardját. Dzsocsi meghajolt, és visszaadta, az arca ragyogott a

sikertől. Miközben Dzsebe derűsen figyelte, Dzsocsi hosszú dallamot fújt egy felderítő kürtbe, amely végigzendült a völgyön. A mélyben a harcosok abbahagyták manővereiket, és éljenzésük felhallatszott még a magaslatokra is.

- Tábornok, légy üdvözölve a táboromban - mondta Dzsocsi.

- Lelovagolsz velem a völgybe?

Dzsebe bólintott. Megvárta, hogy Dzsocsi emberei eltegyék fegyvereiket, és felhozzák lovaikat a völgyből.

- Honnan tudtad, hogy innen fogom irányítani az embereimet? - kérdezte.

A kán fia vállat vont.

- Mert én is ezt választottam volna.

- És téged Szübötej képzett ki - felelte fanyarul Dzsebe.

Dzsocsi elmosolyodott, inkább nem említette az embereit, akiket még négy helyen rejtett el a gerinc mentén. A néma várakozás órái hidegek és nyirkosak voltak, de minden kényelmetlenséget megért, amikor meglátta Dzsebe arcát.

Lelovagoltak a völgybe, és örültek egymás társaságának.

- Azon gondolkozom, hogy nevet adok a tümenemnek - mondta Dzsocsi.

Dzsebe ránézett, felvonta a szemöldökét.

- Szübötejnek ott vannak az Ifjú Farkasok, és ez valahogy jobban hangzik, mint „Dzsocsi harcosai” vagy „Dzsebe tümenje”, nem gondolod?-

Dzsebe tanúja volt annak, amikor ez a különös fiatalember odaállt a támadó tigris elé. Dzsocsi nyerge alatt ott pompázott a csíkos prém, és Dzsebe kényelmetlenül érezte magát, amiért ő egy rohadó medvebőrön ül. Dzsocsi mintha észre se vette volna.

- Tigrisekre gondolsz, vagy ilyesmikre?- - kérdezte óvatosan.

- Ó, dehogy, nem állat járt az eszemben - felelte Dzsocsi, és a medvebőrre pillantott.

Dzsebe érezte, hogy elvörösödik, és ismét elnevette magát. Tetszett neki a kán fia, mondjanak rá akármit a táborban. Akár valódi fia Dzsingisznek, akár nem, Dzsebe fölengedett. Dzsocsiból tökéletesen hiányzott Csagatáj hőbörgő pimaszsága, és ez kedvére volt Dzsebének.

Leértek a völgybe, ahol Dzsocsi harcosai vártak rájuk tökéletes négyszögekben. Dzsebe meghajtotta a fejét a tisztek felé, megtisztelte őket az embereik előtt.

- Elég veszedelmesnek látszanak - mondta. - Mit szólnál a „vasländzsához” ?

- Vaslándzsa - ízlelgette a szót Dzsocsi. - Tetszik a „vas”, de túl kevés lándzsásom van ahhoz, hogy ez a név beváljon. Nem volna helyes ismét kiképezni őket csak azért, mert akkor jobban illik rájuk a név.

- Akkor legyen Vasló! - javasolta Dzsebe. Élvezte a játékot.

- Végtére is valamennyien lovagolnak!

Dzsocsi meghúzta a gyeplőt.

- Ez már tetszik! Szübötejnek Ifjú Farkasai vannak. Nekem meg Vas Lovaim. Igen, ez már izgalmasabb! - mondta mosolyogva. Elnevették magukat. A körülöttük álló tisztek értetlenül néztek rájuk.

- Honnan tudtátok, hogy jövünk? - kérdezte Dzsebe.

- Éreztem a medvebőr szagát - felelte Dzsocsi, azzal ismét elindultak.

Dzsocsi emberei jó vadászok voltak, annyi húst hoztak, hogy bőven jutott Dzsebe harcosainak is. Példát véve tábornokaikról, akik úgy üldögéltek egymás mellett, mint a régi barátok, a tümenek is barátkoztak, és nagy volt a vidámság. Csak az őrök maradtak fönn a csúcsokon. Dzsocsi mindennap többmérföldes távolságban járőröztetett, hogy senki se üthessen rajta ebben a völgyben.

Dzsebe megengedte, hogy emberei Dzsocsi harcosaival együtt eddzenek. A nap nagy részét azzal töltötték, hogy taktikáról és a bejárt területekről beszélgettek. Dzsebe elfogadta Dzsocsi ajánlatát, hogy aludjanak az ideiglenes táborban, és csak másnap hajnalban akart távozni. Kellemes kikapcsolódás volt ez a kemény lovaglások és a fukaron mért fejadagok után. Dzsebe jól belakott, Dzsocsi pedig föláldozta az utolsó készlet ajragot a főtiszteknek. Dzsocsi egyetlenegyszer sem hivalkodott vele, hogyan lepte meg a másik tábornokot a hegyekben, és Dzsebe tudta, hogy ezzel az adósa lett. Az emberek hónapokig beszélnek majd erről.

- Itt hagylak a Vas Lóval, tábornok - mondta Dzsebe, amikor fölkelt a nap. - Talán idővel én is találok valamilyen nevet az embereimnek.

- Majd gondolkodom rajta - ígérte Dzsocsi. Egy pillanatra elkomorodott. - Kevés barátom van, Dzsebe. Közéjük számíthatlak?

Dzsebe először nem válaszolt. A kán fia rögös úton jár, és ő beleborzongott a gondolatba, hogy Dzsingisz és e közé a szálas ifjú közé kerülhet. Talán a tartozás tette, vagy csak az, hogy őszintén megkedvelte Dzsocsit, de hát mindig is a hirtelen elhatározások embere volt. Előrántott egy kést; megvágta a tenyerét, és kinyújtotta.

Dzsocsi csak nézte, azután bólintott. Megismételte a mozdulatot, és a két ember kezet fogott. Ez nem kis dolog volt. Körülöttük elnémultak a harcosok.

A távolból két felderítő vágtatott feléjük. Megtört a pillanat varázsa, a két tábornok egyszerre fordult arra. Már a sebességből tudták, hogy a felderítőknek híreik vannak. Dzsebe azonnal félretette távozási terveit, előbb meg akarta várni, mit mondanak.

Dzsocsi emberei voltak, Dzsebe állt és figyelt.

- Ellenség a láthatáron, uram. Harmincmérföldnyire délre van, és nyugatnak tart.

- Hányan vannak? - Dzsebe nem bírta megállni, hogy bele ne szóljon. Dzsocsi bólintással jelezte a felderítőnek, hogy válaszolhat.

- Nem tudtam összeszámolni a lovakat és az embereket, uram. Többen vannak, mint a kán harcosai, talán kétszer annyian is. Aranypáncélos fenevadakon utaznak, de akkorákon, amekkorákat még sose láttam.

- A sah hadba szállt! - mondta Dzsocsi elégedetten. - Vas Lovam megnézi őket. A te Medvebőröseid velünk tartanak?

- Egyáltalán nem tetszik a „Medvebőrös!" - felelte Dzsebe.

- Pedig jó név, de ezt megbeszélhetjük menet közben is - felelte Dzsocsi. Füttyentett a lováért és az íjáért.

TIZEDIK FEJEZET

Noha gyorsan haladtak a hegyi ösvényeken, amelyeket Dzsocsi jól ismert, a nap nagyobbik része eltelt, mire a tümenek megérkeztek oda, ahonnan a felderítők megpillantották a sah hadát. Hegyvidéken előfordul, hogy két sereget csak egy völgy választ el, mégsem veszik észre egymást. Ám ha a felderítők becslése helyes, egy ekkora hadat képtelenség eldugni. Késő délután a tábornokok már olyan közel jártak, hogy látták a felvert vörös port. Dzsebe és Dzsocsi megkeresték egymást, hogy megbeszéljék, miként közelítsenek a sah seregéhez. Idősebb embereknek talán kínos lett volna eldönteni, ki menjen oda a másikhoz. Dzsocsi a kán fia volt, Dzsebe viszont hét évvel tapasztaltabb. De mivel a vágás még ott vöröslött a tenyerükön, egyik sem csinált ügyet a dologból. Középre lovagoltak mindketten, hogy ott vitassák meg, mit is terveznek, és miként figyeljék meg az ellenséget.

Dzsebe elveszítette reggeli jókedvét, épp csak biccentett Dzsocsinak, miközben egymás mellett ügettek a húszezer harcos élén. Emberként kedvelte a kán fiát, de tábornokként nem ismerte, és máris motoszkált benne a bosszúság, amiért meg kell tűrnie egy másik csapatot is a harcmezőn.

A mongol hadak egy magas hágóban lovagoltak a poros út felé. Előttük világosabb lett, az út kiszélesedett. Egy gerinc felé irányították lovaikat, ahonnan leláthattak a mélyben elterülő síkságra. Dzsocsi legalább már felderítette a terepet. A por viharfelhőként gomolygott a távolban. Szárazon nyelt egyet, amikor arra gondolt, mekkora ellenséges erő kell egy ilyen porviharhoz.

Végül a tábornokok megtorpantak, és mindketten fölemelték a karjukat, megállítva a mögöttük lovagoló harcosokat. Saját porfelhőjük lomha csápokkal csapkodott a meleg szellőben. Az ellenség tudhatta, hogy figyelik, de napvilágnál úgyis lehetetlen ekkora sereggel észrevétlennek maradni.

Dzsocsi és Dzsebe komor szótlanságban nézték a hadat, amely tőlük alig mérföldnyire, zászlókat lobogtatva dübörgött nyugat felé. Mellette eltörpültek a kán tümenjei, még a gyalogosaik is többen voltak a mongoloknál, és hatalmas lovas csapatok haladtak a két szárnyon. A több mérföld szélességű völgy kicsinek tűnt ekkora tömeghez.

Dzsocsi még ilyen távolról is látta, hogy fenyőerdő kitelne az égnek meredő lándzsákból. A nap rezes fénye vaspáncélokon ragyogott. Dzsebére nézett, hogy mit szól ehhez. A tábornok előredőlt a nyergében, és úgy bámult a messzeségbe, mint akit megigéztek.

- Látod az íjakat?- - kérdezte hunyorogva.

Dzsocsi nem látta, de bólintott. Bár itt lenne Szübötej is, hogy felmérje, mekkora erővel néznek szembe!

Dzsebe úgy beszélt, mintha jelentést készítene.

- Reflexíjak, mint a mieink. Jó pajzsaik is vannak, nagyobbak, mint a mieink. Mennyi teve! Még sosem láttam ennyit háborúban. Egyenetlen terepen gyorsabbak, mint a mi lovaink. Gondoskodnunk kell róla, hogy ne használhassák ki ezt az előnyüket.

Volt valami Dzsebében, amitől Dzsocsi mindig felvidult.

- Ne feledkezz meg azokról a hatalmas fenevadakról - mondta - amelyeknek szarvuk, vagy foguk, vagy micsodájuk van. Ezek is szokatlanok lesznek az embereinknek.

- Elefántok - válaszolta Dzsebe. - Jelme mesélte, hogy látott ilyeneket a kor jó udvarban. Félelmetes állatok. - A sah seregének fekete szárnyai felé intett.

- Szélre állítják a lovasságukat, hogy a közepet védjék. Ott kell keresnünk a tábornokaikat. - A hegygerincről láthatták a sah hosszan elnyúló hadának szerkezetét. Kisebb csoport lovas haladt középen, tökéletes sorokban. Dzsebe a fogait szívogatta, miközben gondolkodott. - Látod azokat a dobozokat az elefántokon?- A lovasok gyűrűjében? Azokban lesznek a rangidős tisztek. - Elhallgatott, füttyentett. - Ezek aztán jó lovasok! Nézd, hogy tartják az alakzatot!

Dzsocsi lapos pillantást vetett rá.

- Ijesztőek, mi ?

Dzsebe kuncogott.

- Ne ijedj meg, Dzsocsi! Itt vagyok én is!

Dzsocsi felhorkant, noha tényleg félt. Még az apja seregét is elnyelné ez a sokaság, amelynek sötét soraiban sehol sem látott gyengeséget.

Tudták, hogy lentről szinte azonnal észrevették őket, ahogy felbukkantak a gerincen. Lovasok vágtattak föl-alá a sah menetoszlopa mellett. A mongol tábornokok érdeklődve figyelték őket, igyekeztek mindent megtudni az ellenségről, amit csak lehetett. Sok mindent nem értettek. Noha Dzsebe már hallott az elefántokról, a valóságban ijesztő látványt nyújtottak az óriási állatok, ahogy fölébe magasodtak a lovasoknak. Irdatlan fejüket nemcsak a villogó fém, de a csont páncélja is védte. Ha ezekkel támadnak, ugyan mivel lehet megállítani őket?

Dzsebe éppen megfordult, hogy felhívja Dzsocsi figyelmét egy részletre, amikor a menetoszlopból kivált egy hatalmas arab lovas csapat, és felsorakozott a kavargó porban. Kürtök parancsoltak megálljt a sereg többi részének, és ekkor is látszott, milyen fegyelmezettek a sah emberei. Dzsebe és Dzsocsi sötét sejtelmekkel néztek össze.

- Ezek megtámadnak minket! - mondta Dzsebe. - Neked vissza kell vonulnod, Dzsocsi. Vidd meg a hírt apádnak. Minden, amit itt láttunk, hasznos lehet a jövőben.

.Dzsocsi megrázta a fejét. Az apjának nem tetszene, ha egyszerűen távozna. Az információkat egyetlen hírnök is elviheti, ők pedig nem azért jöttek a sah országába, hogy meghátráljanak a seregei elől.

Belenyilallt a neheztelés, hogy Dzsebe is itt van. Sokáig tartott, míg odáig jutott, hogy a saját harcosait vezesse, és nem volt kedve meghátrálni egy idősebb főtiszt elől.

- Legalább magaslaton vagyunk - mondta. Jól emlékezett, hogyan támadtak hegynek fölfelé az orosz lovagok, és tapasztalta, mennyit ér egy ilyen előny. A távolban az arab lovasság gyors ügetésbe lendült. Dzsocsi megriadt. Nem vezetheti neki tümenjét az ellenséges lovasoknak. A legkönnyebb az életeket pocsékolni. Fontolgatta, hogy harcban vonul vissza, és így visszaveti az arabokat a síkságra. Az emberei olyan felkészültek, amilyenek csak a mongolok lehetnek, de nem tudta, hogy csin katonái nem maradnak-e le, ami a vesztüket okozná.

Dzsebe szerencsére nem látott bele Dzsocsi viharzó gondolataiba.

- Egyenesen nekünk kell rontaniuk, mivel a sahjuk figyeli őket. Nem tudják, hogy hány emberünk van a gerinc mögött. Azt hiszem, őket ugyanúgy meglepte, hogy itt találkozunk, ennyire messze Otrartól és a kántól. Oldalba tudod kapni őket?-

Dzsocsi a messzeségbe nézett, mielőtt bólintott. Dzsebe úgy mosolygott, mintha birkózásról vagy egy fogadásról diskurálnának.

- Akkor hát ez lesz a terv. Várok, amíg kifárasztják magukat a kaptatón fölfelé, aztán hegyomlásként zúdulok a fejükre. Te közben oldalról támadsz, és éket vágsz a sereg közepébe. Azt hiszem, hasznát fogod venni a lándzsáidnak.

Dzsocsi lenézett a meredélyen,

- Kár, hogy nincsenek sziklái nk, amelyeket rájuk guríthatnánk - mondta.

Dzsebe elismerően bólintott,

- Kiváló ötlet! A második feleségemet is odaadnám néhány olajos fazékért, hogy azokat is leguríthassuk, de majd meglátom, mit találunk.

Egy pillanatig mindketten érzékelték a feszültséget a másikban. Összenéztek, és a tekintetük egyáltalán nem volt olyan gondtalan, mint a hangjuk.

- Nem bírunk el velük, ha olyan jók, mint amilyenek a fegyvereik és a páncéljuk - mondta Dzsocsi. - Én oldalba támadom őket, de azután visszavonulok, és hagyom, hogy engem üldözve elszakadjanak a derékhadtól.

- Szübötej hangját hallom ? - kérdezte Dzsebe,

Dzsocsi nem mosolygott,

- Ez az én hangom, tábornok. Addig futtatom őket, amíg kifáradnak, és messze eltávolodnak az erősítéstől.

Dzsebe meghajtotta a fejét a kán fia előtt. Nem tette szóvá, hogy Dzsocsi tümenjének csaknem a fele csin katonákból áll. Noha kemény mongol pónikon lovagoltak, hiányzott belőlük azoknak az embereknek a kitartása, akik szinte nyeregben születtek.

- Sok szerencsét tábornok - mondta, miközben elfordult a lovával.

Dzsocsi nem válaszolt, mert máris parancsokat osztogatott. A tízezer ember gyorsan összegyűlt a gerinc mögött, és keletnek indult, hogy megkerülje a meredek lejtőt. Nem volt könnyű a laza törmelékben vágtázni, és Dzsebe igazán nem tudta, melyiküknek jutott a nehezebb feladat.

*

Kalifa al-Najhan nyugtalankodott, miközben fölfelé lovagolt a lejtőn. Remek heréltje máris lihegett a melegben és a porban. Kalifa ezekben a hegyekben nőtt fel, ismerte azt a gerincet, amelyet támadtak. A sah kiadta a parancsot, ő pedig habozás nélkül alakzatba állította embereit, de a gyomrában követ érzett. Az első döbbenet után, hogy mongol felderítőket látnak sok száz mérföldre onnan, ahol lenniük kellene, Mohamed sah olyan dühbe lovallta magát, ami napokig, sőt hetekig is eltarthatott nála. Nem ez volt a megfelelő idő, amikor Kalifa al-Najhan javasolhatta volna, hogy várjanak, amíg kedvezőbb terepre érnek.

Hajszolta a lovát a nehéz kaptatón. Felnézett a hegygerincre, amely nagyon távolinak rémlett a magasban. Talán csak a felderítők tábora van ott. Mire odaérnek, a mongolok talán már el is nyargaltak, és akkor legalább a sah is elégedett lehet. Senki sem érti, hogy ezek a vad mongolok miként tudták térdre kényszeríteni a csin császárt, és a sahnak gyors győzelmek kellettek ahhoz, hogy megnyugtassa törzsfőnökeit.

Kalifa lovaglás közben kirázta ezeket a gondolatokat a fejéből. Szemét csípte a verejték. A nyár mostanáig enyhe volt, de azért kemény munka fölkapaszkodni a gerincre. Bízott a körülötte lovagló emberekben, akik közül sokan a saját törzse sivatagi harcosai voltak. A sah semmit nem sajnált tőlük, amikor fölszerelte őket a háborúra, és noha az új páncélok és pajzsok nehezek voltak, Kalifa úgy érezte, növelik az önbizalmukat. Válogatott emberekkel

harcolt: elsők voltak a csatában, áttörtek falakon, seregeken. Íja a combját verdeste, ám ilyen lejtőn fölfelé lovagolva úgysem tudnának nyilazni. Újra eszébe jutott, hogy a sah figyeli, és újra kiverte a fejéből az elgyengítő gondolatokat. Vagy győznek, vagy meghalnak. Ahogy Allah akarja.

A lejtő legmeredekebb pontján tudta, hogy már nincs visszaút. A lovak törtettek tovább, de a talaj még puhább volt, mint emlékezett, a haladás kínosan lelassult. Kalifa védtelennek érezte magát, és megbékült Istennel, miközben kihúzta handzsárját, amely sok éve szolgálta. Bal kezével fölemelte pajzsát, lovát csak a lábával irányította. Sok emberéhez hasonlóan titokban lenézte a kengyelt, amely csak lelassítja a harcost, ha gyorsan kell leszállni a lóról. Ilyen lejtőn mégis hasznos, amikor mindkét kézzel a fegyvereket kell fognia. Gyorsan kitapintotta a csizmaszárában a tőre bőrtokját, azután belehajolt a meleg szélbe, amely a gerinc felől érkezett.

Békeidőben és a civilizációban nincs hely az olyan henteseknek, mint ő, de azért szükség van rájuk, és mindig is szükség lesz, ha az ékes városokat és a zöld parkokat veszély fenyegeti. Kalifa al-Najhant két gyilkosság vádjától mentette meg a sereg, ahol más nevet vett föl. Ehhez értett a legjobban. Olykor megfizették, máskor vadásztak rá, attól függően, hogyan és mikor gyakorolta, amihez értett. Legjobban azt szerette, ha az embereivel belegázolhatott az ellenségbe. A sah figyeli, és ha véres lesz a kardjuk, akkor jutalmul nő és arany jut a parancsnokoknak.

- Tartsd a vonalat, Ali, vagy megkorbácsoltatlak! - ordította. A por még mindig gomolyog a gerinc fölött, tehát az ellenség nem menekült el. Alig látott valamit a portól, amit a saját emberei vertek föl, de tudta, merre van a cél, és a lova még bírta az iramot.

Fölötte hirtelen megnőttek a sziklák, átlökték őket a gerincen! Kalifa figyelmeztetően kiáltott, de ezenkívül semmit nem tehetett. Riadtan bámulta, ahogy a hatalmas kőtömbök lefelé pattognak, émelyítő roppanásokkal gázolva le embert és lovat. Felordított, mert az egyik olyan közel húzott el mellette, hogy megcsapta a szele. A kő mintha életre kelt volna: ugrott egyet, és hatalmas reccsenéssel összezúzta a Kalifa mögötti lovast. Amennyire megfigyelhette, csak hat szikla kaszált bele az embereibe, de mindegyik számos életet követelt, és a nyomukban páncéldarabok és embermaradványok terítették be a földet. Mivel zárt sorokban lovagoltak, nem volt annyi helyük, hogy kitérjenek.

Azok, akik még mindig felfelé küzdötték magukat a meredélyen, rekedt éljenzésben törtek ki, amikor nem jött több szikla. A gerinc alig négyszáz lépésnyire volt. Kalifa al-Najhan megsarkantyúzta a lovát, alig várta, hogy bosszút álljon azokon, akik megölték az embereit. Meglátta az íjászok sötét sorát. Ösztönszerűen fölemelte a pajzsát, és lebukott a pereme alá. Olyan közel volt, hogy hallotta a különös nyelven kiáltott parancsokat. Összeszorította a fogát. A sah negyvenezer embert küldött föl az emelkedőn. Nincs olyan erő, amely többre lenne képes, mint hogy ritkítja soraikat, mielőtt ők rátámadnak és megölik.

Lefelé a mongol íjászok a szokottnál messzebbre tudtak lőni. Kalifa behúzta a nyakát, amikor a nyilak kopogni kezdtek a pajzsán. Egyszer emelte föl a fejét, de azonnal vissza is kapta, mert eltalálták a turbánját, amely elferdülve billegett a fején. Hogy be ne akadjon valamibe, hosszú haja egy részével együtt levágta, és a turbán lekarikázott mögötte a hegyoldalon.

A pajzsok eleinte megvédték a támadókat, de az utolsó száz lépésnél a levegő megtelt süvítő nyilakkal, és tömegével hullottak az emberek. Al-Najhan pajzsa fából készült, szárított vízilóbőrrel vonták be - ez volt a legkönnyebb és legjobb a sah fegyvertárában. Kitartott, noha Kalifa karizmait annyira megviselték a becsapódások, hogy a végén már alig tudta tartani a pajzsot. Lova váratlanul megrázkódott, és haldokolva rogyott össze.

Kalifa leugrott volna, de beleakadt a kengyelbe, és a jobb lába egy rémítő pillanatra beszorult a haldokló állat alá. Ekkor rázuhant a heréltjére egy másik ló, és a rázkódástól kiszabadult a lába, hála legyen Allahnak a segítségért! Föltápászkodott a homokos földön, kiköpte a vért, és veszett haraggal nézett körül.

Az íjászok leterítették az egész első sort, amely viszont halomra döntötte a másodikat. Az emberek üvöltve cibálták a kezükbe-lábukba fúródott nyílvesszőket. Mások összeestek, és nem mozdultak többé. Kalifa al-Najhan parancsokat ordított, a hátsó vonalakban a katonák leszálltak a nyeregből, hogy keresztülvezessék lovaikat az összeroncsolt halottakon. A távolság tovább csökkent, Kalifa fölemelte kardját, és a fölöttük várakozó ellenségre mutatott. Alig százlépésnyire vannak, mindjárt kitöltheti rajtuk a bosszúvágyát! Gyalog gyorsabban haladt, noha a laza talaj miatt minden lépés nagy erőfeszítésébe került. Kapaszkodott, magasra emelte a kardját, alig várta az első csapást. A sah figyeli. Kalifa szinte érezte az öregember tekintetét a hátában.

A mongolok átlendültek a gerincen, és lezúdultak a meredek lejtőn. Lovaik csúszkáltak, mellső lábaikat mereven kinyújtva, a hátsókat behúzva igyekeztek megőrizni az egyensúlyukat. A sivatagi lovasok megfeszülő idegekkel várták a közelharcot, ám Kalifa al-Najhan megdöbbenésére újabb nyílzápor terítette le őket, mielőtt a két erő összecsapott. Nem értette, hogy képesek a mongolok még nyilazni is, miközben egy ilyen lejtőn kell irányítaniuk a lovaikat. A nyílfelleg elsöpörte az embereit. Százával haltak meg gyalog vagy a lovaikat vezetve, és ez alkalommal a nyilakat követte a mongolok első vonala. Hallotta üvöltésüket, mely addig erősödött, míg úgy rémlett, azt veri vissza az összes hegy.

A mongol lovasok úgy jöttek, akár az árhullám, egyedül a súlyukkal összetörtek mindent, ami az útjukba került. Kalifa két lótetem mögül figyelte hűdötten, hogy elrobog mellette a lándzsásokból álló ék, és egyre mélyebbre fúrja magát a fölfelé kapaszkodó sorokba.

Egyszerűen nem akartak elfogyni. Kalifa al-Najhan életben maradt, de nem mehetett tovább. Az utat elzárták a mongol lovasok ezrei, akik a térdükkel irányították hátasaikat, miközben mindenbe nyilat eresztettek, ami megmozdult. Hosszú lándzsa döfött az oldalába, úgy hasította szét páncéljának acélgyűrűit, mintha papírból lennének. Tagolatlan ordítással összeesett, és ekkor meglátott egy második sereget, amint rézsútosan átvág a lejtőn.

Dzsocsi emberei jóval Dzsebe támadó éke alatt kapták oldalba az arab lovasokat. Nyilakkal kilyuggatták a sorokat, azután lándzsával és karddal kaszabolták őket. Kalifa fölállt, hogy jobban lásson. Félelem és epe marta a torkát. Fedetlen feje fölött még mindig fütyültek a nyilak, de ő meg sem rezzent. Látta, hogy a két csapat középen találkozik, és az egyesített erő tovább löki vissza az ő embereit, akik már csaknem visszaszorultak a völgybe. Hullák borították a lejtőt, mögöttük pánikba esett, gazdátlan lovak rohangáltak eszeveszetten, kilökve a nyeregből a még ép harcosokat.

A gerincről induló mongol roham elhaladt Al-Najhan mellett. Észrevett egy lovat, amelynek a gyeplője egy halott kezében maradt. Odafutott, mit sem törődve az oldalába hasító fájdalommal, felugrott rá, káromkodva eldobta a pajzsát, mert akadályozták a belefúródott nyilak. A levegő sűrű volt a portól és haldokló testvéreinek jajkiáltásaitól, de volt egy lova meg egy kardja, és neki sosem kellett több. Talán harmincezer sivatagi ember élt még: lent harcoltak a mélyben, hogy feltartóztassák a kettős rohamot. Láthatta, hogy a mongolok a

teljes haderejüket bedobták a küzdelembe, és kiabálni kezdett, miközben vadul vágtatott lefelé az embereihez. Fel lehet tartóztatni őket! Meg lehet törni őket!

Ahogy odaért harcosaihoz, parancsokat üvöltött a legközelebbi tiszteknek. Alakulni kezdett a tömör négyszög, amelyet pajzsok vettek körül. A mongolok nekivetették magukat, és sorra meghaltak törzsének kardjaitól. Kalifának olyan volt a csata, akár egy élőlény, és tudta, hogy még mindig győzelemmé változtathatja a vereséget. Miközben a mongolok szüntelenül támadták őket, embereivel rendben visszavonult a sík talajra. Eltávolította a mongolokat a lejtőről, amit olyan eredményesen használtak ki, és mihelyt szilárd földet érzett a lova alatt, rohamot vezényelt, a Próféta szavaival bátorítva embereit: „Megöletnek, vagy keresztre feszíttetnek, vagy egymással ellentétesen a kezük és a lábuk levágatik, vagy elűzetnek erről a földről. Ez lesz az evilágon az ő szégyenük, a túlvilágon pedig ráadásul óriási büntetés lesz az ő osztályrészük!”*

Emberei törzsökös, vérbeli arabok voltak. Megértették, mit mond, és újult harci dühvel rontottak rá az ellenségre. A sah is megmozdult végre, friss katonák rohantak elő, és négyszög alakzatot vettek fel a mongolok közelében. A sorok egyesültek, mennydörgő kiáltás szállt az égnek, midőn visszavetették az ellenséget, amely kétségbeesetten védekezett, mert már több oldalról is támadták. A sah katonáinak kitartóan menetelő vonala széthúzódott, hogy bekerítse a mongolokat.

Azok meginogtak, hátráltak. Kalifa al-Najhan áttört a lovával az első soron. Egy fiatal harcos rátámadt, Kalifa lendületből lecsapta a fejét, miközben elvágtatott mellette. A sah lovasai előrenyomultak, véres volt a kardjuk. A fegyelem összetartotta őket. Kalifa büszke volt rájuk. Ugyanakkor bizonytalanságot érzett a támadó lovasokban. Soraik váratlanul megtörtek, és futásnak eredtek, hátat fordítottak a közeledő gyalogosoknak.

Kalifa előreparancsolta a lándzsásokat. Elégedetten nézte, ahogy megrohanják a menekülőket, és többet kivetnek a nyeregből.

- A Próféta nevében, testvérek! - bömbölte. - Tapossátok el ezeket a kutyákat!

A mongolok szélsebesen keresztülszáguldottak a síkságon. Kalifa fölemelte, majd leengedte a kezét, mire az arab lovasok megsarkantyúzták hátasaikat, hogy üldözőbe vegyék őket. El kell majd nyargalniuk a sah seregének

oldalszárnya mellett. Kalifa al-Najhan remélte, hogy az ádáz öregember meglátja, és hálás lesz neki. Vágta közben hátrapillantott a gerinc alatti meredélyre. Fekete volt a halottaktól, és ez új erővel töltötte el. Ezek az emberek betörtek az országába, ő pedig tűzzel-vassal írtja őket.

TIZENEGYEDIK FEJEZET

Kezdetben kelet felé vágtáztak a völgyben a tümenek és az üldözőik, azután lelassították, ügetésben fogyasztották a mérföldeket. Mielőtt a nap lenyugodott, Kalifa al-Najhan emberei háromszor próbálták csökkenteni a távolságot, de az ellenség hátrafordult a nyeregben, és nyilaival hátrálásra kényszerítette őket. A mongoloktól eltérően az arabok teljes vágtában nem tudtak nyilazni. Noha lovaik rövid távon gyorsabbak voltak, bele kellett törődniük a hosszú üldözésbe. Mire a nap megérintette mögöttük a látóhatárt, legalább tucat mérföld választotta el őket a sah seregétől. A mongol harcosok komor összpontosítással lovagoltak, tudták, hogy aki lemarad, meghal.

Dzsocsi és Dzsebe megkeresték egymást valahol a sereg közepe táján. Nem tudták, hány embert veszítettek a gerinc alatti lejtőn. Az arabok a vége felé jól harcoltak, ettől függetlenül mindkét tábornok elégedett volt az eredménnyel. Dzsingisznek ismernie kell az ellenség erőit és gyengeségeit. Amit most megtudtak, az életfontosságú lehet a kán számára az elkövetkező napokban. De ahhoz túl kell élniük a makacs üldözést. És könnyebb üldözni, mint menekülni. A sasokhoz és a farkasokhoz hasonlóan az embernek is elöl van a szeme. Aki üldöz, annak megerősödik a lelke, viszont az ellenség szüntelen lódobogása kikezdi a tümenek önbizalmát. Mégsem inogtak meg.

Dzsebe hátranézett a lovasok sokaságára. Talán harminc ezren üldözték őket, és nem tudta, mennyire jó katonák. Ő és

Dzsocsi annyi halottat hagytak maguk mögött a lejtőkön, hogy a düh sokáig a nyomukban fogja tartani az arabokat. Most nem engedik el őket. Dzsebe elismerte, hogy az arabok kiváló lovasok. Megmutatták, milyen fegyelmezettek és bátrak. Ezzel szemben a tümenek nem mutathattak föl mást, mint a sztoikus kitartást, amire a pusztai brutális telek tanították őket. Nem fognak kudarcot vallani, akkor sem, ha a világ végéig kell futniuk.

Visszatekintett a lenyugvó napra. Már csak egy arany vonal volt, amely vonagló árnyakat dobott az emberek elé. Észbe kapott, hogy nem válaszolt Dzsocsi kérdésére. Vállat vont.

- Elég elszántnak tűnnek, és rövid távon gyorsabbak. Ha én lennék a parancsnokuk, várnék, amíg teljesen besötétedik, azután jönnék közelebb, amikor már nem látunk annyira, hogy visszaverhessük őket.

Dzsocsi körültekintően lovagolt, takarékoskodott az erejével. A bal karja fájt, a lába merev volt, a régi sebek tűkkel szurkálták a feszülő combizmokat. Még így is uralkodnia kellett magán, hogy ne mutassa, mennyire büszke a gerincen végrehajtott hadmozdulatra. Az ő oldaltámadása törte meg az arab katonákat, de Dzsebe ezt bezzeg nem hozta szóba.

- Akkor hát sötétedés után még egy mérföldet kell nyargalnunk, így eléggé eltávolodunk tőlük ahhoz, hogy ne csökkenthessék könnyen a távolságot.

Dzsebe összeborzongott a gondolatra, hogy teljes sebességgel kell száguldaniuk az ismeretlen terepen. A legnagyobb félelme az volt, hátha az arabok tudják, hogy a völgy hirtelen ér véget. Esetleg egy szakadék zsákutcájában. A tümenek talán a vesztükbe rohannak. Dzsocsi erőltette a szemét, hogy lás- són valamit, de a csúcsoknak egyik oldalon sem akart vége lenni. Aztán abbahagyta a gondolkozást, mert belenyilallt a gyomrába az éhség. Elővett a ruhája alól egy darab szárított birkahúst. Gyanakodva sandított az utolsó fénysugárban a girbegurba fekete valamire, de azért tört egy keveset, és rágni kezdte, majd odanyújtotta Dzsebének. A tábornok szó nélkül elfogadta az ajándékot, tépett belőle, visszaadta. Reggel óta nem ettek semmit, farkaséhesek voltak.

- Amikor az apám a hsziahsziákkal harcolt - mondta tele szájjal Dzsocsi -, a király összekötözött vasszögekkel lassította le a támadókat.

- Most hasznukat vennénk - bólintott Dzsebe, - Ha minden emberünk hozott volna csak egypárat, felszórhatnánk az arabok útját,

- Legközelebb, barátom - helyeselt Dzsocsi. - Ha lesz legközelebb.

A nap lement, halványszürke derengés töltötte meg a völgyet, az árnyékok beleolvadtak a feketeségbe. Volt még egy kevés idejük, mielőtt feljön az újhold, amelynek fehér sarlója itt fordítva lebeg az égen. Dzsocsi és Dzsebe parancsokat osztogatott, amelyeket alig lehetett hallani a paták mennydörgésében, a lovak fokozatosan gyorsultak. Mindkét vezér a pusztai pónik szívósságában bízott. A felderítők általában száz mérföldet tesznek meg

velük egyetlen nap alatt. Dzsocsi és Dzsebe arra számított, hogy kifárasztják ellenségeiket. Náluk a lovasok és a lovak is olyan kemények voltak, akár az öreg bőr.

A két tábornok hallotta, hogy mögöttük a leggyorsabb vágtába csapnak át az arab lovak, de addigra a mongoloknak sikerült tágítaniuk a rést, Dzsocsi parancsot küldött a hátsó soroknak, hogy mindenki lőjön ki három nyilat a sötétbe. Döntésének helyességét bizonyították a zuhanások hangjai és a csúcsok között visszaverődő ordítások. Az üldözők ismét lemaradtak, a tábornokok rövid vágtára lassítottak, készen rá, hogy szükség esetén bármelyik percben átváltsanak hosszú vágtára. A mongol lovak aznap már harcoltak és rohamoztak. A legtöbbje kifáradt és szenvedett a szomjúságtól, de lovasaik semmiképpen sem pihentethették őket.

- Láttad a sah zászlóit?- kérdezte Dzsocsi.

Dzsebe bólintott, és a rengeteg félholdra gondolt az arab sorokban. Az újhold fontos lehet ellenségeiknek, talán azért, mert a szent hónapjuk kezdetét és végét mutatja. Remélhetőleg nem a jó szerencsét jelenti üldözőiknek.

Az új hold ezüstösen ragyogott a völgyön végigzúduló seregek fölött. Némelyik mongol harcos arra használta föl a sápadt fényt, hogy megeresszen pár nyilat, amíg Dzsocsi parancsot nem adott, hogy takarékoskodjanak a vesszőkkel Sötétben túl nehéz megölni egy pajzsos embert, és nekik minden nyílvesszőre szükségük volt.

*

Kalifa dühödt némaságban lovagolt emberei élén. Még sosem próbálkozott ilyen holdfényes üldözéssel, és nem szabadulhatott a kínzó érzéstől, hogy megfosztotta lovasságától a sahot ezen az ellenséges területen. Máskor is üldözött menekülő ellenséget, de csak egy kurta, szilaj pillanatig azután, hogy az ellenség megfutamodott, és a harcosai vígan csapkodhatták le a menekülők fejét, vagy addig lövöldöztek, amíg nyíl volt a tegezükben, Jólesően gondolt az ilyen pillanatokra, amelyekben közel járt a halálhoz.

De ez valami más volt. Nem értette a menekülő mongol tábornokokat. Harcosaik alakzatban lovagoltak, és meghiúsítottak minden kísérletet, ha utol akarták érni őket. Ezeknek nincsenek idegeik? Nem eszeveszett pánikban

futnak. Inkább mintha takarékoskodnának lovaik erejével. Mindig csak annyival haladtak előttük, hogy ne lehessen nyíllal elérni őket.

Kalifa a fogát csikorgatta dühében. Sebesült oldala lüktetett. A sah azt a völgyet választotta, amelyikben a legrövidebb út vezet Otrarba. Ez a hasadék a hegyekben több mint száz mérföld hosszú volt, és egy nagy síkságba torkollott Kalifa szülőhelyének közelében. Minden mérföld messzebb vitte a derékhadtól. Eszébe jutott, hogy vajon a mongolok nem szándékosan csalják-e maguk utáni- Mégsem bírta lefékezni a lovát és abbahagyni az üldözést. A vére bosszúért kiáltott.

Fölkelt a hold, ami némi könnyebbséget jelentett. Kalifa al- Najhan azzal töltötte az órákat, hogy kiszámolta, milyen szögben áll a vörös Merreikh bolygó és a Hold a keleti látóhatárhoz képest. Nem tudta, hogy az eredmény jót ígér-e vagy rosszat, és nem elégítette ki a szellemi játék. Csak nem rajtaütést terveznek a mongolok, ilyen távol a csatatértől? Ez lehetetlen! A hold magasabbra kúszott, belefúrta a pillantását a homályba, hátha meglátja, amint a mongolok jeleznek egy rejtőzködő erőnek.

De csak a hátukat látta. Úgy lovagoltak, mintha nem üldözné őket egy seregre való felbőszült ember, akik a halálukat kívánják. A sötét völgyben könnyű volt ellenségnek képzelni minden árnyékot. Al-Najhant akkor is fűtötte a harag, amikor csípős hidegre fordult az idő. Egyetlen kortyot ivott a vizes tömlőből, és ingerülten megrázta. Már induláskor sem volt tele, és csak egy kevés maradt. Érezte, hogy az emberei nézik, várják a parancsot, de nem volt mit mondani. Nem fog odaállni a sah elé azzal, hogy az ellenség elmenekült. Ezt nem teheti,

*

Dzsebe és Dzsocsi majdnem az egész éjszakát végigbeszélgették. Minden, nyeregben töltött óra növelte egymás iránt érzett tiszteletüket. Körülöttük felváltva szundikáltak az emberek, miközben lovukat valamelyik barátjuk vezette a szárnál fogva, nehogy elcsángjon az állat a sorok között. A pásztoroknál teljesen megszokott dolog a nyeregben aludni, noha általában csak léptető lovon. Senki sem esett le most sem, bár a fejük igencsak billegett. A tümenek lassítottak, amikor a hold ereszkedni kezdett. Az üldöző had azonnal vágtába ugratta a lovait, és megint csökkentette a távolságot. Négyszer

kellett a mongoloknak vágtázniuk, mielőtt ismét lassítottak, de mire közeledett a hajnal, már mindkét sereg csak kocogott a tajtékos, lihegő lovakon.

Ahogy szürkülni kezdett az ég, Dzsocsi megbökte Dzsebét. A hold csak egy halvány szilánk volt a hegyek fölött, kezdődött az új nap. Számíthattak az újabb rohamra. Körülöttük az emberek fáradtan dörgölték a szemüket. Úgy rémlett, sose ér véget ez az éjszaka, pedig egy szempillantás alatt elröppent. Noha az ellenség a hátukban volt, sajátságosán békés hangulatban osztották meg egymással az utolsó falat szárított húst, és addig adták kézről kézre a tömlőket, míg el nem fogyott az állott, meleg víz.

Dzsebe teste sajgott, a szája kiszáradt, és mintha minden ízületében por csikorgott volna. Fájt a dereka, és csak ámult ezen az ellenségen. Mikor erősödött a fény, látta, hogy az arab lovak kimerültek. Üldözőik imbolyogtak a nyeregben, de nem estek le, és azt sem engedték, hogy a tümenek túlságosan eltávolodjanak.

Dzsocsi büszke volt a csinekre, akik a népével lovagoltak. Mindenkinél többet szenvedtek, olyan sokan maradtak le, hogy ők alkották a tümenek hátvédjét. Mégis kitartottak. Alig fél mérföld választotta el a két sereget, és ez nem változott az éjszaka legsötétebb órái óta.

*

Ahogy teljes pompájában fölkelt a nap, Kalifa al-Najhan parancsokat adott a tisztjeinek. Az éjszaka sokat szenvedtek a hidegtől és a kimerültségtől. Már látszott a völgy vége. Több mint száz mérföldet lovagoltak egyetlen éjszaka alatt. Amikor fiatal volt, csak nevetett a hasonló kihívásokon, de negyvenéves korára a térde és a bokája nyilallt a ló minden lépésétől. Fáradtak voltak az emberek is, de még mindig megvolt bennük a sivatagi arabok komor elszántsága. Fölkapták a fejüket, amikor megérkezett a parancs, hogy ismét csökkentsék a két sereg közti távolságot. Az utolsó próbálkozással bizonyosan rákényszerítik a mongolokat a csatára!

Nem ugratták hirtelen vágtába a lovaikat, nehogy elriasszák az ellenséget. Kalifa lassan fokozta lihegő lovának sebességét, és alig négyszáz lépésnyire voltak, mire a mongolok észbe kaptak. Ekkor fölemelte a kezét, és portól száraz torokkal rohamot vezényelt.

Emberei megsarkantyúzták a kimerült lovakat, melyek egyenetlen vágtába ugrottak. Kalifa hallotta, hogy egy ló fölnyerít, aztán összerogy, ledobva lovasát. Nem látta, mi történt, mert közben kétszáz lépésre közelítette meg az ellenséget, és kihúzott a hátán hordott tegezből egy hosszú, fekete nyílvesszőt.

A mongolok észrevették a fenyegetést, és vágta közben hátrafordulva nyílzáporral válaszoltak. Még most is rémítő pontossággal céloztak. Al-Najhan látta, hogy mindenfelé hullnak az emberek meg a lovak, a többiek pedig letapossák őket. Tehetetlen dühében vicsorogva húzta az arcáig a nyílvessző tollát. A lova sántikálni kezdett, a mongoloknak pedig most is sikerült növelniük előnyüket. Elengedte a nyílvesszőt, és diadalmasan kurjantott, amikor a vessző beleállt egy ellenséges katona hátába, és lelökte a lóról. Tucatnyian követték példáját. Az arab lovak átgázoltak a porban fetrengő sebesülteken, péppé zúzták a csontjaikat.

Kalifa rekedten ráordított az embereire, de hiába. Abból, ahogy a nyeregben dülöngéltek, ő is láthatta, hogy kimerültek. Sok ló lesántult az éjszaka. Lassan lemaradoztak, lovasaik hasztalanul verték őket korbáccsal vagy a kardjuk hüvelyével.

Fontolgatta, hogy megálljt parancsol, de túl nagy erőfeszítésbe került volna. Mindig az járt az eszében, hogy ki tud tartani még egy kicsit, csak addig, amíg a mongolok megölik a lovaikat és maguk is hullani kezdenek. A szeme fájt, kivörösödött a szúrós homoktól, amelyben egész éjjel lovagolt, és csak annyit látott, hogy az ellenség ismét megelőzi őket, már félmérföldnyire jár, vagy még messzebb. Itt meg is maradtak, ezt a távolságot egyik fél sem tudta növelni vagy csökkenteni, miközben fölöttük magasabbra kúszott az égen a nap. Kalifa al-Najhan visszatette az íjat a jobb lába mögötti bőrtartóba, és megveregette a lova nyakát.

- Csak még egy kicsit bírd ki, te hős! - mormolta a vágtató állatnak. De sok ló tönkremegy majd ettől a megerőltetéstől! Úgy meghajtották őket, mint még soha életükben: meg fognak kehesedni. Újabb puffanást és kiáltást hallott. Valahol mögötte összerogyott egy ló. Tudta, hogy sokan így járnak majd, de a mongolok utolsó sorai továbbra is csábították őket. Félig lehunyta a szemét, hogy ne szálljon bele a fojtogató por.

*

A tümenek rögtön jobb kedvre derültek, ahogy kiértek az árnyékos völgyből a síkságra, és elindultak a keleti földúton. Távoli falvakból szállt az égre a reggeli tüzek füstje. Valahol előttük voltak a sah városai, amelyek erősítést adhatnak az üldözőiknek. Dzsebének és Dzsocsinak fogalma sem volt, hány embert tud mozgósítani a sah. Lehet, hogy a városait kiürítette a háború miatt, de az is lehet, hogy jól megerősítette őket, épp az övékhez hasonló portyázók ellen.

Az út széles volt, talán a hatalmas sereg taposta le, amely pár napja jött erre. A mongol oszlopok elkeskenyedtek, hogy a keményre döngölt sávban haladhassanak. Ötvenes sorokba rendeződtek, miután nagy porfelhőt verve kiszáguldottak a völgy torokból. A nap delelt, a hőség mindkét seregben letaglózta a lovakat és a lovasokat. Aki összerogyott, eltűnt a paták alatt. A mongolok izzadtak, és nem volt sem víz, sem só, hogy megtartsa az erejüket. Dzsebe és Dzsocsi egyre gyakrabban pillantottak hátra idegességükben,

Az arab paripák különbek voltak minden lónál, amit eddig láttak háborúban, bizonyosan sokkal jobbak a csin vagy az orosz lovaknál. Ám ahogy a hőség elszívta az erejüket, az üldözők mind jobban lemaradtak. Végül Dzsebe parancsot adott, hogy lassítsanak. Nem akarta elveszteni az arabokat, vagy időt adni nekik, hogy megálljának, és összeszedjék magukat. Becslése szerint több mint százötven mérföld óta csalták maguk után a sah lovasait, ami megközelítette a legkeményebb mongol felderítők teljesítményét. A pónikról szakadt a habos tajték, bőrük fekete volt a verejtéktől, a nyereg friss sebeket dörzsölt a régi, elszarusodott hegek fölött.

Valamikor a késő délutáni rekkenő hőségben feltűnt egy út menti erőd, amelynek a falán tátott szájjal álltak a katonák, aztán pedig kihívóan ordítoztak, ahogy a két tümen elhaladt mellettük. A mongolok nem válaszoltak. Mindenki bezárkózott a saját világába, ellenállva a hús gyengeségének.

Dzsocsi végigszenvedte a forró órákat, mert a lovaglás feltörte a combját. De mire leszállt a következő este, a nyers hús is elzsibbadt, ami áldott megkönnyebbülést jelentett. A sebei nem fájtak, ám a bal karja legyengült, és a szokott sajgás olyan éles fájdalommá erősödött, mintha forró vasat nyomtak volna a bőréhez, miközben a szárat markolta. Addigra senki sem beszélgetett a mongol sorokban. A szájukat becsukták, ahogy tanulták, hogy bent tartsák a testükben a nedvességét. Az erejük végén jártak. Dzsocsi néha Dzsebére

pillantott, várva, hogy a másik döntse el, mikor hagyhatják abba a lovaglást. Dzsebe mereven tartotta magát a nyeregben, szinte le sem vette a szemét a látóhatárról. Dzsocsi, ha ránézett, azt gondolta, hogy az ifjú tábornok akár odáig is ellovagolna.

- Itt az idő, Dzsebe! - kiáltotta végül.

A tábornok nehézkesen felmerült a bódulatból, motyogott valamit, és még a köpéshez is olyan gyenge volt, hogy a saját mellét köpte le.

- Csin harcosaim még jobban lemaradtak - folytatta Dzsocsi.

- Elveszíthetjük őket. Üldözőink hagyják növekedni a távolságot.

Dzsebe hátrafordult a nyeregben, és megrándult, mert az izmai tiltakoztak. Az arabok csaknem egymérföldnyire lemaradtak. Az élen haladó állatok botladoztak. A tábornok bólintott. Fáradt mosoly futott végig az arcán. Azonnal magához tért.

- Ilyen ütemben egy mérföld csak négyszáz szívverés - mondta.

Dzsocsi bólintott. A hajnali órákat részben azzal töltötték, hogy a sebességet mérték: megjelöltek egy tájékozódási pontot, azután megfigyelték, mikor ér oda hozzá az arab lovasság. Dzsocsinak is, Dzsebének is könnyen ment a számolás. Egymás mulattatására és az idő múlatására felbecsülték a sebességet és a távolságot.

- Akkor hát növeljük a sebességet - felelte Dzsocsi. Szó közben máris vágtába kényszerítette a lovát, és a tümenek konokul követték. Az ellenség kínos lassúsággal zsugorodott. A tábornokok kijelölték a tereptárgyat. Amikor hatszáz szívveréssel az utolsó mongol lovas után az első arab lovas is elhaladt a rózsaszín szikla mellett, a tábornokok összenéztek, és komoran bólintottak. Olyan messzire jutottak, mint a felderítők, még annál is messzebb. Minden ember fáradt volt, és elgyötört. Dzsocsi és Dzsebe kiküldték a parancsokat, hogy a harcosok készüljenek, és bár azok a végsőkig hajszolták magukat, Dzsocsi és Dzsebe látott valamit a karikás szemekben, ami büszkévé tette őket.

Dzsocsi parancsot küldött a hátvédbe a csin katonák minghaan tisztjeinek. Most az egyik előrelovagolt a sorok között, hogy szóljon a tábornokkal.

Olyan iszapsűrű por lepte be a csin katonát, hogy repedések keletkeztek a szeme és a szája körül. De Dzsocsi még így is látta rajta, hogy dühös,

- Uram, bizonyára félreértettem a parancsot, amelyet küldtél - károgta rekedten a tiszt. - Ha megfordulunk és szembenézünk az ellenséggel, az embereim az első sorba kerülnek. Biztos, hogy hátrébb akarsz vonni minket?

Dzsocsi Dzsebére pillantott, de a mongol tábornok a látóhatárt bámulta.

- Az embereid kimerültek, Sen Tu - mondta Dzsocsi.

A tiszt ezt nem tagadhatta, mégis megrázta a fejét.

- Eljöttünk idáig. Az embereim megszégyenülnek, ha a végén hátravezénylik őket a csatasorból.

Dzsocsi látta a tisztben a lángoló büszkeséget. Megértette, hogy nem kellett volna kiadnia ezt a parancsot. Sok csin meg fog halni, de ők is az emberei, nem lett volna szabad azzal próbálkoznia, hogy megkímélje őket.

- Jól van. Tiétek az első sor, amikor megállást vezénylek. A lándzsásokat is oda küldöm. Mutassátok meg, hogy méltók vagytok erre a tisztességre.

A csin tiszt meghajolt a nyeregben, azután elindult visszafelé. Dzsocsi nem nézett még egyszer Dzsebére, bár az helyeslően bólintott.

Eltartott egy ideig, amíg a parancsok végigfutottak a mongol lovasok között, de úgy hatottak a fáradt emberekre, mint egy korty ajrag. A harcosok kihúzták magukat a nyeregben, előkészítették nyilaikat, lándzsáikat és kardjaikat. Menet közben Dzsebe hátraküldte a lándzsásait. Annyi időre megálltak, amíg a lándzsások felvehették a hadállást az utóvédben.

- Messzire jöttünk, Dzsocsi - szólalt meg Dzsebe.

A kán fia bólintott. Az éjszakai lovaglás után úgy érezte, mintha egész életében ismerte volna Dzsebét.

- Készen állsz, vénember? - kérdezte, és fáradtsága ellenére is elvigyorodott.

- Tényleg annak érzem magam, de készen állok - felelte Dzsebe.

Mindketten fölemelték a bal karjukat, és köröztek az öklükkel. A mongol tümenek megálltak, a lihegő lovakat megfordították a közeledő ellenség felé.

Dzsebe kihúzta a kardját, és rászögezte a poros arab lovasokra.

- Azok ott fáradt emberek! - ordította. - Mutassuk meg nekik, hogy mi erősebbek vagyunk!

A lova felhorkant, mintha dühös lenne. Vágtába ugrott, az oldala mozgott, akár a fújtató. A mongolok megtámadták az üldözőt.

*

Kalifa al-Najhan valami bódulatfélében lovagolt, át- átcsúszva az ébrenlét határán. Olykor a Buhara melletti szőlőskertben találta magát, ahol először

látta meg egy szüreten a feleségét. Bizonyos, hogy most is ott van, és ez a lovaglás csak egy gyötrelmes lázálom.

Körülötte kiabálni kezdtek a szikkadt torkú emberek. Lassan fölemelte a fejét, pislogott. Látta, hogy a mongolok megálltak. Diadalmasan fújt egyet, és a levegő végigperzselte a torkát. Látta, hogy a hátsó sorok fölemelik lándzsáikat, és a két sereg közti távolság hirtelen csökkenni kezdett. Kalifának alig volt ereje szólni. Ordítani akart, de csak gyönge suttogás jött ki a száján. Mikor ürítette ki a kulacsát? Reggel? Nem emlékezett. Látta a közeledő sorokat, amelyben mintha csin arcok vigyorogtak volna. Még a pajzsát is alig bírta fölemelni.

Megjegyezte, hogy a közeledő lándzsások kis pajzsokat öltenek a bal karjukra. Az íjászoknak mindkét kezükre szükségük van, sebezhetőek, amikor éppen megfeszítik íjaikat. Al-Najhan bólogatott a gondolatra. A sah értékelné ezt az információt.

A két sereg vérfagyasztó reccsenéssel csapott össze. A súlyos nyírfa lándzsák összetörték a pajzsokat, felnyársalták az embereket. A keskeny úton a mongolok oszlopa belefúrta magát az arab lovasok közé, egyre hosszabban kettéosztva őket.

Nyílvesszők fütyültek Kalifa al-Najhan füle mellett. Valami égette a gyomrát. Lenézett, és egy nyilat látott. Odakapott. Ekkor a lova is megtorpant. Térdre esett, és megszakadt a szíve. Kalifa vele együtt zuhant, mert a jobb lába beszorult az átkozott kengyelbe. Eltört a térde, a teste kicsavarodott esés közben. Hörgött, mert a nyíl egyre mélyebbre fúródott a húsába. Fölötte úgy száguldottak el a mongolok, mint a királyok.

Al-Najhan semmit sem hallott, csak a szél zúgását. A mongolok legázolták őket. Féltette a sah seregeit. Meg kell mondania neki, gondolta, és elvesztette az eszméletét.

- Öljétek meg mindet! - ordította túl Dzsocsi a csatazajt.

Az arabok megpróbálták összevonni erőiket, de a legtöbben legföljebb egyszer bírták fölemelni a kardjukat. Hullottak, mint az érett kalász. A tábornokok ide-oda vezették a tömegben a hadoszlopaikat. Olyanok voltak, mintha erőt merítenének minden ölésből.

Órákig tartott, amíg vörösre festették a poros utat. Már sötétedett, de mindaddig nem hagyták abba a mészárlást, amíg láttak. Azokat, akik menekülni próbáltak, lenyilazták vagy levadászták, mint az elkóborolt kecskét.

Dzsebe felderítőket küldött ki, hogy keressenek vizet, és hogy végre tábort verhessenek egy kis tó partján. Most nagyon kellett vigyázniuk a harcosoknak, nehogy túl sokat igyanak a lovak. Több lovat is orrba kellett vágni, mert többet akart inni a kelleténél. Csak amikor az állatok már ittak, akkor vetették bele magukat az emberek a tóba. A víz rózsaszín lett a vértől és a portól, az emberek lihegtek, pukkadásig itták magukat, aztán kihányták a vizet, és éltették a tábornokokat, akik ilyen győzelmet szereztek nekik. Dzsocsi arra is szakított időt, hogy megdicsérje Sen Tűt azért, ahogy a csineket vezette, akik példátlan kegyetlenséggel aprították az ellenséget, és büszkén ültek a tábortüzeknél, a két tümen mongoljai között.

Dzsocsi és Dzsebe harcosokat küldött vissza az útra, hogy négy éljenek fel halott lovakat, és hozzák őket a tüzekhez. Az embereknek éppolyan szükségük volt a húsra, mint a vízre, ha vissza akartak jutni Dzsingiszhez. Mindkét tábornok tudta, hogy valami hallatlan dolgot műveltek, ám épp csak összenéztek diadalmasan, és már vissza is zökkentek a tábori hétköznapok ritmusába. Megfosztották a sahot a lovasságától, esélyt adtak Dzsingisznek.

TIZENKETTEDIK FEJEZET

Otrar városának kapuit bezárták Dzsingisz előtt. A kán egy dombtetőn állt a lovával, és Otrart nézte, ahol sötét füstoszlopok szálltak fel lustán az égő elővárosokból, Három napot töltött a környék felderítésével, de még ő sem talált hibát a tervezésben, holott tucatnyi csin várost vettek már be. A falakat gránitalapra építették többtonnás, világosszürke mészkőtömbökből. A belsőváros falain két vaskapu nyílt a kihalt piacok és utcák útvesztőjére. Különös volt átlovagolni ezeken a visszhangzó sikátorokon a nagy falak tövében. A kormányzó hónapok óta tudta, hogy jönnek, és néhány kóbor kutya és törött cserép kivételével minden értékeset eltüntettek az elővárosból. Dzsingisz felderítői sok ravasz csapdát találtak, amelyeket nekik állítottak. Amikor egy alig tizenhárom éves fiú berúgott egy ajtót, számszeríj vesszejével a mellében zuhant hanyatt. Két további haláleset után Dzsingisz utasította Temügét, hogy gyújtsák föl az elővárosokat, és Otrar még mindig fekete füstben fuldokolt. Szübötej Ifjú Farkasai lándzsákkal döntötték le a falakat a domb alatti hamuban és törmelékben, hogy utat nyissanak a kánnak a belváros felé.

Nem voltak szűkében az információnak. Aranyért az arab kereskedők még azt is megjelölték, hol vannak a falakon belül a kutak. Dzsingisz körbelovagolta az egész várost a mérnökeivel, akik följegyezték a kőfal vastagságát.

A város északi oldalán található domb jelentette a legsebezhetőbb pontot, mert magasabbra emelkedett a falaknál. A felderítők elhagyatott virágoskerteket, egy dísztavat és egy fából épített pavilont találtak a dombon. Két nappal korábban Dzsingisz felküldte a harcosait, hogy megtisztítsák a tetőt, egyebütt meghagyták a dombot borító, ős öreg fenyvest. Ha faltörő ostromgépeit a pavilon helyén állítja fel, akkor olyan magasra kerülnek, hogy a köveket egyenesen a kormányzó torkába küldheti.

Lenézett a városra. Jó érzés töltötte el, hogy szinte a markában van. Ha ő lenne egy ilyen helyen a kormányzó, inkább el- hordatná a dombot, mint hogy az ellenség hasznára váljon. Bár tulajdonképpen mégsem élvezhette ki az érzést. Harminc mérfölddel keletre Kaszar öccse mindössze két tümennel védi a tábort. A többiek Otrar mezein vannak. Amíg a felderítők nem tértek vissza, a kán bizakodott benne, hogy a falak áttörhetők.

Ám aznap reggel a felderítők jelentették, hogy délről hatalmas had közeledik. A kán nyolcvanezer emberének mindegyikére két és fél ellenséges katona jutott. Dzsingisz tudta, hogy nem kerülhet Otrar és a sah csapatai közé. Körülötte a hegytetőn tizenkét ember térképeket és feljegyzéseket készített a városról. Mások Liannak, egy csin város építőmesterének vezetésével összeszerelték a katapultokat, és agyagedényekbe töltögették az olajat. Lián is magabiztos volt, mielőtt hírt kaptak a sah seregéről. A döntés most már a katonák kezében volt, úgyhogy a főpallér csak széttárta a kezét, ha valamelyik munkása a jövő felől érdeklődött.

- Én ugyan hagynám megrothadni Otrar kormányzóját a városában, ha nem lenne húszezer embere, akik abban a pillanatban hátba támadnának, ahogy elmozdulunk innen - mondta Dzsingisz.

Öccse, Kacsun, elgondolkodva bólintott, közben megfordult a lovával.

- Kívülről nem zárhatjuk le a kapukat, bátyám - mondta. - Leengednének embereket kötélen, és azok elhúznák a gerendákat. Itt maradhatok, amíg te megütközöl ellenségünkkel. Ha tartalékra van szükséged, küldj hírnököket, és jövök.

Dzsingisz elhúzta a száját. Dzsebe és Dzsocsi tümenjei nyomtalanul eltűntek a hegyek között. Nem volt velük összeköttetés. Nem hagyhatta védtelenül a családokat a táborban, de azt sem engedhette, hogy Otrarból ennyi ember kitörhessen. Ha a felderítőknek igazuk van, akkor az ő hat vagy tíz tümenjének százhatvanezer emberrel kell szembeszállnia. Nála jobban senki sem hitt harcosainak képességeiben, de a kémek és a jelentések szerint ez csupán egy a sah seregei közül, melyet komoly veszteségek nélkül kell szétzúznia, különben a következő sereg megsemmisíti őket. Amióta nyugatra jött, először gondolt rá, hogy talán hibázott. Ha az ellenség ilyen hatalmas erőket képes mozgósítani, nem csoda, hogy Otrar kormányzója ennyire pimaszul viselkedik.

- Küldtél embereket Dzsocsi és Dzsebe után? - kérdezte hirtelen.

Kacsun bólintott, noha a kán ezt már kétszer megkérdezte ma délelőtt.

- Semmi hír róluk. Felderítőket küldtem ki minden irányban százmérföldnyire. Valaki majd idevezeti őket.

- Dzsocsi esetében nem csodálkozom, hogy akkor nincs itt, amikor szükségem van rá, de hogy Dzsebe csináljon ilyet! csattant fel Dzsingisz. - Ha valamikor, hát most nagy szükségem lenne Arszlán veteránjaira! Annyi az ellenség, hogy velük szemben mintha kavicsokat hajigálnék egy folyóba. És elefántok! Ki tudja, hogyan állíthatjuk meg ezeket a bestiákat ?

- Hagyd védtelenül a tábort - javasolta Kacsun.

Dzsingisz fenyegetően rámeredt, de öccse csak a vállát vonogatta.

- Ha kudarcot vallunk, két tümen úgysem lesz elég, hogy hazavigye őket. A sah rájuk zúdul minden megmaradt erejével. Már így is erősen ezt kockáztatják azzal, hogy itt vannak.

Dzsingisz nem válaszolt, nézte, ahogy kilövő helyzetbe állítják egy katapult gerendáit. Ha lenne egy, legföljebb két hónapja, akkor utat törne a városba, de a sah nem ad neki ennyit. Komoran töprengett a lehetőségeken. Egy kán nem kockáztathatja egész népét, mondta magában. Túlságosan nagy a veszély, hogy az üllő és a kalapács közé szorul.

Némán megrázta a fejét. Egy kán azt tesz követőinek életével, amit akar. Ha kockáztat és veszít, az is jobb élet és halál, mint kecskéket nevelni az otthoni síkságokon. Még emlékezett rá, milyen volt félni a látóhatáron felbukkanó idegenektől.

- Öcsém, amikor Jencsing falainál voltunk, kiküldtelek, hogy zúzzál szét egy csin menet oszlopot. Tudjuk, hova tart a sah, és nem fogom itt várni türelmes négyszögekkel és oszlopokkal a jövetelét. Szüntelenül támadják az embereit, amíg Otrarba ér!

Kacsun fölemelte a fejét, és látta, hogy bátyja szemébe visszatér a csillogás. Elvette a felderítők egyik térképét egy szolga karjáról, szétterítette a földön. A testvérek lekuporodtak a térkép mellé, és olyan területet kerestek, amelyet fölhasználhatnak.

- Ennyi emberrel és állattal itt és itt meg kell osztania az erőit, vagy egy csoportban kell átjönnie ezen a széles hágón - mondta Kacsun. Otrartól délre tanyák voltak szántók között, de ahhoz, hogy a sah ideérjen, egy hegyláncon kell átjönnie, ahol a serege kénytelen hosszú oszlopokká rendeződni.

- Mennyi időbe telik, amíg elérik ezeket a hágókat ? - kérdezte Dzsingisz.

- Két nap, talán több, ha lassan haladnak - felelte Kacsun. - Utána nyílt terepre érnek, felszántott földekre. Ott semmivel sem állíthatjuk meg őket.

- Nem őrizhetsz három hágót, Kacsun. Kiket akarsz? - Kacsun nem habozott.

- Szübötejt és]elmét.

A kán ránézett öccsére, és látta, hogy fellobbant benne a lelkesedés.

- A parancsom az, hogy ritkítsd őket, Kacsun, ne vívj élethalál harcot. Csapj le, hátrálj meg, aztán csapj le megint, de ne hagyd, hogy tőrbe ejtsenek.

Kacsun fejet hajtott, miközben továbbra is a térképet bámulta. Dzsingisz megütögette a karját.

- Ismételd meg a parancsot öcsém - mondta halkan.

Kacsun vigyorogva engedelmeskedett.

- Attól tartasz, hogy nem hagyok neked eleget ? - kérdezte.

Dzsingisz nem válaszolt, és Kacsun elvörösödve lesütötte a szemét. A kán fölállt, vele együtt Kacsun is fölemelkedett. Ösztönszerűen meghajolt, amit Dzsingisz főhajtással viszonzott. Az évek alatt megtanulta, hogy a tiszteletért a meghittséggel kell fizetni, még akkor is, ha a testvéreiről van szó. Tőle vártak választ a háború minden gondjára, ami eltávolította a többiektől. Mostanra beépült a jellemébe, már nem puszta álarc volt.

- Küldess Szübötejért és Jelméért - mondta Dzsingisz. - Ha elég hosszasan késleltetitek a sahot, akkor talán Dzsocsi és Dzsebe is segíteni tud nektek. Nekik is te parancsolsz. Öcsém, nálad lesz a fél seregem. Itt várok rátok.

Ő és Kacsun hosszú utat tettek meg azoktól az ifjú portyázóktól, akik valaha voltak, gondolta Dzsingisz. Tíz tábornoknak kell szembenéznie a sah seregével, és Dzsingisz nem tudta, életben maradnak vagy meghalnak.

*

Csakahaj kilépett a jurtából, hogy lássa, miért tört ki hirtelen a lárma. Csin szolgálói ernyőt tartottak föléje, hogy ne érje a forró nap, ő pedig az ajkát harapdálta, amikor látta, hogy a harcosok a felszerelésükkel és a fegyvereikkel jönnek ki az otthonukból.

Elég régen élt a mongolok között ahhoz, hogy tudja, nem csupán egy felderítő csapat áll össze. Kaszar és helyettese, Szamuka kivételével minden férfi elment a nyugati városhoz. Csakahaj bosszankodott. Ho Sza természetesen Kaszarral tart, de Jao Su bizonyára tudni fogja, mi történt. Egy kurta paranccsal elindította szolgálóit, hogy keressék meg a buddhista szerzetest. A tábor egyre zajosabb lett körülöttük. Asszonyok sivítottak haragjukban, Csakahaj látott egyet, aki egy fiatal férfi vállán sírt. Az asszony elkomorodott, a gyanúja határozottabb lett.

Már Börte és Höelün jurtájánál tartott, és még mindig nem látta a szerzetest. Tétovázott a sátornál, de aztán kijött a dühtől vörös Börte, és ez eldöntötte a dolgot. Dzsingisz két feleségének tekintete találkozott. Mindkettő megmerevedett, egyik sem tudott szabadulni a közöttük levő feszültségtől.

- Tudsz valamit?- - Csakahaj szólalt meg elsőnek, hogy kimutassa tiszteletét az idősebb asszony iránt. Kis dolog volt, de Börte válla elernyedt. Bólintott. Csakahaj akkor vette csak észre, mennyire fáradt, amikor Börte megszólalt.

- Dzsingisz elviszi a tümeneket - mondta. - Kaszar és Szamuka parancsot kapott, hogy délben induljanak.

Csakahaj egyik szolgálója rémülten megnyikkant. Űrnője villámgyorsan pofon ütötte, és azonnal visszafordult Börtéhez. Az első feleség a tábor túlsó vége felé bámult, ahol sorokba álltak a férfiak.

- Mi van, ha megtámadnak? - kérdezte Csakahaj.

Börte összerezzent. Megrázta a fejét.

- Hányszor kérdezték tőlem ugyanezt, amióta megjöttek a parancsok? - mondta. Látta az őszinte félelmet a hsziahszia királylány szemében és

megenyhült a hangja. Ezt a nőt legyőzött apja ajándékozta Dzsingisznek. Éppen elég felfordulást látott, ismeri a rettegést, ami ezzel járt.

- Gondolod, húgom, hogy védtelenek leszünk? - kérdezte.

Csakahaj is éppen másfelé nézett, de a barátságos szótól azonnal visszakapta a tekintetét.

- Talán nem? - kérdezett vissza. - Mit tehetnek asszonyok és gyermekek a katonák ellen?

Börte sóhajtott.

- Te nem a törzsek között nőttél fel, Csakahaj. Ha megtámadnak minket, a nők kést fognak, és küzdenek. A rokkant harcosok lóra szállnak, ahogy tudnak, és támadnak. A fiúk az íjukat használják. Elég lovunk és fegyverünk van, hogy szembeszálljunk az ellenséggel.

Csakahaj némán nézte. A szíve vadul vert. Hogy hagyhatja védtelenül őket a férjüké Tudta, hogy Börte miért beszél így. A vakrémület elpusztíthatja a tábort, még mielőtt meglátnák az ellenséget. A családok azon kezdenek őrlődni, hogy a nagy szám önmagában biztonságos, viszont a tábor vonzza a veszélyt. Sok feleség és anya fontolóra veheti, hogy elmeneküljön éjszaka a táborból, és búvóhelyet keressen a hegyekben. Csakahajnak kicsiny gyerekei voltak, ő is vonzónak találta ezt a gondolatot, de ellenállt neki. Ő is a kán felesége, mint Börte. A többiek tőlük várják a példát. Az itt hagyott asszonyok közül ők futhatnak meg legkevésbé.

Börte láthatólag választ várt, amit Csakahaj alaposan meggondolt. A gyermekek megrémülhetnek, ha látják, hogy az utolsó harcos is elmegy. Az ő kedvükért magabiztosságot kell mutatni, még ha nem azok is.

- Késő ahhoz, hogy megtanuljak bánni az íjjal, nővérem? - kérdezte.

Börte elmosolyodott.

- Ezekkel a csontos, keskeny vállakkal?- De kereshetsz magadnak egy jó kést.

. Csakahaj bólintott, noha kételyek marták lelkét.

- Én még sosem öltem embert, Börte.

- Talán nem is lesz rá alkalmad. A kés arra is jó, hogy szalmaharcosokat készíts vele, amelyeket a tartalék lovakra lehet ültetni. Homályban az ellenség nem láthatja, hogy az embereink elmentek.

Börte kitekintett aggodalmaiból, és a két asszony elégedetten nézett össze, mielőtt elfordult egymástól. Nem lesz köztük igaz barátság, de egyik sem talált gyengeséget a másikban, és ez vigaszt nyújtott mindkettőnek.

*

Mikor a nap delelőre hágott, Kaszar visszanézett az elhagyott táborra, amely nyüzsgött, akár egy hangyaboly, nők és gyermekek futkostak a jurták között. Még a tümenek nélkül is hatalmas volt a tömeg, több mint százezer ember és jurta egy kis folyó mellett. Körülöttük egykedvűen legeltek a nyájak. Ebben a táborban volt minden, amit a csinektől zsákmányoltak, a jádétól az aranyig és a régi fegyverekig. Itt volt Temüge és Kökcsü kézirat- és könyvgyűjteménye. Kaszar az ajkába harapott a gondolatra, hogy a sah katonái ekkora értéket találhatnak védtelenül. Talán ezer korosabb vagy rokkant harcos maradhat, de Kaszar nem nagyon remélte, hogy kar nélküli vagy lábatlan emberek megállíthatnák az elszánt ellenséget. Ha ideérnek, a jurták égni fognak, de a testvére hívta, és ő engedelmeskedik. Három felesége és tizenegy kisgyermeke volt valahol a jurták útvesztőjében. Sajnálta, hogy nem szakított időt beszélgetni velük, mielőtt összegyűjtötte embereit.

Meg kellett tenni. Kaszar a helyettesére, Szamukára nézett, aki maga se tudta, büszkélkedjék-e, mert előléptették egy tümen vezetőjévé, vagy szégyellje, hogy a tábort magára hagyják. Kaszar egy csettintéssel kizökkentette a tépelődésből, azután fölemelte a karját, majd leengedte. Az emberei megsarkantyúzták lovaikat, és elindultak Kaszar nyomán, hátrahagyva mindent, ami drága volt nekik.

*

Dzsocsi és Dzsebe együtt lovagolt a tümenek élén. Dzsocsi derűs volt, miközben nyugati irányban visszafelé kanyarogtak a völgyekben. Csaknem ezer embert vesztett. Némelyik a vad rohamban esett el a hegygerinc alatt, a többieket levágtak vagy a kimerültségtől lezuhantak a lovukról a hosszú vágta alatt, amelyet egyikük sem fog elfelejteni. A legtöbben a csin katonák közül hiányoztak, de akik életben maradtak, emelt fejjel lovagoltak, mert kiérdemelték a jogot, hogy kövessék tábornokukat. Dzsebe ugyanennyi embert

vesztett, de őket még azokból az évekből ismerte, amikor neki is Arszlán volt a parancsnoka. Szépen haltak meg, mégsem jutott nekik égi temetés, nem vitték föl a testüket a legmagasabb csúcsokra, hogy ott egyék meg őket a sólymok és más ragadozó madarak. Nem volt idő, hogy megadják a végtisztességet a holtaknak. Dzsingisz sógorát, Palcsukot is az elesett harcosok között találták meg, arcán egy arab kard hasított tátongó sebet. Dzsebe nem tudta, hogy fogadja majd a hírt Dzsingisz, és a két pihenőnapot komor hallgatásban töltötte a tó partján.

Dzsebe és Dzsocsi nagyon jól tudták, mi fenyegeti a kánt, de a lovaik kimerültek, Kénytelenek voltak várni, amíg az állatok visszanyerik az erejüket, csak utána ülhettek rájuk. Még így is túl korán indultak el. Sok állat még mindig sántított, a rangidős tisztek fájó szívvel adták ki a parancsot, hogy az egészen tönkrementeket öljék meg, húsukat osszák szét. Tucatnyi harcos vitt egész bordákat vagy egy-egy lábat a nyergén, míg mások arab paripákon ültek, amelyek kicsit jobb állapotban voltak. Olyan emberek számára, akiknek a lovak jelentik az igazi zsákmányt, a hágóban lezajlott csata olyan diadal volt, amelyet még nemzedékeken át fognak mesélni a tüzek mellett. Minden harcos mellett két-három arab ló ügetett. Sokuk lesántult és megkehesedett, ám az erejüket még föl lehetett használni, és a mongolok nem bírták volna hátrahagyni őket.

Tizennyolc-ezer ember lovagolt a tábornokok mögött, midőn elhagyták a völgyet egy rögösebb út ért. Bármilyen csábító lett volna, hogy a saját nyomaikon haladjanak visszafelé, a sah hátrahagyhatott valamennyi erőt, hogy rajtuk üssön.

Az embereknek időre volt szükségük, hogy összeszedjék magukat, mielőtt ismét szembenéznek az ellenséggel.

Legalább vizük volt bőven. Sokan addig ittak, amíg a hasuk fel nem püffedt. Amikor üldözték őket, úgy ürítették ki a hólyagjukat, ahogy a szükség hozta, végigvizelve a lovukat elborító, vastag porréteget. Visszafelé étel is volt a gyomrukban. Lelassította a haladást, hogy egyszerre mindig többtucatnyi- an ugrottak le a lovaikról, leguggoltak, azután rongyokkal kitörülték a feneküket, majd ismét nyeregbe pattantak. Bűzlöttek, mocskosak és soványak voltak, de megkeményítette őket a föld, amelyen olyan sokáig lovagoltak.

Dzsocsi vette észre az előttük húzódó hegygerincről visszatérő felderítőket. Dzsebe ugyanolyan fontosnak tartotta a terepismeretet, mint Szübötej, és

mindig felderítők övezték őket sokmérföldes gyűrűben. Dzsocsi füttyentett, hogy fölkeltse Dzsebe figyelmét, de ő is látta, mi a helyzet. Értetlenül fölvonta a szemöldökét.

- Nem két embert küldtem arrafelé? - kiáltotta Dzsocsi. Hárman jöttek vissza, és még ilyen távolságból is láthatták, hogy a harmadik ugyanolyan felderítő, mint a sajátjaik. Nem volt rajta páncél, csak kardot viselt, hogy ne lassítsa semmi. Bár volt felderítő, amelyik még kardot sem vitt magával, egyedül a sebességben bízott.

A fiatal tábornokok annyira várták a híreket, hogy szó nélkül kiugrattak a sorból, és előrevágtattak.

A felderítő nem az ő tümenjeikből való volt, noha csaknem olyan fáradt és poros volt, mint az ő embereik. Dzsocsi és Dzsebe nézte, ahogy a fiatalember leszáll a lóról és kezében a gyeplővel meghajol. Dzsebe fölemelte a kezét, a harcosok megálltak. A felderítőt először elbizonytalanította a két tábornok jelenléte, nem tudta, kihez szóljon. A türelmetlen Dzsocsi törte meg a csendet.

- Ránk találtál – mondta. - Jelents.

A felderítő ismét meghajolt. Meg volt illetődve, hogy a kán fiával szólhat.

- Már éppen vissza akartam fordulni, uram, de megláttam a port, amit a lovaitok felvertek. Szübötej küldött. A sah egy hatalmas sereggel indult meg ellenünk.

Ha arra számított, hogy kijelentése izgalmat kelt, akkor csalódott.

- És? - kérdezte Dzsebe.

A felderítő ismét meg akart hajolni, de elbizonytalanodott, cserbenhagyta az önuralma.

- Azért küldtek, tábornok úr, hogy sebes vágtában jöjjetek. Dzsingisz nagyuram támadni fog, de ennél többet nem tudok. Két napja egyedül lovagolok, titeket keresve.

- Hátba támadhatjuk őket, ha visszatérünk a völgybe - mondta Dzsocsi, ügyet sem vetve a felderítőre.

Dzsebe visszatekintett embereire, Tudta, hogy még mindig közel állnak a végkimerüléshez. Egy törzsi harcos képes egész nap lovagolni és még harcol is közben, de a lovak ereje korlátozott. Mi haszna megtámadni a sah hátvédjét, ha a pihent ellenség visszafordul, és darabokra vágja őket? Dzsebe komoran bólintott Dzsocsinak. Dzsingisz azt várja tőlük, hogy jöjjenek.

- A sah serege már eltávolodhatott onnan, ahol elhagytuk őket - mondta. - Akár száz mérföldre is lehet. Ezt kellene megtenni, és utána meg kell nyerni egy ütközetet.

Dzsocsi megfordította a lovát, indulni készült.

- Akkor majd sietünk, tábornok - mondta.

A felderítő bizalmatlanul figyelte a társalgást, nem tudta, mondhat-e még valamit. Éhesen nézte az arab és mongol lovakból álló ménest.

- Ha adtok egy friss lovat, előrenyargalok, szólok a kánnak, hogy jöttök - mondta.

A két tábornok valamilyen okból szélesen elvigyorodott.

- Látsz itt egyetlen friss lovat, - kérdezte Dzsebe. - Ha igen, elviheted.

A felderítő ismét ránézett a lovakra, és már látta az állásukon, hogy fájós lábukat igyekeznek kímélni. Ránézett a lovak mellett álló poros, komor harcosokra. Némelyiknek ronggyal kötötték be kezét-lábát, a piszkon átütött a vér. A harcosok egykedvűen bámultak vissza rá, és várták a parancsot. Tábornokaik megmutatták nekik, mennyi erő lakozik bennük, amikor végiglovagoltak a völgyön. Akik életben maradtak, soha nem ismert magabiztosságra tettek szert. Ha képesek voltak harmincezer arabot halálba lovagolni, akkor mindenre képesek.

A felderítő csalódottan meghajolt a két tábornok előtt, azután nyeregbe szállt. Még alig nőtt ki a serdülőkorból. Dzsocsi vigyorgott az idegességén. Friss szemmel tekintett végig a lovasok seregén. Átmentek egy próbán, és nem vallottak kudarcot. Egy pillanatig megértette, miért örül az apja, ha embereket vezethet háborúba. Nincs is annak párja,

Dzsocsi csettintett, a felderítő visszanézett.

- Mondd meg az apámnak, hogy jövünk. Ha új parancsai vannak, küldjön felderítőket a hosszú völgyben északra. Ott megtalálnak bennünket.

A felderítő lelkesen bólintott, és elvágtatott, feladata nagyságának büszke tudatában.

TIZENHARMADIK FEJEZET

Mohammed Ala-ud-Din sah dühöngött, miközben az elefántja úgy ringott alatta, mint hajó a tengeren. Utoljára akkor látta a lovasságát, amikor napokkal korábban eltávolodtak kelet felé. A hajnali ima után nem tudott ellenállni a

kísértésnek, és a nap felé fordult, hogy lássa, visszatérnek-e, de a reményei minden nappal csökkentek. A sivatagi törzsekben nem lehet megbízni. Kalifa al-Najhan kétségtelenül valami távoli városban hűsöl, és fütyül rá, hogy ez árulást követ el. Ala-ud-Din megesküdött, hogy ezért leszámol vele, mihelyt a mongolokat visszavetik a hegyeik mögé, vagy szétverik.

Körülötte közönyösen menetelt a had a hegyek felé, amelyeknek útjai elviszik őket Otrarba a mongol kánhoz. A ragyogó sorok látványa mindig felderítette a sah öregedő szívét. Igazság szerint a támadás éppen jól jött neki. Csaknem tizenkét év telt el azzal, hogy királyokat és törzsfőnököket igázott le, és amikor a leginkább lázadoztak, akkor söpört át az országon az északról érkezett ellenség, arra kényszerítve őket, hogy a hűséget válaszszák a veszekedés és a kicsinyes versengés helyett.

Nehéz volt nem gondolni Szaladdinra, miközben serege átvonult a sziklás tájon. A nagy király elfoglalta Jeruzsálemet, és megroggyantotta a kereszteseket. Szaladdin éppen olyan félelmetes ellenségekkel nézett szembe, mint a mongolok, sőt még azoknál is félelmetesebbekkel. A sah minden este táborverés után lámpavilág mellett olvasta Szaladdin feljegyzéseit a csatákról, és igyekezett tanulni belőlük, mielőtt vékony párnája alá helyezte a lapokat, és elaludt. A Korán mellett ez volt a legnagyobb kincse.

A lefüggönyözött hordszék még hűvös volt az éjszakától, bár hamarosan kíméletlenül fogja perzselni az emelkedő nap. Ala-ud-Din egy tányér datolyát és szárított sárgabarackot reggelizett, amit egy kupa hideg joghurttal öblített le. Az emberei szárított birkahúst hoztak, és lepénykenyeret, ami rég megszáradt már, de nem baj! Alig pár napra van Otrar, és agyalágyult rokona, Inalcsuk a legjobb ételeket és gyümölcsöket tálalja eléje, miután a sah megmenti neki a városát.

Ala-ud-Din megrezzent, amikor a szolgája halkan megköszörülte a torkát a függöny előtt.

- Mi az? - kérdezte. A függöny félrehúzódott, Mögötte egy ember állt az elefánt hátára szerelt ülés létráján.

- A kávé utolja, uram.

Ala-ud-Din bólintott, és kinyújtotta a kezét a csészéjéért. Egy órája haladtak már, ennek ellenére a fekete folyadék még gőzölgött, Óvatosan megdöntötte a csészét, hogy ne csöppenjen a szakállára a drága folyadék.

- Hogyan tudtad forrón tartani? – kérdezte.

A szolga elmosolyodott ura elégedettségétől.

- A kannát egy olyan bőrzsákba tettem, uram, amelyet megtöltöttem a reggeli tüzek hamujával.

Ala-ud-Din hümmögve iszogatott. Az ital finom és keserű volt,

- Ügyesen csináltad, Abbasz, Nagyon jó.

A függöny visszahullott a helyére, a szolga leereszkedett a hágcsón. Ala-ud-Din egy darabig hallotta a lépteit a hatalmas állat mellett. Kétségtelenül máris azon töpreng, mit szerezhetne gazdájának a déli imát követő étkezéshez.

Ha az emberei belementek volna, Ala-ud-Din fontolóra veszi, hogy felmentse őket a menetelés idejére a napi imák alól. Naponta több mint három órát veszítettek miatta, és ez a késlekedés feldühítette. Ám vetélytársai ebben talán az ő hitének gyengeségét látnák. Ismét kiverte a fejéből a gondolatot. Végtére is, a hitük tartja meg az erejüket . Az imára hívó szavakat maga a Próféta fogalmazta. Még egy sah sem ellenkezhetett vele.

Végre kikanyarodott seregével a nagy völgyből, és északnak indult Otrar felé. Barna hegylánc magasodott előtte. Ha azon átjutnak, serege a könyörtelen déli sivatagokban nevelt emberek vadságával ront rá a mongol sokaságra. Ala-ud-Din lehunyta a szemét a ringatózó elefántülésben, és végiggondolta, kiket hozott a háborúba. Kalifa al-Najhan lovasainak elvesztésével csak ötszáz lovasa maradt, a nemes ifjakból szervezett testőrgárda. Máris arra kényszerült, hogy hírvivőknek és felderítőknek használja őket. Ez vérig sértette az ősi családok fiait, de a sahnak nem volt választása.

Hátrébb az oszlopban hatezer teve ballagott, hátukon a sereg utánpótlásával. Noha a gyorsaságuk csak fele a legjobb lovakénak, viszont mérhetetlenül nagy terheket képesek cipelni. A sereg többi része gyalog menetelt, csupán a sah és a legmagasabb rangú tisztek utaztak kényelmesen. A sah rajongott az elefántjaiért. Milyen erősek, félelmetesek! Nyolcvan bika, a legszebb korban!

Kitekintett a függönyös elefántülésből, és kevélyen jártatta a szemét a haderőn, amelyet összegyűjtött. Maga Szaladdin is büszke lenne rá! Látta legidősebb fiát, Dzselauddint, aki egy fekete csődörön lovagolt. Repesett a szíve a szép ifjú láttán, aki egy napon majd követi őt. Az emberek imádták a herceget. Nem volt nehéz elképzelni, hogy családja évszázadokon át uralkodik az arab népeken.

Ala-ud-Din ismét Kalifa lovasaira gondolt, de nem akarta, hogy a harag elrontsa a reggelét. Az utolsó szálig levadássza őket, ha vége a csatának, egyet sem hagy életben. Némán megesküdött erre, miközben a serege tovább menetelt, és lassan közeledtek a hegyekhez.

Mikor Szübötej felderítői bevágtattak, a tábornok fél térdre ereszkedve kémlelte a hegyek alatti síkságot és a sah seregét. Sok mérföldre ellátott, nem ezeknek a fiataloknak kellett közölniük vele, hogy az ellenség azon a széles hágón át jön, amelynek a védelmét ő választotta.

Ahogy a felderítők leszálltak a lóról, Szübötej intett nekik.

- Tudom - mondta. - Menjetek, szóljatok a többi tábornoknak. Itt fogunk lecsapni rájuk.

A messzeségben a sah észak felé tartó lovasai poros vonalakat tapostak a satnya gabonába. Szübötej igyekezett a sah fejével gondolkozni, de nem volt könnyű dolga. Ő sose hozott volna át egyetlen hágón egy ekkora sereget. Megkerülte volna az egész hegységet. Had essen el Otrar. A távolság még egy hónapig hátráltatta volna a sahot, viszont a mongol tümenek arra kényszerültek volna, hogy minden előnyüket feladva a nyílt mezőn vegyék föl vele a harcot.

A sah azonban a könnyebbik utat választotta, jelezve, milyen sokat jelent számára Otrar, Szübötej mindent megtudott, amit megtudhatott, minden döntést meghozott, ami segíthetett elpusztítani az ellenséget. A többiekhez hasonlóan ő is tudta, hogy Dzsingisz túlságosan kiterjesztette uralmának határait. Már nem egy városon kellett bosszút állnia: egyszerűen életben kellett tartania népét. Darázsfészekbe dugták a kezüket; amelynek lakói szakasztott olyan dühösek voltak, mint a Csin Birodalom lakói, és a tétek megint a lehető legmagasabbak.

Szübötej elmosolyodott erre a gondolatra. Van, aki új földekért, egzotikus nőkért vagy aranyért küzd. A kánnal folytatott bizalmas beszélgetéseikből tudta, hogy ő és Dzsingisz nem sokat adnak az ilyesmire. Az Égi Atya életet ad az embernek, és semmi mást. A kán népe egyedül volt a síkságon, és ez irgalmatlan magány volt. De tudtak lovagolni, hódítani, sorra vették be a városokat, birodalmakat. Talán egyszer majd az utódaik ugyanolyan gyengék és puhányok lesznek, mint a városlakók, akikkel harcolnak, de ez nem számított Szübötejnek. Nem felelős fiai és unokái döntéseiért, csakis azért, hogy hogyan éli le a saját életét. Ahogy térdelt a kemény, szürke sziklán, és

figyelte a mélyben közeledő porfelhőt, megint arra gondolt, hogy egyetlen törvény vezeti minden cselekedetét.

- Harcolj meg minden lépésért és lélegzetért - motyogta hangosan a talizmánjaként szolgáló szavakat. Lehetséges, hogy a sah hatalmas seregét nem tudják megállítani, keresztülgördül Dzsingisz tümenjein, lehengereli őket az otthoni pusztáig. Ezt csak az Égi Atya tudhatja. Ám addig a kánhoz hasonlóan Szübötej is megkeresi azokat, akik fenyegetést jelenthetnek, és elsőnek csap oda, keményebben, mint várnák. Ilyen módon, ha közeleg a vég, büszkén és nem szégyenkezve nézhet vissza.

Fölrezzent gondolataiból, mert megjöttek Kacsun és Jelme lovasai. Szübötej, mivel napok óta volt itt, valamennyit név szerint ismerte és üdvözölte. A harcosok leszálltak a lóról, és mélyen meghajoltak. Megtisztelve érezték magukat, amiért van egy tábornok, aki ilyen részletekre is emlékszik.

- Közelednek a tümenek, uram - mondta egyikük.

- Hoztatok nekem parancsokat? - kérdezte Szübötej.

A küldönc megrázta a fejét. Szübötej elkomorodott. Nem tetszett neki, hogy Kacsun alárendeltje, noha jó parancsnoknak ismerte.

- Mondjátok meg a tisztjeiteknek, hogy nem várhatunk itt. A sah embereket küldhet a környékre. Meg kell szurkálnunk, hogy arra az útra kényszerítsük, amelyet kiválasztottunk.

Most megérkezett Kacsun és Jelme. Leugrottak hátasaikról, és fölgyalogoltak a hasadékba. Szübötej fölállt, fejet hajtott Kacsun előtt.

- Magam akarom látni - mondta Kacsun, és letekintett a szántókra. A sah serege néhány mérföldnyire járt. Valamennyien láthatták a porban az első sorokat. Tömött oszlopban haladtak, és a puszta méretük elegendő volt, hogy bárkit megriasszon.

- A parancsaidra vártam, Kacsun, mielőtt lépnék - mondta Szübötej.

Kacsun élesen nézett rá. Ismerte az ifjú tábornokot a kezdetektől, amikor közharcos volt, ám Dzsingisz már akkor megérezte benne az értéket. Nem felejtette el, hogy Szübötej azóta többszörösen visszafizette a kán bizalmát.

- Mondd el, mi jár a fejedben - szólította fel.

Szübötej bólintott.

- Ez egy nagy sereg, amelynek egyetlen ember parancsol. Az a tény, hogy ezen az egy hágón kelnek át, arra utal, hogy a tisztikar felépítése más, mint a miénk. Miért nem bízza meg a sah két jó emberét, hogy külön oszlopokat

vezessenek át más hágókon? Ha ismered az ellenséget, azt is tudod, hogyan öld meg. Mindez hasznos nekünk.

Kacsun és Jelme összenézett. Akármilyen tapasztalt parancsnoknak számítottak, a törzsi vezérek között Szübötej volt híres arról, hogy a legtöbb emberét képes megóvni a pusztulástól. Minden sietség nélkül beszélt, miközben a sah serege közeledett.

Szübötej látta, hogy Jelme hátranéz és elmosolyodott.

- Ezt a gyengeségüket használjuk ki - folytatta. - Harminc minghaanunk van, mindegyiket olyan ember vezeti, aki képes gondolkodni és önállóan cselekedni. Ebben és a sebességünkben van az erőnk. - Ismét a darazsak jutottak az eszébe.

- Négy kivételével az összest rájuk küldjük. Mint egy rajt. Hadd próbálja meg a sah szétnyomni őket ügyetlen kezével. Túl gyorsak vagyunk hozzájuk.

- És a négyezer ember, aki marad? - kérdezte Kacsun.

- A legjobb íjászok - felelte Szübötej. - A legjobbak, akik csak vannak. Felsorakoznak a hágóban, magasan a sziklákon. Talán nem te mutattad meg az íjaink erejét a Juhung-hágóban? Nem tudnék jobb példát mondani.

Kacsun elvigyorodott a dicséretre. Valaha kilencezer emberrel szállt szembe a csin lovassággal, és addig nyilaztatta őket, amíg meg nem törtek.

- Ha olyan alacsonyan helyezem el őket, hogy pontosan tudjanak célozni, a sah íjászai leszedhetik őket - mondta. - Még azt sem tudjuk, mit csinálnak azok az elefántok ütközetben.

Szübötej zavartalanul bólintott.

- Nincs tökéletes terv, tábornok. Természetesen a saját ítélőképességedtől függ, hogy állítod az embereidet, noha lefelé könnyebb lőni, mint fölfelé, nem igazé Azt mondtam el, hogy én hogyan küzdenék a sahhal. De továbbra is követem a parancsaidat.

Kacsun csak egy pillanatig gondolkodott.

- Imádkozz, hogy igazad legyen, Szübötej. Kiküldőm az embereimet.

Szübötej kuncogott. A két vezér elcsodálkozott.

- Nem imádkozom semmiért, tábornok. Úgy gondolom, ha ezt tenném, az Égi Atya azt felelné: „Szübötej, neked adtam a világ legjobb harcosait, olyan tábornokokat, akik meghallgatják a terveidet, egy buta, lomha ellenséget, és te még segítséget akarsz ezenfelül? - Ismét elnevette magát. - Nem, azt használom, amink van. Széttépjük őket!

Kacsun és Jelme ismét letekintett a hágó felé menetelő, irdatlan seregre. Százhatvanezer ember közeledett vérszomjasán, de Szübötej szavai után valahogy kevésbé tűntek borzalmasnak.

*

Mohammed Ala-ud-Din sah megrezzent, amikor körülötte felordított a sereg. Éppen magával sakkozott, hogy az időt múlassa. Az elefántülés zsebéből elővett sakk-készlet szétszóródott. Az orra alatt szitkozódott, miközben félrehúzta az első függönyt, és hunyorogva nézett a távolba. Nem volt túl jó a szeme, csak annyit vett ki, hogy lovasok tömege közeledik. Riadó kürtök szóltak a seregben. Görcsös félelem fogta el Ala-ud-Dint, miközben a szolgáját kereste. Abbasz máris az elefánt mellett loholt, ügyesen felugrott a falépcsőre. Feszülten bámultak a kétmérföldnyi távolságba, ahonnan a mongolok közeledtek.

- Semmit nem mondasz, Abbasz?

A szolga idegesen nyelt egyet.

- Ez... különös, uram. Ahogy kiérnek a hágóból, elkanyarodnak és szétszóródnak.

- Hányan vannak? - kérdezte a sah türelmetlenül.

Abbasz gyorsan számolt, szája meg-megrándult a feszültségtől.

- Talán húszezren, uram, de folyamatosan mozognak. Nem lehetek biztos benne.

Ala-ud-Din megnyugodott. A mongol kán kétségbeesett helyzetben lehet, ha ilyen kevés embert küldött ellene. Most már jobban látta őket, ahogy vágtatva közelednek menetelő hadához. Különös mintákban lovagoltak: a csoportok összeolvadtak, átfedték egymást, így nem lehetett tudni, hova mérik az első csapást. Még nem adott parancsokat, emberei közönyösen masíroztak a hágó felé, közben előkészítették kardjaikat és pajzsaikat. Bár itt lennének Kalifa al-Najhan lovasai!

Intett három törzsfőnök fiának, akik az elefántja mögött lovagoltak. Fia, Dzselauddin is közelebb lovagolt, ifjú arca lángolt az erényes haragtól. Ala-ud-Din üdvözlésre emelte kevély kezét. A hírvivők közelebb léptettek.

- Vigyétek előre a parancsaimat! - mondta. - Az oldalszárnyak húzódjanak szét. Ahol lecsap az ellenség, ott bekerítjük őket.

- Uram - mondta Abbasz sápadtan. - Máris támadnak.

- Micsoda? - vakkantotta Ala-ud-Din. Összehúzta a szemét. Döbbenten látta, milyen közel értek a mongolok. Hallotta az első sorok távoli kiáltását, amikor az első nyílfelleg a fölemelt pajzsokba csapódott.

A vágtató mongol lovasok oszlopai elkanyarodtak, tovarobogtak az első sorok mellett, végig a sah seregének sebezhető oldalszárnyai mellett. Ala-ud-Din szája tátva maradt. Al- Najhan megállítaná őket, de elárulta urát. Érezte fia izzó tekintetét, de még nem küldte ki a testőreit. Ők a pajzs, és csak nekik van lovuk.

- Mondjátok meg a tábornokoknak, hogy ezért nem fogunk megállni. Meneteljenek, használják a pajzsokat. Ha túl közel jönnének, az ég feketedjen el a nyilaktól.

A nemes ifjak előrevágtattak. A sah dühöngött. Az elefánt cammogott, mit se törődve gazdája aggodalmaival.

*

Szübötej teljes vágtában száguldott el a sah seregének oldalszárnya előtt. íját feszítve állt a kengyelben, kiegyensúlyozta a ló mozgását. Érezte minden egyes pata mozdulatát, aztán azt a pillanatnyi nyugalmat, amikor mind a négy láb a levegőben van. Szívdobbanásnyi ideig tartott, és ő ebben a pillanatban lőtte ki a nyilát. A vessző eltalált egy ordító, ellenséges katonát, leverte a lábáról.

Hallotta a sah tisztjeinek ugató parancsait. Furcsa szótagok töltötték meg a levegőt. A sahot jól védték, a sereg szívében haladt. Szübötejt meglepte, hogy a lovasok csoportja be van zárva a sokaság közepébe. Mi haszna ennek, hiszen ott nem manőverezhetnek. Az elefántok is a sorok között lépkedtek, túl messze ahhoz, hogy nyíllal eltalálhassák őket. Lehet, hogy a sah értékesebbnek tartja őket az embereinél? Újabb dolog, amit meg kell tudnia. Miközben gondolkodott és vágtázott, ezernyi gyalogos katona emelte föl kettős ívelésű íját, és kilőtték nyilaikat. Nyílvesszők süvítettek felé, Szübötej ösztönszerűen lebukott. A sah íjászainak lőtávolsága hosszabb volt mindenkiénél, akikkel a csin földeken találkozott. Szübötej embereket vesztett, míg elhaladt az oldalszárnyak mellett, de nem távolodhatott el jobban, ha azt akarta, hogy hatékony legyen a saját nyílzápora. Ezért azt parancsolta, hogy az oszlop

kanyarodjon az arabok felé, lője ki nyilait, majd vágtában távolodjon el az ellenséges nyílfelleg elől. Kockázatos taktika volt, de ki kellett tapasztalnia, hogy menynyi idő jut a célzásra. Az araboknak egy gyorsan mozgó oszlopot kellett eltalálniuk, miközben az ő emberei szinte bárhova belelőhettek a tömegbe.

A minghaanok átvették a taktikáját. Az ezres oszlopok lyukakat haraptak az arab tömegbe, majd elnyargaltak. A sah serege tovább menetelt, és noha a pajzsok sok embert megmentettek, összezúzott holttetemek jelezték a hágó felé vezető utat.

Szübötej nagyobb ívet írt le embereivel, szemét összehúzva kereste a hágót. Ha egyszer a sah seregének első sorai elérik, nincs több lehetősége, hogy visszaiszkoljon a szorosba, és csatlakozzék Kacsunhoz. A sereg úgy nyomult előre, mintha egy dugót erőltetnének be egy borospalackba. Hamarosan elzárják a hágó száját. Szübötej habozott, a gondolatai kavarogtak. Ha a sah továbbra is ezzel a sebességgel halad, akkor lehagyhatja a fürge mongol oszlopokat, és keresztüljuthat a hegységen Otrar felé. Kacsun négyezer embere biztosan nem tud megállítani egy ilyen nagy tömeget. Igaz, Szübötej továbbra is hátba támadhatná őket, és ez nem lenne rossz döntés. Elpusztíthatna sok ezer sort, és a sah semmit nem tehetne ellene. Még így is lenne két másik hágó, hogy megkerüljék a sereget, Szübötej átvezetheti a minghaanokat valamelyiken, hogy támogassa Dzsingiszt Otrarnál.

Csakhogy ez nem volt elég. Noha a mongol lovasok ezreket öltek meg, a sah hada szinte bele sem rezdült. A sorok összezárultak a halottak fölött, és mentek tovább. Ha elérik az Otrar előtti síkságot, Dzsingiszre rászakad ugyanaz a probléma, aminek a megoldására kiküldte Szübötejt. A sah frontális támadást indít ellene, miközben mögötte ott várakozik az otrari helyőrség.

Szübötej ismét támadásra vezette embereit, egyszerre ezer nyilat lőttek ki. Váratlanul keresztezte az útját az egyik minghaan, és neki lassítania kellett, nehogy nekimenjen az ostoba fiatal parancsnoknak. Amint az arabok meglátták, hogy lassulnak, nyilak ezrei röppentek ki a sah seregéből. Ez alkalommal tucatnyi harcos esett el, lovaik vérbe borulva nyihogtak. Szübötej káromkodva ordított a tisztre, aki keresztülrúgtatott a csapatán. Miközben a két csapat szétvált, még láthatta a parancsnok elszörnyedt arcát. Elismerte, hogy nem a fiatalember volt a hibás. A tümenjét éppen ilyen támadásokra

képezte ki, de nehéz a támadás hálóját hiba nélkül megszőni. Ez persze nem menti meg a parancsnokot a nyilvános megszégyenítéstől.

A sah serege elérte a hágót, Szübötej nem vághatott elébük. Jelmét kereste, mert tudta, hogy az idősebb tábornok ugyanilyen szövevényes támadást hajt végre, de sehol nem látta. Nézte, hogyan zsugorodik az irdatlan sereg, amint a sah bevezeti őket oda, ahol biztonságot remél. A szárnyak elleni szurkálódó támadások fokozódtak, újra és újra lecsaptak a fogyatkozó utóvédre. Szübötej látta, hogy a vadabb harcosok karddal támadnak a katonákra, egyenesen belevágtatnak a menetelő sorokba. Az arabok ordítottak, visszavágtak, igyekeztek feltartóztatni a minghaanokat, amennyire tehették, de minden lépéssel nőtt Szübötej előnye. Eljön a pillanat, amikor a repülő hadosztályok létszáma meghaladja az utóvédét. Szübötej akkor akarta leszakítani az arab sereghajtókat.

Legfrissebb embereit a hágóhoz küldte a paranccsal, de erre szinte nem is volt szükség. A mongolok bekerítették az utóhadat, és majdnem sikerült megállítaniuk. A föld vörösre változott a hágó szájánál, a mészárlás mind vadabb lett, a holtak és leszelt végtagok száma egyre nőtt.

Még negyvenezer maradt kívül a hágón, amikor borzongás futott végig az oszlopon. Szübötej arra fordította a fejét. A környező hegyek mintha távoli sikolyokat vertek volna vissza. Megkezdődött Kacsun rohama. Szübötej hátán kiürült a tegez, így kardot rántott. Látni akarja, ahogy a sah utóvédje elolvad a napon!

Figyelmeztető kiáltások zavarták meg összpontosítását, amikor új támadásra vezette embereit, ez alkalommal egyenesen neki a menetoszlopnak. Kiválasztott egy pontot, közel a hágóhoz, és vadul verő szívvel sarkantyúzta meg a lovát. Először nem hallotta az ordítást, de az ösztönei jók voltak. A hang forrása felé pillantott, és fölemelt karddal megállította embereit, mielőtt támadásba lendülhettek volna.

Fojtottan szitkozódott. Lovasokat látott, és az a szörnyű gyanú ébredt benne, hogy a sah hátrahagyott egy hátvédet, amely éppen ebben a pillanatban csap le támadóira. A félelem olyan gyorsan elröppent, ahogy jött. Látta, hogy a lovasok saját népéhez tartoznak, és fölvidult. Dzsocsi még él, és Dzsebe is vele van!

Szübötej friss szemmel, éles tekintettel nézett körül. Talán harmincezer arab küzdött azért, hogy elérje a hágót, de minden oldalról támadták őket. A

minghaanok valóban úgy rajzanak körülöttük, mint a darazsak, gondolta, de a darázs végül a medvét is legyőzi. Ott már nem volt rá szükség, de nem távozhatott úgy, hogy ne beszéljen Jelmével.

Örökkévalóságnak tűnő idő után találta meg tábornoktársát, aki megviseltnek, de diadalmasnak tűnt, miközben újabb rohamra készítette föl embereit.

- Akár a birkák a vágóhídon! - kiáltotta éppen, amikor Szübötej a közelébe ért. Annyira az ütközetre összpontosított, hogy nem is látta meg a lovasokat. Szübötej bólintott feléjük.

Jelme elkomorodott, egy hosszú nyílvesszőhöz kapott, amely a vállát találta el. Áthatolt a páncélján, és beleállt a bőr alatt a húsba. Jelme dühösen rángatta. Szübötej közelebb ment, kiemelte a nyílvesszőt, gyorsan kettétörte, és eldobta a darabjait.

- Köszönöm - mondta Jelme. - A mi eltűnt tábornokaink azok?

- Ki másnak lenne itt két tümenje? - kérdezett vissza Szübötej. - Korábban is hasznukat vettük volna, de most előre küldöm őket a hágókon, hogy megtámadják a sahot, ahogy kiér a túloldalon.

- Ne - mondta Jelme. - Azt mi is megoldhatjuk. Aki elkésett, az a maradékot kapja. Kövessék csak a sahot a hágóba. Én még friss vagyok, tábornok. Ma még egyszer harcolni akarok.

Szübötej rávigyorgott, és a vállára csapott. Két hírnököt küldtek a parancsaikkal Dzsebéhez és Dzsocsihoz, mielőtt otthagyták a csatát, és magukkal vitték az embereiket. A legközelebbi hágó alig mérföldnyire volt.

Néhány pillanat múlva abbamaradt az utóvéd elleni támadás, és a sah utolsó, véres katonái is eltűntek a hegyek között. Amikor végre árnyék borította el az arcukat, rémülten tekintettek hátra a vad lovasokra, akik sebesen távolodtak valamerre. A túlélők nem éljeneztek. Rossz előérzet töltötte el őket, és ahogy visszanéztek az elmaradt hullahegyekre, láthatták, hogy egy újabb sereg lovagol mind közelebb, készen rá, hogy ismét gyilkoljon.

*

Szübötej fölfelé irányította a lovát a rögös talajon a hegyek között. Ez a második hágó keskeny ösvény volt, a sah bizonyára alkalmatlannak ítélte a sokaság számára. De még így is elfért benne tíz lovas egymás mellett.

Kapaszkodás közben Szübötej lenézett a szántókra, ahol gyorsan barnává száradó, reszketeg vörös vágás jelezte a csatateret. Emögött közeledtek Dzsocsi és Dzsebe tümenjei, és Szübötej láthatta, hogy lassan lovagolnak. Látta, ahogy a hírvivők apró alakjai elérik őket, és csatlakoznak hozzájuk. Ezután a hegység eltakarta a látványt, így nem figyelhette meg, ahogy követik a sah seregét a hágóba. Kacsun nyilai elfogyhatnak, de a sereg még akkor is túl erős lesz Dzsingisz csapataihoz képest, amelyek Otrarban állomásoznak. Ennek ellenére elégedett volt. Megmutatta a saját hadoszlopainak, milyen erő lakozik bennük, és azt, hogy mit kell tenni a lassú ellenséggel szemben. Előrenézett Jelmére, aki az embereit noszogatva lovagolt. Megmosolyogtatta az idősebb férfi lelkesedése és energiája, amely fikarcnyit sem lohadt. Minden harcos tudta, hogy lehet még egy lehetőség a támadásra, ha előbb kelnek át a hágón, mint a sah nyílt terepre érne. Mert a síkságon nem lesz hely a szúrós darazsaknak. De megfelelő időzítéssel lecsaphatnak a sah jobbszárnyára a legjobb húszezrükkel. Alig maradt nyílvesszőjük. Pajzzsal és karddal kell befejezniük, amit elkezdtek.

TIZENNEGYEDIK FEJEZET

Dzsingisz olyan hirtelen fordult meg a reggeli napfényben, hogy Kaszar ugrott egyet. Amikor látta, hogy az öccse az, a kán arca már nem volt olyan vérfagyasztó, ám a feszültség megmaradt rajta. Két napja mást se csinált, mint tehetetlenül dühöngött, miközben emberei harcoltak és elestek a déli hegyeken túl. Ha Otrar falai csak egy kicsivel vékonyabbak, egész idő alatt működtek volna a katapultok. De ez céltalan lett volna, így inkább várt. A város kevésbé volt fontos, mint élve megúszni a sah hadát. A tétlenség rettentően megviselte.

- Mondj valami jó hírt! - reccsent rá öccsére.

Kaszar habozott, erre Dzsingisz még jobban elkomorult.

- Akkor azt mondd el, mit hallottál.

- A felderítők csatát jelentenek a hágó előtt. A tábornokok parancsod szerint meggyérítették a sah embereit, ám a derékhad jórészt érintetlen. Kacsun a magas lejtőkön várakozik íjászaival. Sokat meg fognak ölni, de ha a csapatok nem törnek meg és nem erednek futásnak, a sah átkel. Tudod, hogy így lesz, bátyám.

Dzsingisz olyan keményen szorította ökölbe a bal kezét, hogy a karja reszketett.

- Áruld el, miként akadályozzam meg, hogy amikor húszezren hátba támadnak, útját állom a sahnak, ahogy kiér a hegyek közül! - mondta.

Kaszar a városra nézett, amely gúnyolta előkészületeiket.

Miután a táborból kivonták a harcosokat, öt teljes tümen várt parancsra, és Dzsingiszt megőrjítette minden elvesztegetett pillanat. Nem becsülte alá a kockázatot. Feleségeihez hasonlóan Toluj és Ögödej is védelem nélkül maradt, mert a kán igyekezett minden előnyt kifacsarni a rendelkezésére álló erőkből. Mire a nap másodszor is fölkelt, csak Kaszar mert beszélni a bátyjával, de megoldást ő sem tudott.

Kaszar éppúgy tudta, mint a fivére, hogy ha a sah keresztüljut a seregével a hegyeken, az otrari helyőrség abban a pillanatban támad, ahogy meglátja a zászlóit. A tümeneket szétzúzzák. Tisztában volt vele, hogy nem olyan tündöklő tehetség, mint Szübötej, még csak nem is olyan eszes, mint Kacsun, ám azt még ő is látta, hogy itt csak egy parancsot lehet kiadni. Nem ostromolhatják meg Otrart; annyit tehetnek, hogy hátrálnak, amíg az összes tábornok vissza nem tér hozzájuk. De most Dzsingisz döntését várta.

Az előző napokban eloszlott az égő elővárosok füstje. A levegő tiszta és forró volt, amikor Dzsingisz csapatszemlét tartott. A város hallgatott, mintha a szabadulását várná.

- Lesznek más évek, bátyám - mondta Kaszar, akinek elfogyott a türelme. - Más csaták.

- Te azt javasolnád, hogy meghátráljak, Kaszar? - fordult ismét felé a kán.

Kaszar vállat vont.

- Jobb, mint ha megölnek. Ha a tümeneket tíz mérfölddel hátrébb vonnád észak felé, akkor ez a sah csatlakozna az otrari helyőrséghez, és akkor végre egy haddal kéne szembenéznünk, nem támadnának hátba.

Dzsingisz undorodva felhorkant.

- Sok mérföldre innen olyan síkságok és hegyek vannak, amelyeket ellenfeleink jobban ismernek nálunk. Hazáig üldözhetnének, és még a tábornokaim sem tudnának megállítani ilyen sok embert. Bár ha elérhetném ezt a hágót, a sah nem tudna manőverezni. De nemigen érnénk oda napnyugtáig, öcsém! Az idő megöl minket.

Hirtelen elhallgatott, mintha eszébe jutott volna valami.

-A helyettesed, Szamuka, hűséges ember?

Kaszar gyanakodva húzta össze a szemét. Nem értette, mit akarhat Dzsingisz.

- Természetesen - felelte.

Dzsingisz határozottan bólintott. Végre döntött.

- Adj neki ötezer embert, és azzal tartsa ezt a helyet, amíg visszatérek. Nem kell győznie, csak akadályozza meg, hogy kitörjenek. Mondd meg neki, időre van szükségem, és ezt neki kell megszereznie!

Kaszar először nem válaszolt. Csagatáj tümenjei közelebb voltak a városhoz, mint Szamuka emberei, de Kaszar tudta, hogy Dzsingisz nem küldi a fiát a biztos halálba. Erre inkább Szamukát szemelte ki.

- Jól van, bátyám, megmondom neki - felelte.

Kaszar vágtába ugratta a lovát, hogy megkeresse Szamukát a sorok között.

Öreg helyettese és Ho Sza éppen az alakzatot beszélték meg. Az arcuk felragyogott, amikor meglátták a tábornokot. Kaszar szíve összeszorult attól, amit mondania keli. Intett nekik, hogy távolodjanak el a többi tiszttől, és halkan megszólalt.

- Szamuka, Dzsingisz nagyúr azt parancsolja, hogy maradj hátra. Szedd össze az ötezer legjobb íjászt, és tartsd a várost, amíg visszatérünk.

Ho Sza megmerevedett, mintha megütötték volna. Szamuka sötét szeme fürkészem nézett Kaszarra. Mindhárman tudták, hogy ez halálos ítélet. A helyőrség miszlikbe vágja őket kétségbeesett igyekezetében, hogy kiszabaduljon a városból.

- Mindent megtesznek, hogy kitörjenek - folytatta Kaszar.

- Véres munka lesz.

Szamuka lemondóan bólintott. Ötezer ember nem elég, hogy két kaput tartson. Ho Szára pillantott, mintha váratlan gondolata támadt volna.

- Rá nincs szükségem, tábornok uram. Hadd menjen veled,

- Fáradtan elmosolyodott. - Amúgy is használhatatlan, és semmi szükségem rá itt.

Ho Sza egy pillanatra mérhetetlenül elgyengült. Nem akart meghalni ezen az alig ismert földön. Szamuka lehetőséget adott neki, hogy életben maradjon. Kaszar inkább másfelé nézett, hogy ne lássa Ho Sza arcán a vívódást.

- Maradok - mondta Ho Sza.

Szamuka az égre nézett, és felfújta az arcát.

- Akkor bolond vagy - közölte. Kaszar felé fordult, hirtelen felélénkült. - Meddig kell kitartanom?

Kaszar nem mutatta, hogy tanúja volt Ho Sza lelki tusájának.

- Talán egy napig. Magam jövök a segítségedre.

Ho Sza és Szamuka meghajtották a fejüket, elfogadták a feladatot. Kaszar ösztönszerűen kinyújtotta a kezét, és megmarkolta Ho Sza vállát. Sok-sok éve - az első csin rajtaütések ideje óta - ismerte a hsziahszia tisztet.

- Maradj életben, testvérem - mondta. - Jövök, amint tudok.

- Majd figyellek - válaszolta rekedten Ho Sza. Az arca semmit sem tükrözött a benne kavargó félelemből.

Dzsingisz már a sereg éléről nézte hidegen a három embert. Megvárta, míg Szamuka kiadta a parancsot öt minghaan tisztnek, hogy váljanak ki a főseregből. Kaszar késlekedett, mert Csagatáj tümenjének minden harcosától elvett négy nyilat, és kötegekbe gyűjtve átadta Szamukának és Ho Szának, akiknek minden nyílvesszőre szüksége volt. Ha sötétedésig ki tudnak tartani az otrari helyőrséggel szemben, akkor Dzsingisz talán igazolhatja az emberveszteséget.

Ahogy az ötezer ember között szétfutott a hír, hogy maradnak, sok fej fordult Kaszar felé. Tudták, mit jelent ez a parancs. A tábornok úgy ült a lován, mint a kőbálvány, és elégedetten állapította meg, hogy nincs vita, nincs ordítás. Az ő emberei fegyelmet tanultak, a halálig kitartanak.

Dzsingisz megsarkantyúzta a lovát, és előre rúgtatott. Csagatáj és Kaszar vele indult a barna hegyek felé, ahol a sah csatázik a tábornokokkal. Mögöttük Otrar népe éljenzett a falakon. Csupán Szamuka és Ho Sza kicsiny, komor csapata lovagolt visszafelé. Törpének látszottak a város mellett.

*

A sah seregének első sorai kimasíroztak a hágóból a ragyogó napfénybe, és éljeneztek, hogy életben maradtak. Tízezrével hullottak rájuk a nyilak, miközben keresztülverekedték magukat a völgyön. A pajzsaik tüskések voltak a nyílvesszőktől. Sokan a késükkel vagdosták rövidre a kiálló nyilakat, miközben Otrar felé haladtak.

Mögöttük még mindig hallatszott a sikoltozás a völgyben. A mongolok hátulról támadták a sereget, talán abban a reményben, hogy az arabok pánikba

esnek és megtörnek. Mohammed Ala-ud-Dín sah sötéten mosolygott. Nem szégyen szépen meghalni, és az ő emberei erősek a hitben. Egy sem menekült el az ellenség véres kardja elől. Hátul végre elhallgatott a mongol íjak sivítása. Ez legalább Allah kegyelme. Vajon Kalifa al-Najhan lovasai ellen használták el a nyilaikat é Harcias hangulatában Ala- ud-Dín szinte remélte, hogy így történt.

Hosszú ideig haladtak a sziklákon sólyomként kuporgó mongolok nyílvesszőinek záporában. A nap már túljutott a delelőn, és a sah nem tudhatta, hogy ezek az ördögök a sötétben is folytatják-e a támadást. Otrar alig húszmérföldnyire van északra. Addig akarta hajszolni embereit, amíg meg nem pillantják a várost. Ott akart letáborozni, hogy a városiak tudják, a sah eljött a megmentésükre.

Újabb haldoklók sikoltottak hátul. A sah némán acsargott. A mongolok mindenütt ott voltak, és noha az ő katonái védekeztek a pajzsaikkal, nehéz megölni az olyan ellenséget, akit nem látunk. A sorok tovább meneteltek. Csak a halál akadályozhatja meg őket abban, hogy elérjék a várost.

Az elefánt hátának magaslatáról Ala-ud-Din az elsők között vette észre Szübötej és Jelme csapatait, ahogy jobboldalt előbukkantak a hegyek közül. Fojtottan átkozódott, és ismét hívatta előkelő küldönceit. Gyors pillantást vetett seregére, felbecsülte az ezredek erejét, azután biccentett az elsőként odaérő lovasnak.

- Mondd meg Dzselauddin fiamnak, hogy verje szét az oldalról támadó ellenséget. Kap tizenkét elefántot és tízezer embert Fej szál tábornok vezetésével. Mondd meg neki, hogy figyelni fogom.

A lovas az ajkára és a szívére szorította ujjait, azután elszáguldott, hogy továbbítsa a parancsot. Ala-ud-Din elfordította szemét a jobbszárnyról. Tudta, hogy a fia lerohanja őket.

A sah komoran elmosolyodott, amikor serege kijutott a hágóból. Semmi sem akadályozhatja meg, hogy elérje Otrart. Valahol előtte lovagol Dzsingisz, de már elkésett. Még ha elindulna is, Inalcsuk helyőrsége megállítja. A mongolok gyorsak, sokkal mozgékonyabbak, mint Mohamed sah gondolta, ők viszont még mindig többen vannak, és nem futnak el, amíg élnek.

Szép küzdelem lesz, és Ala-ud-Din alig várta, hogy láthassa, amikor a kánt elpusztítják. Szinte sajnált megölni egy ilyen vakmerő ellenséget. A tavalyi év

egyszerre volt izgalmas és eredményes. Sóhajtott, mert eszébe jutott egy gyermekkori mese egy sahról, aki csaknem annyira félt a fekete mélabútól, mint a túlzott önbizalom szédítő magasságaitól. Amikor megkérdezte tanácsadóit, mi lehet a megoldás, készíttettek neki egy sima gyűrűt, amelynek aranyába azt vésték* „Ez is elmúlik.” Igazság rejlett ezekben az egyszerű szavakban, és a sah elégedetten figyelte, ahogy megtépázott hada továbbhalad Otrar felé.

*

Szübötej menetoszlopai széles támadó vonallá húzódtak szét, ahogy kiértek a hegyekből. Máris látták a sah seregének élvonalát, de Szübötej megállította embereit, és az összes nyílvesszőt az első soroknak adatta. Nagyon kevés maradt. Talán három gyors lövésre elég ötszáz embernek, azután a kardok következnek.

Jelme odalovagolt Szübötej mellé, miközben a pónik megindultak.

- Dzsocsi és Dzsebe a kígyó farkát támadják - mondta. - Vágjuk le a fejét?

- Minden lehetséges! - kiáltott hátra Szübötej. - Hihetetlen, hogy ez az ellenség kibírt ennyi támadást úgy, hogy nem bomlottak fel a sorok! Ez is olyan dolog, amit érdemes megjegyezni: rendkívül fegyelmezettek, már-már annyira, mint a mieink. Még így is nehéz lesz megtörni őket, hogy egy bolond a vezetőjük!

Még egy mérföldet kellett lovagolniuk, hogy lecsaphassanak a jobb szárnyra. Szübötej az időt számolgatta fejben. Ezzel a sebességgel kétszáz szívverésnyi idő múlva érik el őket.

Ahogy rárontottak a hágóból kizúduló ellenségre, Szübötej észrevette, hogy egy nagy csoport különválik, és szembefordul velük. A korbáccsal és ösztökével biztatott elefántok felsorakoztak a csapat élén. Szübötej elkomorodott. Inkább érezte, mint látta, hogy emberei elbizonytalanodnak. Bátorítóan odakiáltotta:

- A fejük páncélozva van! A lábukra célozzatok! Mi minden élőt meg tudunk ölni!

Azok, akik hallották, elvigyorodtak. A parancs végigfutott a sorokon. Az íjászok harcra készen megfeszítették íjaikat, próbálgatták az erejüket.

A cammogó elefántok látványosan gyorsítottak. Gyalogosok futottak mellettük. Rémítő volt, ahogy az állatok Szübötej szeme láttára egyre csak nőttek és nőttek. Kivonta a kardját, könnyedén meglendítette a ló mellett. Az acél suhogva szelte a levegőt. Észrevette, hogy Dzsingisz tümenjei közelednek északról. Ugyan, hogy hagyhatta maga mögött Otrart?

- Elsőnek az elefántokat öljétek meg! - ordította íjászainak. Azok már készen álltak. Szübötej szíve a torkában vert. A nap a látóhatár felé süllyedt. Jó nap ez az életben maradásra!

*

Szamuka két csoportra osztotta ötezer emberét a város két végénél, ahol magas kapuk törték meg a falakat. Ho Sza volt a második csoport parancsnoka, és Szamuka örült, hogy a hsziahszia tiszt a törzseknél töltött idő alatt megtanulta a hideg arcot. Amikor mindketten a helyükön voltak, Szamuka meg- nyugodott. Emberei torlaszokat rögtönöztek a sziklák között, védelemként a nyilaktól. Szamuka sóhajtott. Dzsingisz csak egy előnyt adott, és ő igyekezett a lehető legtöbbet kihozni belőle. Végigfuttatta az ujjait egy selyemlobogón, élvezte a tapintását. Látta, hogy sötét arcok figyelik Otrar magas tornyaiból, és úgy gondolta, hogy már nem sokáig kell várnia.

Dzsingisz alig néhány mérföldnyire távolodott el dél felé, amikor Szamuka meghallotta, hogy a helyőrség tisztjei parancsokat ordítoznak a falakon belül. Bólintott, és ismét ellenőrizte a tisztjeit. Ugyanolyan komorak voltak, mint tábornokuk, senki sem áltatta magát azzal, hogy az elkövetkező ütközetet túlélheti.

Lassan kinyíltak a keleti kapu szárnyai. Ugyanakkor sok ezer sötét íjász bukkant föl a falakon. Szamuka közömbösen fölnézett, mérlegelte, hányan lehetnek. Az előző napokban a mongolok utakat tisztítottak meg a kapukig, lándzsáikkal tolva szét a leégett házak romjait. Akkor ez jó ötlet volt, de most megkönnyítette a város lakóinak, hogy kitörjenek. Szamuka parancsot vakkantott, emberei előkészítették íjaikat, gondosan a lábuk mellé helyezték a nyílvesszőket, hogy gyorsan fölkaphassák őket. Az egyik összetákolt torlasz összeomlott, az egyik tiszt káromkodva küldte oda embereit, hogy erősítsék meg. Szamuka görcsösen mosolygott. Dzsingisz állította ide, és nem lesz könnyű elmozdítani innen.

Azt nem tudta, hogy a helyőrség csak ezen az egy helyen próbál-e kitörni, vagy Ho Sza innen nem látható kapujánál is próbálkozik. Akárhogy is, az ő útja ki volt jelölve. Lova nyergéből figyelte, ahogy a vaskapu szárnyait behúzzák. A kapu mögötti napsütötte városban jól fölfegyverzett férfiak ültek jó arab lovakon. Szamuka hunyorogva figyelt: őket kell elpusztítania. A gyalogság nem érheti utol Dzsingiszt.

Olyan embernek, aki szereti a lovat, keserű volt a parancs, mégis fölemelte a fejét. - Öljétek meg a lovakat! - ordította harsányan. Mint a visszhang, ismételték parancsát a harcosok, noha ilyen kis erőnél nem sokan lehettek, akik nem hallották. A mongol lovaknak kevés hasznát vették szarv alakzatban, amelyben nem mozdulhattak, de jó volt nyeregben ülni, és Szamuka nem akart a földön állni, amikor az ellenség támad.

Hangok mennydörögtek a városban, és az ellenség nekilendült. A kapunyílás keskenysége miatt a lovasok csak ötös sorokban vágtathattak elő. Szamuka fölemelte a bal kezét, és várta a pillanatot. Száz ember feszítette meg az íját a torlaszok réseiben. Tudta, hogy takarékoskodni kell, de azt akarta, hogy az első nyílfellegnek elrettentő hatása legyen.

Látta, hogy a helyőrség jól megtervezte a támadást. A sorok kiszélesedtek, amint átértek a kapun, olyan sok embert engedtek ki, amennyit a lehető legrövidebb idő alatt lehetett.

Szamuka közömbösen figyelte, ahogy elhaladnak a jelzés mellett, amelyet százlépésnyi távolságra helyezett el

- Először a lovakat! - ordította ismét. Leengedte a kezét.

Az ezt követő roppanás hallatán gyorsabban kezdett verni a szíve. Száz nyílvessző röppent ki, és szinte még nem is lassultak, mikor belecsapódtak a közeledő lovasokba. Az elsők összeomlottak, mint a széthasadt vizestömlő, emberek és lovak hullottak a poros földre. Szamuka szinte azonnal ismét fölemelte a kezét, tudva, hogy a következő száz íjász is felkészült. Ilyen erős csapásnak semmi nem bír ellenállni. Noha az arabok páncélt viseltek és pajzs volt a kezükben, lovastól elzuhantak. Még több nyíl nyársalta föl azokat, akik tántorogva feltápászkodtak.

A levegőt megtöltötték a suhogó nyílvesszők. A falon az íjászok megfeszítették íjaikat, és lőttek. Szamuka ösztönösen lebukott, noha a torlasz megvédte. Emberei pajzzsal fogták fel a magasabbra küldött nyilakat.

Tapasztaltak voltak, lazán tartották a pajzsot, hogy elvegyék a becsapódás erejét.

A lovasok egyre csak jöttek. Szamuka nyílzáport nyílzápor után küldött rájuk. Már hegyekben álltak a halottak és az elpusztult lovak Otrar előtt. Néhány emberét eltalálták a falakról.

Pillanatnyi szünet következett, mialatt a helyőrség a saját torlaszainak védelmében eltakarította a halottakat. Ez időbe telt, és a mongolok elégedetten várták, hogy újra kezdjék a mészárlást. Szamuka kétségbeesett, amikor fölbecsülte a megmaradt nyílvesszők számát. Még ha mindegyik egy-egy életet követel, akkor is szükség lesz végül a kardokra.

Folytatódott a brutális összecsapás. Ha a helyőrség ragaszkodik a lovasrohamhoz, akkor Szamuka úgyszólván bizonyosan feltartóztathatja őket sötétedésig. Már éppen kezdett bizakodni, amikor megint mozgolódtak a falakon. Gyorsan odanézett, arra számítva, hogy leváltják az íjászokat, vagy nyilakat hoznak nekik. Ám ott kötelek hullottak le a mellvédről, és katonák ereszkedtek le rajtuk. A tenyerükről is lenyúzták a bőrt, annyira sürgős volt minél előbb lejutniuk.

Szamuka elkáromkodta magát, noha számított erre. A lőtávolukon kívül máris formálódtak a századok. Emberei közben egyfolytában lőtték a kaput, halomra ölve az üvöltő lovasokat, akik megpróbáltak kitörni. Szamuka hívatott egy hírvivőit, és elküldte Ho Szához, a város másik végébe. Ha azok a harcosok még épek, hozzon magával néhány százat, hogy elsöpörhessék az új fenyegetést. Miközben Szamuka a várost figyelte, egyre több kötél feketedett el az ereszkedő emberektől, és a földön a sorok mind vastagabbak és magabiztosabbak lettek. A szíve összeszorult, amikor meglátta, hogy feléjük kezdenek futni. Kardjaik és pajzsaik ragyogtak a délutáni napsütésben. Ismét leengedte a kezét, nyílzáport vezényelt a saját halottaikat átugrató lovasokra. Nem tudott manőverezni, amíg a nyilak el nem fogynak.

Ha az otrari tisztek úgy döntöttek volna, hogy nagy ívben kikerülik, Szamuka kénytelen lett volna megtámadni őket, Gyanakodva figyelt, de a dühében őrjöngő kormányzó láthatóan azt a parancsot adta a katonaságnak, hogy söpörjék el a mongolokat, ők pedig egyenesen beleszaladtak Szamuka ötszáz fős repülő osztagának nyílzáporába, amely összeszaggatta soraikat. Egyre többen másztak ki a városból. Szamuka dühös kétségbeeséssel csikorgatta a fogait, amikor a helyőrség első katonái összecsaptak az ő harcosaival.

Miközben emberei megveszekedetten küzdöttek, négyszáz mongol lovas vágtában megkerülte a várost, és lecsapott Otrar gyalogságára. Először átvágták magukat rajtuk, nyilakkal szórták meg őket, azután kirántották kardjukat, és nekiláttak az öldöklésnek. A helyőrség megroppant a mészárlástól, de minden mongol harcosra három-négy arab katona jutott. Szamuka látta, hogyan apad a mongolok száma. A támadás megtorpant az ellenséges gyűrűben. Jól harcoltak, senki sem futott meg, de az arabok levágták őket, alig néhány tucatnyian maradtak. Hátukat egymásnak vetve, eszeveszetten kaszaboltak mindent, amit értek. Végül ők is elestek, és Szamuka hangosan felnyögött, amikor a majdnem tízezer helyőrségi katona ismét fölvette az eredeti alakzatot. Volt még egy utolsó dobása, de ez sem lesz elég.

Látta, hogy a vaskapun belül felsorakozik a friss lovasság. Ordítanak, magasra emelik pajzsaikat. Tudják, hogy az övék a győzelem.

Szamuka fáradtan előhúzta az elrejtett selyemzászlót a nyeregtakaró alól. A szél belekapott, ahogy a feje fölé emelte. Föltekintett a város mögötti dombra, és árnyak suhantak át az arcán, még mielőtt meghallotta a katapultok reccsenését.

Cserépedények törtek szét Otrar kapujában, mindegyik akkora, amekkorát egy ember elbír. Szamuka kinyújtott egy nyílvesszőt, amelynek a hegyére olajjal átitatott rongyot csavartak, és várta, hogy egy harcos meggyújtsa egy lámpásról. Újabb két edény zúzódott szét a kapuban. Egy lovas elbukott. Szamuka sóhajtott, és kilőtte a nyílvesszőt.

A találatot lángoszlop jelezte, amely elborította a kaput, felégetve mindenkit, aki éppen át akart menni rajta. Iszony volt nézni, mit művelt a csin gyújtó olaj. A hőség olyan erős volt, hogy a mongol lovak hátrálni kezdtek, amíg meg nem fékezték őket. A dombon álló katapultok újabb olajoskor sokat repítettek át az emberek feje fölött. A pokol egyre félelmetesebben lángolt, a kapuszárnyak már tompa vörös fénnyel izzottak. Szamuka tudta, hogy egy darabig nem lesz gondja a kapuval. Élve senki sem jut át rajta. Azt tervezte, hogy csatlakozik Ho Szához a túloldalon, amíg itt át járhatatlanná teszik a kaput a bömbölő lángok, ám tervét meghiúsították a katonák, akik tömegesen másztak át a falon.

Emberei az arab gyalogság ellen fordították íjaikat, hogy szétzúzzák őket. Szamuka megrázta a fejét, hogy kitisztítsa. Eszébe jutott, hogy a gyalogosok

nem jelentenek gondot Dzsingisznek. Megfújatta a kürtöt, és az éles hangra a harcosok tüstént feléje fordították hátasaikat.

Szamuka a kardjával mutatta az irányt, és megsarkantyúzta a lovát. Olyan közel száguldott el a tüzes kapuhoz, hogy arcán érezte a melegét. Közben Otrar újabb katonákat okádott magából, akik a köteleken leereszkedve jöttek átvenni a holtak helyét, ám nem maradt ellenség, amellyel szembenézhettek volna.

Különös érzés volt maguk mögött hagyni az ütközetet. Otrar nem volt kis város, Szamuka elmosódó alakokat látott a falakon, miközben tova vágtázott. Nem tudta, mennyi ideig tart ki a kínai tüzelőolaj, és elkeserítette a gondolat, hogy egy okosabb ember kimódolta volna, miként tartsa meg mindkét kaput.

Előbb hallotta meg Ho Sza embereit, mint hogy látta volna őket. Kivette íját a tokjából, megfeszítette erős jobbjával. A falak elsüvítettek mellette, a zaj egyre nőtt, míg oda nem ért a véres zűrzavarhoz.

Első pillantásra látta, hogy Ho Sza kemény küzdelemben igyekezett tartani a második kaput, ám mivel itt nem voltak katapultok, harcosait visszanyomták a katonák hullámai. Az otrariak üvöltve támadtak a mongolokra, olyannyira nekivadultak, hogy futás közben tépték ki a nyilakat a húsukból, és véres lábnyomokat hagytak a porban.

Szamuka utolsó ezer embere hátulról támadt rájuk. Olyan hatalmas erővel vágódtak bele az arab ezredekbe, hogy egyetlen lendülettel csaknem eljutottak Ho Sza állásáig. Ám aztán lelassultak, mert a lovakat megölték, vagy túlságosan szoros gyűrűbe fogták a haldokló ellenségek. Nyílért nyúlt, de semmit nem talált, ezért eldobta az íját, és ismét a kardjáért kapott.

Látta, hogy Ho Sza minden egyes lépésért megküzd, miközben harcosait visszanyomják. Szamuka felmordult, és minden erejével kaszabolni kezdte az ellenséget, de egyre többen rontottak ki a mögöttük elterülő városból. Úgy érezte, mintha sötét és bömbölő tenger nyelné el.

A nap elérte a nyugati látóhatárt. Szamuka rájött, hogy órák óta harcol, de ennyi sem volt elég. A második kapu százlépésnyire volt, és nem égett benne tűz, Látta, hogy lovasok robognak ki rajta, és nem csatlakoznak a többiekhez. Szamuka felordított haragjában és kétségbeesésében, mert az arabok rendezetlen oszlopban elkanyarodtak. Akármilyen kis lovasság támadja is meg a kán hátvédjét, ez jelentheti a különbséget élet és halál között.

Kipislogta a vért a leméből, miközben egy embert elrúgott a kengyelétől. Még néhány száz élt az emberekből, akiket Kaszar itt hagyott. A saját

létszámuknál jóval több embert öltek meg, mindazonáltal ez volt a vég. Szamuka valahogy hitt benne, hogy az esélyek ellenére életben marad. Valamiért nem tudta elképzelni, hogy a teste ott hűl ki a földön.

A körülötte kavargó fejek és kapkodó kezek fölött elordította Ho Sza nevét. Ujjak rángatták a lábát. Szamuka vadul megrúgta őket, és csapkodott a kardjával. Ekkor vette észre Ho Sza. A hsziahszia tiszt egy pillanatig azt hitte, hogy a mongol a segítségét kéri, ám Szamuka a menekülő lovasság felé mutatott a kardjával. Midőn Ho Sza arrafelé fordult, Szamuka látta, hogy elvágták a nyakát, dől belőle a vér. Ho Sza összerogyott.

Dühében üvöltve lecsapott a combjába fúródó ujjakra. Olyan szorosan körülvették a szakállas arcok, hogy a lova megtorpant. Szamukát hirtelen eltöltötte a nyugalom, amibe egy kis csodálkozás keveredett. Kaszar nem jött vissza. Veszített, egyedül maradt, az emberei haldokolnak.

A kezek valahogy fogást találtak a páncélján, és Szamuka elszörnyedve érezte, hogy csúszni kezd. Szilaj csapással megölt még egy embert, de azután elkapták a karját, és a kardot kitépték a kezéből. Lova megtántorodott a láthatatlan sebektől, az ordító arabok olyan közel voltak, hogy Szamuka látta vörös torkukat. Hadonászva zuhant bele a tolongásba. A nap eltűnt a látóhatár mögött, miközben odaesett a dobrokoló, döfködő emberek lába alá. A fájdalom rosszabb volt, mint amitől félt. Azt mondta magának, hogy mindent megtett, amit tehetett, de a halál így is nehéz volt, és Otrar helyőrsége kiszabadult.

TIZENÖTÖDIK FEJEZET

Az íját feszítő Szübötej még a paták mennydörgésében is hallotta a tollak percegését a füle mellett. Fölemelkedett a nyeregben, és célba vette a hegyomlásként közeledő elefánt egyik mellső lábát. Emberei kétoldalt utánozták a mozdulatot, és amikor a vezér elengedte a húrt, sötéten szállt a nyílfelleg. Egyik harcosnak sem kellett gondolkoznia közben. Erre edzették őket azóta, hogy két-három éves korukban birka hátára kötve tanulni kezdték a lovaglást. Mielőtt az első nyílvessző becsapódott, már a húron volt a második. Hatalmas izomcsomók dagadtak a jobb vállukon, ahogy ismét meghúzták a húrt.

Az elefántok trombitáltak, felágaskodtak a kíntól, jobbra-balra ingatták a fejüket. Szübötej látta, hogy a szürke oszloplábakba fúródó nyilak megtörik a

roham lendületét. Az óriási állatoknak a fele megbotlott, amikor a lábuk összecsuklott. A többiek felkunkorították ormányukat, és bősz kihívással lengették sárgás agyarukat. Még gyorsítottak is, de elszállt a második nyílfelleg, és az elefántok megremegtek a becsapódásoktól. Vesszők cikáztak a lábaik között, sebeket téptek a bőrükön.

Szübötej újabb nyílvesszőért nyúlt, de csak az üres levegőt markolta. A sah lovassága csaknem odaért. A nyergére erősített, merev bőrtokba lökte az íjat, és jobb válla fölé emelte kardját, hogy lecsapjon.

Körülötte emberei kilőtték utolsó nyilaikat a közeledőkre. Szübötej fölállt a kengyelben, amikor látta, hogy az elefántok a fájdalomtól megvadulva felágaskodnak. Az ordító mahutok ütötték-verték a körbeforgó állatokat. Szübötej szíve majd megállt, amikor az egyik elefánt lekapta széles hátáról a haj- tóját, és rémítő erővel a földhöz vágta. A szenvedő állatok lovakat és embereket feldöntve hátat fordítottak a vágtában támadó mongoloknak.

Szübötej diadalmasan felordított, amikor az óriások kínjukban belecsörtettek a sah seregébe. Úgy vágtak utat a közeledő katonák között, mintha dús fűben gázolnának, agyarukkal erős férfiakat hajigáltak félre. Annyira megvadultak, hogy senki és semmi sem tartóztathatta fel őket. Az első sorok percek alatt összeomlottak, vérben úszó, fejvesztetten menekülő emberek jelezték az elefántok útját. Néhány arab aránylag gyorsan összeszedte magát, és kilőtte nyilait. Mongol harcosok és lovak estek össze, de a többiek csak ordítottak, és vágtattak tovább. Az utolsó percben, mielőtt a két sereg összecsapott, Szübötej kiválasztotta az emberét. Onnantól csak a térdével irányította a lovát.

A mongol harcosok keresztülszáguldottak a fejetlenül kavargó első sorokon. Szübötej lenyakazta az egyik katonát, utána csaknem kiesett a nyeregből, amikor le kellett buknia egy másiknak a vágása elől. Ahogy fölemelkedett, rögtön sújtott is. Kardja olyan erővel csapódott a páncélhoz, hogy megfájdult a válla. Mivel alacsonyabb és könnyebb volt, nyeregben tudott maradni, míg az arab a földre zuhant. Szübötej az elefántok egyik véres ösvényén találta magát. Még láthatta a sebeiktől felbőszült állatokat, ahogy tovadübörögnek, mit sem törődve a pusztulással, amelyet menekülésükkel okoztak. Szübötej hálát rebegett az óriásoknak, miközben újabb ellenséget keresett.

A sah serege annyira megdöbbent a tomboló elefántoktól, hogy megállt. Az arab íjászok szétszóródtak, és parancsokat üvöltve haltak meg. A támadó mongolok némán fogadták a sebeket, és fáradhatatlanul aprították az ellenséget. Értékes pengék mentek tönkre az arab páncélokon, de ők csak kaszaboltak fáradhatatlanul. Ha egy pajzs megállított egy csapást, másodszor is odasújtottak. Fürgébbek voltak az ellenségnél. Szübötej egy hatalmas, szakállas arabbal került szembe, aki tébolyult dühvel támadott. Szübötej érezte verejtékének szagát. Ahogy elvágtatott mellette, észrevette, hogy az arab görbe kardjának nincs keresztvasa. Odacsapott, levágta az arab három ujját, a fegyver pörögve elszállt. A sah emberei termetesek voltak, Szübötej úgy vélte, az erő lehetett a szempont a válogatásnál, nem az ügyesség. Iszonyú csapásokat zúdítottak Szübötej harcosaira, de a mongolok lebuktak vagy félrehajoltak, visszavágtak, ha tudtak, azután nyargaltak tovább. A sah sok katonája két-három sebet is kapott, mielőtt a vérveszteségtől összeesett.

Észrevette, hogy több száz gyalogos vesz körül egy fekete csődörön lovagló harcost. Még ilyen távolságról is látta, hogy kiváló a ló. Lovasa parancsokat ordított, körülötte az emberek ékbe rendeződtek. Szübötej felkészült az ellentámadásra, ehelyett az arab katonák fölemelték pajzsaikat, és hátrálni kezdtek a derékhad felé.

A mongol tábornoknak nem kellett új parancsokat kiadnia. Minghaan tisztjei önállóan cselekedtek: négyen is észrevették a visszavonulást, és támadásba lendültek. Nyilakkal lemészárolhatták volna a visszavonulókat, de nem maradt nyílvesszőjük. Az arabok megtartották az alakzatot, és hátrálva hullahegyeket hagytak maguk mögött.

Szübötej meghallotta a távolból felderítőik kürtjeinek gyászos hangját. Fölnézett, és meglátta Dzsingisz közeledő tümenjeit. A kán végre elérte a csatateret, Szübötejt iszonyú öröm töltötte el, és kitörölte a szeméből a verejtéket.

Emberei szétverték azokat, akik szembeszálltak velük, Szübötej mégsem volt elégedett. Az arabok rendezett visszavonulása megtette a magáét: elejét vette, hogy a sorok összeomoljanak, és megakadályozta, hogy Szübötej lenyakazhassa a sah derékhadát. Szübötej és emberei a harctér szélén forgolódtak, egyes harcosok még mindig harcoltak a fáradt gyalogosok megmaradt csoportjaival. A tábornok azon töprengett, ki lehet az a fiatal tiszt, aki elhárította a teljes pánikot, és együtt tartotta katonáit a csata hevében.

Szübötej ezt is hozzátette ahhoz az ismerethez, amit eddig szerzett az arabokról. Úgy tűnik, a sahnak legalább egy hozzáértő tisztje van.

Roncsolt tetemekkel, törött páncélokkal-fegyverekkel borított földön alakultak újra a minghaanok. Néhány harcos leszállt a lóról, hogy az értékes nyílvesszőket kirángassák a tetemek húsából, de nagyon kevés volt olyan állapotban, hogy újra föl lehessen használni. Szübötej szívverése lelassult. Körülnézett, hogy hol van rá szükség. A sah serege már kiért a hágóból, és Szübötej meglátta Dzsebe és Dzsocsi tümenjeit, ahogy véres utakat vágnak az arab utóvédbe. A nap már jócskán nyugat felé tartott, Szübötej úgy vélte, hogy Dzsingisznek alig lesz ideje támadni napnyugta előtt.

Bólintott. Látta, hogy a sah gyalogságának utolja visszaért az oldalszárnyhoz, és gyászosan bámulja a holtak között vágtázó mongolokat. Az elefántok zöme eltűnt, bár néhány a földön heverve rugdosott. A sah katonái nyilazták le őket, nehogy tovább pusztítsanak. Szübötej fáradt volt, mindene fájt, de a csata még korántsem dőlt el.

- Hozzám! - ordította. Akik meghallották, engedelmeskedtek. A sah serege menetelt tovább, új és új gyalogosok vonultak el a hideg tekintetű Szübötej előtt. Akármilyen nehéz volt is ezt elhinnie, a sah katonái annyira elszántan törekedtek Otrar felé, hogy nem törődtek a rájuk támadó erőkkel.

A fejét csóválta. A tábornokok most mutatták be, milyen hasznosak a száguldó alakulatok, amelyeket önállóan cselekvő tisztek vezetnek. A sah serege mégis tovább dübörög, hajtja a parancs, függetlenül attól, mivel kell szembenéznie. Szübötej arra gondolt, hogy a sah éppen olyan érzéketlenül tékozolja az embereit, mint Dzsingisz.

Miközben Jelme és az ő erői egy oszlopba tömörültek, megfigyelte, hogy a sah seregéből rémült arcok bámulják őket. Tudták, mi következik, mielőtt a tábornok döntött volna. Látta, ahogy megfeszítik az íjukat és felkészülnek.

A nyakában lógó kürtért nyúlt, ám az két darabra esett, noha nem emlékezett a csapásra, amely szétvágta. Elkáromkodta magát, nem érdekelte, hogy közelében a harcosok vigyorognak.

- Utánam! - bömbölte. Balján Jelme emberei sarkantyúba kapták lovaikat.

*

Dzsingisz keményen hajtotta embereit húsz mérföldön át. Serege lovat váltott, amikor már látszott a csatatér. Látta, hogy a sah már kijött a hegyek közül, de ezen nem segíthetett. Megkereste a vágtató sorokban Csagatájt és Kaszart. Ötvenezer ember száguldott mögötte, a tartalék lovak hosszú uszályát vonva maguk után. De most olyan haddal néztek szembe, amelynek nem akart vége lenni. Balra alig látszottak a menet- oszlop oldalát támadó Szübötej zászlói. Az arab sokaság fellegekben verte föl a port. Szamuka és Ho Sza mostanra már biztosan halott, de Otrar messze van, a helyőrsége ma nem érheti el a csatateret. Mindent megtett, amit tehetett, de ez az utolsó dobása. Nincs tovább. Nem volt más terve azonkívül, hogy lecsap az arab menetoszlopra, és szarv alakban bekeríti.

Parancsot vakkantott egy zászlósnak. Hallotta a csattogást, ahogy az aranyos lobogó a magasba emelkedett. A vonalban íjak ezrei recsegtek. A sah serege meg akarta vetni a lábát, hogy fogadja a csapást, noha a tisztek tovább ösztökélték őket. Senki sem akart még egyszer összecsapni ezekkel a komor harcosokkal, de nem volt hova menekülni. Kihívóan felordítottak, amikor az arany zászló meghajlott, és a levegő elsötétedett.

A mongol csapatok teljes sebességgel, üvöltve indultak meg. Sebességük éppen olyan veszedelmes volt, mint a fegyvereik. A széles szarv alakzat befogta az arab oszlopot, végigrobogott az oldalán, belé mart, Már szürkült, a nap süllyedni kezdett a nyugati látóhatáron, midőn a seregek összecsaptak. Tiszta és tökéletes este lett, amikor a mongolok az ellenséges hadra vetették magukat.

*

Mohammed Ala-ud-Din sah felkiáltott megdöbbenésében, amikor egy mongol vonal utat tört magának hozzá. Lovasai testőrsége az utolsó szálig levágta őket, de a sah be volt kerítve, hadának fele föl sem tudta emelni a fegyverét. A sah közel állt a pánikhoz, amikor körülnézett. Hamarosan besötétedik, a mongolok mégis úgy harcoltak, mint az eszeveszettek. Egyetlen hangot sem adtak ki, még akkor sem, ha halálos sebet kaptak. A sah nem értette. Nem érzik ezek a fájdalmat? Dzselauddin fia szerint sokkal inkább esztelen barmok, mint emberek, és talán igaza is van.

A sereg mégis ment tovább, meg-megzökkenve, mert a katonák a legszívesebben megfutamodtak volna. Ala-ud-Din látta, hogyan hullnak szét a

szárnyakon a ragyogó menetoszlopok, miközben a sarkukban morajló mongolok tovább szorítják őket előre.

A kán egyre több harcosa halt meg, miközben be akarták verekedni magukat az arab sereg közepébe. A sah katonái tartották az alakzatokat, és felaprították a vágtában érkező mongolokat. Nem versenyezhettek a mongolok sebességével, ám a pajzsaik sok nyilat felfogtak, és azokat, akik a közelükbe férkőztek, visszaverték vagy lekaszabolták. Ala-ud-Din ujjongott a sápadó fényben, ahogy elefántjai átgázoltak a halott ellenségen.

Leszállt a sötétség. A katonák fel-felordítva küzdöttek a pengéket villogtató árnyékokkal. A sah seregének úgy rémlett, hogy bekerítette őket egy morgó dzsinn. Fülükben moraj lőtt a patadobogás. Meg-megrándultak menetelés közben, mindenki azt várta, hogy éppen őt fogják megtámadni a lovasok. A magasban tisztán, fényesen ragyogtak a csillagok, az égre lassan felkúszott a hold sarlója.

A sah úgy vélte, hogy a mongol kán akár hajnalig is folytathatja a támadást. Folyamatosan imádkozott, miközben kiadta parancsait, és reménykedett, hogy túléli a sötétség óráit. Ismét a testőreinek kellett megállítaniuk egy támadó oszlopot. Megöltek vagy nyolcvanat. Ala-ud-Din látta, hogy a nemes házak fiai jól mulatnak. Villogó fogú mosollyal mutogattak egy-egy jó vágást a barátaiknak. Körülöttük szétverték a sereget, de ezeknek az ifjaknak nem számított a veszteség. Végtére is Allah ad és elvesz, ahogy neki tetszik,

Ala-ud-Din úgy gondolta, hogy seregének csak a véres foszlányait fogja meglátni a hajnalfényben. Egyedül az tartotta benne a lelket, hogy ellensége is ugyanennyit szenved.

Először nem vette észre, hogy tompul a zaj. Úgy érezte, mintha egy örökkévalóság óta élne a mindenfelől hallatszó patadobogásban. Amikor halkulni kezdett a robaj, még mindig a fiait hívta, friss jelentéseket várt. A sereg tovább menetelt, és Otrar bizonyosan közel lesz pirkadatra,

Végül a sah egyik főtisztje azt ordította, hogy a kán visszavonul. Ala-ud-Din hálát adott a szabadulásért. Tudta ő, hogy lovasok éjszaka nem képesek támadni! A hold alig világít, nem tudták összehangolni csapásaikat úgy, hogy ne menjenek egymásnak. Sorra jöttek a felderítők, akik fölbecsülték a távolságot Otrarig, és beszámoltak minden részletről, amit a kán helyzetéről megtudtak.

Ala-ud-Din tábort akart verni. Hajnalra úgyis vége lesz mindennek, az átkozott mongolok elhasználták a nyilaikat az ő katonáira. Ha meglátja Otrart, elnyújtja a vonalakat, és még több karddal fogadja a mongolok rohamait. Az utolsó órában bizonyosan legalább annyi embert vesztettek, mint ő. Korábban kizsigerelték a hadát. Végignézett a menetelő sorokon, és azon tűnődött, vajon hányan élték túl a hegyekben lezajlott harcokat? Egyszer látott egy vadászcsapatot: sebesült oroszlánt üldöztek, amely elvonszolta magát lándzsáik elől. Az állat olyan széles vérnyomot hagyott maga után, mint ő maga, ahogy kúszott feltépett hasán. A sah nem szabadulhatott a látomástól, hogy az ő serege is ilyen állapotban van. Vörös pászma fénylik mögöttük. Kiadta a parancsot, hogy álljanak meg, és hallhatta, hogyan sóhajtanak a katonák ezrei, mert végre megpihenhetnek. Már éppen leereszkedett volna az elefántról, ám ekkor észrevette, hogy fények gyulladnak keleten. Felismerte, hogy azok ott egy sereg tábortüzei. Fennmaradt az elefánt hátán. Egyre több tűz gyúlt, olyanok voltak, mint a távoli csillagok. Az ő ellensége az: pihen, és várja a hajnalt.

Ala-ud-Din körül a saját emberei rakták a tüzet fából és szárított tevetrágyából, amelyet a tevék hoztak idáig. Reggel vége lesz mindennek. A sah hallotta a hívők imáját, és elszántan bólintott. Allah még mindig velük van, és a mongol kán is vérzik.

*

Miközben a hold átszelte a fekete égboltot, Dzsingisz egy tűz köré gyűjtötte tábornokait, akik nem igazán diadalmas hangulatban várták a beszédét. A tümenjeik a sah sok emberét levágták, de a saját veszteségeik rémítőek voltak. A sötétedés előtti utolsó órában négyezer veterán harcos esett el. Majdnem átvágták magukat a sah elefántjáig, de az arabok összezártak előttük, és visszavetették őket.

Dzsebe és Dzsocsi együtt érkeztek a táborba, Kacsun és Kaszar köszöntötték, Dzsingisz csak végigmérte őket. Jelme és Szübötej fölálltak, és gratuláltak a két fiatalembernek, mert hallották hosszú lovaglásuk hírét, amelyet már az egész tábor ismert.

Csagatáj is hallotta, és savanyú képpel figyelte, ahogy Jelme hátba vágja a bátyját. Nem értette, minek örülnek annyira. Ő is harcolt, engedelmeskedve az

apja parancsainak, és nem szeleit el napokra. Ő legalább ott volt, ahol Dzsingisz szerint lennie kellett. Úgy várta, hogy lássa Dzsebe és Dzsocsi megaláztatását, amiért nem voltak kéznél, de megkésett feltűnésüket a sah hátában úgy ünnepelték, mint valami lángeszű taktikát! Csagatáj a fogát szívta, és az apját leste.

Dzsingisz keresztbe vetett lábbal ült. Ajragos tömlő támaszkodott a derekához, és egy csésze savanyú túró volt az ölében. Bal kézfejére ráalvadt a vér, a jobb lábszárát szorosan bekötötték, de még így is nedves volt a pólya. Mikor Csagatáj elfordította az arcát, hogy ne kelljen látnia bátyjának ostoba magasztalását, Dzsingisz éppen az ujjával törölte ki a csészét, és a maradékot majszolta. Csönd lett, amikor félretette az edényt, és tökéletesen mozdulatlanná merevedett.

- Szamuka és Ho Sza mostanra halottak - mondta végül. - Otrar helyőrsége nem lehet messze, és nem tudom, hányan élték túl a tüzet és a nyilakat.

- Nem fogja megállítani őket a sötétség - mondta Kacsun.

- Talán lépésre lassulnak tőle, de még hajnal előtt elérik a sahot. - Beszéd közben az éjszakába bámult, arrafelé, ahonnan a helyőrséget várták. Pár mérföldnyire látszottak a sah tábortüzei, még ennyi öldöklés után is sok száz fénypont izzott a messzeségben. Semmi kétség, az arab felderítők már úton vannak, hogy megkeressék az otrari helyőrséget, és idevezessék őket. A sötétség épp alkalmatos az elrejtésükre.

- Felderítőket küldtem ki körben - mondta Dzsingisz. - Ha ma éjjel támadnak, nem lesz meglepetés.

- De ki támad éjszaka? - kérdezte Kaszar. Gondolatai örökké Szamuka és Ho Sza körül forogtak, szinte föl sem nézett, míg magába erőltette a szárított kecskehúst.

Dzsingisz hidegen nézett a lángok fényében az öccsére. - Mi.

Kaszar gyorsabban nyelte le a húst, mint akarta, de mielőtt válaszolhatott volna, Dzsingisz folytatta.

- Mi választásunk lehet? Tudjuk, hol vannak, a nyilak meg úgyis elfogytak. Minden oldalról támadunk, így nem teszünk kárt egymásban.

Kaszar köszörült a torkán.

- A hold alig világít, bátyám - mondta rekedten. - Hogy látjuk meg a zászlókat, honnan tudjuk, hogy áll a csata?

Dzsingisz fölemelte a fejét.

- Tudni fogod, amikor megtörnek, vagy amikor megölnek. Nem maradt választásunk. Azt akarod, hogy itt várjak, amíg hajnalban a helyőrség húszezer embere is csatlakozik hozzájuk - friss emberek, akik még nem harcoltak, mint mi? - A tűz fényében végignézett tábornokain. Sokan mereven mozogtak, Jelme jobb karján átvérzett a kötés.

- Ahogy én Szamukát ismerem, legföljebb feleannyian lesznek - motyogta Kaszar, ám Dzsingisz nem válaszolt.

Most Szübötej köszörülte meg a torkát. Dzsingisz tekintete az ifjú tábornokra siklott.

- Kán uram, a száguldó oszlopok jól működnek, amikor van nyilunk. Éjszaka minden támadást sűrű sorokban álló, pajzsos emberek fogadnak. Mindent elveszíthetünk.

Dzsingisz felhorkant, de Szübötej folytatta. Nyugodt hangja lecsillapította a többieket.

- Egy hadoszlop képes belehasítani a tömegükbe, de ezt már ma is láttuk. Ezek az arabok nem futnak meg előlünk, legalábbis nem egykönnyen. Minden lépésünkre több embert csoportosítanak át a szárnyakról, amíg a támadás el nem akad.

- Van más ötleted? - förmedt rá Dzsingisz. Noha a hangja goromba volt, figyelt. Ismerte és tisztelte Szübötej éles elméjét.

- Össze kell zavarnunk őket, nagyuram, egy mímelt hátba támadással. Embereket küldenek oda, mi pedig erről az oldalról rohanjuk le őket.

Dzsingisz tűnődve csóválta a fejét. Szübötej folytatta.

- Mi lenne, uram, ha egy kis létszámú csapat a sah balszárnyának hajtaná a lovakat? Elvihetnék a tartalék lovakat, és akkora zajt csaphatnak, amekkorát csak tudnak. Amikor a sah odaküldi a katonáit, mi minden erőnkkel rátámadunk a jobbszárnyra. Ez talán változtat a helyzeten.

Várt, amíg Dzsingisz átgondolja a dolgot, és észre sem vette, hogy visszafojtja a lélegzetét.

- Ez jó terv - kezdte a kán. Felderítő kürt rivalgott az éjszakában. A tűz mellett megdermedtek a tábornokok. Mintegy válaszul ordítás harsant, és egyre közeledett. Miközben ők ettek és beszélgettek, a sah megtámadta a tüzeiket.

A vezérek egy emberként ugrottak talpra, és máris indultak az embereikhez.

- Így egyszerűbb, Szübötej - mondta Kaszai, ahogy elfutott a tábornok mellett.

Szübötej elvigyorodott a pimasz hangra. Ő számított egy ilyen támadásra, és harcosai készen álltak.

TIZENHATODIK FEJEZET

A sötétben ügető Dzselauddin az előtte izzó tüzeket figyelte. A kengyele mellett futó emberek kimerültek, mégis rábeszélte az apját még egy tömeges rohamra. Ez a legjobb lehetőség, hogy a mongolokat meglepjék álmukban. Forrt benne a düh, ha arra gondolt, hogy apja drágalátos testőrsége még alig vett részt a harcokban. A sah nem volt hajlandó a fia rendelkezésére bocsátani, éppen akkor, amikor igazolhatták volna létüket. Dzselauddin átkozta az apját is, mert elvesztegette a lovasságát, azután elfojtotta a haragját, hogy összpontosíthasson. Ha legalább egyszer végig tud söpörni a táboron, az elég lehet, hogy megtörje az erejüket. A holdat elrejtették a felhők. Dzselauddin lassan lovagolt a nehéz terepen, várta a felharsanó üvöltést.

Hamarabb bekövetkezett, mint gondolta. Az ellenséges felderítők riadóztattak, mielőtt levághatták volna őket. Dzselauddin kirántotta a kardját, és a nyakát kockáztatva gyorsított. A futók elmaradtak mögötte, ahogy lovával nyargalni kezdett a mongol tüzek irányába.

A kán az egész napi harc után csak ideiglenes tábort veretett. Dzselauddin látta, hogy a balszárnyon tömegesen égnek a tüzek, mutatva az emberek jelenlétét. Az éjszakák hidegek voltak, a mongolok közel húzódtak a tüzekhez. Jobb felé nagyobb hézagok választották el a tüzeket, amelyek a tábor végén fénypontokká zsugorodtak. Arrafelé vezette embereit, hogy bosszút álljanak a csapásokért, amelyeket nappal kellett elszenvedniük.

Hallotta, hogy a mongolok esztelen haraggal üvöltenek fel a riadóra. Dzselauddin kihívóan belerikoltott az éjszakába, emberei követték példáját. A tüzek közeledtek, hirtelen mindenfelé emberek bukkantak elő. A két sereg összecsapott. Dzselauddinnak annyi ideje maradt, hogy felüvöltsön megdöbbenésében, azután ledöfték alatta a csődörét, és ő kizuhant a nyeregből.

*

Szübötej Dszocsival, Dzsebével és Csagatájjal várakozott. Az ő ötlete volt, hogy úgy rakják meg a tüzeket, amivel magukhoz csalhatják a gyanútlan ellenséget. Ahol sok tűz égett, ott csak néhány embert hagytak, hogy táplálják a lángokat. A sötétben, távol a melegtől a veterán tümenek gyülekeztek lóháton. Rá sem hederítettek az éjszakai hidegre. Akik az otthoni fagyos pusztákon születtek, azoknak ez semmi volt. Velőtrázó üvöltéssel rontottak rá a közeledő arabokra.

A támadók meginogtak. Az apró koruktól harcolni tanított mongolok elsöpörték őket. Szübötej ordítva parancsolta őket előre, a harcosok pedig vállvetve megindultak. Lovaik kényesen kerülgették a haldoklókat.

A hold a fejük fölé emelkedett, de a roham hamar megtört, az arabok visszahúzódtak a táborukba. Futás közben hátranéztek, és borzadva látták, hogy a mongolok üldözik őket. Az eredeti csapatnak a fele sem úszta meg élve. Dzselauddin is köztük volt, ő megmenekült, és rémülettől kábán botladozott vissza az apjához. A távolban a mongolok végeztek a sebesültekkel, és türelmesen várták a hajnalt.

Ala-ud-Din sah fel-alá járkált a sátrában, és minden fordulónál gyilkosán meredt a legidősebb fiára. Dzselauddin idegesen várt, tartott az apja haragjától

- Honnan tudták, hogy támadni fogsz? - förmedt rá a sah.

- Nincsenek kémek a sorainkban, itt legalábbis. Egyszerűen lehetetlen.

Dzselauddint annyira égette a kudarc, hogy nem mert válaszolni. Úgy gondolta, hogy a mongolok egyszerűen felkészültek a támadásra, még ha nem tudtak is róla. Ám nem tűnt okos dolognak dicsérni őket, amíg az apja dühöng.

- Most már érted, miért nem adtam neked oda a testőrségemet? - kérdezte a sah.

Dzselauddin nagyot nyelt. Ha az ötszáz lovas velük van, nem futamítják meg őket, vagy a vereség nem lesz ilyen teljes. Nagy fáradsággal lenyelte a választ.

- Bölcs vagy apám - mondta. - Holnap fölvehetik a harcot az ellenséggel. - Egy lépést hátrált, mert az apja odarontott hozzá, és olyan közel hajolt, hogy a szakálla érintette a fia bőrét.

- Holnap mindketten halottak leszünk! - acsarogta. - Amikor a kán meglátja, hány embert vesztettem, nekünk esik, és véget vet a harcnak.

Dzselauddin megkönnyebbülten hallotta, hogy valaki a torkát köszörüli a sátor bejáratánál. Apja szolgája, Abbasz volt az. Megállt a lámpafényben, szeme

ide-oda villant az apa és a fia között, a hangulatukat kémlelte. Dzselauddin türelmetlenül intett neki, hogy távozzon, de Abbasz nem törődött vele. Belépett, meghajolt a sah előtt. Dzselauddin látta, hogy borjúbőr pergament és tintatartót hozott magával. Egyelőre nem merte kiparancsolni a szolgát.

Abbasz tiszteletteljesen megérintette a homlokát, ajkát és mellét, majd a sah mellett álló asztalkára helyezte az íróeszközöket. Dzselauddin apja bólintott. Összeszorított foga, kivörösödött bőre még mindig elárulta a dühét.

- Mi az? - kérdezte végül Dzselauddin.

- Ez a bosszú a holtakért, Dzselauddin. Mihelyt a kézjegyemmel ellátom ezt az iratot, parancs lesz, amely utasítja az aszaszinokat, hogy szabadítsák meg országomat a kántól.

Fia úgy érezte, mintha szikla gördülne le a szívéről, noha végigfutott rajta a hideg. A síita fanatikusok szektájának sötét híre volt, de az apja bölcsen cselekszik, amikor bevonja őket ebbe a harcba.

- Mennyit küldesz nekik? - kérdezte halkan.

Az apja a vastag pergamen fölé hajolt, és először nem válaszolt, a szavakat olvasta, amelyeket Abbasz írt.

- Nem volt időm tárgyalni. Kötelezvényt írtam nekik százezer aranypénzről, amelyet a kincstáramból fizetek ki. Ekkora összeget nem utasíthatnak vissza, még akkor sem, ha a kán fejéről van szó.

Dzselauddin tenyere megizzadt ennyi arany gondolatára. Elég egy fényes palota építésére vagy egy város alapítására! Mégsem szólt. Ma éjszaka elveszítette az esélyt, hogy megtörje a mongolokat.

Amikor a sah aláírta a kötelezvényt, Abbasz összetekerte, bőrszíjat csavart rá, ügyesen megcsomózta. Mélyen meghajolt a sah előtt, azután egyedül hagyta apát és fiát.

- Megbízható? - kérdezte Dzselauddin, ahogy a szolga távozott.

- Úgy tűnik, inkább az, mint a saját fiaim! - felelte ingerülten a sah. - Abbasz ismeri az egyik aszaszin családját. Gondoskodik róla, hogy ez eljusson hozzájuk, és ekkor semmi sem menti meg ezt a kutyát, aki oly sok emberem vérét kiontotta.

- Ha a kán holnap meghal, visszafizetik az aranyat ? - kérdezte Dzselauddin. Nem tudta kiverni a fejéből a hatalmas vagyont, amelyet az apja egy pillanat alatt elajándékozott. Érezte, hogy az apja odajön hozzá, és visszafordult a sátor ajtajától.

- Dzselauddin, hacsak Allah meg nem bünteti a kánt a pimaszságáért, holnap nem fog meghalni. Még mindig nem fogtad feli Nem láttad, miközben visszafelé jöttél a sátramba? - Olyan száraz egykedvűséggel beszélt, amit Dzselauddin nem értett. Csak dadogott, mikor válaszolni próbált.

- Látni?... mit? Én...

- A hadam vége - felelte kurtán a sah. - Azok után, amennyi embert elvesztettél ma éjjel, annyink se marad, hogy akár egyetlen tábornokát megállítsuk reggel. Alig harmincezer főre csökkentették a létszámunkat, és még ha ebben a pillanatban betoppanna az otrari helyőrség, akkor is elvesztünk. Most már érted?

Dzselauddin gyomra összerándult a rémülettől. Napokon át harcoltak, a mészárlás rémítő volt, de a csatatér hatalmas, és nem tudta, mekkorák a veszteségek.

- Ilyen sokan haltak meg? - kérdezte végül. - Hogy lehetséges ez?

Az apja fölemelte a kezét, Dzselauddin egy pillanatra azt hitte, hogy meg akarja ütni. Ehelyett a sah megpördült, és fölkapott egy másik pergament, amelyre jelentést írtak.

- Meg akarod számolni őket? - kérdezte. - Száz mérföldön át követtük ki az utunkat holtakkal, és a mongolok még mindig erősek.

Dzselauddin összeszorította a száját. Döntött.

- Akkor hát add át nekem holnapra a parancsnokságot. Vidd nemes testőrségedet, és indulj vissza Buharába és Szamarkandba. Térj vissza tavasszal, friss sereggel, és állj bosszút értem.

A sah dühös arca egy pillanatra megenyhült. Tekintete ellágyult, ahogy legidősebb fiára nézett.

- Sosem kételkedtem a bátorságodban, Dzselauddin.

Kinyújtotta a kezét, megmarkolta a fia tarkóját, egy kurta ölelésre magához húzta. Ahogy elváltak, Ala-ud-Din sóhajtott.

- De nem dobom el az életedet. Velem jössz, és jövőre négyszer ennyi harcossal jövünk vissza, hogy gyökerestül kiirtsuk az istentelen támadókat. Minden embert fölfegyverzek, aki elbírja a kardot, tüzet és vért zúdítunk a fejükre. Addigra az aszaszinok megölik a kánjukat. Ilyen sok aranyért gyorsan cselekszenek.

Dzselauddin meghajtotta a fejét. Kívülről behallatszottak a tábori élet zajai, a sebesültek nyöszörgése.

- Akkor hát ma éjjel távozunk?

A sah nem mutatta, hogy érzékelné a kérdésben a szégyen tüskéjét.

- Gyújtsd össze testvéreidet. A parancsnokságot add át az életben maradt rangidős tisztnek. Mondd neki... - elhallgatott, a szeme a távolba révedt. - Mondd neki, hogy drágán fizettessék meg embereink halálát, ha be akarnak lépni a paradicsomba. Megrettennek, amikor rájönnek, hogy elmentem, de ki kell tartaniuk.

- A mongolok üldözni fognak, apám - felelte Dzselauddin, aki máris az utánpótlást vette számba, amit magukkal kell vinniük. A lehető legkisebb feltűnéssel kell összegyűjtenie apja lovas testőrségét, hogy ne riasszák meg azokat, akik maradnak.

A sah ingerülten legyintett.

- Nyugatnak lovagolunk, hogy távolodjunk tőlük, azután északra és keletre, mihelyt túl leszünk Otraron. A világ hatalmas, fiam. Holnapig azt sem fogják megtudni, hogy elmentünk. Szedd össze, amire szükségünk van, és gyere vissza, ha készen állsz.

- És Otrar? - kérdezte Dzselauddin.

- Otrar elveszett! - A sah valósággal köpte a szavakat. - Inalcsuk hozta ránk a szerencsétlenséget, és ha tehetném, a magam kezével ölném meg a bolondot!

Dzselauddin megérintette a homlokát, ajkát, mellét, és fejet hajtott. Semmivé vált az álma, hogy egy győzelmes sereg élén lovagoljon, de még mindig az apja fia volt. Jönnek még új seregek és új napok. A mongolokkal vívott csata megaláztatásai és borzalma ellenére sem bánta, hogy ilyen sok élet veszett oda az apjáért. Azok a sah emberei voltak, mindegyiknek kötelessége meghalni érte. Ahogy meg is tették, gondolta Dzselauddin.

Gyorsan dolgozott. Nem volt messze a pirkadat, és mire eljön, már messze lesznek a csatától és a mongol felderítőktől,

*

Dzsingisz várakozott a holdfényben. Emberei sötét sorokban álltak mögötte. Kaszar is ott volt, de várakozás közben egyik testvér sem szólt. A felderítők figyelmeztették őket, hogy közeledik az otrari helyőrség. Alig volt idejük, hogy visszaverjék a táborukat ért éjszakai támadást. Dzsingisz átadta a parancsnokságot Szübötejnek, legtehetségesebb tábornokának. Nem számított

rá; hogy hajnal előtt egy szemhunyást is alhatnak, de ez elég megszokott dolog volt a körülötte várakozó harcosoknak. A hús, a sajt és a tüzes fekete ajrag segítségével meg tudták őrizni az erejüket.

A kán félrehajtotta a fejét, mert hangot hallott a homályból. Csettintett, hogy riassza a harcosokat, de ők is hallották. Dzsingiszbe belenyilallt a sajnálat Szamuka és Ho Sza miatt, de ez gyorsan elmúlt. Áldozatuk nélkül csúfos vereséget szenvedett volna tegnap. Jobbra-balra forgatta a fejét, fülelt, hátha ismét hall valamit.

Ez az. Kihúzta a kardját, mire az első sorban álló harcosok leengedték lándzsáik hegyét. Íjat nem hoztak. Szübötej az éjszaka nagy részét azzal töltötte, hogy összeszedette az utolsó nyílvesszőket, és feltöltette a tegzeket, de azok neki kellettek hajnalhasadáskor. Dzsingisz hallotta, hogy elöl lovak haladnak lépésben. Szabad kezével kidörgölte az álmosságot a szeméből. Néha úgy érezte, mintha egész életében ezekkel a sötétbőrű eszelősökkel harcolt volna.

Jelmével együtt választották ki a helyet a várakozásra egy alacsony domb lábánál. Még a holdfényben sem láthatták volna meg, de a felderítői így is egyfolytában mozogtak, leszálltak lovaikról, gyalog futkostak a sötétben, hogy adatokkal lássák el a kánt. Egyikük most felbukkant a kengyelénél. Dzsingisz lehajtotta a fejét, hogy hallja a suttogó szavakat. Felmordult meglepetésében és örömében.

Amikor a felderítő elment, Dzsingisz közelebb léptetett Kaszarhoz.

- Többen vagyunk náluk, öcsém! Szamuka és Ho Sza úgy verekedhettek, akár a tigrisek!

Kaszar komoran bólintott.

- Épp ideje. Belefáradtam, hogy hatalmas seregeik ellen harcoljak. Készen állsz?

Dzsingisz felhorkant.

- Egy örökkévalóságig vártam erre a helyőrségre, öcsém! Hát persze hogy készen állok!

A testvérek szétváltak a sötétben, azután a mongol lovak leszáguldottak a lejtőn. Szemközt jött Otrar helyőrsége, akik délre tartottak a sah táborába. Riadtan megtorpantak a mongol vonalak láttán, de már senki sem menthette meg őket a leengedett lándzsák hegyétől.

*

Ala-ud-Din sah meghúzta a gyeplőszárat, amikor a hegyek visszhangozni kezdték a csatazajt. A holdfényben látta a harcolók távoli foltját, de nem sejtette, mi történik pontosan. Talán az átkozott mongolok támadtak ismét.

Alig négyszáz lovas kíséretében ő és fiai otthagyták a hadat, és nem kímélték az állatokat. Ala-ud-Din kelet felé pillantott, és látta, hogy közeledik a hajnal. A jövőt tervezgette, hogy elfojtsa magában a megbánást. Nem volt könnyű. Azért jött, hogy szétszúzzon egy támadót, ehelyett látta elvérezni a legjobb erőit. A mongolok fáradhatatlan gyilkosok. Alábecsülte őket. Csak az a gondolat vigasztalta, hogy Abbasz el fog lovagolni az aszaszinok erődjébe a hegyek közé. Az árnyékok emberei sosem vallanak kudarcot. Bár látná a kán arcát, amikor a korommal befeketített pengék a testébe szaladnak!

Kökcsü érezte a félelem szagát a táborban. Vastagon állt a meleg éjszakában. Látszott a lámpákon, amelyek minden kereszteződésnél ott lógtak a sátrak útvesztőjében. Az asszonyok és gyermekek féltek a sötéttől, ellenségeket képzeltek maguk köré. Kökcsüt megrészegítette a rettegésük. A nyomorék harcosokkal, Dzsingisz öccsével, Temügével és Jao Suval együtt a nagyon kevés otthon maradt férfi közé tartozott a sok ezer rémült asszony között. Nehéz volt palástolnia izgalmát a kipirult arcok láttán. Az asszonyok tőlük telhetően felkészültek a támadásra, ruhákat tömtek ki száraz fűvel, majd fegyverekkel együtt felkötötték őket a tartalék lovakra. Sokan voltak, akik naponta eljöttek hozzá, mindenüket felajánlották, hogy imádkozzék férjük biztonságos hazatéréséért, Ilyenkor keményen fegyelmezte magát, észben tartotta, hogy a férjek hazatérnek, és megkérdezhetik feleségüket, mit csináltak egyedül. Amikor fiatal asszonyok térdeltek és kántáltak előtte a jurtájában, porban heverő, szánalmas ajándékaik mellett, olykor rátette a kezét a hajukra, és kivörösödött, miközben vezette imáikat.

A legrosszabb Dzsingisz húga, Temülün volt, akinek nyúlánk, hosszú lábú alakjából a bátyja ereje sugárzott. Háromszor járt a sámánnál, hogy védelmet kérjen férjének, Falcsuknak. Harmadszor erős verejtékszaga volt. Kökcsü, akinek agyában éles hangocskák visítottak riadót, ragaszkodott hozzá, hogy varázsigét írjon az asszony bőrére, olyat, amely kiterjed mindazokra, akiket Temülün szeret. Rossz előérzete ellenére is merevedése lett az emléktől. Milyen reménykedve nézett rá! Mennyire hitt neki! Az érzés, hogy most ő

parancsol neki, meggondolatlanná tette a sámánt. Beszélt a leghatalmasabb varázslatról, amely vasként véd az ellenséges kardoktól. Kétségei ellenére sem veszítette el a ravaszságát, és végül maga Temülün könyörgött neki a védelemért. A sámán nehezen palástolt izgalommal bólintott a kérésére.

Temülün levetkőzött, és csupaszon állt előtte, miközben Kökcsü kántált. A sámán emlékezett, hogy reszkettek az ujjai, amikor az asszony lehunyta a szemét, és hagyta, hogy ő birkavérből pókhálót rajzoljon a testére.

Kökcsü megállt emlékeinek kanyargós útján, és elkáromkodta magát. Bolond volt. Temülün először büszkén, nyugodtan, csukott szemmel állt előtte, miközben a sámán ujja vonalakat rajzolt a bőrére. Az asszony hasa és lába megtelt egymásba fonódó, reszketeg piros mintákkal. Kökcsüt annyira megrohanta a kéjvágy, hogy talán túl hangosan vette a levegőt, vagy az asszony meglátta kivörösödött arcát. Megrándult, ha arra gondolt, hogy Temülün megérezhette, amint ő a combjához tapad. Pillái felpattantak, megtört a transz, keresztülnézett a tömjén füstjén, és hirtelen gyanakodni kezdett. A sámán megborzongott, ha eszébe jutott az arca. Éppen a mellén matatott, megjelölte fényes vérrel, amelynek szaga megtöltötte az orrát»

Temülün magára kapta a ruháját, és szélsebesen távozott, noha Kökcsü tiltakozott, hogy a varázslat még nem kész. Az asszony majdnem futott. A sámánnak görcsölt a gyomra, ha arra gondolt, mit merészelt. A férjtől, Palcsuktól nem félt. Kevés ember akadt, aki egyáltalán szólni mert a sámánnal. Őt bizonyosan lerázhatja. Vagy talán nem ő beszél a kán érdekében a szellemekkel, nem ő vezeti győzelemről győzelemre?

Ajkába harapott a gondolatra. Ha Temülün elmondja Dzsingisznek a gyanúját, hogy a sámán keze túlságos meghittséggel matatott a combján és a mellén, akkor nincs a világon az a védelem, ami megmenthetné. Igyekezett meggyőzni magát, hogy az asszony nem tesz ilyet. A nappal hideg fényében beláthatja, hogy semmit nem tud a szellemekről, vagy arról, hogyan kell őket hívni. Talán valamelyik nyomorék férfin is végrehajthatná ugyanezt, és a hír eljutna Temülünhöz. Egy pillanatig komolyan fontolgatta a dolgot, azután ismét a saját kéjsóvárságát átkozta. Az sodort a veszélybe!

Megállt egy keresztúton, és figyelte a két fiatalasszonyt, akik gyeplőszáron vezették a lovukat. Meghajtották a fejüket, miközben elhaladtak a sámán előtt, ő pedig kegyesen üdvözölte őket. A tekintélye töretlen, mondta magának, a

titkai biztonságban vannak. Sok asszony van a táborban, akinek nem jön haza a férje. Válogathat köztük, hogy kit vigasztaljon gyászában.

TIZENHETEDIK FEJEZET

Mielőtt a hajnal pírba borította volna a síkságot, a tíz tümen roncsai otthagyták elhamvadt tüzeiket, és összegyűltek. Egyik sem volt teljes, azokban, amelyekben a legtöbb kár esett, alig pár ezer ember maradt. Azokat, akik túlságosan súlyos sebeket kaptak ahhoz, hogy harcolhassanak, bekötözték, és az ideiglenes táborba vitték, vagy egyszerűen otthagyták őket, hogy társaik között halhassanak meg. Messze voltak a sámánok, akik összevarrhatták és meggyógyíthatták volna őket. Sokan tiszta halált kértek, amit egyetlen kardcsapással és nagy tisztelettel megadtak nekik.

Dzsingisz hallgatta a homályban, ahogy felsorolják a halottakat, és borzongott a síkságon végigfutó szellőtől. Meghajtotta a fejét, amikor olyan főtisztekre került a sor, mint Szamuka és Ho Sza.

Túl sok név volt ahhoz, hogy valamennyit felsorolják: huszonhárom ezren haltak meg, kaptak sebet vagy tűntek el a sah elleni harcokban. Ez volt a legrosszabb névsorolvasás, amit éltében hallott. Súlyos csapást jelentett a nemzetre. Dzsingiszben lassan nőtt a harag, valahányszor keresett egy arcot, és nem látta a sorokban. A sógora, Palcsuk is a holtak között volt, és tudta, hogy tengernyi könny folyik, amikor visszatér a táborba.

Végignézett az alakuló sorokon. A saját tízezres tümenje mellett ott lobogott Kaszar, Kacsun, Dzsebe, Szübötej, Csagatáj, Dzselme és Dzsocsi zászlaja. Parancsot adott, hogy a megsemmisült tümenek katonáival pótolják az elesetteket. Nyolc tümen született újjá a hamvakból. A tizennégy éves fiúk is veteránok lettek. Tudta, hogy nem csalódik bennük.

Lenyúlt, megtapintotta a lábszárát, és elfintorodott. Undorító, nyálkás érzés volt. Előző nap kapta a sebet, de nem emlékezett rá, hogyan történt. Állni nem bírt, de odaköt őt te a lábát a kengyelhez, így lovagolhatott. Katonáinak egy része elvesztette a páncélja egy darabját kardcsapás vagy nyíllövés miatt, tátongó sebeikre piszkos rongyokat csavartak. Mások belázasodtak a sebektől, ömlött róluk a verejték, a szürkületi szellő sem hűthette le őket. Komor dühvel ültek lovukon, várták a világosságot, hogy megpillanthassák az ellenséget. Senki sem aludt az éjszaka, holtfáradtak voltak, de nem engedtek se

fáradtságnak, se gyengeségnek. Valamennyiüknek vesztek oda barátai, rokonai. A harcok napjai kiégettek belőlük mindent, csak az elesettek miatti hideg bosszúvágy maradt.

Amikor elég világos volt, hogy lássanak, Dzsingisz a sah serege felé fordult. A távolban kürtök zendültek, amikor a sah felderítői megpillantották a rájuk várakozó, ellenséges sereget, de az arabok lomhán mozogtak. A mongol had látványa megriasztotta őket. Dzsingisz látta, hogy céltalanul tolonganak, felbomlott a rend.

Kiadta a parancsot az ügetésre. Tümenjei vele együtt indultak el. Az első sorban kétezer ember egyszerre markolta meg lándzsáját. A fáradt, elkínzott izmok görcsösen feszültek. A többiek, ahogy a távolság csökkent, kivonták kardjukat.

Dzsingisz látta, hogy két ember fut az alakuló sorok előtt, és fehér vászonból készült zászlót lobogtat. Vajon meg akarják adni magukat? Nem számít. A kegyelem napjai rég elmúltak. A halottak között sok ismerőse volt, és csak egy választ adhat nekik, csak egy választ helyeselhetnek, ha szellemük még idelát a lenti világba. A fehér zászlós embereket megölték, ahogy elszáguldottak mellettük. Ezt látva a többi arab fojtottan felhördült, és igyekezett felkészülni a támadásra.

Negyven elefántot állítottak az első sorba, de Szübötej parancsot adott az íjászoknak, hogy a lábukat lőjék, amivel megfutamították őket. Eszeveszetten nekirohantak az arab seregnek, és több kárt tettek, mint amennyit a mongol lovasságnak okozhattak volna.

A lándzsák szinte egyszerre találták el a céljukat. Dzsingisz parancsot kiáltott a kürtösöknek. Csagatáj fia jobbról támadt, Dzsocsi balról. Miközben keleten mind magasabbra kúszott a nap, a mongolok nekiláttak a mészárlásnak. Se megállítani, se visszavetni nem lehetett őket.

Csagatáj tümenjét sebessége és vadsága egyenesen bevitte az arab sereg közepébe. A káoszban és lármában nem lehetett visszaparancsolni őket. Dzsocsi emberei elözönlötték a balszárnyat, és halomra vágták a sorokat. Látták, hogy a csatatér másik végén Csagatáj túl mélyre nyomult be a rémült emberek közé, az arab sokaság elnyeléssel fenyegeti őket. Dzsocsi felordított, és embereit lándzsahegyként vezette át az arabok habzó tengerén.

A derékhad első sorai olyan keményen ütköztek Dzsebével és Szübötejjel, hogy véres ívben pattantak vissza. Senki se volt, aki parancsoljon. A

zűrzavarban Csagatáj és Dzsocsi tümenjei átvágtak rajtuk, végül már csak néhány küzdő, ziháló ember választotta el egymástól őket.

Az arabok megtörtek, halálra rémítették őket a kán harcosai. Ezrek dobták el fegyvereiket, és próbáltak menekülni, de a tábornokok nem haboztak. Akik hátat fordítottak, azokat is irgalom nélkül levágták, és délre a sah hada kétségbeesetten vergődő csoportokra zsugorodott. A mészárlás egy pillanatra sem szünetelt. Voltak arabok, akik letérdeltek és sikoltozó hangon imádkoztak, amíg a vágtázó ellenség le nem vágta a fejüket. Hentesmunka volt, de a mongolok szívesen végezték. Sokan eltörték a kardjukat, akkorákat csaptak vele, úgyhogy a földön heverő görbe szablyákat kellett használniuk. Lándzsák döfték át azokat, akik túlságosan elkábultak ahhoz, hogy félrehúzódjanak előlük.

Végül már csak pár százan maradtak. Nem volt fegyverük, és magasba emelt kezükkel mutatták üres tenyerüket. Dzsingisz egy utolsó parancsot vakkantott, és a lándzsások sora felgyorsult. Az arabok riadtan felkiáltottak, azután elnémultak, ahogy a lovasok keresztülvágtak köztük. Utána majd visszatértek, leugrottak a lovukról, és miszlikbe vagdalták a holtakat, amíg ki nem ürült belőlük a harag és a gyűlölet.

A mongol tümenek nem ültek diadalünnepet. Az arab sereg pitymallat óta nem harcolt, és noha a gyilkolás vad örömet okozott, nem volt benne több dicsőség, mint egy körvadászatban.

A föld felpuhult a vértől, a harcosok kifosztották a halottakat, levágták az ujjukat a gyűrűikért, lehúzták róluk a csizmát vagy a meleg ruhát. Felhőkben dongtak körülöttük a legyek, a mongolok kénytelenek voltak csapkodással elzavarni őket a szemekről és a szájakról. A zümmögő rovarok vígan mászkáltak a halottakon, amelyek a nagy melegben máris bomlani kezdtek.

Dzsingisz összehívta tábornokait, akik véresen, elnyűtten, de elégedetten gyűltek köré.

- Hol van a sah? - kérdezte mindegyiktől. Találtak selyemsátrakkal megrakott tevéket, Dzsebe emberei pedig fölfedeztek egy láda ékszert. A felét máris elcsereberélték vagy elkockázták.

Amikor Dzsingisz megkérdezte Szübötejt, a tábornok elgondolkodva csóválta a fejét.

- A lovasai eltűntek, kán uram - felelt. - Egyet sem láttam.

Dzsingisz elkáromkodta magát. Eltűnt a fáradtsága.

- Küldj felderítőket utána, hogy keressék meg a nyomát! El akarom kapni!

A felderítők, akik ezt hallották, visszaugrottak a nyeregbe, és elvágtattak. Dzsingisz tovább fortyogott.

- Ha éjjel távozott, akkor csaknem egy napot nyert. Nem menekülhet! Az arab kereskedők ennél ötször nagyobb hadakat emlegetnek. Küldjétek embereiteket a felderítők után! Semmi sem fontosabb most ennél, semmi!

Lovasok indultak minden irányban. Nem sokkal később vágtában megérkezett Dzsocsi tümenjének két embere. Dzsingisz meghallgatta a jelentésüket és elsápadt.

- Szübötej! Lovasok tartanak kelet felé! - mondta.

Szübötej megmerevedett.

- A városai dél felé vannak - mondta. - Megkerül minket. Elindulhatok, hogy megvédjem a tábort?

Dzsingisz káromkodott egyet az orra alatt.

- Nem. Fogd a tümenedet, és indulj a sah után. Ha elér egy várost és erősítéshez jut, akkor nekünk végünk.

Dzsebe ott állt a kán mellett, amikor az kiadta a parancsot. Látta a sah seregét, amikor fényes és erős volt. Szübötej felé fordult és fölemelte a fejét.

- Kán uram engedelmével veled tartok - mondta.

Dzsingisz intett, Szübötej bólintott, és megsarkantyúzta a lovát. Parancsot kiáltott a hozzá legközelebbi tiszteknek, de annyi időre sem állt meg, amíg elrohantak, hogy összeszedjék az Ifjú Farkasokat.

Ahogy elterjedt a hír, Dzsocsi odarúgtatott az apjához. Megállította az állatot, mélyen meghajolt a nyeregben.

- Veszélyben van a tábor? - kérdezte.

Dzsingisz ránézett fakó szemével az ifjú tábornokra. Látta a lóra terített tigrisbőrt. Mindnyájuknak ott volt a családja a táborban, ennek ellenére felbőszült. Az ő parancsára maradtak védtelenül! De ha nem volt választása!

- Elküldtem Dzsebét és Szübötejt, hogy kapja el a sahot - felelte végül.

- Jó emberek, a legjobbak - mondta Dzsocsi. Apja arca fagyos volt, de ő csak folytatta. Az anyja járt az eszében. - Elvihetem a tüment, hogy idehozzam a családokat?

Dzsingisz kelletlenül töprengett. A tábor alig egynapi lovaglás Otrartól. Nem tetszett neki, hogy Dzsocsi vigye meg a diadal hírét az asszonyoknak és a

gyermekeknek. Semmi kétség, ez a suhanc máris arról képzeleg, hogy hősként érkezik meg. Dzsingisz gyomra összerándult erre a gondolatra.

- Rád Otrarnál van szükség - mondta. - Továbbítsd a parancsot Csagatájnak

Látta, hogy Dzsocsi szemében megvillan a düh. Előrehajolt nyergében, keze a kardja markolatára siklott. De ettől is csak dühösebb lett, mert a farkasfejes kard Dzsocsi övén lógott. Dzsocsi azonnal helyrehozta a hibát. Meghajtotta a fejét, és elügetett, hogy beszéljen öccsével.

Csagatájt ifjú harcosok állták körül, akik őt ünnepelték. Először észre sem vette, hogy Dzsocsi közeledik, éppen valami megjegyzésen nevetett. Aztán meglátta és megmerevedett. A mellette álló harcosok félrehúzódtak, Dzsocsi az ellenséges tekintetek kereszttüzében lovagolt feléje.

Nem üdvözölték egymást. Dzsocsi a tigris merev szőrét babrálta a nyeregkápa mellett. Csagatáj a fél szemöldökét felvonva várta, hogy Dzsocsi megszólaljon. Kísérői pukkadoztak.

- Vidd vissza a tümenedet a táborba, és hozd le őket Otrar környékére - mondta Dzsocsi, amikor beleunt a játékba. Csagatáj elkomorodott. Nem akart asszonyokat és gyermekeket pátyolgatni, amikor Otrar reszketve várja, hogy felbukkanjanak a látóhatáron.

- Ki parancsolja ezt? - vágott vissza. - Kinek van erre joga?

- Dzsingisz - felelte Dzsocsi, és megfordította a lovát, hogy távozzon.

- Mondod te, de ki hallgat oda, amikor egy erőszakból lett fattyú beszél?

Azért mondta ezt, mert tudta, hogy a saját emberei veszik körül, akik elvárnak tőle egy effajta epés mondást, amelyet aztán élvezettel ismételgethetnek a tábortűz mellett. Dzsocsi megmerevedett a nyeregben. Ott kellett volna hagynia a vigyorgó ostobákat, de a világon semmi sem tudta olyan könnyen feldühíteni, mint öccsének nyegle pimaszsága.

- Talán úgy véli, öcsém, hogy miután letérdeltél előttem, épp megfelelő társaság leszel az asszonyoknak - felelte. - Nem olvashatok a gondolataiban.

Görcsös mosollyal indította el a lovát. Noha fegyveresek voltak mögötte, nem adta meg nekik azt az elégtételt, hogy ügetni kezdjen.

Hirtelen patadobogást hallott. Keze ösztönszerűen megragadta a farkasfejes markolatot, aztán elengedte. Nem húzhat kardot Csagatájra ennyi tanú előtt. Az a végét jelentené.

Olyan egykedvűen nézett hátra, ahogy csak tudott. Csagatáj gyorsan csökkentette a távolságot, nyomában hívei ügettek. Öccse arca lángolt a

haragtól. Dzsocsinak annyi ideje volt, hogy kinyissa a száját, és Csagatáj már rá is vetette magát, és lerántotta a nyeregből.

Ahogy földet értek, Dzsocsi elveszítette az önuralmát, és ütött, de nem talált. Szétváltak, mindketten fölugrottak, a szemükben gyilkos düh égett. A megszokás még így is olyan erős volt, hogy egyikük sem fogott kardot. Csagatáj ököllel támadt Dzsocsira, aki akkorát rúgott öccse lába közé, amekkorát bírt.

Csagatáj kínjában összerogyott, de olyannyira égette a düh, hogy Dzsocsi megdöbbenésére föltápászkodott és tántorogva ismét támadt. Addigra társai is leszálltak a lovaikról, és szétválasztották a két tábornokot. Dzsocsi megtörölte véres orrát, és megvetően odaköpött Csagatáj lába elé. Észrevette, hogy öccse nyugalmat erőltet magára, és csupán ekkor vette észre Dzsingiszt.

A kán fakó volt a haragtól. Ahogy a tekintete találkozott Dzsocsiéval, oldalba rúgta a lovát, és közelebb jött. Egyetlen harcos sem mert ránézni, megfagytak a jelenlétében. A családok között legendák jártak a kán ingerlékenységéről, és a legfiatalabbak is rádöbbentek, hogy az életük egy szón vagy egy mozdulaton múlik.

Csagatáj volt az egyetlen, akiről lepergett haragja. Ahogy az apja közelebb jött, előrelépett, és megpróbálta visszakézzel arcul ütni a bátyját. Dzsocsi ösztönszerűen lebukott, de elvesztette az egyensúlyát. Amikor még az apja is a lapockái közé rúgott, Dzsocsi hasra esett.

Ezt látva Csagatáj is megtorpant, noha a gúnyos vigyor ottmaradt az arcán. Dzsingisz lassan leszállt a lováról. Keze görcsösen markolta a szárat, míg meg nem parancsolta az ujjainak, hogy ellazuljanak.

Amikor a fiaihoz fordult, annyira látszott rajta a düh, hogy Csagatáj hátrált egy lépést. De ez nem volt elég. Dzsingisz a mellére tette a kezét, és megtaszította, hogy Dzsocsi mellé essék a földre.

- Még mindig gyermekek vagytok? - kérdezte. Reszketett az indulattól, hogy ezek a fiatal bolondok merészelnek egymással verekedni az embereik szeme láttára. Legszívesebben bottal vert volna észt beléjük, de önuralmának utolsó foszlánya visszatartotta. Ha eltángálja a fiait, soha többé nem tisztelik őket a harcosok. Holtukig követné őket a sunyi pusmogás.

Sem Dzsocsi, sem Csagatáj nem válaszolt. Végre ráébredtek a fenyegető veszélyre, és inkább hallgattak.

- Hogyan parancsolhattok…? - Abbahagyta, mielőtt mindkettejüket végképp elintézte volna, a szája némán mozgott. Kacsun lóhalálában jött,

mihelyt meghallotta a hírt, és közeledése lehetővé tette, hogy a kánnak ne kelljen néznie a fiait.

- Te mit tennél két ilyen bolonddal, mint ezek itt? - kérdezte Kacsuntól. - Még mindig nyakunkon az ellenség, a táborunk veszélyben, ezek meg verekszenek, mint a kölykök.

A szeme némán könyörgött Kacsunnak, hogy találjon valami büntetést, amely nem végez velük. Ha egyedül Dzsocsi lett volna a hibás, elrendelte volna a kivégzését, de látta, hogy Csagatáj ugrott át a lováról, ő rántotta le a porba a bátyját.

Kacsun arca szigorú volt, de megértette a kán problémáját.

- Otrar csaknem húszmérföldnyire van, kán uram. Én elküldeném őket, érjenek oda gyalog, még sötétedés előtt. - Fölnézett a napra, megbecsülte az időt. - Ha nem képesek, akkor talán nem is elég erősek a vezetéshez.

Dzsingisz lassan kifújta a levegőt. Megkönnyebbült, noha nem mutatta. Ez jó lesz. A nap kegyetlen, egy ilyen futás megöl egy embert, de ezek itt fiatalok, erősek, ez megfelel nekik büntetésül.

- Ott leszek, és figyelem, ahogy megérkeztek! - mondta a két bambán bámuló fiúnak. Csagatáj gyilkosán meredt Kacsunra, de ahogy kinyitotta a száját, hogy tiltakozzon, Dzsingisz lenyúlt, és egyetlen sima mozdulattal talpra állította. Ökle épp ott volt Csatagáj álla alatt, miközben folytatta:

- Le a páncélt, és indulás! Ha meglátom, hogy még egyszer verekedtek, Ögödej lesz az utódom. Világosi

Mindkét testvér bólintott. Dzsingisz vas villaszemmel nézett Dzsocsira. Netán azt képzeli, hogy neki is címezte a szavait? Ismét fellobbant a haragja, de Kacsun szándékosan ezt a pillanatot választotta, hogy felsorakoztassa az Otrarba induló embereket, és Dzsingisz elengedte Csagatájt.

Azok miatt, akik hallhatták és ezerszer ismételhették ezeket a szavakat, Kacsun mosolyt kényszerített az arcára, miközben Dzsocsi és Csagatáj futni kezdett a kegyetlen hőségben.

- Emlékszem, amikor kölykök voltunk, te nyertél meg egy ilyen versenyt.

Dzsingisz ingerülten rázta a fejét.

- Mit számít az? Régen volt. Kaszar vigye vissza a családokat Otrarhoz. Adósságaim vannak, amiket ott kell törlesztenem.

*

Mohammed Ala-ud-Din sah megállította a lovát, mikor meglátta a mongol tábor főzőtüzeinek vékony füstjeit. Lassan lovagolt kelet felé, sok mérföldet tett meg azóta, hogy szürkülni kezdett az ég. Ahogy az emelkedő nap felszívta a reggeli párát, kirajzolódtak a mongol családok piszkos jurtái. A sah egy pillanatig megsemmisítő vágyat érzett, hogy karddal a kézben berontson a nők és gyermekek közé. Ha tudta volna, hogy a kán ilyen védtelenül hagyta őket, ideküld húszezer embert, hogy öljék meg őket egy szálig! Ökölbe szorította a kezét tehetetlen haragjában. A fény erősödött. Harcosok csoportosultak a tábor szélén, lovaik fűcsomókat keresgélve, békésen szimatolták a poros földet. Ez egyszer még az átkozott mongol őrszemek kürtjei sem szóltak.

Vicsorogva elfordult a tábortól. Ezek a mongolok olyan szaporák, akár a tetvek, és neki csak ez a négyszáz értékes harcosa van, akik megvédjék. A nap egyre magasabbra kúszott, az őrök hamarosan meglátják őket.

Egyik embere kiáltott valamit. A sah odanézett. A nappal megmutatta, amit az árnyékok elrejtettek. Ala-ud-Din elvigyorodott, rögtön felderült a kedve. A harcosok szalmabábuk voltak, amelyeket a lovakra kötöttek. Erőltette a szemét, de egyetlen fegyverest sem látott az erősödő fényben. Körülötte szájról szájra járt a hír, a nemes ifjak nevettek, mutogattak, és máris meglazították kardjukat a hüvelyben. Valamennyien vettek már részt büntetőexpedíciókban az adófizetéssel késlekedő falvak ellen. Az ilyen helyeken jól lehet mulatni, és erősen élt bennük a bosszúvágy.

Dzselauddin nem nevetett együtt velük, míg odalovagolt az apjához.

- Azt akarod, hogy az embereid fél napot elvesztegessenek itt, amikor olyan közel vannak ellenségeink?

Válaszul az apja kivonta görbe kardját. A napra pillantott.

- Dzselauddin, ennek a kánnak meg kell tanulnia, hogy ára van a pimaszságának. Öljétek meg a gyermekeket, és égessetek föl mindent, amit csak tudtok.

TIZENNYOLCADIK FEJEZET

Csakahaj lassan, szinte szertartásosan tekert a kezére egy selyemcsíkot, majd hozzákötötte egy hosszú tőr markolatához. Börte figyelmeztette, hogy vigyázzon a becsapódásnál, egy asszony megsértheti a kezét, ha nincsen bebugyolálva, vagy izzad a tenyere, és megcsúszik a markolaton. Megnyugtatta

a mozdulatok lánca, ahogy a selymet az ujjai köré csavarta, és egyik végét a fogai közé szorította, hogy megcsomózza, míg kinézett a jurták között a sah lovasaira. A gyomrát görcsbe húzó rettegésen nem tudott úrrá lenni.

Börtével és Höelünnel együtt minden tőlük telhetőt megtettek, hogy felkészítsék a tábort. Nem sok figyelmeztetést kaptak, a bonyolultabb csapdák még nem készültek el. Legalább fegyvereik voltak. Csakahaj elmormolt egy buddhista halotti imát. A reggel hideg volt, noha a levegő nyomasztónak tűnt, és újabb forró nap ígérkezett. Amennyire tudta, elrejtette gyermekeit a jurtában. Halálos csendben feküdtek a takarók vastag halma alatt.

Vannak dolgok, amelyek a sorsra tartoznak. Az indiai buddhisták karmának nevezik. Talán minden asszonyt és gyermeket megölnek ezen a napon. Nem tudhatta. Nem kívánt mást, csak hogy előbb ő ölhessen meg valakit, teljesítve kötelességét férjével és gyermekeivel szemben.

Selyembe burkolt keze reszketett, ahogy fölemelte a pengét, de élvezte, hogy fegyvert markol, és ez erőt adott neki.

Tudta, hogy Dzsingisz bosszút áll érte. Már amennyiben őt is meg nem ölik. Ezt a gondolatot igyekezett azonnal elfojtani, ahogy felötlött benne. Hogyan juthattak el az arabok a táborig, ha nem egy halott nemzet és a férje tetemén át? Ha Dzsingisz még élne, bizonyára a hegyeket is megmozgatná, hogy megvédje a tábort. Egy mongolnak a család minden. De a kánnak még sincs nyoma a látóhatáron, és Csakahaj a kétségbeesésével küzdve kereste a nyugalmat, amely hol felvillant előtte, hol eltűnt.

Végül mély lélegzetet vett, és érezte, hogy a szíve visszatér a lassú, kitartó ütemhez. A lába különös módon hideg volt, mintha a vér kihűlt volna az ereiben. A lovasok a sátorváros felé ügettek. Az élet csak egy nyugtalan, lázas álom, rövid lélegzetvétel két hosszabb alvás között. Majd újra fölébred, és újjászületik az emlékezet kínja nélkül. Ez legalább áldás.

*

A mongol pónik idegesen mocorogtak, ahogy a sah ellovagolt köztük az embereivel. Látta, hogy hullámok futnak végig az állatok sokaságán, és rossz előérzete támadt a különös csendben. A többiekre nézett, hogy ők is érzik-e a veszélyt, de azok a nyeregben előrehajolva, semmivel sem törődve mohón várták a vadászat kezdetét.

Előttük lomhán nyúlt a magasba a tüzek füstje. Máris melegedett az idő, az első jurtáknál a sah érezte, hogy verejték fut le a hátán. Testőrei széles vonalba fejlődtek, ahogy belovagoltak az útvesztőbe. A sah idegei megfeszültek. A mongolok otthonai elég magasak voltak ahhoz, hogy bármit elrejtsenek, ami mögöttük volt. Még egy lovas sem láthatta, mi van a következő sátor mögött, és ez elbizonytalanította Ala-ud-Dint.

A tábor üresnek tűnt. Ha nem látja a tüzek füstjét, azt gondolhatta volna, hogy kihalt. Az volt a szándéka, hogy egyetlen nagy lendülettel keresztülvág rajta, és mindenkit megöl, aki az útjába kerül. De az utak és utcák kihaltak voltak, és az arab lovak mind mélyebbre hatoltak anélkül, hogy egyetlen lelket láttak volna. Fent a magasban sas körözött, a feje jobbra-balra mozdult, mintha zsákmányt keresne.

A sah nem érzékelte a mongol tábor méreteit. Talán húszezer jurta állt ezen a helyen, de több is lehetett: valóságos város született a semmiből a vadon közepén. A közeli folyó partját foglalták el, Ala-ud-Din mentében látta, hogy faállványokra kötve halak száradnak a víz mellett. Még a legyek is csöndesek voltak. Vállat vont, igyekezett nem törődni rosszkedvével. Néhány embere máris leszállt, hogy bemenjen a jurtákba. Hallotta, amint az idősebbek arról beszélnek egymás között, hogy a gyerekeket kell megfenyegetni, attól majd kezesebbek lesznek az asszonyok. A sah bosszankodva sóhajtott. Talán Dzselauddinnak volt igaza. Ha egyszer bemennek a jurták közé, oda a délelőtt. A mongolok nem lehetnek messze, és neki nem állt szándékában ezen a sivár helyen elfogatni magát. Először kívánta azt, hogy bár elmentek volna a tábor mellett.

Fiának egyik barátja lehajolt, hogy belökje az egyik jurta ajtaját. Széles válla szinte be sem fért. Az arab bedugta szakállas arcát a nyílásba, és hunyorogva kémlelte a sötétet. Ala-ud-Din pislogott, amikor a testőr hirtelen összerándult, és a lábai úgy reszkettek, mintha görcsöt kapott volna. A sah döbbenten látta, hogy térdre esik, és vonagló testtel eldől a sátor mellett.

Ala-ud-Din éppen levegőt vett, hogy parancsot adjon, amikor mozdult valami a szeme sarkában. Egy asszony osont feléje. A sah kardjának a hegye az arcát érte, felhasította az állkapcsát, kitörte a fogait. A nő visszatántorodott, a szájából patakzott a vér, azután előreugrott, és tőrt döfött az elszörnyedt Ala-ud-Din combjába. A második csapás szépen leválasztotta a fejét a nyakáról. A nyugalom darabokra hullott, kitört a zűrzavar.

A jurták ajtói kivágódtak, és a testőrök máris az életükért küzdöttek. Sebének fájdalmával mit sem törődve a sah megfordította lovát, félresöpört vele egy asszonyt és egy kisfiút, akik súlyos késekkel hadonászva, üvöltve rohantak rá. Emberei, veterán lovasok, megszokták, hogy állataikkal védekezzenek a gyalogság ellen, de a mongol asszonyok mintha nem féltek volna a haláltól. Odarohantak, megdöfték a lovakat vagy a lovasok lábát, mielőtt eltűntek a legközelebbi jurta mögött. Ala-ud-Din nem egyet látott, akit levágtak, de feltápászkodtak, mielőtt elérte volna őket a halál, és utolsó lélegzetükkel beleszúrták a pengéjüket valakibe.

Alig egy perc múlva négyszáz fős testőrsége minden egyes tagjának több, néha négy-öt asszonnyal kellett küzdenie egyszerre. A lovak táncoltak, mert a farukat hasogatták a kések, a férfiak felordítottak félelmükben, mert lerántották a lóról, és összeszurkálták őket.

Az arab testőrök mégsem veszítették el a fejüket. Több mint felük csak lovagolt, nem törődve a sah védelmével, a többiek alakzatot vettek föl, amelyben minden ember figyelt a másikra. Minden jurta mellől asszonyok támadtak rájuk, előbukkantak, aztán eltűntek, akár a kísértetek. A sah érezte, hogy bekerítették, de nem menekülhetett, különben a kán közhírré tette volna, hogy Ala-ud-Dint nők és gyermekek futamították meg. Az egyik jurta összeomlott, amikor egy ló keresztültört rajta, és a sah látta, hogy egy vaskályha széttörik. Parancsot adott szolgájának, és mohón figyelte, ahogy Abbasz letép egy széles nemezcsíkot, és meggyújtja a szétszóródott parázson.

A támadások vadabbak lettek, de a sah emberei addigra belejöttek a ritmusba. Ala-ud-Din észrevette, hogy néhány hibbant leszáll a lováról, mert meg akartak erőszakolni egy fiatal- asszonyt. Dühösen rájuk rontott, a lovával lökdöste félre őket.

- Elment az eszetek? - bömbölte. - Föl! Föl! Gyújtsátok föl a sátrakat!

Látva uruk dühét, a testőrök elvágták a viaskodó asszony torkát, és szégyenkezve fölálltak. Abbasz már felgyújtott egy jurtát. A legközelebb álló testőrök elkapkodták a lángoló szövetdarabokat, és olyan messzire lovagoltak velük, amennyire bírtak, terjesztve a rémületet. Ala-ud-Din köhögött a szürke füsttől, de föllelkesítette a gondolat, hogy amikor a kán ideér, nem talál mást, csak hamut és hideg holtakat.

Dzselauddin vette először észre a futó fiúkat. A folyóparti jurták között cikáztak, ide-oda kanyarogva az ösvényeken, de egyre közelebb. Dzselauddin

sok száz kötésig meztelen, lobogó hajú ördögfiókát látott. Idegesen nyelt egyet, amikor meglátta, hogy íjak vannak náluk, akár az apjuknál. Volt annyi ideje, hogy figyelmeztetően kiáltson embereinek azok pedig fölemelték pajzsukat, és vágtában indultak a sátrak között az új veszély felé.

A mongol fiúk nem hátráltak a feléjük mennydörgő arabok elől. Dzselauddin hallotta, hogy egy éles hang parancsot kiált. Az íjak meghajoltak, és nyilak szálltak a könnyű szélben.

Dzselauddin elkáromkodta magát, amikor látta, hogy néhány embere eldől, de nem voltak sokan. A fiúk éppen olyan pontosan lőttek, mint a felnőttek, de nem volt annyi erejük, hogy nyílvesszőjük átüsse a páncélt. Csak akkor voltak halálosak, ha eltalálták valakinek a torkát, márpedig erre volt esély. Ahogy Dzselauddin közelebb ért, a fiúk szétszóródtak, és eltűntek a labirintusban. Káromkodott, mert a város úgy épült, hogy a mongoloknak elég volt egyetlen sarkon befordulni, és máris nyomuk veszett. Talán éppen ezzel a szándékkal építették ilyenre a táborukat.

Dzselauddin vágtatva megkerült egy jurtát, és három összebújó fiút talált mögötte. Ketten rálőttek, ahogy meglátták, de a nyilak messze elkerülték. A harmadik várt egy szívverésnyit, és éppen akkor lőtte ki nyilát, amikor Dzselauddin lova nekiment, összezúzta a bordáit és félrelökte. Dzselauddin felordított fájdalmában, és hitetlenül nézett a nyílvesszőre, amely végighasította a combján a bőrt. Nem volt súlyos sérülés, de azért dühöngött. Kitépte a sebből a vesszőt, kardot rántott, és megölte a két döbbent fiúcskát, mielőtt bármit tehettek volna. Újabb nyíl zúgott el a feje mellett, de mire megfordította a lovát, senkit sem látott.

A távolban vastagon emelkedett föl a füst, ahogy az apja emberei gyújtogattak. A szikrák majd átszállnak a szomszédos jurtákra, és beleégnek a száraz nemezbe. Dzselauddin egyes- egyedül volt, mégis mindenfelé mozgást érzékelt maga körül. Apró korában eltévedt egy aranyló gabonatáblában, ahol a kalászok magasabbak voltak nála. Hallotta a patkányok surranását. Felébredt benne a régi rettegés. Nem bírt egyedül maradni olyan helyen, ahol veszély ólálkodik. De már nem kisfiú. Kihívóan beleordított a semmibe, és vágtatva indult el a legközelebbi ösvényen, az apja és a legvastagabb füstoszlop felé.

A sah emberei több száz mongol nőt öltek meg, de azok csak jöttek és meghaltak. Egyre kevesebbnek sikerült megvéreznie a testőröket most, hogy számítottak rájuk. Ala-ud-Din elhűlt a vadságuktól. Éppen olyan dühvel

támadtak, mint a férfiak, amikor szétverték az ő seregét. A kardja véres volt, és izzott benne a vágy, hogy megbüntesse őket. Beszívta a sűrű füstöt, egy pillanatig fuldokolt, közben élvezte a pusztulást, ahogy a tűz egyik jurtáról a másikra terjed. A tábor közepe lángolt, és emberei új taktikát alakítottak ki. Amint meglátták, hogy egy mongol otthon ég, az ajtó előtt várták, amíg a lakók kimenekülnek. Néha a mongol asszonyok és gyerekek kivágták magukat hátul a nemezfalon át, de egyre többet mészároltak le, ahogy kirohantak a lovon ülő fegyveresek közé. Néhányan már égtek, és úgy döntöttek, inkább haljanak meg kardtól, mint tűzben.

*

Csakahaj mezítláb rohant egy katona felé, aki háttal volt neki. Az arab ló hatalmasnak rémlett, lovasa annyival föléje magasodott az asszonynak, hogy Csakahaj nem tudta, miként sebezhetné meg. A lángok ropogása elnyelte léptei neszét, ahogy futott a füvön. A katona még mindig nem fordult meg, egy másiknak kiabált, Csakahaj látta, hogy fekete bőrzubbonyt visel, valamilyen fekete fémmel díszítve. A világ lelassult, amikor az asszony a ló farához ért, és az arab megérezte. Úgy kezdett fordulni, mintha álmában mozogna. Csakahaj meglátta húsának csíkját a derekánál, az öv és a bőrpáncél között. Habozás nélkül odaugrott, fölfelé döfött a pengével, ahogy Börte mutatta. A szúrás végigborzongott a karján. Az arabnak elakadt a lélegzete, a feje hátracsuklott, az égre bámult. Csakahaj visszarántotta a pengét, de az beleakadt a húsba. Őrjöngve cibálta, és nem mert fölnézni az arabra, aki fölemelte a kardját, hogy megölje.

A penge kiszabadult, az asszony hanyatt esett, a karját elborította a vér. Az arab megroskadt, és épp a közelébe zuhant. Egy pillanatra találkozott a tekintetük. Csakahaj fejvesztetten ismét döfött, de a férfi addigra halott volt.

Fölállt, lihegett. Sötét öröm töltötte el. Haljanak meg mind, forduljon ki a belük, hólyagjuk sötétítse be a földet! Patadobogást hallott, kábán nézett föl. Egy másik arab mén közeledett, hogy letapossa. Nem tudott időben mozdulni, az ölést követő ujjongás elhagyta, végtelen fáradtságnak adta át a helyét.

Mivel szemben állt az arab katonával, előbb látta meg Jao Sut, mint az őt. A buddhista pap elsuhant a ló előtt, és egy súlyos bunkóval eltalálta az egyik mellső lábát. Csakahaj hallotta a reccsenést, az állat a földhöz vágódott. Az

asszony kábán nézte, ahogy a hátára fordul, és összezúzza a lovasát. Csakahaj mereven bámulta a rugdalózó lábakat, és látta, hogy az egyik csúnyán elferdült. Erezte, hogy Jao Su két jurta közé rántja, azután eszméletre tért, és öklendezni kezdett.

A kis szerzetes olyan hirtelen mozdulatokkal forgatta a fejét, mint egy madár. Kereste a következő fenyegetést. Észrevette, hogy Csakahaj rámered, de csak bólintott neki, és üdvözlésre emelte a botját.

- Köszönöm - mondta az asszony, és meghajtotta a fejét. Meg fogja jutalmazni, ha ezt túlélik. Dzsingisz az egész nemzet előtt részesíti tiszteletben.

- Gyere velem! - mondta a szerzetes. Könnyedén megérintette az asszony vállát, majd vezetni kezdte a jurták útvesztőjében, távol a tűztől.

Csakahaj nézte selyembe burkolt jobbján a vérfoltot. Elégedett volt. Dzsingisz büszke lesz rá, ha még él.

*

Ala-ud-Din arra fordította a fejét, amerről kurta, kemény hangokat hallott. Nem értette a szavakat, csak azt, hogy férfiak jönnek. Gyomra görcsölni kezdett a pániktól, hogy a kán máris megtalálta a nyomát. Új parancsokat ordított embereinek, hogy hagyják a jurtákat, szálljanak szembe az ellenséggel. Sokan belefeledkeztek a pusztítás orgiájába, arcukon vad, fanatikus őrület ült. De a visszafelé száguldó Dzselauddin meghallotta, és két másik fia is addig ismételgette a parancsokat, amíg be nem rekedtek az ordítástól.

A füst sűrű volt, Ala-ud-Din először semmit nem látott, semmit nem hallott a közeledő patadobogáson kívül. A tábor visszhangzott a dübörgéstől, a sah szája kiszáradt. Bizonyára ezrek jönnek a fejéért!

A füstből lovak vágtattak elő, futás közben tisztán látszott a szemük fehére. Nem ült ember rajtuk, de ezen a szűk helyen nem tudtak megállni a sah emberei miatt. Dzselauddin és Ala-ud-Din elég gyorsak voltak, hogy egy jurta mögé szökkenjenek, de a többiek késlekedtek. A lovak úgy száguldottak át a táboron, akár egy megáradt folyó a gátak mögül. Sok testőrt fellöktek és eltapostak.

A mongol lovak mögött jöttek a nyomorék férfiak. Ala-ud-Din hallotta a férfiak csatakiáltását. Volt köztük öreg és fiatal, soknak hiányzott a keze vagy a lába. Egyikük odafordult, hogy megölje a sahot, és Ala-ud-Din látta, hogy csak

egy dorongot tart a bal kezében. Jobbja nem volt. Gyorsan meghalt Dzselauddin kardjától, de néhányan íjat feszítettek, és a sah megborzongott a nyílvesszők süvítésétől. Túl sokszor hallotta ezt a hangot az elmúlt hónapban.

A vér és tűz szaga betöltötte a levegőt. Már olyan sűrű volt, hogy be sem lehetett szívni, mert mind több jurta kapott lángra. Ala-ud-Din a tisztjeit kereste, de valamennyien harcban álltak. Érezte, hogy körülvették, de tehetetlen volt a jurták fojtogató útvesztődében.

- Hozzám! A sahotokhoz! Hozzám! - bömbölte, és a lova véknyába nyomta a sarkát. Alig bírt megmaradni az állat hátán. Elengedte, és az állat úgy vágtatott át a táboron, mint a nyíl.

Dzselauddin megismételte a parancsot, és a túlélők követték. Ugyanúgy megkönnyebbültek, mint az uruk, hogy nem kell tovább küzdeniük. A sah vakon vágtatott, majd fölállt a kengyelben, valami jelet keresett, hogy jó irányba megy-e. Merre van a folyóé Odaadta volna a második fiát egy elefánt hátáért, hogy lássa, merre kell tartania. Miközben testőrei kivágták magukat a tomboló lovak és nyomorék harcosok közül, gyerekeket látott, fiúkat-lányokat vegyesen, akik kétoldalt rohantak a jurták között. Nyilak és kések hullottak embereire, de senki nem esett el, ő pedig meg sem állt, amíg meg nem látta a folyót.

Nem volt ideje gázlót keresni. Belecsobbant a dermesztően hideg folyóba, széles vízpászmákat lövellve a magasba. Hála Allahnak, hogy nem túl mély, gondolta, miközben a lova a túlsó part felé úszott. Csaknem kiesett a nyeregből, amíg az állat fölvergődött a víztől simára nyaldosott, sáros agyagon.

Végül szilárd talajt érzett maga alatt. Ott megpihent, és visszanézett az égő táborra.

*

Kökcsü egy jurta árnyékában lapult, amikor az arabok elszáguldottak mellette anélkül, hogy észrevették volna. A nyomorék harcosok torokhangú kiáltásokkal üldözték őket. Ijesztő volt rájuk nézni. Kökcsü sokuk sebét kezelte, végtagokat vágott le sikoltozó emberekről, akik tehetetlenek voltak, mint a csecsemők, de azoknak, akik életben maradtak, nem maradt vesztenivalójuk. Emberek, akik már nem tudtak járni, még képesek voltak lovagolni, és sokan szívesen adták oda az életüket, tudva, hogy sosem lesz

többé lehetőségük a kánért harcolni. Látott valakit, akinek térdből hiányzott a jobb lába. Nehezen maradt fent a lovon, de amikor az arabok lelassítottak a keskeny ösvényen, utolérte az egyik sereghajtót, rávetette magát, és lerántotta a földre. Kökcsü mellé zuhantak, és a sámán látta, hogy a harcos segítségért könyörögve néz rá.

Hátrált, noha közben idegesen babrált a késén. A földön fekvő arab egy kést döfött a harcos oldalába, és dühödten hasogatta. A férfi mégis tovább küzdött. Karjai vaskeménnyé izmosodtak azóta, hogy a lábát elveszítette. Megmarkolta az arab torkát, görcsösen szorította, összezúzta a gégéjét. Az arab fuldoklott, bíborvörös arccal, őrjöngve csapkodott késével.

Kökcsü előugrott, és késével elmetszette az arab torkát, közben belevágott a harcos ujjaiba is. Folyt a vér, a két férfi egyszerre halt meg, de a sámán félelmét addigra elnyelte a tehetetlen ellenség iránt érzett veszett harag. Újra és újra belemártotta a kését az elterült arab katonába, öntudatlanul gajdolt, és csak arra ocsúdott fel, hogy halott ember húsát vagdossa.

Lihegve felállt, kapkodva szedte a meleg levegőt. A közeli jurta árnyékában észrevette Temülünt, Dzsingisz húgát, aki őt bámulta. Vajon mit hisz, hogy mit látottá Temülün elmosolyodott, és Kökcsü megnyugodott. Az úgyszólván biztos, hogy nem tudta volna megmenteni a nyomorék harcost.

Vagy a körülötte tomboló lángok forralták fel a vérét, vagy attól vadult meg, hogy ölt. Erősnek érezte magát, ahogy megtette a három lépést a jurtáig, berántotta az asszonyt, bevágta maguk mögött az ajtót. Nem tudott másra gondolni, csak az asszony vértől cirkalmas, aranyszínű, feszes bőrére, ami valósággal megőrjítette. Temülün nem volt elég erős ahhoz, hogy ellenálljon, amikor a sámán letépte róla a deelt, és derékig lemeztelenítette. Még mindig ott voltak a bőrén a vonalak, amelyeket a sámán fölfestett, a hit szánalmas bizonyítékai. Kökcsü falni kezdte a keserű, száraz vért, lenyalta a rajzokat Temülün bőréről. Érezte, hogy az asszony üti, de az ütések távoliak voltak, nem okoztak fájdalmat. Azt mondta magának, hogy Temülün is ugyanazt a szenvedélyt érzi, miközben az alacsony ágyra lökte, mit sem törődve a kétségbeesett sikoltozással, amelyet amúgy sem hallott senki. Tudta, hogy őrültséget csinál, de egy időre megszűnt benne az értelem, és miközben belenyomta magát az asszonyba, a szeme olyan lett, mint a fekete üveg.

*

Szübötej és Dzsebe már messziről látta a füstöt. Kora délután értek a táborba kimerült lovaikon. Csaknem tízezer jurta égett le, a szellő megsavanyodott a bűztől. Még mindig sok száz asszony és gyerek járta a tábort bőrvödrökkel, és folyóvizet öntöttek mindenre, ami még füstölt.

A sah több tucat testőre holtan hevert a földön. Az arra járó gyerekek összerugdosták, megcsúfolták őket. Szübötej talált öt lányt, akik holtan hevertek a jurták között. Leszállt, melléjük térdelt, és csöndes, bocsánatkérő szavakat mondott nekik, amit már nem hallhattak.

Amikor fölállt, Dzsebe már ott volt mellette. Tökéletes egyetértéssel néztek egymásra. A sah nem menekülhet tőlük, bárhová fut is.

TIZENKILENCEDIK FEJEZET

Rendes időkben óriási szenzáció lett volna, hogy a kán fiai versenyt futnak. Vagyonokban fogadtak volna a harcosok, hogy melyik testvér érinti meg elsőnek a városfalat. Most, mikor Dzsocsi betámolygott, és valamivel később Csagatáj is megérkezett, alig vették észre őket. A nemzet a híreket várta, és reménykedett, hogy a tábor biztonságban van. Mindenki hátrahagyta szüleit, feleségeit, gyermekeit. Tümenje nem nézett a tábornoka szemébe, amikor Dzsocsi megpillantotta a lova hátán keresztbe vetett tigrisbőrt. Valakik gorombán lenyiszálták a fenevad száraz fejét. Egyedül ez mutatta, hogy Dzsingisz nem bocsájtotta meg a fiainak, hogy összeverekedtek a harcosaik előtt. Dzsocsi kis ideig némán babrálta a tigris bundáját, azután elfordult.

Másnap megérkeztek az első lovasok, és a tümenek megtántorodtak a hírtől, amely arról szólt, amitől féltek. Egy ideig reménykedhettek, hogy a családjuk megmenekül, de Kaszar meghozta a túlélőket és a halottakat. Harcosok futottak a begördülő szekerekhez, feleségeiket, gyermekeiket keresték. Mások néma kínban várták, hogy a fáradt asszonyok elszekerezzenek mellettük, közben kétségbeesetten kutatták az ismerős arcokat. Némelyiknek sikoly és ölelés lett a jutalma. Legtöbbjüknek azonban nem jutott sem sikoly, sem ölelés.

*

Egy hónapnál is tovább tartott összegyűjteni az elesett harcosokat az út mentén. Az arabokat ott hagyták megrohadni, de azokat, akik Dzsingiszért harcoltak, összeszedték, és megadták nekik a végső tiszteletet. Levették róluk a páncélt, puha fehér nemezbe burkolták, szekerekkel felvitték a környék legmagasabb csúcsaira, és lefektették őket a fenti birodalomban, átengedve a holtakat a sasoknak és sólymoknak. A halott asszonyokat nővéreik és anyáik vették gondjaikba, a komor munkát Csakahaj, Börte és Höelün irányította.

Dzsingisz eljött, hogy megnézze húgának halott arcát, amikor behozták. Meztelenül találták meg, a torkán hatalmas vágás tátongott. Szörnyű volt látni a kán gyászát. Még egy bűn, amelyet számon fog kérni a sahon. Az anyja egyik napról a másikra megvénült a hírtől, folyamatos kábulatba süllyedt, a karjánál fogva kellett kísérni, ha elindult valahova. Sok éve elveszítette egyik fiát, és a régi sebek ismét felszakadtak. Szüntelenül peregtek a könnyei. Ahogy Dzsingisz Otrarra nézett, a nemzet tudta, hogy a városból nem marad majd több, mint por és hamu a forró szélben.

A katapultokat elpusztították a dombtetőn, szándékosan felgyújtották, amikor az otrari helyőrség kitört és a saját pusztulásába rohant. Tizenkét derék embert találtak az elszenesedett gerendák között, levágták őket, mivel a végsőkig kitartottak. Dzsingisz csak mordult egyet a hír hallatán, és munkába állította csin kézműveseit, hogy készítsenek újakat a korjói fából.

A nyár vége nyugodt volt: pihentek, összeszedték magukat, de a békés külszín hártyája alatt harag fortyogott. A város várt rájuk, többé senki sem jött fel a magas falakra, amelyeken még mindig korom jelezte, hol égett az olaj, amelyet Szamuka küldött rájuk.

Ho Szát és Szamukát halottak halmai között találták meg, és nagy tisztelettel adóztak nekik a magukkal vitt ellenségek száma miatt. A regösök belefonták kettőjük hőstettét az esti balladákba, holttestüket azonban ugyanúgy takarították el, mint a többiekét. Ugyanolyan halotti szertartás illette meg őket, mint a törzsek többi harcosát. A távoli csúcsok megteltek holtakkal, fekete felhőkként gomolyogtak fölöttük a ragadozó madarak.

Az itteni tél nem hasonlítható ahhoz a kemény hideghez, amelyet északon ismertek. Dzsingisz nem tudhatta, mi jár Otrar kormányzójának fejében, de a hideg hónapok láthatólag felpezsdítették a várost, miközben a mongolok arra vártak, hogy újjáépüljenek a katapultok. A törzseknek nem volt hova sietniük.

Az egyik hely éppúgy megfelelt nekik, mint a másik. A város úgyis elesik, és ha a lakók szenvednek várakozás alatt, azt nagyon is megérdemlik.

A napok rövidültek, Dzsingisz néha távoli alakokat látott a falakon, akik mutogattak és beszélgettek. Talán feltűntek nekik a városon kívüli dombon növekedő szerkezetek. Nem tudta, nem is érdekelte. Időnként szinte fásult volt, és amikor végre elkészültek a katapultok, akkor sem adta ki a parancsot, inkább behúzódott a jurtájába, hogy leigya magát sötét keserűségében. Nem akarta látni a vádat azoknak a szemében, akik elvesztették a családjukat. Ő döntött így. Gyásszal, haraggal büntette magát, csak akkor aludt, ha az ital kiütötte.

Egy szürke, felhős, esővel fenyegető napon minden figyelmeztetés nélkül kinyíltak Otrar kapui. A mongol sereg felzúgott, lándzsákkal, íjakkal doboltak a pajzsaikon, fülsértő lármával mutatták ki haragjukat. Mielőtt Dzsingisz és megmaradt tábornokai bármit tettek volna, előjött egy kis embercsoport, a kapuk pedig gyorsan bezáródtak mögöttük.

Dzsingisz éppen Kaszarral beszélgetett, amikor meghallotta a harcosok üvöltését. Lassan a lovához ment, mereven fölkapaszkodott a nyeregbe, és rámeredt Otrarra.

Tizenkét ember hagyta el a falak védelmét. Dzsingisz látta, hogy harcosai kivont karddal vágtatnak feléjük. Megállíthatta volna őket, de összeszorította a száját.

A tizenkét arab egy tizenharmadikat vonszolt gúzsba kötve a poros földön. Megriadtak, amikor a lovasok keringeni kezdtek körülöttük, fölemelt üres tenyerükkel mutatták, hogy nincs fegyverük. A mongoloknak ez is provokáció volt. Olyan ember, aki elég bolond ahhoz, hogy kard vagy íj nélkül merészkedjen közéjük, csak felszította gyilkolási vágyukat.

Dzsingisz közönyösen figyelte, ahogy a harcosok keresztülvágtáznak az úton a jövevények előtt. Egyre jobban megközelítették őket, végül az egyik a lovával fellökött egy arabot, aki elterült.

A kis csoport rémülten megtorpant, Dzsingisz látta, hogyan szólongatják társukat, aki igyekezett feltápászkodni. Ám a harcosok tovább kergették őket, hujjogattak, ahogy az eltévedt birkát vagy kecskét szokták nógatni. Az otrariak otthagyták az elesettet, a harcosok leszálltak a lóról, hogy végezzenek vele.

Otrar falai visszaverték a jajgatást. Az arabok menet közben iszonyodva pislogtak hátrafelé. Újabb embert terített le egy kardmarkolat, fejbőre

felszakadt, az arcát elöntötte a vér. Őt is otthagyták a rugdosó, döfködő harcosok között. Dzsingisz némán ült a lován, figyelte a fejleményeket.

Két mongol asszony odafutott az arabokhoz, és egyet kiszakítottak a csoportból. Az valamit kiáltott a furcsa nyelvén, és feltartotta üres kezét, de az asszonyok kinevették, és nem engedték vissza a társaihoz. Miután az arabok csoportja továbbment, az otrari ember üvölteni kezdett. Egyre hangosabban ordított, és nem akarta abbahagyni.

Amikor már csak hatan maradtak a csoportból, Dzsingisz, aki merev háttal ült a reggeli fényben, fölemelte a kezét. Akik figyelték jelzéseit, elhúzódtak a véres araboktól, és utat nyitottak nekik a kánig. Az otrariak a látottaktól halotthalványan támolyogtak tovább. Dzsingiszhez érve megalázkodva a földre borultak előtte. Foglyuk vonaglott a porban, kivillant a szeme fehérje.

Dzsingisz hidegen figyelte az egyik arabot, aki fölemelte a fejét, és akadozva beszélni kezdett csin nyelven.

- Nagyuram, azért jöttünk, hogy a békéről tárgyaljunk! - mondta.

Dzsingisz nem válaszolt, csak visszanézett Otrarra, ahol a falak ismét megteltek fekete alakokkal, akik őket figyelték. Az otrari ember lenyelte a torkába telepedett port, és ismét próbálkozott.

- A városi tanács megszavazta, hogy a kezedre adjuk kormányzónkat, nagyuram. Akaratunk ellenére háborúskodott veled, mi ártatlanok vagyunk. Könyörgünk neked, kímélj meg minket, és csak Inalcsuk kormányzót büntesd, mert ő a mi bajunk okozója.

Miután befejezte mondanivalóját, ismét leborult a kán előtt. Nem értette, miért támadták meg őket. Még abban sem volt biztos, hogy a kán felfogta-e a szavait. Dzsingisz semmi jelét nem adta a megértésnek, a csönd egyre nyúlt.

A kormányzót nemcsak megkötözték, de a száját is fölpeckelték. Dzsingisz hallotta, hogy fojtott szavakat nyög. Intett Kaszarnak, hogy vágja el a rongyot. Kaszar nem volt valami kíméletes, a penge megvágta Inalcsuk száját is. Amikor a rongy a földre hullott, Inalcsuk feljajdult, és vért köpött.

- Ezeknek az embereknek nincs hatalmuk fölöttem! - mondta, bármennyire fájt a szája. - Hadd tárgyaljak én az életemért, kán uram!

Dzsingisz csak néhány arab szót tudott, és nem értette. Türelmesen várt, amíg hoztak egy arab kereskedőt, aki több nyelven beszélt. A kereskedő, amikor megérkezett, éppen olyan rémültnek látszott, mint azok, akik a porban hevertek. Dzsingisz intett a kormányzónak, hogy beszéljen, és türelmesen

végighallgatta a csin nyelvű fordítást. Eszébe jutott, hogy bölcs dolog lenne ráállítani Temügét, hogy még több embert képezzen ki tolmácsnak, ha hosszabb ideig akarnak arab földön maradni. Csak hát nehéz volt törődnie bármivel is.

Amikor megértette, mit akar Inalcsuk, kegyetlenül fölnevetett, és elhessentett egy legyet, amelyik az arca körül zümmögött.

- Ezek itt megkötöztek, mint a vágásra szánt bárányt, úgy hoztak az ellenséged elé, te mégis azt mondod, hogy nincs hatalmuk fölötted? - kérdezte. - Miféle más hatalom van még?

Miközben a tolmács botladozva lefordította a választ, Inalcsuk ülő helyzetbe küzdötte magát, összekötözött kezével megérintette vérző arcát, és megvonaglott.

- Otrarban nincs városi tanács, nagyuram. Ezek itt városom kereskedői. Nem beszélhetnek olyasvalaki nevében, akit maga a sah nevezett ki.

Az egyik arab választ vakkantott, de Kaszar odaugrott és hátba rúgta.

- Hallgass! - reccsent rá, és kirántotta a kardját. Az összevert arab riadtan figyelte a mozdulatot. Nem volt szükség tolmácsra, és nem próbált még egyszer megszólalni.

- Kíméld meg az életemet, és adok neked hatezer oka ezüstöt! - jelentette ki Inalcsuk.

A tolmács habozott, amikor az összeghez ért. Dzsingisz ránézett. A sárga pillantástól a reszkető arab leborult a porba a többiek mellé,

- Nagyuram, nem tudom ezt a szót csin nyelven. Ez egy súly, amit az arany- és ezüstművesek használnak.

- Semmi kétség, jó sokat ajánl - felelte Dzsingisz. - Végtére is a saját életét akarja megvásárolni.

A tolmács a porban fekve bólintott.

- Ez sok ember súlya ezüstben, nagyuram. Talán száz vagy még több emberé.

Dzsingisz mérlegelve nézett Otrar falaira, amelyek még mindig ott magasodtak serege fölött. Egy idő után legyintett.

- A többieket adjátok az asszonyoknak, kezdjenek velük, amit akarnak. A kormányzó most életben marad - mondta. Szeme sarkából elkapta Kaszar csodálkozó pillantását, de nem magyarázkodott.

- Szóljatok Temügének - folytatta. - Figyelnek minket Otrar falairól. Adok nekik néznivalót.

Temüge öccse odasietett, amikor meghallotta, hogy hívatja. Szinte oda se nézett a véres porra, vagy a kormányzóra, aki még mindig a földön ült, és a szeme ide-oda ugrált az emberek között.

- Mennyi ezüst van a táborban, Temüge? - kérdezte Dzsingisz.

- Talán száz szekérre való, kán uram - válaszolta Temüge.

- Számon tartok minden pénzérmét, de ide kell hoznom a feljegyzéseimet...

- Hozz ide nekem annyit abból a fémből, amennyit egy ember nyom - mondta Dzsingisz. Érezte, hogy Inalcsuk rábámul, és lassan elmosolyodott. - És az egyik mozgó kovácsműhelyt, amelyet Szübötej szerzett. Még naplemente előtt úgy folyjék az ezüst, mint a víz. Érted?

- Természetesen, kán uram! - felelte Temüge, noha egyáltalán nem értette. Elsietett, hogy teljesítse bátyja parancsát.

*

Otrar lakói a város falain csoportosultak, hogy lássák, mi történik a kormányzóval, akit kiküldtek a mongol sereghez. Végigszenvedték a küzdelmet a helyőrség és Szamuka emberei között. Amikor a helyőrség kitört, diadalmas hangulat vett erőt rajtuk. A sah közeledik, hogy fölmentse a várost, és megmenekülnek. Ehelyett a mongol had tért vissza győzelmesen, hogy ismét körülvegye a várost. Nem tudták, hogy él-e még a sah, de hát hogyan ülhetne a kán a falak előtt, ha élne? Hónapokba került, amíg a kereskedők megalakították a tanácsot, és hosszú napokba, amíg titkos megbeszélések után kirángatták Inalcsukot az ágyából, majd gúzsba kötötték, hogy átadják a kánnak. A mongolok nem Otrar város lakóira haragudtak, csak arra az emberre, aki provokálta őket. A családok ott álltak a falakon, és imádkoztak a megmenekülésükért.

Inalcsukot még napkelte előtt nyíllövésnyi távolságra vitték a falaktól. Nem volt veszélytelen, de Dzsingisz helyesen feltételezte, hogy a bentiek nem merészelnek rálőni arra az emberre, aki úgy dönthet, hogy megkíméli őket. Ötven ölnyire a vaskapuktól letérdeltette Inalcsukot, akinek ismét összekötözték elöl a kezét.

A füstölgő kohó látványa nem maradt hatástalan Otrar kormányzójára. A kovácsműhelyt is közel gurították városának falaihoz, Inalcsuk érezte a forró fém szagát a szélben. Megduplázta ajánlatát, azután ismét megduplázta, míg Dzsingisz azt nem mondta a tolmácsnak, hogy fogja meg a nyelvét, vagy elveszíti.

Különös csoportot alkottak, ahogy álltak a város előtt. Három testes ember működtette a műhely fújtatóit Temüge irányítása mellett. Dzsingisz ott állt a fogollyal és Kaszarral, de a mongol sereg többi része távolabb sorakozott föl némán, figyelmesen.

Végre bólintottak a kovácsok, hogy az ezüstpénzek megolvadtak a fekete vasüstben. Egyikük pálcát mártott a folyadékba. Nyomban elszenesedett, sziszegő-sistergő ezüstös cseppeket lövöldözve. Két ember hosszú rudakat dugott át az üst fülein, és leemelte a vastűzhelyről, a fújtatóval fehérre izzított faszénparázsról.

Inalcsuk felnyögött rémületében, amint meglátta, hogy odacipelik mellé az üstöt, amely fölött vibrált a levegő a forróságtól.

- Százezer oka ezüst, nagyuram! - mondta verejtékezve. A tolmács felpillantott, de hallgatott, Inalcsuk hangosan imádkozni kezdett.

Ahogy odahozták az üstöt, Dzsingisz belenézett a folyékony ezüstbe, és bólintott.

- Mondd el neki ezeket a szavakat a saját nyelvén - parancsolta a tolmácsnak. - Én semmi hasznát nem veszem az ezüstnek és az aranynak.

Inalcsuk kétségbeesett reménnyel nézett föl, amikor a tolmács megszólalt.

- Mit tesz velem, barátomé Allah nevére mondd meg, hogy meg kell-e halnom!

A tolmács egy pillanatra visszafojtotta a lélegzetét. Beteges igézettel bámulta az ezüstöt, ahogy ide-oda löttyen, és bevonja az üst falát.

- Úgy vélem, igen - ismerte el. - Legalább gyors lesz. Készítsd hát a lelked az Istennel való találkozásra.

Dzsingisz folytatta, ügyet sem vetve a szóváltásra.

- Fogadd el tőlem ezt az ajándékot, Otrar kormányzója - mondta. - Annyit tarthatsz meg belőle, amennyit csak bírsz.

Hideg arccal fordult Kaszarhoz.

- Nyújtasd ki vele a kezét, de vigyázz, meg ne égesd magad!

Kaszar egy csapással leütötte Inalcsukot, aki elkábult. Mutatta, hogy nyújtsa ki a kezét, a kormányzó ordítva tiltakozott. Még akkor sem engedelmeskedett, amikor kardot szögeztek a torkának. Kaszar növekvő haraggal ragadta meg a könyökét és a vállát, úgy elroppantotta a csontját a térdével, akár egy ágat. Inalcsuk felvonított, de tovább küzdött. Dzsingisz bólintott. Kaszar megkerülte a kormányzót, hogy eltörje a másik kezét is.

- Csináld, amit mondanak, testvérem! - rivallt rá a tolmács. - Talán élhetsz! - Inalcsuk őrjöngésében is meghallotta, és zokogva kinyújtotta összekötözött kezeit, az egyikkel fogta a másikat, amely ernyedten lógott. Dzsingisz bólintott a kovácsoknak, és azok megdöntötték az üstöt. A folyékony ezüst a peremig emelkedett.

A buborékokat vető fém elborította a kormányzó kezét. Egy pillanatig olyan volt, mintha ragyogó esőt fogna. Inalcsuk kinyitotta a száját, mintha sikoltana, de hang nem jött ki rajta. Ujjai összeragadtak a forróságtól, a hús leolvadt róluk.

Hanyatt esett, megrándult, arccal a föld felé fordult, folyt a nyála, sárrá keverte a port a szája előtt. A szeme kifordult, Dzsingisz ott állt fölötte, érdeklődve nézte a kormányzó kezét, amely mintha kétszeresére nőtt volna.

- Te hoztál erre a szikkadt vidékre - mondta a reszkető alaknak. - Békét és kereskedelmet ajánlottam neked, te pedig az embereim fejét küldted vissza. Most odaadom neked a drágaságos ezüstödet, tartsd meg!

Inalcsuk egy szót sem szólt, noha a szája némán mozgott.

- Meg sem köszönöd? - folytatta Dzsingisz. - Túl száraz a torkod? Fogadd el tőlem ezt az italt, hogy eloltsd szomjúságodat. Akkor megismered annak a fájdalomnak egy kis részét, amit okoztál.

A tolmács elnémult a borzalomtól, de Inalcsuk amúgy sem hallotta volna. A kánt nem érdekelte, miként döntik meg a kovácsok az üstöt, és öntik a maradék, folyékony fémet a kormányzó arcába. Inalcsuk olajozott szakálla meggyulladt, tátott szája megtelt, ám Dzsingisz csak a falakon álló otrariakat figyelte. Sokan elfordultak, végre megértették, hogy a halál vár rájuk.

- Készen vannak a katapultok, Kaszar -- mondta Dzsingisz, még mindig a várost bámulva. - Holnap hajnalban elkezditek lőni a falakat. Nem akarom, hogy két kő egymáson maradjon. Otrart ne építsék újra, ha elmegyünk innen. Ezt a várost elsöprőm a föld színéről, minden benne élővel együtt.

Kaszar osztozott bátyjának gyűlöletében. Fejet hajtott.

- Parancsodra, kán uram.

*

Az Öreg a cella falának felső részébe beépített rostélyon át hallgatózott. A homályban csak a tárgyak körvonalait látta, de hallotta a kábítószeres álomból felocsúdó fiatal test mocorgását. Türelmesen várakozott. Hányszor vezetett már át fiúkat az ébredés szertartásán? Megmutatta az újoncnak a kertet, amelynek csodáját felfokozta a sziruposan édes borba kevert kábítószer. Megmutatta neki a paradicsomot, és most a sötétségben megismeri a poklot.

Elmosolyodott, mikor meghallotta a rémült kiáltást. Elképzelte a döbbenetet és zavarodottságot. Nem felejtette el, hogy ő mit érzett sok évvel azelőtt. A halál szaga erős abban a kis cellában, az ifjú harcoson fekvő hullákon nyálkásan csúszkál a laza hús. Az Öreg hallotta, hogyan suttog és zokog, miközben küzd az őt elborító, ernyedt tagokkal. Az Öreg tökéletesítette a kertet, és jól válogatta ki a nőket, ügyelt a legapróbb részletre is. Gyönyörű teremtések voltak, és a kábítószer annyira felgyújtotta az ifjút, hogy a leggyengédebb érintés is már-már az őrületbe kergette. Azután egy pillanatra lehunyta a szemét, és most a bűzlő halálban tér magához.

Az Öreg erőltette a szemét, hogy lásson a homályban. A fiú összevissza csapkodott. Puha masszát fog tapintani a sötétségben, érezni fogja talán még a húsban nyüzsgő nyüvek mozgását is. A fiú felnyögött, az Öreg hallotta, hogy hány.

Rémítő volt a bűz, az Öreg egy rózsaszirommal teli zacskót szorított az orra alá várakozás közben. Ez a pillanat mindig kényes, de ő mestere volt ennek a művészetnek.

A fiú meztelen volt a síkos hullák között. Az öregember látta, ahogy tépkedi magáról a ráragadt, fénylő bőrcafatokat. Elméje épsége hajszálon múlik, a szíve úgy ver, hogy csaknem megszakad. Az Öreg arra gondolt, hogy csak nagyon fiatal képes túlélni egy ilyen tapasztalatot, de még azt is örökké kísértik az emlékek.

A fiú felordított egy kocsonyásra rohadt, rezgő húskolonctól. Az Öreg megmosolyogta iszonyodó képzelődését, és előkészítette a tolvajlámpát, amelyet a lába mellé helyezett, nehogy egyetlen kósza fénysugár elrontsa a

leckét. Alatta a fiú Allahhoz imádkozott, hogy szabadítsa ki a bűzlő pokol verméből.

Az Öreg kinyitotta a cella ajtaját, lámpája megtörte a homályt, elvakította a fiút, aki a szeméhez kapott, és hanyatt esett. Az Öreg elégedetten hallotta a forró vizelet csurgását, amikor a fiú hólyagja elernyedt. Jól ítélte meg a pillanatot. Odalent könnyek potyogtak az összekulcsolt kezekre.

- Megmutattam neked a paradicsomot - mondta az Öreg.

- És megmutattam a poklot. Itt hagyjalak ezernyi életen át, vagy vigyelek vissza a világba? Hogy mi vár rád, az attól függ, milyen követőm leszel. Lelkedre, szólj igazat! Nekem szenteled az életedet? Úgy töltőd el, ahogy nekem tetszik?

A fiú tizenöt éves volt. Sírva feltérdelt, a ragacsos hasis utolsó maradványai is elhagyták ifjú szervezetét. Csak a reszkető gyöngeség maradt.

- Kérlek! Amit csak kívánsz! A tiéd vagyok! - zokogta. Még nem merte kinyitni a szemét, hátha eltűnik a látomás, és ő ismét egyedül marad.

Az Öreg egy csészét nyomott a szájához, hagyta, hogy megérezze a gyanta szagát, amelyről azt mondják, hogy bátorságot ad. A fiú nyeldekelt, a bíbor bor lecsurgott meztelen mellén és karján. Az Öreg elégedetten felmordult, amikor a fiú ájultan hanyatlott hátra.

Tiszta ágyban ébredt egy kőfalú, kopár szobában, valahol az erődítményben, amely az Öreg szentélye volt. Magányosan sírdogált, nem tudta, hogy még mindig figyelik. Amikor letette a lábát az ágyról, és megpróbált fölállni, keményen elhatározta, hogy soha többé nem akarja látni a halott szoba démonait. Vérfagyasztó volt, ahogy azok a hullák mozogtak és bámulták, egyik emlék elevenebb és rémítőbb volt, mint a másik. Biztos megőrült volna, ha nem marad vele a kert emléke is! Annak a békéje még a pokolban is megvédte.

A szoba faajtaja kinyílt, és a fiú mélyet sóhajtott, amikor megállt az Öreg előtt, akinek akkora hatalma volt, hogy kihozta arról a helyről. Az Öreg alacsony, testes férfi volt, a szeme félelmetesen villogott mahagónibarna arcában. Tökéletesen nyírt szakálla olajosan fénylett, de ruhája most is egyszerű volt, illett ahhoz, aki visszautasítja a gazdagság csiricsáré kellékeit. A fiú a hideg kőre vetette magát, így hálálta meg a szabadulását.

- Végre megérted - mondta halkan az Öreg. - A kezednél fogva vezettelek, megmutattam neked a dicsőséget és a kudarcot. Melyiket választod, ha eljön az idő?

- A dicsőséget, gazdám - mondta a fiú reszketve.

- Az életed nem több, mint egy madár röpte egy megvilágított szobán át. A végtelen sötétből szállsz át az örök éjbe, a kettő között csak kevés idő van. A szoba nem számít. Az életed nem számít, csak az, hogyan készülsz föl a következőre.

- Értem - mondta a fiú. Még ekkor is érezte a bőrén a halott hús érintését, és megborzongott.

- Sajnálatra méltók azok, akik nem tudják, mi következik a halál után. Te erősen állhatsz közöttük, mert láttad a mennyet és a poklot, és nem változtál meg. - Az aszaszinok vezetője gyengéden fölsegítette a fiút.

- Most pedig csatlakozz testvéreidhez. Olyan emberek, mint te, akiknek szabad volt rányomniuk szemüket a valóság falának repedésére. Nem fogsz kudarcot vallani előttük és előttem, ha tökéletes halált teszel le Allah lába elé.

- Nem okozok csalódást, mester! - felelte a fiú, és ifjú élete során még semmiben sem volt ennyire biztos. - Mondd meg nekem, kit kell megölnöm! Nem fogok kudarcot vallani!

A Hegyek Öregje elmosolyodott. Mindig megindította azoknak az ifjú harcosoknak a buzgó hite, akiket kiküldött a világba. Valaha ő is közéjük tartozott, és amikor az éjszakák sötétek és hidegek voltak, néha még mindig vágyott a kertbe, amelyet megmutattak neki. Amikor eljön majd érte a halál, csak abban reménykedhet, hogy a valóság is olyan csodálatos lesz, mint amit ő teremtett. Hadd legyen hasisgyanta a paradicsomban! Hadd legyen olyan ifjú és hajlékony, mint ez a fiú!

- Testvéreiddel elutazol a magát Dzsingisznek nevező mongol kán táborába.

- A hitetlenek közé, mester? - A fiú megtántorodott, máris tisztátalannak érezte magát.

- Pontosan. A hited megtart. Ezért és csakis ezért képeztek öt éven át. Azért választtattál ki, mert van érzéked a nyelvek iránt. Talán jól szolgálhatod Allahot ezzel a talentummal. - Az Öreg a fiú vállára tette a kezét, a tenyeréből mintha hő sugárzott volna. - Férkőzz közel a kánhoz, a megfelelő pillanatban

egyetlen csapást mérj a szívére, és tépd ki belőle az életet. Megértetted, hogy mi a kudarc ára?

A fiú fájdalmasan nyelt egyet, a gödör még frissen élt az emlékezetében.

- Nem vallok kudarcot, mester. Esküszöm.

MÁSODIK RÉSZ

HUSZADIK FEJEZET

Szellő sem mozdult a nyári hőségben. A déli nap elűzte az utcákról az embereket, Almashan városa nem sokkal volt több egy falakkal övezett, ódon és poros erődnél, noha fényes folyó futott mellette. Aznap nem mentek asszonyok és gyerekek a folyóra. A környékbeli tanyák lakosaitól és jószágaitól túlzsúfolt Almashan bezárkózott. A piacterek bűzlöttek a félelemtől és a pöcegödröktől, amelyek mocska átütött a föld felszínén, és nem lehetett eltüntetni.

A város kereskedői hallották a távoli robajt, amely mormolással kezdődött, ám egyre erősödött. A lentiek annyit tehettek, hogy felnéztek a falak őrtornyaira, és szabadulásért imádkoztak. Még a koldusok sem alamizsnáért könyörögtek.

- Készüljetek! - kiáltott le Ibrahim a kapuőröknek. Kinézett a fal fölött, a szíve vadul vert. Almashant sovány földek vették körül, túlságosan szegények ahhoz, hogy rendesen lehessen művelni őket. Ám ők sohasem a gabonából akartak meggazdagodni.

A forró párában lovasok fekete sora közeledett rémítő sebességgel. Ők okozták, hogy Ibrahim szeretett városa megtelt idegenekkel. Kufárok és kereskedő karavánok siettek falainak biztonságába. Ibrahim mindnyájuktól adót szedett, áruiknak felét elvette a védelem fejében. Senki sem mert panaszkodni. Ha túlélik a mongol támadást, akkor Ibrahim nagyon gazdag ember lesz, bár nem volt túlzottan derűlátó.

Városkája hétszáz éve állt a folyó partján. Kereskedői Csin földjére éppúgy eljutottak, mint Hispániába, kincseket és megfizethetetlen tudást hoztak magukkal, de ez mégsem volt annyira szembeszökő, hogy felkeltse a királyok és sahok érdeklődését. Almashan tekintélyes polgárai időben kifizették

adójukat, miközben vagyonokat kerestek hitetlen rabszolgákon. A haszonból a kisváros falakat, magtárakat épített, és a rabszolgakereskedelem központjává fejlődött. A földművelésből nem szerezhetett volna akkora vagyont, mint amekkora most volt neki. Még a töredékét sem.

Összehúzott szemmel bámult a kíméletlen napfénybe, ujjai az erőd sötét köveit markolták, egy olyan erődét, amelynek korát senki sem ismerte. Az erőd előtt Almashan csak egy hely volt a folyó partján, ahol a rabszolgakereskedők megpihentek, mielőtt tovább mentek délnek vagy keletnek a nagy piacokra. Almashan a földből nőtt ki, és a magáénak tekintette a földet.

Ibrahim sóhajtott. Úgy hallotta, hogy a mongolok nem értenek a kereskedelemhez. Ők csak egy ellenséges várost látnak. Turbánja felszívta a verejtéket, de ő azért a kezével törölgette az arcát, sötét foltot hagyva ruhájának hűvös fehérségén.

A mongol lovasok előtt magányos beduin vágtatott, hátra- hátra lesve a válla fölött. Ibrahim látta, hogy remek, fekete lovon ül, ám az állat, nagysága és sebessége ellenére épp hogy megelőzte üldözőit. Ibrahim az érdes kövön dobolt, és azt latolgatta, kinyissa-e a kapuba épített kis ajtót. A sivatagi harcos nyilvánvalóan azt hiszi, hogy a biztonság felé vágtat, de ha a kapu zárva marad, a mongolok talán nem támadnak. Ha engedi, hogy belépjen a városba, meddig tudna Almashan ellenállni a kétségtelenül bekövetkező támadásnak?

A tétovázás gyötörte Ibrahimot, miközben megfordult és lenézett a falról. A szukhokban és bazárokban még mindig a sah nem is olyan régi keletű veresége a téma, és ő kétség- beesetten szeretett volna új híreket hallani, de ennek nem lehet az ára a város biztonsága. Nem, Ibrahim úgy döntött, hogy a kapu zárva marad, hagyja meghalni ezt az embert. Agya égett a haragtól a gondolatra, hogy a hitetlenek éppen a város előtt mészárolnak le egy muszlimot, de túl sok család várja tőle a biztonságát. Talán elmennek a mongolok, ha vért ontottak. Ibrahim imádkozni fog a férfi lelkéért.

A mongolok elég közel értek Ibrahimhoz, hogy egyenként szemügyre vehesse a lovasokat. Megborzongott a vad harcosok látványától, akik megfutamították Mohammed Ala-ud-Din sahot, és szétverték hatalmas seregét Otrar mellett, De nem látott katapultokat, sem szekereket, semmi jele nem volt a hatalmas, portyázó nemzetnek, amely kiözönlött a keleti hegyek közül. Talán háromezer ember lovagolt a város felé, de a lovasok nem sok fejfájást

okoznak Almashannak. Keze alatt a kövek az évszázadok rabszolga-kereskedelméből felhalmozott gazdagságot tükrözték. A falak mögött biztonságban van a vagyon, és azok is, akik itt élnek.

Keserű szívvel nézte, ahogy az arab lovas megállítja lovát a kapu előtt. Kétségbeesetten integetett, körbe-körbe forogva a lovával, miközben fölkiáltott a bámészoknak.

- Engedjetek be! - ordította. - Látjátok, kik jönnek mögöttem!

Ibrahim érezte, hogy a többiek tekintete rajta függ. Nagyon egyenesen állt, és megrázta a fejét. A mongolok alig félmérföldnyire voltak, jól hallotta a lódobogást. Almashan független, mindig is az volt. Nem kockáztathatja ennek az idegen kánnak a haragját.

Az arab eltátotta a száját, egy pillantást vetett a mögötte közeledő harcosokra.

- Allah szerelmére! - ordította. - Hagynátok, hogy megöljenek? Olyan híreket hoztam, amelyeket hallanotok kell!

Ibrahim reszketve szorította ökölbe a kezét. Látta, hogy a beduin lován több nyeregtáska is lóg. Ez egy hírnök? Milyen hír lehet ilyen fontos? A mongolok, a hitetlenek alig szívverésnyi távolságra vannak. Ibrahim hallotta a horkantó lovakat és az íjukat megfeszítő lovasok torokhangú kiáltását. Fojtottan káromkodott, és elfordította a tekintetét. Mit számít egy ember élete egy városéhoz képest? Almashannak fönn kell maradnia.

Odalent emelt hangon vitáztak. Ellépett a mellvédtől, hogy megnézze a zaj forrását. Rémületére a testvérét látta, amint éppen pofon üt egy őrt. A férfi elesett, és noha Ibrahim felkiáltott dühében, testvére fölemelte a zárógerendát, keskeny napfénycsík hasított a lenti homályba. Mielőtt Ibrahim újra kiálthatott volna, a beduin biztonságba került. Ibrahim a haragtól vörösen rohant le a lépcsőn az utcára.

- Bolondok! - bömbölte. - Mit csináltatok?

Az őrök nem néztek a szemébe, a testvére csak a vállát vonogatta. Az ajtó hirtelen megrázkódott. Mindnyájan ugrottak egyet. A gerenda zörgött az ütéstől, a falról leesett valaki, vállában nyílvesszővel. Ibrahim összeborzongott, amikor kint a mongol lovasok üvöltöttek dühükben.

- Mindnyájunkat megöltél! - mondta vadul. A beduin hidegen végigmérte, de Ibrahim nem vett tudomást róla. - Küldd vissza hozzájuk, akkor talán megkímélnek minket!

A testvére vállat vont. - Insallah - mormolta. Sorsuk Allah kezében van, Ő cselekedett, a menekülő bent van a városban. Kint egyre hangosabb lett a lárma, bent mindenki izzadt.

A hírvivő lihegett a hajsza után. Egy darabig a térdére támaszkodott, Ibrahim látta, hogy a nyeregtáskákat magával hozta.

- Juszuf Alghani a nevem - mondta, mikor lélegzethez jutott. Nem kerülte el a figyelmét a két testvér szóváltása, és dermesztőén nézett Ibrahimra. - Ne féltsd a városodat. A mongol barmoknál nincsenek ostromgépek. Falaid megvédenek tőlük. Légy hálás, hogy nem érdemelted ki Allah rosszallását gyávaságoddal.

Ibrahim magába fojtotta dühös kétségbeesését, és egy ideig nem válaszolt.

- Egyedül miattad hozott mindnyájunkra veszélyt a testvérem. Kereskedőváros vagyunk, kizárólag a falaink jelentenek biztonságot. Milyen hír lehet olyan fontos, hogy életedet kockáztatva lovagolj Almashanba?

Juszuf elmosolyodott, napsütötte arcából kivillantak nagyon fehér fogai.

- Hatalmas győzelem hírét hoztam, de az nem a te fülednek van szánva. Vezess a sahhoz, és megvidámítom a szívét.

Ibrahim zavartan pislogott. A testvérére nézett, aztán a magabiztos fiatalemberre.

- Mohammed sah nincs Almashanban, testvérem. Azt hitted?-

Juszuf magabiztosan mosolygott.

- Ne játssz velem, barátom. A sah hallani akarja, mit tudtam meg. Vezess hozzá, és nem szólok neki, hogy miattad majdnem meghaltam a falaitok előtt.

Ibrahim dadogott zavarában.

- Tényleg nincs Almashanban. Ide tart? Hadd hozassak neked ételt és italt! Mondd el nekem, hogy mit tudsz, és továbbadom a sahnak, ha megérkezik.

A hírvivő mosolya lassan lehervadt, ahogy megértette a helyzetet, mély fáradtság foglalta el a helyét.

- Azt reméltem, hogy itt lesz - motyogta.

Ibrahim észrevette, hogy a fiatalember úgy dobol ujjaival a bőr iszákon, mintha a tartalma túl forró lenne, hogy megfoghassa.

- Mennem kell - mondta Juszuf váratlanul. Meghajolt Ibrahim előtt, noha a mozdulat formálisan merev volt. - Szavaim egyedül a sahnak szólnak, és ha nincs ezen a helyen, akkor a következő városba kell eljutnom. Ők talán nem várják meg az utolsó pillanatot, hogy beengedjenek.

Ibrahim válaszolt volna, de a kapu felől hallatszó zaj éppen olyan hirtelen maradt abba, mint ahogy elkezdődött. Idegesen sandított agyalágyult testvérére, aztán felrohant a kőlépcsőn a falra. A többiek követték, és együtt bámultak kifelé.

A mongolok ellovagoltak. Ibrahim megkönnyebbülten sóhajtott, és megköszönte Allahnak, hogy megvédte városát. Hányszor panaszkodott a tanács a költségek miatt, amikor megerősítette, rendbe hozatta az omladozó falakat? Igaza volt, ezerszer is igaza volt! A mongolok nem rohanhatják le otthonát ostromgépek nélkül, de talán még azokkal sem. Almashan kinevette kardjaikat és íjaikat. Elvezettel figyelte, ahogy az ellenséges harcosok vissza se nézve ellovagolnak.

- Ravaszak - szólalt meg mögötte Juszuf. - Lehet, hogy csak a gyanúnkat akarják eloszlatni. Láttam már ilyet. Ne bízz bennük, uram.

Ibrahim megnőtt önbizalommal válaszolt:

- Nem törhetnek át a falainkon, Juszuf. Most már meginnál egy hűvös italt a házamban?- Kíváncsi vagyok a hírekre, amelyeket hoztál.

Csalódására a fiatalember megrázta a fejét, közben a mongolokat nézte.

- Nem maradok. A sah nincs messze, őt kell megtalálnom. Ennél nagyobb városok sorsa függ attól, hogy utolérjem.

Mielőtt Ibrahim válaszolhatott volna, a beduin a mellvéd fölé hajolt, és kinézett.

- Megölték a lovamat?- - kérdezte.

Ibrahim testvére köszörülte a torkán.

- Igen - felelte. Juszuf káromkodott, ő pedig tovább beszélt. - Van egy jó hátasom, egy kanca. Elviheted.

- Megveszem tőled - mondta Juszuf.

Ibrahim testvére meghajtotta a fejét. Örült az ajánlatnak.

- Nagyon erős. Mivel a sah embere vagy, jutányos árat számolok - mondta.

Ibrahim ökölbe szorított kézzel tűrte, hogy a testvére elküldjön egy embert, és a kapuhoz hozassa a második legjobb kancáját. Az ifjú hírnök leereszkedett a kőlépcsőn, és Ibrahim kénytelen volt követni. Nem tudta megállni, hogy ne vessen még egy pillantást a dagadó nyeregtáskákra. Némán mérlegelte, vajon elég értékesek-e ahhoz, hogy elvágják értük valakinek a torkát. Juszuf mintha megérezte volna a születő gondolatot, mert elmosolyodott.

- Nincs semmi értékes a holmim között nagyuram - mondta. Megkopogtatta a fejét. - Az üzeneteim itt vannak.

Ibrahim elvörösödött, hogy a fiatalember így eltalálta a gondolatait. Amikor megjött a kanca, a hírnök szakértő szemmel vizsgálta meg az új lovat, és elégedetten fizetett Ibrahim testvérének, tiszteletből többet, mint amennyit az kért. Ibrahim savanyúan nézte, ahogy a fiatalember ellenőrzi a nyerget és a szárat. Az őrök lekiáltottak a magasból, hogy tiszta a levegő.

- Jól megfizetném, ha hallhatnám azokat az üzeneteket - szólalt meg hirtelen Ibrahim. Csodálkozására a hírnök habozott. - Aranyban - folytatta Ibrahim, megérezve az első gyengeséget.

- Rendben van, nagyuram - mondta Juszuf. - Pénzre van szükségem, hogy folytassam a kutatást a sah után. De siessünk.

Miközben Ibrahim igyekezett palástolni elégedettségét, a hírnök egy őr kezébe nyomta a szárat, és követte Ibrahimot egy közeli házba. Az ott élő család nem tiltakozott, amikor Ibrahim kiparancsolta őket. Pillanat alatt kettesben maradt a hírnökkel, és szinte reszketett a türelmetlenségtől, hogy hallhassa a híreket.

- Hol az arany, amit ígértél? - kérdezte Juszuf halkan.

A föllelkesült Ibrahim nem habozott. Teli erszényt húzott elő ruhája alól. Még meleg és nyirkos volt a testétől. A fiatalember mérlegelte, fanyar mosollyal belenézett, mielőtt eltüntette volna.

- Egyedül neked mondom el, nagyuram - szólt szinte súgva. - A szegénységem kényszerít a beszédre, de ez nem való más fülekbe.

- Mondd! - sürgette Ibrahim. - Nem adom tovább.

- Buhara elesett, de a szamarkandi helyőrség nagy diadalt aratott. Szétverte a kán seregét a csatamezőn. Legalább erre az évre meggyengültek. Ha a sah visszatér a hűséges városok támogatásával, egy szálig lenyakaztatja őket. Ha visszatér, nagyuram. Ezért kell gyorsan megtalálnom.

- Hála Allahnak- suttogta Ibrahim. - Most már értem, miért nem tartóztathatlak.

A hírvivő ősi mozdulattal a homlokához, ajkához, melléhez érintette a kezét.

-A sah szolgája vagyok, nagyuram. Allah áldása legyen rajtad és tiszteletre méltó házadon. Most pedig mennem kell.

Ibrahim gyorsabban mozgott, magabiztosabban lépkedett vissza a kapuhoz. Érezte, hogy minden ember szeme rátapad, még bolond testvére is úgy meredt rá, mintha kiolvashatná szeméből a titkos üzenetet.

Ismét kinyílt a kiskapu, hogy beengedje a napfényt és levegőt a fal tövének fojtogató hőségébe. A hírvivő meghajolt Ibrahim előtt, azután kivezette lovát a kapun. Az ajtó becsukódott mögötte, ismét a helyére került a gerenda, ő pedig meg- sarkantyúzta a kancát, és elvágtatott a poros úton.

Napnyugtakor érte utol Szübötejt és Dzsebét. Miután megnevezte magát az őrök előtt, belovagolt az ideiglenes táborba. A tizenkilenc éves fiatalember nagyon elégedett volt magával. Még Szübötej is elmosolyodott az ifjú arab magabiztosságától, ahogy Juszuf vidoran leugrott a lováról, és meghajolt a két tábornok előtt.

- Ott van a sah? - kérdezte Szübötej.

Juszuf a fejét rázta.

- Mondták volna, tábornok úr.

Szübötej bosszúsan csücsörített. A sah és fiai olyanok voltak, akár a kísértetek. A mongolok egész nyár végéig hajkurászták őket és a testőröket, de mindig kicsúsztak a kezükből. Szübötej nagyon bízott benne, hogy a folyóparti városban lesz, amelynek a falai túl magasak egy ostromhoz.

- Síkos hal ez az öregember - mondta Dzsebe. - De végül úgyis elkapjuk. Dél felé még egymagában sem juthat át a vonalainkon anélkül, hogy valaki meg ne látná.

Szübötej morgott.

- Szeretnék ennyire biztos lenni a dolgomban. Volt annyi esze, hogy az embereit másfelé küldte. Kevés híján elvesztettük, és kevés embert sokkal nehezebb megtalálni. - Megdörgölte a karját ott, ahol a sah egyik testőre megsebezte. Jól előkészített rajtaütés volt, de a mongolok sokkal többen voltak a testőröknél. Noha egy ideig eltartott, mindenkit levágtak. Végignézték a halottakat, de valamennyien fiatalok és erősek voltak. Szübötej az ajkát harapdálta az emléktől. - Elrejtőzhet egy barlangban is, miután eltüntette a nyomait. Lehet, hogy máris ellovagoltunk előtte.

- Semmit sem tudnak róla a városban, tábornok úr - szólalt meg Juszuf. - Errefelé nem állt meg a sah, hogy utánpótláshoz jusson. A rabszolgák hallottak volna róla, és elmondták volna nekem. - Arra számított, hogy gratulálnak neki a ravasz fortélyhoz, bár az ötlet Szübötejtől származott. Ehelyett a két

tábornok úgy beszélgetett tovább, mintha ott sem lenne. Juszuf nem említette az arannyal teli zacskót, amelyet némi hazudozással keresett. Látták az új kancáját, amellyel visszajött, és úgy gondolták, ennyi elég a munkájáért. A mongol tábornokoknak nem kell tudniuk mindenről.

-A felderítők tucatnyi falut és várost találtak innen nyugatra - felelte Dzsebe, miután Juszufra pillantott. - Ha arrafelé lovagolt, akkor valaki csak emlékezni fog egy fölfegyverzett csapatra és egy öregemberre. Egyre messzebb űzzük a városaitól. Nem futhat örökké.

- Eddig sikerült eljutnia - vágott vissza Szübötej. Juszufhoz fordult, aki még mindig a közelükben toporgott. - Jól csináltad, Juszuf. Most pedig távozhatsz.

A fiatalember mélyen meghajolt. Jó, hogy ezek a mongolok ilyen rendesen megfizetik. Ha a sahnak sikerül télig kikerülnie őket, akkor Juszufból gazdag ember lesz, Miközben keresztülment a táboron, biccentett, és rámosolygott néhány ismerős harcosra. Csöndben voltak, miközben leszállt az est, ahogy a farkas is hallgat, ha nincs zsákmány elérhető közelségben. Lassan, kitartóan dolgoztak, kardjaikat élesítették, íjaikat javítgatták. Juszuf kicsit megborzongott. Hallott a támadásról a mongolok asszonyai, gyerekei ellen. Nem szerette volna látni, hogy mi történik, ha végre utolérik a sahot és fiait.

*

Dzselauddin a szemét dörgölte, és dühös volt a saját gyengeségére. Három testvére nem láthatja fogyatkozó önbizalmát, addig nem, amíg nap mint nap félve és reménykedve tekintenek rá.

Összerázkódott a sötétben, ahogy hallgatta apja erőlködő szuszogását. Lassan, zihálva szívta be és fújta ki a levegőt, olyan kínosan, mintha egy örökkévalóságig tartana minden lélegzetvétel. Dzselauddin minden szünetnél kétségbeesett. Nem tudta, mit tenne, ha a csönd még tovább nyúlna.

A mongolok ugyanúgy halálra sebezték az öregembert, mintha valamelyik nyílvesszőjük találta volna el. Folyamatosan űzték hegyen-völgyön, a sah nem pihenhetett, nem szedhette össze magát. A nyirkos föld és a felhőszakadások miatt valamennyien megfáztak, és fájtak az ízületeik. Az öregember hatvanon túl is bikaerős volt, ám a nedvesség beszivárgott a tüdejébe, és kifacsarta belőle az erőt. Könnyek szöktek Dzselauddin szemébe. Durván letörölte őket,

belenyomta a tenyere élét a szemüregbe, hogy a fájdalom mulassza el a haragját.

Még sose vadásztak rá. Az első hónapban olyan volt, akár egy játék. Ő és testvérei nagyokat nevettek a nyomaikon haladó mongolokon, nevetséges terveket agyaltak ki, hogy lerázzák őket. Ahogy megjöttek az esők, hamis nyomokat hagytak maguk után, megosztották erőiket, majd újra megosztották. Embereket küldtek a biztos halálba olyan rajtaütésekben, amelyek alig lassították le a sarkukban loholó, könyörtelen ellenséget.

Dzselauddin hallgatta apja harákolását a sötétben. A tüdeje tele van sűrű nyálkával, hamarosan fuldokolni kezd, és felébred. Dzselauddin a hátát fogja ütögetni, ahogy már sokszor csinálta, míg az öregember bőre el nem veszti viaszos fényét, és megint képes lesz menekülni egy újabb napon át.

-A pokolba velük! - suttogta Dzselauddin. A mongoloknak nyilván vannak olyan embereik, akik képesek követni a levegőben a madár röptét. Dzselauddin négyszer próbált az apjával visszafordulni délnek. Minden alkalommal látták a felderítők távoli, hosszú vonalát, amely éppen az ilyen kísérleteket figyelte. Utoljára kénytelenek voltak a kimerülésig futni előlük, míg végül sikerült elvegyülniük egy város piacterén. Dzselauddin épp hogy megúszta. Akkor kezdődött az apjánál a köhögés, miután két éjszakán át a vizes földön aludtak.

Nem szívesen küldték el az utolsó testőröket. Viszont nagyon könnyű népesebb csoportokat követni, még azt az utolsó pár tucatot is, akik makacsul ragaszkodtak a sahnak tett esküjükhöz. Most már csak ő és három öccse maradt az apjukkal. Nem is emlékezett már rá, hányszor váltottak ruhát és lovat.

Csak kevés aranyuk maradt élelemre és utánpótlásra, és Dzselauddin el sem tudta képzelni, mi lesz, ha elfogy a pénzük. Megérintette a ruhája alá rejtett, ékkövekkel teli zacskót, megvigasztalta az összeütődő kövek üveges koccanása. Habár hogyan adhatna el akár egyet is, távol a nagyvárosok pénzkölcsönzőitől? Őrjítő volt! Ő és testvérei nem képesek olyan igénytelenül élni, mint a mongolok. Beleszülettek a selyembe, szolgák lesték minden kívánságukat.

Az apja fuldokolt a homályban. Dzselauddin segített felülnie. Nem emlékezett a kisváros nevére, ahol megálltak. Talán a mongolok éppen most lovagolnak el mellette, miközben a sah levegőért küzd.

Kétségbeesetten csóválta a fejét. Nem kétséges, hogy még egy éjszaka, amikor a földön kell hálnia, megöli az apját. Ha az Allah akarata, hogy itt aludjanak, legalább száraz ruhában lennének, étellel töltve horpadt hasukat!

Mennyivel jobb lenne, mint farkasoktól félni, amikor úgy alszanak a mezőn, akár a birkák!

- Fiam! - szólította nyűgösen az apja.

Dzselauddin rátette hűvös kezét a sah homlokára, és csaknem visszarántotta, olyan forró volt. Emésztette a láz. Még az sem biztos, hogy az öregember felismerte.

- Pszt, apám. Fölébreszted az istállószolgákat. Éjszakára biztonságban vagyunk.

Az apja valamit mondani próbált, de a görcsös köhögés érthetetlenné tördelte szét a szavakat. Kihajolt az ágyból, harákolt, bágyadtan beleköpött a vödörbe. Dzselauddin elfintorodott a hangra. Hajnalodik, és ő még nem aludt. Nem alhat, amíg az apjának szüksége van rá.

A Kaszpi-tenger több mint száz mérfölddel nyugatabbra van a hitvány kisvárostól, amely a holdsütötte mezőik közepén lapul. Dzselauddin még sosem utazott ennél messzebb, alig tudta elképzelni, miféle földek vagy emberek léteznek arrafelé, mégis köztük kell elrejtőznie, ha a mongolok továbbra is egyre távolabb űzik őket otthonuktól. Ő és testvérei kétség- beesetten szerettek volna áttörni azoknak a vonalán, akik maguk előtt terelgették őket, de hogyant Három embert hagyott hátra nedves levelek alá rejtve, hogy a mongolok elhaladjanak mellettük. Ha életben maradnak, bizonyára segítenek, mielőtt eljön a tél, ugye?- A sah és fiai megriadtak minden éjszakai nesztől, már nem mosolyogtak az ellenségen, amely nem hajlandó megállni, soha nem áll meg, amíg ők ezen a világon vannak.

Mohammed Ala-ud-Din sah kimerültén hanyatlott vissza a szalmazsákra, amelyet Dzselauddin szerzett neki. A fiai a mocskos istállóban aludtak, de ez még mindig jobb volt mindennél, ami hónapok óta jutott nekik. Dzselauddin figyelte, ahogy az apja lélegzete halkul, és némán átkozta az öregembert a betegségéért. A megtett távolságok mintha napról napra rövidülnének. Dzselauddin kételkedett benne, hogy a mongolok ilyen lassan haladnának.

Miközben az apja aludt, Dzselauddin azon tépelődött, hogy el kellene bújniuk. Ez a gondolat egyfolytában kísértette a forró hónapokban. Szükségük volt a lovakra, amíg esélyük lehetett az áttörésre, de ha eladják vagy leölik az állatokat, és úgy állítanának be egy városba, mint közönséges vándorok, hogyan találnák meg őket a mongoloké Akármilyen ördögi tehetségük van a nyomkeresésre, mégiscsak emberek. Biztatta a sahot, hogy állapodjanak meg

Almashanban, az ősi rabszolga-kereskedő városban, de a sah hallani sem akart róla, hogy meglapuljanak, mint a koldusok. Az ötlet is felháborította. Még azt is nehéz volt megakadályozni, hogy apja közölje jelenlétüket a városi elöljárókkal és a bástyáról dacoljon a mongolokkal.

Megállni valahol, az maga a halál. Az apját üldöző sereg a rettegést hozta magával, és kevés város áldozná fel a lakosait a sahért és fiaiért. Dzselauddin tudta, hogy abban a pillanatban, amint a mongolok körülvesznek egy várost, vagy kiadják, vagy álmukban ölik meg őket. Kevés választása maradt. Bámulta a sötétségben azt az embert, aki egész életében parancsokat osztogatott. Nehéz elfogadni, hogy a sah túlságosan gyenge már ahhoz, hogy kigondolja, miként cselezhetik ki a nyomukban loholó fenevadakat. Noha Dzselauddin a legidősebb fia volt, úgy érezte, még nem kész rá, hogy szembeszálljon apja akaratával.

- Megállunk apám - suttogta hirtelen. - A lovakkal elrejtőzünk egy városban. Elég pénzünk van ahhoz, hogy egyszerűen éljünk, amíg visszanyered az erődet. Nem fognak megtalálni. Allah, tedd őket vakká! Ha ez az akaratod, tedd, hogy ne találjanak ránk!

Az apja nem hallotta delíriumában. A láz tovább ette a tüdejét. Napról napra fogyott a levegője.

HUSZONEGYEDIK FEJEZET

Nur város határában Dzsingisz egy tevefogat mögött bandukolt a feleségeivel és a testvéreivel. Télen megrövidültek a napok, és a szellő éppen csak hűvös volt. Azok, akik gyermekként minden évszakban találkoztak hóval és jéggel, már-már tavasziasnak találhatták az időt. Dzsingisz lelke hónapok óta nem volt ilyen tiszta és nyugodt. Büszkén nézte, hogy a kis Toluj milyen ügyesen irányítja gyeplőcsapásokkal az állatokat. Legkisebb fia alig múlt tizennégy, a házassági szertartást a lány apja követelte. A lány csak két évvel volt idősebb Tolujnál, de máris egy pici fiút szoptatott a jurtájában, és közben már a másodikat várta. Börte javasolta, hogy kössék meg a házasságot, még mielőtt a lány valamelyik rokona kénytelenségből vérbosszút esküdne a kán fia ellen.

A lányon már látszott a második terhesség, noha a család igyekezett elrejteni a bő ruha alá. Most nyilván az anyja gondoskodik az elsőszülöttről,

mélázott Dzsingisz. Toluj és ez a Sorhatani lány ugyancsak egymásba habarodhattak, ha ennyire fütyülnek a törzsi törvényekre. Nem volt éppen szokatlan, hogy fiatal lányok teherbe essenek, bár az apjával dacoló Sorhatani szokatlan ügyességgel kötötte magához Tolujt. Még Börtéhez is eljött, hogy megkérje Dzsingiszt, ő adjon nevet elsőszülött fiának. A kán mindig csodálta az effajta arcátlan vakmerőséget, így elégedett volt Toluj választásával. A fiúnak a Möngke nevet adta, ami azt jelenti, „örökkévaló”: illendő név olyasvalakinek, aki az ő véréből származik. Menet közben azon gondolkozott, hogy az összes gyereket törvényesnek fogja nyilvánítani, akár a házasság előtt születtek, akár nem. Így sok problémának elejét veheti.

- Legénykoromban - szólalt meg némi sóvárgással - egy fiatalember napokig is utazhatott, hogy elérje a menyasszonya törzsét.

Kaszar felhorkant.

- Négy feleségem van, bátyám. Ha mindig ezt kellett volna tennem, ahányszor új asszonyra volt szükségem, sose jutottam volna semmire!

- Meg vagyok lepve, hogy egy is képes elviselni - mondta Börte édesen mosolyogva. A kisujjával intett Csakahajnak, aki ettől kuncogni kezdett.

Dzsingisz rá vigyorgott első feleségére. Felvidította Börte mosolya és látványa: magas volt és erős, meztelen karját megfogta a nap. Még Csakahaj sápadt bőre is arany zománcot kapott a forró hónapokban, és mindkét asszony majd kicsattant az egészségtől. Dzsingisz örült, hogy Börte kacsint, amikor észreveszi a férje nézését. Úgy látszik, az asszonyok között valamiféle egyetértés alakult ki azóta, hogy a sah megtámadta a családokat. Legalább nem kell őket szemmel tartania. Ez is egyfajta békesség.

- Börte, a nemzetnek gyermekekre van szüksége - felelte.

Kaszar kéjesen kuncogott. Börte és Csakahaj összenézett és a szemüket forgatták. Kaszar tizenhét gyereket ismert el a magáénak, és joggal volt büszke rá, hogy tizennégy életben is van. Temüge kivételével Dzsingisz öccsei mindent megtettek, hogy a nemzet növekedjék, és visongó kölykök rohangáljanak a jurták között. Temüge is megnősült, de gyermeke még nem született. Ehelyett legfiatalabb öccse a törzsi viták rendezésével töltötte ki a napjait. Dzsingisz rápillantott, de Temüge nem törődött Kaszarral. Tolujt figyelte, aki lelépett a szekérről. A kán most az egyszer megenyhült a legkisebb testvére iránt. Temüge kiépítette a saját birodalmát a nemzeten belül: nyolcvan férfi és nő dolgozott neki. Dzsingisz hallotta, hogy még írni és olvasni is

megtanította őket. Úgy tűnt, a dolog bevált, és Dzsingisz örült, hogy az öccse nem háborgatja kicsinyes problémákkal. Harcos testvérei hosszú lépéseitől eltérően Temüge szaporán tipegett, és hosszú haját csin módon megkötve viselte. Túl gyakran mosakodott, és ha a szellő felőle fújt, illatos olaj szaga csapta meg Dzsingiszt. Volt idő, amikor szégyenkezett miatta, ám Temüge elégedettnek látszott, és a törzsek lassan elfogadták a fennhatóságát.

Nur városától nyugatra volt a menyasszony családjának kis tábora. A jurtákat a hagyományos stílusban állították föl. Dzsingisz látta, hogy Toluj elbizonytalanodik, midőn fegyveresek vágtatnak eléje, hogy elfogják. A fiút messziről fel lehetett ismerni kék ruhájáról és arany kaftánjáról.

Dzsingisz mosolygott, amikor a család férfitagjai elkezdték az előadást. Mutatták, hogy észre sem veszik a sok ezer embert, akik eljöttek, hogy tanúi legyenek a násznak, és úgy hadonásztak a kardjukkal, mintha komolyan meg lennének sértve. Toluj mélyen meghajolt Sorhatani apja előtt. Dzsingisz akaratlanul összerázkódott. Végtére is Toluj a nagykán fia. Mivel Sorhatani máris anya, az apja aligha zavarja el Tolujt, ha nem mutat elég tiszteletet.

Sóhajtva nézett Börtére, tudva, hogy a felesége megérti, Toluj jó gyerek, bár mintha hiányozna belőle az a tűz, amely apjában és nagybátyjaiban lobog. Talán mert Dzsocsi és Csagatáj árnyékában nőtt föl. Dzsingisz jobb felé pillantott, ahol a két ifjú ballagott Ögödejjel. Idősebb fiai között nem szűnt meg az ellenségeskedés, de ma nem foglalkoztak vele.

A menyasszony apja végre lecsillapodott, Megengedte, hogy Toluj belépjen a jurtába, és üdvözölje jövendőbelijét. Dzsingisz és feleségei közelebb sétáltak a családi összejövetelhez, miközben Kökcsü megáldotta a földet, és fekete ajragot fröccsentett a levegőbe a figyelő szellemeknek.

- Derék gyerek! - mondta Kacsun. Egyszerre vágta hátba a bátyját és Börtét. - Legyetek rá büszkék.

- Büszke vagyok - felelte Dzsingisz. - Noha kétlem, hogy képes lesz vezetni. Túlságosan puha ahhoz, hogy emberek életét tartsa a kezében.

- Még fiatal! - vágott közbe azonnal Börte, és rosszallóan csóválta a fejét. - És nem úgy élt, mint te!

- Pedig talán jobb lett volna. Ha otthon hagyom a fiúkat, hogy maguktól vészeljék át a telet, ahelyett hogy idehozom őket, akkor talán valamennyiből kán lesz. - Érezte, hogy Dzsocsi és Csagatáj fülel, noha nem mutatják.

- Azok lesznek, bátyám - mondta Kaszar. - Meglátod. A földeknek, amelyeket elfoglaltunk, uralkodóra van szükségük. Adj Tolujnak néhány évet, tedd meg sahnak az egyik ilyen sivatagi királyságban. Hagyj ott neki egy tüment, hogy támogassa, és büszke lehetsz majd rá. Ebben nem kételkedem.

Dzsingisz bólintott, örült, hogy dicsérik a fiát. Temüge váratlan érdeklődéssel fordult oda Kaszarhoz.

- Jó gondolat! - mondta. - A csin földeken többször is be kellett vennünk ugyanazt a várost. Némelyik még a második ostrom után is ellenállt, és le kellett rombolnunk. Nem tehetjük meg, hogy csak úgy átlovagolunk rajtuk abban a hiszemben, hogy tudomásul veszik a vereséget.

A kán kissé elfintorodott a többes szám hallatán. Nem emlékezett rá, hogy Temüge valaha is városok ellen indult volna, de egy ilyen napon ezt is szó nélkül hagyta. Legifjabb öccse boldogan folytatta.

- Adj rá engedélyt, és én minden városban, amelyet elveszünk ettől a megszökött sahtól, hagyok egy megfelelő embert, hogy uralkodjék a nevedben. Tíz-húsz év alatt akkora birodalmat hozhatsz létre, mint a Csin és Szung Birodalom együttvéve!

Dzsingisznek eszébe jutott egy régi beszélgetés Paotou csin város tongjának vezetőjével. Sok-sok éve az az ember valami hasonlót javasolt. A kán nehezen értette ezt az elgondolást. Miért akarna bárki is egy városban uralkodni, amikor ott vannak a nyílt és néptelen pusztáké Az ötlet ennek ellenére érdekelte, és nem hurrogta le az öccsét.

A menyasszony családja nem tudott volna ennyi embert jóllakatni, de Temüge utasítást adott, hogy a tábor valamennyi tűzhelyét gyújtsák be a menyegzői lakomához. Hatalmas ne- mezszőnyegeket göngyöltek szét a poros földön, és Dzsingisz leült a testvéreivel. Egy bólintással elfogadott egy tömlő ajragot és egy gőzölgő tálat. Körülötte emelkedett a hangulat, dalok zengték a kán legifjabb fiának esküvőjét. Nur város alig két napja adta meg magát, és Dzsingisz sokkal derűsebb hangulatban volt, mint bármikor a háború hónapjaiban. Otrar elpusztítása nem metszette föl indulatának kelevényét, inkább még jobban elmérgesítette. Irgalmatlanul meghajtotta a seregét, ám amíg a sah élt, pusztítania kellett a birodalmát. Az asszonyok és a gyerekek megtámadásával a sah átlépett egy határt. Mivel ő megszökött, Dzsingisz a népét büntette az egyetlen módon, amit ismert.

- Nem tetszik az ötlet, Temüge - mondta végül. Öccse arca megnyúlt, de Dzsingisz folytatta. - Mindazonáltal nem tiltom meg. Nem akarom, hogy ezek az arabok visszalopakodjanak, amikor továbbmegyünk. Ha élnek, akkor csak rabszolgaként.

- Igyekezett nem mutatni a haragját. - Talán megfelelő jutalom lesz az öreg harcosoknak, ha kapnak egy várost. Olyan ember, mint Arszlán, megfiatalodhat egy ilyen kihívástól

- Hírnököket küldök érte - vágta rá Temüge.

Dzsingisz a homlokát ráncolta. Nem éppen Arszlánra gondolt. De hiányzott neki az öregember, és nem talált okot, hogy tiltakozzon.

- Jól van, öcsém. De küldjél Csen Jiért is Paotouba, ha még él.

- Az a kis haramia! - Temüge szinte dadogott. - Nem arra gondoltam, hogy akárkinek hatalmat adjunk! Ő már megkapta Paotout. Tucatnyi nevet tudnék mondani, akihez jobban illene az a fajta feladat, amit elmémben forgatok.

Dzsingisz türelmetlenül legyintett. Eleve tartott ettől a beszélgetéstől, amely most azzal fenyegeti, hogy mindenestül elnyeli, és elrontja az egész napját.

- Temüge, ő megértette azt, amire te gondolsz, és ez teszi értékessé. Ajánlj neki aranyat és hatalmat. Vissza is utasíthatja, mit tudom én. Meg kell ismételnem, amit mondtam?

- Természetesen nem! - válaszolta Temüge. - Olyan sok időt töltöttünk háborúval, hogy nehéz elképzelni, mi következik utána, de...

- Te nem sok időt töltöttél háborúskodással - felelte Kaszar, és oldalba könyökölte az öccsét. - Te papírlapok között töltötted az időt, vagy kánt játszottál a szolgálólányaiddal.

Temüge azonnal elvörösödött és visszavágott volna, de Dzsingisz fölemelte a kezét, hogy lecsitítsa őket.

- Ne ma! - mondta. Testvérei nyomban elhallgattak, csak a tekintetükkel sértegették egymást.

Dzsingisz észrevette, hogy a város közelében felpattan egy csoport harcosa. Nyomban felállt ő is. Gyanakodni kezdett, amikor hárman feléje nyomakodtak a vígan lármázó tömegben. Akármi zavarta meg az étkezést, a többiek még nem tudtak róla. Nem egy család hangosan káromkodott, ahogy a harcosok átugrották, vagy cikázva kikerülték őket. Sokan kutyát is hoztak a lakomára, és az állatok lelkesen ugattak.

- Mi az?- - kérdezte Dzsingisz. Ha valamelyik zöldfülű tök- kelütött verekedést robbant ki a fia lakodalmán, levágatja a hüvelykujjait!

- Emberek jönnek a városból, nagyuram! - felelte a harcos mélyen meghajolva.

Dzsingisz, Kacsun és Kaszar egy szót sem vesztegetve keresztülcsörtettek a sokaságon a város irányába. Noha gyalog érkeztek az esküvőre, valamennyien fel voltak fegyverezve, olyan emberek szokása szerint, akiknél mindig kéznél van a kard vagy az íj.

A Nurból érkező hatvan-egynéhány férfi és asszony nem tűnt veszélyesnek. Dzsingisz kíváncsian figyelte őket, ahogy átvágnak a várost és a násznépet elválasztó területen. Ragyogó színekbe öltöztek, ami éppen illett Toluj menyegzői ruhájához, és nem látszott, hogy fegyver lenne náluk.

A násznép elhallgatott, számos férfi a kánjuk felé oldalgott, hogy öljenek, ha kell. Mire a csoport a közelükbe ért, félelmetes veteránok álltak előttük vonalban, azok a férfiak, akiket Dzsingisz megtisztelt az esküvői meghívással. Ilyen harcosok látványától megbicsaklott a jövevények térde, ám egyikük odaszólt a többieknek különös nyelvükön, és ez megnyugtatta őket.

Amikor hallótávolságba kerültek, Dzsingisz fölismert néhány elöljárót, akik korábban átadták neki a várost. Odahívta Temügét, hogy fordítson.

Öccse meghallgatta a nuri küldöttség vezetőjét, azután bólintott, mielőtt fordítani kezdett volna.

- Ajándékot hoztak a kán fiának, az esküvő alkalmából - mondta.

Dzsingisz felmordult. Félig-meddig szerette volna hazazavarni őket. Talán a korábbi beszélgetés okozta, hogy mégsem tette. Az ellenséget természetesen meg kell semmisíteni, de ezek megadták magukat, és nem csináltak semmi gyanúsat. Persze meglepően simán mennek a béketárgyalások, ha sereg veszi körül a várost, de végül mégiscsak bólintott.

- Közöld velük, hogy ma szívesen látjuk őket - mondta Temügének. - Átadhatják ajándékaikat Tolujnak, ha vége a lakomának.

Öccse torokhangú szóáradata észrevehetően megnyugtatta a csoportot. Csatlakoztak a mongolokhoz a nemezszőnyegeken, elfogadták a teát és az ajragot.

Dzsingisz azonnal megfeledkezett róluk, amikor látta, hogy a kis Toluj előjön apósa jurtájából, és vigyorogva néz a tömegre. Teázott a családdal, ezzel hivatalosan is befogadták. A kezénél fogva vezette Sorhatanit, és noha a bő

ruha elől már dudorodott, senki sem tett megjegyzést Dzsingisz füle hallatára. Kökcsü várta, hogy kezdhesse a szertartást, amellyel az Égi Atya és Földanya áldását kéri az új családra, és könyörög, hogy kövér, erős fiúk töltsék meg a jurtájukat.

Ahogy a sámán kántálni kezdett, Csakahaj megborzongott, és elfordította a tekintetét. Börte láthatólag megértette, és a karjára tette a kezét.

- Nem tudok úgy ránézni, hogy ne jusson eszembe szegény Temülün - suttogta Csakahaj.

A névtől Dzsingisz kedve azonnal megkeseredett. Egész életét a halál szomszédságában töltötte, de nehezen viselte húga elvesztését. Az anyja még az unokája esküvője miatt sem mozdult ki önkéntes elzárkózásából. Már ez az egy ok is elegendő, hogy az arab városok megbánják, amiért rosszul bántak az embereivel, és arra kényszerítették, hogy idejöjjön az országukba.

- Ez a nap az új kezdeteké - mondta fáradtan. - Ne beszéljünk halálról.

Kökcsü táncolt és pörgött kántálás közben, a hangja messzi- re szállt a szélben, amely felszárította a verejtéküket. A násznép és az asszony családja csöndben volt, lehajtották a fejüket. Csak a kis Toluj izgett-mozgott, aki férji kötelességeit ekkor teljesítette először. Dzsingisz hidegen figyelte, ahogy nekilát fölállítani a jurtát a lécrácsokból és vastag nemezdarabokból. Kemény munka egy embernek, különösen olyannak, aki még ki se nőtt a suhanckorból, de a fia ügyes volt, a szállás kezdett formát ölteni.

- Még bosszút állok Temülünért és a többiekért - mondta hirtelen, fojtott hangon Dzsingisz.

Csakahaj ránézett és bólintott.

- Ettől nem támad fel - mondta.

Dzsingisz vállat vont.

- Nem miatta. Ellenségeim szenvedése lakoma a szellemeknek. Ha majd megöregszem, emlékezni fogok a könnyekre, amelyeket fakasztottam, és elmúlik tőle a fájás a csontjaimból.

Odavolt az esküvő vidámsága, Dzsingisz türelmetlenül figyelte, ahogy a menyasszony apja belép a jurtába, hogy segítsen Tolujnak fölállítani az új, fehér, középső oszlopot. Mikor ez is megvolt, Dzsingisz fia kinyitotta a festett ajtót, hogy beengedje Sorhatanit új otthonába. Elméletben aznap este pecsételik meg a házasságot, noha mindenki láthatta, hogy ez már megtörtént. Dzsingisz lustán tűnődött, hogy vajon a fia honnan kerít véres rongyot,

bizonyítandó az ara szüzességét. Remélhetőleg Tolujnak lesz annyi józan esze, hogy ne bajlódjon ezzel.

Félretette az ajragot, fölállt, leverte deeljéről a morzsákat. Szidhatta volna Csakahajt, amiért elrontotta a napot, de ez úgyis csak egy kurta szünet a rá váró véres munkában. Agyát máris megtöltötték a tervek meg a szükséges stratégiák. Visszazökkent a szokott hideg ütembe, amellyel városokat vesz be, és eltöröl mindenkit, aki ellenáll.

Akik vele voltak, megérezték a változást. Már nem a boldog apa volt. Ismét a nagy kánt látták, akinek egykedvű nézését senki sem állhatta.

Dzsingisz körülhordozta tekintetét a táboron, azokat figyelte, akik még heverésznek, esznek-isznak, élvezik a meleget és az ünnepi alkalmat. Valamiért bosszantotta a tunyaságuk.

- Kacsun, vidd vissza a táborba a harcosokat! - parancsolta, - Dolgoztasd le velük a téli hájat egy kiadós lovaglással és íj lövészettel! - Öccse kurtán bólintott, elsietett, odavakkantott parancsokkal ugrasztott szét férfiakat és nőket.

Dzsingisz nagyot sóhajtott, nyújtózott egyet. Otrar után a sah városa, Buhara, úgyszólván kardcsapás nélkül elesett. Az egész helyőrség, mind a tízezer ember elmenekült, és még mindig valahol a hegyekben bujdosnak, mert félnek tőle.

Csettintett Dzsocsinak.

- Vidd a hegyekbe a tümenedet, Dzsocsi! Keresd meg a helyőrséget, és verd szét!

Ahogy Dzsocsi elment, Dzsingisz egy kicsit megkönnyebbült. A sahot messze nyugaton lefoglalja Szübötej és Dzsebe. Még ha visszatér is, akkor is csak hamut és romokat talál birodalmában.

- Temüge! Küldd el a felderítőidet Szamarkand felé, tudjanak meg mindent a védelemről! Csagatájjal és Dzsocsival én vezetem a támadást, amikor visszatérnek. Porrá zúzzuk drágalátos városaikat!

*

Dzselauddin az ajtónak vetette a hátát a Khuday városában bérelt szálláson, hogy kizárja a szukh bűzét és lármáját. Utálta ezt a szurtos kis fészket a hatalmas homoktenger szélén, ahol nem él más, csak gyíkok és skorpiók.

Megborzongott. Természetesen látott már koldusokat. Szamarkand és Buhara nagyvárosok, a koldusok úgy tenyésznek bennük, mint a patkányok, de még sosem kellett átmennie köztük, nem kellett elviselnie, ahogy mételyes kezükkel a ruháját cibálják. Nem állt meg, hogy pénzt nyomjon a markukba, és még mindig dühöngött átkaik miatt. Máskor parancsot adott volna a város felégetésére egy ilyen sértés után, de életében először egyedül volt, megfosztva a hatalomtól és befolyástól.

Ugrott egyet, amikor kopogás hallatszott a feje mellett. Riadtan körülnézett az apró szobában, de az apja a másikban feküdt, öccsei pedig kint voltak a városban, ételt vettek a vacsorához. Indulatosan letörölte a verejtéket az arcáról, azután szélesre tárta az ajtót.

A ház tulajdonosa volt. Gyanakodva bámult befelé, mintha Dzselauddin legalább fél tucat másik embert csempészett volna be a tőle bérelt viskóba. Dzselauddin lehajolt hozzá, hogy ne láthasson be.

- Mit akarsz?- - vakkantotta.

A háztulajdonos felnézett a pimasz ifjú bérlőre, a lélegzete szaglott a fűszerektől.

- Dél van, uram. A lakbérért jöttem.

Dzselauddin ingerülten bólintott. Úgy tűnik, nem bíznak bennük. Mindennap fizetnie kell, nem ér rá havonta. Nem sok idegent láthatott a város, különösen amióta a mongolok ideértek. Egy hercegnek akkor is sértés, ha úgy kezelik, mint aki éjszaka képes meglépni a fizetés elől.

Nem talált pénzt az erszényében, át kellett mennie a szobán a rozoga deszkaasztalig. Ott volt a kis kupac pénz, amelyet az este számolt át. Legfeljebb egy hétre elég, és az apja még mindig túl beteg ahhoz, hogy mozdulhassanak. Fölvett öt rézpénzt, de nem volt elég gyors, és a tulajdonos már be is jött.

- Tessék! - nyomta a markába a pénzt. Szívesen kizavarta volna, de a tulajdonosnak nem volt sürgős távoznia. Dzselauddin tisztában volt vele, hogy modora nem felel meg egy olyan emberének, aki ilyen szegényes szállásra szorul. Próbált alázatosnak látszani, de a tulajdonos nem mozdult, csak rakosgatta egyik kezéből a másikba a zsíros pénzdarabokat.

- Az apád még mindig nincs jól, uram? - kérdezte hirtelen. Dzselauddin egyet lépett feléje, nehogy beleselkedhessen a szomszéd szobába. - Ismerek egy nagyon jó orvost. Nem olcsó, de Buharában tanult, mielőtt visszatért ide a családjához. Meg tudod fizetni?

Dzselauddin ismét a kis kupac pénzre pillantott. Titkos erszényében volt egy rubin, akkora, mint egy ujjperce. Meglehette volna az árából a házat, amelyben áll, de semmiképpen sem akarta felhívni a figyelmet a családjára. A biztonságuk a névtelenségen múlt.

Apja zihált a hátsó szobában, Megadóan bólintott.

- Meg tudom fizetni. Csak előbb egy ékszerészre van szükségem, aki nekem tud fizetni.

- Sok ilyen ember akad itt, uram. Megkérdezhetem, hogy esetleg más is igényt tarthat arra az ékességre, amelyet el akarsz adni?

Dzselauddin egy pillanatig nem értette. Azután elvörösödött dühében.

- Nem loptam! Én... örököltem az anyámtól. Becsületes emberre van szükségem, aki tisztességes árat ad érte.

A tulajdonos meghajtotta a fejét. Restellte, hogy ilyen sértő szó szaladt ki a száján.

- Bocsáss meg, uram. Magam is nehéz időkön vagyok túl. Javaslom Abbudot, vörös pultja van a szukhban. Arannyal és mindenféle más értékkel kereskedik. Ha megmondod neki, hogy a sógora küldött, tisztességes árat fizet.

- Na és a doktor? - kérdezte Dzselauddin. - Este akár el is jöhetne.

- Megpróbálom elintézni, uram, de kevés ilyen iskolázott ember akad Khudayban. Nagyon sok a dolga.

Dzsleauddin nem szokott hozzá, hogy alkudozzon vagy megvesztegessen valakit. Eltelt egy hosszú perc. A háztulajdonosnak célzatosan rá kellett néznie a pénzkupacra, mire derengeni kezdett neki valami. Az ifjú herceg a tenyerébe söpörte a kupacot, átadta a háztulajdonosnak, és igyekezett palástolni a viszolygását, mikor a kezük összeért.

- Szólok neki az érdekedben, uram! - ragyogott föl a tulajdonos. - Napnyugtakor jön majd.

- Jól van. Most pedig menj! - mondta Dzselauddin. Fogytán volt a türelme. Ez nem az ő világa. Úgy nőtt föl, hogy alig látott pénzt, és azt is csak arra használta, hogy elkockázza az apja tisztjeivel. Szennyesnek érezte magát az alkudozástól. Ahogy az ajtó becsukódott, reménytelenül felsóhajtott.

HUSZONKETTEDIK FEJEZET

Abbud ékszerész majdnem olyan gyanakodva mérlegelte az előtte álló embert, mint a rubint, amelyet hozott. Mindkettő gyanús volt, noha a sógorának ugyanolyan jó orra van a haszonhoz, mint neki.

A férfinak, aki azt állította magáról, hogy egy kereskedő fia, nyilvánvalóan nem szerzett gyakorlatot a kereskedésben, Roppant fura volt, ahogy a száját tátva megbámulja az utcai árusokat, miközben Abbudot kereste. Miféle ember az, aki sosem járt még szukhban? És az a dölyfös modora! Az ékszerész tarkóján felborzolódott a haj, minden ösztöne a veszélyre figyelmeztette. Negyven, kereskedéssel töltött évet élt túl három városban, bízott a megérzéseiben. Először is, ennek az embernek a keze kardforgatástól keményeden meg. Sokkal inkább tűnt katonának, mint kereskedőnek, a szukhon úgy ment végig, mintha azt várná, hogy mindenki takarodjon az útjából. Abbud somolyogva figyelte, hogy nem teszik meg neki ezt a szívességet, és a fiatalember beleütközött két goromba piaci tyúkászba. Ha nincs kard az oldalán, alighanem ökölcsapásokat kap a szitkok mellé.

A kard is nagyon szép darab volt. Abbudnak viszketett az ujja, hogy megtapinthassa a pengéjét. Elképesztően ostoba ez az ember! Ilyen értékes holmit viselni a szukhban! Az ezüsthüvely cizellálása egymaga többet ért, mint az a rubint, amelyet az utcai pultra csapott le, ahol mindenki láthatta. Abbud villámgyorsan rátenyerelt a kőre, és beinvitálta a férfit, mielőtt a bolond mindkettejüket megöleti, noha a kard miatt még megtörténhet. Az élet olcsó Khudayban, és egy ilyen penge megéri a kockázatot egypár késelő fiatal sátánnak. Az egész családját etethetné egy évig az árából, ha a megfelelő embernek adja el Abbud némán sóhajtott, és azon gondolkodott, figyelmeztesse-e az ügyfelet. Tetemes esély van rá, hogy még ma fölkínálják neki eladásra ezt a kardot, talán még a vért sem törlik le róla.

De semmit sem árult el a gondolataiból, miközben behívta Dzselauddint a pult mögötti bódéba. Volt itt egy asztalka, távol a piac kandi tekinteteitől. Székkel kínálta Dzselauddint, maga is leült, és a követ a gyertyalánghoz emelte, hogy hibát keressen benne, mielőtt gondosan lemérné egy apró rézmérlegen.

Lopott lenned Nemigen. Tolvaj nem venné elő ilyen nyíltan a ruhájából. Bizonyosan ezé a férfié. Ennek ellenére Abbud nem szabadulhatott a

szorongástól. Azért volt olyan sikeres, mert ki tudta olvasni a kétségbeesést a hozzá forduló emberek tekintetéből. Tudott róla, hogy ennek az embernek orvosra van szüksége. Gyanította, hogy a követ az értéke töredékéért veheti meg, mégis úgy tette le, mintha sütné az ujját. Túlságosan sok dolog nem volt rendben ezzel az emberrel és a rubintjával. El kéne küldenie. Meg is tette volna, ha a kő nem olyan tökéletes.

- Egy ilyen követ nem tudok eladni Khudayban - mondta kelletlenül. - Sajnálom.

Dzselauddin pislogott. El akarja utasítani az öregembert

- Ezt nem értem - mondta.

Abbud széttárta a karját.

- Az én mesterségem abból áll, hogy finom aranytárgyakat adok el olcsón. Khuday szegény hely itt aligha adnak többet érte, mint amennyit én adhatok neked. El kell küldenem egy karavánnal Buharába, Szamarkandba vagy még délebbre Mashadba. - Úgy forgatta az ujjai között a rubintot; mint egy üvegdarabot. - Kabulban talán akadna vevő, de a szállítás költsége fölemésztené a hasznot, amelyet szerezhetnék rajta. Ahogy mondtam, sajnálom, de nem áll módomban megvenni.

Dzselauddin zavarban volt. Sose kellett alkudoznia. Nem volt bolond, észrevette, hogy az ékszerész valószínűleg a bolondját járatja vele, de fogalma sem volt, mennyit kérhet. Hirtelen dühében arra gondolt, hogy kikapja a követ a kufár kezéből, és elmegy. Csak az a gondolat tartotta vissza, hogy naplementekor jön az orvos az apjához. Abbud feszülten és gondosan titkolt örömmel figyelte. Hogy mennyire nem tud uralkodni az érzelmein ez a fiatalember! Nem bírta megállni, hogy meg ne forgassa benne a kést. Áttolta a követ az asztalon, mintha be akarná fejezni a tárgyalást.

- Hozathatok egy kis teát? - kérdezte. - Nem szeretném, ha bárki is úgy távozna tőlem, hogy még frissítőt sem kapott.

- El kell adnom ezt a követ - mondta Dzselauddin. - Nem tudsz javasolni valaki mást, aki még ma este megvenné, és tisztességes árat fizetne érte?

- Hozatok teát - felelte Abbud, mintha a kérdés el sem hangzott volna. Elengedte a füle mellett a figyelmeztető hangokat. El kell adnom ezt a követ! Allah küldjön hozzá még sok ilyen bolondot, és Abbud lágy szellőktől hűsített palotában élvezheti öregkorát!

Miközben szolgája behozta az ezüst teáskannát, Abbud észrevette, hogy az ügyfél azt nézi, hol áll a nap az égen. A naivsága mámorító volt!

- Szükséget szenvedsz, barátom - mondta Abbud. - Nem szeretnék olyan ember hírébe kerülni, aki visszaél a mások ínségével, ugye, érted? A jó hírnevem mindennél fontosabb.

- Természetesen megértem - felelte Dzselauddin. A tea nagyon jó volt. Zavartan kortyolta a forró italt, és azon töprengett, mit tegyen. Az öreg ékszerész előrehajolt, és meg merészelte veregetni a karját, mintha barátok lennének.

- A sógorom mondta, hogy atyád beteg. Hát elutasíthatok egy jó gyermeket? Soha az életben. Olyan árat ajánlok a kőért, amelyből ki tudod fizetni az orvost. Ha megtartom a követ, az elkövetkező években talán jelentkezhet vevő, nem igaz? Az én foglalkozásomra nem a gyors haszon a jellemző. Vannak olyan idők, amikor a lelkemre is kell gondolnom. - Hatalmasat sóhajtott. Úgy gondolta, kicsit túljátszottá az érzelmességet, ám a fiatalember felragyogott, és buzgón bólogatott.

- Nagyon kedves vagy, uram - mondta Dzselauddin, ordítóan nyilvánvaló megkönnyebbüléssel.

- Talán nem vár mindnyájunkra ítélet? - kérdezte kegyesen Abbud. - Mostanában nem sokat jövedelmez a boltom, a háborús hírek miatt. - Elhallgatott, szúrós szemmel fürkészte a fiatalember arcát.

- Elvesztettél talán valakit, barátomé Allah adta, és ő vette el. Mi csak annyit tehetünk, hogy elviseljük ezt az életet.

- Szó sincs ilyesmiről - felelte Dzselauddin. - De hallottam, hogy keleten nagy csaták voltak.

- Csakugyan. Kemény időket élünk. - Olyan erősen borzongatta a baljós előérzet, hogy ismét kedve lett volna elküldeni a férfit. Ám a rubint ott ragyogott a kis asztalon, és ismét magára vonta a tekintetét.

- Csak neked, barátom. Négy arany. Ez nem a kő értéke, még a felét sem teszi ki, de fedezi az orvos költségeit. Többet nem kínálhatok érte.

Felkészült az alkudozásra, de meglepetésére Dzselauddin fölállt.

- Jól van. Derék ember vagy - mondta.

Abbud, hogy zavarát leplezze, ugyancsak fölállt, és kinyújtotta a kezét. Lehetséges ez? A kő legalább negyvenszer annyit ért, mint amennyit ajánlott érte!

Tőle telhetően titkolta örömét, miközben kiszámolta a négy kis aranypénzt. Az ezüstszablya ragyogott a homályban. Abbud szeme ismét megakadt rajta. Ennyivel tartozik ennek a bolondnak.

- Barátom, adok egy darab rongyot, csavard bele azt a pengét, amelyet viselsz. Nem szívesen mondok ilyet, de a szukhban sok a tolvaj. Talán már fel is figyeltek jöttödre. Ha vannak barátaid, hadd küldjék értük, hogy visszakísérjenek szállásodra.

Dzselauddin tétován bólintott.

- Ez igazán kedves, uram. Több mint amennyit remélhettem egy ilyen helyen.

Abbud kuncogott.

- Nekem is vannak fiaim. Imádkozni fogok, hogy atyád mihamarabb felépüljön.

Már csaknem lenyugodott a nap, mire Abbud szolgája visszatért három emberrel a sógor házából. Éppen olyan dölyfösek és különösek voltak, mint az, aki a drágakövet hozta. Abbud fontolgatta, hogy ne figyeltesse-e a házukat. Ha van még ilyen drágakövük, nem lenne jó, ha valamelyik versenytársához vinnék. Azok csontig lekopasztanák ezeket az ártatlanokat. Igen, bölcs dolog felkészülni, hátha adódik valami gond. A négy fiatalembert elnézve valami azt súgta neki, hogy közel jár hozzájuk a baj.

Dzselauddin örömmámorban úszott, miközben visszafelé sietett testvéreivel a tömegben. Mindjárt lemegy a nap, és a doktor is úton lehet már. Eladta a követ, arany van a tarsolyában. Szédítő érzés volt, először nem is értette testvéreinek idegességét. Gyorsan szedték mellette a lábukat, és szigorú arcuk elég volt, hogy elriassza azt a két cingár fiatalembert, akik ott ődöngtek Abbud bódéjának közelében és pimaszul bámulták őket. Mikor feltűnt a kis ház, ahol szobákat béreltek, Dzselauddin végre észrevette rajtuk a feszültséget.

- Mi baj? - mormolta.

Azok összenéztek.

- A mongolok, bátyánk. Láttuk őket a piacon. Itt vannak.

*

Az orvos megnyomkodta hosszú ujjaival a sah hasát, megtapogatta a belső szerveket. Dzselauddin viszolyogva nézte, ahogy apja bőre összegyűrődik és

besüpped, mintha már nem is tapadna a húsra. Nem emlékezett rá, hogy valaha is látta volna ilyen pőrének és sebezhetőnek. Az orvos hűvösen hivatásosnak tűnt, ám Dzselauddin az udvari orvosokhoz szokott. Mindegyiknek volt már hírneve, mielőtt a sah az udvarába hívatta volna őket. Dzselauddin hangtalanul sóhajtott. Amennyit tud róla, ez az ember sarlatán is lehet.

Az orvos a beteg húsát nyomkodta, közelről meghallgatta a hörgő lélegzetet. Dzselauddin apja ébren volt, noha a szeme fehérje besárgult, az arca elvértelenedett. Az orvos lehúzta az alsó szemhéjat, és csettintett.

Suttogó parancsokat adott. Szolgája vizet forralt, és szárított növényeket morzsolt bele. Dzselauddinnak megkönnyebbülés volt, hogy az apját másra bízhatja. Hónapok óta először nem érezte magát tehetetlennek.

Végül befejeződött a vizsgálat, és a doktor fölemelkedett.

- Gyenge a mája - mondta Dzselauddinnak. - Tudok erre adni gyógyszert, de a sürgősebb probléma a tüdeje.

Dzselauddin nem szólt, hogy ezt a diagnózist bárki felállíthatta volna. Aranyat fizetett ennek az embernek a szolgálataiért, és most csüggött minden szaván. Az orvos a karjánál fogva a parázstartóhoz vezette, ahol sötét levelek ugráltak a bugyborékoló folyadékban.

- Társaid ültessék föl, és terítsenek a fejére egy vásznat. Ezeknek a növényeknek az erős illata segít a lélegzésben.

Dzselauddin biccentett az öccseinek, akik fölsegítették az apjukat. A zihálás azonnal rosszabbodott.

- Milyen gyorsan hat? - kérdezte Dzselauddin.

Az orvos hunyorgott.

- Nem valami gyorsan, fiatalember. Az apád nagyon beteg. Reggel, délben és este addig kell ülnie a gőzben, amíg a folyadék ki nem hűl. Etessétek marhahúslevessel, attól megerősödik, és gondoskodjatok róla, hogy annyit igyon, amennyi csak jólesik neki. Egy hét múlva visszatérek, és megnézem, menynyit javult.

Dzselauddin összerázkódott a gondolatra, hogy egy hetet kell eltöltenie ezekben a nyomorúságos szobákban. Vajon a mongolok elmennek addigra? Biztos, hogy igen. Áldotta a döntését, hogy a városban rejtőztek el. Hacsak a mongolok puszta gyűlöletből szét nem verik, éppen olyan biztonságban lesznek Khudayban, mint bárhol másutt.

Apját feltámasztották összetekert takarókkal. A sah meggörnyedt. Egy másik takarót terítettek az ölébe, hogy megvédjék a forróságtól Az orvos szolgája vasfogókkal leemelte a gőzölgő folyadékot a parázstartóról és az öregember elé tartotta. A zihálás kicsit tompult, miután Dzselauddin öccsei leterítették az öreg fejét. A sah kétszer köhögött a csípős gőztől, de utána elcsöndesedett, és mintha könnyebben vette volna a levegőt.

Az orvos figyelte, azután bólintott.

- Hagyok itt néhány napra elegendő füvet. Azután magadnak kell beszerezned az utánpótlást a piacon. - Fanyarul mosolygott. - Kérjél „bordit" és „palát". A májára nagyon jó a silymarin, az őszbogáncs. Egy kis mézzel keverve itasd meg vele.

- Köszönöm - felelte Dzselauddin. Igyekezett nem mutatni megkönnyebbülését, de az orvos azért tisztában volt az érzéseivel.

- Nem kell túlzottan aggódnod az apádért. Öreg, de erős. Ha pihenhet egy hónapot, olyan lesz, mint régen. Jól láttam, hogy nincs parázstartótok?

Dzselauddin megrázta a fejét. A testvérei forró készételt vettek a szukhban.

- Akkor ezt kölcsönadom nektek, noha a faszénről nektek kell gondoskodnotok.

Dzselauddin meghajtotta a fejét. Az orvos összegyűjtötte az eszközeit, kiadagolta, viaszos papírból készült tasakokba tette a keserű növényeket, lepecsételte a tasakok száját. Már csak annyi volt hátra, hogy a szolgája a markát nyújtsa a pénzért. Dzselauddin elvörösödött, hogy erre őt emlékeztetni kell. Négy aranypénzt nyomott a fiú tenyerébe, amely, mint megfigyelte, sokkal tisztább volt az utcagyerekekénél.

Ahogy a pénz gazdát cserélt, az orvos kicsit kihúzta magát, megnyugodott.

- Kiváló. Tegyétek, amit mondtam, és jobban lesz, insallah.

- Kisietett az apró szobákból a ragyogó napfénybe, otthagyta a fiúkat az apjukkal

- Nincs több aranyunk! - mondta hirtelen Dzselauddin legfiatalabb öccse. - Hogyan veszünk faszenet?

Dzselauddin összeborzadt a gondolatra, hogy ismét be kell mennie a szukhba, de ott legalább van egy barátja. Még maradt fél tucat kisebb rubinijuk, bár ha ilyen sebességgel fogyasztják a készletet, nem hihető, hogy sokáig kitartana. De legalább biztonságban van az öccseivel együtt. Egy hónap múlva a mongolok biztosan odébbállnak, és ha az apja jobban lesz, végre

elindulhatnak kelet felé. Csak egyetlen hűséges helyőrséget kell találniuk, hogy pusztulást és poklot hozzanak a mongol kán fejére. Messze délen sok hívő ember él, akik a zászlajuk alá gyülekeznek a hitetlenek ellen. Csak üzennie kell nekik. Dzselauddin némán imádkozott, miközben az apja fuldokolt és lihegett a gőzben. Nyaka kivörösödött a melegtől és a gőztől. Sok sértést kellett elviselnie, de megfizet értük.

*

Napnyugtáig két másfajta ember is eljött teázni Abbud vörös pultjához. Az ékszerész nem szokta meg, hogy késve kell föltekernie az árnyékvető ponyvákat, mielőtt átballagna a város kis mecsetjébe. A nap utolsó sugarai hullottak a szukh sikátoraiba, amikor az imára hívó kiáltás végigvisszhangzott a városon. Abbud elbocsátotta az utolsó embert, pénzt nyomott a markába a hozott információért. Tűnődve mosta a kezét a kis tálban, miközben az esti imához készülődött. Erre nem kellett odafigyelnie, nyugodtan gondolkozhatott azon, amit megtudott. A mongolok kérdezősködtek. Abbud örült, hogy elküldött egy fiút legutóbbi ügyfele házához leskelődni. Vajon menynyit érnek az információid

Körülötte fokozatosan elnéptelenedett a piac. Néhány pult tartalmát szamarakra és tevékre kötötték, a módosabb kereskedők a földbe ásott gödrök csapóajtóit nyitották föl, amelyeket hajnalig le lehetett lakatolni. Abbud, ahogy az utolsó vásznat is felcsévélte, biccentett a fegyveres őrnek, akit azért fizetett, hogy az ajtóban aludjon. Jól megfizette azért, hogy magában imádkozzék, és amikor otthagyta, az éppen kiterítette a szőnyegét, és jelképesen porral mosott kezet.

A városban csellengő mongolokat láthatóan meglepte az alkonyaikor váratlanul felpezsdülő tevékenység. Ahogy a boltok bezártak, sorra előbukkantak az idegenek. Kis csoportokba verődve bámészkodtak, mint az elbűvölt gyerekek. Abbud óvakodott rájuk nézni, miközben a mecsetbe tartott. A felesége egy másik ajtón lép be az ékes épületbe, nem is láthatja, amíg az ima véget nem ér. Nem helyeselné, amit a fejében forgat. Az asszonyok nem értik meg a férfiak ügyeit. Csak a kockázatokat látják, viszont az ezzel járó hasznot nem. A rubint a combjának ütődött járás közben, mintha épp a haszonra akarná emlékeztetni. Ez is bizonyítja, hogy Allah áldást hozott a házára.

A szeme sarkából látta, hogy egy magas, fiatal arab ácsorog a mongol harcosok mellett. A mecsetbe tartó tömeg megvetéssel vegyes félelemmel nem vett tudomást róluk, mintha ott sem lennének. Abbud nem bírta megállni, hogy oda ne sandítson a beduinra. A ruha jellegzetes hímzése éppen olyan csalhatatlanul jelezte, hogy sivataglakó, mintha a mellére lett volna írva.

Az idegennek semmi nem kerülte el a figyelmét. Észrevette Abbud pillantását, gyorsan elé lépett, elállta az útját. Az ékszerésznek meg kellett állnia, különben elveszítette volna a tekintélyét, ha megpróbál elsurranni mellette.

- Mit akarsz, fiam? - kérdezte mogorván. Nem maradt ideje kitalálni, miként használhatná föl a legjobban a megvásárolt információt. Sohasem az elsietett akciókból származik a legtöbb haszon. A mecsetben akarta átgondolni. Gyanakodva figyelte a mélyen meghajtó beduint. A sivatagiak megbízhatatlanok.

- Elnézésedet kérem, uram. Nem tartóztatnálak fel a mecsetbe vezető utadon, ha nem lenne fontos.

Abbud érezte, hogy a mellette elhaladó kereskedők megbámulják. Félrehajtott fejjel hallgatta a müezzin hívását. Már csak percei vannak.

- Gyorsan, fiam, gyorsan.

A fiatalember ismét meghajolt.

- Öt embert keresünk, négy testvért és az apjukat. Tudsz olyan idegenekről, akik az utóbbi néhány napban érkeztek a városba?

Abbud nagyon mozdulatlanul állt, miközben gondolkodott.

- Minden információt meg lehet venni, fiam, ha hajlandó vagy megfizetni az árát.

A fiatalember arcára kiült az izgalom. Megfordult, különös szavakat ugatott a mongoloknak, akik várakozóan figyeltek. Vezetőjüknek meg se kellett szólalnia, az ékszerész már abból tudta, melyik az, ahogy a többiek körül tüsténkedték. Különös, hogy ezek az emberek tűznyomot égettek a világba. Nem olyannak látszottak, mint akik képesek erre, noha mindegyikük íjat, kardot és tőrt viselt, mintha arra számítanának, hogy kitör a háború, itt, mindjárt a szukh sarkán.

A beduin beszédének végeztével a vezér csak megvonta a vállát. Abbud feszülten figyelte, ahogy leold a derekáról egy zacskót. Szinte megvetően odadobta az ékszerésznek, aki röptében kapta el. Egy pillantás a zacskóban

levő aranyakra elég volt ahhoz, hogy ismét kiüssön rajta a verejték. Mibe tenyereit ma beled Egy ilyen vagyonnal fegyveres őröket kell bérelnie a mecsetnél, hogy egyáltalán hazaérjen! Semmi kétség, veszedelmes tekintetek látták, hogy a zacskó hozzá kerül, és nem volt nehéz megsejteni, mi van benne.

- Ima után ugyanitt találkozunk - mondta, és megfordult, hogy elmenjen. A mongol vezér egy sivatagi kígyó sebességével kapta el a karját, és rámordult a beduinra.

- Nem érted - felelte Juszuf Szübötejnek. - Muszáj megjelennie az imán. Akármilyen öreg is, viaskodni fog velünk, ha megpróbáljuk itt tartani. Hadd menjen, tábornok úr! Úgyse menekülhet! - Juszuf célzatosan a háta mögé mutatott, ahol Abbud őre ült a csapóajtón az ékszerész vagyona fölött. A mozdulat nem kerülte el az ékszerész figyelmét, és elöntötte a harag, mert a bolond őr feléjük sem nézett. Na, ez is kereshet magának másik munkát! Az is elég rossz, hogy a nyílt utcán karon ragadják, de látni, amint az a bolond ott álmodozik, ahelyett hogy az esti munkáját végezné, az szinte elviselhetetlen érzés volt. Szinte. Az arany a kezében ezerszer többet nyomott, mint ez a szó.

Egy rántással kiszabadította a karját. A szíve vadul vert.

Kedve lett volna visszaadni az aranyat, és méltóságteljesen elvonulni, de Khuday kisváros, és öt év alatt sem szed össze annyit, mint amennyi abban a zacskóban van. Még azt is fontolóra veheti, hogy visszavonuljon, és az üzletet átadja a fiának. Isten igazán kegyelmes.

- A barátom nem engedi, hogy az arannyal együtt távozzál

- mondta Juszuf. Elvörösödött. - Nem fogja fel, uram, hogy ezzel a becsületedet sérti meg. Itt leszek, várom az információt, amelyre szükségünk van.

Abbud roppant kelletlenül adta vissza a zacskót. Bár legalább megszámolta volna a pénzt! Akkor tudhatná a visszatérésekor, hogy megrövidítették-e.

- Ne is beszéljetek mással! - mondta határozottan. - Én vagyok az, akire szükségetek van.

Észrevette a fiatalember arcán a mosoly árnyékát, miközben a beduin harmadszor is meghajolt. Abbud elhaladt a harcosok mellett, akik ugrásra készen fogták a kardjukat.

Ahogy az ékszerész távozott, Juszuf elnevette magát.

- Itt vannak! - mondta Szübötejnek. - Igazam volt, nem? Ez az egyetlen város negyven mérföldön belül, csak itt rejtőzhettek el.

Szübötej biccentett. Nem tetszett neki, hogy Juszuftól függnek, de a nyelv még mindig csak zűrzavaros csárogás volt a fülében, sokkal inkább madárdal, mint valódi beszéd.

- Nem kell kifizetnünk ezt az embert, ha magunk is megtaláljuk őket - mondta.

Az utcák kiürültek, az egész nap nyüzsgő piac valahogy felszívódott. A mecsetből vonító hívás elhallgatott, elmosódó, fojtott kántálás vette át a helyét.

- Gondolom, ti arabok, nem ölnétek le a jó lovakat - mondta Szübötej. - Itt lesznek valahol az istállókban. Miközben ezek imádkoznak, mi kutatunk. Hány jó ló lehet ebben a mocskos kisvárosban? Keressétek meg a lovakat, és megtaláljuk a sahot.

HUSZONHARMADIK FEJEZET

Dzselauddin álmatlanul hevert a sötétben. Elméje csillogó képekkel kínozta. Nehéz volt nem belesüllyedni a búskomorságba, miközben a friss bolhacsípéseket vakargatta, és szorosabban magára csavarta a vékony takarót, hogy ne fázzon. A sötétben legalább egyik öccse sem várja tőle, hogy 0' mondja meg, mit csináljanak, és apjának valaha szúrós pillantását is elkerüli. Minden este olyan korán feküdt le, ahogy csak lehetett, az álomban keresett menedéket. Az álom mégis elkerülte, elméje tovább dolgozott, mintha valami önálló lény mocorogna a fejében. Ha lehunyta a szemét, a dáridókat látta apjának ezernyi lámpával és gyertyával megvilágított palotájában. Sokszor hajnalig táncolt, és sosem gondolt a faggyú vagy az olaj árára. Most az egyetlen gyertyájukkal is takarékoskodniuk kellett, akárcsak az étellel vagy a faszénnel. Új élmény volt számára a háztartás vezetése, még egy ilyen szegényesé is, mint ez a néhány szoba Khudayban.

Amikor kinyitotta a szemét, látta, hogy a holdfény besüt a tető repedésein. Az éjjeliedény undorítóan bűzlött. A Khudayban töltött első éjszakán kirakta a ház elé, de reggelre ellopták, másikat kellett venniük. Megtudta, hogy ha fizet egy fiúnak, az kiviszi a városon kívül a nyilvános pöcegödörhöz, de az öccsei természetesen megfeledkeztek a dologról. Khudayban minden pénzbe került. Az élet bonyolultabb volt, mint Dzselauddin gondolta.

Néha nem is értette, hogy képesek életben maradni a szegény kereskedők.

Felült, mert valami neszt hallott. A kis ajtó megremegett a keretében. Valaki kopogtatott. Dzselauddin szívverése fájdalmasan meglódult, miközben a kardjáért nyúlt.

- Dzselauddin! - szólt ijedten az egyik öccse.

- Készülj! - súgta vissza, és felöltözött a sötétben. A nadrág bűzlött a verejtéktől, de a vizesvödör éppen olyan üres volt, mint amennyire megtelt a másik, annyi sem maradt benne, hogy lemossa az arcát. A kopogtatás megismétlődött. Mély lélegzetet vett, és kihúzta a kardját. Nem akart sötétben meghalni, de ha a mongolok megtalálták őket, akkor nem várhat kegyelmet.

Karddal a kézben kinyitotta az ajtót, meztelen melle zihált. A hold elég fényesen világított ahhoz, hogy lássa a küszöbön álló kisfiút. Elöntötte a megkönnyebbülés.

- Miért zavarod az álmunkat? - kérdezte.

- A gazdám, Abbud küldött, nagyurak, miközben ment a mecsetbe az esti imára. Azt mondta, a mongolok tudják, hogy itt vagytok. El kell hagynotok Khudayt.

Megfordult, hogy távozzék, miután átadta az üzenetet. Dzselauddin utánakapott, megragadta. A gyerek rémülten felkiáltott. A fiú vergődött a szorításában.

- Idejönnek? - kérdezte Dzselauddin. – Most?

- Igen, uram! - válaszolta a gyerek. Ujjai vonaglottak Dzselauddin markában. - Kérlek, engedj, mennem kell!

Dzselauddin elengedte. Egy pillanatig belenézett a holdfényes utcába, minden árnyékban ellenséget gyanított. Gyors hálaimát suttogott az öreg ékszerész jóságáért, azután visszahúzódott a házba, és becsukta az ajtót, mintha kizárhatná a félelmeit.

Három öccse már felöltözött. Ismét ránéztek, tőle várták az irányítást. Dzselauddin fintort vágott.

- Gyújtsátok meg a gyertyát, és öltöztessétek fel atyánkat. Fuss az istállóba, Tamar, hozd a lovainkat!

- Van pénzed, bátyám? - kérdezte Tamar. - Fizetni kell majd az istálló tulajdonosának.

Dzselauddin úgy érezte, mintha megszorulna a nyaka körül a hurok. Kioldozott egy erszényt, odaadott egy kis rubintot az öccsének. Öt ékkő maradt minden földi vagyonuk.

- Add oda neki, és mondd meg, hogy a próféta hű követői vagyunk. Mondd meg, hogy nincs becsülete annak, aki ellenségeinket segíti.

Öccse kirontott a sötét utcára, Dzselauddin pedig a többieknek segített apjuk öltöztetésében. Ala-ud-Din sah nyögött, mikor megmozdították, zihálása hangosabb lett a homályban. Dzselauddin összerázkódott az öregember bőrének forróságától, de nem volt mit tenni. Az apja értelmetlen szavakat mormolt, de egyikük sem figyelt rá.

Amikor apjuk felöltözött, és a gyertyát meggyújtották, két fia közrevette a sahot, Dzselauddin pedig egy pillantást vetett az ocsmány helyre, amely egy ideig az otthonuk volt. Akármilyen hitvány is, menedéket nyújtott nekik. Összeszoruló szívvel gondoltak rá, hogy ismét űzött vadakká kell lenniük, de Dzselauddin nem engedhette el a füle mellett a figyelmeztetést. Az ékszerész ismét szívességet tett neki, élni kell a lehetőséggel.

Rápillantott a kis réz parázstartóra, amit az orvostól kölcsönöztek. Dzselauddin, aki még sose lopott, nem most akarta elkezdeni ezt a mesterséget. Eltette a keserű növényeket tartalmazó papírtasakokat, de a parázstartót hátrahagyta. Mielőbb ki akart jutni innen, és nem mert az apja betegségére gondolni. Nem jól van ez így, hogy egy öregembert ismét menekülésre kényszerítenek! Dzselauddin reményei elfonnyadtak, helyüket kétségbeesett harag foglalta el. Ha csak egyetlen lehetőséget kaphatna, hogy bosszút álljon a mongol kánon, megragadná, még ha az életével kell is fizetnie érte! Imádkozott ezért az esélyért.

Becsukta az ajtót, mihelyt az apjával és a testvéreivel kiléptek a házból. Nem akarta, hogy tolvajok lopják el az orvos parázstartóját, viszont ha valakinek pont az éjjeliedényre támad gusztusa, vigye isten hírivel a tartalmával együtt.

Az utcák ilyen kora este még nem voltak üresek. Dzselauddin látta, hogy sok ember most tér vissza az esti ima után a családjához, alig várják a meleget és a vacsorát. Csak ő és öccsei próbálták alvással távol tartani maguktól az újabb éjszakát. Az istállók elég messze voltak, eredetileg a maguk védelmében döntött így. Az apja botladozott a két fia között, Dzselauddin nem tudta, hogy az öregember egyáltalán érzékeli-e, hogy mi történik. Mikor meghallotta, hogy apja valamilyen kérdést motyog, halkan csitítani kezdte.

*

- Azok, akiket kerestek, itt laknak - mondta Abbud.

Szübötej parancsokat vakkantott, a harcosok azonnal berúgták az ajtót, és eltűntek a házban.

Abbud várt, verejtékezett, hallgatta a furcsa zajokat. A harcosok szinte azonnal vissza is jöttek, és nem lehetett félreérteni a szemükben lángoló dühöt. A fiatal beduin megragadta Abbud karját, és úgy szorította, hogy már-már fájt.

- Öregember, ez az éjszaka nem alkalmas a játszadozásra, megértetted? Fél éjszaka az istállókat kutattam át, miközben rád vártam. Most pedig elvezetsz egy üres házhoz. Nehéz lesz megakadályoznom, ha meg akarnának ölni.

Abbud összerezzent, de nem próbált elhúzódni.

- De hát itt laktak! Ez a sógorom háza, ő beszélt róluk a piacon. Négy fiatalember meg egy öreg, aki nagyon beteg. Esküszöm, ennyit tudok.

A holdfényben a beduin szemére árnyék borult, az arca hidegebb volt az éjszakánál. Elengedte Abbud karját, azután hadaró szavakat váltott Szübötejjel, amelyeket Abbud nem értett.

Az a férfi, akit az ékszerész a vezérüknek vélt, egy pillanatig némán meredt Abbudra, azután új parancsokat adott. Abbud tehetetlenül nézte, ahogy berúgják a szomszédos ajtókat. Az éjszaka megtelt sikoltozással. Az egyik háznál ellenálltak. Abbud elszörnyedve felkiáltott, amikor az egyik harcos kirántotta a kardját, és egyetlen döféssel szíven szúrt egy fiatalembert, azután átlépte és átkutatta az otthonát.

- De hát erre semmi szükség! - ordította Abbud. - Hiszen nincsenek itt!

A beduin felé fordult, és Abbud döbbenetére mintha mosolygott volna.

- Most már nem állíthatom meg őket, öregember. Minden házat átkutatnak az utcában, talán az egész városban. Azután felgyújtják Khudayt.

Ez már sok volt az ékszerésznek.

- A közelben van néhány istálló. Ha bárhova mentek, csak- is oda tarthattak.

- Vezess oda, öregember - mondta a beduin. - Ha igazad van, Khudayt talán nem rombolják le.

*

Dzselauddin megállította a lovát egy dombtetőn egy kusza bozótosnál. A levegő citromlevelektől illatozott. Nehéz szívvel nézett vissza a városra, amely

menedéket adott nekik. Az égen a Sarkcsillag ragyogott, a levegő tiszta és fényes volt.

Messze keletre látta a mongol tábor tüzeinek tompa izzását. Nyugatra a Kaszpi-tenger várta őket, az utolsó védelem a menekülő családja számára. Dzselauddin tudta, hogy nem lovagolhat több száz mérföldet a partokon, miközben a mongol sereg a nyomukban jár. Olyan könnyen elkapják őket, mint a menekülő nyulakat, Fájdalmasan vonzotta a Kelet, kétségbeesetten szeretett volna visszatérni, hogy fölkeresse gyermekkorának városait.

Az éjszaka csöndes volt, apja nehéz lélegzetét siralom volt hallgatni. Dzselauddin és testvérei a nyereghez kötözték az öregembert, és úgy vezették ki a lovát a városból, bele a bozótos pusztába, messzire elkerülve a keleti utat.

Ha a mongolok biztosak lettek volna benne, hogy ők Khudayban vannak, körülvették volna a várost. A sah fiai azonban kijutottak a városból, és egy élő lélekkel sem találkoztak. Elmenekülni volt a legkisebb gond. Ha nem fordulhatnak dél felé, a tenger olyan biztosan csapdába ejti őket, mint valami háló. Az apja egyre kínosabban zihált. Dzselauddint egy pillanatra lesújtotta a bánat. Túlságosan fáradt volt ahhoz, hogy tovább meneküljön, még ahhoz is, hogy lovagoljon.

Öccse, Tamar, meghallotta, hogy sír, és a vállára tette a kezét.

- Mennünk kell, Dzselauddin - mondta. - Mindig van remény, amíg élünk.

Dzselauddin akaratlanul bólintott, megtörölte a szemét. Föllendült a nyeregbe, és megfogta apja lovának a gyeplőjét. Miközben ellovagoltak a sötétségben, hallotta, hogy Tamar felhördül. Hátranézett Khudayra.

A város ragyogott az éjszakában. Dzselauddin először nem értette, miért remeg a különös fény a roskatag tetők fölött. Aztán látta, hogy a fény kiszélesedik, és megértette, hogy a mongolok felgyújtották a várost.

- Hajnalig elfoglalják magukat - mondta az egyik öccse.

Dzselauddin hallotta a diadalt a hangjából, és szerette volna pofon ütni ostobaságáért. Abbud és a szolgája vajon túlélik a lángokat, amelyeket az ő családja hozott Khudayra? Mintha pusztulás és döghalál járna a testvérek nyomán.

Nem volt mit tenni, mentek tovább a tengerhez. Noha úgy érezte a saját halálát, mintha sötét szárnyak csapkodnák, mégis megsarkantyúzta lovát, és leügetett a domb lejtőjén.

*

A testvérek még négy napig vezették száron apjuk lovát, mielőtt megpillantották az üldözőket. Nem rejthették el a nyomukat a homokon, Dzselauddin tudta, hogy követik őket, noha még élt benne a gyönge remény, hogy a mongolok elveszítették az irányt. Éjjel-nappal lovagoltak, amíg meg nem érezték a tenger illatát és meg nem hallották a sirályok vijjogását. Egy időre felvillanyozta őket a friss levegő, ám ekkor meglátták a sötét alakokat a távolban. Harcosok csapata vágtatott a nyomukban.

Dzselauddin apja viaszos arcára nézett. Nem volt idő megállni és tüzet rakni, hogy gőzölhessen, az öregember állapota egyre romlott. Dzselauddin többször tapasztotta oda a fülét az apja ajkához, hogy hallja, lélegzik-e még. Nem hagyhatta ott, hogy a kán vadászkutyái tépjék szét, de az apja mindnyájukat lelassította.

Egy pillanatig szerette volna kiordítani magából minden gyűlöletét és félelmét az őket hajtó távoli lovasoknak, de még arra is alig volt ereje, hogy fáradtan megcsóválja a fejét. Fölnézett, amikor átvágtak egy homokdűnén, és megpillantotta a tenger ragyogó kékségét. Közeledett az este, még egy éjszakájuk volt, mielőtt a mongolok rájuk lelnek és megölik őket. Dzselauddin végignézett a parton, de csak néhány kunyhót és halászbárkát látott. Nem volt hova elrejtőzniük nem futhattak tovább.

Minden tagja fájt, ahogy leszállt a lóról. Az állat beleremegett, mikor megszabadult a súlytól. Bordái kilátszottak, Dzselauddin megveregette hűséges paripája nyakát. Nem emlékezett, mikor evett utoljára, és a szédüléstől megtántorodott.

- Akkor hát itt halunk meg? - kérdezte panaszosan egyik öccse.

Dzselauddin halkan morgott valami választ. Erős és fiatal volt, amikor elindultak, de majdnem egy év óta más se történt, mint hogy folyamatosan veszítette el az embereit és az erejét. Öregnek érezte magát. Fölkapott egy szürke követ, és a sós vízbe dobta. A lovak lehajtották a fejüket, hogy igyanak, és Dzselauddin nem bajlódott azzal, hogy visszahúzza őket. Mit számít, hogy sós vizet isznak, amikor a mongolok már közelednek, hogy megöljék a sah fiait?

- Nem fogok itt állni és megvárni őket! - Tamar a második legidősebb volt Dzselauddin után. Fel-alá járkált a homokos parton, nézelődött, kiutat

keresett. Dzselauddin sóhajtva lehajolt, az ujjait belenyomta a nedves homokba.

- Fáradt vagyok, Tamar - mondta. - Túl fáradt ahhoz, hogy folytassam. Legyen vége itt.

- Nekem ugyan nem! - vágott vissza öccse. A hangja rekedt volt a szomjúságtól, a szája felhasadozott, a repedésekből vér szivárgott. A szeme azonban még ekkor is villogott a délutáni napfényben. - Van egy sziget odakint. Tudnak ezek a mongolok úszni? Vigyük el az egyik halászcsónakot, a többit meg tegyük tönkre. Akkor biztonságban leszünk.

- Akár a csapdába esett állatok, olyan biztonságban - mondta Dzselauddin. - Jobb, ha leülünk és pihenünk, öcsém.

Döbbenetére Tamar közelebb lépett, és keményen arcul ütötte.

- Végignézed, ahogy az apánkat lemészárolják ezen a parton? Kelj föl és segíts, hogy betegyük egy csónakba, különben én magam öllek meg!

Dzselauddin keserűen nevetett, de nem válaszolt. Ettől függetlenül szédelegve fölállt, és segített a testvéreinek levinni a sahot a partra. Miközben a nedves homokban lépkedtek, érezte, hogy némi élet költözik tagjaiba, és a kétségbeesése is enyhült.

- Ne haragudj, öcsém. Igazad van - mondta.

Tamar csak bólintott, mert még mindig dühös volt.

A halászok előjöttek uszadékfából épült kunyhóikból, kiabáltak és integettek, amikor látták, hogy a fiatalemberek szétverik a csónakjaikat. A kivont kardok láttán komoran elhallgattak, dühös csomóban állva figyelték, ahogy az idegenek eltörik az egyszerű árbocokat, lyukakat ütnek a csónaktesteken, azután betaszítják a roncsokat a vízbe, ahol azok bugyborékolva eltűnnek a felszín alatt.

Napnyugta után a testvérek az utolsó bárkát kilökték a sima vízre, aztán bemásztak. Dzselauddin felvonta a kis vitorlát, elkapta a szelet, és ez a pillanat különösen felpezsdítette a lelkét. Hátrahagyták a lovaikat a hüledező halászoknak, akik fogták a kantárt, de azért továbbra is átkokat szórtak rájuk, noha az állatok sokkal többet értek a kezdetleges csónakoknál. Ahogy a szellő fölerősödött, Dzselauddin leült, a vízbe dugta az evezőlapátot, és kötéllel rögzítette, hogy a helyén maradjon. Az utolsó fényeknél meglátta a mély vízben a kis szigetet övező hullámtörés fehér vonalát. Hajózás közben az apjára pillantott, és érezte, hogy dermedt nyugalom költözik bele, ahogy maga

mögött hagyja a szárazföldet. Már nem sokáig bírta volna, és az is igaz, hogy az öregember békés halált érdemelt.

HUSZONNEGYEDIK FEJEZET

Szamarkand neve annyit tesz: „a kövek városa”, és Dzsingisz meg is értette, miért, amikor meglátta támfalakkal megerősített bástyáit. Az általa ismert városok közül egyedül Jencsing volt még ennél is jobban megerősítve. A falak mögött minaretek sokasága emelkedett a magasba. Egy folyó árterületére épült, hatalmas tavak közé, a legtermékenyebb talaj vette körül, amit Dzsingisz látott azóta, hogy arab földre ért. Nem csodálkozott, hogy Ala-ud-Din sah ezt a várost tekintette birodalma ékkövének. Itt nem volt por vagy homok. A város a sok ezer mérföldes kereskedelmi utak kereszteződésénél állt, és védelmet nyújtott az érkezőknek, akik békeidőben végighaladtak a síkságon, selymet hoztak Csinből, Szamarkandnál gabonát vásároltak és tovább vitték nyugatabbra. Egy ideje megszűnt a kereskedelem. Dzsingisz megszakította a városok láncolatát, amelyek egymást támogatva gazdagodtak. Elesett Otrar, aztán Buhara. Északkeletre küldte Jelmét, Kaszart és Kacsunt, hogy hódoltassák meg az ottani városokat. Közel járt hozzá, hogy megsemmisítse a sah kereskedelmének a gerincét. Áruk és hírek cseréje nélkül a városok el voltak szigetelve, és agyongyötörtén várták az ő harcosait. De amíg a sah él, mindez nem lesz elég, közel sem lesz az.

A távolban fehér füst gomolygott az utolsó karaván nyomán, amely őelőtte próbált Szamarkandba érni. Több nem is fog érkezni, amíg a mongolok tovább nem állnak. Ismét fontolóra vette Temüge javaslatát, hogy tartósabb uralomra kell berendezkedni. Az ötletet érdekesnek találta, mégis álom maradt. De már nem volt fiatal, és ha reggelente fájt a háta, eszébe jutott, hogy nélküle sem áll meg az élet. A népének sose volt fontos az állandóság. Ha meghaltak, letették a világ bajait. Mivel látott már néhány birodalmat, el tudta képzelni, hogy az övé is fennmaradhat halála után. Tetszett neki az elképzelés, hogy emberek uralkodjanak a nevében, még sokkal azután is, hogy meghalt. Ez a gondolat felszabadított benne valamit, aminek addig alig volt a tudatában.

Miközben nézelődött, Dzsocsi és Csagatáj tümenjei visszatértek a falak alól, ahol a délelőttöt azzal töltötték, hogy a szamarkandiak ijesztgetésére körbelovagolták a várost. Fölállítottak egy sátrat Szamarkand előtt az ostrom

kezdetén, de a kapuk zárva maradtak. Idővel majd felváltják vörösre, majd feketére, amely minden szamarkandi halálát jelenti.

A sah távozása után az arabok között nem akadt senki, aki megszervezze Hvárezm védelmét, minden város magában harcolt. A dolgok ilyetén állása nagyon megfelelt Dzsingisznek. Miközben a városok fuldokoltak a félelemtől, két-három tüment összpontosíthatott egyetlen pontra. Ott megtörte az ellenállást, és elindult a következőhöz, halált és tüzet hagyva maga után. Az ilyesfajta háborút kedvelte ő, a városok és kis helyőrségek megtörését. Arab tolmácsai azt állították, hogy félmillió ember él Szamarkand falai mögött, talán még többen is most, hogy a környékbeli tanyák kiürültek. Arra számítottak, hogy ez majd mély benyomást tesz rá, de a kán már látta Jencsinget, számokkal nem lehetett zavarba ejteni.

Ő és emberei ellovagolhatnak akárhová, miközben azok, akik a kőfalak mögött élnek, csak várnak és rettegnek. Nehéz elképzelni, hogy bárki ezt akarná, inkább, mint szabadon mozogni, és lecsapni ott, ahol neki tetszik. De a világ változik, és Dzsingisznek mindennap új fogalmakkal kellett megküzdeni. Emberei az északi pusztaságokig nyargaltak, keleten elérték Kor jót. Ő meghódítottnak tekintette ezeket az országokat. Egy gond volt velük: újjáépülhetnek és megfeledkezhetnek róla, hogy adóval és engedelmességgel tartoznak neki.

Elfintorodott a gondolatra, hogy a városlakók új falakat emelnek, és eltemetik halottaikat. Ez a gondolat nem tetszett a mongolok kánjának. Ha ő leüt egy embert, az nem áll fel, de egy város ismét fölemelkedhet.

Eszébe jutott Otrar, a pusztaság, amelyet maga mögött hagyott. Kő kövön nem maradt, úgy vélte, ott nem épül többé város, száz év múlva sem. Talán úgy kell megölni egy várost, ahogy az ember mélyre döfi a kést, és addig mozgatja ide-oda, amíg az áldozat utolsó lélegzete is elszáll. Ez tetszett neki.

Miközben lassan körbelovagolta Szamarkandot, gondolatait megzavarta a vészt jelző kürtök éles rivalgása. Megállította lovát, forgatta a fejét, hogy jobban hallja a hangot. Látta, hogy Dzsocsi és Csagatáj is figyel. Megtorpantak a város meg a kán között, és füleltek.

Dzsingisz látta, hogy a távolból lovasok nyargalnak feléjük teljes sebességgel. Csaknem bizonyos, hogy ők kürtőitek. Ellenség volna a közelben? Lehetséges.

Miközben lova lehajtotta a fejét, hogy harapjon egyet a száraz fűből, Dzsingisz észrevette, hogy Szamarkand kapui kitárulnak, és egy menetoszlop vonul ki rajta. Elvigyorodott, örült az ellenség önhittségének. Vele volt Dzsebe tümenje és tízezer a saját veteránjaiból. Dzsocsi meg Csagatáj tümenjei a többiekkel együtt szétzúzhatnak bármilyen sereget, amelyet Szamarkand rájuk okádhat.

A felderítők odaértek Dzsingiszhez, lovaik kevés híján belepusztultak az eszeveszett vágtába.

- Fegyveresek jönnek kelet felől, nagyuram - kiáltotta társait megelőzve az első. - Legalább három tümen arab harcos!

Dzsingisz halkan szitkozódott. Valamelyik város végül is válaszolt Szamarkand kérésére. Dzsocsinak és Csagatájnak kell feltartóztatnia őket. Gyorsan döntött.

- Lovagolj a fiaimhoz - parancsolta a felderítőnek, noha a fiatalember úgy lihegett, akár a kutya a napon. - Mondd meg nekik, hogy támadják meg a kelet felől közeledő ellenséget. Én majd megállítom a szamarkandi sereget.

Fiainak tümenjei gyorsan távolodtak, otthagyták Dzsingiszt húszezer emberrel. Kiformálódtak a vonalak, a kán állt a félkör közepére.

Egyre több lovas bukkant elő a városból, mintha Szamarkandban állomásozott volna a sah seregének egy szárnya. Dzsingisz megindult lassú ügetésben, közben ellenőrizte a fegyvereit. Remélhetőleg nem küldött el túl sok harcost, nem veszélyezteti a győzelmet. Ám ha egyszerre csak egy várost támad meg, akkor három élet is kevés az arab földek meghódoltatásához. Csinben még több város van, a tábornokaival mégis kilencvenet hódoltatott meg egyetlen év alatt, még azelőtt, hogy Jencsinget elérte volna. Maga Dzsingisz huszonnyolcat foglalt el személyesen!

Ha itt lenne Szübötej, vagy Dzsebe, vagy akár Jelme, esetleg valamelyik testvére, akkor nem aggódna. Miközben a síkság elsötétedett az üvöltő araboktól, Dzsingisz hangosan nevetett saját óvatoskodásán, mire harcosai is nevetni kezdtek. Nincs neki szüksége Szübötejre. Nem fél ilyen ellenségtől, akár tucatnyi ilyen seregtől sem! Ő a fűtenger kánja, ezek pedig csak városlakók, puhák és kövérek, minden hetvenkedésük és éles kardjuk ellenére. Levágja őket!

*

Dzselauddin keresztbe vetett lábbal ült egy keskeny homokcsíkon, és nézte, hogyan nyaldossák a Kaszpi-tenger hullámai a fekete partot, amelyet csak nemrégen hagyott el. Látta, hogyan égnek az uszadékfa házak. Árnyékok mozogtak körülöttük. A mongolok elérték a tengert, most már nem volt hova futni. Dzselauddin azon mélázott, hogy talán nekik kellett volna megölniük a halászokat és családjaikat. Akkor a mongolok nem tudnák, hova vitték a sahot, és talán fölhagynának az üldözéssel. Elhúzta a száját. Nem kétséges, hogy a halászok harcoltak volna. Késekkel, botokkal a tucatnyi ember valószínűleg legyűrte volna az ő kis családját.

A sziget alig mérföldnyire volt a parttól. Öccseivel együtt bevonszolta a csónakot a fák zilált lombja alá, de akár ott is hagyhatták volna, ahol kikötött. A halászok kétségtelenül elmondták a mongoloknak, hova mentek. Sóhajtott. Nem emlékezett, mikor volt ilyen fáradt utoljára. Már a Khudayban töltött napok is homályos álommá fakultak. Idehozta az apját meghalni, ám sejtése szerint őt is utoléri a vég. Sosem látott még a mongolnál könyörtelenebb ellenséget, a nyomában maradtak hóban és esőben, mindig közelebb értek hozzájuk, végül már álmában is hallotta a lovaik dobogását. A víz messzire viszi a hangokat, Dzselauddin hol éles rikoltozást, hol éneklést hallott. A mongolok tudják, hogy sok ezer mérföld után hamarosan véget vetnek az üldözésnek. Tudják, hogy a préda megállt végre, s olyan reménytelen helyzetben van, mint a róka, amely beveszi magát odújába, és rettegve várja, hogy kiássák.

Ismét azon tűnődött, hogy a mongolok tudnak-e úszni. Ha tudnak is, nem tudják magukkal hozni a kardjukat. Hallotta, hogy a testvérei beszélgetnek, de nem volt annyi ereje, hogy rájuk szóljon. A mongolok már úgyis tudják, hol vannak. A sah fiainak az a kötelessége, hogy kivárják, amíg apjuk meghal, és megadják neki a végtisztességet.

Felállt, a térde tiltakozva recsegett, amikor kiegyenesedett, a nyaka is roppant egyet. Noha a sziget kicsi volt, fák és sűrű bozót borította, így neki és testvéreinek utat kellett vágniuk benne.

Az apja egy tisztáson feküdt, amely egy kidőlt fa után maradt. Fiai körülvették. Dzselauddin örömére az öregember ébren volt. Legalább láthatta a csillagokat, noha minden lélegzet- vételnél reszketett a melle az erőlködéstől. A holdfényben látta, hogy az apja tekintete felé fordul. Főhajtással köszöntötte. Az apja bágyadtan intett, és Dzselauddin közelebb lépett, hogy hallja annak az

embernek a hangját, akiről mindig azt gondolta, hogy túl sok tűz van benne a halálhoz. Gyermekkorának igazságai sorra szétzúzódtak körülötte. Letérdelt, hogy hallja, és még ott, messze az otthontól is azt kívánta énjének egy része, bár visszanyerné az apja régi erejét, mintha a gyengeséget pusztán akaraterővel el lehetne kergetni, ha úgy hozza a szükség. A testvérei is közelebb húzódtak, egy időre megfeledkeztek a mély víz túloldalán levő mongolokról.

- Sajnálom - zihálta az öreg. - Nem magam miatt. Miattatok, fiaim. - Elhallgatott, levegő után kapkodott, az arca vörös volt, ömlött róla a verejték.

- Nem kéne beszélned - mormolta Dzselauddin. Az apja szája kissé megrezzent.

- Ha nem most... - zihálta - .. .akkor mikor? - A szeme fel- ragyogott, és Dzselauddin fájdalommal látta benne a régi, száraz humor csillanását.

- Büszke vagyok... rátok, Dzselauddin - mondta a sah. - Jól csináltátok.

Hirtelen fuldokolni kezdett. Dzselauddin az oldalára fordította, és az ujjaival letörölte a szájáról a vastag nyálkát. Mikor visszafordította, apjának szeme könnyes volt. A sah kifújta a levegőt, azután lassan megtöltötte levegővel elkínzott tüdejét.

- Ha elmentem... - suttogta az öregember. Dzselauddin tiltakozni akart, de nem volt hangja. - Ha elmentem, te fogsz bosszút állni értem.

Dzselauddin bólintott, noha régen maga mögött hagyta a reményt. Erezte, hogy apjának keze az ő köntöse után kapkod. Megragadta az ujjait.

- Csak te Dzselauddin. Téged követni fognak - mondta a sah.

Az erőfeszítés, amellyel a szavakat kikényszerítette magából, siettette a véget. Minden lélegzetvétel nehezebb volt. Dzselauddin szívből kívánta, hogy az öreg végre meglelje a békét, de nem bírt másfelé nézni.

- Eredj délre, és hirdess szent háborút... eme kán ellen. Hirdesd ki a dzsihádot. Mindenkinek Dzselauddin, mindenkinek.

Igyekezett felülni, de ez már meghaladta az erejét. Dzselauddin intett Tamarnak, és együtt ülő helyzetbe segítették apjukat. Mire sikerült, az öreg kifújta a levegőt, és leesett az álla. Sovány teste reszketett a kezük között, harcolt a levegőért. Dzselauddin sírt, mikor apjának szakálla végighorzsolta a kezét. A sah görcsösen hátraszegte a fejét, de csak nem kapott levegőt, a reszketés rángatózássá fajult, azután elcsöndesedett. Dzselauddin szisszenést hallott, érezte a bűzt, ahogy apja záróizmai elernyedtek. A hólyagja is elengedett, csípős szagú vizelet áztatta a homokot.

Gyengéden visszafektették a földre. Dzselauddin széthajtogatta begörbült ujjait, közben megsimogatta a kezét. Tamar lezárta apjuk szemét, ám Dzselauddin még akkor is várt, alig akarta elhinni, hogy apja tényleg eltávozott. A sah mellkasa nem mozdult. Fiai egyenként fölálltak. A világ csöndes volt, a csillagok világítottak a fejük fölött. Dzselauddin úgy érezte, valaminek történnie kéne még, hogy ne csak a hullámok halk csobogása jelezze egy nagy ember távozását.

- Vége - mondta Tamar rekedten.

Dzselauddin bólintott. Döbbenet és szégyen vett erőt rajta, mert úgy érezte, hogy nagy teher hullott le a válláról.

- A mongol barmok végül ide is elérnek - mondta halkan, és arrafelé pillantott, ahol üldözőik táborozhattak, noha a sötét fák eltakarták őket. - Meg fogják találni a... meg fogják találni apánkat. Talán ezzel megelégszenek.

- Nem hagyhatjuk itt őt nekik - felelte Tamar. - Nálam van egy taplósdoboz, bátyám. Itt van elég száraz fa, az meg mit számít, hogy meglátnak? El kéne égetnünk a testet. Ha élve visszatérünk, akkor építünk itt egy templomot a tiszteletére.

- Ez jó ötlet, öcsém - helyeselt Dzselauddin. - Nagyon jó, de amikor javában ég a tűz, elhagyjuk a szigetet, és áthajózunk ezen a tengeren. A mongolok nem tengerészek. - Eszébe jutott a térkép, amelyet Buharában, az apja könyvtárában látott.

A tenger nem látszott túl szélesnek. - Próbáljanak követni a mély vízen át, ahol nem marad nyom.

- Nem ismerem a tengerentúli földeket, bátyám - felelte Tamar. - Hova megyünk?

- Hát délnek, Tamar, ahogy az apánk meghagyta. Vihart támasztunk az afgánok között és Indiában. Sereggel térünk vissza, hogy szétzúzzuk ezt a Dzsingiszt. Esküszöm apánk lelkére.

*

Dzsocsi és Csagataj akkor törtek rá az arab seregre, amikor Szamarkandtól keletre tartott egy völgyben. A felderítők erősen alábecsülték a számukat. Dzsocsi, aki gyors tanácskozást folytatott öccsével, úgy számolt, hogy legalább negyvenezer ember érkezett megsegíteni a sah birodalmának legszebb

ékkövét. Nem engedte, hogy ez nyugtalanítsa. A csin és arab földeken Dzsingisz bebizonyította, hogy a minőség fontosabb, mint a létszám. A portyázó Szübötej képes volt alig nyolcszáz emberrel legyőzni egy város húszezres helyőrségét, de a többi tábornok is bizonyított már nagyobb erőkkel szemben. Ellenfeleik mindig többen voltak.

Egyik testvér sem tétovázott, miután meglátták a lent vonuló ellenséget. A mongolok veteránok voltak már a hegyi harcokban, a jól tudták, mekkora előny a magaslat. A nyilak messzebb repülnek, a lovasrohamok megállíthatatlanok, ha lecsapnak az ellenségre. Csagatáj és Dzsocsi röviden tárgyalt, személyes ellenszenvüket most félretették. Csagatáj egyetértőén mordult egyet, amikor Dzsocsi azt javasolta, kerülje meg a völgyet, és balról kapja oldalba az arab egységeket. Közben ő a völgy mélyén összecsap velük.

Parancsot adott embereinek, akik olyan szélesre húzták az arcvonalat, amennyire a terep engedte, míg a többiek szoros alakzatba álltak a legvastagabb páncélzatú harcosok mögött. Dzsocsi látta, hogy az arab lándzsások és íjászok felkészültek a támadásra, noha csalódottan állapította meg, hogy elefántokat nem hoznak. Az arab hercegek nagyon szerettek elefántok támogatásával hadakozni, a mongolok pedig nagyon szerették nyilaikkal megvadítani őket. Remek szórakozás volt figyelni, ahogy széttapossák a saját csapataikat.

Dzsocsi lenézett a völgybe, felmérte a meredek lejtőt, amelyen le akart ereszkedni, Keresztül-kasul szelték a vadkecskék csapásai, de sűrűn benőtte a bozót, a lovak könnyen haladnak az ilyen terepen. Jobbra-balra pillantott a sorok mentén, miközben elfoglalta a helyét az első sor közepén. íja hamarosan megpendül az első lövéstől. Érezte, hogy körülötte az emberekben dagad az önbizalom, ahogy bámulják az egykedvűen közeledő hadat. Az arabok menet közben kürtőitek, doboltak, és az oldalszárnyak lovasai feltűnően idegesek voltak. A meredek lejtő máris összébb szorította őket. Dzsocsi szerint valami fiatal bolond vezethette őket, aki inkább születésének köszönhette a rangját, mint képességeinek. Gunyorosan gondolt a saját helyzetére, miközben megadta a jelet, hogy induljanak lefelé a pónik. Nagyon kevés olyan királyfi vagy kánfi van, aki nem az apja akaratából, hanem az akarata ellenére lesz vezér.

Miközben a tümen megindult lassú ügetésben, Dzsocsi állandóan a sorokat fürkészte, hibákat keresett. Felderítőit sok mérföldre szétküldte, ahogy

Szübötejtől tanulta. Nem lesz rajtaütés, és nem lesz váratlan utánpótlás. Akárki vezette is a Szamarkand megsegítésére küldött csapatokat, félvállról vette a mongolokat, és ezért megfizet. Dzsocsi egyetlen hangot fújt a kürtjén. A súlyos lándzsák előkerültek a nyeregre erősített tokból, most már a vállukkal, karjukkal, vaskemény izmaikkal tartották őket a harcosok. Ahogy fokozódott a sebesség, Dzsocsi biccentett a zászlóvivőnek, és figyelte, ahogy a parancs végigfut a soron. Ezért a pillanatért gyakoroltak, míg a kezük véres nem lett a vágtában kilőtt nyilaktól, vagy döfték meg lándzsával naponta százszor a szalmabábukat.

A megtámadott sereg egy vakkantó parancsra nyílzáporral árasztotta el őket. Korai, gondolta Dzsocsi. A nyilak fele előttük hullott a földre, a többi ártalmatlanul lepattan a sisakokról és pajzsokról. Könnyű vágtára gyorsított, és már akkor sem tudta volna megállítani az embereit, ha akarja. Elfojtotta idegességét, hagyta, hogy lova ritmusa határozza meg a mozgását, amikor fölállt a nyeregben és nyílvesszőt illesztett a húrra.

A mongol vonalak követték példáját. A lándzsások elkezdték lefelé engedni a fegyvereiket, várva a legjobb pillanatot, amikor szúrni és ölni lehet.

Dzsocsi kilőtte nyilát. Ugyanabban a pillanatban hatszáz harcos engedte el a húrt. Amikor a következő nyílvesszőért nyúltak, a lándzsások megsarkantyúzták lovaikat, összébb húzódtak, olyanok lettek a többiek előtt, mint egy vasalt tüske. Teljes sebességgel csaptak le, mindenen átgázoltak, mindent fellöktek, amit értek, vörös szájhoz hasonló lyukat ütöttek a tömegen. A hátsók nem is bírtak volna megállni. Dzsocsi elvesztette szem elől azokat, akik leestek a nyeregből. Lova egyre beljebb vitte az ellenség soraiban, és ő ismét megfeszítette íját.

Előttük a lándzsások eldobták törött fegyvereiket, és kardot rántottak. Mögöttük az íjászok újabb nyilakat lőttek ki. Az arabok meghátráltak. A hátsó sorok szélesre húzódtak, hogy lerohanják a szárnyakat, ami csaknem tökéletes ellentéte volt a „szarv” hadmozdulatnak, amelyet különösképpen az apja kedvelt. Az ellenséges hadoszlop eleje szempillantás alatt kavarogni kezdett, minden rend felborult, ahogy menekülni próbáltak.

Dzsocsi kirántotta kardját, mert a lova már csaknem megállt, mert nem tudott előbbre jutni az arabok között. Érezte, hogy a pillanat tökéletes az oldaltámadásra, és fölnézett öccsére. Csak egyetlen pillantást vethetett a meredek lejtőre, mert rögtön védekeznie kellett. Félreütött egy lándzsahegyet,

mielőtt az kilökhette volna a nyeregből. Ismét felnézett, és nem hitt a szemének. Csagatáj ott maradt a lejtőn a tümenjével.

Tisztán látta az öccsét. Ül a lován, hanyagul fogja a nyeregszarvat. Nem beszélték meg a jelzést, Dzsocsi mindenesetre belefújt a kürtjébe, a dallam végigkanyargott embereinek feje fölött. Harcosai is látták, hogy atyafiaik tétlenül állnak, és akik ezt nem értették, dühösen integettek, hogy csatlakozzanak a harchoz, mielőtt megfordulna a szerencse.

Dzsocsi káromkodva elengedte a kürtöt. Olyan iszonyú düh fogta el, hogy nem is érzékelte tőle a következő két csapást. Minden ereje a jobb karjába költözött. Nyakon szúrt egy embert a vértje fölött, és azt képzelte, hogy Csagatáj az. Borzalmas sebet vágott rajta, amitől az arab a paták alá zuhant.

Ismét fölállt a kengyelben, ez alkalommal utat keresett, amelyen kivezetheti embereit a közelharcból. Jó esélyük volt rá, hogy kiszabaduljanak, mert az első sorok még mindig összegabalyodtak legjobb harcosaival. Ha nem árulják el őket, akkor ki- verekedhették volna magukat, de érezte, hogy a megdöbbenés végigfut harcosain, és ez életekbe került. Az ellenségnek fogalma sem volt róla, hogy egy mongol tábornok miért ül tétlenül, de gyorsan kihasználta előnyét.

Dzsocsi kétségbeesetten parancsokat osztogatott, de az arab lovasság vonalba fejlődött, a nehézlovasság felsorakozott az emelkedőn, és lezúdult az ő bekerített embereire. Még ekkor sem mertek túl közel menni a balszárnyhoz, ahol Csagatáj várta, hogy Dzsocsit lemészárolják. Dzsocsi két szúrás között, egy lihegő pillanatig látta, ahogy Csagatáj főtisztjei tiltakoznak, azután ismét belevetette magát a küzdelembe.

A saját tisztjei ránéztek, hogy elrendeli-e a visszavonulást, de Dzsocsi nem volt eszén a dühtől. A karja fájt, apjának kardja kicsorbult a páncélos embereken, de őt megőrjítette a harag. Mindenki, akit megölt, az öccse volt, vagy maga Dzsingisz.

Emberei látták, hogy már nem néz föl a hegyoldalra. Dzsingisz fia vicsorogva harcolt, kardja minden erőlködés nélkül suhogott, sarkantyúba kapott pónija szökellt a holtak fölött. Emberei elvigyorodtak, amikor látták, hogy tábornokukból hiányzik a félelem, és üvöltve követték. Akiket megvágtak, nem törődtek sebükkel, vagy nem is érezték. Egy időre ők is belefeledkeztek a harcba, és azt tették, amit a vérük parancsolt. Az életüket tették Dzsocsira. Mindenre képesek voltak érte.

Csin katonái eszelős energiával küzdöttek, egyre mélyebbre rágták bele magukat az ellenséges menetoszlopba. Ha az arabok felnyársalták őket lándzsával, megragadták a fegyvert, kirántották vele a nyeregből a lovast, és addig szurkálták vadul, amíg meg nem haltak mindketten. Nem hátráltak az ellenség kardjai és nyilai elől, amíg barátaik is mellettük harcoltak. Ezeknek az eszelősöknek a folyamatos nyomása, akik véres kézzel markolták a gyilkos kardokat, megfordította az arabokat. Soraik felbomlottak, félelmük azokra is átterjedt, akik még nem csatlakoztak a harchoz. Dzsocsi látta, amint egyik csin tisztje átugrik a haldoklókon, és belevág a bunkóként forgatott törött lándzsájával egy gyönyörű ménen ülő arab arcába. Az arab leesett a lóról, a csin katona diadalmasan felüvöltött, anyanyelvén intézett kihívást azokhoz, akik nem érthették. A mongolok nagyot nevettek a kérkedésre, és addig harcoltak, amíg a karjuk ólomnehéz lett, és a sebeik elszívták erejüket.

Mind több ellenséges katona hátrált meg a vad roham elől. Dzsocsi egy időre megvakult a szemébe fröccsenő vért ól. Halálra rémült, hogy akkor támadhatják meg, amikor nem lát, ám ekkor meghallotta Csagatáj rivalgó kürtjeit, majd a mennydörgő robajt.

Csagatáj tümenje olyan ellenségre csapott le, amely már kétségbeesetten futott a támadók elől. Dzsocsi lihegve figyelte, ahogy kitágul körülötte a tér, friss nyilak csapnak le a menekülő arabok közé. Egy pillanatra ismét látta öccsét: úgy lovagolt, mint egy király, azután leért a völgybe, és eltűnt. Dzsocsi kiköpött, egész összevert teste belesajdult, annyira szerette volna nyakon szúrni Csagatájt. Az emberei tudták, hogy mi történt. Nehezen állíthatja meg őket, ha rá akarnak támadni azokra, akik csak álltak és bámulták őket a biztonságos távolból. Elkáromkodta magát, ahogy elképzelte, miként fogja indokolni Csagatáj a halogatást. Úgy folynak majd a szájából a szavak, mint a mézezett háj.

Nem volt ellenség a közelében, amikor végighúzta hüvelykujját kardja pengéjén, és érezte az acélon keletkezett csorbákat. Hullák vették körül, sokuk vele lovagolt át a hegyeken, ahol elpusztították a sah legjobb lovasságát. Harcosainak szeme lángolt a dühtől, Csagatáj szorgalmasan pusztította az arab oszlop maradékát, lovai a véres földbe tiporták a zászlókat.

Ha úgy bánik öccsével, ahogy megérdemelné, akkor a két tümen halálig harcol egymással, figyelmeztette magát Dzsocsi. Öccse tisztjei úgysem engedik Csagatáj közelébe karddal most, hogy ismerik haragjának okát. Szégyenük nem

akadályozná meg őket abban, hogy kardot rántsanak, azután pedig az ő emberei következnek. Pedig nagyon szeretett volna végigszáguldani a csatatéren és miszlikbe vágni az öccsét. Dzsingiszhez nem mehet igazságért. Apja gúnyosan félresöpörné panaszait, nem a gyilkosság vádját hallaná meg bennük, hanem a taktika bírálatát. Hörögve kapkodta a levegőt. A csata hangjai távolodtak, és ő ott maradt kiürültén. Mégis ő győzött, még ennyi árulás közepette is. Büszke volt az embereire, de ezt beárnyékolta a gyűlölet és a kényszerű tehetetlenség.

Lassan letörölte a vért a Csagatájtól nyert pengéről. Aznap este a halált kockáztatta a tigris ellen. Ma ugyanez történt. Nem tűrheti azt, amit tettek vele!

Lerázta magáról a vércseppeket, és lassan lovagolni kezdett arrafelé, ahol az öccse ült a lován. Emberei komoran összenéztek, azután követték vezérüket, készen az újabb harcra.

HUSZONÖTÖDIK FEJEZET

Szamarkand szép város volt. Dzsingisz végiglovagolt egy házakkal szegélyezett, széles utcán. A patkolatlan paták kopogtak az egyenetlen köveken. Valahol előttük füst függött az égen, és hallották a harc hangját is, de a városnak ez a része kihalt és meglepően békés volt.

Emberei vigyáztak a kánra, megfeszített íjjal haladtak a két oldalán, készen rá, hogy a mozgás legkisebb jelére támadjanak. A visszavert helyőrség olyan rendezetten hátrált, hogy az az ő tümenjeinek is becsületére vált volna. Dzsingisz meglepődött, mikor látta, hogy egy második védőállást is létrehoztak, de hát Szamarkand meglepő város. Jencsinghez hasonlóan itt is fontolgatta, hogy kiéhezteti őket, de hát ezek a katonák csak azért kockáztattak, mert a közelben volt a felmentő sereg. Ismét beigazolódott, hogy a gyorsaság a legjobb az olyan ellenséggel szemben, amelyik túlzottan alábecsüli a tümenek erejét.

Fák nőttek az utca két oldalán, nagyok voltak és rendezettek. Dzsingisz látta a lemetszett ágak halványuló fehér köreit, és a sötét foltokat a poros gyökereken, ahol reggel meglocsolták őket. Csodálkozva csóválta a fejét, ha erre a sok munkára gondolt. A városi emberek nyaranta nyilván élvezik a fák árnyékát, és azt is el kellett ismernie, hogy a meleg szellő kellemes illatokat

sodor. Talán szüksége van a városi embernek arra, hogy kő- erkélyéről lásson egy kevés zöldet. Ahogy fölállt a kengyelben, látott egy földdel megtömött cserépedényt is, amelyet padok vettek körül. Sok furcsa dolog volt Szamarkand falai között, például egy olyan hely, ahol az arabok összegyűltek, hogy beszédeket hallgassanak, vagy éppen lóversenyt tartsanak. A harcosai ide terelték a rabokat. A tér máris feketéllett a félelemtől dermedt, megkötözött, megroskadt emberek tömegétől.

Megállt egy keresztúton egy kőkútnál, és leszállt a lóról, hogy alaposabban megnézze. Ahogy átlesett a peremén, messze lent megpillantotta a víz fekete körét. Ösztönszerűen fogta a kötélre fűzött bőrvödröt, és beleejtette, csak hogy hallja a csobbanást. Amikor felhúzta, jót ivott, kiöblítette a port a torkából, mielőtt az egyik íjásza visszasegítette a nyeregbe. Szamarkand jó helyen épült, folyókanyarban, tavak közé. Ilyen talajon bármi megnő. A főkapunál látta a gyümölcsökkel és zöldségekkel teli, néptelen piacokat. Vajon mit csinálnak egész nap a lakosok egy ilyen helyen, ahol ennyi rengeteg az élelem és a víz? Miután a helyőrség visszavonult, nyilvánvalóan nem fegyvergyakorlatokkal töltik az idejüket. A tümeneknek annyi dolguk volt, hogy követték őket a városba. Túl közel mentek hozzájuk, hogy a kaput ne lehessen bezárni.

Szamarkand puszta méreteit is nehéz volt felfogni. Dzsingiszt utcák és házak, nagy és kis épületek vették körül. A sah palotája uralkodott a körülötte levő útvesztőn, Dzsingisz azonban egy minaret tűje felé lovagolt, amely a város nyugati felében állt. Felkeltette kíváncsiságát a különös építmény

A minaret tágas téren állt, amelyet csukott ablakú, alacsony házak vettek körül. A kán szinte oda se figyelt, amikor tisztjei sorra berúgták az ajtókat, ellenséget keresve. Dulakodás zaja hallatszott, de a harcosok értették a dolgukat, és a zaj nem tartott sokáig. Újabb megkötözött rabokat vonszoltak a lóversenypálya felé. Némelyik gyilkosán meredt az emberre, aki egyedül állt a minaret lábánál.

Dzsingisz végigfuttatta a kezét az építmény alapján, élvezte a bonyolult mintájú, szorosan illeszkedő burkolócsempék tapintását. Szívesen kifeszített volna egyet, csak hogy lássa, milyen. A vékony torony ragyogott a napfényben. Hátra kellett hajtania a fejét, hogy lássa a tetejét. Ahogy ezt tette, a süvege hirtelen megbillent, és a lábaihoz hullott. Álmélkodva mosolygott, mert nem is gondolta, hogy emberek képesek ilyet építeni, azután lehajolt a süvegért.

Kuncogva visszatette a fejére. Egyik embere meghallotta.

- Kán uram?- - kérdezte parancsra készen.

- Csak arra gondoltam, hogy még senki előtt nem hajoltam meg, amióta erre a földre értem - felelte derűsen Dzsingisz. - Amíg nem találkoztam ezzel a toronnyal.

Embere is mosolygott, örült, hogy a kán ilyen derűs hangulatban van. Talán a város nyílt természete okozta, amelyen keresztülmentek. Szamarkandhoz képest a csin városok nyomasztóan szűkek voltak, Dzsingisz annak idején el sem tudta képzelni, hogyan uralkodhatna fölöttük. Itt, a napsütésben, ez is lehetséges. A városlakóknak lenne friss vizük, és a piacon élelmet vehetnének a családjuknak. Parasztok hoznák minden reggel hajnal előtt, az ellenértéket bronz- és ezüstpénzekben kapnák meg. Dzsingisz egy pillanatra tisztán látta gondolatban egy város felépítését, a kereskedőktől a kézművesekig, a tanítókig, az írnokokig. Valahogy minden működött, noha még mindig nem értette, honnan jön a pénz. Bányák vannak a környéken? És ha igen, akkor ki készít a fémből érméket és adja tovább őket, hogy elkezdődjön a kereskedelem Szamarkanddal? A sah? Zavarba ejtő és bonyolult volt az egész, de ő az arcát a nap felé fordította, és élvezte a békét. Reggel megnyert egy csatát, és elküldte a fiait, hogy zúzzanak szét egy másik sereget, amely Szamarkandot akarta fölmenteni. Jó nap volt ez.

A téren erősödött a füstszag. Emberei végigportyázták a várost, gyűjtötték a foglyokat, de a helyőrség tovább harcolt. A kán lóra szállt, hogy ellenőrizze a harcok állását. íjászaival arrafelé léptetett, ahol szürke füst gomolygott a megdöbbent város fölött. Lovaglás közben összeszorította a száját. Mi értelme a kutaknak és udvaroknak, ha nem tudod megtartani őket? Mindig akad éhes ember, aki elveszi, amit a másik fölépített. Bolond az uralkodó, aki hagyja, hogy megbámulják a városait, és hagyja, hogy mások elvegyék tőle. De egy várost meg is lehet védeni, Dzsingisz nagyon jól tudta, éppen elég falat döntött le ahhoz, hogy fogalma legyen róla, mi állja ki a legjobban az ő katapultjait és falhorgait. Csábító gondolat volt, hogy télen kipróbálja valamelyik tábornokával, leginkább Szübötejjel. Kedvenc tábornoka élvezné a kihívást, Ha Szübötej meg tud tartani egy várost a tümenekkel szemben, akkor Dzsingisz esetleg megkíméli a többit, és a családja uralkodhatna fölöttük. Máskülönben úgy bánik velük, mint a kikötözött kecskével, amilyennel otthon a farkast csalják tőrbe.

Ahogy rákanyarodott a főutcára, holtakat látott, a zöme azt a fajta páncélt viselte, amelyet a szamarkandi arabok a legjobban szerettek. Egy ajtón most száradt a még fényes vér, de semmi sem árulta el, hogyan került oda. Itt erősebben hallatszott az íjhúrok pattanása, de még két utcán kellett átvágnia, hogy elérte a magas fallal övezett palotát. Itt már vastagabb volt a füst, bár úgy tűnt, csak néhány közeli ház ég. Semmi kétség, a harcokban valaki felborította egy lámpát, vagy felrúgta a főzőtüzet, miközben átrohant a konyhán. A lángok magasra csaptak, még forróbbá tették a napot. Emberei, akik dühös hangyarajként hemzsegtek a sah falai körül, hirtelen észrevették, hogy a kán nézi őket.

Dzsingisz megállította a lovát, hogy lássa embereinek támadását Ala-ud-Din sah otthona ellen. A fal mögött virágokkal teleültetett domb emelkedett, a tetején nagy palota állt. Akár véletlen volt, akár így tervezték, a fal egészen az utcáig ért, és csupán a vaskos vasrudakkal elzárt, hatalmas kapuk törték meg simaságát. Végignézett a fal melletti hosszú utcán. A házak elmerültek az árnyékban, de tisztábbak voltak, mint várta. Szamarkand lakói bizonyára emésztőgödröket ástak a házak alá, vagy más módon takarították el az éjszaka hulladékait. Sok gond van ott, ahol sok ember lakik egy helyen. Dzsingisz kezdte méltányolni Szamarkand létezésének körmönfont okosságát.

Itt nem lenne hely a katapultoknak, még akkor sem, ha emberei vennék a fáradságot idevonszolni őket. Noha a falak alig másfél öl magasak voltak, a helyőrség jó helyet választott a mindhalálig való védekezéshez.

Dzsingisz figyelte, ahogy a legjobb íjászok hátrébb húzódnak, és nyílvesszőt küldenek minden fej irányába, amely elő- bújik a magas mellvéd mögül. Emelvény lenne a túloldalon? így kell lennie. Észrevette, hogy páncélos emberek buknak le a fejük fölött elsüvítő nyilak elől. Ilyen távolságból nem sokan maradnak életben, noha súlyos pajzsokat hordanak, és a fal védelmében vívnak és nyilaznak. Megpillantotta Kökcsüt, a sámánját, aki nagyobb erőfeszítésekre buzdította katonáit. Egy szál ágyékkötőt viselt, és mivel a testét sötétkék vonalak borították, a bőre vonaglani látszott minden mozdulatára.

A sámán és a kán jelenlétében a harcosok lelkesebben küzdöttek, vastüskékben végződő póznákkal rángatták a mellvédet, le akarták dönteni. Egy részét máris meglazították, Dzsingisz nagy repedéseket látott a téglák között. Már-már azon volt, hogy elhozatja a katapultokat. A legközelebbi

házak lerombolásával létrehozhatnak egy mesterséges dombot, és akkor már könnyedén ledöntik a falat. De a repedések megnyugtatták. Már nem tart soká.

Természetesen Kökcsü is észrevette. Dzsingisz látta, hogy a sámán őt lesi a szeme sarkából. Eszébe jutott első találkozásuk, amikor Kökcsü felvitte a najmanok kánját az ütközetből egy dombra. Dzsingisz egy évet adott neki, de sokkal több telt el azóta, és Kökcsü megnövelte a befolyását. Egyike a maroknyi hűségesnek, akik a kán keze alatt uralkodnak. Dzsingisz helyeselte a sámán leplezetlen becsvágyát. Neki nagyon megfelelt, hogy a harcosok félik a szellemeket, és Kökcsünél jobban ki mondhatná el nekik, hogy kánjukat megáldotta az Égi Atya? Egyre több győzelmet aratnak, és ebben Kökcsünek is része van.

Hirtelen elkomorodott, mert egy másik emlék is az eszébe jutott. A mélyben kapirgált valami. Gondolatban ide-oda rakosgatta a szavakat, de egyik sem juttatta eszébe, mi lenne az. Hirtelen magához intette az egyik küldöncöt azok közül, akik parancsra vártak körülötte.

- Menj ki a városból a táborba - mondta a gyerekarcú fiatal harcosnak. - Keresd meg a feleségemet, Csakahajt, és kérdezd meg tőle, miért nem tud Kökcsüre nézni úgy; hogy közben eszébe ne jusson a húgom. Megértetted?

Az ifjú mélyen meghajolt, és bólintott, miközben az agyába véste a kérdést. Nem tudta, hogy a kán miért olyan komor azon a napon, amikor éppen elfoglalnak egy új várost, de az volt a dolga, hogy engedelmeskedjék, és ő kérdés nélkül cselekedett. Gyorsan ellovagolt, még csak hátra sem pillantott, amikor a fal kidőlt, agyonlapítva két harcost, akik nem voltak elég fürgék. A kán hideg pillantásától kísért Kökcsü úgy szökdécselt, akár egy zergegida, és a harcosok ordítva lendültek támadásba.

*

Csagatáj figyelte közeledő bátyját. Tümenjének zöme a csatateret járta, kifosztották a holtakat, vagy legyilkolták a sebesülteket. Ám a kemény mag harcosok, tisztek - vele maradt, és nekik nem kellett parancsokat osztogatnia. Tudták, hogy Dzsocsi miért közeledik, és óvatosan tábornokuk köré húzódtak. Az idősebbek közül sokan hüvelybe lökték a kardjukat, hogy ne kelljen pőre acéllal fogadniuk egy tábornokot, noha Csagatáj megvetően végigmérte őket, és haragosan felkiáltott, amikor ezt észrevette. Akik a legközelebb álltak hozzá,

mind fiatalok és magabiztosak voltak. Tüntetően magasra emelték fegyvereiket, kihívó arcot vágtak. Nem bánták, hogy Csagatáj hagyta volna meghalni a bátyját. Hűségük nem terjedt ki az erőszakból fajzott fiúra, csak a valódira, aki egy napon örökli a kánságot.

De még az ifjú harcosok is megriadtak Dzsocsi embereitől. Csagatáj személyi testőrsége aznap nem harcolt, akik viszont Dzsocsival jöttek, lucskosak voltak a vértől. Véres volt a hajuk, az arcuk, átázott a vértől a nadrágjuk. Bűzlöttek a verejtéktől és a haláltól, és ahogy közelebb értek, Csagatáj ifjú harcosainak arcáról lefagyott a gúnyos vigyor Ez nem volt tréfa. Dzsocsi reszketett az indulattól, és aznap már ölt.

Nem állította meg a lovát, amikor odaért a Csagatáj mellett álló harcosokhoz, és egy pillanatra sem vette le a szemét az öccséről. Lova félrelökött két embert, akik éppen nyitották a szájukat, hogy figyelmeztessék. Ha egy pillanatra megáll, okvetlenül összeszedik magukat, és feltartóztatják, ám ő tovább lovagolt. Még két ember mellett haladt el, amikor egy magasabb rangú tiszt eléje ugratta a lovát, és elállta a Csagatáj felé vezető utat.

A tiszt azok közé tartozott, akik a hüvelybe rejtették a kardjukat. Kiütött rajta a verejték, amikor Dzsocsi pengéjének hatótávolságába került, de remélte, hogy a tábornok nem fogja lefejezni. Dzsocsi tekintete elszakadt mosolygó testvérétől, és megállapodott a tiszten.

- Menj az utamból - mondta.

A tiszt elsápadt, de megrázta a fejét. Dzsocsi hallotta, hogy Csagatáj fölnevet. Szorosabban markolta a farkasfőt.

- Valami gondod van bátyám? - kérdezte Csagatáj, és a szeme ragyogott a rosszindulattól - Még egy ilyen győzelem után is? Túl sok viszketeg marok van itt. Talán vissza kéne térned a saját embereid közé, mielőtt baj történne.

Dzsocsi sóhajtással rejtette fölágaskodó dühét. Nem akart ezen a helyen meghalni, de túl sokat gúnyolták életében. Olyan sokáig fékezte az indulatát, hogy görcsöt kapott tőle az ina, de ezen a napon legalább magával viszi vigyorgó öccsét.

Megsarkantyúzta a lovát, az állat megugrott. Visszakézből arcul ütötte a tisztet, aki lebillent a lováról, miközben Dzsocsi elviharzott mellette. Mögötte felordítottak az emberei, és támadásba lendültek.

Dzsocsi még láthatta a Csagatáj arcára kiülő megdöbbenést, mielőtt elállták az útját. A közeli harcosoknak tátva maradt a szájuk a váratlan csatazajtól, de

aztán rohanva jöttek feléjük. Dzsocsi tudta, hogy ezt fogják tenni, ám a saját emberei elég közel voltak ahhoz, hogy utat törjenek, és egyébként is forrt a vérük a gyilkolástól. A tábornokuk dühe ugyanúgy perzselte őket, mint a sajátjuk.

Csagatáj féktelen fiatal harcosai nem késlekedtek a válaszszák Dzsocsi érezte, hogy levágják alatta a lovát. Leugrott a nyeregből, és megtántorodott, mert a térde megbicsaklott. Jobb lábát sötét vérrel áztatta egy felszakadt régebbi seb. Lépett egyet, lebukott, hogy kitérjen egy ádáz kardcsapás elől, csorba szablyáját mélyen beledöfte valakinek a hónaljába.

Csagatáj látta, hogy sebesült testvére a földön áll. Ordítva megsarkantyúzta a lovát, átgázolt saját emberein, lovával lökdöste félre őket. Hirtelen szemben találta magát Dzsocsival. Kardja hatalmas ívben lesújtott, a félrehajló Dzsocsi kis híján a ló alá esett, mert a lába ismét megbicsaklott. Csagatáj felhagyott minden színleléssel, és eszelősen csapkodott. Az emberei között támadták meg, sosem lesz jobb esélye arra, hogy kihúzza a körme alól a tüskét, amit a bátyja jelent.

Lova váratlan zökkenéssel megállt. Eltörte a lábát egy őrjöngő harcos, aki Dzsocsi oldalán küzdött. Az állat az oldalára esett, és Csagatáj nem tudta kiszabadítani a lábát a kengyelből. Üvöltött, mert eltört a sípcsontja, csaknem elájult a fájdalomtól. A kardot gorombán kirúgták a kezéből, és amikor felnézett, Dzsocsi állt fölötte, arcán iszonyú diadallal.

Csagatáj tümenje felvonított, látva, hogy tábornokuk a földre zuhan. Sutba vágtak minden elővigyázatot, eszeveszett haraggal aprították Dzsocsi utolsó embereit,

Dzsocsi erejét elszívta csordogáló vére. Belebámult Csagatáj szemébe, és nagy nehezen fölemelte a kardját, Nem beszélt, amikor lecsapott. Nem érezte a nyilat, amely a mellén találta el, és megpördítette a tengelye körül, mielőtt a csapás célt ért volna. A tudata elapadt, és nem tudta meg, hogy megölte-e a testvérét, aki ennyire meg akarja ölni.

Csagatáj parancsokat ordított, de a küzdelem, ha lehet, még jobban elvadult, ahogy Dzsocsi tümenjéből egyre több ember vetette bele magát a harcba. Százak haltak meg, hogy bosszút álljanak elesett tábornokukért. Dzsocsi maroknyi embere kivágta magát, és magukkal vitték elesett vezérüket, akinek melléből még mindig kiállt a nyíl. Ahogy távolabb kerültek, a rangidős tisztek visszavonulót fújtak mindkét oldalon.

Acsargó kínok között váltak szét a tümenek, üres tér keletkezett közöttük. A minghaan tisztek a helyükre pofozták és rugdosták az embereiket, a kardjuk markolatával ütöttek le nem is egyet, akik meg akarták kerülni őket. A parancsnoki lánc helyreállt, minden százfős dzsagunnak, minden tízfős arbannak volt tisztje, aki rámordult embereire, hogy nyughassanak.

A tümenek zihálva álltak, megrendítette őket a vérontás és a halál. Dzsingisz nevét suttogták, mindenki attól félt, mi fog történni, ha a kán megtudja. Senki sem mozdult, miközben Dzsocsit megvizsgálták az emberei, azután rekedt éljenzés visszhangzott a hegyek karéjában. A nyíl nem hatolt át a páncélján. Még élt. Amikor Csagatáj meghallotta, kiköpött dühében. Hogy ilyen szerencséje legyen ennek az erőszakból fajzott fattyúnak! Elviselte, hogy a lábát egy törött lándzsanyélhez erősítsék, a száját harapdálta, miközben feldagadt lábát a boka és térd között három helyen odakötötték a fához. Emberei felsegítették a lóra, és megéljenezték, hogy tábornokuk életben maradt, noha félelem is bujkált a hangjukban. A csatát megnyerték, és most együtt hagyják el a hegyek koszorúzta síkságot, de vérbosszú kezdődött köztük, amelyet ki kell véreztetni, vagy ki kell égetni egyszer s mindenkorra.

*

Csakahaj szürke lován kocogott az éjszakában. Sötét utcákon ment, és még sötétebb emberek kísérték. Itt melegebb volt, mint a táborban, mintha az utca kövei beszívták volna a meleget, hogy lassan kilélegezzék a sötétben. Könnyű volt képzelődni, miközben a dombon levő palota felé tartott, ahol Dzsingisz várt rá. A város tele volt madarakkal, ott csiripeltek minden párkányon és háztetőn. Az asszony azon tűnődött, hogy mindig is itt ültek Szamarkand meleg cserepein. Akár kellemes, természetes dolog is lehetett volna, Csakahaj mégis kényelmetlenül érezte magát miattuk a magasban csattogó szárnyaktól.

Jobbra egy nő sikoltott. Egy arctalan hang. Csakahaj látta a fáklyák tompa izzásánál, ahogy az asszonytalan harcosok bemennek a lóversenypályára, kiragadják a fiatal nőket az apák és férjek karjaiból, a többieket meghagyva másnap hajnalra, Dzsingisz ítéletére bízva őket. Csakahaj megborzongott, sajnálta azokat, akiket durva kezek tépáznak a sötétben. Sok éve élt a mongolok között, és sok szeretnivalót talált a fűtenger népében. De még mindig elhurcolták a meghódítottak asszonyait, és semmi kivetni valót nem

találtak benne. Némán sóhajtott, amikor az illatos kertet körbevevő romos falhoz értek. Az az asszonyok tragédiája, hogy éjszaka elrabolják őket. így történt ez az apja királyságában, a csin és arab földeken is. A férje semmi rosszat nem látott benne, azt mondta, a nőrab- lás tartja meg keménynek a harcosait. Csakahaj megborzongott, mintha hideg huzat csapta volna meg csupasz karját.

A sah virágoskertjének illata nem nyomhatta el a halál bűzét. A fal tövében még mindig halmokban hevertek a hullák, és a hőségben máris bomlani kezdtek. Csakahaj nem talál felüdülést az áporodott, pállott levegőben. Orron át lélegzett, és igyekezett nem gondolni a holtak kimeredő szemére. Tudta, hogy ez a szag betegségeket terjeszt. Reggel szól Temügének, okvetlenül elviteti és elégetteti a holtakat, mielőtt valamilyen kórság esne férje seregébe.

A fegyveres őrök és az asszony lovai óvatosan léptettek föl a széles lépcsőn, amelyet a dombtetőn feketéllő, magas palota lakosainak terveztek. Menet közben a kérdésen tűnődött, amit Dzsingisz tett föl neki. Mit akarhat tőle? Nem értette, és ettől egyfolytában émelygett. Kökcsü talán nem lesz ott, amikor a férjével beszél. Ha mégis, megkéri Dzsingiszt, hogy négyszemközt szólhassanak. Ha elképzelte, hogy a sámán vad szeme belefúródik, még rosszabbul érezte magát. Lehet, hogy ismét állapotost Vagy az okozza, hogy túl rég óta kell együtt élnie a sok kínnal és haraggal?

Barátja, Jao Su nem nagyon értett a gyógyászathoz, de ismerte az egyensúly visszanyerésének alapelveit. Csakahaj elhatározta, hogy fölkeresi, mihelyt visszatér a táborba. A mongolok nem keresik a belső békét, szerinte pedig veszedelmes, ha valaki sokáig összpontosít az erőszakra és a forró vérre.

Meg kell nyugodniuk, le kell csillapodniuk akkor is, ha semmit sem tudnak Buddha tanításairól.

A lépcső egy fallal körülvett udvarban vezetett. Csakahaj leszállt a lóról Őrei átadták azoknak, akik itt várták, és Csakahaj követte őket a sötét folyosókon. Miért nem bajlódott senki azzal, hogy meggyújtsa a lámpákat, amelyeket az úton látottá Férjének népe igazán különös fajta. Kint sütött a hold, szürke fény szűrődött be a magas, csúcsos ablakokon, időnként kísértetnek érezte magát, aki halottak között jár. Igyekezett megőrizni a nyugalmát, de a nyúlós levegőben még itt is érezte a hullaszagot.

Nagy, boltíves teremben, trónon ülve találta férjét. Noha az asszonyon puha papucs volt, lépteit minden irányból sustorgó visszhang verte vissza. Az

őrök az ajtónál maradtak, 6 pedig odament a férjéhez, közben idegesen nézelődött, a sámánt kereste.

Dzsingisz egyedül volt a sah tróntermében, egy hatalmas boltíven keresztül bámult le a városra. A holdfény bonyolult modellé változtatta Szamarkandot, amely messze elnyúlt minden irányba.

Csakahaj követte férjének pillantását. Egy darabig csöndben állt, itta a látványt. Az apja is egy ilyen palotában uralkodott, a látványtól meglepő erővel nyilallt bele a fájdalom. Nem kétséges, hogy a férje hamarosan felkerekedik, ő pedig ismét jurtában fog lakni, de itt egy pillanat erejéig emlékezhetett egy nagy palota békéjére és szépségére, elfeledkezhetett a halottakról, akik körülöttük hevertek a földön.

- Itt vagyok, férjem - mondta végül

Dzsingisz fölrezzent az álmodozásból, és az asszony felé fordult.

- Látod? - kérdezte, és a holdfényes városra mutatott. - Nagyon szép.

Csakahaj elmosolyodott és bólintott.

- Egy kicsit emlékeztet Hsziahsziára, apám fővárosára.

Dzsingisz bólintott, de az asszony látta, hogy gondterhelt, alig figyel rá.

- Egy embert küldtél értem, aki föltett egy kérdést. - Csakahaj egyenesen a lényegre tért.

Dzsingisz sóhajtott, félretette a jövőre vonatkozó gondolatait. A nap olyan jól kezdődött, de azzal ért véget, hogy Csagatáj és Dzsocsi az embereik előtt csaptak össze, olyan sebeket ütöttek a seregén, amelyet csak nehezen tud majd begyógyítani. Fáradtan nézett második feleségére.

- Így igaz. Itt egyedül vagyunk - mondta. Csakahaj az ajtóban álló őrökre pillantott. Dzsingisz folytatta, mintha nem léteznének. - Mondd meg nekem, miért nem tudsz Kökcsüre nézni anélkül, hogy eszedbe nem jutna a húgom.

Csakahaj közelebb lépett hozzá, hűvös kezét Dzsingisz homlokára tette. A férfi kitárta a karjait, hogy átölelje. Dzsingisz halkan felnyögött az érintéstől, hagyta, hogy az asszony megnyugtassa.

- Ő találta meg, amikor véget ért a tábor elleni támadás. Ahányszor ránézek, azt a pillanatot látom, ahogy kilép Temülün jurtájából. Az arca eszelős volt a gyásztól, és ezt máig nem tudom elfelejteni.

Dzsingisz szoborrá merevedett, míg az asszony beszélt. Csakahaj érezte, hogy elhúzódik tőle. A kán megfogta a felesége kezét, gyengéden leemelte a homlokáról, de olyan erősen szorította, hogy szinte fájt.

- Nem ő találta meg, Csakahaj. Egyik emberem hozta a hírt, amikor ellenőrizte a jurtákat a sah menekülése után.

A szeme hideg lett a holdfényben, amikor végiggondolta, amit a feleségétől hallott.

- Láttad őt? - kérdezte suttogva Dzsingisz.

Csakahaj bólintott, a borzalom összeszorította a torkát. Nyelt egyet, hogy válaszolhasson, egyenként préselte ki magából a szavakat.

- A harcok végén történt. Futottam, és láttam, ahogy előbújik Temülün jurtájából. Amikor hallottam, hogy megölték, azt gondoltam, bizonyára hozzád megy a hírrel.

- Nem - felelte Dzsingisz. - Semmit nem mondott nekem akkor, sem később.

Elengedte a kezét. Csakahaj kissé megtántorodott attól, amit most értett meg.

- Hallgass, Csakahaj - mondta a férje. - Majd én elintézem ezt a sámánnal a magam módján. - Halkan elkáromkodta magát, és hirtelen lehajtotta a fejét. Az asszony látta rajta a gyászt. - Rettentő volt ez a mai nap.

Csakahaj ismét a karjaiba simult, megérintette az arcát, el- zsongította a fájdalmat.

- Tudom, férjem, de most már vége, és alhatsz.

- Ma éjjel nem, ezek után nem - suttogta Dzsingisz.

HUSZONHATODIK FEJEZET

Dzsingisz csak három nap múlva rendelte magához a fiait a szamarkandi palota trónteremében. Parancsára Kacsun, Kaszar és Jelme is visszatért tümenjeivel, romokban heverő városokat hagyva maguk után.

Forró nap volt, a falak között érezni lehetett a tűz, a verejték és a zsír szagát. A kán odaparancsolta Temügét is, vele együtt kis híján hétszáz magasabb rangú tiszt várakozott Dzsingiszre. Jao Su is köztük volt, talán az egyetlen, aki nem parancsolt senkinek. Kökcsü, a sámán, a trón lábánál kuporgott a tömeggel szemközt, üres tekintete a padlóra meredt.

Napnyugtával meggyújtották a falakra erősített fáklyákat. Dzsingisz kürtszó és kíséret nélkül lépett be a terembe. Szeme végigfutott a tömegen, megjegyezte testvérei és gyermekei arcát, Dzsocsitól, Csagatájtól, Ögödejen és Tolujon át egészen a legfiatalabbig, az apró lányig, akit felesége, Csakahaj szült

neki. A legkisebbek az anyjuk és Börte között álltak, megilletődve bámulták a magas mennyezetet. Még sose láttak várost, és most csak szepegtek, attól tartva, hogy a fejükre omlik a fal. Csakahaj egyik kisfia bőgni kezdett, de Börte felkapta, és csitítgatni kezdte. Itt voltak a főemberek feleségei is, noha az anyja, Höelün hiányzott, még mindig a lányát gyászolta. Mióta Temülün meghalt, Höelün nem foglalkozott a törzsek ügyeivel. Csakahajnak is, Börtének is nagyon hiányzott a bölcsessége.

A kán aznap nem viselt páncélt, hanem olyan egyszerű ruhát, mint bármelyik pásztor: puha csizmát, inget, nadrágot, deelt. Bőre tiszta volt, és ragyogott a friss fagyútól. Haját hátrakötötte a szögletes süveg alatt, amelyet alig látható hímzés díszített. A termet betöltő sárga fényben a hozzá közel álló emberek láthatták, hogy a halántéka őszül. Ezzel együtt elevennek, ébernek tűnt, a jelenléte elegendő volt, hogy a legkisebb mozgás is elüljön. Csak Szübötej és Dzsebe hiányzott, meg minghaan és dzsagun tisztjeik. Dzsingisz megvárhatta volna őket, de most nem a sah üldözése került szóba. Más sürgető ügyek szorították, egyik sürgetősebb volt, mint a másik.

Ahogy odalépett a trónushoz, a tekintete találkozott Dzsocsiéval és Csagatájéval, akik a néma tömeg élén álltak. Mindketten magukon viselték a nemrégen lezajlott összecsapás nyomait. Csagatáj egy botra támaszkodott, hogy tehermentesítse törött lábát, és erősen izzadt. Dzsocsi arcán zúzódás éktelenkedett, és ő is sántikálva mozgott, mert a sebei épphogy kezdtek varasodni. Semmit sem olvashattak le apjuk arcáról. Fagyosan bámult maga elé, még akik jól ismerték, azok sem tudták megítélni a hangulatát, vagy kitalálni, hogy miért hívta össze őket. Dzsingisz tekintetének hatására Dzsocsi fölemelte a fejét, és farkasszemet nézett az apjával. Egyáltalán nem számított rá, hogy ez az összejövetel jól végződik számára, de semmivel sem volt hajlandó elárulni a félelmét. Három napon át várta, hogy a kán hívassa. Most, hogy bekövetkezett, szinte megkönnyebbült.

Dzsingisz hagyta, hogy nyúljon a csönd, és figyelte őket. Sok férfit és nőt ismert a teremben. De akik idegenek voltak, azok is az ő népéhez tartoztak. Éppen olyan jól ismerte hibáikat és gyengeségeiket, mint a sajátjait, vagy még annál is jobban. Kihozta őket az otthoni hegyek közül, a kezébe vette életüket, egybeterelte őket. Ezek már nem törzsek, melyek alig várják, hogy a kán megszólaljon. De az övéi voltak az utolsó kisgyerekig. Amikor végre

megszólalt, a hangja betöltötte a termet, és nyugodtabb volt, mint amire számítottak.

- Ma este megnevezem az utódomat - mondta.

A bűvölet kitartott, senki sem mozdult, bár Csagatáj és Dzsocsi összenézett.

- Nem élek örökké - folytatta Dzsingisz. - Elég öreg vagyok ahhoz, hogy emlékezzek arra az időre, amikor minden törzs a másik torkának ugrott. Nem akarom, hogy halálom után visszatérjenek azok az idők. Én hívtam ide nemzetünk minden főemberét és főasszonyát, Szübötej és Dzsebe kivételével. Velük majd külön beszélek, amikor hazatérnek. Ti valamennyien fölajánlottátok nekem az életeteket és becsületeteket. Most ugyanezt meg fogjátok tenni a fiam előtt.

Elhallgatott, de senki nem mert mozdulni. A fojtogató levegőben néhányan még a lélegzetüket is visszatartották. Dzsingisz bólintott.

- Előttetek mondok köszönetét Kacsunnak, aki magára vette a terhet, hogy az örökösöm legyen, amíg a fiaim elérik a férfikort. - Öccsére tekintett. Kacsun alig észrevehetően biccentett.

- A gyermekeid nem kormányozhatják a nemzetet, Kacsun

- mondta Dzsingisz. Tudta, hogy az öccse megérti, miért kell kimondania ezeket a szavakat. - Talán más népeket és más országokat igen, de a nagykánt csakis én választhatom, kizárólag a saját utódaim közül. Te leszel az első, aki fölesküszik a fiam hűségére, azután következnek testvéreim, Kaszar és Temüge, majd minden férfi és asszony, aki itt van.

Ismét az emberekre nézett, sárga szeme szinte levetkőztette őket.

- Azok vagyunk, amire felesküdtünk. Ha nem hajtotok térdet a fiam előtt, akkor elmehettek és napfelkelte előtt még eltávozhattok. Csak ezt a választást adom nektek.

Megint elhallgatott, egy pillanatra lehunyta a szemét. A fájdalom és a harag kitöréssel fenyegetett.

- Lépj elő, Ögödej, utódom - mondta.

Minden szem a tizenhat éves harcos felé fordult, aki az arab földek csatáiban csaknem akkorára nőtt, mint az apja. Arcának kemény síkjaiban már alig látszott a karcsú fiú, aki egy csin városból tért haza Kacsunnal, de most nagyon fiatalnak és nagyon megrendültnek tűnt az apja szavaitól. Ugyanolyan világos, nagy, rezzenéstelen szeme volt, mint a kánnak. Nem mozdult, Bőrt ének kellett oldalba böknie. Mikor átment a zsúfolt termen, az idősebb férfiak

utat adtak neki. Csak Börte és Csakahaj tudta, hogy ez következik. A kán mind a két feleségével tanácskozott az előző napokban, és ez egyszer hallgatott rájuk. A büszkeség könnyei ültek a két asszony szemében.

Dzsingisz nem törődött Csagatáj és Dzsocsi égő pillantásával. Odafordult megdöbbent harmadik fiához, szembenézett vele.

- Annak az embernek, aki egy nemzetet vezet, tilos gyengének lennie - mondta. - Tilos hebehurgyán vagy gyűlöletből cselekednie. Először az elméjét használja, de mikor mozdul, olyan gyors és könyörtelen legyen, akár a támadó farkas. Sok ember élete függ tőle, és egy rossz döntés mindent elpusztíthat, amit az öcséimmel felépítettünk.

Belső dühéből most látszott egy kevés: az összeszorított öklein, ahogy a levegőt a tüdejéből kifújta.

- Én vagyok a fűtengernek, az ezüst népnek a kánja. Én választottam ki az örökösömet, a saját jogomon. Az Égi Atya és Földanya pusztítson el minden férfit vagy nőt, aki az utamba áll!

Riadtan hajtotta le a fejét a tömeg. Kacsun átment köztük, megállt Dzsingisz és Ögödej előtt. Dzsingisz a kardjára tett kézzel várta, de öccse mosolygott. Látta Ögödejen az idegességet, és rákacsintott, mielőtt fél térdre ereszkedett előtte.

- Önként esküszöm föl neked, Ögödej, aki a bátyám fia és örököse vagy. Sok év válasszon még el attól, hogy örököld a hatalmat, de addig is atyád parancsára hűséget fogadok neked. Esküszöm, hogy azon a napon követlek majd a jurtáimmal, lovaimmal, sóval és vérrel.

Kacsunt Kaszar követte. Ő is letérdelt, és a büszkeségtől ragyogó szemmel beszélt. Nem tették le a teljes esküt, ami a kánnak szól, hiszen Dzsingisz élt, de minden ember hűséget fogadott a fiúnak mint örökösnek. Ahogy a feszültség enyhült, Dzsingisz levette a kezét a kardjáról, és rátette Ögödej vállára. Temüge után előlépett Dzsocsi és Csagatáj. Dzsingisz a teremben tartózkodó összes ember közül a két ifjú tábornok szavait akarta leginkább hallani a nyilvánosság előtt, hogy ne maradjon semmi kétség. A nemzet főemberei és főasszonyai elsősorban azért voltak itt, hogy ezt hallják.

Dzsocsi megborzongott, amikor letérdelt, bár mikor Ögödejre nézett, vigyort kényszerített az arcára. A szíve mélyén tudta, hogy sosem örökölhet. Nem tudta, hogy az apja ennyiben hagyja-e a dolgot, vagy kioszt neki valami büntetést, mert bolond fejjel harcba szállt Csagatájjal. De akkor legalább ő

győzött. Csagatáj sem örökölhet, pedig mennyire biztosra vette, hogy egy napon a nemzet vezére lesz! Csalódása olyan jólesett Dzsocsinak, mint a forró ajrag.

Csagatáj törött lábával nem bírt letérdelni, mint a többiek. Tétovázott. A körülötte álló tisztek feszülten figyeltek.

- Akkor hasra, Csagatáj, ahogy a csineknél szokás - mondta hidegen Dzsingisz. - Mivel sebesült vagy, azt is elfogadom.

Csagatáj lángvörös arccal feküdt a padlóra, és homlokával megérintette a hideg követ. Nem volt nehéz kitalálni, hogy apja irgalmatlanul megbüntetné, ha megpróbálna késlekedni.

Ögödej a maga részéről örömmel figyelte, hogy Csagatáj lehasal előtte. Ragyogott, miközben a bátyja elmondta a szertartásos szavakat, majd a botot használva nagy nehezen fel- tápászkodott. Jao Su sem tudta visszafojtani a mosolygást. Hát mégis van karma a világban! Megélhette, hogy az ifjú bolondot megalázzák az egész nemzet előtt! Amikor a bosszúvágy elszivárgóit belőle, üresnek és piszkosnak érezte magát. Szomorúan csóválta a fejét. Így megváltoztatta a mongol táborokban töltött időt Ez már a második alkalom. Megesküdött rá, hogy újra kezdi tanulmányait, és tanítani fogja a kán fiait. Felragyogott a gondolatra, hogy Ögödejjel dolgozhat. A legény fürge eszű, és ha sikerül mérsékelni a vérében levő családi erőszakosságot, akkor egy napon jó kán lesz belőle.

Sok időbe telt, amíg az összes férfi és nő letette az esküt Ögödej előtt. Mire a szertartás véget ért, már csaknem elmúlt az éjszaka, az ég szürkülni kezdett keleten. Dzsingisz nem fárasztotta magát azzal, hogy vizet hozasson. Ahogy az utolsó arban is föltápászkodott, a többiek éljenzésben törtek ki, megértve, hogy egy dinasztia születését látták azon az éjjelen egy dombra épült városban. A nagykán tekintete előtt még Dzsocsi és Csagatáj tisztjei is lelkesen csatlakoztak az éljenzéshez. Megkönnyebbültek, hogy nem lesz vérontás.

Dzsingisz fölemelte a kezét, hogy hallgassanak.

- Most menjetek, mondjátok el a családoknak azt, amit itt láttatok. Lakomát tartunk ma Szamarkandban, hogy megünnepeljük ezt az alkalmat.

Arca megmerevedett, miközben a tömeg mosolyogva-diskurálva özönleni kezdett a két hatalmas ajtó felé a terem végeiben.

- Kacsun! Te és Kaszar itt maradtok. Te is, Temüge. Azt akarom, hogy mellettem legyenek a testvéreim, amikor megteszem, amit tenni akarok.

Három testvére megállt, és csodálkozva néztek rá, de Dzsingisz már akkor a mellette kuporgó Kökcsühöz fordult.

- Sámán, kint már várnak a lovak. Elkísérsz.

Kökcsü meghajtotta a fejét, hogy elrejtse zavarát.

- Parancsodra, kán uram.

*

Napkeltekor Dzsingisz lassan kilovagolt Szamarkandból, három testvére, a sámánja és egy tartalék ló kíséretében. Temüge először kérdezgetett, de mivel Dzsingisz nem válaszolt, elhallgatott, akár a testvérei. Egyike sem tudta, hova vezeti őket Dzsingisz, vagy miért olyan sötét a hangulata ezen a napon.

A nemzet családjai Szamarkandtól néhány mérföldnyire táboroztak, a sereg háta mögött. Dzsingisz nem állt meg, midőn elérte a jurták első vonalát, amelyekből lomha fehér füst gomolygott. A tábor máris nyüzsgött. A mongolok élvezték a nyárnak ezt a szakaszát, amikor még nem volt erős a hőség. A folyóktól és az északi tavaktól nyirkos lett a levegő, a füvet pedig bő harmat borította. A vízcseppek szikráztak a fényben, míg fel nem szippantotta őket a nap.

Azok, akik már ébren voltak, megilletődötten bámulták a kánt és a testvéreit. És amikor elhaladtak mellettük, inkább lehajtották a fejüket, mert egy pillantást sem mertek vetni a nemzet nagyjaira. A kutyák izgatottan ugattak, de Dzsingisz nem törődött velük. Elhagyták saját szekerére szerelt jurtáját. Végül megállt anyjának kicsiny jurtája előtt.

- Nohoj Hor! - mondta halkan. Egyszerre volt köszöntés és kérés, hogy anyja fogja vissza öreg kutyáját, nehogy kirohanjon és megtámadja. Dzsingisz sosem szerette a kutyákat, és nem is tartott soha. Várt néhány pillanatot, azután a kis csoporthoz fordult, amely a mongol nemzet főhatalmát képviselte. Egyedül Ögödej volt egyenrangú velük, és ő is csak ettől az éjszakától fogva.

- Várjatok meg - mondta. Lehajolt, kinyitotta anyja otthonának kicsi, festett ajtaját.

Odabent sötét volt, anyja még nem húzta félre azt a nemezlapot, amelyik beengedi a napfényt. Dzsingisz a nyitott ajtó fényében meglátta az ágyon kuporgó alakot. Öreg kutyája összegömbölyödve pihent Höelün lábánál.

Vicsorgott, amikor a kán közelebb ment, és mély torokhangon morgott. Dzsingisz szárazon nyelt egyet.

- Küldd ki a kutyádat, anyám. Beszélnem kell veled.

Höelün kinyitotta csipás szemét, amely még véreres volt az

ajragtól. Azt használta, hogy ne kelljen álmodnia. Szinte azonnal be is csukta ismét, és megrándult a lüktető fejébe hasító fájdalomtól. A jurta bűzlött a vizelettől és a mosdatlanságtól. Dzsingiszt elszomorította, hogy így kell látnia az anyját. Höelün szürke haja ápolatlan és rendetlen volt. Már régen ki kellett volna rángatnia a gyászból. Anyját figyelte. Vénnek, elhasználtnak tűnt. Miközben Dzsingisz várostromba fojtotta a bánatát, kitöltötte napjait tervekkel és akciókkal, Höelünnek egyedül kellett gyászolnia, és ez fölemésztette.

Sóhajtott. Ismét kidugta a fejét az ajtón, és belehunyorgott a fénybe.

- Vidd el a kutyáját, Kacsun. Étel, tea és tűzifa kell. Hoznál, Kaszar?

Félreállt, hogy Kacsun eltávolíthassa az öreg kutyát az anyjuk ágyáról. Ahogy Kacsun érte nyúlt, a kutya kaffogva támadásba lendült. Kacsun egyszerűen pofán csapta, lerántotta az ágyról, és egy rúgással a kijárat felé zavarta. A kutya csaholva kirohant.

- Hagyd békén a kutyát! - mondta ingerülten Höelün.

Ahogy felült, rájött, hogy két fia van a jurtában. Kezét automatikusan végighúzta a haján, és haragosan meredt rájuk. Dzsingisz látta, hogy az utóbbi néhány hónapban riasztóan lefogyott. Bűntudat marta, amiért nem ellenőrizte, gondoskodik-e valaki az anyjáról. De a feleségei csak hoztak tán neki ételt és tiszta ruhát!

- Mit akartok? - kérdezte Höelün, és megvonaglott, amikor a feje lüktetni kezdett. Nem babrált tovább a haján, az ölében levő takaróra ejtette a kezét. Körmei feketék voltak a piszoktól.

Kacsunt kérdezte, de az csak vállat vont, és Dzsingiszre nézett.

- Hozatok egy kis sós teát, azután beszélgetünk - mondta Dzsingisz határozottan. A kis jurtában tisztán hallatszott, hogy anyja hasában gázok ropognak. Nem is ütődött meg, amikor Höelün ledobta magáról a zsíros takarót, és feltápászkodott. Egy szót sem szólt, csak felhúzta puha csizmáját, és elhagyta a jurtát, hogy meglátogassa a közeli pöcegödröt.

Kacsun szégyenkezve nézett a bátyjára,

- Ezért hívtál ide? - kérdezte. - Nem tudtam, hogy ennyire leromlott. Ne haragudj.

- Én sem tudtam - felelte Dzsingisz. - Talán nem volt tele a kezem ezer dologgal, amióta Temülün meghalt?

Nem nézett öccsére, tudta, hogy ez gyatra kifogás.

- Mától kezdve mindent rendbe teszünk - ígérte.

Kaszar éppen az anyjuk előtt érkezett, úgyhogy Höelün utána lépett be a jurtába. Kaszar is megdöbbent a csontsovány alaktól, aki helyet foglalt az ágyon. Szertartásosan megölelte az anyját, majd rögtön nekilátott, hogy tüzet rakjon a kályhában. Kovával és acéllal meggyújtotta, azután addig fújta, amíg apró láng nem csapott ki a keze alól.

Örökkévalóságnak tűnő ideig tartott, míg felforrt a teavíz. Maga Dzsingisz töltötte ki az első csészét az anyjának. Höelün ivott, a tekintete veszített valamit ürességéből, ahogy a meleg átjárta öreg testét.

- Mit akarsz, Temüdzsin? - szólalt meg végül, a kán gyermekkori nevét használva, amit senki más nem mert volna megtenni a táborban.

- Bosszút állni a húgomért - felelte Dzsingisz csaknem suttogva.

Höelün szeme nagy és sötét lett a homályban, azután úgy engedte le a pilláit, mintha Dzsingisz megütötte volna.

- Ezt nem akarom hallani - mondta. - Gyertek vissza holnap, akkor erősebb leszek.

Dzsingisz azonban hajthatatlan volt, kivette kezéből az üres csészét, közben a fejét rázta.

- Nem, anyám. Öltözz fel, vagy hívatok egy szolgálót. Ma a fiaiddal fogsz lovagolni, távol a tábortól.

- Ki innen, Temüdzsin! - felelte Höelün valamivel erősebb hangon. - Vidd a testvéreidet is. Én a halálra várok, hát nem értedé Eljátszottam a szerepemet a te és a nemzeted életében. Ott voltam a kezdeteknél, és az nem hozott nekem mást, csak bánatot. Hordd el magad, rajtam meg lépj át, ahogy mindig is tetted.

- Nem, anyám - felelte szelíden Dzsingisz. - Kacsun! Mondd meg Temügének, hogy még egy kicsit várnia kell ránk. Megmosdatom és felöltöztetem anyánkat, elkészítem az útra.

Höelün megverten kuporgott az ágyon. Ernyedten tűrte, hogy Dzsingisz egy vizes vödörbe mártott ronggyal hátrasimítsa a haját. A kán talált egy csontfésűt a jurta padlóján, és az anya csöndesen hagyta, hogy a fia kifésülje

csapzott szürke bozontját. Végtelen gondossággal bontogatta a csimbókokat, nehogy fájdalmat okozzon az anyjának.

A nap teljesen fölkelt, mire befejezte Höelün öltöztetését. Az asszony nem szólt, noha örült, amikor a kutya kihasználva a lehetőséget, visszaszökött a jurtába, és elfoglalta a helyét mellette az ágyon. Mintha elapadt volna az ereje az ellenálláshoz. Dzsingisz és Kacsun némán fölsegítette a nyeregbe, és a kengyelbe igazította a lábát. Höelün bágyadtan gubbasztott a lovon, ezért Kaszar átemelte a gyeplőt a ló fején, és a saját nyeregszarvához kötötte, hogy így vezesse az állatot.

A nyeregbe szálló Dzsingisz végignézett a családon, amely egy távoli, elfeledett nyiladékba rejtőzött ellenségei elől, amikor ő még fiú volt. Akkor a halál járt velük, és az emlékektől kihűlt a bőre. Úgy képzelte, hogy Behter szelleme velük van, és tudta, hogy bátyja, akit ő ölt meg, helyeselné ezt a látogatást anyjuknál. Remélte, hogy Behter láthatja őket. Temülün is hiányzott a túlélők kis csoportjából, noha ő még sivalkodó baba volt, amikor menekülni kényszerültek. A helyén a sámán lovagolt sértődött némasággal, súlyos szemhéja alól a kánt figyelve. Amikor Dzsingisz kifelé indult a táborból, sólyomvijjogást hallott a feje fölött. A madarak magas hangja Temülünt juttatta az eszébe abból az időből, amikor minden étkezés diadal volt, és küzdelemben vártak rá.

*

Délkeletnek lovagoltak az egész forró napon át, itták a vizet, mert Dzsingisz gondoskodott róla, hogy minden lovon legyen egy tömlő. Felkészült az útra, a nyeregtáskák tele voltak szárított birkahússal és kemény sajttal. Délután, amikor a talaj emelkedni kezdett, Dzsingisz megállt, kése markolatával morzsákra tördelte a sajtot, elkeverte egy tömlő langyos vízzel, azután szétosztotta. A sűrű, kesernyés lé megtartja az erejüket estig, amikor ismét megállnak. Elsősorban az anyjuk kedvéért készítette az ételt, hiszen ő nem volt hozzászokva a kemény lovagláshoz.

Höelün magához tért reggeli kábulatából, noha még mindig meg-megrándult a tűző naptól. Egyszer megállt, és erőtlenül hányt egyet. Szeme az élen haladó Dzsingiszt kereste, és neki is eszébe jutottak a megpróbáltatások első napjai, amikor az egész világ az ellenségük volt. Öt fia és egy lánya volt

vele akkor, mostanra csak négy fia maradt. Még mindig nem adott eleget Dzsingisz becsvágyának és álmainak? Látta, hogy a hegyek egyre magasabbak lesznek, hátasa óvatosan rakosgatta a lábát ott, ahol már a kecskecsapások is megszűntek. A nap kíméletlenül perzselt, a kaptató mind meredekebb lett, de Höelün még mindig nem szólt senkihez.

Kökcsüről szakadt a verejték. Többet ivott, mint Dzsingisz és Kaszar együttvéve. Ő sem szokott hozzá, hogy hegyekben lovagoljon, de amíg Höelün néma volt, ő sem panaszkodhatott, mert szégyenbe hozta volna magát a kán előtt. Fogalma sem volt, miért hívta magával Dzsingisz, bár amikor felnézett és meglátta a havas csúcsokat, eszébe jutott, hogy a szellemek erősek a magaslatokon. A mongolok sosem szerették meg a forró vidékeket, ahol legyek, izzadtság és furcsa kiütések gyötörték őket, és megrohasztották a tiszta húst. Kökcsü tudta, hogy a hegyi levegőn otthonosabban fogják érezni magukat. Talán azért hívták magukkal, hogy közbejárjon Dzsingisz érdekében.

Fölkapaszkodtak egy hegynyeregre. A nap már alacsonyan járt, hosszú árnyékokat vetett eléjük, de a lovak biztos lépésekkel haladtak, követték Dzsingiszt a gerinc mentén. Ritkán vált olyan meredekké a terep, hogy le kelljen szállniuk a lóról. Egész nap csak kétszer vezették száron az állatokat. A komor csönd annyira átitatta őket, hogy kiszikkadt torkuk-szájuk talán nehéznek is találta volna a beszédet.

De a komorság szertefoszlott, amikor elérték a hóhatárt, legalábbis, ami Temügét, Kaszart és Kacsunt illeti. Nem láttak havat, amióta elhagyták otthonuk hegyeit. Mohón nyeldekelték a hideg levegőt, élvezték csípését.

Dzsingisz mintha nem érezte volna, mintha azt sem hallotta volna, hogy a paták dobogása megváltozik a hóban. Még nem érték el a gerinc legmagasabb pontját. A kán egyfolytában azt nézte, pillantást sem vetett a mélységben elterülő tájra.

Ez a hosszú, kimerítő nap is befejeződött, a kán végre megállította a lovát. A nap már félig eltűnt a nyugati látóhatáron, az aranyfényt árnyékok harapdálták, így nem is kellett hunyorogniuk, miután leszálltak lovaikról Kaszar lesegítette az anyját, adott neki egy tömlő ajragot, amit az asszony hálásan elfogadott. Az erős szesz visszahozott egy kis életet kimerült arcába. Höelün megborzongott az ámulattól, amikor körülnézett. Látta Szamarkand foltját a szántóföldek között, még messzebb az északi tavak ragyogtak. Úgy

érezte, innen akár hazáig is elláthatna, és ez a gondolat könnyeket csalt a szemébe.

Dzsingisz kivonta a kardját. Mindenki fölnézett a szisszenés- re. Ő is örült a hónak. A magaslatokon könnyebb megérezni az Égi Atya leheletét és a susogó szellemeket. Még ezen a távoli földön is érezte őket a bőrén. Noha ez jólesett, nem puhította fel a mellében a düh kemény üszkét, amely napok óta égette.

- Állj elém, Kökcsü! - mondta, és erősen figyelte a közelebb lépő sámánt. Kökcsü gyanakvó képet vágott, kopaszodó homlokán verejték csillogott, ám Dzsingisz másfajta csillogást is látott a szemében. A szél hirtelen feltámadt, és porhavat vágott a fivérekhez, akik az anyjukkal együtt álltak Dzsingisz mellett.

Dzsingisz egyfolytában a sámánt nézte, miközben testvéreihez és Höelünhöz beszélt.

- Ez az ember ölte meg Temülünt, nem a sah testőrei. Ő volt az.

Kökcsü hátraugrott volna, ha Kaszar nem áll mögötte.

- Ez hazugság! - rikácsolta a sámán. - Tudod, hogy az!

- Nem az - felelte Dzsingisz. Készen állt rá, hogy Kökcsü támad vagy menekül, minden idege megfeszült. - A húgom testét csak sötétedéskor találták meg, és aki meglelte, egyenesen hozzám jött. Mégis sokkal korábban láttak téged kilépni a jurtájából.

- Ez is hazugság! Kán uram, valaki el akar pusztítani engem! Olyanok, akik azt gondolják, túl sok bizalmat kapok tőled, hogy kedvelsz. Sok ellenségem van, nagyuram, kérlek...

Hirtelen közbevágott Temüge. Kökcsü kétségbeesett reménnyel fordult felé.

- Igaza lehet, bátyám - mondta Temüge. - Ki tudhatja, melyik jurtában látták, amikor már égett a tábort

Kökcsü térdre esett, karomszerű, reszkető kezével a havat markolászta.

- így igaz, ahogy mondja nagyuram! Én mindent neked adtam, jurtát, lovakat, sót és vért, mindent. Tévedés az egész!

- Nem - motyogta Dzsingisz. - Nem az.

A sámán rettegve fordult felé, és látta, hogy a kán a levegőbe emeli a kardját.

- Nem onthatod egy sámán vérét, nagyuram. Ez tilos!

Nem fordult meg idejében, hogy lássa Höelünt, aki az arcába csapott. Az ütés gyenge volt, de Kökcsü felkiáltott tőle, és hanyatt esett a hóba. Kaszar

lábainál tápászkodott föl, a tábornok pedig gondolkodás nélkül és keményen oldalba rúgta.

Dzsingisz nagyon csöndesen állt, a család kérdően nézett rá, mikor leengedte a kardot.

- Nem hagyhatod életben, Temüdzsin - mondta Höelün. A szeme olyan fényesen ragyogott, amilyennek aznap még egyszer sem látta a fia. Régi elevenségének legalább egy része visszatért a látványtól, ahogy a sámán kínlódott a fagyos csúcson. Mintha már a szelet sem érezte volna. Dzsingisz odaadta neki a kardot, de megfogta a csuklóját, mikor azt hitte, hogy Höelün vágni is akar vele.

Egy darabig egyengette üres kezét. Kökcsü összegörnyedt előtte, ketrecben volt azoknak az embereknek a lábai között, akiket szolgált. Elméje eszelős kapkodással keresgélte a szavakat. Temüge oktondi arca tele volt kétségekkel és gyengeséggel, és még a kán is félretette a kardját. Még volt remény.

- Semmit nem tettem, nagyuram. Akárki mondta, tévedett, és ezért nem szabad megfosztania engem az életemtől vagy a szolgálatomtól. Ha itt meghalok, a balszerencse életed végéig követni fog. Tudod, hogy igazat beszélek!

Dzsingisz lenyúlt, és szörnyű erővel megmarkolta a vállát. Egy pillanatig Kökcsü azt hitte, hogy fölemeli, és fellélegzett megkönnyebbülésében. Azután érezte, hogy Dzsingisz megragadja csontos lábát. A kemény ujjak szorították a térdét, belevájtak a húsába. A sámán vadul kapálódzott, miközben Dzsingisz nyögve fölemelte.

- Kérlek, nagyuram, ártatlan vagyok! - ordította Kökcsü.

Dzsingisz magasabbra emelte, majd leejtette, és közben fél térdre ereszkedett. Kökcsü a kán kinyújtott combjára zuhant. Valamennyien hallották a gerince roppanását. Kökcsü szája némán kinyílt. A lába ernyedten lógott, keze a havat kaparta a sápadó fényben. Temüge émelyegve elfordult, Kacsun és Kaszar azonban úgy nézték, mint akik elhatározták, hogy minden részletet megjegyeznek.

Dzsingisz letérdelt mellé, és halkan megszólalt.

- Vannak farkasok ezekben a hegyekben - mondta. - Néhány emberem vadászott rájuk a bőrük miatt. Ma éjjel megtalálnak. Először csak figyelnek. Ahogy a hideg elgyengít, közelebb jönnek, és szaglászni kezdik a kezed és a lábad. Szétszóródnak, amikor megmozdulsz, és megszólalsz, de nem mennek

messzire, és bátrabban jönnek majd vissza. Amikor tépni kezdik a húsod, amikor a vér szaga felizgatja őket, akkor gondolj majd rám.

Fölállt. A sámán a könnyektől homályos, eszelős pillantással követte minden mozdulatát. Tátva maradt szájából kilátszottak barna fogai. Látta, hogy Höelün egyik karjával átöleli Dzsingiszt, és megszorítja a vállát, miközben elindulnak a lovakhoz. Kökcsü nem hallhatta, mit beszélnek egymás között. Még sosem érzett ilyen fájdalmat, minden fortély és rítus, amit ismert, semmivé lett a testét perzselő láng izzásában.

Hamarosan leszállt a sötétség. Kökcsü nyögött, amikor rájött, hogy a lábait nem tudja használni. Egyszer majdnem sikerült felülnie, de a friss kínoktól elájult. Amikor magához tért, a hold már fenn járt, és hallhatta a mancsok halk ropogását a hóban.

HUSZONHETEDIK FEJEZET

Már véget ért a nyár, de a kán nem mozdult ki Szamarkandból, noha a tábornokai végigmennydörögtek a vidéken. Mérv, Nishapur, Balkh és Urgencs gyors egymásutánban esett el, a lakosságot lemészárolták vagy rabszolgaságra vetették. Dzsingiszt még az sem derítette fel, hogy Szübötej és Dzsebe a sah halálhírével érkezett. Haza akart térni gyerekkorának pusztáiba, de ezt a vágyát elfojtotta. Gyengeségnek hitte. Most az volt a feladata, hogy Ögödejt megtanítsa a vezetésre, mindent átadjon neki, amit a háborús évtizedekben kánként megtanult. Ezerszeresen visszafizette már a sah sértéseit, de közben olyan hatalmas területeket fedezett föl, amilyeneket elképzelni sem mert volna.

Úgy érezte magát, mint a farkas, amelyet beengedtek a karámba. Ögödej fogja vezetni a népet, de vannak más trónok is. Újult erővel járta a sah palotáját és városát, és megtanult mindent, amit megtanulhatott arról, hogy egy ilyen hely hogyan képes eltartani a népét.

Temüge új térképeket hozott neki, amelyeket vagy zsákmányoltak, vagy a foglyok rajzai alapján készítettek. Egyre több részletet ismertek meg Szamarkand környékéből és az egész világból. Dzsingisz alig tudta elhinni, hogy délen olyan hatalmas hegyek vannak, amelyeket még sosem mászott meg ember. Azt mondták, ott olyan ritka a levegő, hogy senki nem bírja ki élve.

Hallott különös fenevadakról és indiai fejedelmekről, akik mellett a hvárezmi sah csak olyan, mint egy vidéki kormányzó.

Szamarkand népének zöme visszatérhetett otthonaiba. Másutt Dzsingisz engedélyezte az ifjú harcosoknak, hogy megkötözött foglyokon gyakorolják a vívást. Ennél jobb módszerrel nem is lehet megmutatni, mekkora károkat tehet egy kard. Ez segített nekik, hogy felkészüljenek a valódi harcra. Szamarkand utcáin nyüzsögtek az emberek, noha messziről elkerülték a kánt, ha arra ment az őreivel és térképeivel. A kíváncsisága kielégíthetetlen volt, de éjszakánként, amikor visszatért a palotába, úgy érezte magát, mintha bezárták volna egy sírba, alig kapott levegőt. Felderítőt küldött a hegyekbe, ahol Kökcsüt hagyta. A harcos egy batyut hozott, tele csontszilánkokkal, amelyeket Dzsingisz egy parázst art óban égetett el. De még ekkor sem lelt békét. A palota kőfalai mintha gúnyolták volna becsvágyát, amelyet emberekre és lovakra alapozott. Ha egyszer Ögödej a kán, mit számít, hogy az apja elfoglalt vagy megkímélt egy várost? Mindennap gyakorolt a kardjával, reggelenként test őrsége legjobbjaival addig vívott, amíg meg nem izzadt. Elkeserítette, milyen sokat veszített a gyorsaságából az évek alatt. Az életereje még mindig felért egy fiatalemberével, de a jobb térde fájt egy-egy csörte után, a szeme sem látott már olyan messze, mint valaha.

Hvárezmi tartózkodása negyedik évének egyik reggelén, amikor a tél első leheletét érezte a levegőben, a térdére támaszkodva pihent, miután sarokba szorított egy húszéves harcost,

- Ha most támadnál, halott lennél, öreg barátom. Mindig tartalékolj elegendő erőt, ha tudsz.

Dzsingisz meglepetten pillantott föl, és lassan elmosolyodott, ahogy megpillantotta a vékony öregembert a gyakorlótér szélén. Arszlán sötétre sült, és olyan sovány volt, mint egy bot, látványa mégis váratlan örömmel töltötte el Dzsingiszt.

A kán egy pillantást vetett ellenfelére, akinek alig-alig gyorsult fel a lélegzete, és a kardját is készenlétben tartotta.

- Abban reménykedem, hogy meglepem ezt az ifjú tigrist, amikor hátat fordít - mondta. - Jó látni téged. Azt hittem, boldogan élsz a feleségeddel és a kecskéiddel!

Arszlán bólintott.

- A kecskéket megették a farkasok. Úgy látszik, nem vagyok pásztornak való. - Belépett a kikövezett négyzetbe, megragadta Dzsingisz karját, miközben felmérte, mennyit változott a kán.

Dzsingisz látta, hogy az öreg tábornokot több hónapnyi lovaglás pora borítja. Jól megszorongatta Arszlán karját, hogy mutassa örömét.

- Egyél velem ma este. Hallani akarok az otthoni pusztákról.

Arszlán vállat vont.

- Semmit nem változtak. Nyugattól keletig egyetlen csin kereskedő sem meri átszelni a földjeidet anélkül, hogy engedélyt ne kérjen valamelyik úti állomáson. Béke van, noha mindig akadnak bolondok, akik azt mondják, hogy sosem térsz vissza, hogy a sah hada még neked is túl sok.

Elmosolyodott a hsziahszia kereskedő emlékére. Hogy kinevette! Dzsingisz túl kemény ember ahhoz, hogy megöljék, mindig is az volt.

- Meghívom Jelmét, egyen velünk - mondta Dzsingisz.

Arszlán felragyogott a fia nevétől.

- Szeretném látni! - mondta. - És vannak unokák, akiket még nem is láttam!

Dzsingisznek kissé megrándult az arca. Toluj felesége alig pár hónappal azután hozta világra a második fiát, hogy meglett Csagatáj elsőszülöttje. Háromszoros nagyapa volt.

- Most már a fiaim is apák - mondta. - Még a kis Toluj jurtájában is akad két pici fiú.

Arszlán mosolygott, ha valaki, ő igazán megértette Dzsingiszt.

- A családnak folytatódnia kell, barátom. Egy napon ők is kánok lesznek. Milyen nevet adott nekik Toluj?

Dzsingisz a fejét csóválta, mulattatta Arszlán apás érdeklődése.

- Az elsőt én neveztem el Möngkének. A másodikat Toluj Kubilájnak. Olyan szemük van, mint nekem.

*

Dzsingisz büszkeséggel mutatta meg Szamarkandot annak az embernek, akit a város urává tett. Arszlánt elbűvölte a vízvezeték, a piacok és a városlakók ellátásának ezermérföldes sugarú, bonyolult hálózata. Addigra Dzsingisz is fölfedezte már az aranybányákat, amelyek a sah kincstárát

hizlalták. Az eredeti őröket egytől egyig meggyilkolták, a bányát kirabolták, mire megértette a térképen látott jel fontosságát. De kis idő múlva új embereket küldött oda, és néhány értelmes ifjú harcos megtanulta az eljárást, amellyel aranyat és ezüstöt lehet kicsikarni a földből. Úgy találta, hogy ez az egyik előnye a városnak. Több embert tartott el, mint amennyit ő valaha ismert a pusztában. Ezeket az embereket föl lehetett használni más - akár még hatalmasabb - dolgok építésére.

- Meg kell nézned a bányát! - mondta Arszlánnak. - Beásták magukat a földbe, mint a mormoták, és nagy kemencéket építettek, hogy elválasszák az ezüstöt és az aranyat a kőtől. Több mint ezer ember ás, és feleannyi őrli porrá a sziklát, Olyan, mint egy hangyaboly, de ebből származik a fém, amely ezt a várost működteti. Minden ezen alapul. Időnként úgy érzem, közel járok ahhoz, hogy megértsem, miként válik értékké az ezüst és az arany. Úgy tűnik, hazugságokra és ígéretekre épül, de működik, valahogyan működik.

Arszlán bólintott. Inkább Dzsingiszre figyelt, mint ezekre a dolgokra, amelyek a legkevésbé sem érdekelték. Válaszolt a hívásra, mert tudta, hogy Dzsingisz nem hívja ok nélkül. Még meg kell értenie, hogy a városok miért lettek hirtelen ilyen fontosak a kánnak. Két napig járta Dzsingisszel Szamarkandot, beszélgettek, és ő közben észrevette a kán belső feszültségét. Arszlán felesége lakosztályt kapott a palotában, és el volt ragadtatva a hatalmas fürdőktől meg a csin rabszolgáktól, akiket Dzsingisz adott neki. Arszlán azt is érdekesnek találta, hogy Dzsingisz feleségei nem költöztek be a táborból Szamarkandba.

Harmadnap délben Dzsingisz megállt egy piacon, és Arszlánnal együtt leült egy régi padra. Nagy nyüzsgés volt a bódéknál, de a tulajdonosok megriadtak a mongolok jelenlététől. A két férfi kényelmesen elhelyezkedett, és elhessegette azokat, akik odajöttek, hogy gyümölcslével vagy sós kenyérrel, hússal kínálgassák őket.

- Szamarkand remek város, Dzsingisz - mondta Arszlán. - De te korábban nem törődtél a városokkal. Láttam, hogy nézed a tábort, amikor felmegyünk a falakra, és nem hinném, hogy sokáig maradsz itt. Akkor mondd meg nekem, hogy én minek maradjak.

Dzsingisz visszafojtotta a mosolyát. Az öregember éles eszén cseppet sem csorbítottak az évek.

- Egy ideig azt gondoltam, Arszlán, hogy a népemnek foglalom el a városokat. Hogy ez lesz a jövőnk. - Megrázta a fejét. - De nem ez a helyzet, legalábbis ami engem illet. Ez a város itt csakugyan szép. A legjobb patkányfészek, amit valaha láttam. Arra gondoltam, ha igazán megértem, hogyan működik, talán uralkodhatok egy városon, és utolsó napjaimat békében töltöm, miközben a fiaim és unokáim újabb hódításokkal foglalják el magukat. - Megborzongott, mintha hideg szellő érte volna a bőrét. - De nem tudom megtenni. Ha te is így érzel, akkor távozhatsz, áldásommal térhetsz vissza a pusztába. Lerombolom Szamarkandot, és továbbmegyek.

Arszlán körülnézett. Nem szerette, hogy ilyen sok ember veszi körül. Mindenütt ott voltak. Olyasvalakit, aki élete nagy részét a pusztában töltötte a fiával vagy a feleségével, feszélyezett a közelségük. Gyanította, hogy Szamarkand nem harcosnak való hely, noha egy öregembernek talán megfelel. A felesége bizonyosan így gondolja. Arszlán kételkedett benne, hogy itt valaha is jól érezhetné magát, de sejtette, hogy Dzsingisz próbálkozik valamivel, és igyekezett megérteni.

- Valaha csak a városok lerombolásával törődtél - mondta végül.

- Akkor még fiatalabb voltam - felelte Dzsingisz. - Azt gondoltam, a férfi a legszebb éveit az ellenségnek szentelheti, és utána úgy halhat meg, hogy egyszerre félik és szeretik. Még mindig ezt gondolom, de ha elmegyek, a városokat újjáépítik, rám pedig nem fognak emlékezni.

Arszlán csak pislogott, hogy ilyen szavakat hall a nagy kántól, akit úgyszólván gyerekkora óta ismert.

- Mit számít az? - hitetlenkedett. - Szerintem Temüge beszélte tele a fejedet. Ő fecsegett mindig arról, hogy szükség van a történelemre, a feljegyzésekre.

Dzsingisz türelmetlenül legyintett, nem tetszett neki a beszélgetés iránya.

- Nem, a gondolat tőlem származik. Egész életemben harcoltam, és újra meg újra harcolni is fogok, amíg öreg és ügyetlen nem leszek. Akkorra a fiaim még nagyobb országokat kormányoznak majd, mint ahogy az ő fiaik is utánuk. Ezt az utat együtt vágtuk, Arszlán, amikor még semmim sem volt, csak a gyűlölet, amely életben tartott, a Farkasoknak pedig Eeluk parancsolt.

Látta, mennyire megdöbbent Arszlán. Keresgélte a szavakat, hogy formát adjon ködös gondolatainak.

- Ennek a városnak a lakói nem azért vadásznak, hogy egyenek. Tovább élnek, mint mi, könnyebb is az életük, de ebben nincsen semmi rossz.

Arszlán felhorkant, és félbeszakította a kánt. Nem érdekelte, hogy mennyire haragítja meg vele. Hosszú idő telt el azóta, hogy Dzsingiszt bárki, akár egy családtagja is félbe merte volna szakítani.

- Éppen te mutattad meg a városok gyengeségeit, és most magadhoz öleled őket? Talán még szobrokat is csináltatsz magadról, mint azok, akik ezeket a falakat emelték. Akkor minden ember fölnézhet a kőarcra, és azt mondhatja: „Ez volt Dzsingisz” Erről van szó?

A kán nagyon elcsöndesedett, míg Arszlán beszélt. Jobb kezének ujjai halkan doboltak a fapadon. Arszlán érezte a Dzsingiszből sugárzó veszélyt, de nem ijedt meg senkitől, és nem volt hajlandó meghunyászkodni.

- Minden ember meghal, Dzsingisz. Mindegyik. Egy pillanatra gondolkodj el azon, mit jelent ez. Senki sem emlékszik egy-két nemzedéknél régebbi dolgokra. - Fölemelte a kezét, amikor Dzsingisz szóra nyitotta a száját. - Ó, tudom én, a tűz mellett elénekeljük a régi kánok neveit, és a csin könyvtárak feljegyzései ezer évekre nyúlnak vissza. De minek? Azt hiszed, a halottnak számít, hogy a nevét felolvassák? Nem számít, Dzsingisz. Elmentek. Csak egyetlen dolog számít: az, amit életükben tettek.

Dzsingisz lassan bólogatott, miközben Arszlán beszélt. El nem tudta mondani, mennyire megkönnyebbült, hogy ismét hallhatja az öregember tanácsát. Egy időre belefeledkezett a városokról szőtt álomba. Arszlánt hallgatni olyan volt, mintha egy vödör hideg vizet zúdítottak volna álmodozó fejére, de örült neki. Ezt a hangot hallva visszakalandozott gondolataiban fiatal korába, amikor egyszerűbb volt a világ.

- Ha félsz és semmit nem teszel, az számít - folytatta Arszlán. - Fölfalja az embert, ha azt hiszi, hogy gyáva. Az, hogy hogyan neveled föl a fiaidat és a lányaidat, az számít. A feleség, aki megmelegít éjszaka, az számít. Az öröm, hogy életben vagy, az erős ital öröme, a bajtársiasság, a mesélgetések - csak ez számít.

Dzsingisz elmosolyodott.

- Akkor hát tudomásul veszem, hogy nem óhajtod kormányozni Szamarkandot a nevemben, öreg barátom.

Arszlán a fejét rázta.

- Nem, elfogadom az ajánlatodat, de nem azért, hogy emlék maradjon utánam. Elfogadom, mert ezek az öreg csontok belefáradtak abba, hogy a kemény földön háljanak. A feleségem szeret itt lenni, és azt akarom, hogy boldog legyen. Ezek elég jó okok, Dzsingisz. Egy férfinak mindig törődnie kell a felesége örömével.

Dzsingisz elnevette magát.

- Képtelen vagyok kitalálni, hogy játszol-e velem, vagy sem

- mondta.

- Soha, Dzsingisz, túl öreg vagyok az ilyesmihez. Már a feleségemhez is csaknem túl öreg vagyok, bár ez ma nem fontos.

Dzsingisz hátba vágta és fölállt. Már nyújtotta volna a karját, hogy felsegítse, de idejében meggondolta magát, nehogy megsértődjön az öreg tábornok.

- Itt hagyok neked ötezer embert. A város egy részét lebonthatod, hogy kaszárnyát építsenek maguknak. Ne hagyd, öregember, hogy elpuhuljanak.

Mosolygott, mert látta, hogy Arszlán undorral utasítja el még a gondolatot is.

*

Dzsingisz a piacokon keresztül kocogott Szamarkand főkapuja felé. A gondolat, hogy ismét ellovagol a családokkal és a tümenekkel, megszabadította a fullasztó szorongástól, amely a városban kínozta. A tél, már amit itt így hívnak, ismét megérkezett a sah országaiba, bár a napok még melegek voltak. Dzsingisz szórakozottan vakargatott egy sebet a kezén, miközben lovával a kövezett utcán haladt. Jó lesz, ha majd ismét édes füvet taposnak a paták. Nyolc tümen várta, hogy elhagyja a várost, csatarendben sorakoztak a Szamarkand melletti szántókon. A tizennégyhez közeledő fiúk kitöltötték a tümenekben keletkezett hiányokat, Arszlánnak pedig talált ötezer jó embert, akiket itt hagyhatott neki.

A tümenek mögött szekérre rakták a jurtákat, az emberek ismét készen álltak az indulásra. Még nem tudta, merre vigye őket. De ez nem is számít. Egy régi nomád bölcsességet ismételgetett magában, mialatt a téli napfényben a kapuhoz közeledett. Nekik nem kell megállapodniuk ahhoz, hogy úgy élhessenek, mint azok, akik között most jár. A törzseknél az volt a fontos, hogy letáboroztak egy napsütötte folyóparton, megtámadtak egy ellenséges várost,

vagy várták a kegyetlen telet. Ezt tévesztette szem elől, mialatt Szamarkandban tartózkodott, de Arszlán segített, hogy rendbe tegye a gondolatait.

A tömeg jó messzire elhúzódott az embertől, aki azt adhatta halálra, akit akart. A kán alig vette észre a bámész arcokat, miközben a kapuhoz közeledett, és meglátta harcosainak sorait.

A lova váratlanul ugrott egyet, Dzsingisz előrezökkent. Egy ember lépett ki a tömegből, és megragadta a zablához erősített bőrszíjat. Egy erőteljes húzással elfordította a ló fejét, és megállította a kánt. Őrei kardot rántottak, és ordításra nyitották a szájukat, ám Dzsingisz lassan fordult meg, későn vette észre a második támadót, aki üvöltve rohant hozzá, és akinek arca túl fiatal volt a szakállhoz. Kés villant, a fiú megpróbált a több rétegű páncél alá döfni.

Dzsingisz ösztönösen arcul csapta. Mivel páncélban volt, az alkarját kovácsoltvas lemezek borították. Az ütés felhasította a fiú arcát, és a földre döntötte. Dzsingisz kardot rántott, mert a tömeg mintha felrobbant volna körülötte. Újabb késeket látott a markokban. Lendületet vett, és mellbe szúrta azt, aki a lovát fogta. Ám az még haldokolva is megragadta Dzsingisz lábát, és eszeveszetten csapkodott, felhasítva késével a kán csípőjét. Dzsingisz felnyögött fájdalmában, ismét odavágott, ez alkalommal csaknem lenyakazta a merénylőt. Hallotta, hogy a támadók ordítanak körülötte, de a testőrök már körülvették a kánt. Nem tudták, különösebben nem is érdekelte őket, hogy a tömegben kik voltak a támadók: addig kaszabolták a férfiakat és a nőket, mígnem holttetemek borították a teret.

Miközben Dzsingisz lihegve ült a lován, a felhasadt arcú fiú felocsúdott, és rávetette magát. Az egyik testőr felnyársalta hátulról, azután lábával lerúgta a pengéről. Az ifjú a többiekre zuhant. Addigra kiürült a piactér, noha a közeli utcák még visszhangzottak a sikolyoktól és a futó lábak dobogásától. Dzsingisz lenyúlt, megérintette a vágást. Súlyosabb sebeket is túlélt már. Biccentett a testőröknek, tudta, mennyire félhetnek a haragjától, amiért hagyták, hogy megsebesüljön. Egyébként már eldöntötte, hogy mindet felkötteti a figyelmetlenségükért, de a pillanat nem volt alkalmas rá, hogy közölje velük, amikor kardnyújtásnyira áll tőlük, és azok még mindig készek ölni.

Megvárta, amíg friss katonák érkeztek a tümenekből. Jött Szübötej és Kacsun is. Akkor elhúzta a kezét a torka előtt, és a testőrökre pillantott, azok

pedig megroskadtak a nyeregben. Minden harci kedv elszállt belőlük, miközben lefegyverezték őket.

- Erre számíthattam volna - mondta Dzsingisz. Dühös volt magára. Talán maga a város tette óvatlanná. Egy ember, aki birodalmakat roppant össze, mindig számíthat rá, hogy meggyűlölik. Sosem lazíthat egy városban, még Szamarkandban sem. Fojtottan szitkozódott a gondolatra, hogy ellenségei hónapok óta pontosan tudták, hol keressék. A nomád élet egyik előnye, hogy az ellenségnek keményen meg kell dolgoznia azért, hogy kiderítse, hol tartózkodik.

Kacsun leszállt a lóról, és megnézte a halottakat. Kevés híján negyven embert vágtak le, némelyik még élt és vérzett. A tábornokot nem érdekelte, hogy szétválassza a bűnösöket az ártatlanoktól, és nem is szánta őket. Megtámadták a testvérét. Már parancsot akart adni embereinek, hogy intézzék el azokat, akik még mozognak, de valamitől habozni kezdett, és fölemelte a kezét.

Két ifjú hevert egymás mellett, akik még az első támadásban estek el. Mindketten olyan köntöst viseltek, amely a sivatagi arabokat védi a homokviharoktól. Alatta félmeztelenek voltak, és Kacsun észrevette, hogy ugyanaz a jel van a nyakuk tövén. Széjjelebb nyitotta köntösüket, azután intett egy harcosnak, aki ugyanezt tette a többi halottal. Férfin, nőn széttépték a ruhát. Kacsun hat másik embert talált, akiken ugyanez a jel volt, de egy sem élt.

Dzsingisz látta, hogy Kacsun a mellette álló fiatal arabhoz fordul.

- Te! Mit jelent ez?

Juszuf Algahni összeszorította a száját, és megrázta a fejét.

- Még sosem láttam ilyet - felelte.

Dzsingisz rámeredt. Tudta, hogy elhallgat valamit.

- Ez egy szó a ti írásotokkal - mondta. - Olvasd el nekem.

Juszuf úgy tett, mintha tüzetesen megvizsgálná az első embert, akit Kacsun talált. Jobbról balra elolvasta a szót, és Kacsun látta, hogy reszket a keze.

- Uram, a szó annyit tesz: „tisztaság”. Ennyit tudok.

Dzsingisz bólintott, mintha elfogadná a választ. Mikor

Juszuf nem nézte meg a többi áldozatot, egy mordulással leugrott a lováról. Vicsorított, amikor a súlya ránehezedett a lábára.

- Fogjátok le! - mondta.

Mielőtt Juszuf megmoccanhatott volna, Szübötej a torkának szögezte a kardját.

- Tudtad, hogy egyformák lesznek, fiam - szólt Dzsingisz.

- Mondd meg nekem, ki viselheti ezt a szót a mellén. Mondd meg, és életben maradsz.

A fenyegetés ellenére Juszuf szeme még mindig ide-oda járt a kihalt piactéren. Azt nézte, ki figyelheti őket. Senkit sem látott, de tudta, hogy valakinek lennie kell a közelben. A szavai utat találhatnak azokhoz, akik elrendelték a gyilkosságot.

- Elhagyod a várost, nagy uram ? - kérdezte kicsit fojtottan a torkának nyomott penge miatt.

Dzsingisz felvonta a szemöldökét, meglepődött ennyi bátorságtól. Vagy hibbantságtól, vagy rettegéstől. Habár nem tudta, mi lehet félelmetesebb a nyaknak szögezett kardnál.

- Igen, még ma elhagyom a várost, fiam. Most pedig beszélj.

Juszuf szárazon nyelt egyet.

- Az aszaszinok viselnek ilyen jelet. Az igazság az, hogy csak ennyit tudok.

Dzsingisz lassan bólintott.

- Akkor könnyű őket megtalálni. Tedd el a kardot, Szübötej! Szükségünk van rá.

- Hasznosnak találtam, nagyuram - felelte Szübötej. - Engedelmeddel futárt küldök a tábornokhoz a hírrel. Bizonyára át akarja vizsgáltatni a személyzetét, nincs-e köztük olyan, akin ez a jel található, talán az egész várost is ellenőrzi. Sarkon fordult, megragadta Juszufot, és mielőtt az tiltakozhatott volna, félrerántotta a ruháját. Juszuf bőrén nem volt írás. A fiatalember felháborodottan meredt rá a tábornokra, miközben rendbe hozta a ruháját.

- Bölcs ötlet - mondta Dzsingisz. Végignézett a holttesteken, amelyeken máris ott döngtek a legyeket. Szamarkand nem érdekelte többé.

- Szübötej, köttesd föl a testőreimet, mielőtt utánam jössz. Ma kudarcot vallottak.

Mit sem törődve a csípőjébe maró fájdalommal visszaszállt a lovára, és kilovagolt a tümenjeihez.

HUSZONNYOLCADIK FEJEZET

Juszuf Alghani különösnek találta a szekéren felállított káni jurta ringását. A fiatal beduin sok megdöbbentő dologgal találkozott már azóta, hogy fölajánlotta szolgálatait a mongoloknak. A tümenek egyre messzebbre jutottak a családokkal, ő pedig számított rá, hogy hamarosan hívatják a kánhoz. Minden arab férfit és nőt átvizsgáltak, hogy nincs-e rajta a tisztaság jele. Juszufnak csak most tűnt fel, hogy meglepően sok sötét bőrű arc van a táborban. Az évek során, amíg a mongolok keresztülvágtak Hvárezmen, ezernyi arabot szedtek föl, öregeket és fiatalokat. Zömük tolmácsként dolgozott, de volt néhány orvos, mások a csinekhez csatlakoztak a kán mérnökeinek és mesterembereinek a testületében. Dzsingiszt nem zavarta, ha félbeszakították a munkát, és kiterítették imaszőnyegjeiket, bár Juszuf nem tudta, hogy ez a tisztelet jele-e, vagy a közönyé. Gyanította, hogy az utóbbié, mert a táborban akadtak buddhisták és nesztoriánus keresztények csakúgy, mint muszlimok, noha sokkal több volt köztük a bőregérhitű, mint az igazhívő.

Juszuf várta, hogy a kán megszólítsa, miután végzett az evéssel. Dzsingisz még azt is megengedte a muszlim henteseknek, hogy a kecskéket és birkákat a saját előírásaik szerint vágják le. A mongolokat nem érdekelte, hogyan esznek és élnek, amíg engedelmeskednek. Juszuf nem értette azt az embert, aki vele szemközt egy szilánkkal éppen a fogát piszkálta mélán. Amikor hívatták, Szübötej megfogta a karját, és azt mondta, tegyen meg mindent, amit a kán parancsol.

Juszufot nem kellett figyelmeztetni. Ez az ember tízezreket mészárolt le az ő népéből, talán többet is. Bár a halott sah ugyanezt tette a háborúkban és az irtó hadjáratokban. Juszuf elfogadta a tényeket. Ameddig életben marad, nem érdekli, hogy a kán sikerrel jár-e, vagy a varjak falják fel vacsorára.

Dzsingisz félretette a tányért, de egy hosszú kés az ölében maradt. A figyelmeztetés nem maradt hatástalan a fiatalemberre.

- Idegesnek láttalak a piactéren - szólalt meg Dzsingisz. - Ott is lecsaphattak volna rád az aszaszinok?

Juszuf mélyet lélegzett. Még mindig kínos érzés volt erről beszélnie, de ha a körülötte levő tümenek sem védik meg, akkor őt is megölik.

- Azt hallottam, hogy bárhol képesek utolérni az embert, nagyuram. Ha elárulják őket, szörnyű bosszút állnak az árulón, de nem csak rajta, hanem a rokonain, barátain, de egész falvakon is.

Dzsingisz fanyarul mosolygott.

- Én is ugyanezt csináltam - mondta. - A félelem ver béklyót azokra az emberekre, akik máskülönben halálig harcolnának. Mesélj róluk.

- Nem tudom, honnan jönnek - vágta rá Juszuf. - Senki nem tudja.

- Valakinek pedig tudnia kell - szakította félbe Dzsingisz fagyosan -, különben nem kapnának fizetséget a gyilkosságaikért.

Juszuf idegesen bólintott.

- Való igaz. nagyuram, de védik a titkaikat, és én nem tudom miféle titkokat. Amit hallottam, az csak pletyka és legenda.

Dzsingisz hallgatott, a beduin sietve folytatta. Kell valami ennek a késével játszadozó vén ördögnek.

- Azt mondják, hogy a Hegyi Öreg parancsol nekik, nagyuram. Azt hiszem, ez inkább cím, mint név, nemzedékeken át öröklődik. Fiatalembereket képeznek ki gyilkolásra, és irdatlanul sok aranyért vetik be őket. Addig nem lehet megállítani őket, amíg meg nem ölték a kijelölt áldozatot.

- Ma reggel megállították őket - felelte Dzsingisz.

Juszuf habozott, mielőtt válaszolt.

- Lesznek mások, nagyuram. Mindig vannak.

- Mindegyiknek ott ez a jel a bőrén? - kérdezte Dzsingisz.

Nem lesz túl nehéz megvédeni a családját olyanoktól, akik így különböztetik meg magukat a többi embertől. Juszuf megrázta a fejét.

- Nagyuram, azt hittem, ez is csak legenda, amíg nem láttam őket a piacon. Isten ellen való vétek így megjelölni a testet. Csoda, hogy egyáltalán láthattam. Nem hiszem, hogy mind viselik a jelet, főleg azután, hogy fölfedezted. Ezután sima ború ifjak jönnek.

- Olyanok, mint te - mondta halkan Dzsingisz.

Juszuf kikényszerített magából egy nevetést, bár a hangja üresen csengett.

- Én hív voltam, nagyuram. Kérdezd meg Szübötej vagy Dzsebe tábornokokat! - A mellére csapott. - Egyedül hozzád köt a hűség.

Dzsingisz csak horkantott egyet erre a hazugságra. Mi mást mondana ez a fiatalember, ha aszaszin lenne? Nyomasztotta a gondolat, hogy a táborában bármelyik arab a gyilkosa lehet. Feleségei, kisgyermekei vannak. A

testvéreinek szintén. Seregekkel szemben meg tudja védeni magát, de olyan ellenségekkel szemben nem, akik éjszaka jönnek, és akár az életüket adják azért, hogy elvehessék az övét.

Eszébe jutott az a jencsingi gyilkos, aki a jurtájában akarta megölni. A puszta szerencse mentette meg aznap este, hajszálon múlt akkor az élete. A mérgezett kés több kínt és nyomorúságot okozott neki, mint amennyit valaha is átélt. Már a gondolatra kiverte a verejték, miközben mereven nézte a fiatal arabot. Fontolgatta, hogy elviteti Juszufot az asszonyok és gyermekek közeléből. Az emberei pillanatok alatt kiszednének belőle mindent, amit hallani akarnak.

Juszuf izgett-mozgott a félelmetes tekintet súlya alatt. Az ösztönei azt súgták, hogy borzasztó veszélyben van. Hatalmas erőfeszítésébe került, hogy ne rohanjon ki a jurtából a lovához. Csak az tartotta vissza, hogy a mongolok bárki élőt utolérnek lovon. A szekér döccent egyet egy buckán, és Juszuf csaknem felordított.

- Kérdezősködni fogok, nagyuram. Megígérem. Ha valaki tudja, hogyan lehet elérni őket, azt hozzád küldöm.

Bármi megfelel, ami élve értékesebbé teszi a kán szemében. Bánja is ő, hogy a mongolok elpusztítják az aszaszinokat, ha Juszuf Alghani életben marad. Végtére is síita szektások, még csak nem is igazhitű muszlimok. Nem tartozik nekik hűséggel.

Dzsingisz felmordult, és a késével játszadozott.

- Jól van, Juszuf. Tedd azt, és jelentsd, ha találsz valamit. Én másképpen keresem majd őket.

A fiatalember meghallotta az elbocsátást a szavaiban, és gyorsan távozott. Amikor Dzsingisz magára maradt, mondott egy cifrát az orra alatt. Elhajította a kést, amely rezegve bele- állt a jurta középső tartóoszlopába. Elpusztíthat városokat, seregeket és nemzeteket törhet meg, éjszakánként mégis őrült gyilkosok vethetik rá magukat. Hogy védheti meg a családját az ilyenektől? Mivel gondoskodhatna róla, hogy Ögödej biztonságban megörökölhesse birodalmát t Csakis egy módszer van erre. A késért nyúlt, kiszabadította. Meg kell találnia, és ki kell füstölnie őket, bárhol rejtőznek is. Ha úgy vándorolnak, mint az ő népe, akkor megtalálja őket. Ha van otthonuk, azt elpusztítja. A városok meghódítása várhat.

A tábornokaiért küldött, és azok naplemente előtt megjelentek a jurtájában.

- Íme a parancsaim - mondta Dzsingisz. - Egy tümen velem marad, hogy megvédjem a családokat. Ha idejönnek, készen kell várnom őket. Ti pedig elindultok minden irányba. Tudjatok meg mindent ezekről az aszaszinokról, és gyertek vissza. Gazdag emberek bérelik fel őket, ezért a gazdag városokat kell bevennetek, hogy ilyeneket találjatok. Ne ejtsetek foglyokat, csak olyanokat, akik azt állítják, hogy tudnak valamit. Ismerni akarom a helyet, ahonnan jönnek.

- A kenőpénz híre gyorsabban terjed, mint amilyen gyorsan mi lovagolunk - felelte Szübötej. - Szekérszám hurcoljuk magunkkal az aranyat és a jádét, most felhasználhatjuk. Az engedelmeddel jókora összeget ajánlok föl annak, aki meg tudja mondani, hol képezik ki az aszaszinokat. Elég a kincsünk ahhoz, hogy még a hercegeket is árulásra bírja.

Dzsingisz intett, elfogadta az ötletet.

- Amennyiben célravezetőnek találjátok, ajánljátok föl, hogy megkímélitek a városokat, ha hírekkel szolgálnak. Nem érdekel, hogyan csináljátok, de szerezzétek meg az értesülést. És vigyétek magatokkal a táborban levő arabokat. Amíg ezt a fenyegetést szét nem zúzzuk, nem akarom a közelemben tudni őket. A sah meghalt, Szübötej. Ez az egyetlen fenyegetés maradt.

*

Dzselauddin úgy érezte a tömeg felindulását, mintha a szívüket tartaná a tenyerén. Csüngtek minden szaván, és ez az élmény új és mámorító érzés volt. Apja seregében volt már dolga fölesküdött emberekkel. Sosem kellett toboroznia vagy rábeszélni őket ügyének védelmére. Amikor kiderült, hogy ilyen képesség lakozik benne, sőt valóságos lángelméje ennek a tudománynak, ez csaknem annyira meglepte őt, mint a testvéreit.

Az afgán városok mecsetjeit kezdte látogatni, kis helyeket, ahol csak pár száz hívő élt. Beszélt ezeken a helyeken az imámokkal, és kihasználta a rémületet, amelyet a mongol kilengések ecsetelésével keltett. Amint rájött, hogy beválik a módszere, egyre vadabb meséket agyait ki egy-egy alkalomra. Az első faluból negyven erős pathán harcossal ment tovább. Amíg meg nem érkezett közéjük, még csak nem is hallottak a hitetlenekről, akik elözönlötték

az arab országokat, sőt megölték a hvárezmi sahot. Jogos felháborodásuk meglepte Dzselauddint, amíg nem látta, hogy ugyanez történik minden városkában és faluban, ahova ellátogat. A hívek száma növekedett, több mint kétezren ültek a porban, és várták karizmatikus vezetőjüket, akinek hűséget fogadtak.

- A saját szememmel láttam - mondta Dzselauddin -, ahogy elpusztítottak egy mecsetet. A szent emberek puszta kézzel próbálták feltartóztatni a mongolokat, de azok megölték őket, testüket temetetlenül hagyták megrohadni.

Ilyen nagy és felháborodott tömeggel még nem találkozott azóta, hogy délre jött. Legtöbbjük ifjú volt, de sok fiú is akadt közöttük, akik nem viseltek turbánt, mint az idősebbek. Dzselauddin úgy találta, hogy legjobban a fiatalokra képes hatni, noha tapasztalt harcosok is jöttek a hegyek közül, hogy meghallgassák. Ha az apja élne, gondolta Dzselauddin, talán ugyanezzel próbálkozna, a halála azonban arra ösztönözte az erős férfiakat, hogy a kardjukhoz kapjanak. Szenvedélyesen beszélt az idegenekről, akik kinevetik a hitet és beszennyezik a szent helyeket. Itták a szavait. Dzselauddin fölemelte a kezét, hogy lecsillapítsa őket, mire elcsendesedtek. Feltétlen figyelemmel függtek rajta. Megnyerte őket.

- Láttam, hogy megölték az asszonyainkat és a gyermekeinket, hogy kitépték a feleségeket a férjük karjából, és elhurcolták őket. Letépték róluk a fátylat, és nyilvánosan meggyalázták őket. Buharában megöltek egy imámot a kék mecset lépcsőjén, és az ifjak rávizeltek a holttestre. Kitéptem volna a szememet, hogy ezt kellett látnom, de nekem az a kötelességem, hogy beteljesítsem Allah akaratát, s bosszút álljak testvéreink haláláért!

A tömegből sokan talpra ugrottak a harag lázában. Kardjukkal hadonásztak, és közben a háború szent szavait kántálták. Dzselauddin megfordult, hogy ránézzen a testvéreire, és azt látta, hogy már ők is talpon vannak, és a többiekkel együtt ordítanak. Nem számított rá, hogy ilyen hatást váltanak ki a szavai. Még ők is kirántották kardjukat, a szemük égett a haragtól. Ők is látták azt, amit Dzselauddin, mégis lázba hozta őket bátyjuk beszéde. Még Tamar is kántálni kezdte iszlám harcosaival a Próféta szavait. Dzselauddin szíve csak úgy dagadt a büszkeségtől. Vajon az apja is átélte ezt az érzést? Mintha egy kard élén egyensúlyozna. Ha lecsúszik, mindent elveszít, de az emberek hite igazolta álmait. Csoportosan vagy magányosan jöttek hozzá, mert a híre

megelőzte a tartományban. Szent háborúra hívott a mongol támadók ellen, szavai és ígéretei felpezsdítették a vidéket. Imámok prédikáltak a mecsetekben, amelyekben Dzselauddin sosem járt, Isten harcosának mondták. Neki csak az volt a dolga, hogy táplálja a tüzet, és északra küldje a jelentkezőket.

Rámosolygott a tömegre, amely aznap este összegyűlt, és tudta, hogy másnap vele tartanak a következő helységbe, majd onnan a következőbe. Kabulba már egy sereg szellemi vezetőjeként érkezik. Arra számított, hogy abban a városban minden eddiginél nagyobbra duzzad a serege. Talán csakugyan Isten keze vezeti útján. Allah szerény eszköze volt ő, de miként érvényesíthetné akaratát Isten, ha nem az emberek keze által t Talán ő a bosszú eszköze. Allah valóban jó hozzá, hogy még egy lehetőséget ad neki.

A mongol tümenek sok száz mérföldet tettek meg minden irányban, és megtámadtak minden helyet, ahol megfélemlíthető emberekre leltek. Az értesülésekért felajánlott kincsekről szóló pletykák gyors szárnyakon szálltak. A tízedik napon Dzsebe talált egy embert, aki azt állította, hogy ismeri a hegyeket, ahol az aszaszinok központja van. Jelme talált két másikat, akik azt állították, hogy ismernek egy családot, amely a hegyi erődben szolgál. Mindkét esetben azonnal abbamaradt a város dúlása, és ez még több hírt hozott a mongol tábornokoknak. Ám a felderítők eredmény nélkül tértek vissza, nem leltek nyomára az aszaszinok városának. Azok, akik félrevezették őket, bolondok vagy hazugok voltak. Mindenesetre megölték őket, és a tümenek lovagoltak tovább.

Csagatáj északnak indult Szübötejjel, majdnem ugyanazon az útvonalon, amelyen a tábornok a sahot üldözte. A meredek hegyek lábánál találtak egy falut, amit porig égettek, azután a következő felé indultak. Ott elöljárók fogadták őket, akik kihallgatásért könyörögtek. Szübötej tárgyalt velük, és amikor meghallotta, mit akarnak mondani, az egyik nem tért vissza az otthonába, hanem lóhalálában vágtatott vissza a mongol tábornokkal Dzsingiszhez. Mire megérkeztek a kánhoz, annál már hárman jelentkeztek az aranyért, és mindegyik más helyen vélte az aszaszinok tanyáját.

Dzsingisz fáradtan üdvözölte az érkező Szübötejt.

- Még egy, Szübötej?

A tábornok lelkesedése lelohadt.

- Vannak többen is? - kérdezte.

Dzsingisz bólintott.

- Bizonyára tolvajok, akik azt hiszik, hogy szekérszám adom az aranyat hazugságokért, de az is lehet, hogy az aszaszinok álhíreket terjesztenek. Ha tényleg olyan régen léteznek, ahogy a te Juszufod mondja, akkor inkább az utóbbi az igaz.

- Van velem egy ember, aki azt állítja, hogy tudja hol tanyáznak, nagyuram. Nem hinném, hogy bolond vagy tolvaj lenne, mint a többiek.

Dzsingisz fölvonta a szemöldökét, tudta hogy Szübötej ítélete megbízható.

- Hozd a jurtámba, miután megmotozták - parancsolta.

Szübötej magával hozta tolmácsnak a hosszú visszaúttól porlepte Juszufot. A falu elöljárója szánalomra méltóan rettegett a kántól. Fürdött a verejtékben, bélsár és fokhagyma sűrű szagával töltötte meg a szűk helyet. Dzsingisz lehetőleg szájon át próbált lélegezni, amikor ez az ember közelebb jött.

- Na? Azt mondtad a tábornokomnak, hogy tudsz valamit!

- vakkant rá. Unta ezeket az embereket, akik úgy jöttek hozzá, hogy az arany csillogott a szemükben. Türelmetlenül várta, hogy Juszuf lefordítsa a szavait az értelmetlen nyelvre. A halálra rémült idegen bólintott. Odakint három halott hevert egy sekély gödörben. Dzsingisz gondoskodott róla, hogy ez itt lássa fölfelé fordított arcukat, miközben a kán jurtájába hozzák. Ezért árasztotta magából azt az orrfacsaró szagfelhőt.

- A nővérem egy hegyi faluban lakik, nagyuram, talán két nap járás észak felé onnan, ahol az embereiddel találkoztam!

- Idegesen nyeldekelt, miközben Juszuf fordított. Dzsingisz odalökött neki egy tömlő ajragot, hogy megnedvesítse a torkát, Az ember ivott, és fuldokolni kezdett, azt hitte, víz. Az arca kivörösödött, hátba kellett verni, hogy folytathassa a mondókáját. - Bocsáss meg, nagyuram. Nekem nem szabad erős szeszt innom - zihálta.

Juszuf elvigyorodott, miközben tolmácsolt.

- Mondd meg neki, hogy ez nem erős szesz - mordult rá Dzsingisz. - Mondd meg neki, hogy beszéljen, különben bedobatom a gödörbe, és élve eltemetik.

Mire Juszuf befejezte a fordítást, a kis ember elsápadt, és máris dadogott.

- A nővérem azt mondja, hogy emberek laknak a hegyekben, és a faluból szerzik az élelmet és a szolgákat. Senkivel se állnak szóba, nagyuram, de azt mondják, hogy néha faragott köveket visznek föl szekérrel a csúcsokra.

Dzsingisz egyre ingerültebb lett, ahogy Juszufot hallgatta.

- Kérdezd meg, hogy csak ennyit tud-e. Mert ez nem elég.

Az arab még jobban elsápadt, és a fejét rázta.

- A nővérem azt mondja, hogy két-három éve két falusi fiatalember követte a szekereket. Nem tértek vissza, nagyuram. Családjaik holtan találták őket, amikor a keresésükre indultak. Átvágták a torkukat.

Dzsingisz végighallgatta a fordítást. Az utolsó résznél tágra nyitotta a szemét. Ez még nem biztos nyom, de a legtöbbet ígérő adat a kerge történetek közül, amelyekkel mostanáig traktálták.

- Ez elképzelhető, Szübötej. Igazad volt, hogy idehoztad. Adj neki egy szekér aranyat két ökörrel, hogy elhúzzák. - Egy pillanatig gondolkodott. - Te meg én északra megyünk, Szübötej. Ez elkísér minket a nővére falujáig. Ha megtaláljuk, amit keresünk, megtarthatja az aranyát. Ha nem, vége az életének.

A kis ember végighallgatta Juszufot, és térdre esett megkönnyebbülésében.

- Köszönöm, nagyuram! - hálálkodott, miközben Dzsingisz elhagyta a jurtát. Máris a támadás tervét fontolgatta.

HUSZONKILENCEDIK FEJEZET

Dzsingisz türelmet erőltetett magára, miközben arra készült, hogy egy olyan ellenséggel harcoljon, amilyenhez hasonlóval még nem találkozott. A családokat visszaküldte Szamarkand mellé, ahol biztonságban lehettek, Jelmét és Kacsunt otthagyta a védelmükre. Jelme személyesen jött el megköszönni az áthelyezését. Dzsingisz hunyorogni kezdett meglepetésében, de gyorsan álcázta csodálkozását. Eszébe sem jutott, hogy a tábornok szívesebben tölti az idejét az apjával a városban, mint hogy az őket fenyegető aszaszinokra vadásszon.

Erre a célra magával vitte saját tümenjét, és Szübötejét. Máig megilletődött ettől a húszezer embertől, ha eszébe jutottak első portyái fél tucat emberével. Velük együtt akár hegyeket is széthord, ha kell. Ilyen sok ember is képes napi hatvan-nyolcvan mérföldet megtenni, ha nem visz sok terhet, ám Dzsingisznek fogalma sem volt, hogy mi vár rájuk. Ott voltak Szamarkand kézművesei, csak dolgoztatnia kellett őket; ostromgépeket készíttetett velük, és új szekereket, amelyekre mindent fölrakatott, amiről úgy vélte, hogy szüksége lehet rá, azután kötéllel és vászonnal lefedette. A kánban annyi

energia volt, mint egy szélviharban, amikor a támadást megtervezte. Emberei láthatták, hogy komolyan veszi a fenyegetést. Mindenkinél jobban tudta, milyen veszélyt jelentenek az aszaszinok, és alig várta, hogy lecsaphasson.

Az új szekereknek erősebb, küllős kerekei voltak, olyanok, amilyeneket Szübötej hozott Oroszországból, mégis nyögtek és nyikorogtak, amikor a két tümen elindult. Egy hónapig tartott a készülődés, de Dzsocsi nem tért vissza a táborba. Lehet, hogy még mindig az aszaszinokkal kapcsolatos hírekre vadászott, de az élet közben sem állt meg. Dzsingisz két harcost küldött utána kelet felé, azután másik kettőt Kaszar után. Mind- kettejüknek szabad kezet adott. A környék tele volt gazdag városokkal. Amíg ő az aszaszinok után jár, Kaszar és Dzsocsi foglalja el őket, adta parancsba.

Csagatáj kérte, hadd segíthessen a hegyi erőd felkutatásában, de a kán visszautasította. Senki nem említette, hogy az aszaszinok sokan lennének. Az erejük a titoktartásban rejlett, és ha az egyszer megtörik, Dzsingisz úgy kifüstöli őket, akár egy darázsfészket. Még mindig haragudott Csagatájra, és nem tudott ránézni úgy, hogy ne öntse el az indulat. Nem volt könnyű döntés, amikor Ögödejt tette meg utódjának. Hónapokig őrlődött, mert elejétől fogva Csagatájt akarta utódjául. Nem mintha megbánta volna döntését. Ám jól ismerte magát. Tudta, hogy ha Csagatáj a neheztelés legkisebb jelét mutatná, képes lenne megölni.

Inkább délre küldte Dzsebével, hogy a nevében pusztítsa a vidéket. Minden tábornokát figyelmeztette, hogy ne engedjék túl közel magukhoz az arabokat, még akkor sem, ha ismerik, és megbízható tolmácsnak tartják őket. Ő maga néhányuk kivételével beparancsolta őket Szamarkandba, és megtiltotta nekik, hogy a tábort megközelítsék. Arszlán könyörtelen lesz azokkal, akik nem engedelmeskednek a parancsoknak. Dzsingisz úgy érezhette, mindennel szemben bebiztosította népét, amikor elindult északra.

A megrakott szekerekkel alig harminc mérföldet tettek meg naponta; ha virradatkor indultak, és naplementéig lépésben haladtak. Elmaradtak a Szamarkandot ölelő zöld mezők. Áthajtották a szekereket az északi folyó gázlóján. Utána a por és a szúrós fű dimbes-dombos világa következett.

A negyedik napra Dzsingiszt megőrjítette a lassúság. Föl- alá lovagolt a szekérsor mentén, sürgette a hajcsárokat, hogy még gyorsabban haladjanak. Ami Szamarkandban még ésszerű és józan gondolatnak tűnt, most aláásta az

önbizalmát. Az aszaszinok bizonyosan tudják, hogy jön. Félt, hogy egyszerűen otthagyják hegyi erődjüket, és csapatai senkit sem találnak a falak között.

Szübötej osztozott a véleményében, noha egy szót sem szólt. Tudta, hogy a jó tábornok nem bírál egy kánt, bármennyire bizalmas viszonyban vannak is. Ennek ellenére meg volt győződve róla, hogy Dzsingisz rosszul fogott hozzá a dologhoz. Itt egyetlen stratégia működne: egy váratlan, kíméletlen csapás oda, ahol az aszaszinok a legerősebbek, még mielőtt megtudnák, hogy ellenség van a környéken. A vánszorgó szekérkaraván épp az ellenkezője volt annak, amit Szübötej szeretett volna. Ők szinte csak szárított vérrel és kancatejjel táplálkoztak, míg jó tizenkét nap alatt eljutottak Dzsingiszhez a messzi hegyekből. A hold most megtelt, utána csaknem teljesen elfogyott, és Szübötej egyre több fenntartással szemlélte az eseményeket.

Mire elérték az utolsó falut, amelyet kifosztott, Szübötej már tudta, hogy mit tegyenek, ha az aszaszinok eltűnnek. Ez alkalommal Dzsingisz nem állt meg, habár pernyétől szennyes alakok bukdácsoltak, és keresgéltek a romok között. A mongol tümenek úgy lovagoltak el mellettük, hogy oda sem néztek.

Már napok óta látták a csúcsokat, mire megérkeztek a hegylábhoz. Szübötej engedélyt kapott Dzsingisztől, hogy előrelovagoljon a felderítőkkel, új információkat keresve. így legalább levezethette idegességét. A szekerek még negyven mérfölddel, több mint egynapi járásra vánszorogtak mögöttük, mikor feltűnt a második falu. Szübötej itt találkozott annak idején az elöljárókkal és azzal az emberrel, akit elvitt Dzsingiszhez.

Most egy élő lelket sem talált. A szíve összeszorult, miközben végigléptetett a kiégett házak között. Ez nem az ő embereinek műve volt, ezen a halott helyen még kölykök sem maradtak, akik a romok között kutattak volna élelemért, vagy aprópénzért. Ha Szübötejnek döntő bizonyíték kellett az aszaszinok jelenlétére, megtalálta a szerteszét heverő, összekaszabolt és felgyújtott hullákban. Csak legyek, madarak és vadkutyák maradtak életben. Lova fojtogató légyfelhőkben járt.

A kán is odament, amikor Szübötej lovasai megvitték neki a hírt. Szenvtelen arccal lovagolt végig a falun, csak egyszer rándult meg, amikor egy légy a szájára szállt.

- Ez figyelmeztetés - mondta Szübötej.

Dzsingisz vállat vont.

- Figyelmeztetés vagy büntetés. Valaki látta, hogy beszélsz a kereskedővel.

Elnevette magát, mert arra gondolt, hogy az az ember ide jön vissza egy szekér arannyal! Mit ér most a hirtelen gazdagságai

- Ugyanezt találhatjuk a nővérénél, abban a hegyi faluban, amelyről beszélt.

Dzsingisz bólintott. Különösebben nem izgatták az elpusztított falvak. Jóval csúnyább dolgokat is látott már. Erről eszébe jutott valami, amit az anyjától hallott kisfiú korában, és elmosolyodott.

- A jobb kezemben vérröggel születtem, Szübötej. Mindig a halál oldalán jártam. Akik ismernek, tudhatják. Ez a rombolás nem nekem szól, hanem azoknak, akik velem tárgyalnak.

- Elkomorodott, ujjaival a nyergen dobolt. - Ez olyasmi, amit én is alkalmazhatok, ha elhagyom a környéket.

Szübötej bólintott. Tudta, hogy a kánnak nincs szüksége a hangos helyeslésre.

- Ettől függetlenül tovább megyünk, hogy lássuk, hova rejtőztek - mondta Dzsingisz savanyúan. - Akkor is, ha a hűlt helyüket találjuk.

Szübötej csak bólintott, és füttyentett a felderítőknek, hogy menjenek tovább a hegyekbe. A nővér faluja egynapi útra volt a gyorsan mozgó harcosoknak, és talán háromra a szekereknek. Az utat végig kellett kutatni a csapdák miatt, és Szübötej ellenállt a kísértésnek, hogy előrevágtasson és ellenőrizze, az aszaszinok hátra hagytak-e valamit. A hegyek arrafelé meredekek, a felderítők csupán keskeny ösvényeken haladhatnak a mély völgyekben a csúcsok között. Nehéz terep támadáshoz, és aggasztóan könnyű védelemhez. Az ilyen helyeken még a hang sem terjed messzire, elnyelik a meredélyek. Csak a lódobogást lehet hallani. Szübötej óvatosan lovagolt, a keze sose távolodott el az íjától és a kardjától.

*

Dzsocsi megállította a tüment, mikor meghallotta a felderítők kürtjeinek figyelmeztetését. Több mint egy hónapja lovagolt keményen, hatalmas távolságot tett meg kelet felé. Még ezer mérföld talán, és megtalálja északon az otthoni pusztaságokat! Azok mögött pedig végtelen a világ, ahol még Szübötej sem járt.

Tudta, hogy az apja csapatokat küld majd utána. Fontolgatta, hogy előbb északnak fordul, nem mintha sokat számított volna. Bármelyik felderítő képes követni egyetlen lovast, hát még hétezret, akikből a tümenje áll. Egy vak is rájuk találna. Ha megjött volna az eső, elmossa a paták nyomát, de Dzsocsi kétségbeesésére az ég az egész úton hidegkék maradt, csak nagy ritkán jelent meg egy-egy felhőfoszlány.

Miközben új parancsra vártak, a harcosok hagyták, hogy a lovaik a száraz fűben legelésszenek. Amíg meg nem kapták a parancsot, addig nyugodtak és elégedettek voltak, annyit foglalkoztak a jövővel, mint egy falka vadkutya. Dzsocsi nem tudta, mennyit sejtenek az ő vívódásából. Időnként arra gondolt, hogy tudniuk kell róla. A tekintetük óvatos volt, bár valószínűleg ez is csak érzékcsalódás. Ahogy a kán hírnökei közeledtek, Dzsocsi összehívta a tisztjeit, az ezredesektől a tizedesekig. Valamennyien ott álltak a szamarkandi palotában, ahol letették az esküt Ögödej kánra, ezért Dzsocsi nem tudta, mit fognak tenni.

Több mint hétszázan jöttek össze a szavára. Arrébb léptettek azoktól, akiknek parancsoltak. Valamennyiüket maga Dzsocsi léptette elő, azzal tisztelte meg őket, hogy életeket bízott rájuk. Magán érezte kérdő tekintetüket, miközben apja hírvivőit várták. Keze kissé reszketett. Szorosan markolta a gyeplőszárat, hogy ne vegyék észre.

Két ifjú érkezett Dzsingisz tümenjéből. Könnyű deeljük sötét és zsíros lett a verejtéktől és a hosszas használattól. Egymás mellett lovagoltak, leszálltak, és meghajoltak Dzsingisz tábornoka előtt. Dzsocsi azt hitte, erre is fölkészült, de nem. Most, hogy eljött a pillanat, görcsölt a gyomra.

- Add át az üzenetet - mondta, és ránézett a közelebb álló hírnökre.

A hírnök ismét meghajolt. Még mindig gyanútlan és derűs volt a hosszú lovaglás után.

-A nagykán megindult az aszaszinok ellen, tábornok uram. Megbízható tájékoztatást kapott, hogy hol van az erődjük. Ismét szabadon hódoltathatod a városokat, és szélesítheted az uralmunk alatt álló területet.

- Sokat lovagoltatok ma - mondta Dzsocsi. - Üdvözöllek táboromban, egyetek, pihenjetek.

A hírnökök sietve összenéztek. Ismét megszólalt az, aki előzőleg beszélt:

- Nagyuram, nem vagyunk fáradtak.

- Nem hallgatlak tovább! - reccsent rá Dzsocsi. - Maradtok! Esztek! Napnyugtakor beszélek veletek.

Ez nyilvánvaló parancs volt, aminek a hírnökök kénytelenek voltak engedelmeskedni. Mindketten fejet hajtottak, majd visszaszálltak a lovukra, és elügettek a tümenhez. A tábortüzek már égtek, és a harcosok szívesen látták azokat, akik elmondhatták a legújabb híreket.

Dzsocsi fölemelte a kezét, intett tisztjeinek, hogy kövessék, Lefelé irányította a lovát a domboldalon, el a harcosoktól. A völgyben folyócska futott, víz fölé hajló, vén, göcsörtös fák vetettek rá árnyékot. Dzsocsi leszállt a lóról, hagyta, hogy az állat igyon, azután lenyúlt, és magának is merített vizet.

- Üljetek le - mondta halkan.

Emberei nem értették, hogy mit akar, de kikötötték lovaikat a fákhoz, és körülvették a tábornokot. A fél domboldalt elborították. A tümen többi része láthatta őket a távolból, de túl messze voltak ahhoz, hogy hallják a szavukat. Dzsocsi idegesen nyelt egyet, a torka száraz volt, holott csak az előbb ivott. Tudta az összes főtiszt nevét, akik a folyó mellett a tisztáson ültek. Vele együtt mentek neki arab lovasoknak, a sah seregének, városoknak, helyőrségeknek. A segítségére siettek, amikor egyedül küzdött testvére katonái között. Az eskünél több kötötte össze őket, mégsem tudta, hogy ennyi elég-e. Mély lélegzetet vett.

- Nem megyek vissza - mondta.

A tisztek elnémultak. Némelyik mozdulat közben dermedt meg, ahogy a húst rágta, vagy az ajragos tömlőért nyúlt a nyeregtáskába.

Ezt kimondani olyan volt Dzsocsinak, mintha egy gát szakadt volna át. Olyan mélyen beszívta a levegőt, mintha futott volna. A szíve a torkában dobogott.

- Nem most döntöttem így. Már évekkel ezelőtt gondoltam rá, hogy eljöhet ez a nap, azóta, hogy a tigrissel harcoltam, és elindultunk erre a földre. Mindenben hűséges voltam a kánhoz, az apámhoz. A véremet adtam neki azokéval együtt, akik engem követtek. Eleget adtam.

Körülnézett néma tisztjeinek arcán, latolgatta, hogyan fogadják a szavait.

- Most északnak fordulok. Nem kívánok keresztülvágni a déli csin országokon, vagy megközelíteni is Hsziahsziát keleten. Hazamegyek, és felfrissülök azokban a patakokban, amelyek tízezer éven át életet adtak nekünk. Azután olyan messzire, és olyan gyorsan lovagolok, hogy apám vadászkutyái sose találjanak ránk. Sok száz ország van, amely nem ismer még

minket. Láttam néhányat Szübötej tábornokkal. Jól ismerem őt, még ő sem lesz képes rám találni. A világ végéig lovagolok, ott teremtek otthont, saját királyságot. Mire az apám megtudja, hogy nem térek vissza, már elveszített.

Emberei döbbenten hallgatták. Látta szemük fehérének villanását.

- Nem parancsolom meg nektek, hogy maradjatok velem - mondta. - Nem tehetem. Nincs családom a jurtákban, míg nektek feleségeitek, gyermekeitek vannak, akiket nem láttok többé. Nem is kérlek titeket, akiket eskü köt apámhoz és Ögödejhez. Esküszegők lesztek, ha velem lovagoltok, nem lesz visszatérés a nemzethez, sem béke az apámmal. Vadászokat fog küldeni, akik sok éven át keresnek majd. Nem irgalmaz. A fia vagyok, mindenki másnál jobban ismerem.

Miközben beszélt, ujjai a nyereg alá terített tigrisbőr merev szőrszálait babrálták, az egyenetlen szegélyt, ahol Dzsingisz lenyiszálta a fejet. Látta, hogy lassan feláll egyik csin tisztje, az egyik minghaan parancsnoka. Dzsocsi elhallgatott, hogy megtudja, mit akar.

- Nagyuram... tábornok úr... - A tiszt hangja megremegett a hatalmas feszültségtől. - Miért gondolsz ilyesmire?

Dzsocsi mosolygott, noha elöntötte a keserűség.

- Mert az apám fia vagyok, Sen Tu. Úgy alapította meg a törzsét, hogy magához vonzott mindenkit, aki körülvette. Talán kevesebb legyek nála? Ögödejt kövessem, amíg meg nem öregszem, és az életem nem lesz egyéb, mint sajnálkozást Azt mondom nektek, hogy ez nem én vagyok. Az öcsém lesz a nemzet kánja. Nem fog keresni, amikor eljön az ideje.

Addigra lesznek feleségeim, fiaim és lányaim egy olyan helyen, ahol még nem is hallották a Dzsingisz nevet.

Tekintete végigsöpört a folyóparton összegyűlt embereken. Rezzenetlen pillantásokkal találkozott, noha némelyek úgy ültek ott, mint akiket megütöttek.

- A magam ura leszek, talán csak néhány évig, amíg le nem vadásznak és meg nem ölnek. Ki tudná megmondani, hogy mi lesz a véget Mégis: egy ideig elmondhatom majd, hogy szabad vagyok. Ezért állok itt.

A csin tiszt lassan, tűnődve leült. Dzsocsi várt. A tisztjei a hideg arc mögé rejtették gondolataikat. Nem fogják egymást hergelni. Mindegyik maga dönt.

Váratlanul ismét megszólalt Sen Tu.

- Meg kell ölnöd a hírnököket, tábornok úr.

Dzsocsi bólintott. Az a két fiatalember nem tudja, hogy a farkas szájába dugta a fejét. Nem engedheti meg, hogy visszatérjenek Dzsingiszhez, és elárulják, hol tartózkodik, ha a hírnökök távozása után azonnal elindul északra a tümennel. Fontolgatta, hogy valami hazugsággal visszaküldi őket az apjához, de a gyilkosság vitathatatlanul biztonságosabb a játszadozásnál vagy a reménynél, hogy lóvá tehet olyan embereket, mint Szübötej. Nem becsülte alá annak az embernek a félelmetes intelligenciáját, és persze az apjáét sem. Ha a hírnökök egyszerűen eltűnnek, a kán csak hónapok múlva küld újabbakat. Akkor már nem akadnak a nyomára.

Sen Tu töprengett. Dzsocsi feszülten figyelte. O is érezte a többiekkel együtt, hogy a csin tiszt sokuk nevében fog szólni. Sen Tu éppen elég zűrzavart látott életében azóta, hogy a kán megjelent hazájában, Csinben, és ő az arab földeken át eljutott eddig a békés folyópartig. Az első sorban állt, amikor a sah legjobb lovasai támadtak, de Dzsocsi még így sem tudta, mit fog mondani.

- Feleségem van a jurtákban, és két fiam - szólt Sen Tu, és fölemelte a fejét. - Biztonságban lesznek, ha nem térek vissza?

Dzsocsi szeretett volna hazudni, azt felelni, hogy Dzsingisz nem bántja az asszonyokat és gyermekeket. Csak egy pillanatig vívódott, azután döntött. Tartozik annyival ennek az embernek, hogy igazat mond.

- Ezt nem tudom. Ne hazudjunk magunknak. Az apám bosszúálló ember. Vagy megkíméli őket, vagy nem. Rajta múlik.

Sen Tu bólintott. Évekig nézte, hogy az ifjú tábornokot miként gúnyolja és bántja a saját népe. Sen Tu tisztelte a nagykánt, de Dzsocsit a fiaként szerette. Az életét tette rá a fiatalemberre, aki most olyan sebezhetően áll előtte. Sen Tu egy pillanatra lehunyta a szemét, Buddhához imádkozott, hogy gyermekei életben maradjanak, és találjanak majd egy embert, akit követhetnek, úgy, mint ő.

- Én veled tartok, tábornok, akárhova mégy is - mondta.

Noha halkan beszélt, a szavakat mindenki hallotta körülötte. Dzsocsi nagyot nyelt.

- Örülök, barátom. Nem szeretnék egyedül lovagolni.

Újabb minghaan szólalt meg.

- Nem leszel egyedül, tábornok. Veled megyek.

Dzsocsi bólintott. Szúrt a szeme. Az apja ismerheti ezt az örömet, amikor hűségesküt tesznek neki, hogy követik mindhalálig, akkor is, ha a hűségesnek

mindene odavész, amit szeretett. Ez többet ér az aranynál, többet a városoknál. Mintha hullám futott volna végig a tisztek csoportján, sorra kiáltották el a nevüket, sorra csatlakoztak hozzá. Amikor végeztek, harsány üvöltésben törtek ki, és csatakiáltásuktól mintha megremegtek volna a sziklák a talpuk alatt.

- Ha a hírnökök meghaltak, beszélek az emberekkel - mondta Dzsocsi.

- Tábornok úr - szólalt meg hirtelen Sen Tu. - Ha lesznek, akik nem követnek téged, ha úgy döntenek, hogy visszalovagolnak a kánhoz, akkor elárulnak minket.

Dzsocsi belenézett a férfi sötét szemébe. Hosszú ideje töprengett a tervein. Lelke mélyén tudta, hogy azokat a harcosokat meg kell ölnie. Kevésbé veszélyes életben hagyni a hírnököket, mint hagyni, hogy az emberei visszatérjenek Dzsingiszhez. Ha életben hagyja őket, akkor úgyszólván semmivé zsugorodik az esélye az életben maradásra. Tudta, hogy az apja villámgyorsan határoz, ő azonban habozott. Érezte, hogy valamennyi tiszt tekintete rajta nyugszik, és a parancsára vár.

- Nem fogom megállítani őket, Sen Tu - mondta. - Ha valaki haza akar térni a családjához, akkor elengedem.

Sen Tu arca megrándult.

- Meglátjuk, mi történik, nagyuram. Ha csak kevesen lesznek, az embereim íjakkal várnak rájuk, és végeznek velük.

Dzsocsi elmosolyodott ennyi rendületlen hűségtől. A szíve túláradt, ahogy végignézett a folyóparton összegyűlt tömegen.

- Megöletem a hírnököket - mondta aztán majd meglátjuk.

HARMINCADIK FEJEZET

A hegyi falu ép volt. Szübötej három napon át lovagolt Dzsingisszel és a tümenekkel, időnként olyan keskeny ösvényeken, ahol a lovak alig fértek el. A mongolok nem értették, hogy miből él meg egy falu egy ilyen helyen, noha a harmadik napon délben utolértek egy megrakott öszvérfogatot. Mivel az egyik oldalon szakadék szegélyezte az utat, a tümenek nem tudtak biztonságosan elhaladni, Dzsebe tehát kényszerítette a tulajdonost, hogy vágja el az öszvér hámját, azután emberei lelökték a kordét a mélybe. Szübötej érdeklődve

figyelte, hogy hullik a mélybe, hogy törik össze a sziklákon, széles körben szórva szét a gabonát és a vég szöveteket.

A rémült gazda nem mert tiltakozni. Szübötej egy zacskó arannyal jutalmazta higgadtságát, ami azonnal elmúlt, mihelyt az ember látta, hogy gazdagabb, mint valaha.

A falu a hegy köveiből épült. A házaknak és az egyetlen utcának olyan volt a színe, mint a hegyeknek, ezért úgy hatottak, mintha természetes sziklaképződmények lennének. Az épületek apró csoportja mögött vékony vízsugár hullott alá olyan szédítő magasságból, hogy szétporlott, mire leért. Csirkék kapirgáltak a porban, az emberek rémülten bámultak a közeledő mongolokra, azután lehajtották a fejüket, és elsiettek.

Szübötej kíváncsian nézelődött, noha nem szabadulhatott a szorongástól. A harcosok és szekerek oszlopa sok mérföld hosszan vonult a hegyi ösvényeken. Ha csata alakulna ki, csak az elől lévők harcolhatnának. A terep arra kényszerítette a tábornokot, hogy felrúgja a hadviselés minden szabályát, amelyeket a sok évtizedes harcokban elsajátított, és nem bírt megnyugodni, pedig Dzsingisz mellett lovagolt végig a falu főutcáján.

Futárt küldött hátra, hogy hozza magával azt az embert, akinek a nővére a faluban él. Tucatnyi harcos ment vele, hogy elhozzák az aranyat, a szekeret meg lelökjék a sziklákról. Ha nem teszik meg, elzárja az utat, és a sereg kettészakad. Szübötej amúgy sem tudta, hogyan hozzák föl az utánpótlást az oszlop végéről. Összpontosítási körlet híján a szekerek a harcosok mögött maradnak. Gyűlölte ezeket a hegyeket, amelyek egyetlen, sebezhető vonalba kényszerítik embereit.

Amikor a kereskedő megérkezett, kis híján elsírta magát, hogy a falut nem égették fel. Út közben napok óta attól félt, hogy elpusztult. Gyorsan megtalálta a nővére házát, aki halálra rémült a mongoloktól, a bátyja hasztalanul próbálta nyugtatni. Az asszony tátott szájjal bámulta, ahogy a harcosok aranypénzzel teli zsákokat raknak a küszöbére, de nem vidította fel a látvány. Minél magasabb lett a halom, annál jobban elsápadt. Mihelyt a harcosok visszaléptek, gorombán arcul ütötte testvérét, és igyekezett bezárni előtte az ajtaját.

- Megöltél, te bolond! - rikácsolta.

A testvérek dulakodni kezdtek az ajtóban. A kereskedő annyira megdöbbent ettől a tajtékzó haragtól, hogy hátrált egy lépést. Az ajtó abban a pillanatban bevágódott, és mindenki hallhatta, hogy az asszony sír odabent.

- Megindító - mormolta Dzsingisz Szübötejnek.

De Szübötej nem találta mulatságosnak. A falut sziklás ormok vették körül, biztos volt benne, hogy figyelik őket. A síró asszony is így gondolhatta. Szübötej észrevette, ahogy rávillan a szeme a csúcsokra, mielőtt becsapná az ajtót a testvére orra előtt. Fölemelte a fejét, végignézett minden kiszögel- lést, de semmi sem mozdult.

- Nem tetszik ez a hely - mondta. - Ez a falu kétségtelenül azért van itt, hogy kiszolgálja az aszaszinokat. Miért laknának máskülönben ilyen messze a hegyek mélyén? Hogy tudnák egyáltalán megfizetni, hogy minden utánpótlást szekérrel kell felhozatniuk? - Ösztönszerűen közelebb léptetett Dzsingiszhez. Úgy rémlett, mintha a keskeny utca összezárulna körülöttük. Egyetlen jól célzott nyíllövés mindennek véget vethet, ha a falusiak elég kétségbeesettek vagy elég bolondok.

- Nem gondolom, hogy meg kéne itt állnunk, kán uram - mondta. - Föntebb két ösvény megy tovább a hegyekbe, és csak egy jön visszafelé. Hadd küldjék előre felderítőket, hogy ráleljenek a helyes útra.

Dzsingisz bólintott. Abban a pillanatban megszólalt egy repedt hangú kolomp. Még el se halt a hangja, amikor a mongolok íjaikhoz kaptak, kardot rántottak. Kivágódtak az utcára nyíló ajtók, fölfegyverzett férfiak és nők özönlöttek ki a házakból.

A csöndes, kihalt falu szempillantás alatt változott véres csatatérré. Szübötej lova kirúgott, eltalálta a mögötte álló asszonyt, aki elrepült. A támadók Dzsingisz felé nyomakodtak, aki hatalmas ívben meglendítette a kardját, és lenyakazott egy ordító fiatalembert.

Szübötejt meglepte, hogy a falusiak milyen elszántak és kétségbeesettek. Embereinek volt gyakorlata a háborgó tömegek oszlatásában, de erre a támadásra nem számítottak. Látta, amint egyik harcosát lerántja lováról egy férfi, akinek nyíl állt ki a melléből. Már haldokolt, fogyott az ereje, de ő csak cibálta a mongolt. Néhányan egyfolytában üvöltöttek támadás közben, szinte fizikai fájdalmat okozott a száz torokból harsogó lárma, amelyet felhangosítottak a hegyoldalak. Csakhogy nem voltak harcosok. Szübötej a karpáncéljával fogta fel egy hosszú kés döfését, és a hárítás után egyetlen rövid csapással eltörte a támadó állkapcsát. A falusiak nem lehettek ellenfelei a páncélozott katonáknak, csupán a vadságuk miatt volt nehéz megállítani őket. Szübötej eszelős összpontosítással harcolt, az életét kockáztatta, hogy megvédje

Dzsingiszt. Mindössze néhány percig voltak egyedül, aztán a tümenek egyre több harcosa verekedte át magát a kánig és a tábornokig. Körülfogták őket, kifelé fordultak. Attól fogva sivító nyilak ütötték át a torkát mindenkinek, aki megmoccant. Az acélabroncs, középen Dzsingisszel, legázolta a támadókat.

A nap még nem emelkedett a hegyek fölé, mikor az utcákat elborították a halottak. A kereskedő nővére is ott hevert köztük, az elsők között vágták le. Életben maradt testvére az összekaszabolt halott mellett térdelt, és szégyenkezés nélkül sírt. Amikor az egyik harcos leszállt a lováról, hogy félrehúzza az asszony köntösét, a bátyja könnyes haraggal tiltakozott egy darabig, amíg nyakon nem vágták. Szübötej emberei nem találtak senkit, ami a tisztaság jelét viselte volna.

Szübötej meggörnyedve lihegett az erőfeszítéstől és a megkönnyebbüléstől, hogy életben maradt. Szívből gyűlölte a hegyek zártságát, és még erősebb lett az az érzése, hogy figyelik őket.

- Ha ezek nem aszaszinok voltak, akkor miért támadtak ránk ilyen vadult - kérdezte egyik minghaan tisztjét. Az nem tudott válaszolni egy ilyen kérdésre, így csak meghajtotta a fejét és elfordította a tekintetét.

A tábornok döbbenten állt, ekkor Dzsingisz ügetett oda hozzá.

- Úgy vélem, parancsot kaptak, hogy állják el az utunkat - mondta hanyagul. Őrjítően nyugodt volt, még csak nem is lihegett. - Tolvajok, portyázó banditák ellen igazán nagyon jók lennének. Elszánt sereg legyen, amelyik eljut ezen a falun át az ellenségeink erődjéhez. - Elvigyorodott. - Szerencsére nekem van egy ilyen hadam. Küldd ki a felderítőidet, Szübötej. Keresd meg az utat!

Szübötej gyorsan összeszedte magát kánjának sárga pillantásától, és kiküldött két arbant tíz-tíz emberrel, hogy hatoljanak be a hegyek közé. Rövid egyenes szakasz után mindkét út élesen elkanyarodott, így a harcosok hamar eltűntek. A többieknek megparancsolta, hogy kutassanak át minden házat, bizonyosodjanak meg róla, hogy nem rejtenek több meglepetést.

- Remélem, ez azt jelenti, hogy az aszaszinok nem hagyták el otthonukat - mondta,

Dzsingisz még jobban felvidult erre a gondolatra.

Napnyugtára a Szübötej emberei a halottakat gúlába rakták a falu egyik szélén, a jeges vízesés mellett. A víz medencét vájt magának, utat talált lefelé a sziklák között. Szübötej megszervezte a lovak itatását. Őrjítően lassú és fárasztó

munka volt, de élet- fontosságú. Azoknak, akik túl hátul voltak, a harcosok vitték a falusiak vödreiben a vizet sokmérföldnyi távolságra. Sokan kénytelenek voltak a keskeny úton aludni, néhány lépésnyire a biztos halált jelentő szakadéktól. Senki sem morgott, legalábbis a tábornok nem hallotta. Elfogadták sorsukat, mint mindig.

Szübötej kiküldött csoportjaiból csak az egyik érkezett vissza, mire a süllyedő nap sugarai aranyra festették a hegységet. A másik csoport eltűnt, Szübötej biccentett Dzsingisznek, mihelyt kiürült az út. Egy felderítő eltévedhet, eltörheti a lábát. Ahhoz, hogy tíz fiatal harcos eltűnjön a hegyek között, léteznie kell egy másik, könyörtelen és türelmes ellenségnek.

A mongolok megtalálták az aszaszinokhoz vezető utat. Ott aludtak, ahol megálltak, félig megfagytak, néhány falat szárított hús és víz tartotta őket életben, míg várták a hajnalt.

*

Szübötej már szürkületkor ébren volt, részben azért, mert előre akart küldeni egy csoportot, mielőtt Dzsingisz átveszi a vezetést. Bizonyosra vette, hogy az elől harcoló emberei elpusztulnak majd, ezért a saját tümenjéből választott tisztességes páncélt viselő íjászokat, hogy minél több esélyük legyen. Nem akarta, hogy Dzsingisz kockáztassa az életét egy láthatatlan ellenséggel szemben. A sziklafalak, amelyek az ösvényt szegélyezték, túlságosan könnyen védhetőek. Ahogy a híguló homályt kémlelte, arra gondolt, hogy leginkább kövekre és nyilakra kell számítaniuk. Remélte, hogy az aszaszinoknak nincs égő olajuk, bár ebben nem bízott túlságosan. Késő bánat ebgondolat, sok időt adtak az aszaszinoknak a felkészülésre.

Ezen a helyen sokáig nem lehetett látni a kelő napot a kőszálak és ormok miatt. Szübötejt ennek a falunak a mindennapjai ejtették gondolkodóba. Még nyár derekén is hideg lehet a házuk. Csak akkor melegszik át, amikor a nap a fejük fölött áll. Most már nem maradt kétsége afelől, hogy a falusiak valamennyien az aszaszinok szolgái, akiket elpusztítani jöttek. Mi másért választották ezt az életet?

Szübötej a második csoporttal indult, és csak egyszer pillantott vissza, amikor a sereg mozgásba lendült. A hatalmas oszlop csaknem az első elpusztított faluig nyúlt vissza. Némelyeknek fogalmuk sem volt, hogy mi

történt előző nap, de azért követték az előhadat. A mongolok egyre mélyebbre hatoltak az ellenséges terepen.

Túl a falun az ösvény még jobban elkeskenyedett, az embereknek kettesével kellett lovagolniuk, a levegő pedig hideg volt az örökös árnyéktól. Szübötej kéznél tartotta fegyvereit, erőltette a szemét, hátha észrevesz valakit az előre küldött arbanból. De csak patanyomokat látott, Szübötej emberei ezeket követték lassan, rajtaütéstől tartva, de feltartóztathatatlanul.

Fojtogató volt a bezártság, az út emelkedni kezdett. Szübötej még kínosabban érezte magát, amikor az út annyira összeszűkült, hogy már csak egyesével mehettek tovább. De a patanyomok megmaradtak. Szübötej még sosem érezte magát ilyen tehetetlennek. Meg kellett küzdenie az egyre fenyegetőbb pánikkal. Ha megtámadják őket, az elsők, akik meghalnak, eltorlaszolják az utat a mögöttük haladók előtt, akik így könnyű célponttá lesznek. Még a lovaikat sem tudnák megfordítani egy ilyen szűk helyen. Összerázkódott, ahányszor a lába kétoldalt hozzáért a mohos sziklákhoz.

Fölkapta a fejét. Egyik embere halkan füttyentett, a lovak megtorpantak. Szübötej az orra alatt káromkodott. Még csak oda se tud lovagolni, hogy megnézze, mit találtak! A világ legjobb serege ijedező emberek egysoros vonalává apadt! Hát nem csoda, hogy az aszaszinok nem hagyták el az erődjüket. Szübötej fölnézett az ég ragyogó, keskeny csíkjára. Elég, ha néhányan köveket hajigáinak rájuk, és a hegység lesz a sírja minden reményüknek és becsvágyuknak. Levegő után kapott, amikor kavics koppant valahol fönt, de nem követte másik.

Az egyik embere gyalogszerrel jött vissza, a lovak lábai között bujkálva, amitől az állatok idegesek lettek. Ők is érezték, hogy sziklafalak veszik körül őket, és Szübötej amiatt is aggódott, hogy a lovak pánikba eshetnek. Ilyen szűk helyen végzetes lenne.

- Fal van keresztben az úton, tábornok úr! - mondta a harcos. - Van rajta kapu, de vas. Ha vannak pörölyök, küldesd előre őket, leverhetjük a zsanérokat, de nem végzünk egyhamar.

Szübötej bólintott. Nevetséges lett volna, hogy ácsorgó lovak során át kell továbbítania a parancsokat, ha nem fenyegette volna őket a támadás állandó veszélye. Akarata ellenére is fölpillantott és megrándult.

- Magadnak kell menned. Kézről kézre adjátok előre a pörölyöket, és valamelyik tiszt szedesse le a hozzánk legközelebb eső szekérről a mozgatható fedezékeket.

- Végül mégis lesz hasznuk a hordozható deszkatorlaszoknak,

Dzsingisz ragaszkodott hozzá, hogy több tucatnyit csináltasson Szamarkandban az íjászai védelmében. Döntése most érik be.

Szübötej türelmetlenül várt, miközben a futár végigmászott a soron. Az ostromhoz szükséges felszereléseket valahol hátul hozzák a szekerek. Az idő lassan telt, az emberek beszélgettek, várakoztak. Csak Dzsingisz látszott nyugodtnak. A kán elővett egy fenőkövet a nyeregtáskájából, és a kardját élesítette, időnként fölemelve a pengét, hogy ellenőrizze a munkáját. Észrevette Szübötej pillantását, elnevette magát, és tovább dolgozott.

Valamilyen ösztön azt parancsolta Szübötejnek, hogy harmadszor is nézzen föl. Fekete pontok jelentek meg az ég pántlikáján. Leesett az álla, ráordított a körülötte levőkre, hogy bukjanak le, és épp akkor emelte páncélozott karját a feje fölé, amikor az első kő eltalálta.

A kövek hullámokban érkeztek, a mongolok nyögtek és acsarogtak a kíntól. Akik hoztak pajzsot, azok maguk fölé tartották, de ők kevesen voltak. A lovak pajzs és páncél nélkül szenvedték végig a támadást: rugdostak, ágaskodtak félelmükben és fájdalmukban. Több állat annyira elkábult az ütésektől, hogy összeesett, mert nem bírta tovább a fájdalmat. Szübötej az öklét rázta, amikor látta, hogy némelyik nem kel föl többé, mert betört a koponyája. Látott embereket, akiknek a karja ernyedten lógott, mert a páncél ellenére eltört a csontjuk, és a kövek egyre hullottak az aknába. Csak annak örült, hogy a kövek kicsik voltak. Azok, amelyek képesek lettek volna eltörni egy ember gerincét, vagy beékelődtek a falak közé, vagy ide-oda pattantak esés közben, és darabokra hullottak, Alighogy ezt megállapította, egy nagyobb kő Szübötej tói pár lépésnyire homlokon talált egy lovat, amely azonnal elpusztult. A tábornoknak eszébe jutott az első erőd, amelyet Dzsingisszel együtt foglaltak el. Akkor is emberek álltak fölöttük, akik a lándzsáikat csaknem függőleges vonalban dobálták lefelé. A fejük fölé tartott deszkatorlaszok mentették meg az életüket. Szíve fájdalmasan meglódult, amikor rádöbbent, hogy nem vette számításba a mögöttük várakozó szekereket. Azokat nem lehet bevonszolni ebbe a vágatba. Már látta maga előtt, ahogy az egész had megtorpan, még

hátrálni sem képesek a sziklafalaktól. Emberei tántorogtak a kőzáporban, tehetetlen haraggal ordítottak kínjukban.

- Hol vannak azok a pallók? - mennydörögte Szübötej. -

Szükség van rájuk! - Hangja messzire szállt a sor mentén, ide- oda verődve a falak között. Ahol az ösvény elkanyarodott, emberei türelmetlenül integettek a mögöttük levőknek, továbbították a parancsot. Milyen messze lehetnek a szekereké Várakozott, fel-felszisszent a kövek kopogásától, a nyergére hajolt, karjával védte a fejét.

Úgy érezte, egy örökkévalóság óta hallja a fájdalom kiáltásait és a saját lélegzetét, amikor valaki felordított. Megkockáztatott egy pillantást a válla fölött. A kövek még mindig pattogtak a páncélján, és már a kicsik is fájdalmat okoztak. Megkönnyebbülve sóhajtott fel, amikor meglátta, hogy nehéz deszkapajzsok közelednek az emberek feje fölött: a lovasok kézről kézre adták őket. Nem érkezhettek elég gyorsan.

Aztán megtorpantak a pajzsok, mert azok, akiknek kőzápor hullt a fejükre, inkább maguk fölé tartották, ahelyett, hogy továbbadták volna őket. Szübötej dühös parancsokat ordított. Látta, hogy újabb pajzsok érkeznek. A kövek máris a fán doboltak, olyan erősen, hogy fájt tőle az ember füle. Megragadta az első pajzsot, amely odaért hozzá. Látta, hogy Dzsingisz már biztonságban van. Nem gondolta, hogy a kán továbbadná a sajátját, és minden akaraterejét össze kellett szednie, hogy továbbítsa, amit a feje fölé emelt.

Mikor ismét fedetlen volt a feje, Szübötej a kánra nézett, és látta, hogy Dzsingisz elvesztette a nyugalmát. Elhúzta a száját, amikor látta, hogy tábornoka védtelen, azután vállat vont, mintha semmiség lenne az egész. Kirántotta a beékelődött pajzsot, hátranyúlt egy másikért. Szübötej látta, hogy kövek hullanak a kán körül. Az egyik lepattant Dzsingisz sisakjáról, de már jött is a következő pajzs, és a tábornok fújt egyet megkönnyebbülésében, amikor látta, hogy a kán biztonságba került.

A kőzápor ritkulni kezdett, azután elapadt. Összevert és haldokló emberek voltak a nehéz deszkák alatt. Páncél nélkül elpusztultak volna. Hogy az aszaszinok látták-e a deszkapajzsokat, vagy egyszerűen kifogytak a lövedékekből, azt Szübötej nem tudta, csak azt, hogy eget-földet meg fog mozgatni, hogy visszafizesse a tehetetlenség kínját.

A pajzsok védelme alatt megérkeztek a kézről kézre adott pörölyök. Valahol elől döngeni kezdtek a súlyos csapások. Szübötej dühöngött, mert nem

láthatta az első sorokat. A fal tizenkét lóhossznyira volt előtte, ő meg tehetetlenül várt és verejtékezett.

Gondolt rá, hogy a döglött lovakat feldaraboltatja, és kézről kézre adva hátraküldeti. Nyomban el is vetette a gondolatot. Ki kell jutniuk ebből a sziklakürt óból, és a lovak kibelezése túl sokáig tartana még akkor is, ha elég hely lenne a fejszék meglendítésére.

Viszont a deszkapajzsok alkalmasak arra, hogy letakarják a holt embereket és lovakat, így a többiek átmehetnek rajtuk. Förtelmes lesz, de ha nincs más út előre.

A ledöntött kapu dübörgése messzire hallatszott a sor mentén, a harcosok rekedt éljenzésre fakadtak. Szübötej látta, hogy az előtte haladó emberek nekilendülnek, azután felkiáltanak, mintha valami láthatatlan dologba ütköztek volna. Szübötej pislogott, de kevés volt itt a fény, és a deszkapajzsok árnyéka szinte azt is kioltotta. Közvetlenül előtte hevert a ló, amelynek látta a halálát. Lovasát a falhoz nyomta, amikor összerogyott. A férfi orrából vér szivárgott, sápadt volt és csöndes. Szübötej nem tudta, hogy él-e, de azért habozás nélkül kiadta a parancsot.

Előreadta a saját deszkapajzsát, amellyel letakarták az összeroskadt állatot és gazdáját. Szübötej parancsára a legközelebbi harcos megsarkantyúzta a lovát, felkényszerítette hátasát a billegő pajzsra.

A deszka megbillent a súly alatt, a rémült ló ellenállt, de Szübötej és a gazdája ráordított. A harcos a kardhüvelyével verte, amíg az állat kétségbeesetten nyihogva előre nem lódult. Szübötej követte. Elhúzta a száját, és igyekezett nem meghallani a súlya alatt összeroppanó csontokat. Azt mondta magának, hogy az alatta levő ember már biztosan halott.

Átszáguldott a kapu omladékán. A nap a szemébe sütött, majdnem megvakította. Túl a kapun széles tér volt. A lova arrafelé repült, eszeveszetten menekült a félelem és a hágóban uralkodó vérszag elől. Szübötej egy vad rántással balra fordította a lovát, miközben nyilak süvítettek el mellette. Az előtte egyenes vonalban száguldó harcos mellébe nyilak csapódtak. Szübötej látta, hogy megbillen, de a páncélja kitartott, és volt ideje megölni egy íjászt, mielőtt közvetlen közelből az álla alá lőttek volna.

A tábornok lihegett és hunyorgott. Újabb harcosok robbantak ki a hágóból, hogy csatlakozzanak hozzá. Azok, akinek eltört a karjuk és a kulcscsontjuk,

nem tudták használni fegyvereiket, de nekirohantak a nyilaknak, hogy utat törjenek az utánuk következőknek.

A velük szemben álló íjászok fehér köntöst viseltek, amely szétnyílt, mikor megfeszítették íjukat. Szübötej látta rajtuk a tisztaság jelét, és elöntötte a harag. Sarkantyút adott a lovának, és nekik rontott. Úgyse maradt hely elfutni, vagy manőverezni. A harcosai vagy áttörik a vonalat, vagy kettesével-hármasával pusztulnak.

Sokat segített, hogy a lovak megbokrosodtak a félelemtől. A mongolok nem is igyekeztek megállítani őket vágta közben. Szübötej lova egyenesen nekirontott egy íjásznak, aki éppen nyilat helyezett a húrra. A lövés elsüvített a tábornok mellett, ő pedig vágta közben lecsapott, a lova felrúgta a szomszéd íjászt. Szübötej vicsorgott kegyetlen örömében, miközben a harcosok is nekimentek a vonalaknak. Mindegyikük melle tüskés lett a nyilaktól, de a páncélok jók voltak, az íjászok pedig rosszak. Az aszaszinok minden félelmetességük ellenére sem voltak harcosok. Nem edzettek naponta, attól a pillanattól fogva, hogy megtanultak járni. Nem tudták visszafojtani a fájdalmat és a félelmet, hogy még egy utolsó csapást mérjenek az ellenségre. A kán harcosai viszont igen.

A hágó kiszélesedett annyira, hogy öt ló vágtathasson egymás mellett. Talán száz íjász sorakozott fel a lépcső formájúra faragott sziklán, de nem bírták megállítani a feléjük zúduló áradatot. Nyílfelleggel talán megtörhették volna az első sorokat, de Szübötej látta, hogy az aszaszinok összevissza lődöznek. Lecsapott egy újabb íjászra, felhasította az oldalát, ahogy elvágtatott mellette. A lova megrogyott, két nyíl állt ki a szügyéből. Csak a pánik tartotta még lábon, de Szübötej számított rá, hogy össze fog esni, amint elfogy az ereje. Könnyedén leszökkent róla, kis híján egy arab karjaiba. Villámgyorsan megfordult, vállmagasságban meglendítette a kardját, és levágta az arabot. A következő aszaszin épp akkor engedte el a nyilát. Szübötej két lépéssel mellette termett, és belemártotta kardját az íjász csupasz mellébe, oda, ahova a „tisztaság” szót tetoválták. Egy harcos, aki akkor száguldott ki a hágóból, felrúgta a harmadik arabot, akit Szübötej éppen fel akart tartóztatni. Szübötej hálásan felpillantott, és Dzsingiszt pillantotta meg véresen és diadalmasan.

Szübötej úgy gondolta, hogy ha emberei nem viseltek volna páncélt, az íjászok még ekkora túlerővel szemben is győzhettek volna. A sziklakürtő volt a legjobb védelmi vonal, amit valaha látott, és megértette, hogy az aszaszinok

miért álltak meg itt harcolni. Semmi kétség, úgy gondolták, hogy ezt bárkitől meg tudják védeni. Szübötej megtörölte a száját. Vörös lett a keze, és vöröset köpött tőle.

Körülötte az utolsó íjászokat vágták le. A mongol harcosok diadalmasan üvöltöttek, kiengedték magukból mindazt a félelmet és haragot, amiből semmit sem mutattak addig. Szübötej nem csatlakozott hozzájuk. Teste fájt az ütések százaitól. Félrerúgott egy hullát a kőlépcsőről, hogy helyet csináljon magának, és leült. Zihált, mintha nem tudná megtölteni a tüdejét. A nap magasan járt a feje fölött, bár még dél sem volt. Szübötej bágyadtan elnevette magát a látványtól. Úgy érezte, mintha éveket töltött volna annak a sötét helynek a csapdájában, és minden lélegzetvétellel azért küzdött, hogy visszanyerje a nyugalmát.

Végignézett az úton, a harcosok és halottak fölött. Látta az erődöt, de csak most tudatosult benne.

Az aszaszinok a hegyből építették föl az erődjüket, egyenesen az útra, hogy ne lehessen megkerülni. A sziklák kétoldalt túlságosan meredekek voltak ahhoz, hogy megmásszák őket. Szübötej még mindig a nagy kaput tanulmányozta, amely elállta az útjukat.

- Pörölyöket! - ordította. - Pörölyöket és védőtorlaszokat!

HARMINCEGYEDIK FEJEZET

A katapultokat, amelyeket Dzsingisz Szamarkandból hozatott, még darabokban sem lehetett volna átvonszolni a keskeny hágón. A munka a pörölyt és falhorgokat használó emberekre maradt. Az erőd bronzból és rézből készült kapuját kőoszlopokba rögzítették. Hihetetlenül lassan haladtak, a munka kimerítő volt. Szübötej megszervezte a pörölyös brigádokat, akiknek mások a deszkapajzsokat tartották, hogy azok védelmében dolgozhassanak. Az első nap végére a kőoszlopok a kapu két oldalán ragyásak és varacskosak lettek, mély lyukak is tátongtak bennük a pörölyökkel vert nagy vasrudaktól. A kapu mégis állt. A fejük fölül időnként nyilak cikáztak, de a nemzet legjobb íjászai mindig megelőzték az aszaszinokat. Nem volt valami sok védő. Szübötej azon tűnődött, hogy az aszaszinok fő ereje nem hever-e máris holtan az erőd véres lépcsőjén. Az aszaszinok inkább sötétben, suttyomban tevékenykedtek. Ahogy

Dzsingisz mondta, nem voltak annyian, hogy ellenállhassanak egy elszánt seregnek.

Keserves munka volt átjuttatni az utánpótlást a szurdokban, de Szübötej a mindenkori váltással hozatta át a fáklyákat és az élelmet, így az emberek pihenhettek is, amíg a friss erők folytatták a kőoszlopok zúzását. Éjszaka könnyebb dolguk volt a falakon álló íjászoknak. Láthatták a dolgozó mongolokat a fejük fölé tartott védőpajzsok réseiben, és az a harcos, aki túl közel került a fáklyákhoz, azt kockáztatta, hogy süvítő nyílvessző csap le rá. Hajnalra Szübötej hét emberét találták el, egynek a kezében meg elcsúszott a vasrúd, és eltörte a csuklóját a pöröllyel. Csak hárman haltak meg. A többieket hátrébb vonszolták a kőlépcsők mögé, ahol ápolhatták őket.

Mivel a kapu kitartott reggelig, Dzsingisz parancsot adott, hogy rombolják le maguk mögött a kőből épült falut. Minghaan tisztjei vitték az utasítást, hogy a harcosok verjék szét a kőházakat, és dobják le a darabjaikat a szakadékba, így többen is használhatták a nyílt teret kiindulási pontnak. Csaknem húszezer ember várt tehetetlenül, mert nem tudtak hozzáférni az ellenséghez, miközben néhányan a falnál verejtékeztek. Szübötej bízott benne, hogy az emberei képesek lesznek betörni, de ahogy a második nap is eltelt, Dzsingisznek nagy erőfeszítésébe került, hogy szenvtelen arckifejezésével álcázza türelmetlenségét.

*

A Hegyi Öreg lenézett a napfényben dolgozó, páncélos katonákra, és alig bírta magába fojtani a dühét. Egész életében áhítatos tisztelettel övezték a fejedelmek és sahok az indiai Pandzsábtól a Kaszpi-tengerig. Származásra és vagyonra való tekintet nélkül hódolatot, sőt imádatot követelt meg attól a néhány személytől, aki tudta, hogy kicsoda. Erődjét sosem támadták meg azóta, hogy egyik őse felfedezte ezt a hasadékot, majd pedig létrehozta a klánt, amely a legfélelmetesebb erő lett az arab országokban.

Az Öreg átkozta a hvárezmi sahot, aki meg akarta vásárolni ennek a kánnak a halálát, de átkozta a saját végzetét is, amiért átvette a kérelmét. Akkor még nem tudhatta, hogy a sah sok-sok városa és aranya a támadó kezére kerül. Kiküldte választott embereit, hogy intézzék el ezt az egyetlen célpontot, aztán valahogyan szentséggyalázás lett belőle. Az Öreg napokon belül értesült

a szamarkandi kudarcról. Követői túlságosan magabiztosak lettek, kísértésbe hozta őket, hogy az ellenség viszonylag könnyen elérhető. Szép haláluk volt, de idehozták a rejtekhely küszöbére esztelen támadóit.

Úgy tűnt, a mongolokat nem izgatja, hány embert veszítenek, amivel ki is vívhatták volna az Öreg csodálatát, ha nem tartotta volna őket embernél kevesebbnek. Úgy látszik, az a végzete, hogy vénségére istentelen farkasok áldozatául essen. A kán könyörtelen, megszállott ellenség, a régi világ darabokra hullik. A mai nap után legalább egy emberöltőbe kerül újjáépíteni a klánt. Biztos volt benne, hogy aszaszinjai mindenért megfizetnek, ugyanakkor félt, szinte rettegett a férfitól, aki olyan irgalmatlanul nekiugrott az erőd szikláinak. Arabok nem tennének ilyet. Még a nagy Szaladdin is békén hagyta őket, miután meglátogatták a tulajdon sátrában.

Az Öreg lépéseket hallott maga mögött. Kelletlenül elfordult a boltíves ablaktól. A fia állt útra készen a hűvös kamrában. A negyvenéves férfi ismerte a klán minden titkát. Szüksége is lesz rájuk, ha mindent elölről akarnak kezdeni. Vele együtt távozott az Öreg minden reménye. Fájdalommal és haraggal néztek egymásra, mielőtt a fia a homlokát, ajkát és szívét megérintve tisztelettel meghajolt.

- Nem jössz velem? - kérdezte még egyszer, utoljára.

Az Öreg megrázta a fejét.

- Itt várom be a véget. Ebben az erődben születtem. Nem hagyom, hogy elűzzenek.

Az erőd végében levő paradicsomkertre gondolt. Parancsára már meghaltak a nők, mérgezett bor segítette át őket a másvilágba. Utolsó emberei a falakon küzdöttek, nem akadt senki, aki eltávolította volna a holtakat, a kert máris bűzlött a bomlástól. De még ez is jobb, mint a támadók kezére kerülni. Az Öreg arra gondolt, hogy eltölthetne ott egy kis időt, miközben a kánra vár. A kert mindig is megnyugtatta, ha háborgott a lelke.

- Emlékezz rám, és építsd újjá a klánt, fiam. Ha tudom, hogy kinyújtod a kezed, és eltünteted erről a világról a kánt vagy a fiait, akkor nyugodtan halok meg.

A fia szeme izzott, miközben ismét fejet hajtott.

- Nem fogom elfelejteni - mondta.

Az Öreg figyelte, ahogy biztos és erős léptekkel távozik. Volt egy rejtett ösvény az erőd mögött, a fia ezt használja, és nem hagy maga mögött mást,

csak pusztulást. Két ember utazik vele, gyakorlott aszaszinok, akiket jól kiképeztek az ölés minden formájára. Nekik is személyesen kellett parancsot adnia a távozásra. Nem tartották szégyenletesnek, hogy meghaljanak az otthonuk védelmében. Alig harmincan várták, hogy a mongolok áttörjenek a falon. Megbékéltek, mert biztosak voltak abban, hogy megölik őket, és a paradicsomba kerülnek.

A Hegyi Öreg, ahogy egyedül maradt, elfordult a lenyugvó naptól. Utoljára indult a márványlépcsőn a kertbe. Élvezettel szívta be a levegőt, amely sűrű volt a halál és a virágok szagától.

*

A kapu jobb oldali oszlopa másnap déltájt tört ketté, és kifelé hajlott a kövek súlya alatt. A kán előrelépett, alig várta, hogy meglássa, mi van mögötte. Az ajtó megnyílt, miután semmi sem tartotta. Szübötej emberei beakasztották kampós botjaikat a hasadékba, és rángatni kezdték. A kapu alja árkot vájt a poros földbe,

Dzsingisz páncélt öltött, harcra készen markolta a kardot és pajzsot, így várta, hogy a rés kitáguljon. Szübötej látta rajta, hogy elsőnek akar belépni az erődbe. A tábornok csatlakozott embereihez, puszta kézzel markolta a kapu szélét, hogy közelebb lehessen a kánhoz. Nem tudta, hogy Dzsingisz sejti-e a gondolatait, mindenesetre Szübötej volt az első, aki bejutott az udvarba. Hallotta, hogy nyílvesszők kopognak a köveken. Félreugrott, úgy kémlelte az erődöt, amelynek a bevételéért olyan sokat fáradtak. Még mindig álltak aszaszinok a falakon, de Dzsingisz felfogta a nyilakat a pajzsával, amelyek mintha a semmiből érkeztek volna.

Szübötej íjászai előrenyomultak az udvar végébe, és mindenbe nyilat eresztettek, ami mozgott. A falakon belül nem volt védelmük az aszaszinoknak. A fekete köpenyes alakok jól látszottak a világos kövek előtt, ezért gyorsan leszedték őket. Dzsingisz kifejezéstelen arccal figyelte, ahogy az udvarra zuhannak, és elégedetten bólintott, mikor végül minden elcsöndesedett. A kánnal együtt jöttek az erőfeszítéstől kivörösödött arcú pörölyös emberek. Dzsingisz és tábornoka együtt indult az erődbe. Mások a kőlépcsőn kapaszkodtak föl a falakra, hogy minden lehetséges túlélőt kiirtsanak, és közben átvizsgálják a halottakat. Szübötej nem nézett hátra,

amikor dulakodást hallott a falon, azután zuhanást. Emberei majd kitakarítják az udvart, és a mögöttük levő szobákat. Nem kellett ellenőriznie őket, nem is tehette, amikor kánja ilyen gondatlanul sétál be az aszaszinok fészkébe.

Az udvar mögött árkádsor tartotta a főépületet. Dzsingisz talált egy ajtót, de ez csak fából volt, a pörölyös emberek néhány csapással kinyitották. Senki sem várt rájuk, noha Szübötej visszafojtotta a lélegzetét, amikor Dzsingisz úgy lépett be, mintha a saját jurtái között sétálgatna. A kán láthatólag elhatározta, hogy szembenéz a félelmével, és Szübötej meg sem próbálta visszatartani az erőd átkutatásától.

Az aszaszinok otthona a szobák és járatok útvesztője volt. Szübötej átment a fegyverekkel és vassúlyokkal teli folyosókon, tereken, ahol állványokon sorakoztak az íjak, sőt egy vízmedencét is látott, amelyben még úszkáltak az aranyhalak. Találtak magánlakosztályokat, ahol finom patyolattal takarták le az ágyat, hálótermeket, ahol durva fapriccsek álltak a fal mellett. Különös hely volt, Szübötej úgy érezte, éppen most hagyták el a lakók, akik bármelyik pillanatban visszatérhetnek, hogy zajjal és élettel töltsék meg a csarnokokat. Hallotta embereinek fojtott hangját, ahogy egymást szólongatják. Mind többen szivárogtak be az erődbe, és nekiláttak összeszedni az értékesebbnek hitt tárgyakat. Az egyik szobában, amelynek rácsos ablakai voltak, Szübötej és Dzsingisz talált egy felborult kupát, amely mellett szinte még fel sem száradt a kiömlött bor. Dzsingisz továbbment, mindent megnézett, de sehol nem pihent meg.

Egy csarnok végén selyemzászlók lógtak. Itt újabb nehéz ajtó állta el az útjukat. Szübötej szólította a pörölyös embereket, de mikor megemelte a vas zárógerendát, az könnyedén félrecsusszant. Lépcső volt a kinyíló ajtó mögött. Dzsingisz alig lassított, Szübötejnek eléje kellett ugrani. Karddal a kézben olyan sebesen sietett fölfelé a lépcsőn, ahogy csak tudott. Különös szagok úsztak a nehéz levegőben, de a megtorpanó Szübötej sem készült föl arra, amit talált.

A kert az erőd mögött volt, és a távoli kékségben elmosódó hegyekre nézett. Virágok voltak mindenütt, de még ez sem rejthette el a halál szagát. Szübötej egy csodálatos szépségű nőt talált egy kék virágágy mellett. Ajkán, arcán, mellén sötét foltokat hagyott a vörösbor, ahogy összeesett. Szübötej megbökte a lábával, egy pillanatra megfeledkezett arról, hogy Dzsingisz jön mögötte.

A kán oda se nézett, csak ment tovább. Úgy sietett végig a tökéletes rendben tartott ösvényeken, mintha nem léteznének, és egyre beljebb haladt a kertben. Találtak más nőket is, valamennyi gyönyörű volt, és valamennyi nagyon kevés ruhát viselt tökéletes testén. Émelyítő látvány volt még annak is, aki hozzászokott a halálhoz. Szübötej azon kapta magát, hogy a fejét fölszegve kapkod levegőért. Dzsingisz ügyet sem vetett rá. Ő csak a távoli, hóborította, tiszta hegycsúcsokat nézte.

Szübötej először nem vette észre a fapadon ülőembert. A köpenyes alak olyan mozdulatlan volt, hogy akár díszítmény is lehetett volna ebben a rendhagyó környezetben. Dzsingisz már majdnem odaért, amikor Szübötej megrezzent, és figyelmeztetően felkiáltott.

A kán megállt, fölkapta kardját, mozdulatában még visszaköszönt a régi fürgeség. Nem látott semmilyen fenyegetőt ebben az emberben, és mire Szübötej odaért mellé, már le is engedte a pengéjét.

- Miért nem menekültél el? - kérdezte a csinek nyelvén. Az aszaszin fölemelte a fejét, fáradtan elmosolyodott, azután ugyanezen a nyelven válaszolt.

- Ez az én otthonom, Temüdzsin.

Dzsingisz megmerevedett, amikor gyermekkori nevét hallotta egy idegen szájából. A kard ösztönszerűen megrezzent a markában, de a pádon ülő ember lassan fölemelte, azután leengedte a kezét.

- Én pedig le fogom rombolni - mondta Dzsingisz. - Ledobáltatom a köveit a sziklákról, és senki nem fog rá emlékezni, hogy ezekben a hegyekben valaha erőd állt.

Az Öreg vállat vont.

- Hát persze hogy ezt teszed. Csak a romboláshoz értesz.

Szübötej odalépett a pádon ülőember mellé, készen rá, hogy az első gyanús mozdulatra gyilkoljon. Az aszaszin nem tűnt fenyegetőnek, de a szeme sötét volt, és vastag a szemöldöke, a válla araszos, annak ellenére, hogy a kor ráncokat vésett az arcára. A szeme sarkából látta, hogy Dzsingisz hüvelybe dugja a kardját. Szübötej nem mert elfordulni, mert a kán leült a padra, és megkönnyebbülten sóhajtott.

- Ennek ellenére meglep, hogy nem menekültél el - mondta.

Az Öreg kuncogott.

- Ha egyszer arra adod a fejed, hogy építs valamit, talán megértesz. - Aztán keserűen folytatta. - Nem, te még akkor sem fogod megérteni.

Dzsingisz elmosolyodott, azután hahotázni kezdett, végül már a szemét törölgette. Az Öreg figyelte, arca a gyűlölet maszkjává torzult.

- Ő, nevetnem kell! - mondta Dzsingisz. - Egy kertben, halott nők között kell megtudnom egy aszaszintól, hogy semmit sem építettem életemben! - Ismét elnevette magát, még Szübötej is elmosolyodott, noha a kardját továbbra is készenlétben tartotta.

A Hegyi Öreg vádakat akart zúdítani a kánra, mielőtt méltósággal fogadná a halált. Mivel azonban a mongol az arcába nevetett, az Öreg elvörösödött, hűvös fölénye szertefoszlott,

- Azt hiszed, elértél valamit? - sziszegte. - Azt hiszed, emlékezni fognak rád?

Dzsingisz derűsen csóválta a fejét, attól tartott, hogy ismét erőt vesz rajta a nevetés. Még akkor is kuncogott, amikor fölállt.

- Megölnéd nekem ezt a vén hülyét, Szübötej? Hiszen ez csak szájalni tud.

A tajtékzó aszaszin válaszolni próbált, de Szübötej lecsapott, és a Hegyek Öregje a saját vérében fuldoklott. Dzsingisz már ki is verte a fejéből.

- Azzal a faluval figyelmeztettek, melyet elpusztítottak, Szübötej. Én sem maradok adós a válasszal, ha egyáltalán él még közülük valaki. Azt akarom, hogy emlékezzenek rá, mibe kerül, ha engem megtámadnak. A tetőkkel kezdjék, a cserepeket és a köveket hajigálják le a sziklákról. Semmi ne maradjon, ami arra utalna, hogy valaha itt az otthonuk volt.

Szübötej meghajtotta a fejét.

- Parancsodra, kán uram.

*

Dzselauddin meggyújtott egy füstölő kúpot apja halálának egyéves fordulóján. Testvérei könnyeket láttak a szemében, ahogy kiegyenesedett és halk szavakat mondott a reggeli szélben.

- Ki kelti életre a csontokat, miután már elporladtak? Az kelti életre, aki először alkotta.

Elhallgatott, lehajolt, homlokával a földet érintette, ezzel tisztelte meg a sahot, aki halálában a fény lett fia követőinek számára.

Dzselauddin tudta, hogy megváltozott az egy év alatt, azóta, hogy ott állt kétségbeesetten a Kaszpi-tenger kicsiny szigetén, Megtalálta hivatását, sokan, akik fölkeltek a hit védelmére, szent embernek tartották. Egyre nőtt a felkelők száma, sokan több száz mérföldet utaztak, hogy csatlakozzanak a betolakodó kán elleni háborúhoz. Dzselauddin sóhajtott, amiért épp ma nem tudta megtisztítani elméjét az imák számára. A testvérei a törzskari tisztjei lettek, de még ők is egyfajta hódolattal tekintettek rá. Mégis, minden hit mellett valakinek meg kell szereznie az élelmet, a sátrakat és a fegyvereket azok számára, akiknek semmijük sincs. Ezért válaszolt Pesavar fejedelmének meghívására. Csak egyszer találkoztak Buharában, elkényeztetett kisfiú korukban, amikor mindketten gömbölyűre híztak a sok édességtől. Dzselauddinnak csupán homályos emlékei maradtak a másikról, és fogalma sem volt róla, milyen emberré vált. De a fejedelem egy olyan tartomány ura volt, amelyben bőven termett a gabona, és Dzselauddin délebbre került, mint bármikor. Addig gyalogolt, amíg elszakadt a szandálja, azután addig, amíg a talpa olyan kemény nem lett, mint a cipőjéé valaha. Eső oltotta a szomját, és a forró nap vékonyra aszalta, a szeme vadul villogott vastagon és feketén elburjánzott szakálla fölött.

Füst emelkedett föl a parázstartóból, miközben az apjára emlékezett. A sah büszke lenne a fiára, gondolta Dzselauddin, még ha csodálkozna is rongyos ruháján. Az apja nem értené, hogy a fia megveti a gazdagság mindennemű fitogtatását, és ettől tisztábbnak érzi magát. Ha visszapillantott a korábbi könnyű életére, csak borzongani tudott. Most a Koránt olvasta, imádkozott, és böjtölt, míg nem maradt más gondolata, csupán a bosszú és a sereg, amely egyre nőtt körülötte. Mára már alig-alig emlékezett szép, fekete lovára, arannyal díszített selyemruháira, arra a hiú fiatalemberre, aki valaha volt. Kiégette magából a múltat, helyét a hit vette át, amely elég forró volt ahhoz, hogy elpusztítsa Isten ellenségeit.

Amikor elfordult a füsttől, látta, hogy a testvérei türelmesen, lehajtott fejjel várakoznak. Kezét Tamar vállára tette, ahogy elhaladt mellette, és fellépett a fejedelem palotájának lépcsőire. A páncélos katonák lesütötték a szemüket, azután a rongyos alak után bámultak, aki azért jött, hogy meglátogassa urukat. Senki sem emelte föl a kezét, hogy megállítsa a szent embert, aki egy egész sereget hozott Pesavarba. Dzselauddin szilárd léptekkel haladt, amíg el nem

érte a fogadótermet. A rabszolgák kinyitották az ajtót, ő pedig nem hajolt meg, amikor meglátta azt az embert, aki meghívta az otthonába.

Pesavar rádzsája nyúlánk harcos volt, selyemköpenyt viselt széles selyemövvel, amely lazán ölelte körül a derekét, alig takarva kardjának aranymarkolatát. Vékony dereka ellenére puha és húsos arca volt. Ahogy Dzselauddin közelebb lépett, az indiai fejedelem elküldte két tanácsadóját, fölállt a trónról, és mélyen meghajolt.

Dzselauddin fölemelte, noha örült a gesztusnak.

- Talán nem vagyunk egyenlők, Nawaz? Nagy megtiszteltetés számomra, hogy vendégül látsz. Az embereim hónapok óta nem ettek ilyen tisztességesen.

Az ifjú rádzsa elpirult őrömében. A tekintete Dzselauddin barna lábára vándorolt, amely kérges volt a bőrkeményedéstől és a piszoktól. Dzselauddin elvigyorodott, és arra gondolt, vajon ő hogyan fogadott volna egy ilyen rongyos látogatót, amikor még a hvárezmi sah fia volt.

- Csodálatos dolgokat hallottam, Dzselauddin - mondta a rádzsa. - A saját testőreim önként jelentkeztek, hogy harcoljanak az idegen kán ellen!

- Örülök, barátom, de nekem inkább utánpótlásra van szükségem, mint emberekre. Ha vannak lovaid és szekereid, amelyeket nekem tudsz adni, a nyakadba borulok hálám jeléül. Ha van élelmed a seregem számára, akkor megcsókolom aranyszínű papucsaidat.

Nawaz fejedelem még jobban megilletődött és elpirult a fanyar szavaktól.

- Mindezt megkapod. Csak annyit kérek, engedd meg, hogy veled tartsak, amikor északnak indulsz.

Dzselauddin mérlegelte a fiatalembert, és meglátta benne egy szikráját ugyanannak a tűznek, amely odakint, a palota körül várakozó seregét összetartotta. Azok a fiatalok égtek, akár szegények, akár gazdagok voltak, akár áldották, akár átkozták életüket. Azt akarták, hogy valaki vezesse őket. Ez volt a nagy titok, amit Dzselauddin fölfedezett: a megfelelő szavak olyan szenvedélyt gyújtanak bennük, amely sosem alszik ki. Ettől a tűztől hevítve bármelyik törzs képes a család ellen fordulni, csak hogy kövesse őt. A saját szemével látta, hogyan hagyják el apák síró feleségeiket, gyermekeiket. Ha az apja ismerte volna a megfelelő szavakat, bizonyosan a világ végéig vezethette volna hadait.

Egy pillanatra lehunyta a szemét. Kimerült a hegyek közötti hosszú meneteléstől, és az egész földrészt tápláló Indus folyó látványa sem mosta el

fáradtságát» Először azért gyalogolt, mert nem volt lova. Azután azért, mert ezzel mély benyomást tett az embereire. A mérföldek és hegyek azonban kiszívták az erejét, és szeretett volna legalább egy éjszakát hűvös ágyban tölteni, mielőtt elküldi a testvéreit, szedjék össze az élelmet a sereg számára, hogy aztán ismét elinduljon a hegyeken át. Ellenállt a kísértésnek, tudta, hogy ezzel csökkenne a tekintélye a fejedelem szemében. Nawaz nem tartja magát egyenlőnek ővele, holott Dzselauddin olyan ruhát visel, amelytől egy koldus is undorodna. De Nawaz látja a hitét, ezért alázkodik meg előtte.

Összerezzent, magához tért. Rájött, hogy hosszú ideje nem válaszolt, csak állt némán, imbolyogva.

- Az apád nem tiltakozna, Nawaz? - kérdezte végül. - Úgy hallottam, nem az igaz hitet követi. - A rádzsa utálattal elfintorodott.

- Nem érti ő ezt a hitet. Megtiltotta, hogy veled tartsak, de nincs hatalma fölöttem! Ezek a földek itt az enyémek, és ezek minden gazdagságát neked adom. Az embereim egyedül nekem esküdtek föl, és az apám sem veheti el őket tőlem. Hadd hívjalak mesteremnek, és melletted megyek az úton.

Dzselauddin fáradtan mosolygott. A fiatalember lelkesedése enyhített valamit a csontjait kínzó fájdalmán.

- Jól van, Nawaz. Vezesd embereidet a szent háborúba, és verd vissza a hitetleneket. Állj a jobbomra, és győzni fogunk!

HARMADIK RÉSZ

HARMINCKETTEDIK FEJEZET

Dzsingisz elmosolyodott, amikor meglátta pancsoló Möngke unokáját a tó szélén. Felderítői pár száz mérföldnyire, Szamarkandtól északra találták ezt a vizet, ő pedig ide küldte a családokat és a jurtákat, miközben tábornokai Hvárezm földjeit és városait kormányozták. A karavánok ismét megindultak, olyan távoli helyekről is jöttek, mint Oroszország és Csin, de most a Temüge által kiképzett mongol hivatalnokok fogadták őket, akik mögött ott álltak a harcosok. Minden szállítmányt megvámoltak, a kereskedők viszont biztonságban érezhették magukat. A kán szava védte őket ezer mérföldön át, vagy még annál is tovább, akárhonnan érkeztek is Szamarkandba.

A tavat hegyek vették körül, de síkság is volt, hogy Dzsingisz ne érezze magát bezárva. Tudta, hogy minden csúcsról a harcosai figyelnek, de nem láthatta őket. Valahogy vigasztaló volt a gondolat, hogy a hegyek akkor is ott lesznek, amikor porrá lesz mindenki, aki él.

Ögödej jól viselte új helyzetét, mint a kán örököse. Dzsingisz kiküldte őt tümenjeivel, hogy megtanulja a parancsnoklást. Dzsingisz elküldte Temügéhez is, aki megtanította, hogyan kell etetni és ruházni egy sereget. Ögödej magába szívott minden tudást, sőt még nyelveket és írást is tanult, mindent, amit a törzsek átadhattak neki. Az örököst sosem lehetett látni oktatóinak csoportja nélkül, aki még élvezte is ezt az időszakot,

Dzsingisz nyújtózott. Megnyugodott a lelke. Nem ért idáig a háború hangja, örült a fürdőző fiúk rikoltozásának és nevetésének, akik úgy megtanultak úszni, mint a halak. Némelyik még a víz alá is lemerült» Nagy csobbanással ugráltak le a sziklákról. Ilyenkor az anyák a nevüket kiáltozták, és aggodalmasan kémlelték a mélységet, ám a fiúk mindig felbukkantak, kifújták a vizet, és kinevették azokat, akik féltették őket,

Egy kis kéz megrángatta a nadrágját. Lenyúlt, hogy a levegőbe dobja Kubilajt. A pici fiú alig hároméves volt, de már pár hónapos kora óta felragyogott, valahányszor meglátta a nagyapját. Dzsingisz egészen megkedvelte.

Egy lendülettel a vállára ültette unokáját, és lement vele a vízhez. Halkan felszisszent, mert Kubilaj kicsit túl szorosan markolta a haját.

- Nem hagyom, hogy leessél, kisember! - mondta Dzsingisz. Möngke meglátta a ritka alkalmat, és a karját nyújtogatta, hogy őt is vegye fel. Dzsingisz a fejét rázta. - Később. Most Kubilaj lovagol.

- Még egy mesét! - sipította Kubilaj a feje fölött.

Dzsingisz gondolkodott egy darabig. Kubilaj anyja azt mondta, hogy az ő meséi túlságosan erőszakosak egy kisfiúnak, bár Kubilaj odáig volt értük. Észrevette, hogy Sorhatani a parton, kicsit messzebbről figyeli. Tizenkilenc éves korára feltűnőszépség lett belőle. Dzsingisz néha nem értette, hogy a kis Tolujnak mivel sikerült meghódítania.

- Szeretnél hallani valamit az aszaszinok kánjáról?

- Igen, mesélj! - ujjongott Kubilaj.

Dzsingisz mosolygott és forgolódott. A kisfiú vihogott a hirtelen mozdulatoktól.

- Hatalmas ember volt - kezdte Dzsingisz - a karjai olyan erősek, hogy a vasrudat meg tudta hajlítani! A szakálla akár a fekete drót, és csaknem a derekáig ért! Két évvel ezelőtt találkoztam vele az erődjében. A hátamra ugrott, amikor elhaladtam egy boltív alatt, és nem tudtam szabadulni a szorításából. Éreztem a kezét a torkomon, szorított, annyira szorított, hogy attól féltem, mindjárt kiugrik a szemem!

Kezével utánozta a szörnyű szorítást, miközben Möngke kimászott a vízből, és tágra nyílt szemmel bámulta.

- És hogy tudtad levetni magadról? - kérdezte Möngke.

Dzsingisz a földre nézett, és egy pillanatig gondolkodott.

- Nem tudtam, Möngke. Igyekeztem lerázni, mint ahogy ezzel a Kubilájjal csinálom, de túl erős volt. Még szorosabban markolta a nyakam, és hirtelen azt láttam, hogy a szemem ott gurul előttem a földön.

- Hogy láthattad, ha a földön volt a szemed? - kérdezte hirtelen Kubilaj.

Dzsingisz elnevette magát, és levette a nyakából az unokáját.

- Okos fiú vagy, Kubilaj, de igazad van. Nem láttam. Ami azt illeti, magamat láttam, de csak két lyuk volt az arcomon ott, ahol a szememnek kellett volna lenni, az aszaszin pedig még mindig a hátamon lógott. Ahogy a szemem gurult, láttam, hogy egy nagy rubint villog az aszaszin homlokán. Nem tudtam, hogy ez a sebezhető pontja, de kétségbe voltam esve. Felnyúltam és letéptem. Ezzel az ereje is odalett, mert az a kő volt minden erejének forrása. Felszedtem a szememet, és a rubintért vettem egy fehér lovat. Életben maradtam, de még ma is óvatosnak kell lennem, hogy a szemem ki ne ugorjon, ha tüsszentek.

- Ez nem igaz! - mondta szemrehányóan Möngke.

- De az! - felelte Kubilaj, aki elhatározta, hogy megvédi a nagyapját.

A kán kuncogott.

- Ki tudhatja, hogy minden részletre pontosan emlékszem-e? Lehet, hogy nem is volt szakálla.

Möngke felhorkant, és rácsapott a lábára, amit Dzsingisz mintha észre sem vett volna. Amikor Kubilaj és Möngke fölnézett, látták, hogy a nagyapjuk a messzeségbe bámul, ahol a kavicsos parton két ember közeledett lovon. A láttukra a kán megváltozott. A fiúk meglepődtek, nem értették, hova lett a jókedve.

- Most eredjetek anyátokhoz. Ha lesz időm, este mondok még egy mesét.

Nem nézett utánuk, ahogy elrobogtak, meztelen lábukkal kavicsot és homokot rúgva. Kiegyenesedett, hogy fogadja a hírvivőket. Ismerte a közeledő lovasokat. Több mint egy éve ő küldte el őket a családoktól, gondosan megfogalmazott parancsokkal. A visszatérésük azt jelentette, hogy vagy kudarcot vallottak, vagy megtalálták elveszett fiát. Az arcukról nem tudta leolvasni az eredményt, amikor leszálltak lovukról, és mélyen meghajoltak előtte.

- Kán uram - szólalt meg az első.

Dzsingisznek nem volt türelme az udvarias formaságokhoz.

- Megtaláltátok? - vakkantotta.

A férfi bólintott, és idegesen nyelt egyet.

- Messze északon, nagyuram. Nem álltunk meg, hogy ellenőrizzük, miután megláttuk a jurtákat és olyasfajta lovakat, amelyeket jól ismerünk. Senki más nem lehetett.

- Jurták? Egy sem volt vele - felelte Dzsingisz. - Akkor hát otthont teremtett magának. Az emberei megláttak titeket?

Mindkét felderítő magabiztosan, némán megrázta a fejét. A kán nem akarta tudni annak a részleteit, hogyan kúsztak oda Dzsocsi kezdetleges táborához, hogyan rejtőztek a hóban, noha csaknem halálra fagytak.

- Jól van - bólintott Dzsingisz. - Jól csináltátok. Jutalmul kaptok hat friss lovat a ménesemből: két kancát, két csődört, és két fiatal heréket. Megdicsérlek titeket a tábornokotoknak ezért a munkáért.

A sikertől kipirult felderítők ismét meghajoltak, lóra szálltak, majd belovagoltak a tóparton felvert jurták útvesztőjébe. Dzsingisz egy időre egyedül maradt, és kinézett a vízre. Soha életében nem fordult elő vele, hogy egy tábornoka megtagadja a parancsát vagy fontolgassa az árulást. Egészen addig, amíg Dzsocsi el nem tűnt hétezer értékes harcossal Dzsingisz mindenfelé felderítőket küldött, hogy kutassanak át utána minden számba jöhető területet, régit és újat egyaránt. Ennek csaknem két éve, de végre megtalálták, Dzsingisz a fejét csóválta, a gondolatai elsötétedtek. Ez vérfürdővel fog végződni. Azok után, hogy a sajátjaként nevelte föl egy idegen ember fiát! Az egész nemzet az eltűnt sereget tárgyalta, bár sohasem a kán jelenlétében.

Végignézett a parton, ahol a jurták csoportosultak, sokmérföldnyi területet foglalva el a tó körül Jó hely, de nagyon hitvány a legelő, egy teljes napig keli

gyalogolni a vágásra szánt kecskékkel és birkákkal. Ideje odébb költözni, gondolta, és örült a gondolatnak. Az ő népe nem arra lett, hogy egy helyben vesztegeljen. Nyújtózott, amitől kellemetlenül ropogott a dereka. Látta, hogy újabb lovas érkezik a jurták felől. Felsóhajtott. Noha a szeme nem volt olyan éles, mint valaha, a lovaglás módjából kivette, hogy a testvére, Kacsun az.

Várta a testvérét, élvezte az erős napsütést és a tóról érkező szellőt. Nem fordult meg, amikor Kacsun üdvözölte Sorhatanit és a fiúkat.

- Tehát hallottad? - kérdezte.

Kacsun odaért mellé, és ugyancsak a sápadt víztükröt nézte.

- A felderítőket é Én küldtem őket, hogy keressenek meg, bátyám. Megtalálták Dzsocsit, de nem ezért vagyok itt.

Dzsingisz feléje fordult. Öccse olyan komoly volt, hogy a kán felvonta a szemöldökét.

- Nem? Azt gondoltam, tele leszel tanáccsal, hogy miként bánjak el áruló fiammal.

Kacsun felhorkant.

- Semmi nem változtathat azon, amit tenni fogsz, Dzsingisz. Te vagy a kán, és talán példát kell statuálnod, nem tudom. Ezt te döntőd el. Nekem más híreim vannak.

Dzsingisz nézte az öccsét. Hogy megráncosodott a szeme és a szája körül az a hajdani sima arc! A kor leginkább akkor látszott meg rajta, amikor elmosolyodott, ami egyre ritkábban történt meg, mióta az arabok földjére értek. Dzsingisznek nem voltak csin készítésű tükrei, de feltételezte, hogy az ő arca is ilyen viharvert, vagy még ilyenebb.

- Mondd hát, öcsém - szólította fel.

- Hallottál a dél felől közeledő hadakról? Az embereim egy ideje rajtuk tartják a szemüket.

Dzsingisz vállat vont.

- Szübötej és Csagatáj embereket küldött, hogy kifigyeljék őket. Többet tudunk a gyülevész parasztokról, mint ők önmagukról.

- Ezek nem parasztok, Dzsingisz, vagy ha igen, akkor ugyanolyan páncéljuk és fegyverzetük van, mint a katonáknak. A legutóbbi jelentések szerint hatvan ezren vannak, amennyiben a felderítőim el tudnak számolni odáig.

- Ennyitől félj éké Akkor hát nő a számuk. Egy éve vagy még régebben figyeljük őket. Ordítanak, kántálnak, a kardjukkal hadonásznak. Elindultak végre é

Dzsingisz, noha félvállról beszélt, úgy érezte, hogy hideg kéz szorítja a gyomrát. Csaknem egy évvel azután hallott először a gyülekező seregről, és rajongva tisztelt vezéréről, hogy visszatért az aszaszinok erődjéből. A tábornokok felkészültek a rohamra, de telt-múlt az idő, és egyetlen sereg sem jött ellenük. Időnként azt gondolta, kizárólag ez a fenyegetés tartja még itt ezen a vidéken, ahol naponta szenved a hőségtől és a legyektől.

- Hármat elfogtak az embereink - szakította félbe a gondolatait Kacsun. - Megvadultak, bátyám, szinte habzott a szájuk, amikor megtudták, kik vagyunk.

- Beszéltél velük? - kérdezte Dzsingisz.

- Nem tudtunk, ez volt az, ami meglepett. Egyfolytában fenyegetőztek, és csúnyán haltak meg. De a harmadik megmondta annak az embernek a nevét, aki vezeti őket.

- Miért érdekeljenek engem a nevek? - kétkedett Dzsingisz.

- Ezt ismered: Dzselauddin, az apja volt a hvárezmi sah.

Dzsingisz csöndesen állt, emésztette a hírt.

- Jól csinálta. Az apja bizonyára büszke lenne rá, Kacsun. Hatvanezer ember?

- Minden lépéséről tudok, bátyám.

- Ha őket várjuk - töprengett Dzsingisz -, akkor hajlanék rá, hogy a tümenjeimmel végét vessem az ordítozásuknak.

Kacsun megrándult. Ha Dzsingiszt rá akarja venni valamire, körmönfontan kell csinálnia,

- A sah hada sokkal nagyobb volt, de akkor nem volt más választásunk. A te tümened és az enyém bizonyított. Szübötej Ifjú Farkasai és Dzsebe Medvebőrösei további húszezer harcost jelentenek a csatatéren. Csagatáj, Kaszar és Jelme újabb harmincezer. Hét veterán tűmén. Ögödej alig kóstolt vért. Nem szeretném ilyen ellenséggel szemben bevetni az embereit.

- Jó tiszteket adtam neki, Kacsun. Nem okoznak csalódást nekem.

A parton sorakozó jurtákat nézte. A családokban évente ezrével születtek a gyerekek, de sokan a tümenekbe kerültek, hogy pótolják a halottakat és sebesülteket. Nehéz volt új tüment szervezni Ögödejnek, de az örökösének

meg kell tanulnia a parancsolást. A tábornokai még egy év gyakorlásért könyörögtek. Nem említette terveit, hogy egy kilencedik tüment is tervez Tolujnak. Legfiatalabb fiának felesége néhány hónapja hozta szóba előtte a témát. Sorhatanira nézett, aki éppen Kubilajjal és Möngkével játszott. Felváltva dobta be őket a vízbe, a gyerekek pedig boldogan sivítottak.

- Keress egy jó helyettest Ögödejnek, Kacsun. Valakit, aki meg tudja állítani, nehogy elkövessen valami ostobaságot a tanulóidejében.

- Még akkor is nyolc tümen áll csaknem ugyanannyi emberrel szemben - felelte Kacsunk. - Sok jó embert veszítünk.

Elbizonytalanodott, Dzsingisz felé fordult.

- Korábban nem aggódtál a számok miatt, öcsém. Bökd ki, mi van a bögyödben.

Kacsun mély lélegzetet vett.

- Azért hoztál ide minket, hogy bosszút állj azokért, akiket megöletett a sah. Megtetted, ezerszeresen bosszút álltái. Miért maradunk itt, a szétesést kockáztatva? Neked nem kellenek ezek a földek és városok. Mennyi idő telt el azóta, hogy utoljára láttad az otthoni hegyeket? - A tó körüli hegyekre mutatott. - Ez itt nem ugyanaz.

Dzsingisz hosszú ideig nem válaszolt. Amikor végül megszólalt, nagyon meggondolta minden szavát.

- Összehoztam a törzseket, hogy levegyük a csinek lábát a nyakunkról. Én levettem, és a császárjukat a saját fővárosában aláztuk meg. Ez volt az utam, amelyet én törtem, én választottam. Megharcoltam érte. Tovább akartam űzni a csineket, Kacsun, bele a tengerbe. Nem is jöttem volna ide, ha nem provokálnak. Saját maguk hozták a fejükre a bajt.

- Nem harcolhatunk az egész világ ellen - mondta halkan Kacsun.

- Öregszel, Kacsun, tudod? A jövőre gondolsz, a feleségeidre, gyermekeidre. Ne dühöngj, öcsém, tudod, hogy igazam van. Elfelejtetted, miért tesszük mindezt. Egy ideig én is így gondolkodtam Szamarkandban. Azt mondtam Arszlánnak, ezek a városi emberek tovább élnek nálunk, biztonságosabb, könnyebb életük van. Igen, az van, ahogy a tevéknek és a birkáknak is boldog az élete a síkságokon. Választhatjuk ezt is egy időre, noha végül ismét utánunk jönnek a farkasok. Pásztorok vagyunk, Kacsun. Tudjuk, hogyan működik a világ, és minden más csak káprázat.

Az unokáira nézett. Sorhatani éppen fésülte őket, a gyerekek rúgkapálva tiltakoztak. Sorhataninak is hosszú, fekete haja volt. A kán eljátszott a gondolattal, hogy szerez magának egy újabb ifjú feleséget, hadd melegítse az ágyát. Új erőre kapna tőle, az biztos.

- Öcsém - mondta - békében élhetjük az életünket, hogy a fiaink és unokáink is békében élhessék a sajátjukat, de mi értelmed Ha megérünk nyolcvan évet egy zöld mezőn anélkül, hogy kardot vagy íjat fogtunk volna, elpocsékoltuk a legjobb éveinket. Tudnod kellene, hogy ez az igazság. Talán megköszönnék nekünk az unokáink a békés életet? Csak akkor, ha túl félénkek ahhoz, hogy fegyvert fogjanak. Ellenségeimnek se kívánnék eseménytelen életet, Kacsun, pláne a családomnak. A városok is csak akkor virulhatnak, ha kemény férfiak állnak a falakon, akik hajlandók meghalni, hogy a többiek békében alhassanak. Mi pedig mind harcolunk az utolsó leheletünkig. Csak így lehetünk büszkék arra, hogy kik vagyunk.

- Büszke vagyok rá! - fortyant fel Kacsun. - De ez nem azt jelenti...

Dzsingisz fölemelte a kezét.

- Nincs „de”, öcsém. Ez a Dzselauddin északra jön az embereivel, és mi persze elmenekülhetünk előle. Hagyhatjuk, hogy visszavegyen minden várost, amelyet meghódítottunk, és az apja helyett sahnak nevezhesse magát. Kétszer is meggondolja, mielőtt még egyszer provokálna, ha követeket küldök hozzá. Ha harcolok és meghalok, nem vehet el mást tőlem, mint az életemet. A bátorságom, a méltóságom megmarad. Talán semmit se tegyek a nemzetért, amelyet én hoztam létre?

- Értem - mormolta Kacsun.

- Hát értsed is, öcsém, mert velem fogsz lovagolni e sereg ellen. Győzünk vagy meghalunk. De nem fogok meghajolni, hogy letiporjanak. - Elhallgatott, azután vakkantva fölnevetett.

- Hozzá akartam tenni: rólam senki se mondhassa, hogy valaha is megfutottam egy csatatérről, de Arszlán emlékeztetett valamire Szamarkandban. Nem számít, hogy mások mit gondolnak arról, miként élem az életem, Az sem, hogy Temüge históriáiban zsarnokok vagy gyávák leszünk-e. Csak az számít, amit most teszünk. Mi vagyunk önmagunk bírái, Kacsun. Emlékezz erre. Akik utánunk jönnek, azoknak majd megvívják a maguk csatáit.

Látta, hogy Kacsun figyel, és próbálja megérteni. Dzsingisz a vállára csapott.

- Hosszú utat tettünk meg, Kacsun. Még emlékszem az első“ napokra, amikor egyedül voltunk és éheztünk. Emlékszem rá, hogy megöltem Behtert, és néha azt kívánom, bár itt lehetne, hogy lássa, mire vittük. Te meg én talán megalkottunk valamit, ami ezer nemzedéken át fennmarad. Nem tudhatom. Még csak nem is érdekel, öcsém. Azért erősödtem meg, hogy hatalmas ellenségeket verjek meg. Örülök ennek a délről érkező hordának, mert még erősebbé tesz.

- Különös ember vagy - mondta Kacsun. - Ugye, tudod, hogy senki nincs hozzád foghatod

Azt várta, hogy Dzsingisz elmosolyodik, de a bátyja a fejét rázta.

- Csak óvatosan, ne emelj túlságosan magasra, öcsém. Nincs különleges erőm, hacsak az nem, hogy jó embereket veszek magam mellé. A városok nagy hazugsága, hogy mindnyájan túl gyengék vagyunk, nem állhatunk ellen annak, aki elnyom. Én csak annyit tettem, hogy átláttam ezen a hazugságon. Én mindig harcolok, Kacsun. Királyok és sahok hatalma azon múlik, hogy a népük félelemben éljen, s ne merjen fölkelni. Én csak annyit tettem, hogy rájöttem, farkas lehetek közöttük.

Kacsun bólintott. Bátyja halvány szemének pillantása eloszlatta minden aggályát. Dzsingisz mellé irányította a lovát, és a testvérek együtt mentek vissza a jurtákhoz, hogy egyenek és pihenjenek. Ahogy közelebb értek, Kacsunnak eszébe jutottak a hírnökök.

- Na és Dzsocsi? Döntöttél már?

Dzsingisz összeszorította a száját a név hallatán.

- Hétezer embert vett el tőlem, Kacsun. Ezt nem bocsáthatom meg. Talán hagytam volna, hogy meglelje a saját útját, ha egyedül megy. De ellopta a seregem egytizedét. Őket visszakövetelem!

- Szükséged van rájuk? Tényleg? - kérdezte meglepetten Kacsun.

- Először arra gondoltam, hogy megöletem őket, Kacsun, de volt időm gondolkodni, amíg hírt kaptam felőlük. Elhagyták a feleségeiket és gyermekeiket, követték őt, ahogy mások engem követtek, és mindent feladtak, amit ismertek és szerettek. Minden ember közül én tudom legjobban, hogy mit tehet egy vezér. Hagyták, hogy vezesse őket, de most szükségem van rájuk, ha

Dzselauddin vihart kavar. Küldj hírnököket, hogy hívják ide Szübötejt. Dzsocsi mindenki másnál jobban csodálja. Hadd beszéljen vele ő.

*

Megérkezett Szübötej, nehéz volt a szíve. A hatalmas tábor zsongott a hírtől, hogy megtalálták Dzsocsit. A tábornok csak abban reménykedett, hogy Dzsingisz nem emiatt hívatja. A kánt Ögödejnél találta, azt figyelte, hogyan képezi ki ifjú katonáit a fia. Intett Szübötejnek, hogy kövesse. Távolabb lovagoltak a gyülekező tümenektől, egymás mellett, régi barátok módjára.

Szübötej szíve vadul vert, miközben a kánt hallgatta. Azóta tisztelte Dzsingiszt, hogy először találkozott azzal az emberrel, aki nemzetet kovácsolt a háborúskodó törzsekből. Ott volt, amikor az első erődöket bevették Hsziahsziában, azután az egész tartományt elfoglalták. Szübötej tói idegen volt az álszerénység. Tudta, hogy létfontosságú szerepe volt a kán sikereiben. Dzsingisz tisztelettel bánt vele, és Szübötej hálás volt érte. De még így is fájdalommal és keserűséggel töltötte el a kérdés. Reszketve felsóhajtott, amikor Dzsingisz várakozóan nézett rá.

- Kán uram, nem tehetem. Én nem. Kérj tőlem bármit, máris indulok. Bármit.

Dzsingisz megállt, a lovát elfordította, így szembe került a tábornokkal. Ez az ember ragyogó tehetség, senkit nem ismert, akinek hozzá fogható képességei lettek volna a háborúskodáshoz, de az első az engedelmesség.

- Ha Kaszart vagy Kacsunt küldöm, Dzsocsi alighanem ellenáll. Az emberei esküt szegtek, hogy kövessék. Harcolni fognak, ha a vezérüket el akarják vinni. Szübötej, te vagy az egyetlen ember, akivel szóba áll. Te vagy az egyetlen, akit közel enged magához.

Szübötej egy pillanatra lehunyta a szemét a megindulástól. Dzsingisz bizonyára tudja, hogy tekint rá Dzsocsi, különben nem őt választotta volna erre a feladatra.

- Nagyuram, sosem tagadtam meg egyetlen parancsodat sem, soha. Emlékezz erre, amikor ezt kéred tőlem.

- Te képezted ki, amikor még csak dühös kisfiú volt, de már akkor figyelmeztettelek, hogy rossz a vére, s bármelyik pillanatban ellenünk fordulhat. Igazam volt, nem? Rábíztam a harcosokat, és hatalmat adtam a

kezébe, de elhagyott. Tábornokom vagy mondd meg, hogyan bánjak egy ilyen emberrel!

Szübötej keze ökölbe szorult a gyeplőn. Nem mondta, hogy Dzsingisz maga kereste magának a bajt, hogy a Csagatáj iránti vak, apai büszkeség és elfogultság addig marcangolta Dzsocsit, amíg nem maradt már benne más, csak a gyűlölet. Ezt azonban hiába magyarázná a kánnak. Ezért igyekezett másképpen megközelíteni a dolgot.

- Legalább azt várjuk meg, amíg végeztünk a sah fiával, nagyuram! Az embereim életfontosságúak lesznek ott. Ha most el- küldesz, hat hónap vagy még több is, mire visszaérek. Ha korábban támadnak, nem veszed semmi hasznomat.

Dzsingisz összevonta a szemöldökét, egyre jobban dühítette, hogy tábornoka még mindig vitatkozik.

- Ennek a hercegnek csak hatvanezer embere van, Szübötej. Két-három tüment odaküldhetek, és azok lábon kibelezik. Ez az ügy azonban jobban aggaszt. Te vagy az egyetlen ember, akivel Dzsocsi hajlandó szóba állni. Tisztel téged.

- Tudom - mondta halkan Szübötej. Gyalázatosan érezte magát, a kán iránti engedelmesség és a Dzsocsi iránti barátság két malomköve között. Az sem segített, hogy hadvezéri esze meglátta az igazságot Dzsingisz szavaiban. Tudta, hogy olyan közel kerülhet Dzsocsihoz, mint senki más. Nyomorultul gubbasztott a nyeregben. Dzsingisz láthatta az arcán az elkeseredést, mert a hangja kicsit meglágyult.

- Azt hitted, Szübötej, hogy minden parancs könnyű? Hogy én sosem kérek olyasmit, amit nehéz megtenni? Mondd meg, mikor jön el a próbatétel ideje? Talán akkor, amikor a kánja parancsára csatába megy bátor és ügyes harcosokkal? Vagy most, amikor olyasmit kell megtennie, amit nem akard Te vagy a legjobb koponya a tábornokaim között, Szübötej. Ezt tanúsítom. Ha látsz más módot, mondd meg nekem most, és megpróbálkozom vele.

Szübötej már tucatnyi tervet gondolt végig és vetett el, de egyik sem ért fabatkát sem. Kétségbeesésében még megpróbálkozott valamivel.

- Már gyülekeznek a tümenek nagyuram. Hadd maradjak velük, és rámegyünk délen a hercegre. Többet érek neked a harcban. Ha északra küldesz, elveszíted a tümenemet is, éppen akkor, amikor a legnagyobb szükséged lenne rá,

- Több, mint egy évem ment rá, hogy megtaláljam. Ha a felderít óimét észrevették, akkor máris tovább állt. Követheted a nyomát, de ha menekül, megtalálod-e mához egy évre? Most jött el az ideje, hogy lecsapj. A tábornokom vagy, de ha elkezdődik a háború, megvívom nélküled is. Csatlakozz hozzám, amikor visszatérsz, vagy add vissza a rangjelző jelvényeket, amelyeket tőlem kaptál!

Végül mégsem volt képes fékezni a haragját, Szübötej csaknem hátrahőkölt. A kán érvei gyengék voltak, s ezt mindketten tudták. Dzsingisz rögeszmésen meg akarta büntetni Dzsocsit. Ez volt az igazság. A kán elzárkózott az észérvek elől, mert a szíve tele volt keserűséggel. Szübötej megverten fejet hajtott.

- Jól van - mondta. - Gyorsan és messzire lovagolok uram. Ha a herceg délről felhozza a seregét, keress engem a hegyek között.

HARMINCHARMADIK FEJEZET

A mongol felderítő megérzett valamit. Három teljes napon át követett két embert a hegyekben, messzire lemaradva figyelte haladásukat. Mélyen bevezették a Pandzsir-völgy szurdokjainak és kanyonjainak útvesztőjébe, az ódon erőddel koronázott Parvan afgán város alá. Nehéz terep volt ez, de a felderítő tapasztalt harcos volt, és ismerte a vidék minden kanyarulatát. A sűrűsödő sötétben nem tudta tovább követni a nyomokat, és biztonságos helyet keresett, ahol eltölt heti az éjszakát. Bosszantotta, hogy elveszítette azokat az embereket. Valami volt bennük, ami az első pillanatban fölkeltette a kíváncsiságát. Messziről úgy festettek, mintha valamelyik afgán hegyi törzsből származnának, a fejükre vásznat tekertek, hogy védjék a széltől és a naptól. Mégis volt bennük valami különös, aminek a felderítő nem tudott ellenállni. A völgyben valami bizsergést érzett, mintha figyelnék. Csapdát állítottak neki? Lehetséges. A hegyi törzsek jobban ismerték a környéket. Kísértetként mozogtak, ha úgy akarták. A felderítő fontolgatta, hogy visszafordul, és napfelkelte után követi tovább a nyomokat. Habozott, mozdulatlanul ült és fülelt, hátha meghall valamit a hegyi szél nyögdécselésén túl.

Meghallotta az íj pattanását, de nem bukott le elég gyorsan. A nyílvessző eltalálta a mellét, ahol nem védte páncél. A felderítő nyögve hátradőlt a nyeregben. Megmarkolta a fa nyereg- kápát, hogy el ne dőljön. Lova rémülten

nyihogott, a felderítő megrántotta a gyeplőt. Levegőért kapkodott, vért köpött, a szemét megtöltötték a fájdalom könnyei. Vakon fordította el a kancáját, bízott benne, hogy megtalálja az utat.

Újabb nyíl süvített elő a homályból, hátba találta a mongolt, át szúrta szívét. A becsapódástól a felderítő átzuhant a lova fején. Az állat elrohant volna, ám emberek futottak oda hozzá, és megragadták a szárat.

- Vége - mondta az íjász a mellette álló férfinak.

Dzselauddin a vállára tette a kezét.

- Szép munka volt ebben a világításban.

Az íjász vállat vont, lehúrozta az íjat, a húrt szép rendesen összetekerte, és a derekán lógó tasakba tette. Tudta, hogy jó céllövő, talán a legjobb egész Pesavarban. A gazdája fölajánlotta a szolgálatait Dzselauddinnak, de az íjász csak a fejedelemnek tartozott hűséggel, nem ennek a rongyos szent embernek. Dzselauddin láthatóan ismerte az ellenséget. Képes volt előre megmondani, hogyan mozog a felderítő, és maga után csalta, míg lőtávolba nem ért.

Dzselauddin mintha a szurdok félhomályában is megérezte volna az íjász gondolatait.

- Vedd el a szemüket, és akkor ezek a mongolok félig sem olyan ijesztőek - mondta halkan. - Isten vezette a nyiladat, barátom.

Az íjász tiszteletteljesen fejet hajtott, noha mesterembernek tartotta magát, és büszke volt a tudására.

- Fel tudjuk menteni Parvan erődjét, uram? Van egy régi barátom, aki a városban lakik. Szeretném azt hinni, hogy élve találkozunk.

Dzselauddin elmosolyodott a sötétben.

- Ebben ne kételkedj, barátom. Reggelre a mongolok vakok lesznek, a felderítőik pedig halottak. Előjövünk a hegyekből, és úgy zúdulunk rájuk, mint a hegyomlás.

*

Ahogy pirkadni kezdett, napfény öntötte el a Parvan körüli poros vidéket és a mögötte álló erődöt. Négy mongol minghaan vette körül a magas öregtornyot, ami még megmaradt, miután a portyázó seregek a hegyek felől bejárták a környéket. A város lakossága mindenét hátrahagyva a falak mögé menekült, ahol egy ideig biztonságban érezhette magát.

A mongol harcosok körülfogták az erődöt, mert tudták, hogy odabent nincsenek bővibben a víznek. Egy mély folyó futott végig a völgyön, a mongolok nyugodtan itathatták a lovaikat, miközben az erődben levők csak nyelhették a port. Néhány mongol a kihalt városban bóklászott, a többiek várakoztak. Mások hidat építettek a folyón, hogy vadászhassanak a hegyekben. Nem siettek. A tisztek kellemes tétlenségben figyelték, ahogy a napfény árnyékcsíkokat rajzol a poros földre. Nem volt szükségük a városra, semmire sem, ami benne volt található, de a nyugati út mentén állt, és Dzsingisz parancsot adott, hogy az utat meg kell tisztítani.

Az utóbbi két évben, amióta Dzsingisz és Szübötej legyőzte az aszaszinokot, az erődök bevétele nem számított újdonságnak. Mindig voltak rokkantak vagy öregek, hogy irányítsák az erődöket. Az adó arany, rabszolgák vagy lovak formájában érkezett, és évszakról évszakra szorosabban a markukban tarthatták az afgán földeket. Mindig akadtak olyanok, akik nem voltak hajlandók fejet hajtani új uraik előtt, de ha harcoltak, az utolsó emberig legyilkolták őket. Parvan ódon kőtornyára szüksége volt a mongoloknak, és a városlakók elveszítették minden reményüket, ahogy teltek-múltak a napok, és az egyetlen kis kút is kiszáradt. Semmit sem tudtak a körülöttük zajló nagy háborúkról, de a falakon kívül várakozó könyörtelen harcosok bámulatos erejéről volt némi fogalmuk.

Dzselauddin akkor jött elő a hegyek közül, amikor a nap emelkedni kezdett, és a hajnali ima szavai még frissek voltak az ajkán. Legkiválóbb felderít ól jobban ismerték ezt a környéket a mongoloknál. Levadászták őket a völgyekben és szakadékokban, amíg az utolsó is el nem esett Dzselauddin szeme láttára. A mongol erőket senki nem figyelmeztette a támadásra. Dzselauddin lelkesen figyelte, ahogy az emberei lezúdultak a Pandzsir-völgybe, ahol a folyó ragyogott a napsugárban. A mongoloknak alig maradt annyi idejük, hogy a lovukra kapjanak, amikor az ő serege már fölvette a támadó alakzatot. A hitükön át szólította meg embereit, akik ezer mérföldeket gyalogoltak vagy lovagoltak érte. Türkmén nomádok jöttek, némelyik éppen olyan jó íjász, mint maguk a mongolok. A balján berberek lovagoltak, akik az ő hitét vallották, noha nem arab vér folyt az ereikben. Törzsökös arabok, beduinok, perzsák, de még törökök is csatlakoztak a pesavariakhoz és fejedelmükhöz. Ez volt az a tömeg, amelyből Dzselauddin kiképezte a seregét.

A mongolok zúgó nyilakkal fogadták őket, ám Dzselauddin ismerte az ellenséget: minden embere fából és cserzett bőrből rétegelt, hosszú pajzsot viselt. Mivel szabadon gazdálkodhatott a fejedelem aranyával, megtalálta a kellő formát, amely jól védett a mongol nyilak ellen, és csak kevés ember esett el az első gyilkos nyílfellegek nyomán. Amikor közel kerültek a mongolokhoz, Dzselauddin szilaj üvöltéssel előrevágtatott. Addigra azonban a mongolok célpontot változtattak, és az ellenség drága paripáit kezdték lőni. Ám azok egymást átfedő fém halpikkelyek borították a lovak fejét és a szügyét. Ez lelassította ugyan a rohamot, de megvédte az állatokat.

Dzselauddin harcosai elérték a mongol vonalakat, amelyek előttük formálódtak a zűrzavarban, és iszonyú erővel rontottak rá azokra, akik nem adtak utat nekik. Az utolsó nyílfelleg megtépázta embereit, még a páncél és pajzs sem védhette meg őket a pár lépés távolságból kilőtt nyilaktól. Dzselauddin látta, hogy sokan elesnek, de akkor már körülvette az ellenség, erre megsuhogtatta a kardját. Rosszul mérte föl az első csapást, a penge egy mongol harcos sisakjának csapódott. Ám a gyorsaság erőt adott a csapásnak, a mongol hanyatt zuhant, és azonnal a paták alá került. Dzselauddin serege túlélte az első összecsapást, a mongol derékhad megzavarodva hátrált.

Dzselauddin látta, hogy a szárnyakon kezd kialakulni a szarv alakzat. Elküldte Pesavar fejedelmét, hogy a lovasaival kívülről kerülje meg a szarvakat, állítsa meg őket, mielőtt bármilyen hadmozdulatba kezdhetnének. A mongolok még sosem harcoltak senkivel, akik olyan jól ismerték a trükkjeiket és a taktikájukat, mint Dzselauddin. Meghátráltak, a kürtösök visszavonulót fújtak. Dzselauddin őrjöngve üvöltött örömében és haragjában.

De a mongolok még ekkor is harcoltak. A mészárlás szörnyű méreteket öltött, amikor az arabok beszorították őket. A harcosok megtartották az alakzatokat, és csoportonként vonultak vissza, miközben a legközelebbi vonalak nyilakkal és karddal védték a hátukat. Dzselauddin fölemelte a kezét, az íjak megfeszültek az első sorban. Ahogy a nyílás szélesedett, nyílfelleget küldtek a mongolokra, Minden ember olyan mongol harcost választott, aki nem viselt pajzsot. Tucatnyit öltek meg, és Dzselauddin serege lépésről lépésre szorította őket egyre távolabb az erődtől, miközben Parvan lakói a falakon éljeneztek.

A folyó alig egymérföldnyire volt a várostól. A mongolok itt feladták a hátrálást, és rohantak a híd felé. Dzselauddin vágtában követte őket, a

halálukat akarta. Túl sokszor látta őket diadalmaskodni ahhoz, hogy most ne élvezze ki a látványt. Lova repült, szellő hűt öt te az arcát.

A mongolok nem álltak meg a hídnál. Az életben maradt harcosok lassítás nélkül vágtattak át rajta, az életüket kockáztatva a tolongásban. A hidat jól megcsinálták. Dzselauddin emberei habozás nélkül követték őket.

Dzselauddin látta, hogy a mongol harcosok leugranak a lovaikról, és fejszékkel esnek neki a tartóköteleknek és gerendáknak, ügyet sem vetve azokra, akik le akarják gázolni őket. Talán száz lovasa átért már, és Dzselauddin rémülten látta, hogy félbe akarják vágni a seregét, ott hagyják védtelenül az erőd felőli oldalon azokat, akik nem értek át, ők pedig vadkutyaként rontanak rá azokra, akik átjutottak a másik partra. A józan számítás legyűrte vad dühét. Megfékezte a lovát, és embereit azok ellen küldte, akik a tartógerendákat vagdosták. Ha a híd kitart, akkor az utolsó szálig megölhetik a mongolokat, de ha összeomlik, sok embere itt hagyja a fogát. Megsebesített, vérbe borított egy ellenséges sereget, amely korábban nem ismerte a vereséget. Fölemelte szíjra fűzött kürtjét. Valaha egy mongol felderítőé volt, de az embereit nem lepte meg a kürt hangja.

Azok, akik még nem érték el a hidat, visszafordultak, ragyogó sorokba rendeződtek, és máris a győzelmüket éltették. Akik már átkeltek, otthagyták az ellenséget, és visszafelé indultak a folyón át. Dzselauddin büszkén nézte, hogy harcosai parancs nélkül is engedelmeskednek, s fölemelt pajzsukkal védekeznek a nyomukba hulló nyilak ellen.

A híd összeomlott, a folyóból a magasba lövellt a víz. Talán ötven embere tartózkodott még a másik parton. Dzselauddin a vízhez lovagolt, lenézett a folyóra. Túl mély, gondolta. Talán majd más alkalommal átúsztathatnának a lovakkal, de nem most. Dzselauddin fölemelte a kardját, és tisztelgett azoknak, akik figyelték, ellenségnek és barátnak egyaránt.

Az emberei viszonozták a mozdulatot, megfordították lovaikat, és az utolsó rohamra indultak. A mongolok levágták őket, de ők félelem nélkül támadtak, annyi embert öltek meg, ahányat csak tudtak.

A két sereg lihegve és véresen nézett farkasszemet a folyó két partjáról. Dzselauddinnak nem voltak szavai erre az eksztatikus pillanatra. Az átellenes parton a mongol tiszt ügetett a vízhez. Egy pillanatig egymásra meredtek. A mongol tiszt vállat vont, és a távoli erődhöz vezető ösvényre nézett, amelyet holtak jelöltek ki. Azután ő emelte föl a kardját a tisztelet mozdulatával.

Megfordította a lovát, és eltávozott. Dzsingisz tudni fogja, mi történt. Ennél nagyobb fenyegetés aligha érhette a mongol tisztet.

*

- Minden város erről beszél, Dzsingisz - mondta keserűen Kacsun. - Mostanáig úgy néztek ránk, mint akiket nem lehet legyőzni. Ez a hit most meghasadt, bátyám. Ha nem válaszolunk akár egy évszakon belül, megnő az önbizalmuk, és még többen özönlenek Dzselauddin zászlaja alá.

- Kacsun, egy sikeres rajtaütéstől még nem lesz valaki tábornok. Megvárom Szübötejt.

Dzsingisz ingerülten mutatott a síkságra, nyolcvan mérfölddel délre a tótól, ahol Möngke és Kubilaj úszni tanultak. A nemzet sehol nem maradhatott sokáig. Nem volt könnyű dús legelőt találni az arabok földjén, de a világ nagy, Dzsingisz két helyet is kiszemelt, ahova elindulhatnak a következő hónapban. Ő mindig rövid távra tervezett. Idegesítette Kacsun hangja, megzavarta a gondolatait, amelyek Dzsocsi és Szübötej körül jártak. Igaz, Dzselauddin emberei több mint ezer harcosát ölték meg, és ez az esemény nyugtalanságot keltett az arab városokban. Herat afgán város adója nem érkezett meg. Dzsingisz nem tudta, hogy feltartóztatták vagy kivárnak Herat lakói?

Mivel Kacsun hiába várt a feleletre, kemény hangon folytatta:

- Az elesettek az én tümenemből valók voltak, Dzsingisz! Hadd lovagoljak a környékre, hogy megrémüljön az a fattyú herceg! Ha nem adod oda a sereget, legalább a vonalaikat hadd támadjam meg! Lecsapok és eltűnök az éjszakában, ahogy régen csináltuk.

- Nem kéne félned ezektől a parasztoktól, öcsém. Majd elbánok én velük, ha biztos lehetek benne, hogy Szübötej megtalálta Dzsocsit.

Kacsun hallgatott, lenyelte a kérdéseit. Dzsingisz nem közölte vele a Szübötejnek adott parancsait. Pedig nagyon kíváncsi volt rá. Még mindig nem akarta elhinni, hogy Dzsocsi elvitte az embereit, és megpróbált elrejtőzni. A szellemek a tudói, hogy Dzsocsit mindig is provokálták, és Kacsun csak átkozni tudta az apai vakságot, amely ide juttatta a fiút, ám az árulás ténye őt is megdöbbentette. Senki sem fordult még az ellen a férfi ellen, aki a nemzetet eggyé kovácsolta. Dzsingiszt minden hibájával együtt is tisztelték, és Kacsun alig tudta elképzelni azt az akaraterőt, amellyel Dzsocsi képes volt elszakadni

attól a világtól, melyet oly jól ismert. Látta, hogy Dzsingisz makacsul összeszorítja a száját. Igyekezett tehát megérteni.

- Te vagy az, Dzsingisz, aki birodalmat épít itt, és nemcsak romokat hagy maga után. Arszlánt Szamarkandba ültetted, Csen Ji megkapja Mérvét, ha megérkezik. Ők uralkodnak a nevedben, ahogy korábban a királyok és sahok uralkodtak. De mégiscsak megszállók, és mindig lesznek olyanok, akik szeretnék eltávolítani őket. Ha ezek az arabok pillanatnyi gyengeséget érzékelnek, lázadásokkal számolhatunk minden helyen, amit elfoglaltunk. - Felsóhajtott. - Bátyám, túl öreg vagyok ahhoz, hogy újra végigcsináljam ezt az egészet.

Dzsingisz csak pislogott, s Kacsun nem tudta, hogy egyáltalán odafigyelt-e rá. A kánnak mintha rögeszméje lett volna a fia, aki szembeszállt vele, talán azért, mert senki más nem tehette meg vele. Mindennap a látóhatárt nézte, hátha feltűnik Szübötej. Kacsun tudta, hogy még túlságosan kevés idő telt el indulása óta. Még ha Szübötej olyan gyorsan lovagolna is, mint a felderítők, akkor sem érhetett a messzi északi földre, ahol Dzsocsi rejtőzik. Kacsun ismét szerette volna megtudni, hogy milyen parancsot kapott Szübötej.

Újra próbálkozott volna, mert mindenképpen meg akarta értetni magát Dzsingisszel. De csak nyelt egyet, amikor megértette, hogy most nagyon jól jött volna Szübötej. A bátyja sokkal inkább hallgat Szübötejre, mint másokra. Akkor nem húzná itt az időt.

- Kitalálták a szarv taktikát, Dzsingisz, és megkerülik. Kiváló pajzsaik vannak, és a páncélozott lovak túlélik a nyilainkat. Nem a létszámuk aggaszt, bátyám, hanem az, ahogy Dzselauddin felhasználja őket. Ha nem jössz oda, akkor legalább én hadd menjek nekik. Mi fogjuk megtámadni őket, és ez üzenet lesz mindenkinek, aki azt képzeli, hogy meg lehet verni minket.

Dzsingisz kinyitotta a száját, de csak az egyik hátsó fogát szívta meg.

- Tégy, amit akarsz, Kacsun - mondta, de azután meggondolta magát, Mégsem ad teljhatalmat a testvérének. - Vigyél három tüment, a magadét és még kettőt. De ne Ögödejét vagy Tolujét. Az ő embereik még épphogy kiköpték az anyjuk csecsét, és nem akarom, hogy ők harcoljanak veled.

Kacsun gyorsan válaszolt.

- Akkor Jelme és Kaszar kell.

Dzsingisz bólintott. Közben az északi látóhatárt bámulta, a gondolatai Szübötejnél jártak.

- Csak csetepaték, Kacsun, megértetted? Ha tényleg olyan borzasztóak, ahogy hallottam, nem akarom, hogy a hegyekben fecséreld el az erődet. Véreztesd ki őket egy kicsit, ahogy azelőtt tetted Jencsingnél, vagy ahogy a sahhal tetted. Jövök utánad Szübötejjel.

Kacsun fejet hajtott. Annyira megkönnyebbült, hogy ki se tudta fejezni.

- Így lesz, bátyám - miközben elfordult, még hozzátette:

- Szübötej nem fog kudarcot vallani. Azt gondoltam, megbolondultál, amiért olyan magas rangra emelted, de ő a legjobb, akit valaha láttam.

Dzsingisz felmordult.

-A gond az, Kacsun, hogy nem tudom, azt kívánom-e, hogy sikerrel járjon, vagy azt, hogy kudarcot valljon.

Látta, hogy Kacsun kinyitja a száját, szeretné megkérdezni, ezt meg hogyan érti. Rosszkedvűen intett neki.

- Eredj, öcsém. Tanítsd móresre ezeket a sivataglakókat, nem szeretném, ha még egyszer háborgatnának.

HARMINCNEGYEDIK FEJEZET

Kacsun két kőoszlop közül nézett le a Pandzsir-völgyre, Dzselauddin seregének lovaira és sátraira. Már délelőtt is forró volt a levegő. Kacsun izzadt, és szórakozottan vakargatta az egyik hónalját, most már fel kellett volna vágni azt a kelést. Jelmével és Kaszarral együtt olyan keményen lovagolt, mint egy felderítő. Már-már agyonhajszolták a lovaikat, hogy mielőbb bosszút álljanak a parvani vereségért.

Dzselauddin hada tudta, hogy jönnek a mongolok. Kacsun látta, hogy bő köpenybe burkolt alakok figyelik minden mozdulatát, akik puszta kézzel kapaszkodtak fel a csupasz sziklán az őrhelyükre. Egyikük olyan magasan állt, hogy semmilyen nyíl nem érhette volna el. Kacsun nem szedhette le őket, és kényelmetlenül érezte magát a néma pillantások kereszttüzében. Az őrök mind felé fordultak, néhányan zászlókkal jeleztek a lentieknek, így tájékoztatták Dzselauddint.

Kacsun ebben látta annak a bizonyítékát, hogy van egy vezérlő elme, amely sokat tanult az ellenségtől. Az arab tábor háromérföldnyire volt Parvan városától a folyó túlpartján, hegyek előtt, amelyek úgy szökkentek a

magasba a lapályból, mint a késpengék. Ez a helyzet nem tette lehetővé a rajtaütést.

Sátrak négyszögei lobogtak a reggeli szellőben, és a hegycsúcsokról érkező zászló jelek nyomán Kacsun szeme láttára rendeződtek sorokba az arabok. Ez az alakzat az önbizalmukat jelezte, felkészülten várták, hogy a mongolok meginduljanak.

- Át kell kelnünk azon a folyón - mondta mögötte Jelme. - Most, hogy tudjuk, hol vannak, kereshetünk egy gázlót.

A három tümen parancsnoka bólintott, ám Kacsun még akkor is a völgyet bámulta, amikor Jelme felderítőket küldött ki, hogy keressék meg a legjobb helyet, ahol átkelhetnek ezen az akadályon. Az ajkába harapott a gondolatra, hogy Dzselauddin százmérföldes távolságon belül felkutatott minden gázlót. Nem volt lehetőség a rajtaütésre, mert a sah fia pontosan tudta, honnan érkeznek. Mégis át kell kelniük. Dzselauddin választotta meg a csata színhelyét. Ismerte a környéket, övé volt a túlerő, és minden előny. Kacsun nem bánta volna, ha Dzsingisz most az egyszer több embert adott volna a keze alá.

Hunyorogva nézte az őrszemet, aki több száz lábnyira volt a feje fölött. Az a fehér köntösű, guggoló alak egy olyan sziklát mászott meg, amely majdnem hegyben végződik. Kacsun nem engedett a sürgetésnek, hogy felküldjön utána néhány harcost, és lekaszaboltassa. Talán napokig tartott, amíg elérte veszedelmes őrhelyét, amelyről belátja a völgyet. Ha van nála vizestömlő és élelmiszer, addig képes ellenállni a fölfelé kapaszkodó embereknek, ameddig akar.

Testvére, Kaszar lovagolt oda hozzá. Kacsun látta, hogy ő is a csúcson figyelő arabot nézi.

- Nem ülhetünk itt egész nap, testvérem - mondta Kaszar, amikor megállította a lovát. - Lelovagolok, és lerombolom azt a várost. Az araboknak inukba száll a bátorságuk, ha meglátják a füstöt.

Kacsun végignézett a völgyön. A minghaan tisztek, akiket itt megvertek, nagy részletességgel írták le a környéket. Szánalomra méltóan igyekeztek jóvátenni a vereség szégyenét. Kacsun nem látott embereket mozogni a városban, feltételezte, hogy a lakosság visszatért a síkság fölött magasodó erődbe. Ha úgy gondolta volna, hogy van valami értelme, nyomban odaküldi Kaszart. De csak a fejét rázta.

- Minek még egy város nekünk vagy nekik? Ha legyőzzük ezt a sereget, könnyűszerrel bevehetjük az erődöt.

Kaszar vállat vont, Kacsun folytatta. Kimondta a gondolatait, hogy pontosan megértesse magát.

- Magabiztos ez a Dzselauddin, Kaszar, mivel mögötte van a hegység.

- Akkor bolond - felelte hanyagul Kaszar.

- Nem bolond, testvérem. Ez az ember látta, hogyan intéztük el az apja seregét. Ismeri a taktikánkat és az erőnket, talán a gyengeségeinket is. Nézd, hogyan helyezte el a kőtömböket, hogy megzavarja a lándzsásainkat és íjászaink sorát. Magabiztos, és ez aggaszt engem.

- Túl sokat gondolkodsz, Kacsun. Amikor Jelme gázlót talál a folyón, odaszögezzük őket azokhoz a hegyekhez. Megverjük őket, hogy mások is tanuljanak belőle.

Kacsun óvatosan bólintott. Dzsingisz nem követelt gyors győzelmet, csak azt, hogy vágjanak oda az ellenségnek. De a háború első törvénye, hogy akadályozzuk meg az ellenséget a csata helyének és feltételeinek kiválasztásában. Kacsun előbb az ujjait, azután a nyakát ropogtatta meg, közben azt kívánta, bárcsak felbukkanna a szemhatáron Szübötej.

Jelme felderítői hamarosan visszatértek, és jelentették, hogy alig ötmérföldnyire találtak egy sekély gázlót a folyón. Kacsun elindította a tümeneket, közben akarata ellenére felpillantott a csúcsokra, ahol a rikító zászlók egymás után villantak föl, jelezve mozgásukat.

*

- Jönnek - mormolta Dzselauddin, leolvasva a zászlók jeleit.

- Nincs más választásuk - felelte Nawaz.

Dzselauddin a rádzsa felé fordult. A szemöldökét ráncolta, hogy palástolja, mennyire mulat ezen a páván, akit megtett a helyettesének. A páncél alatt a rádzsa bíbor-arany selymet viselt, a turbánja halványkék volt. Dzselauddin szerint olyan volt, mintha egy szajha vagy egy színész öltöztette volna fel. Bár az elszántságában nem kételkedett.

Ismét ellenőrizte embereinek vonalát, noha már ezerszer megtette. Nincs semmi hiba, ez biztos: a hegyek védik a hátát, a parvani falakból kiemelt kőtömbök előttük sorakoznak, pontosan ott, ahol megzavarhatják a mongol

lovasokat. Ha az ellenség elküld valakit a városba, az észreveheti, hogy a fal nagy darabjai hiányoznak. A házak elbontott fájából készültek a tutajok, amelyeken ideszállították őket a folyón. A lakosoknak nagyon meggyengült a védelme, de nem bánták az áldozatot ezért a seregért, amely máris győzelmet aratott a hitetlenek fölött. Az erőd, ahova behúzódtak, túlságosan messze volt ahhoz, hogy Dzselauddin fölismerjen egy-egy arcot, de tudta, hogy a magasból figyelik a seregét. Legalább jó kilátásuk lesz az elkövetkező ütközetre.

- Még ma délután összecsapunk velük, ha a folyó első gázlóját használják - mondta Dzselauddin, - Menjünk oda még egyszer az emberekhez. Némelyek idegesek, jót tesz nekik, ha látják, hogy nyugodtak és derűsek vagyunk.

A tekintete meghazudtolta közömbös hangját, de Nawaz nem tett megjegyzést, csak meghajtotta a fejét, leszállt a lováról és együtt indultak el.

- Harmincezer embernél többre számítottam - mondta Nawaz, miközben a sátrak között ballagtak. - Ennyire önhittek?

Dzselauddin bólintott.

- Megvan az okuk az önhittségre, barátom. Szétverték az apám hadát, amely háromszor nagyobb volt az övéknél. Kemény küzdelemre számítok, még ha felkészültem is a mongolok taktikájából.

Nawaz csücsörítve fújta ki a levegőt, látszott, hogy nem tetszik neki a gondolat.

- Kiürítettem a kincstáramat, hogy megadjam neked a pajzsokat és páncélokat, amelyekre szükséged volt. Cserébe te felgyújtottad az emberek szívét. - Észrevette, hogy Dzselauddin ránéz, és így folytatta: - Nem vagyok bolond. Jobban ismered őket bárkinél, de ma este százával égetjük a hulláikat.

Dzselauddin elmosolyodott a rádzsa önbizalma láttán. Az igaz, hogy ismerte a mongolokat, tudta, mekkora erőt jelentenek egy háborúban. Reménykedett a győzelemben, de ebben az életben semmi nem biztos.

- Ma délben én vezetem az imát. Ha Allah kegyelmesen néz le ránk, akkor megtörjük ennek a kánnak a legendáját. Ha itt győzünk, minden város, amely ránk figyel és eddig kivárt, mellénk fog állni, hogy elűzzük ezt az embert a földünkről. Ha veszítünk, akkor nem lesz ellenfelük egy ideig. Ez a tét, Nawaz.

A rádzsa szégyenkezve lehajtotta a fejét. Már azelőtt áhítatos tiszteletet érzett Dzselauddin iránt, hogy megverte volna a mongolokat a hídnál Mindennél jobban szeretett volna kedvező benyomást tenni erre az emberre, aki egy évvel volt idősebb nála, és akit gyermekkora óta ismert. Tekintete

végigfutott Dzselauddin emberein, akik egy zászló alatt sorakoztak föl. Türkmének, berberek, beduinok a távoli sivatagokból, sötét bőrű harcosok Pesavarból, akiket személyes testőrségének páncélja különböztetett meg a többiektől. A sorokban afgánok is voltak, komoly emberek, akik súlyos, görbe kardokkal jöttek le a hegyekből. Egyikük sem ült lóra az ütközetben. Dzselauddin azért választotta ezt a helyet, hogy kiegyenlítse a mongol lovasok előnyét. Vagy megállják itt a helyüket, vagy elpusztulnak.

Az előző napokban keményen dolgozott, hogy kiépítse ezt a helyet, mert tudta, hogy a mongolok hamar visszavágnak. Még Nawaz is beállt robotolni, mikor Parvanból át kellett hozniuk a köveket a folyó innenső partjára. A rádzsa remélte, hogy így majd belátják, képes megfeledkezni a méltóságáról a közös munkában. Dzselauddin azonban kinevette fontoskodó buzgalma miatt. Nawaz elpirult, amikor eszébe jutott, mit mondott Dzselauddin a büszkeségről. Ő Pesavar hercege! Ebbe született bele, ám azon volt, hogy alázatos legyen.

Elfintorodott, amikor Dzselauddinnal elmentek egy latrinasor mellett. A legyek dühösen zümmögtek, miközben az emberek betemették. Dzselauddin még ezt is bedolgozta a tervébe: azért ide ásatta ezt a latrinasort, mert ha megtelik, kezdetleges töltést képez a jobbszárnyukon. Nawaz nem nézett a lapátoló emberekre, ám Dzselauddin néven szólította őket, ezzel csökkentve szégyenüket, amiért ilyen tisztátalan munkát végeznek. Nawaz lázas érdeklődéssel figyelte Dzselauddint, igyekezett mindent megtanulni tőle, amit csak tudott. Az apja aranya úgy folyt ki a kezéből, mint a víz, miközben fölszerelte a sereget. De valahogy ez sem volt elég. Abban reménykedett, megmutathatja Dzselauddinnak, hogy tud parancsolni, és éppen olyan bátran harcol, mint a többiek.

A nap sugarai át melegít ették a várakozó sereg katonáit. A mongol tümenek viszont igencsak megizzadnak és megszomjaznak, mire átkelnek a folyón. Dzselauddin mindent eltervezett, és helyeslően bólintott a fiúknak, akik majd a vizes tömlőket viszik a harcoló katonáknak. A lovak biztonságban voltak, hátul kötötték ki őket, ahol nem eshetnek pánikba, és nem bokrosodhatnak meg. Dzselauddin látta az indákkal összefogott nyílkötegeket, a friss pajzsokat és a kardok ezreit.

- Nem reggeliztem, Nawaz - mondta hirtelen. - Nem akarsz enni valamit velem?

Valójában nem volt étvágya, de tudta, hogy az emberei vigyorogni és mutogatni fognak, ha meglátják, hogy a vezetőik nyugodtan esznek-isznak, miközben a rettegett ellenség közeledik. Nawaz a saját sátra felé indult, amely nagyobb volt a többieknél. Éppen olyan hivalkodó volt, mint a ruhái, és Dzselauddin titokban ismét jót mosolygott a fennhéjázó hercegen. Ahogy a bejárathoz értek, Dzselauddin végignézett a síkságon, amelyet azért választott, hogy bosszút álljon a hvárezmi sahért. Olyasmit keresett, ami nem helyénvaló, vagy amin javíthat. De semmit nem talált. Nem maradt más, mint a várakozás.

- Hozasd ki szolgáiddal az ételt, Nawaz - mormolta. - Hadd lássák az emberek, hogy itt üldögélünk, mint akik közéjük tartoznak, de olyan egyszerű legyen az étel, mint az övék.

A pesavari rádzsa meghajtotta a fejét, és besietett a sátorba, hogy teljesítse Dzselauddin parancsát.

A tümenek bőrig áztak, miközben sáros vizet fröcskölve átkeltek a gázlón, de a nap felszívta a nedvességet, mire megtették az öt mérföldet visszafelé a Pandzsir-völgyben. A nap már túljutott a delelőjén, amikor ismét megpillantották az ellenséget a távolban. Kacsun a három tűmén élén léptetett. Jelme és Kaszar mellette lovagolt.

- Ez keserves küzdelem lesz, testvérem - mondta Kaszarnak.

- Kövesd a parancsaimat, és felejtsd el a gyors és könnyű győzelmet.

Kaszar vállat vont. A völgy kinyílt előttük. Találtak egy másik utat a síkság felé, de errefelé is volt egy ember a csúcson, aki fölállt, és meglengetett egy zászlót, amelyik sokmérföldnyire ellátszott. A mongolok Dzselauddin tábora felé ügettek. A három tábornok láthatta, hogy gyalogosok állnak szemben velük ív alakban. Hatvanezer ember egymás mellett félelmes látvány. A mongolok komor összpontosítással közeledtek, a tábornokaikra néztek, parancsot várva.

Kacsun érezte, hogy a hólyagja megtelik, miközben keresztülvágnak a síkságon. Egy hosszabb lovaglásnál egyszerűen levizelte volna a lova oldalát. Ilyen közel az ellenséghez inkább visszatartotta, nehogy azt gondolják róla, hogy fél.

Mérföldnyire az ellenséges vonalaktól Kaszar és Jelme visszalovagolt a saját helyére. Míg átjöttek a folyón a másik partra, tanácskoztak Kacsunnal, és mindketten tisztában voltak a feladatukkal. Kacsun tudta, hogy legalább e tekintetben jól dolgozott. Fölemelte a kezét, és harmincezer harcos kezdett el

ügetni. Szemben velük Dzselauddin első sora fölemelte a kardját és a pajzsát. A vállukon pihenő súlyos pengék villogtak a nyugat felé hajló nap sugaraiban.

Kacsun a földön heverő kőtömböket nézte. Nem tudta, hogy Dzselauddin ásatott-e gödröket az emberei elé. Görcsösen erőlködve próbálta kitalálni, hogy hol lehetnek. Hagyja a derékhadat, és a szárnyakra összpontosítson? Őrjítő volt elgondolni, hogy Dzselauddin ismeri a taktikájukat. Bizonyára azt várja, hogy majd szarvformába húzódnak széjjel: ebben az esetben Kacsunnak a tümeneket középre kell összpontosítani. Ez viszont a saját szárnyait teszi sebezhetővé. Hónalja egyre hidegebb lett, ahogy lovaglás közben végigfolyt rajta a verejték. A tábornokai ismerték a tervét, de megváltoztathatja a parancsait még abban a pillanatban is, amikor összecsapnak az ellenséggel.

Dzselauddin látta Dzsingiszt harcolni, mondta magában Kacsun. Valamelyik szárnyon csapdák lesznek. Ez a herceg azt gondolja, biztos pozícióban van, mert nem tud manőverezni. Kacsun úgy döntött, megmutatja neki, hol hibás a gondolkodása.

- Fordulj jobbra! - mennydörögte. Felemelte a karját, és kört írt le vele. A mellette lovagló hírnökök vörös zászlót emeltek a magasba a jobb kezükkel, a tümenek elkanyarodtak. A jobbszárnyat támadják, mindent bevetnek Dzselauddin seregének egyetlen szárnya ellen. A többiek csak dühöngjenek, és ácsorogjanak a sziklák és kőtömbök mögött.

Többévi gyakorlat kellett ahhoz, hogy ilyen sok ember el tudjon kanyarodni anélkül, hogy felbomlanának a sorok. A mongolok úgy hajtották végre a parancsot, mint egy mindennapi gyakorlatot. A tümenek tehát új alakzatot vettek fel az ellenség szárnyával szemben. Fokozatosan növelték a sebességüket, vágtázni kezdtek, hogy ne maradjanak le Kacsun mögött, és megfeszítették íjaikat. Mögöttük olyan hatalmasra nőtt a porfelhő, hogy beárnyékolta a völgyet. A nappal a hátukban nyargaltak a menekülő sötétség után.

Kacsun látta, hogy az ellenség a kardját rázza haragjában, amikor harcosai eldübörögtek az első kőhalmok mellett. Ha ő vezetné Dzselauddin embereit, már megindultak volna, hogy ajtóként csukódjanak a tümenekre. De ők továbbra is csak ott álltak, ahova küldték őket.

Négyszáz lépés után Kacsun hangosan számolt. A távolság ijesztő sebességgel csökkent. Az ötödik sorban vágtatott, életben kellett maradnia, hogy irányíthassa a csatát. A szíve vadul vert, a szája kiszáradt, és arra

kényszerítette magát, hogy az orrán át lélegezzen, de minden lélegzetvétele horkanásra sikeredett. Három tümen száguldott az ellenség felé. Olyan széles vonalban támadtak, hogy csaknem elérték a hegyláncot.

Az első sorok megérkeztek a kákával és laza talajjal álcázott árkokhoz. A teljes vágtában haladó lovak nagyot estek, lovasaik lerepültek róluk. Némelyiknek a lába beszorult a kengyelbe, és kificamodott az ütközéstől. Dzselauddin serege felordított, de a mongolok gyorsan magukhoz tértek. Száznál többen estek ki a nyeregből, de akik életben maradtak, összegömbölyödtek, és a lovaikat használták fedezékül, miközben a mögöttük haladó sorok átugrattak rajtuk. Újabb emberek estek le, mivel rosszul mérték fel a földön heverő lovakból keletkezett akadályt, de a sorok alig lassultak. Egyetlen más sereg sem lett volna képes nyílfelleget zúdítani az ellenségre az árkok után maradt keskeny sávból. A mongolok légyrajként zümmögő nyilai fellökték a szemben állókat. Ahogy elérték a kardok vonalát, néhány harcos eldobta az íját, a legtöbbje a nyereg egyik kampójára akasztotta, miközben másik kezével kirántotta kardját. Nem foglalkoztak az árkokban hagyott halottakkal, a bosszú hajtotta őket.

Az üvöltő sor csaknem teljes sebességgel zúdult rá Dzselauddin katonáira. Álló seregnek a lovak súlya és ereje csaknem olyan veszélyt jelent, mint a kardpenge. A mongolok irgalmatlanul bántak lovaikkal, faltörő kosnak használták őket, hogy megtörjék a sorokat.

Kacsun látta a védekező arabok görbe pengéinek villanását. Tümenjei csak egy kis részen törték át a vonalat, embereinek több mint a fele nem jutott hozzá, hogy használhassa a fegyverét. Ehelyett nyilakat lőttek ki a saját soraik fölé, a fekete nyílvesszők a magasba emelkedtek, hogy lecsapódjanak valahol az ellenséges seregben. Megzavarták őket, de ahogy Kacsun is hallotta, a pajzsok jók voltak, Dzselauddin katonái fegyelmezettek. Látta, amint a pajzsokat a fejük fölé emelik. A nyilak ezekbe csapódtak, az embereknek nem esett bajuk.

Dzselauddin emberei dühödten és fegyelmezetten harcoltak, miközben kénytelenek voltak egy lépést hátrálni, majd még egyet, a tulajdon halottaik fölött. A mongol támadás elveszítette a sebességét a tömött sorok miatt, a görbe kardok egyszerre emelkedtek és csaptak le. Kacsun iszonyodva látta, hogy embereit visszaszorítják, és az arabok úgy folynak körül minden közéjük került harcost, mint szigeteket a tenger.

Dzselauddin seregének másik része váratlanul elhagyta biztonságos helyét, de rendben haladt a mongolok felé, nem vad rohanásban. Megindult a túlsó szárny is. Kacsun elkáromkodta magát. Az ő hadoszlopa csak az ellenséges sereg egy részébe vágott bele. A nyakában lógó kürt után nyúlt, hogy jelezze az újabb fenyegetést. Amikor megfújta a kürtőt, Kaszar válaszolt, egyetlen paranccsal visszavonta harcosait, a hír sebesen végigfutott a parancsnoki láncon. Kacsun látta a kérdő pillantásokat, és a síkságon közeledő, rájuk záródó vonalra mutatott, Dzselauddin emberei tudták, hol vannak az árkok. Pillanatok alatt be fogják keríteni a mongol tümeneket, és akkor elkezdődik a gyilkolás.

Kaszatnak tízezer íjásza volt, mindegyik hátán harminc nyílvessző a tegezben. A lehető legszélesebb vonalba álltak, noha a sor elejét gyorsan beszippantották a viaskodó szárnyak. A többiek íjat feszítve várták a feléjük menetelő sereget. Kaszar leengedte a karját, és ezernyi nyílvessző hasította a levegőt, belecsapódott a páncélokba és emberekbe. Az első nyílfelleget azonnal követte a második.

Kacsun ordított dühében, amikor látta, hogy az arab sorok megrázkódnak. Sok száz ember esett el, de a többiek magasra emelték a pajzsukat, és csak mordultak egyet, amikor felfogták a nyilakat. Kacsun védtelen volt, és életében először félt komolyan a vereségtől.

Ismét megfújta a kürtjét, két hangot ismételgetett, amelyek a visszavonulást jelentették. Elsőnek azok reagáltak, akik a legközelebb voltak hozzá, de a parancs gyorsan végigfutott a tümenek sorain. Kaszar felkiáltott haragjában, de azután ő is elfordította lovát, és elindult visszafelé.

Az arab sereg diadalmasan felordított, látva, hogy az ellenség megfutamodik. Ezrével igyekeztek levágni a lovon menekülő mongolokat. Kacsun várt és figyelt rá, nehogy lehagyja a többieket. A színlelt menekülés könnyebb lett volna lovasokkal szemben, amikor mindenki külön-külön vágtat a vérontás őrületében.

Elakadt a lélegzete, amikor újra kürtjel rivalgott a síkságon. Nem ő kürtölt. Megdöbbenésére a rohanó arab sorok megálltak, és visszafordultak. Valami piperés herceg kürtölt a soraikban, és ők abban a pillanatban abbahagyták az üldözést. Kacsun már kiszemelte a pontot, ahol megfordultak volna, hogy darabokra vágják az előkészített tereptől eltávolodott arabokat. Ehelyett újra

fölálltak ott, ahol korábban voltak, és a tümenek magukra maradtak a síkságon, elkeseredetten, lihegve és véresen.

A kürtszóra csak néhány arab fordult meg késlekedve, őket levágták a mongol harcosok. A többiek tömött sorokban álltak, sértéseket ordítottak, a kardjukat és a pajzsukat rázták, mintha hívogatnák a mongolokat, hogy jöjjenek csak, és vegyék el a fegyvereiket, ha tudják. Kacsun a csatatértől félmérföldnyire találkozott Kaszarral, aki meg volt döbbenve.

- Dzselauddin! - lihegte. - Ez a fattyú túlságosan jól ismer minket!

Kacsun komoran bólintott. A sah fia látott már színlelt visszavonulásokat, amikor az apja serege küzdött a mongolokkal, és résen volt. A mongolok hülyét csináltak magukból, ahogy megfutottak az ellenség elől. Nem kis erőfeszítésbe telt, hogy megőrizze nyugalmát.

A nap váratlanul messzire jutott az égen, amíg a csata tartott. Megnyúltak a kora esti árnyak, mikor Kacsun leszállt a lóról, és a szájához emelte a vizestömlőt. Volt idő egy második támadásra, de Dzselauddin túljárt az eszén. Kacsun önbizalma romokban hevert. Kaszar megérezte zavarát, és ismét megszólalt.

- Mi van, ha éjszaka felállunk a vonalaikkal szemben és nyíllal lőjük őket? Ez elcsalhatja őket a hátukat védő hegyektől.

Kacsun megrázta a fejét.

- Ha nincs más fenyegetés, egyszerűen a pajzsuk alá bújnának. Elpocsékolnánk a nyílvesszőket.

- Akkor mit tegyünk, testvérem? Engedjük át nekik a győzelmet? - kérdezte Kaszar. A szeme tágra nyílt megdöbbenésében, mivel Kacsun nem válaszolt. - Odaadnád ezeknek az ebekkel kupakoló parasztoknak a napot?

- Ha nincs jobb ötleted! - förmedt rá Kacsun.

Kaszar eltátotta a száját. Mindketten hálásan néztek föl, amikor a fülig poros Jelme lovagolt oda hozzájuk.

- Legalább vágjuk el őket a folyótól - mondta. - Akármennyi vizük van is, végül elfogy az utánpótlásuk. Kivárhatjuk.

Kaszar nem méltányolta az ötletet.

- Bár itt lenne Szübötej! - mondta. - Nem várná meg, hogy az ellenség a szomjúságtól, vagy a végelgyengüléstől haljon meg.

Kacsun elfintorodott, noha egyetértett Kaszarral.

- Le kell rohanni őket - mondta. - Semmi trükk vagy manőver. Csakis íj és nyíl, még ha kétszer annyi ember ellen is.

- Ez minden? - Kaszar hitetlenül nézett rá. - Dzsingisz levágatná a két hüvelykujjad egy ilyen tervért. Máris elvesztettük az embereink felét!

- Ilyennel még sosem találkoztunk Kaszar, de győznünk kell! - Egy percig elgondolkodott, miközben a másik kettő aggodalmasan figyelte. - Ha nem hagyják el a helyüket, akkor nekünk kell közelednünk lassan. Menet közben megtisztíthatjuk a terepet.

Fölnézett, és a két tábornok láthatta, hogy visszatérőben az önbizalma.

- Ha az íjászokat előreküldjük, akkor nem mozdulhatnak ki a pajzsuk mögül. Ezért a lándzsások kövessék őket rohamra készén. A gödrök és a kövek nélkül ez csak egy gyalogos sereg. Levágjuk őket! - A napra pillantott, amely a nyugati hegyek felé tartott. - De nem ma. Hajnalig várnunk kell. Az emberek pihenjenek, egyenek, kötözzék be a sebeiket. A holnapi nap próbatételt jelent mindnyájunknak, de nem vallhatunk kudarcot.

Amikor Kaszar megszólalt, hiányzott a hangjából a szokott csúfondárosság.

- Testvérem, embereket kell küldened Dzsingiszhez. Küldjön erősítést.

- Fél hónap, amíg odaérnek, Kaszar.

- Akkor várunk! Várunk, és figyeljük, ahogy ezek a parasztok csak szomjaznak és szomjaznak, miközben mi a folyójuk vizét isszuk.

Jelme megköszörült a torkán. Mindkét testvér hálás volt neki, amiért megtörte a hirtelen támadt csöndet.

- A veszteségek csökkennének, ha itt lenne a többi tümen. Ez a helyzet.

Kacsun tudta, hogy ez jó tanács, noha folytatni szerette volna a csatát. Emlékezete szerint sose kerültek még ilyen helyzetbe, ami dühítette. Egy darabig három nyelven káromkodott.

- A pokolba velük! Rendben van, lovasokat küldök Dzsingiszhez.

Kaszar tudta, hogy mindez mennyire sérti testvére büszkeségét, és ez egyszer inkább nem csúfolódott vele, csak a vállára csapott.

-A háború célja a győzelem, Kacsun. Nem számít, hogyan és meddig harcolunk. Mire Dzsingisz megérkezik, ezeknek úgy kiszárad a torka, mint a napra tett csirkének. Élvezni fogom.

Amikor a Pandzsir-völgyben az éjszakát felváltotta a szürkület, a mongolok fölkeltek a folyó másik oldalán lévő táborukban, ahol éjszaka nem támadhatták meg őket. Kacsun először nem értette, hogy az éles szemű felderítők miért

kiabálnak. Dermesztően hideg éjszaka volt, úgy aludt, hogy a páncélja fölött viselt deel ujjába dugta a kezét, de ösztönösen a markolatért kapott, amikor felderítők rohantak felé.

- Támadás? - kérdezte, még mindig zsibbadtan az alvástól és a hidegtől. A felderítő meg volt rémülve, hogy neki kell a hírt közölnie.

- Nem, tábornok úr! Az ellenség az éjjel eltávozott. A síkság üres.

Kacsun válla megroskadt. A Pandzsir-völgy a hágók és hasadékok útvesztője. Dzselauddin emberei pedig jobban ismerik őket a mongoloknál.

Eszébe jutottak a hírnökök, akiket előző este küldött Dzsingiszhez. Helytelenül járt el a Pandzsir-völgyben, és most újabb hírnököket kell küldenie, hogy értesítse a bátyját. Nem mondta ki, de ezt gondolta: Dzselauddin emberei újabb győzelemmel vonultak föl a hegyekbe. Ez itt nagyon nehéz terep, ha mozgó ellenséget kell követni. A gyomra felfordult a dühtől, ha arra gondolt, hogy az itteni világot alkotó szirtek és völgyek összevisszaságában kell keresnie őket. Nem számít, hogy serege javának nem esett baja. Az ellenség ugyanis látta, hogy meghátráltak. Kacsun nyelt egy nagyot, amikor megértette, hogy olyan szikrát hagyott ebben a völgyben, amely a világot is felgyújthatja. Híre megy hogy a mongolokat meg lehet verni. Akár tetszik, akár nem, ezt Dzsingisznek is meg kell mondania.

- Induljanak a felderítők! - vakkantotta. - Le kell rohannunk őket!

HARMINCÖTÖDIK FEJEZET

Kavargott a hó; de Szübötej örült a hidegnek. Ilyen helyen született, illett a dermedtséghez, amelyet azóta érzett, hogy elfogadta a kán parancsát. Az arca merev volt, és akárhányszor törölgette a száját, a lélegzete újra és újra jéggé fagyott a felső ajkán.

Tízezer emberrel maga mögött nem is próbálta elrejteni a jelenlétét. Dzsocsi nem bolond, Szübötej gyanúja szerint pontosan tudta, merre van a tümen. Arra is van esély, hogy elhagyott tábort talál, azután kénytelen lesz a kán fiára vadászni. Megparancsolta, hogy a zászlókat magasra emeljék, a ragyogó, sárga selyemlobogók mérföldekre látszottak. Dzsocsi tudni fogja, hogy egy tümen érkezett a keresésére, de azt is, hogy Szübötej vezeti.

Lehajtotta a fejét, összébb húzta magán a deelt, amelyet a páncél fölött viselt. Vacogott a foga, de összeszorította a száját. Úgy látszik, már nincs meg

benne suhanckorának ereje. Lehet, hogy a hőségből a hidegbe tett utazás kezdte ki az állóképességét? A testnek szüksége van arra, hogy hozzászokjon az ilyen szélsőségekhez.

Egész úton észak felé a kapott paranccsal vívódott, miközben megmászták a hegyeket, keresztüllovagoltak néptelen völgyeken, elmentek alvó falvak mellett a sötétben. Ez nem hódító út volt: sem ő, sem emberei nem törődtek a gazdag településekkel. A birkákat és kecskéket elvitték, de kizárólag ésszerűségből, hiszen friss húsra szükségük volt. Tízezer embert etetni kell, mindegy, merre járnak. A lovaik hóban születtek, és láthatólag gyorsabban alkalmazkodtak, mint a gazdáik. A patájukkal kaparták ki a füvet a hó és jég alól, valahányszor megálltak.

A felderítő, aki elsőként vette észre Dzsocsit, Szübötej előtt lovagolt. Harmincnyolc napig szinte egyszer sem szólalt meg. Szübötej most látta rajta, hogy felfigyel, állandóan ide-oda forgatja a fejét. Körültekintően beosztották a tartalék lovakat, így több mint ezer mérföldet jártak be, amióta elköszöntek Dzsingisztől. Végre megközelítették a célt, de egyikük sem tudta, milyen lesz a találkozás. Dzsocsi jelenlétének első jele lehet egy néptelen település, vagy egy nyílvessző suhogása, amely a fehér semmiből érkezik. Mégis tovább lovagoltak. A tábornok némán emésztette magát, mindennap tucatnyi tervet állított össze és vetett el. Időnként azzal gyötörte magát, hogy elképzelte a találkozást a fiatalemberrel, akit három évig edzett és tanított az ittenihez hasonló vidéken. Az emlékek erősek voltak. Azon kapta magát, hogy alig várja a találkozást, mint egy apa, aki a fiához indult. Egész párbeszédeket játszott le a fejében, de egyik sem hozott megnyugvást.

Amikor a felderítők egy idegennel érkeztek vissza a tümenhez, valósággal megkönnyebbült, hogy közeledik az út végéhez, pedig a gyomra görcsbe rándult. Bármilyen hosszú volt is az út, nem készült föl arra, ami következik.

Nem ismerte a férfit, noha mongol páncélt viselt, és fölötte deelt, akárcsak Szübötej. Mi több, tekintélyt árasztott magából, miközben a két felderítő között lovagolt, és nem hajtott fejet, amikor Szübötejhez értek. Szübötej egy minghaan tisztjének nézte. Egykedvűen figyelte, ahogy lefegyverezik, és a közelébe engedik az idegent. A tümen megállt, a könnyeket facsaró szél felerősödött és végigsüvöltött a tájon.

- Szübötej tábornok - üdvözölte a tiszt. - Láttuk a zászlóidat.

Szübötej nem válaszolt. Ennek az embernek úgy sincs felhatalmazása az önálló cselekvésre. Várta, hogy lássa, Dzsocsi miként fog játszani.

- Azért vagyok itt, hogy közöljem, nem szívesen látunk, tábornok - folytatta a tiszt. A harcosok Szübötej körül fölemelték a fejüket a kihívó szavakra, de a férfi meg sem rezzent. - Nem akarunk összecsapni éppen veled, ezért tisztelettel arra kérünk, hogy fordulj vissza, és hagyd el ezt a helyet.

Szübötej elbiggyesztette a száját, érezte, hogy a jég megreped az ajkán.

- Urad ennél többet is mondott neked, minghaan. - A tiszt hunyorgott. Ezek szerint eltalálta a rangját. - Mit mondott, mit tégy, ha nem távozom?

A tiszt megköszörült a torkát. Eszébe jutott, hogy azzal az emberrel beszél, akit a nemzet Dzsingisz után a legjobban tisztel. A feszültség ellenére is elmosolyodott.

- Azt mondta, nem fogsz távozni, és majdnem szó szerint megmondta, hogy ezt fogod kérdezni.

- Csakugyan? - kérdezte Szübötej. Átjárta a hideg, és elfáradt a lovaglástól. Tompának érezte magát, szeretett volna kikerülni a szél útjából.

- Azt mondta, mondjam meg, hogy nem lesz itt, mikor megjössz. Ha ellenünk lovagolsz, semmit sem fogsz találni. Még csak a nyomainkat sem találod meg a hóban, mert mi ismerjük ezt a tájat. Üldözni fogsz minket, még messzebb kerülsz a kántól, és csak az idődet pocsékolod. - A tiszt nyelt egyet, egyre idegesebb lett Szübötej harcosainak merev nézésétől. Összeszedte a bátorságát, és folytatta. - Azt mondta, jól megtanítottad, és nem fogod túlélni a vadászatot.

Szübötej fölemelte a kezét, hogy megállítsa azokat, akik előrerontottak volna, hogy megöljék a hírnököt. Sokan olyan dühösek lettek a tábornokuk helyett, hogy kirántották elgémberedett kezükkel a kardjukat. A pillanat eljött, és noha jobban fájt, mint a hideg, Szübötej már tudta, hogyan érheti el Dzsocsit.

- Nem azért jöttem, hogy vadásszak, minghaan. Vezess olyan helyre, ahol az embereim letáborozhatnak, ehetnek és pihenhetnek. Azután veled megyek. Vigyél el engem hozzá.

A tiszt először nem válaszolt. Szübötej emberei zajongani kezdtek, követelték a jogot, hogy megvédhessék tábornokukat az ellenséggel szemben. Szübötej megrázta a fejét, mire csönd lett.

- Találkozni fog velem, minghaan - folytatta. - Ezt is mondta? Hogy találkozik velem, ha egyedül jövök? Én tanítottam.

A tiszt fejet hajtott. Szárat tartó keze reszketett, noha nem fázott.

- Odavezetlek, tábornok - mondta.

*

Újabb éjszaka következett. Hajnalban Szübötej a minghaan tiszttel belovagolt Dzsocsi táborába. Nem tudott ellenállni a sokéves szokásnak, és fölmérte a védelmet. Olyan helyet választottak, amelyet sűrű vadon és erdős hegyek vettek körül. Még az oda vezető ösvény is a szűz havon kanyargóit a vén fák között. Szübötej egyre jobban tisztelte a felderítőt, aki idetalált. Elő fogja léptetni azt az embert, ha élve tér vissza a tümenhez.

Jurták álltak a táborban, a vastag nemezfalak sokkal jobbak voltak a kőnél vagy a fánál, kívül tartották a hideget. Fapalánk védte a települést a széltől. Ahogy egy nyitott részen belovagolt, észrevette a fehéres csomókba összebújt birkákat és a kecskéket a cserényekben. Kevés állatot látott, és nem volt meglepve, amikor feltűntek az összeszögelt és kötözött fenyőfatörzsekből épített kunyhók. Füstoszlop emelkedett föléjük, Szübötejnek tetszett a településből áradó meleg és meghittség. Hasonló helyen nőtt föl, az otthonokat ott is fagyott sárral borított ösvények választották el egymástól.

Érkezése nem maradt észrevétlen. Férfiak, akiknek az arca homályosan ismerős volt, megálltak és rábámultak. Emlékezete legendás volt a törzsek között, de itt, távol a tümenektől, sejtelemmé enyésztek a nevek, és egyik sugallat sem volt elég erős, hogy bizonyos lehessen. Néhányan tüntetően folytatták a munkájukat, amikor a tábornok elhaladt mellettük, de a legtöbben tétlenül álltak és bámultak, majdhogynem vágyakozva, mintha egy másik világból jött volna. Látott halomba rakott, cserzett bőröket, megnyírt és fakádakban mosott, friss irhákat. Meglepetésére halvány bőrű nőket is látott, köztük várandósokat. Éppen olyan keményen dolgoztak, mint a férfiak, hogy fönntartsák az életet ebben a fagyott világban. Ők nem néztek föl. A Szübötej név semmit nem mondott nekik.

Dzsocsi egy rönkház ajtajában várta. Zömök, apró épület volt, de erősebbnek látszott a jurtáknál. Dzsocsi válla szélesebb lett, mint amire Szübötej emlékezett. Szübötej szíve a körülmények ellenére gyorsabban vert

örömében, ahogy meglátta. Ügetésre nógatta volna a lovát, de a minghaan tiszt kinyújtotta a kezét és megfogta a gyeplőszárat, mielőtt megtehette volna. A férfi néma intésére leszállt, közben le nem vette a szemét Dzsocsiról.

A tábornok hideg arccal tűrte, hogy két harcos megmotozza. Nagyon alaposak voltak, ellenőrizték deeljének bélését, eltávolítottak minden éles fémdarabot a páncéljáról, még ha késsel kellett is levágniuk. Szübötej elviselte, még csak rájuk sem nézett. Egyikük gorombán megrántotta, hogy lefejtsen egy vasdarabot a páncéljáról. Szübötej ránézett, a harcos elvörösödve fejezte be a munkáját. Amikor végeztek, halomban álltak a havon az éles szélű pikkelyek. Szübötej kardját és két tőrét a halom tetejére tették. Több helyen is kilátszott a páncél vastag vászon alapja, ami kissé megviselte Szübötej méltóságát. Dzsocsi csak ekkor lépett előre. Két embere a közelben maradt, kivont karddal, hogy bármikor lecsaphassák a tábornok fejét.

- Nem kellett volna idejönnöd, Szübötej - mondta Dzsocsi. A szeme ragyogott, Szübötej egy pillanatra úgy vélte, szeretetet lát benne.

- Tudtad, hogy eljövök - felelte. - Nyilván elhagyod ezt a helyet, mihelyt távozom.

Dzsocsi körülnézett.

- Vannak más rejtekhelyeim is, messze innen. Ismét felépítjük a falut. - Az arca megkeményedett. - De te máris bajt hoztál rám, Szübötej, pusztán azzal, hogy beengedtelek ide.

Szübötej mozdulatlanul állt, tudta, hogy elég egy hirtelen mozdulat, és az életének vége. Nem kételkedett benne, hogy nemcsak kardok, hanem nyilak is szögeződnek rá.

- Légy nyugodt, Dzsocsi, nem hoztam rád bajt. Engedj be a táborodba, aztán majd beszélünk egymással.

Dzsocsi habozott. Az előtte álló férfi az egyik legrégibb barátja volt, akit mindig is tisztelt. Mégsem szabadulhatott a szorongástól, amelyet a megjelenése keltett benne. Szübötej eszén nem tudott túljárni, és nehéz volt elfojtani növekvő félelmét.

- Jó látni téged - mondta gyengéden Szübötej.

Dzsocsi bólintott.

- Téged is, öreg barátom. Légy üdvözölve a táboromban. Fogyassz velem teát és sót. Egyelőre életben hagylak.

Elküldte a harcosokat, és Szübötej felkapaszkodott a két fa- lépcsőn, amelyek megvédték az otthont a sáros földtől. Dzsocsi megállt, előreengedte, és Szübötej belépett a kis szobába.

Abban a pillanatban, amint Dzsocsi behúzta az ajtót, Szübötej észrevette, hogy fegyveresek gyülekeznek odakint. Az üzenet elég világos volt. Igyekezett ellazulni. Közben egy vasüst sziszegni kezdett a kályhán, Dzsocsi vizes teát töltött neki, amihez tejet öntött, és egy csipet sót szórt az ajtón lógó zacskóból. Egyetlen alacsony ágy volt a szobában, Szübötej egy zsámolyra ült, kortyolgatta a teát, élvezte, ahogy fölenged a hideg a mellében. Dzsocsi idegesnek látszott, csészét tartó keze reszketett.

- Jól van az anyám? - kérdezte.

Szübötej bólintott.

- Kivirult a forró földön, jobban, mint bárki is közülünk. A testvéreid minden évvel erősebbek. Ögödejnek most már saját tümenje van, Tolujnak úgyszintén, noha azok még csak fiúk. Nem szeretném látni őket harc közben. Az apád...

- Az apám nem érdekel, Szübötej - vágott közbe Dzsocsi. - Azért küldött, hogy megölje

Szübötej megrándult, mintha megégette volna a nyelvét. Óvatosan félretette félig tele csészéjét. Sokszor végiggondolta ezt a beszélgetést, de nem készült fel arra a szomorú érzésre, amely akkor fogta el, amikor négyszemközt beszélhetett Dzsocsival. Ebben a pillanatban bármit megadott volna, hogy ne kelljen itt lennie, szívesen hódított volna ismeretlen földeket a kánnak.

- Dzsingisz kemény parancsokat adott, Dzsocsi, Még ha nekem nem tetszenek is.

- Mégis itt vagy te, a hű ebe - mondta Dzsocsi semmivel sem szelídebben. - Mondd hát meg, hogy mit akar tőlem.

Szübötej mély lélegzetet vett.

- Alig hétezer embered van, Dzsocsi. Nem állhatnak ellen az én tümenemnek. A sorsuk rajtad múlik.

Dzsocsi szobormereven ült, meg sem rezzent, miközben Szübötej folytatta.

- Ha visszajössz velem, a többieket békén hagyják. Ha nem, akkor mindnyájukat meg kell ölnöm.

- Ha tudod - mondta Dzsocsi, akiben föllángolt a harag.

- Igen, de te tudod, hogy képes vagyok rá.

- Akkor nem, ha itt megöllek, tábornok. Én ismerem ezeket az erdőket. Az embereim harcolni fognak az otthonukért.

- Ha megtöröd a békét - mondta halkan Szübötej -, akkor az enyéim azért fognak harcolni, hogy bosszút álljanak értem. Gondolkodj vezérként, Dzsocsi. Idehoztad őket, messze az apádtól. Rád bízták a becsületüket és az életüket. Végignézed, ahogy megölik őket?

Dzsocsi fölállt, a csészéje a földre esett és összetört.

- Arra számítasz, hogy visszamegyek, és hagyom, hogy az apám lemészároljon? Hogy mindent itt hagyjak, amit felépítettem? Megőrültél!

- Az apádnak nem kellenek az embereid, Dzsocsi. Elárultad őt, és ezzel nyilvánosan megbántottad. Nem fog vadászni rájuk, ha te visszajössz. Igen, meghalsz. Azt vártad tőlem, hogy hazudjak? Kivégeznek, hogy példát mutassanak mindenkinek, aki ellene fordulna. De a néped életben marad. Amikor elhagyják ezt a tábort, senki más nem fogja keresni őket, amíg én élek. Szübötej is fölállt, és szigorúan nézett Dzsocsira.

- Te hoztad ide őket, Dzsocsi. Egyedül a te kezedben van az életük. Vagy meghalnak, vagy velem jössz, és életben maradnak. Választanod kell, mégpedig most.

Szíve összeszorult, látva a fiatalember kínlódását. Ő is szenvedett, de nem volt választása. Dzsocsiból egyetlen hosszú lélegzettel távozott minden ellenállás. Lerogyott az ágyra. A szeme halott volt, ahogy a semmibe bámult.

- Tudhattam volna, hogy az apám sose enged el - mondta csaknem suttogva. - Mindent neki adtam, mégis üldöz.

Olyan fáradtan mosolygott, hogy a tábornok szíve majd megszakadt,

- Végtére is, mit számít egy élet, Szübötej d Még ha az enyémről van is szó.

Kihúzta magát, keményen megdörgölte az arcát, így Szübötej nem láthatta szemében a csillogást.

- Ez jó hely, Szübötej. Éppen nekiláttunk a szőrmekereskedelemnek, másutt adjuk el az irhákat. Portyázás közben az embereim feleséget is találtak, nemsokára gyerekek születnek itt, akik sose hallották Dzsingisz nevét. El tudod ezt képzelni?

- Igen. Jó életet teremtettél nekik, de ennek ára van.

Dzsocsi hosszú ideig nézte. Végül lehunyta a szemét.

- Jól van, tábornok. Úgy tűnik, az apám a megfelelő embert küldte, hogy visszavigyen.

Ismét fölállt, némileg visszanyerte a nyugalmát. Kinyitotta az ajtót, hagyta, hogy a szél átjárja a kis szobát.

- Szedd össze a fegyvereidet, tábornok - mutatott a hóban domborodó kupacra.

Sok ember gyűlt össze körülöttük. Amikor meglátták Dzsocsit, az arcuk földerült. Szübötej kilépett, nem törődött az ellenséges pillantásokkal, lehajolt, fölvette a kardját és a tőreit. A páncéljáról letört pikkelyeket otthagyta, ahol voltak, a derekára kötötte a kardot, csizmaszárába dugta a tőröket. Nem figyelt arra, amit Dzsocsi a vezetőknek mondott. Úgy gondolta, nem tudná elviselni. A lova készen állt, a szárat egy idegen tartotta. Szübötej megszokásból biccentett neki, miközben lóra szállt, de a férfi elnézett mellette.

Megfordult, látta, hogy Dzsocsi közeledik. Fáradtnak, valahogy kisebbnek tűnt, mintha valamit elvettek volna tőle.

- Menj vissza a tümenedhez, tábornok. Három nap múlva utolérlek. Vannak dolgok, amiket még el kell mondanom itt.

Szübötej meghajolt a nyeregben, a szégyen marta.

- Várni foglak, tábornok - mondta.

Dzsocsi kissé megrezzent a cím hallatán, de azután bólintott és elfordult.

*

A hó még mindig hullott, ahogy a fények fakulni kezdtek a harmadik délutánon. Szübötej nem volt biztos benne, hogy Dzsocsi eljön, ahogy ígérte, de nem vesztegette az idejét. Az emberei felkészültek a támadásra. Addig is vacogtak és vártak. A felderítőit kiküldte minden irányban, nem érhette meglepetés. A tümen élén figyelte, ahogy a nyomok eltűnnek a havazásban. Bár így tűnhetnének el az emlékei, hogy az agya friss és tiszta legyen, ne kínozza a tudat, hogy mit kell csinálnia. Még emlékezett, hogyan érezte magát, amikor az aranypajcát átvette Dzsingisz kezéből. A kánnak szentelte az életét, mindig igyekezett megmutatni, hogy méltó a megtiszteltetésre. Sóhajtott. A kán olyan ember, akit érdemes követni, de nem szeretett volna a fia lenni.

A felderítők Dzsocsi előtt érkeztek, jelentették, hogy egy magányos lovas érkezik az erdőn át. Szübötej egy darabig reménykedett, hogy nem Dzsocsi az. Reménykedett, hogy saját érdekében föláldozza az emberei életét. Dzsingisz ezt tette volna, de Dzsocsi másként élt.

Amikor látta, hogy Dzsocsi az, Szübötej mozdulatlanná dermedt a nyeregben. Még ekkor is reménykedett benne, hogy megváltoztatja az elhatározását, de ő egyre közelebb jött, végül megállította a lovát a tábornokkal szemben.

- Vigyél hát haza, Szübötej. Vigyél, induljunk.

Szübötej bólintott, és Dzsocsi elindult Szübötej bámuló harcosai között, akik alig fogták föl, mit tett. A tümen hazafelé indult, a két tábornok át lovagolt köztük, hogy az élükre álljanak.

- Sajnálom - mondta Szübötej.

Dzsocsi furcsán nézett rá, felsóhajtott.

- Jobb ember vagy az apámnál - mondta. Látta, hogy Szübötej tekintete a farkasfejes szablyára téved, amelyet a derekán viselt. - Megtarthatom, Szübötej? Becsületes harcban nyertem el.

Szübötej megrázta a fejét.

- Nem lehet. Megőrzöm neked.

Dzsocsi habozott, de hát Szübötej emberei vették körül.

Egyszer csak elhúzta a száját. Hirtelen elege lett az örökös harcból, amiből az élete állt.

- Vedd hát el! - mondta, és kicsatolta a kardövét.

Szübötej odanyúlt, mintha a kardot akarná átvenni. Dzsocsi a kardot nézte, amikor ő egy gyors mozdulattal elvágta a torkát. A fiatalember már eszméletlenül zuhant le a nyeregből. Vére vörösen omlott ki a hóra.

Szübötej zokogva szállt le a lováról, hogy megnézze, csakugyan halott-e. Tüdejéből hörögve szakadt fel minden lélegzet.

- Bocsáss meg, barátom - mondta. - Az apád embere vagyok.

Sokáig térdelt a fekvő alak mellett, emberei nézték, és bölcsen hallgattak.

Végül összeszedte magát és fölállt. Mélyen beszívta a fagyott levegőt, mintha az eltüntethetné a vért a kezéről. Teljesítette a parancsot, de ebben nem talált vigaszt.

- Hajnalban visszalovagolunk a táborukba - mondta. - Most hogy ő meghalt, velünk jönnek.

- A testtel mi legyen? - kérdezte az egyik minghaan tiszt. Ő is gyermekkora óta ismerte Dzsocsit. Szübötej nem bírt a szemébe nézni.

- Magunkkal visszük. Bánjatok vele tisztességgel. A kán fia volt.

VÉGE

A GABO Kiadó könyveinek kizárólagos terjesztője a Talentum Kft.
Cím: Törökbálint, DEPÓ II.
Telefon: 06 23 332 105 Fax: 06 23 232 336 E-mail: talentum.nagyker@t-online.hu